

หอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
19/12/21

TULIB

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การสัมมนาทางวิชาการ

เรื่อง

การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๑๓-๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

การสัมมนาทางวิชาการครั้งนี้ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจาก.-

- Ford Foundation
- Asia Foundation
- Agricultural Development Council
- Japan Foundation
- Rockefeller Foundation และ
- สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย

ก า ร เ ก ช ต ร

<u>เอกสารหมายเลข</u>	<u>นามผู้เขียน</u>	<u>เรื่อง</u>
๑	อาจารย์ประยงค์ เนตยารักษ์	ผลกระทบต่อชาวไร่อ้อยจากการที่ประเทศไทย เข้าภาคน้ำตาลโลก
๒	คุณศรีเชษฐ์ สัมปชัญญะ	ทิศทางของมันสำปะหลัง
๓	ดร.ไชศรี คนจริง	นโยบายการค้าข้าวโพดไทยกับตลาดซื้อขาย ล่วงหน้า
๔	อาจารย์วรวรรณ ศุภจรรยา	ผลที่แท้จริงของภาวะฝนแล้ง
๕	อาจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์ เสรีธรรม	การวิเคราะห์แผนการปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๐๒- ๒๕๒๔

ก า ร ค้ำ และ ก า ร เ จ็ น ร ะ ห ว่ า ง ป ร ะ เ ท ศ

๖	ดร.สิลี โกศัลยานนท์	สถานการณ์ในดุลชำระ เงินของประเทศไทย
๗	ดร.พรายพล คุ้มทรัพย์	การวิเคราะห์ปัญหาและนโยบายน้ำมันของไทย, ๒๕๑๖-๒๕๒๐
๘	ดร.สุพจน์ จุฬอนันตธรรม	ความผูกพันและอัตราแลกเปลี่ยนของเงิน ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา เทียบกับเงินบาท

น โ ย บ า ย ก า ร เ จ็ น

๙	ดร.นิมิตร นนทพันธุ์อาวาทย์	การดำเนินนโยบายการเงินในประเทศไทย
๑๐	อาจารย์สว่างค์ เสวตวัฒนา	บทบาทของตลาดเงินทุนกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

ก า ร อู ด ส า ห ก ร ร ม

๑๑	ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี	การส่งเสริมการลงทุนกับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในประเทศ
----	-----------------------	--

น ร ะ ง ง า น แ ล ะ ก า ร จ้าง ง า น

๑๒	อาจารย์รัชนิवारณ อุทัยศรี	แรงงานและการจ้างงานในชนบท
๑๓	ดร.ไตรรงค์ สุวรรณคีรี	แนวโน้มการลงทุนและการจ้างงานของ อุตสาหกรรมในประเทศไทย: อดีตและอนาคต
๑๔	ดร.ไตรรงค์ สุวรรณคีรี	ทฤษฎีว่าด้วยการลงทุนของอุตสาหกรรมใน ประเทศที่มี Domestic demand ค่อนข้างต่ำ
๑๕	ดร.ไตรรงค์ สุวรรณคีรี อาจารย์บุญช่วย ศรีคำพร	การจ้างงานและการว่างงานในปี ๒๕๒๑

"ผลกระทบต่อชาวไร่'อ้อยจากการที่ประเทศไทยเข้าภาคิน้ำตาลโลก"

โดย

อาจารย์ประยงค์ เนตยารักษ์

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุมเล็ก

วันที่ 13-14 กุมภาพันธ์ 2521

ใบแก้คำผิดในเอกสารหมายเลข ๑

หน้า	บรรทัดที่ (จากบน)	คำเดิม	แก้เป็น
๖	๒๑	เสียค่าหัวตันเฉลี่ยคันละ ๘.๓๔	เสียค่าหัวตันเฉลี่ยคันละ ๘.๓๔ <u>บาท</u>
๖	เชิงอรรถ	เติมเชิงอรรถที่ ๑๒ Ibid. เติมเชิงอรรถที่ ๑๓ Ibid.	ตารางที่ ๑๒ ในภาคผนวก ตารางที่ ๑๓ ในภาคผนวก
๑๐	๑๗	โรงงานคิดราคาให้ ๓๐๐ บาท	โรงงานคิดราคาให้ ๓๒๐ บาท
๑๔	๑๕	คอนข้างมากและสต็อคคงเหลือ	คอนข้างมาก <u>เพราะ</u> สต็อคคงเหลือ
๑๕	๖	ให้เกินสต็อค	ให้ <u>เกิน</u> สต็อค
๑๖	๘	ลดตลาด น้ำตาลในตลาดโลก	ลดตลาด <u>ราคา</u> น้ำตาลในตลาดโลก
๑๖	๑๑	ซึ่ง <u>เป็น</u> โควตา	ซึ่ง <u>เกิน</u> โควตา
๑๖	เชิงอรรถ	เติมเชิงอรรถที่ ๒๕ กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ Op. cit., ตารางที่ ๖ และ ๑๗ ในภาคผนวก โดยหักค่าหัวตัน ค่าบำรุงสมาคม ค่าภาษีอ้อย ค่าตัดอ้อย ค่าขนอ้อยขึ้นรถบรรทุก และค่ารถบรรทุกอ้อย และต้นทุนการผลิตอ้อยนี้เป็นต้นทุนปีการผลิต ๒๕๑๘/๒๐ ซึ่งอาจจะต่ำกว่าต้นทุนการผลิตปี ๒๕๒๐/๒๑	
๑๘	๒๑	พอสรุปได้ว่า <u>ชาว</u> ไร่อ้อยส่วนใหญ่เป็นชาวไร่อ้อยขนาดใหญ่	พอสรุปได้ว่า <u>พื้นที่ปลูก</u> อ้อยส่วนใหญ่เป็น <u>ของ</u> ชาวไร่อ้อยขนาดใหญ่

ผลกระทบตอชาวไร่ออยจากถวที่ประเทศไทย ชาวาคินน้ำทวโลก

นายประยงค์ เนคยารักษ์

คววมนำ

ในที่สุดประเทศไทยได้ตัดสินใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกภาคีองค์การน้ำตาลระหว่างประเทศ หลังจากที่ได้มีความคิดเห็นขัดแย้งกันอย่างกว้างขวางระหว่างฝ่ายที่เห็นว่าประเทศไทยควรสมัครเข้าเป็นสมาชิกภาคี กับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย โดยต่างฝ่ายต่างพยายามยกข้อดี ข้อเสีย และการคาดการณ์ต่าง ๆ มาหักล้างซึ่งกันและกัน แต่เนื่องจากข้อดี ข้อเสียที่ต่างฝ่ายต่างยกมาอาจจะถูกหักล้างกับผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายโดยตรง ฉะนั้นจึงไม่ใ้พิจารณาหรือวิเคราะห์ที่มากนักถึงผลที่จะมีต่อชาวไร่ออย ทางคานารัฐบาลเองก็ยังไม่มีการศึกษาอย่างละเอียด หรือใ้เตรียมการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาของชาวไร่ออย จากข้อเท็จจริงดังกล่าวบทความนี้จึงมุ่งศึกษา พิจารณาเฉพาะผลกระทบตอชาวไร่ออย เพื่อจะสำรวจคววมผลกระทบจะมีประการใดบ้าง จะนาพวงแก้ปัญหาใดหรือไม่ และแก้ใ้ได้อย่างไร โดยจะเริ่มพิจารณาจากประวัติการผลิทยอยและน้ำตาล การซื้อขายอย ความตกลงว่าคายน้ำตาลระหว่างประเทศ และเงื่อนไขสำหรับประเทศไทย เพื่อให้ทราบสภาพ และปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาถึงผลต่อชาวไร่ออยจากการเป็นสมาชิกภาคี และเสนอแนะทางแก้ปัญหาในตอนท้าย

ประวัติการผลิทยอยและน้ำตาล

อุตสาหกรรมน้ำตาลยุคที่คองนำเขา ^{1/} เนื่องจากการผลิคน้ำตาลไม่พอกับการบริโภคภายในประเทศ รัฐบาลจึงเร่งส่งเสริมการผลิตน้ำตาลเพิ่มขึ้น โดยใ้ตั้งโรงงานน้ำตาลทรายขาวขึ้นเป็นแห่งแรกที่จังหวัดลำปางชื่อ "โรงงานน้ำตาลไทยลำปาง" เริ่มหีบอยครั้งแรกเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2480 มีกำลังหีบอยวันละ 500 เมตริกตัน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของอุตสาหกรรมน้ำตาลในยุคใหม่ของไทย ใ้ตั้งโรงงานน้ำตาลขึ้นเป็นแห่งที่สองที่จังหวัดอุตรดิตถ์ ชื่อ "โรงงานน้ำตาลไทยอุตรดิตถ์" เริ่มเปิดหีบเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2485 มีกำลังหีบวันละ 500 เมตริกตัน จากความกังวลเรื่องน้ำตาลทรายขาดแคลน รัฐบาลจึงใ้จัดตั้ง "บริษัทส่งเสริมอุตสาหกรรมไทย จำกัด" ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2485 และบริษัท ใ้สร้างโรงงานน้ำตาลทรายแดงขึ้นอีก 11 แห่ง ในจังหวัดอุตรธานี ลำปาง อุบลราชธานี นครราชสีมา และชลบุรี

^{1/} อำนวย ประดิษฐ์ เศรษฐกิจการค้าน้ำตาลทราย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2516) หน้า 170-172

ในระหว่างปี พ.ศ. 2493-2494 รัฐบาลได้ส่งเสริมให้ราษฎรปลูกอ้อยกันมากในท้องที่หลายจังหวัดเป็นผลให้ราคาอ้อยและน้ำตาลตกต่ำ สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวไร่อ้อยและโรงงานน้ำตาล รัฐบาลจึงได้จัดตั้ง "บริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย จำกัด" ขึ้นเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2496 โดยให้หน้าที่แสวงหาน้ำตาลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ ทำหน้าที่ในด้านการจำหน่าย การนำน้ำตาลเข้ามาหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรแต่เพียงผู้เดียว หลังจากได้มีการจัดตั้งบริษัท ได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2497 ขึ้น เพื่อช่วยเหลืออุตสาหกรรมน้ำตาลโดยการยกเว้นภาษีอากรขาเข้า สำหรับเครื่องจักรและภาษีเงินได้ ทำให้อุตสาหกรรมน้ำตาลขยายตัวอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ ในปีการผลิต พ.ศ. 2499/2500 พื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มขึ้นเป็น 208,484 ไร่ ผลิตอ้อยได้ 1,084,120 เมตริกตัน และผลิตน้ำตาลได้ถึง 70,922 เมตริกตัน เป็นผลให้ตลาดน้ำตาลภายในประเทศเริ่มอิ่มตัวและราคาน้ำตาลลดลง

อุตสาหกรรมน้ำตาลในยุคการนำเข้าเช่นนี้ พอสรุปได้ว่ารัฐบาลได้พยายามส่งเสริมการผลิตน้ำตาลให้เพียงพอบริโภคในประเทศ โดยเป็นผู้ริเริ่มตั้งโรงงานน้ำตาลที่ทันสมัยและใช้นโยบายทางภาษี เป็นผลให้ในช่วงเวลาประมาณ 20 ปี ประเทศไทยเริ่มอยู่ในขั้นที่ผลิตน้ำตาลเหลือส่งออกไปขายต่างประเทศโดยมอบหมายให้บริษัทผูกขาดส่งน้ำตาลออกนอกราชอาณาจักรแต่เพียงผู้เดียว

อุตสาหกรรมน้ำตาลยุคที่ผลิตเกินความต้องการบริโภคภายในประเทศ

ในปี พ.ศ. 2502 รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมขึ้น คณะกรรมการฯ ได้ออกบัตรส่งเสริมให้เอกชนจัดตั้งโรงงานน้ำตาลอีกมาก จำนวนโรงงานน้ำตาลได้เพิ่มขึ้นเป็น 48 โรง ในปี พ.ศ. 2502 พื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มขึ้นเป็น 315,409 ไร่ ผลิตอ้อยได้ประมาณ 1,734,750 เมตริกตัน และผลิตน้ำตาลได้ประมาณ 118,518 เมตริกตัน^{2/} ข้อน่าสังเกตคือ การส่งเสริมการตั้งโรงงานน้ำตาลขึ้นนี้อยู่ในช่วงไม่เหมาะสมกับภาวะการณ์ของโลก เพราะปริมาณความต้องการบริโภคภายในประเทศอยู่ในภาวะอิ่มตัว ในขณะที่ส่งน้ำตาลออกไปขายในตลาดโลกได้น้อยมาก ทำให้เกิดภาวะน้ำตาลล้นตลาด รัฐบาลจึงได้แก้ไขโดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2502 ห้ามนำน้ำตาลจากต่างประเทศเข้า เว้นแต่การนำเข้าเพื่อใช้ในการอุตสาหกรรม น้ำอ้อยตามความจำเป็น และให้องค์การคลังสินค้าของกระทรวงพาณิชย์ช่วยเหลือโรงงานน้ำตาล โดยรับจำนำและรับฝากน้ำตาลเพื่อช่วยเหลือให้โรงงานน้ำตาลมีเงินทุน

^{2/} Ibid, หน้า 173

ก้อย
 กรอน
 งามหง
 น้ำตาลโ
 รนา
 ังบริษัท
 อุตสาหกรรม
 หอุตสาหกรรม
 อกออย
 ใได้ถึง
 ้ำตาลลดลง
 พยายาม
 านน้ำตาล
 ะเทศไทย
 ผูกขาด
 ะเทศ
 ุตสาหกรรม
 1 จำนวน
 ะเป็น
 ใประมาณ
 ลขึ้นนี้อยู่ใน
 โลกภายใน
 าก ทำให้
 ุศจิกายน
 ุตสาหกรรม
 1 เหลือ
 าลมีเงินทุน

หมุนเวียนคล่องขึ้น 3/ อย่างไรก็ตาม ยังมีการนำน้ำตาลเข้ามาเกินความจำเป็นมากและ
 การผลิตอ้อยและน้ำตาล ยังคงเพิ่มขึ้นอีกมาก เมื่อเดือนมกราคม 2503 รัฐบาลจึงได้ประกาศ
 ห้ามตั้งและขยายโรงงานน้ำตาลทรายขาวอีกต่อไป ห้ามตั้งและขยายโรงงานน้ำตาลทรายแดง
 หรือโรงงานน้ำน้ำเชื่อม เพราะโรงงานประเภทนี้ขาดประสิทธิภาพ กำหนดระยะเวลาเปิด
 ทยอ้อยในแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้อ้อยที่จะป้อนโรงงานมีความแก่ได้ดี และมีความหวานสูง
 และส่งเสริมให้ประชาชนบริโภคน้ำตาลมากขึ้น แต่มาตรการเหล่านี้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้
 เพราะไม่มีการปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด ปริมาณผลผลิตน้ำตาลในปี 2503 ผลิตได้เพิ่มขึ้นและ
 ยังมี สต็อกน้ำตาลเหลือมาจากปีก่อนอีก 4/

เนื่องจากภาวะน้ำตาลล้นตลาดอยู่ในขั้นวิกฤติ รัฐบาลจึงได้ออกพระราช-
 บัญญัติอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย พ.ศ.2504 มีหลักสำคัญคือ การจัดตั้ง "สำนักงานกองทุน
 สงเคราะห์อุตสาหกรรมน้ำตาลทราย" ขึ้น เพื่อเรียกเก็บเงินสงเคราะห์จากผู้ผลิตตาม
 ปริมาณที่ผลิตออกมาจากโรงงานในอัตรากิโลกรัมละไม่เกิน 1 บาท เพื่อนำไปใช้จ่ายใน
 กิจการที่กำหนด และวัตถุประสงค์แท้จริงของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ต้องการระบาย
 น้ำตาลออกไปต่างประเทศโดยใช้เงินสงเคราะห์ที่กั้นเงินสงเคราะห์ส่วนใหญ่จึงใช้เป็น
 เงินอุดหนุนผู้ส่งออก แต่เงินอุดหนุนนี้กลับเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดการขยายตัวการผลิตน้ำตาล
 เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดภาวะน้ำตาลล้นตลาดขึ้นอีกในปี 2508 น้ำตาลที่ผลิตได้มี
 มากจนกระทั่งเงินสงเคราะห์ที่เรียกเก็บได้ไม่พอจะระบายน้ำตาลออกไปต่างประเทศ
 ราคาน้ำตาลในประเทศต่ำกว่าต้นทุนการผลิตมากจนกระทั่งโรงงานน้ำตาลหยุดการผลิต
 ้วยของชาวไร่ยังคงอยู่ในไร่เป็นจำนวนมาก ในที่สุดรัฐบาลต้องเข้าช่วยประกันราคา
 โดยขอรองให้โรงงานเลิกทำการผลิตน้ำตาลทรายดิบจากอ้อยที่เหลืออยู่ต่อไปจนหมด โดย
 รัฐบาลได้ประกันราคาน้ำตาลและรับซื้อน้ำตาลทรายดิบกระสอบละ 228 บาท เป็นจำนวน
 13,600 เมตริกตัน 5/ และ ในปี 2508 นี้ รัฐบาลก็ได้ตราพระราชบัญญัติอุตสาหกรรม
 น้ำตาลทราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2508 ขึ้น เพื่อยกเลิกพระราชบัญญัติอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย
 พ.ศ.2504 และตราพระราชบัญญัติน้ำตาลทราย พ.ศ.2511 ขึ้นมาแทน ซึ่งมีผลให้มีการ
 จัดตั้ง "สำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย" ขึ้น เพื่อทำงาน 3 ด้านคือ งานเกษตรอ้อย
 งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีน้ำตาล และงานนโยบายและเศรษฐกิจน้ำตาล 6/

3/ ชุมใจ อรรถจินดา วิวัฒนาการอุตสาหกรรมน้ำตาลในประเทศไทย
 เอกสารในการสัมมนา เรื่อง "ปัญหาอ้อยและน้ำตาลในประเทศไทย ณ สถาบันประมง
 น้ำจืดแห่งชาติ วันที่ 11-12 ตุลาคม 2520 (เอกสารโรเนียว) หน้า 3
 4/ Ibid, หน้า 3 - 4
 5/ Ibid, หน้า 4
 6/ Ibid. หน้า 6

ผลการส่งเสริมการผลิตน้ำตาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 เป็นต้นมา ทำให้
 ผลิตน้ำตาลเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเกินความต้องการบริโภคภายในประเทศ ทำให้ต้องห้าม
 นำน้ำตาลจากต่างประเทศเข้า ห้ามตั้งและขยายโรงงานน้ำตาล แต่มาตรการต่าง ๆ
 ดังกล่าวไม่มีผลในทางปฏิบัติ สำหรับการให้เงินอุดหนุนผู้ส่งออกน้ำตาลออกถึงแม้จะไกลใน
 ระยะแรกแต่ก็ก่อให้เกิดปัญหาหนักในภายหลัง จนกระทั่งรัฐบาลของเขามารับซื้อน้ำตาล-
 ทรายดิบ อาจจะถูกกล่าวได้ว่า นโยบายการผลิตน้ำตาลก่อนปี 2502 เด่นชัดคือการผลิต
 น้ำตาลให้พอบริโภคภายในประเทศ แต่ตั้งแต่ปี 2502 เป็นต้นมา รัฐบาลไม่มั่นนโยบายที่
 นอนว่าจะผลิตน้ำตาลเพื่อการส่งออกหรือการส่งออกเกิดขึ้นเนื่องจากผลิตน้ำตาลเกิน
 ความต้องการบริโภคภายในประเทศ เพราะรัฐบาลยังคงให้บริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาล
 แห่งประเทศไทยผูกขาดการส่งออกน้ำตาลออกแต่เพียงผู้เดียว แทนที่จะปล่อยให้มีการแข่งขัน
 กันส่งออก ซึ่งจะช่วยให้มีการหาตลาดส่งออกโคกวางขวางขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลยังไม่มี
 นโยบายที่จะหาตลาดอย่างจริงจัง และมาตรการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นหลังนี้ก็เพื่อแก้
 ปัญหาในระยะสั้นที่เกิดขึ้นแล้ว แทนที่จะวางแผนระยะยาวเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น

แนวโน้มการผลิตอ้อยและน้ำตาล และแหล่งผลิต

ถ้าจะพิจารณาแนวโน้มการผลิตอ้อยและน้ำตาล โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่
 ตั้งโรงงานน้ำตาลต้นสมัยและเปิดหีบเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2480 ซึ่งมีกำลังหีบอ้อย
 เพียงวันละ 500 เมตริกตัน ถึงปี พ.ศ. 2501 ประเทศไทยไม่เพียงแต่ผลิตน้ำตาลได้
 เพียงพอกับการบริโภคเท่านั้นยังมีเหลือส่งออกอีกด้วย และถ้าพิจารณาแนวโน้มการขยาย
 พื้นที่เพาะปลูกอ้อยในช่วงปี พ.ศ. 2501-2520 พบว่าพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นเกือบทุกปี
 ยกเว้นปี พ.ศ. 2505, 2508 และ 2509 พื้นที่เพาะปลูกลดลง ส่วนผลผลิตอ้อยและ
 น้ำตาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากเช่นเดียวกันนี้เพียงปี พ.ศ. 2505, 2508 - 10 และปี
 พ.ศ. 2514 เท่านั้นที่ผลผลิตอ้อยและน้ำตาลลดลง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา พื้นที่
 ปลูกอ้อย ผลผลิตอ้อยและน้ำตาลได้เพิ่มขึ้นตลอดและเพิ่มขึ้นมากกว่าช่วงเวลาอื่น ๆ ที่
 ผ่านมา (ดูภาคผนวกที่ 1)

สำหรับแหล่งผลิตอ้อย ถึงแม้จะเริ่มในภาคเหนือ แต่แหล่งผลิตมากที่สุด
 ในปัจจุบันอยู่ในภาคกลาง (ร้อยละ 69) รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 14)
 ภาคเหนือ (ร้อยละ 10) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 7) ตามลำดับ และ
 ถ้าพิจารณาแนวโน้มการผลิตอ้อยจะพบว่า แนวโน้มการผลิตอ้อยในภาคกลางมีความสำคัญ
 เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ ซึ่งมีแนวโน้มลดลง (ดูภาคผนวกที่ 2)

ปริมาณการผลิตอ้อยและน้ำตาลในปีการผลิต 2520/21

เนื่องจากภาวะฝนแล้งอย่างกว้างขวางในฤดูผลผลิตที่ผ่านมา จึงเป็นที่แน่นอนว่าจะผลิตอ้อยและน้ำตาลได้น้อยกว่าฤดูผลผลิตปี 2519/20 สำหรับปริมาณการผลิตอ้อยและน้ำตาลในฤดูกาลผลิตนี้ได้มีการประมาณไว้จากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายควยปริมาณต่าง ๆ กัน คือ ชาวไร่อ้อยและโรงงานน้ำตาลโคตกลางรวมกันในที่ประชุมเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2520 ที่กระทรวงอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ปริมาณอ้อยทั่วประเทศ 21.987 ล้านตัน คิดอ้อย 1 ตัน ผลิตน้ำตาลได้ 85 กิโลกรัม ปริมาณน้ำตาลที่จะผลิตได้ทั้งสิ้นจะเป็น 1.67 ล้านตัน 7/ ซึ่งตัวเลขนี้ถือเป็นตัวเลขทางการล่าสุด ส่วนสหพันธ์ชาวไร่อ้อยแห่งประเทศไทยได้มีการประชุมกันเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2520 โดยมีนายกรมสมาคมนักวิชาการประชุมกันในเรื่องปริมาณอ้อย มีความเห็นว่าอ้อยกระทบแล้งมาก จำนวนอ้อยแต่ละภาคลดลงถึง 30% จะมีอ้อยเข้าหีบประมาณ 19 ล้านตันจะผลิตน้ำตาลได้ประมาณ 1.6 ล้านตัน 8/ และเมื่อปลายเดือนธันวาคม 2520 คณะสำรวจผลผลิตอ้อยของเอกชนซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของสมาคมการค้าผู้ผลิตน้ำตาลไทย สมาคมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และชุมนุมสหกรณ์ชาวไร่อ้อยได้ร่วมกันสอบถามและปรึกษาหารือเกี่ยวกับภาวะการผลิตอ้อยในปีสรุปได้ว่าผลผลิตอ้อยทั่วประเทศจะเสียหายประมาณ 30-40% เมื่อเทียบกับผลผลิตปีที่แล้วหรือจะผลิตอ้อยได้ราว 18-19 ล้านตัน 9/ ซึ่งจะผลิตน้ำตาลได้ประมาณ 1.5 - 1.6 ล้านตัน (คิดจากอ้อย 1 ตัน ผลิตน้ำตาลได้ประมาณ 85 กิโลกรัม)

การประเมินปริมาณอ้อยที่ผลิตได้ให้ใกล้เคียงกับที่จะผลิตได้จริงนั้นทำได้ค่อนข้างยาก ทั้งนี้เพราะถึงแม้จะทราบว่าจะผลผลิตอ้อยต่อไร่ลดลงเท่าไร แต่เราไม่ทราบพื้นที่เพาะปลูกอ้อยที่แท้จริงโดยเฉพาะอ้อยที่ปลูกในที่สาธารณะและเขตป่าสงวน การประมาณผลผลิตอ้อยจะต่ำกว่าความเป็นจริงถ้าประมาณจากผลผลิตต่อไร่ที่ลดลงกับพื้นที่เพาะปลูกในปีการผลิต 2519/20 ทั้งนี้เพราะได้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น ซึ่งพื้นที่ที่ขยายเพิ่มขึ้นเห็นเท่าไร ไม่เป็นที่เปิดเผยนอกจากนี้อ้อยปีหนึ่งยังเสียหายเนื่องจากภาวะฝนแล้งมากกว่าอ้อยต่อ เพราะทนแล้งได้น้อยกว่าสวนการปลูกอ้อยในเขตชลประทานที่มีน้ำ หรือชาวไร่อ้อยที่มีบ่อน้ำบาดาลของตนเอง อ้อยจะเสียหายน้อยมากหรือไม่เสียหายเลย และภาวะที่เกิดภาวะน้ำตาลล้นตลาด ราคาน้ำตาลลดต่ำลง ทำให้ชาวไร่อ้อยที่คากวาระาคาอ้อย

7/ สำนักงานอ้อยและน้ำตาล รายงานสถานการณ์น้ำตาลประจำเดือนตุลาคม 2520 14 ธันวาคม 2520 (เอกสารโรเนียว) หน้า 12

8/ Ibid. หน้า 11

9/ สุชาติ ชูธรรม อ้อยตันละ 300 บาท : สัจฉาที่ยังไม่ได้ปฏิบัติ
เช่มทิศ ฉบับวันที่ 16 มกราคม 2521

ทำให้
หตุของ
คาง ๆ
ได้ผลใน
ร่อนน้ำตาล-
งการผลึก
นโยบายที่แน
ลได้เกิน
น้ำตาล
ารแข่งขัน
ลยังไม่
นี้เพื่อแก
คปัญหาชน

รคั้งแต่
ล้งหีบอ้อย
้ำตาลได้
มการขยาย
ือบทุกปี
อ้อยและ
) และปี
านมา พื้นที่
อื่น ๆ ที่

ลิตมากที่สุด
สี่ 14)
ลำดับ และ
มีความสำคัญ

2)

มีแนวโน้มลดลงด้วยจะใส่ปุ๋ยน้อยลงซึ่งจะทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลงด้วย โดยเฉพาะ
ชาวไร่ช้อยในภาคตะวันออก 10/ การประมาณตัวเลขผลผลิตช้อยให้ใกล้เคียงกับความ
เป็นจริงถึงแม้จะทำได้ยาก แต่ก็มีความสำคัญต่อการประเมินถึงผลกระทบต่อชาวไร่ช้อย
จากการที่ประเทศไทยเข้าภาคีน้ำตาลโลกซึ่งจะได้พิจารณาในภายหลัง

การซื้อขายช้อย

วิธีการซื้อขาย การรับช้อยของโรงงานน้ำตาลนั้นมีการคิดราคา 2
ลักษณะ คือ การซื้อขายโดยคิดราคาตามน้ำหนัก และการซื้อขายโดยคิดราคาตามความหวาน
หรือตามคุณภาพของช้อย ซึ่งเป็นวิธีการที่เรียกว่า "Commercial Cane Sugar หรือ
C.C.S. จากการสำรวจของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โดยทำการสำรวจชาวไร่ช้อยทั่วประเทศจำนวน 600 ตัวอย่าง ปริมาณช้อยที่ผลิตในปี
การผลิต 2519/20 ทั้งสิ้น 202,014.5 ตัน เป็นช้อยที่ซื้อขายตามน้ำหนัก 166,809.5 ตัน
หรือร้อยละ 82.57 ซึ่งโรงงานที่รับช้อยตามน้ำหนักส่วนใหญ่เป็นโรงงานน้ำตาลเอกชน
มีช้อยที่ซื้อตามความหวาน จำนวน 35,205 ตัน หรือร้อยละ 17.43 ซึ่งโรงงานที่รับซื้อ
ตามความหวานส่วนมากเป็นโรงงานน้ำตาลของรัฐวิสาหกิจ 11/

ในการติดต่อบริษัทช้อย โรงงานน้ำตาลส่วนมากโดยเฉพาะในภาคกลาง
และภาคตะวันออกจะไม่ติดต่อกับชาวไร่โดยตรง แต่จะติดต่อกับคนกลางที่เรียกว่า
"หัวหน้าโควตา" โดยหัวหน้าโควตาจะเป็นผู้รับโควตาช้อยที่จะส่งให้โรงงานในแต่ละฤดู
การผลิต และจะไต่หาชาวไร่ช้อยให้มีปริมาณช้อยพอกับโควตาที่ได้รับมา เมื่อถึงเวลาที่ช้อย
หัวหน้าโควตาจะทำหน้าที่เกี่ยวกับการส่งบิลซื้อขายช้อยและรับเงินค่าช้อยจากโรงงานไป
จ่ายให้ลูกไร่ของตน สำหรับค่าบริการดังกล่าวที่หัวหน้าโควตาคิดจากลูกไร่ของตนเรียกว่า
เงิน "คาหัวคัน" ซึ่งชาวไร่ช้อยจะต้องเสียคาหัวคันเฉลี่ยคันละ 9.74 ชาวไร่ช้อยที่จังหวัด
สุพรรณบุรีจ่ายคาหัวคันสูงที่สุดคันละ 16.04 บาท และชาวไร่ช้อยที่จังหวัดอุตรธานีเสียค่าสุด
คันละ 3 บาท 12/ หัวหน้าโควตานอกจากจะทำหน้าที่ดังกล่าวแล้วยังมีรถบรรทุกเพื่อรับจ้าง
บรรทุกช้อยให้ลูกไร่ของตน ทำหน้าที่หาคนงานมาตัดช้อย หรือมีเครื่องตัดช้อยรับจ้างตัด
มีรถไถสำหรับรับจ้างไถไร่ และปล่อยเงินให้ลูกไร่ของตนไปลงทุนในการปลูกช้อยอีกด้วย
จากการสำรวจของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรฯ พบว่า มีชาวไร่ช้อย
ร้อยละ 73.83 ต้องกู้เงินมาลงทุน โดยกู้จากหัวหน้าโควตา ร้อยละ 20.95 เสียดอกเบี้ย
ร้อยละ 31.14 ที่จังหวัดกำแพงเพชร ชาวไร่ช้อยเสียดอกเบี้ยให้หัวหน้าโควตาสูงที่สุดร้อยละ
33.90 และจังหวัดชลบุรีเสียค่าสุด ร้อยละ 19.88 13/

10/ เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้จากการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่สมาคมกลุ่มชาวไร่ช้อย
เขต 7 สมาคมกลุ่มชาวไร่ช้อยเขต 6 โรงงานน้ำตาลลำปาง และสมาคมกลุ่มอาชีพการเกษตรชล

11/ กองแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การวิเคราะห์
รายได้และต้นทุนการผลิตช้อยของเกษตรกรชาวไร่ช้อยและการเพาะปลูก 2519/20 หน้า 9

12/ Ibid., ตารางที่ 20 และ 21

13/ Ibid., ตารางที่ 20 และ 21

เฉพาะ
 ความ
 ไร่
 คา 2
 ความหวาน
 หรือ
 สหกรณ์
 ใต้น้ำ
 ,809.5 ตัน
 เกล็ด
 เกล็ด
 ราคากลาง
 าวา
 และ
 ระยะเวลา
 โรงงานไป
 ่นเรียกว่า
 อยที่จังหวัด
 ธานีเสียค่า
 ทุกลเพื่อรับ
 ับจ้างตัด
 อยอีกควย
 เวไร่
 ลี่ยคอก
 ึ่งที่สุคร้อย
 วมกลุ่มชาวไร่
 าชพิการ เกษตร
 ์ การวิเคราะห์
 /20 หน้า 9

ราคาไร่ชื้ออ้อย การตกลงราคาและแนวโน้มของราคา ราคาไร่ชื้ออ้อยของ
 โรงงานน้ำตาลในช่วงปีการผลิต 2504/05 ถึง 2514/15 เคลื่อนไหวขึ้นลงอยู่ระหว่าง
 ตันละ 100-180 บาท ยกเว้นปีการผลิต 2510/11 ซึ่งเกิดภาวะฝนแล้งทำให้ผลผลิตอ้อยได้น้อย
 มาก ราคาไร่ชื้ออ้อยเฉลี่ยสูงถึงตันละ 203.65 บาท และถ้าพิจารณาระหว่างภาคจะพบว่า
 ภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีราคาไร่ชื้ออ้อยใกล้เคียงกัน ซึ่งสูงกว่าราคาอ้อยในภาคเหนือ
 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การรวมกันของฝ่ายชาวไร่อ้อยเพื่อต่อรองราคาขายอ้อยเริ่ม
 มีบทบาทมากขึ้นในปีการผลิต 2515/16 เมื่อสมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อยเขต 7 ได้ร่วมกับสมาคม
 กลุ่มอาชีพการเกษตรชลบุรี เจริญต่อรองราคาชื้อขายอ้อยกับฝ่ายสมาคมโรงงานน้ำตาล และ
 กำหนดราคาชื้อขายอ้อยตันละ 183 บาท แต่ราคาชื้อขายจริงเฉลี่ยตันละ 179.72 บาท
 เท่านั้น ส่วนราคาไร่ชื้ออ้อยในภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำกว่าราคาที่ตกลงนี้มาก
 แนวโน้มของราคาชื้อขายอ้อยที่ตกลงกับราคาอ้อยเฉลี่ยที่ขายจริงเพิ่มขึ้นตลอดในช่วงปีการผลิต
 2515/16 ถึง 2517/18 และตั้งแต่ปีการผลิต 2517/18 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ราคาที่ตกลง
 เท่ากับ 300 บาท ต่อตัน แต่ราคาเฉลี่ยที่ขายจริงต่ำกว่าราคาที่ตกลงตลอด ยกเว้นปีการผลิต
 2518/19 (ดูภาคผนวกที่ 3)

บทบาทของทางราชการในการกำหนดราคาชื้อขายอ้อย 14/ ตั้งแต่ปี

การผลิต 2517/18 เป็นต้นมาทางราชการได้เข้าไปมีบทบาทในการกำหนดราคาชื้อขายอ้อย
 ร่วมกับฝ่ายสมาคมโรงงานน้ำตาล กับฝ่ายสมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อย ได้กำหนดราคาไร่ชื้ออ้อย
 ถึงตันละ 300 บาท ในปีการผลิต 2517/18 ซึ่งเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับปีก่อน ๆ ทั้งนี้เพราะ
 ในปี การผลิตนี้ราคาน้ำตาลในตลาดโลกเพิ่มขึ้นสูงมาก ในปีการผลิต 2518/19 ถึงแม้ราคา
 น้ำตาลในตลาดโลกจะมีแนวโน้มลดต่ำลงตลอดเวลา แต่รัฐบาลก็เห็นชอบที่จะให้โรงงานน้ำตาล
 ชื้ออ้อยในราคาตันละ 300 บาท เท่ากับปีก่อนโดยรัฐบาลให้ความช่วยเหลือแก่โรงงานน้ำตาล
 คือ

- (ก) ขึ้นราคาควบคุมน้ำตาลทรายขาวที่จำหน่ายในประเทศจากกระสอบละ 400 บาท เป็นกระสอบละ 500 บาท สำหรับปริมาณขายส่ง ส่วนราคาขายปลีกให้ขึ้นจาก กิโลกรัมละ 4.50 บาท เป็น 5.50 บาท
- (ข) รัฐบาลอนุมัตินำเงินค่าธรรมเนียมการส่งน้ำตาลออก (ฟรี เมียน้ำตาล) มาชดเชยให้โรงงานน้ำตาลในการผลิตน้ำตาลทรายขาวสำหรับบริโภคภายในประเทศกระสอบละ 92 บาท เป็นจำนวน 480,000 ตัน เป็นเงินทั้งสิ้น 441.6 ล้านบาท

14/ พุทธิพร พัฒนานนท์ ราคาอ้อยปี 2520/21 : ยังต้องรอต่อไป

จดหมายเหตุผลหาขอการฯ ฉบับวันศุกร์ที่ 7 ตุลาคม 2520 หน้า 2-3

ในปีการผลิต 2519/20 เนื่องจากราคาน้ำตาลในตลาดโลกมีแนวโน้มลดต่ำลงไปอีก ทางโรงงานน้ำตาลจึงไม่ยอมรับซื้ออ้อยในราคาตันละ 300 บาท ตามที่ฝ่ายสมาคมชาวไร่อ้อยเสนอ แต่ในที่สุดก็ตกลงราคาซื้อขายอ้อยตันละ 300 บาท โดยรัฐบาลให้ความช่วยเหลือแก่โรงงานน้ำตาลคือ

(ก) ลดภาษีการค้าสำหรับน้ำตาลทรายดิบส่งออกที่ผลิตในฤดูกาลผลิตปี 2519/20 จากร้อยละ 7.7 ลงเหลือร้อยละ 1.35 ของราคาขาย

(ข) ให้เงินช่วยเหลือแก่โรงงานน้ำตาลสำหรับการส่งน้ำตาลทรายดิบไปจำหน่ายต่างประเทศตามขออนุญาตในระยะยาวที่มีอยู่จำนวน 640,000 ตัน ในอัตรากระสอบละ 20 บาท (ปลดภาษี) เฉพาะน้ำตาลทรายดิบที่ขายได้ต่ำกว่าราคาสุทธิกระสอบละ 480 บาท หรือต่ำกว่า หลังจากหักค่าใช้จ่ายในการส่งออกกระสอบละ 13 บาทและค่าภาษีการคานแล้ว โดยจ่ายจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นจำนวน 128 ล้านบาท

(ค) ให้ขึ้นราคาน้ำตาลทรายขาวส่งออก ณ โรงงานไม่เกินกระสอบละ 550 บาท และน้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ไม่เกินกระสอบละ 500 บาท

ในปีการผลิต 2520/21 เนื่องจากราคาน้ำตาลในตลาดโลกมีแนวโน้มลดต่ำลงไปอีก โรงงานน้ำตาลได้เสนอราคารับซื้ออ้อยตันละ ต่ำกว่า 300 บาท ซึ่งชาวไร่อ้อยยอมรับได้มีการเจรจาเพื่อตกลงราคาซื้อขายกันหลายครั้งอย่างยืดยาว ประกอบกับความเห็นขัดแย้งกันระหว่างสมาคมโรงงานน้ำตาลไทยกับสมาคมการค้าผู้ผลิตน้ำตาลไทย ในเรื่องในประเทศไทยควรจะมีกรม เป็นสมาชิกภาคีองค์การน้ำตาลระหว่างประเทศ โดยฝ่ายที่เห็นควรเข้าโดยยื่นข้อเสนอว่า ถ้ารัฐบาลตัดสินใจเข้าภาคีฯ จะยินดีทำสัญญาซื้อขายในราคาตันละ 300 บาท ฉะนั้นเมื่อรัฐบาลสมัครเข้าภาคีฯ จึงมีการทำสัญญาร่วมกันระหว่างฝ่ายชาวไร่อ้อยกับฝ่ายโรงงานน้ำตาลในการซื้อขายในราคาตันละ 300 บาท ซึ่งรายละเอียดในสัญญาบางอย่าง และสัญญานี้จะมีผลในทางปฏิบัติแค่ไหน เพราะอะไร จะได้พิจารณาในอันต่อไป

ความแตกต่างระหว่างราคาซื้อขายกับราคาที่ตกลง ได้กล่าวมาแล้วว่าราคาอ้อยที่ชาวไร่อยได้จริงต่ำกว่าราคาอ้อยที่ตกลงกับโรงงาน ถึงแม้ข้อตกลงนั้นจะได้ทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม ทั้งนี้เนื่องด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ คือ

1. หักเป็นเงินสวัสดิการของสมาคม สำหรับปีการผลิต 2519/20 คือ 15/

(ก) อ้อยของสมาคมชาวไร่อ้อยเขต 7 และสมาคมกลุ่มอาชีพการเกษตรนครสวรรค์ เงินสวัสดิการของสมาคมฯ ตันละ 2 บาท

15/ ข้อตกลงระหว่างสหพันธ์ชาวไร่อ้อยแห่งประเทศไทยกับโรงงานน้ำตาลทรายต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับซื้ออ้อยและการผลิตน้ำตาลทรายประจำปีการผลิต 2519/20

แห่งประ
2520-21

กลุ่มอาชีพ
เป็นชาวใ

- (ข) อ้อยของสมาคมกลุ่มอาชีพการ เกษตรชลบุรี สมาคมชาวไร่อ้อย เขต 6 และสมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อยประจวบ-เพชรบุรี เงิน สวัสดิการ ของสมาคมฯ คันละ 3 บาท
- (ค) อ้อยของสมาคมการ เกษตร ระยอง เงินสวัสดิการ ของสมาคมคันละ 5 บาท สำหรับสัญญาซื้อขายอ้อยในปีการผลิต 2520/21 ใ้กำหนดไว้ คือ 16/
- (ก) อ้อยของบรรดาชาวไร่ ซึ่งอยู่ในเขตควบคุมของสมาคมกลุ่ม ชาวไร่อ้อยเขต 7 เงินสวัสดิการ ของสมาคมคันละ 0.40 บาท
- (ข) อ้อยของบรรดาชาวไร่ ซึ่งอยู่ในเขตควบคุมของสมาคม กลุ่มชาวไร่อ้อยประจวบ-เพชรบุรี เงินสวัสดิการ ของสมาคม คันละ 2 บาท
- (ค) อ้อยของบรรดาชาวไร่ ซึ่งอยู่ใน เขตควบคุมของสมาคมการ เกษตรระยอง สมาคมชาวไร่อ้อยเขต 6 กำแพงเพชร สมาคม กลุ่มชาวไร่อ้อยเขต 4 และสมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อยอุ้มถาวปี จังหวัดอุตรธานี เงินสวัสดิการ ของสมาคมคันละ 3 บาท
- (ง) อ้อยของบรรดาชาวไร่ ซึ่งอยู่ในเขตควบคุมของสมาคมกลุ่ม อาชีพการ เกษตรชลบุรี เงินสวัสดิการ ของสมาคมคันละ 7 บาท

2. เนื่องจากเป็นอ้อยไฟไหม้ อ้อยยอกยาว อ้อยสกปรก อ้อยอ่อน อ้อยแห้ง และรดกติกัว 17/

ถ้าภาวะที่นำตาลมีราคาสูง โรงงานจะไม่รับซื้ออ้อยที่ร่วงต่าง ๆ ทั้งกลาว แต่เมื่อราคาน้ำตาล ตกต่ำ สำหรับโรงงานที่รับซื้ออ้อยโดยซึ่งนำหนักจะ เริ่มตัดราคาอ้อยที่รับซื้อและ เป็นผู้ กำหนดว่าจะหักเท่าไร สำหรับการตัดราคาเมื่อปีการผลิต 2519/20 คือ

- (ก) อ้อยไฟไหม้ ความสัญญาถ้าเกิดไฟไหม้ภายใน 72 ชั่วโมง และยัง ไม่เสื่อมคุณภาพตัดราคาคันละ 20 บาท ถ้าเกิน 72 ชั่วโมง ฝ่าย โรงงานอาจปฏิเสธการ รับซื้ออ้อยได้ แต่เมื่อปีการผลิต 2519/20 โรงงานเคยตัดราคาอ้อยไฟไหม้ภายใน 72 ชั่วโมง ถึงคันละ 100 บาท และที่เกิน 72 ชั่วโมง เคยตัดราคาอยู่ระหว่างคันละ 20-190 บาท

16/ หนังสือสัญญาซื้อขายอ้อยระหว่างบรรดาสมาชิกของสหพันธ์ชาวไร่อ้อย แห่งประเทศไทย กับโรงงานน้ำตาลทรายต่าง ๆ ประจำฤดูกาลผลิตน้ำตาลทราย พ.ศ. 2520-2521

17/ จากการศึกษาเจ้าหน้าที่สมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อยเขต 7 สมาคม กลุ่มอาชีพการ เกษตรชลบุรี สมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อยเขต 6 และ คุณวิชิต ตักศิไพศาล ซึ่ง เป็นชาวไร่อ้อยที่จังหวัดกาญจนบุรี

ค่า
คม
ม
สอบ
ภา
และ
ม
ไม่
มี
ทย ใน
ฝ่ายที่
ยในราคา
ยชาวไร
ญามี
อันกับค
แล้วว
จะใ้ทำ
ร เกษตร
งานนำตาลทราย
20

- (ข) ออยยอกยาว ตักราคาคันละ 5-50 บาท
- (ค) ออยสักรอก ตักราคาคันละ 10-50 บาท
- (ง) ออยออน เนื่องจากกระทบฝนแล้งทำให้การเจริญเติบโตของออย
หยุดงัก โรงงานเคยตักราคาคันละ 10-15 บาท
- (จ) ออยแห้ง เนื่องจากโรคคืดคิวมาก หรือโรงงานน้ำตาลเสีย โรงงาน
เคยตักราคาคันละ 10-20 บาท
- (ฉ) โรคคืดคิว กรณีที่มีโรคคืดคิวมาก ถ้าผู้ชายออยรายได้ต้องการลงออย
ก่อนจะทำได้โดยยอมขายออยในราคาที่ต่ำกว่าที่ตกลง หรือต้อง
บรรทุกน้ำตาลเข้ากรุงเทพฯ ให้ 1 เทียว เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ชายออยยังไม่เชื่อมั่นใจในความเที่ยงตรงของการชั่งควย

สำหรับการซื้อออยโดยวัดความหวาน (c.c.s) นั้น ถ้าออยมีความ
หวาน 10 c.c.s ปีการผลิต 2519/20 โรงงานจะซื้อในราคาตันละ 300 บาท และ
ราคาออยจะเปลี่ยนไป 20 บาทต่อ 1 c.c.s ราคาเฉลี่ยสำหรับโรงงานที่ซื้อตามความ
หวานตันละ 323.63 บาท มีโรงงานน้ำตาลที่จังหวัดชลบุรี เท่านั้น ซื้อออยเพียงตันละ 290 บาท^{18/}
ในปีการผลิต 2520/21 นี้ ใ้มีชาวไร่ออยในจังหวัดอุทัยธานี ชัยนาท อ่างทอง และสุพรรณบุรี
ซึ่งขายออยโดยวัดความหวานใ้กรองเรียนว่า ถูกกรราคาซื้อออยโดยแจ้งว่าเมื่อปีการผลิต
2519/20 ออย 1 ตันวัดความหวาน 11 c.c.s โรงงานคิดราคาใ้ 300 บาท แต่ปี
การผลิต 2520/21 ออย 1 ตัน มีความหวาน 12 c.c.s โรงงานกลับซื้อเพียง 310 บาท
นอกจากนี้ยังไม่คิดราคาออยที่มีความหวานต่ำกว่า 6 c.c.s ใ้ให้อีกควย ทั้ง ๆ ที่ใ้ใ้แล้ว
ใ้ราคาตันละ 100 บาท ^{19/}

3. ความเสียหาย ในการขายออยนอกจากเกษตรกรจะต้องเสียค่าหัวตัน ค่าบำรุงสมาคม
ชาวไร่ออย และหักค่าออยเนื่องจากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวขวงตนแล้ว เกษตรกรยังต้อง
เสียหายออย ซึ่งในปีการผลิต 2519/20 จากการสำรวจของกองแผนงาน สำนักงาน
ปลัดกระทรวงเกษตรฯ พบว่า มีชาวไร่ออยร้อยละ 86.33 ที่เสียหายออย และเสียหาย
ในอัตราเฉลี่ย 2.32 บาทต่อตัน มีชาวไร่ออยในจังหวัดบุรีรัมย์เสียหายสูงสุดตันละ 2.79 บาท
ส่วนชาวไร่ออยในจังหวัดอุดรธานีเสียค่าสุดตันละ 1.78 บาท ทั้งนี้เนื่องจากราคาออยที่
เกษตรกรได้รับเฉลี่ยเพียงตันละ 238 บาท เท่านั้น ^{20/}

^{18/} กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, Op. cit.,
ตารางที่ 10 ในภาคผนวก

^{19/} ชาวไร่ออย 4 จังหวัดกรอง ชาวในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันพฤหัสบดี
19 มกราคม 2521

^{20/} กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, Op., Cit.,
ตารางที่ 12 ในภาคผนวก

จากข้อเท็จจริงที่กล่าวมาในข้อสรุปไว้ว่า เมื่อใดก็ตามที่เกิดภาวะน้ำตาล
 ล้นตลาด ราคาน้ำตาลลดต่ำลง โรงงานจะพยายามรับซื้ออ้อยในราคาต่ำลง หรือรับซื้ออ้อย
 ไม่หมด ทำให้ทางราชการต้องเข้ามาช่วยเหลือโดยการประกันราคาและรับซื้อน้ำตาล ให้
 เงินอุดหนุน ลดภาษีน้ำตาลส่งออก และการขึ้นราคาควบคุมน้ำตาลทรายที่บริโภคในประเทศ
 และถึงแม้โรงงานจะตกลงทำสัญญารับซื้ออ้อยก็ตาม สัญญาก็ยังมีขอบปรอง เช่น สัญญาสำหรับ
 ปีการผลิต 2519/20 ไม่ใคร่ระบุว่าหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามสัญญา จะมีการลงโทษ
 ใดๆ ส่วนโรงงานน้ำตาลที่เซ็นซื้อขายสัญญาก็มีเพียง 17 โรง จากจำนวนทั้งสิ้น 42 โรง
 สำหรับสัญญาในปีการผลิต 2520/21 เพียงแต่ระบุว่า "หากสัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ผิดสัญญา
 ข้อใดข้อหนึ่ง สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิขอให้กระทรวงอุตสาหกรรมบังคับฝ่ายผิดสัญญาให้ปฏิบัติ
 ตามสัญญา" ซึ่งก็ไม่ใคร่ระบุให้แน่ชัดว่ากระทรวงอุตสาหกรรมจะมีบทลงโทษอย่างไรบ้าง เพื่อ
 ที่กระทรวงอุตสาหกรรมจะมีอำนาจบังคับได้ ส่วนโรงงานน้ำตาลที่เซ็นซื้อขายสัญญาก็มีเพียง
 16 โรง จากจำนวน 34 โรง แสดงให้เห็นว่าโรงงานน้ำตาลส่วนใหญ่ไม่ยอมรับสัญญาและไม่
 คงปฏิบัติตามสัญญา ฉะนั้นสัญญาที่ทำขึ้นนี้จึงมีผลในทางปฏิบัติ น้อยมาก ซึ่งจากสภาพที่กล่าวมาแล้ว
 เป็นเครื่องยืนยันได้อย่างชัดเจน

สำหรับการรับซื้ออ้อยในปีการผลิต 2520/21 ในปัจจุบันทั้งโรงงานที่เซ็นสัญญา
 และไม่ได้เซ็นสัญญารับซื้ออ้อยในราคาตันละ 300 บาท ก็เพราะเกิดภาวะฝนแล้ง ผลิตอ้อย
 ได้น้อยลง ไม่ใช่เหตุผลจากการเข้าหรือไม่เข้าภาคีองค์การน้ำตาลระหว่างประเทศ

ความตกลงว่าด้วยน้ำตาลระหว่างประเทศฉบับปี 2520 22/

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงฯ เพื่อป้องกันมิให้เกิดภาวะน้ำตาลล้นตลาดหรือ
 ขาดแคลนและรักษาระดับราคาน้ำตาลให้อยู่ในระดับที่เป็นธรรมทั้งฝ่ายผู้ผลิตและผู้บริโภค โดย
 ใช้กลไกของโควตาและของสต็อกน้ำตาลเป็นมาตรการร่วมกันในการดำเนินงานเพื่อให้ราคา
 น้ำตาลในตลาดโลกเคลื่อนไหวอยู่ในระดับปอนด์ละ 11-21 เซ็นต์ หรือประมาณตันละ
 4,922.87 - 9,396.21 บาท (ใช้อัตราแลกเปลี่ยน 1 เหรียญเท่ากับ 20.30 บาท)

22/ รวบรวมจากฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย บันทึกเรื่อง
ผลการเจรจาความตกลงว่าด้วยน้ำตาลระหว่างประเทศและเปรียบเทียบผลเสีย ถ้าไทย
 สมัครเข้าเป็นสมาชิก (เอกสารโรเนียว) และสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวง
 อุตสาหกรรม ผลการประชุมเจรจาความตกลงว่าด้วยน้ำตาลระหว่างประเทศฉบับปี 2520 ณ
 นครเจนีวา ระหว่างวันที่ 12 กันยายน - 7 ตุลาคม 2520 (เอกสารโรเนียว) 26

ตุลาคม 2520

Tonnage

1.2 ล

4, 5 ใน

ตารางค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

ค

เงื่อนไขสำหรับประเทศไทยเมื่อเป็นสมาชิกภาค ๓

(ก) สนธิสัญญามีข้อกำหนดจำนวนตันส่งออกขั้นพื้นฐาน (Basic Export Tonnages = BET) สำหรับการส่งออกไว้ใน ๒ ปีแรก ซึ่งประเทศไทยได้รับโควตา 1.2 ล้านตัน (รวมการส่งออกทั้งสิ้นไม่ว่าจะส่งออกไปประเทศสมาชิกหรือไม่) ส่วนปีที่ 3, 4, 5 ให้มีการเจรจาใหม่

โควตาการส่งออกจริงจะยึดถือตาม และราคากลางโลกตาม ตารางต่อไปนี้.-

รายการ	ในกรณีปีราคา		ประเทศไทยส่งออกได้	
	(เซ็นต์คอปอนด์)	(บาทต่อตัน)	(ร้อยละของ BET)	(ล้านตัน)
ต่ำกว่า	11	4,923	85	1.02
ต่ำกว่า	11.5	5,147	85	1.02
ต่ำกว่า	12	5,370	90	1.08
ต่ำกว่า	13	5,818	95	1.14
สูงกว่า	13	5,818	105	1.26
สูงกว่า	14	6,267	110	1.32
สูงกว่า	14.5	6,489	115	1.38

ถ้าราคาสูงกว่า 15 เซนต์คอปอนด์ จะยกเลิกข้อกำหนดโควตาส่งออกนี้ทันที

(ข) จำนวนน้ำตาลที่ประเทศจะต้องเก็บสต็อกไว้เป็นจำนวน 203,870 ตัน ปีแรกต้องเก็บไว้ 81,500 ตัน ปีที่สองเก็บไว้จำนวน 81,596 ตัน และปีที่สามเก็บอีก 40,774 ตัน โดยจะได้รับเงินช่วยเหลือในรูปของเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยในอัตราปอนด์ละ 1.5 เซนต์ หรือ ประมาณ กระสอบละ 70 บาทคอปี้ ซึ่งประเทศไทยจะได้รับเงินช่วยเหลือในการเก็บสต็อกเป็น จำนวนเงินประมาณ 57.05 ล้านบาท ในปีแรก 57.12 ล้านบาท และ 28.54 ล้านบาท ในปีที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

ประเทศสมาชิกผู้ส่งออกจะต้องนำสต็อกออกขายให้กับสมาชิกผู้นำเข้าต่าง ๆ คือ มากกว่า 19 เซนต์คอปอนด์ ต้องนำสต็อกน้ำตาลออกขายร้อยละ 33.3 หรือ 1 ใน 3 ของสต็อก เมื่อราคาขึ้นสูงมากกว่า 20 เซนต์คอปอนด์ จะต้องนำน้ำตาลในสต็อกออกขายอีก ร้อยละ 33.3 หรือ 2 ใน 3 ของสต็อก และจะต้องขายน้ำตาลในสต็อกทั้งหมดเมื่อราคา เกินกว่า 21 เซนต์คอปอนด์

าล
อย
ห
ทศ
หรับ
งโทษ
2 โรง
คสัญญา
ปฏิบัติ
ง เพื่อ
เพียง
าและไม่
ลาวมาแล้ว

ใช้สัญญา
ลิตออย

ภาคหรือ
วิภาค โดย
อให้ราคา
ละ
บาท)

อเรื่อง
สีย ถ้าไทย
กระทรวง
ปี 2520 ณ
1) 26

(ค) เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและจะได้รับสิทธิเพิ่มเติมอีกหลายประการ เช่น สิทธิในการจัดสรรน้ำศาลที่ประเทศอื่นส่งออกไม่ครบตามโควตา เป็นต้น

ผลผลิตน้ำศาลของโลกและสต็อก 23/

ปริมาณผลผลิตน้ำศาลของโลกในระยะ 3 ปี ที่ผ่านมา มีประมาณปีละ 82 ล้านตัน ในบริโกลภายในประเทศของผู้ผลิตเอง ประมาณ 60 ล้านตัน หรือ ร้อยละ 75 ของผลผลิตทั้งหมด ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 25 ส่งออกขายระหว่างประเทศสำหรับผลผลิตน้ำศาลของโลกในปี 2519/20 (กรกฎาคม 2519 - สิงหาคม 2520) จากการประมาณการของ F.O. Licht เมื่อเดือนมิถุนายน 2520 โลกจะผลิตน้ำศาลได้ประมาณ 86.32 ล้านตัน เป็นน้ำศาลจากบิท 33.25 ล้านตัน และจากอ้อยประมาณ 53.07 ล้านตัน ส่วนปริมาณความต้องการน้ำศาลบริโกลของโลกมีประมาณ 82.9 ล้านตัน เทียบกับปี 2518/19 ความต้องการบริโกลเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.82 ในขณะที่ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.9 ทำให้สิ้นปีการผลิต 2519/20 มีสต็อกคงเหลือเพิ่มขึ้นเป็น 23.33 ล้านตัน คิดเป็นประมาณร้อยละ 28.12 ของปริมาณการบริโกลน้ำศาลของโลก เทียบกับร้อยละ 25.58 ในปี 2518/19 นับเป็นปริมาณสต็อกคงเหลือที่ค่อนข้างมาก และสต็อกคงเหลือในระคับปกติควรจะ มีปริมาณร้อยละ 26 - 27 ของการบริโกลและคาดว่าสต็อกน้ำศาลคงเหลือในปี 2520/21 จะอยู่สูงกว่าระดับสต็อกในปี 2519/20 อีก เพราะจากการคาดคะเนผลผลิตน้ำศาลของโลก สำหรับปี 2520/21 ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2520 ถึงกันยายน 2521 F.O. Licht ได้ประมาณว่าโลกจะผลิตน้ำศาลได้เพิ่มขึ้นเป็น 89.95 ล้านตัน เป็นน้ำศาลจากบิท 35.4 ล้านตัน และจากอ้อย 54.55 ล้านตัน ส่วนการบริโกลน้ำศาลของโลกจะมีประมาณ 84.80 ล้านตัน ซึ่งจะทำให้สต็อกคงเหลือปลายปี 2520/21 เพิ่มขึ้น คาดว่ามีราว 26.40 ล้านตัน เทียบกับร้อยละ 28.77 ของปริมาณการบริโกล การมีสต็อกคงเหลือเพิ่มขึ้นเช่นนี้จะป็นปัจจัยสำคัญที่จะจูงใจให้ภาวะการค่าน้ำศาลในตลาดโลกตกต่ำลงต่อไปอีก

ผลกระทบต่อชาวไร่อ้อยจากการที่ประเทศไทยเข้าภาคี ฯ

ปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตอ้อยและน้ำศาลปีการผลิต 2520/21 ถ้าผลผลิตอ้อยในปีการผลิต 2520/21 เท่ากับ 21.987 ล้านตัน และปริมาณน้ำศาลที่ผลิตได้ประมาณ 1.87 ล้านตัน ความที่โคกถาวรมาแล้ว ในจำนวนนี้จะผลิตน้ำศาลทรายขาวเพื่อบริโกลในประเทศ 500,000 ตัน และผลิตน้ำศาลทรายขาวสำรองไว้ประมาณ 50,000 ตัน รวมเป็นผลิตน้ำ

23/ ส่วนวิจัยธุรกิจเกษตร ธนาคารกสิกรไทย อุตสาหกรรมน้ำศาล (เอกสารโรเนียว) หน้า 20-21

ตรา
คนปี
ซึ่งน
640
ได้ศ
ส่งอ
ไว้ใน
เงินป
ล้ามบ
เอง
กันละ
คงเ
เงิน
สต็อก
ผลิตน้ำ
คือปีปร
ลักษณะ
ระหว่าง
49,775
อ้อย 1
รัฐบาล
เป็นการ
น้ำศาลใ
ซึ่งผลิต
4.107
21.987.
ความตก
สมาชิก

สิทธิ
เมโควตา

ละ
อยละ
สำหรับ
การ
ได้
ณ 53.07
เทียบกับ

อยละ
คิดเป็น
25.58 ในปี
ปกติควรจะ
2520/21
าลของโลก
. Licht
ปี 35.4
ณ 84.80
40 ล้านตัน
จะเป็นปัจจัย

ผลผลิตอ้อย
ประมาณ
ทั่วโลกใน
ล้านตัน รวมเป็นผลิตน้ำค

น้ำคาล

ทรายขาว 550,000 ตัน ส่วนที่เหลืออีก 1.32 ล้านตัน ผลิตเพื่อส่งออก เมื่อรวมสต็อก
คนปีอีก 140,000 ตัน จะมีน้ำคาลเหลือส่งออกได้ทั้งสิ้น 1.46 ล้านตัน (ดูภาคผนวกที่ 4)
ซึ่งน้ำคาลจำนวน 1.46 ล้านตันนี้จะต้องส่งออกตามสัญญาระยะยาวในปี 2521 จำนวน
640,000 ตัน และอีกประมาณ 400,000 บริษัทอุตสาหกรรมน้ำคาลแห่งประเทศไทย
ได้ตกลงขายล่วงหน้าไว้แล้วรวมเป็น 1.04 ล้านตัน ^{24/} ฉะนั้นจะยังเหลือน้ำคาลเพื่อ
ส่งออกอีก 420,000 ตัน ในจำนวนนี้ไทยได้รับจัดสรรจากองค์การน้ำคาลา ให้เกินสต็อก
ไว้ในปีแรก (2521) จำนวน 81,500 ตัน โดยได้รับเงินช่วยเหลือจากองค์การฯ ในรูป
เงินปลอกคอกเบี้ย ประมาณตันละ 700 บาทต่อปี ซึ่งจะได้รับเงินช่วยเหลือทั้งสิ้น 57.05
ล้านบาท ดังนั้นจะเหลือน้ำคาลในสต็อกอีก 338,500 ตัน ที่โรงงานน้ำคาลจะต้องเก็บสต็อก
เอง หรือที่รัฐบาลจะต้องหาเงินมาเก็บสต็อกประมาณ 236.95 ล้านบาท (โดยคิดค่าเป็น
ตันละ 700 บาทต่อปี เช่นกัน)

แต่ถ้าวผลผลิตน้ำคาลได้ 1.6 ล้านตัน จะเหลือน้ำคาลในสต็อกที่โรงงานน้ำคาล
ต้องเก็บ หรือรัฐบาลจะต้องหาเงินมาเก็บสต็อกน้ำคาลจำนวน 68,500 ตัน หรือจำนวน
เงิน 47.95 ล้านบาท แต่ถ้าวผลผลิตน้ำคาลได้ 1.5 ล้านตัน จะขาดน้ำคาลที่จะต้องเก็บเข้า
สต็อกตามการจัดสรรขององค์การน้ำคาลา จำนวน 31,500 ตัน (ดูภาคผนวกที่ 4)

ฉะนั้นถ้าวผลผลิตอ้อยในปีการผลิต 2520/21 ได้จำนวน 21.897 ล้านตัน
ผลิตน้ำคาลได้ 1.87 ล้านตัน โรงงานน้ำคาลจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บสต็อกน้ำคาล
ต่อปีประมาณ 236.95 ล้านบาท ซึ่งภาระนี้โรงงานน้ำคาลอาจจะผลักไปให้ชาวไร่อ้อยใน
ลักษณะของการตัดราคาอ้อยด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องความแตกต่าง
ระหว่างราคารับซื้ออ้อยจริงกับราคาที่ตกลงหรือโรงงานอาจจะซื้ออ้อยไม่หมดจำนวนประมาณ
49,775 ไร่ (น้ำคาลที่เหลือในสต็อก 338,500 ตัน คิดเป็นอ้อยประมาณ 398,200 ตัน
อ้อย 1 ตันให้น้ำคาล 85 กิโลกรัม และคิดผลผลิตอ้อยไร่ละ 8 ตัน) หรือเป็นภาระของ
รัฐบาลต้องหาเงินงบประมาณมาเก็บสต็อกจำนวน 236.95 ล้านบาท ซึ่งภาระนี้ถือได้ว่า
เป็นภาระของประชาชนผู้เสียภาษีทั้งหลาย แต่ถ้าวผลผลิตอ้อยได้ 18 หรือ 19 ล้านตัน หรือผลิต
น้ำคาลได้ 1.5 หรือ 1.6 ล้านตัน จริง คงไม่มีปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

ผลกระทบจากผลผลิตอ้อยเสียหาย เมื่อเทียบกับปีการผลิต 2519+20
ซึ่งผลิตอ้อยได้ประมาณ 26.094 ล้านตัน การผลิตอ้อยในปี 2520/21 อาจจะลดลงประมาณ
4.107 ล้านตัน, 7.094 ล้านตัน หรือ 8.094 ล้านตัน (ประมาณการผลิตอ้อยปี 2520/21 เท่ากับ
21.987, 19 หรือ 18 ล้านตัน) ซึ่งถาค้นทุนการผลิตอ้อยปลูกใหม่ ไร่ละ 1,404,74 บาท

^{24/} ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย บันทึกเรื่องผลการเจรจา
ความตกลงว่าด้วยน้ำคาลระหว่างประเทศและเปรียบเทียบผลผลิตเสียภาษีไทยสมัคร เข้าเป็น
สมาชิก (เอกสารโรเนียว) หน้า 13

อ้อยคอปไร่ละ 705.33 บาท โดยผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 8 ตัน ^{25/} ต้นทุนเฉลี่ยสำหรับ
 อ้อยปลูกใหม่จะตกประมาณตันละ 175.59 บาท และอ้อยคอปประมาณตันละ 88.17 บาท
 ฉะนั้นถ้าอ้อยที่เสียหายทั้งหมดเป็นอ้อยใหม่ชาวไร่จะขาดทุนประมาณ 721.148 ล้านบาท
 1,245,635 ล้านบาท หรือ 1,421.225 ล้านบาท และถ้าอ้อยที่เสียหายทั้งหมดเป็นอ้อยคอป
 ชาวไร่จะขาดทุนประมาณ 362,114 ล้านบาท, 625,478 ล้านบาท หรือ 713.648
 ล้านบาท แต่อ้อยที่เสียหายจะมีทั้งอ้อยใหม่และอ้อยคอปโดยอ้อยใหม่เสียหายมากกว่า การขาดทุน
 ของชาวไร่เนื่องจากผลผลิตอ้อยเสียหายจึงประมาณอยู่ระหว่างขอบเขตของตัวเลขข้างตน

ปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตอ้อยและน้ำตาลปีการผลิต 2521/22 จากภาวะน้ำตาล
 ล้นตลาด น้ำตาลในตลาดโลก ปีการผลิต 2522 อาจจะต่ำกว่า 11 เซ็นต์ต่อปอนด์ โคเวต้า
 น้ำตาลที่ประเทศไทยส่งออกในปี 2522 จะประมาณ 1.018 ล้านตัน โดยถูกคักดลง 20,000
 ตัน เนื่องจากปี 2521 จะส่งน้ำตาลออกตามที่มีสัญญาไว้จำนวน 1.04 ล้านตัน ซึ่งเป็นโคเวต้า
 ที่ได้รับ 20,000 ตัน แต่ถ้ามียางประเทศใดจะสามารถส่งน้ำตาลออกตามโคเวต้าที่ได้รับ
 ประเทศนั้นจะถูกคักโคเวต้าลง และประเทศไทยอาจจะได้รับจัสตรโคเวต้าส่งออกเพิ่มขึ้น
 การบริโภคน้ำตาลในประเทศจากการคาคะเนเบียงคนในปี 2522 ประมาณ 548,000 ตัน
 (ดูภาคผนวกที่ 5) และถ้าสำรองน้ำตาลทรายขาวไว้ 50,000 ตัน เท่ากับปี 2521 จะรวม
 เป็นน้ำตาลที่ส่งออกตามโคเวต้า บริโภคภายในประเทศและสำรองเป็นจำนวนทั้งสิ้น 1.616
 ล้านตัน

ทางด้านการผลิตอ้อยและน้ำตาลในปีการผลิต 2521/22 ถ้าผลิตได้เท่ากับปี
 การผลิต 2519/20 คือผลิตอ้อยได้ประมาณ 26.094 ล้านตัน ผลิตน้ำตาลได้ประมาณ
 2.212 ล้านตัน ถ้าไม่เกิดภาวะฝนแล้งและคูแวนโนมการการผลิตอ้อยและน้ำตาลซึ่งเพิ่มขึ้นมาก
 ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (ดูภาคผนวกที่ 1) ประกอบกับมีโรงงานน้ำตาลที่กำลังก่อสร้างจน
 จะเสร็จรวม 3 โรงและยังไม่ได้ดำเนินการ ก่อสร้างอีก 5 โรงงาน ^{26/} รวมเป็นโรงงาน
 ที่เพิ่มขึ้นอีก 8 โรง เมื่อมีโรงงานเพิ่มขึ้นก็จะต้องมีการปลูกอ้อยเพิ่มขึ้นเพื่อป้อนโรงงาน
 ปริมาณอ้อย และน้ำตาลอาจจะมากกว่าปีการผลิต 2519/20 มาก และถ้าวรมสต็อกน้ำตาล
 ปี 2521 ซึ่งอาจจะเป็น 338,500 ตัน หรือ 68,500 ตัน จะรวมเป็นน้ำตาลในปี 2522
 ไม่น้อยกว่าประมาณ 2.55 ล้านตัน หรือ 2.28 ล้านตัน ฉะนั้นจะมีน้ำตาลค้างสต็อกประมาณ
 934,000 ตัน หรือประมาณ 664,000 ตัน ในจำนวนนี้โดยได้รับจัสตรจากองค์การน้ำตาล
 ให้เก็บสต็อกไว้ในปีที่ 2 จำนวน 81,596 ตัน โดยได้รับเงินช่วยเหลือในรูปเงินปลอกคอกเบี้ย
 เป็นเงิน 57.12 ล้านบาท (ค่าเก็บตันละ 700 บาทต่อปี) ดังนั้นจะเหลือน้ำตาลในสต็อกอีก
 852,404 ตัน หรือ 582,404 ตัน ซึ่งโรงงานจะต้องเก็บสต็อกเอง หรือรัฐบาลหาเงินมาเก็บ
 สต็อกจำนวน 596.68 ล้านบาท หรือ 407.68 ล้านบาท

^{26/} ชุมใจ อรรถจินดา, Op.cit., หน้า 14

ให้
หรือ
โรง
อาจ
ประ
ไว้
300
ขนาด
ไปนี้
และภ
ที่มี
พื้นที่
วาระ
4 กลุ
ไม่มีที่
ไร่
นายทุน
และยัง
เป็นราย
จากได้
และคอก
มากนัก
ผลผลิต
โดยตรง
ปีที่ 1 นี้

บาท
ล้านบาท
ในอ้อยคอก
5.648
การขาดทุน
เลขชางคน
วาระน้ำตาล
โคเวตา
ลง 20,000
เป็นโคเวตา
รับ
เพิ่มขึ้น
3,000 คัน
21 จะรวม
น 1.616

ถ้าโรงงานน้ำตาลจะต้องเก็บสต็อกเอง โรงงานน้ำตาลจะผลักราคาไป
ให้ชาวไร้อ้อยโดยรับซื้ออ้อยทงราคาต่ำตกลงและราคาที่เป็นจริงต่ำกว่าคั้นละ 300 บาท
หรือรับซื้ออ้อยให้พอถึงปริมาณที่ขายได้และเก็บสต็อกไว้เท่าที่จำเป็นก็จะมีปริมาณอ้อยที่
โรงงานไม่รับซื้อเป็นจำนวนมากซึ่งชาวไร้อ้อยจะต้องซื้อครอนอย่างแน่นอน โรงงานน้ำตาล
อาจจะต่อรองขอขึ้นราคาน้ำตาลบริโภคภายในประเทศเพื่อผลักราคาให้บริโภคน้ำตาลใน
ประเทศ หรือขอให้รัฐบาลให้เงินอุดหนุนโรงงานน้ำตาลหรือรัฐบาลซื้อน้ำตาลมาเก็บสต็อก
ไว้ของโดยมีขอเมว่าโรงงานน้ำตาลจะต้องรับซื้ออ้อยหมกในราคาต่ำตกลง อาจจะคั้นละ
300 บาท

ผลกระทบต่อชาวไร่แยกพิจารณาตามกลุ่มชาวไร่ เนื่องจากชาวไร้อ้อยมี
ขนาดค่างกันมากและผลกระทบต่อชาวไร่ขนาดต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ซึ่งจะไคแยกพิจารณาตั้งคอก
ไปนี้คือ จากการศึกษาของฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่าชาวไร้อ้อยในภาคกลาง
และภาคตะวันออก ที่มีเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 401 ไร่ ขึ้นไป มีถึงร้อยละ 55.8 ชาวไร่
ที่มีเนื้อที่เพาะปลูกต่ำกว่า 100 ไร่ มีเพียงร้อยละ 15.4 เท่านั้น ที่เหลือเป็นชาวไร้อ้อยที่มี
พื้นที่เพาะปลูกมากกว่า 100 ไร่ ถึง 400 ไร่ ร้อยละ 28.8 (ภาคผนวกที่ 6) แสดงให้เห็น
ว่าชาวไร้อ้อยส่วนมากเป็นชาวไร้อ้อยขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังมีการแบ่งชาวไร้อ้อยออกเป็น
4 กลุ่ม คือ 27/

ได้เท่ากับปี
ประมาณ
เพิ่มขึ้นมาก
ก่อสร้างจน
เป็นโรงงาน
นโรงงาน
สต็อกน้ำตาล
ในปี 2522
สต็อกประมาณ
งค์การน้ำตาลฯ
เงินปลอกคอกเบีย
กาลในสต็อกอีก
เวลาหาเงินมาเก็บ

(ก) ชาวไร้อ้อยรับจ้างมีอยู่เป็นจำนวนมากในเขตภาคอีสาน และภาคกลาง
ไม่มีที่ดินทำกินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ เป็นของตนเอง อาศัยการขายแรงงานให้แก่นายทุนเจ้าของ
ไร้อ้อยไปวันหนึ่ง ๆ เพื่อยังชีพโดยได้รับค่าจ้างตอบแทนเป็นรายวัน ชาวไร้อ้อยพวกนี้จึงถูก
นายทุนขูดรีดโดยตรง เช่นเดียวกับกรรมกรในโรงงาน

(ข) ชาวไร้อ้อยยากจน เช่าที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูกจากเจ้าของที่ดิน
และยังต้องกู้เงินเพื่อลงทุนทำการเพาะปลูกอีกด้วย เจ้าของที่ดินและเจ้าของเงินกู้ส่วนใหญ่มักจะ
เป็นรายเดียวกัน ผลผลิตที่ได้จะขายให้แก่เจ้านั้น ชาวไร่ได้รับผลตอบแทนส่วนที่เหลือภายหลัง
จากหักเงินกู้ ค่าบริการอื่น ๆ แล้ว ชาวไร่ยากจนก็ถูกขูดรีดในรูปค่าเช่าที่ดินจากเจ้าที่ดิน
และคอกเบียจากนายทุนเงินกู้

(ค) ชาวไร้อ้อยกลาง มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง แต่ขนาดไม่ใหญ่โต
มากนัก ที่ดินส่วนใหญ่มักจะเป็นที่ดินบุกเบิกใหม่ ชาวไร่ชนชั้นนี้มีฐานะค่อนข้างดี การขาย
ผลผลิตยังคงต้องอาศัยการชขายผ่านหัวหน้าโคเวตา ไม่สามารถขายให้กับโรงงานน้ำตาลได้
โดยตรง เพราะขนาดพื้นที่เพาะปลูกยังไม่ใหญ่พอ อย่างไรก็ตาม สำหรับชาวไร่กลางนี้

มีฐานะเป็นผู้ซื้อหรือผู้รับจ้างคือ ชุกริกจากชาวไร่รับจ้าง (ซึ่งจ้างมาทำการตัดอ้อย) และ ขณะเดียวกันตนเองก็ถูกหัวหน้าไร่อ้อยชุกริกเอากลับไปขายในรูปของค่าหัวตัน

(ง) ชาวไร่หรือราย หรือนายทุนชาวไร่ อ้อย มีลักษณะเป็นเจ้าของที่ดิน นายทุนเงินกู้ นายหน้า หรือหัวหน้าไร่อ้อย และบางส่วนที่ไร่หรืออ้อยเองอีกด้วย หัวมีลักษณะ เป็นเจ้าของที่ดินเพราะชาวไร่หรือราย จะมียอดหนี้เป็นพัน ๆ ไร่ ที่ดินเหล่านี้ไร่หรืออ้อย ซึ่งอาจจะทำเองเป็นการ เกษตร ขนาดใหญ่ใช้ เครื่องมือการผลิตทันสมัย หรืออาจจะจ้าง ให้ชาวไร่ยากจนเขาทำก็ได้ นอกจากจะมีที่ดินให้เขาแล้ว ชาวไร่หรือรายก็อาจจะซื้อ เครื่องมือทำการผลิตบางชนิด เช่นรถแทรกเตอร์ไว้ให้หรือให้บริการแก่ชาวไร่หรือกลาง และยากจนอีกด้วย

หัวมีลักษณะเป็นนายทุนเงินกู้ เพราะชาวไร่หรือรายจะปล่อยเงินกู้ ให้แก่ชาวไร่ เพื่อทำการเพาะปลูก ซึ่งเรียกกันในภาษาชาวบ้านว่า "เงินเกี้ยว" และยัง ปล่อยสินเชื่อในรูปแบบปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น พันธุ์อ้อย ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชและเครื่องอุปโภค เช่นข้าวสาร จากรายงานการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่าชาวไร่หรืออ้อยต้องเสีย คอกเบี้ยให้กับชาวไร่หรือรายหรือนายทุนเงินกู้โดยเฉลี่ยร้อยละ 2 ต่อเดือน หรือ ถ้าคิด เป็นปีจะเสียร้อยละ 22.5 ต่อปี

ส่วนหัวมีลักษณะนายหน้า เพราะชาวไร่หรือรายส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ ในเขตพื้นที่เพาะปลูกในภาคกลาง ภาคตะวันออก จะเป็นนายหน้ารวบรวมอ้อยจากชาวไร่ ที่กระจัดกระจายไปส่งมอบให้กับโรงงานน้ำตาลตามโควตาที่ได้ทำสัญญาไว้กับโรงงาน โดย กกลานายหน้าหรือค้ายาการค้าที่เรียกว่า "ค่าหัวตัน" จากชาวไร่ ชาวไร่หรือรายที่รับรายที่ ทำหน้าที่รวบรวมอ้อยนี้เราก็เรียกกันว่า "หัวหน้าไร่อ้อย"

พอสรุปได้ว่าชาวไร่หรือรายส่วนใหญ่เป็นชาวไร่หรือรายขนาดใหญ่ และเมื่อเกิด ภาวะน้ำตาลล้นตลาด ราคาน้ำตาลและอ้อยตกต่ำ จะมีผลกระทบต่อชาวไร่หรือรายขนาดใหญ่ น้อยกว่าชาวไร่หรือรายที่ยากจน ทั้งนี้เพราะชาวไร่หรือรายขนาดใหญ่ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าไร่อ้อย มีรถแทรกเตอร์รับจ้างไถไร่ มีเครื่องตัดอ้อยรับจ้างตัด มีรถบรรทุกอ้อย และปล่อยเงินกู้ให้ ชาวไร่หรือรายขนาดเล็กไปลงทุน อาจจะผลัดภาระไปให้ชาวไร่หรือรายขนาดเล็กในรูปของการเพิ่มค่า หัวตัน เพิ่มค่าจ้างไถไร่ เพิ่มค่าจ้างเครื่องตัดอ้อย เพิ่มการบรรทุกอ้อย และเพิ่มคอกเบี้ย เงินทุนที่ปล่อยให้กู้ได้ และถ้าคาดคะเนว่าโรงงานน้ำตาลจะซื้ออ้อยไม่หมด หัวหน้าไร่อ้อยก็ อาจจะเร่งตัดอ้อยของตนให้หมดก่อน ซึ่งอ้อยที่จะคงค้างอยู่ในไร่คงเป็นอ้อยของชาวไร่หรือ รายขนาดเล็ก

ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณการผลิตอ้อยและน้ำตาล การเป็นสมาชิก ภาคีฯ นั้นมีข้อดีที่ทำให้ทราบปริมาณการส่งน้ำตาลออก ตอนช่วงแน่นอน และสามารถวางแผน การผลิตให้เพียงพอกับปริมาณที่จะต้องส่งออกกับปริมาณการบริโภคภายในประเทศได้ แต่

ประ
ให้
การ
หลัก
ประ
ทาง
ประ
ปริ
คัง
รัฐ
เฉพาะ
เหมือน
น้ำ
จะ
จะ
เมื่อ
และ
อ้อย
และ
ประ
หรือ
ซึ่ง
(
ปล
ประ
คร
6,835

ให้

ในการลดการผลิตอ้อยลงย่อมจะมีผลต่อโรงงานน้ำตาลที่จะต้องลดการผลิต
ลง หรือปิดโรงงาน มีผลกระทบต่อชาวไร่อ้อยที่จะต้องเปลี่ยนที่ดินไปปลูกพืชอื่น ๆ ถึงล้านไร่
และจะกระทบต่อครอบครัวชาวไร่อ้อยประมาณถึง 1 หมื่นครอบครัว ซึ่งส่วนมากจะเป็น
ชาวไร่อ้อยขนาดเล็กที่ไม่มีเงินทุนเป็นของตนเองและต้องพึ่งชาวไร่อ้อยขนาดใหญ่ในเรื่อง
ค่าง ๆ ที่ได้พิจารณามาแล้ว

ปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนจากปลูกอ้อยไปปลูกพืชอื่น ๆ พื้นที่ปลูกอ้อยตาม
ภาคต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ๆ คือ ในภาคกลาง เปลี่ยนไปปลูกข้าวและพืชไร่
เช่นข้าวโพค ถั่ว และละหุ่งได้ ภาคตะวันออกเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง สับปะรด ภาคเหนือ
เปลี่ยนไปปลูกข้าว ถั่วเขียว และพืชไร่เช่น ข้าวโพค ถั่ว เป็นต้น 31/ และภาคตะวันออกเฉียง
เหนือเปลี่ยนไปปลูกข้าว มันสำปะหลังและปอ แต่ถึงแม้จะเปลี่ยนจากการปลูกอ้อยไป
ปลูกพืชอื่น ๆ ดังกล่าวได้ ก็ยังมีปัญหาหลายประการซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้คือ

(ก) การปลูกอ้อยมีข้อดีที่ปลูกง่ายกว่าพืชอื่น โดยทั่วไป หนานาคอกินฟ้า
อากาศ และเป็นโรคน้อย ทำให้การบำรุงรักษาง่ายและเสียต้นทุนต่ำ นอกจากนี้ลงทุนปลูก
ครั้งเดียวยังตัดอ้อยได้ 2-3 ครั้ง ถ้าชาวไร่อ้อยเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น จะประสบปัญหาในการ
เพาะปลูกและบำรุงรักษา ต้นทุนสูง และยังคงลงทุนหุ้มี

(ข) การปลูกอ้อยมีหลักประกันในค่าน้ำที่มีตลาดแน่นอน ราคาดีและมีสมาคม
ซึ่งปัจจุบันรวมกันเป็นสหพันธ์ชาวไร่อ้อยแห่งประเทศไทย และชุมนุมสหกรณ์ชาวไร่อ้อย 32/
เป็นกำลังสำคัญในการต่อรองราคารับซื้ออ้อย ส่วนพืชอื่น ๆ ยังมีปัญหามากค่าน้ำการตลาดและราคา
ซึ่งการรวมตัวกันในการต่อรองราคาขายผลผลิตก็น้อยมาล

(ค) ต้นทุนการผลิต รายได้และกำไรของอ้อยเปรียบเทียบกับพืชอื่น ๆ
จากภาคผนวกที่ 7 แสดงต้นทุน รายได้ และกำไรหรือขาดทุนจากการปลูกอ้อย และพืชอื่น ๆ
ในปีการผลิต 2517/18 และ 2518/19 อ้อยได้กำไรมากที่สุดโดยเฉพาะอ้อยคอก ซึ่งเป็น
อ้อยปีที่สองและสาม รองลงมาคือยาสูบ แต่การปลูกยาสูบจะต้องมีโรงบ่มใบยา และต้อง

31/ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อย เขต 7 สมาคมกลุ่ม
อาชีพการเกษตรชลบุรี สมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อยเขต 6 และเจ้าหน้าที่โรงงานน้ำตาลลำปาง

32/ สหพันธ์ชาวไร่อ้อยแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 7 สมาคม คือ
สมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อยเขต 7 จังหวัดกาญจนบุรี สมาคมกลุ่มอาชีพการเกษตรชลบุรี จังหวัด
ชลบุรี สมาคมการเกษตรระยอง จังหวัดระยอง สมาคมกลุ่มชาวไร่ประจวบ-เพชรบุรี
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สมาคมไร่อ้อยเขต 6 จังหวัดกำแพงเพชร สมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อย
เขต 4 จังหวัดอุตรธานี และสมาคมกลุ่มอาชีพการเกษตรนครสวรรค์ ส่วนชุมนุมสหกรณ์
ชาวไร่อ้อยประกอบด้วยสหกรณ์ชาวไร่อ้อย 25 สหกรณ์

ผูกพันกับโรง
ชาคทุนในปี
16.23 บาท
เพราะปลูกอ

จะคงปรับปรุง
พืชอื่นจะต้องใ
ชาคแคลนสินเ

ประสบปัญหา
พันธุอ้อยแล้ว 33

สรุปและเสนอ
สรุป

ปริมาณน้ำตาล
ประเทศยังนอย
น้ำตาลในคลาค
การคาคคะเน
สภาพเช่นนี้ถ้า
การส่งออกตาม
เรื่อย ๆ ทำให้
เป็นภาระของรัฐ
รับซื้ออ้อยในราคา
ชาวไร่อ้อยขนาด

ผลิตอ้อยและน้ำ
คาคจะกระทำใ
คคกับผูเสียหายทั้ง

33/
เกษตรและสหกรณ์

ารผลิต
งสานไร
ป็น
เรื่อง
้อยตาม
ะพืชไร
ภาคเหนือ
นออก-
อยไป
ดินฟ้า
นปลูก
าในการ
มีสมาคมฯ
ย 32/
าลาดและราคา
อื่น ๆ
ะพืชอื่น ๆ
ึ่งเป็น
ะของ
สมาคมกลุ่ม
ลล่าประท
ม คือ
จังหวัด
บุรี
ไร้อย
กรณ

กับโรงบ่มมาก สำหรับผู้ปลูกพอจะประสบกับการขาดทุนทั้งสองปีการผลิต ส่วนชาว
ในปีก่อนการผลิต 2517/18 และในปีการผลิต 2518/19 จะไค้กำไรเพียงไรละ
23 บาท เท่านั้น ฉะนั้นถ้าจะให้ชาวไร้อยู่เปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ๆ คงจะเป็นไปโดยยาก
เพราะปลูกอยู่ไค้กำไรดีกว่า และมีความเสี่ยงทั้งทางด้านผลผลิตและการตลาดน้อยกว่าด้วย

(ง) ที่ดินที่ปลูกอยู่นาน ๆ จะเสื่อมคุณภาพการจะเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ๆ
ของปรับปรุงคืนเสียก่อน ทำให้ของลงทุนในการ เปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นมากขึ้น และการปลูก
อื่นจะต้องใส่ปุ๋ยมากขึ้นทำให้ต้นทุนในการผลิตพืชอื่นสูงขึ้น เกษตรกรจะประสบปัญหาทางการ
ขาดแคลนสินค้าออก เบี้ยค่า และปัญหาในการขายผลผลิตเหล่านั้นไม่ไค้หรือขายแล้วขาดทุน

(จ) การจะเปลี่ยนที่ดินถึงประมาณ 1 ล้านไร่ไปปลูกพืชอื่น ๆ จะ
ประสบปัญหาว่าจะปลูกพืชอะไร และจะเอาเมล็ดพันธุ์ที่ไหน เพราะปัจจุบันนี้ข้าวแคลงเมล็ด
พันธุ์อยู่แล้ว 33/ ซึ่งเป็นปัญหาหรืออุปสรรคทางการส่งเสริมปลูกพืชอื่น ๆ แทนออย

สรุปและเสนอแนะ

สรุป

การเข้าภาคีองค์การน้ำคาลระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยถูกจำกัด
ปริมาณน้ำคาลส่งออกตามโควตาที่ไค้รับ ซึ่งโควตาที่ไค้รับรวมกับปริมาณน้ำคาลบริโภคภายใน
ประเทศยังน้อยกว่าปริมาณที่ผลิตไค้ในปีที่ ดิน น้ำ อากาศ ปกติมาก และถึงแม้ว่าถาราคา
น้ำคาลในตลาดโลกสูงขึ้น โควตาส่งน้ำคาลออกที่ประเทศไทยไค้รับจะเพิ่มขึ้นอ้วยก็ตาม แต่
การคาดคะเนภาวะน้ำคาลในตลาดโลกยังคงตกต่ำอยู่อีกในระยะสองสามปีข้างหน้า ใน
สภาพเช่นนี้ถ้าไม่สามารถลดปริมาณการผลิตออยและน้ำคาลลงให้เหลือปริมาณที่เพียงพอกับ
การส่งออกตามโควตากับการบริโภคภายในประเทศ จะมีน้ำคาลเหลืออยู่ในสต็อกเพิ่มขึ้น
เรื่อย ๆ ทำให้โรงงานน้ำคาลต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บน้ำคาลไว้ในสต็อกเพิ่มขึ้น หรือ
เป็นภาระของรัฐบาลในการเก็บสต็อกน้ำคาลซึ่งเพิ่มมากขึ้น มิฉะนั้นแล้วโรงงานน้ำคาลอาจจะ
รับซื้อออยในราคาที่ถูกลงหรือรับซื้อออยไม่หมด ซึ่งจะมีผลกระทบต่อชาวไร้อยู่โดยเฉพาะ
ชาวไร้อยู่ขนาดเล็ก

จากประสบการณ์ในอดีตแสดงให้เห็นว่ามาตรการในการควบคุมปริมาณการ
ผลิตออยและน้ำคาลทรายของรัฐบาลประสบความล้มเหลว และการแก้ปัญหาภาวะน้ำคาล
ตกต่ำจะกระทำไค้ผลเมื่อรัฐบาลต้องให้เงินอุดหนุนหรือการช่วยเหลือทางภาษี ซึ่งภาระจะ
ตกกับผู้เสียภาษีทั้งหลาย หรือผลักดันให้ผู้บริโภคน้ำคาล นอกจากนี้ถึงแม้จะมีการทำสัญญา

33/ จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์

ตกลงราคารับซื้ออ้อย แต่ราคาที่ได้รับซื้อจริงก็ยิ่งต่ำกว่าราคาที่ตกลง และจะต่ำมากขึ้น ถ้า
ภาวะน้ำตาลตกต่ำมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าถึงแม้จะมีการทำสัญญาตกลงราคารับซื้ออ้อยเป็น
สายลักษณะอักษรก็ตาม แต่ทางโรงงานก็ยังสามารถฉกฉวยกำไรไปให้ชาวไร่อ้อยได้

ปัญหาเรื่องอ้อยและน้ำตาลในอนาคตนั้นไม่เพียงแต่การควบคุมปริมาณการ
ผลิตเท่านั้น ยังต้องลดปริมาณการผลิตด้วย ซึ่งจากการคาดคะเนเบื้องต้นในปีการผลิต
2521/22 ชาวไร่อ้อยจะต้องเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ๆ ประมาณ 1 ล้านไร่หรือประมาณ 1
หมื่นครอบครัว ในการให้ชาวไร่อ้อยเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ๆ นั้นจะกระทำได้อย่างไรเพราะ
การปลูกอ้อยได้รายได้ดีกว่ามีความแน่นอนทางผลผลิต ตลาดและราคาสูงกว่าพืชอื่น ๆ
และการลดผลผลิตอ้อยจะมีผลต่อโรงงานน้ำตาลโดยตรงด้วย นอกจากนี้ทางรัฐบาลเอง
ยังมีปัญหาที่จะส่งเสริมให้ชาวไร่อ้อยเปลี่ยนไปปลูกพืชอะไรและยังขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ที่
จะนำไปส่งเสริมอีกด้วย

เสนอแนะ

รัฐบาลควรจะมีการวางแผนระยะยาวเกี่ยวกับการผลิตอ้อยและน้ำตาล
ให้มีปริมาณส่งออกตามโควตาที่ได้รับและการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งการแก้ปัญหา
น้ำตาลเหลือค้างสต็อกจะกระทำได้ 2 ทางคือ การเพิ่มการบริโภคน้ำตาลภายในประเทศ
โดยเฉพาะการใช้น้ำตาลเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมอื่น ๆ และการลดการผลิต
อ้อยและน้ำตาลโดยการลดการผลิตของโรงงานน้ำตาลลงซึ่งจะเป็นผลให้มีการลดการผลิต
ลงด้วย เพราะการผลิตอ้อยนั้นผูกพันกับโรงงานน้ำตาลอย่างใกล้ชิด การลดการผลิตอ้อย
กระทำได้อีกทางหนึ่งโดยการตรึงราคารับซื้ออ้อยไว้ในขณะเดียวกันก็พยุงราคาพืชอื่น ๆ ขึ้น
เพื่อให้รายได้และราคาจากการปลูกพืชอื่น ๆ เป็นสิ่งจูงใจให้ชาวไร่อ้อยลดการผลิตอ้อยลง

ขอเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น เป็นข้อเสนอแนะที่ให้รัฐบาลเข้ามามีบทบาท
เกี่ยวกับอ้อยและน้ำตาลมากซึ่งค่อนข้างจะทำสำเร็จได้ยาก ทางแก้ปัญหานี้ทางหนึ่งโดย
กาปล่อยให้การผลิตและการค้าอ้อยและน้ำตาลเป็นไปตามภาวะของตลาดเมื่อเกิดภาวะ
น้ำตาลล้นตลาด ราคาน้ำตาลต่ำ โรงงานน้ำตาลที่ค่อยประสิทธิภาพ แข่งขันสู้ไม่ได้ก็จะเลิก
กิจการไปเอง จะมีผลให้ผลผลิตอ้อยและน้ำตาลลดลงด้วย เมื่อราคาน้ำตาลตกต่ำ หรือ
โรงงานน้ำตาลถดถอยราคาซื้ออ้อยต่ำมากจนกระทั่งชาวไร่อ้อยเห็นว่าเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น
ดีกว่า เขาก็จะเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ๆ เอง ซึ่งจะมีผลให้ผลผลิตอ้อยและน้ำตาลทรายเป็นผล
ด้วยเช่นเดียวกัน

ปีการผลิต
2501/02
2502/03
2503/04
2504/05
2505/06
2506/07
2507/08
2508/09
2509/10
2510/11
2511/12
2512/13
2513/14
2514/15
2515/16
2516/17
2517/18
2518/19
2519/20

ภาคผนวกที่ 1

แสดงพื้นที่ปลูกอ้อย ผลผลิตอ้อยและผลผลิตน้ำตาล ระหว่างปีการผลิต

พ.ศ. 2501/02 ถึง พ.ศ. 2519/20

ปีการผลิต	พื้นที่ปลูกอ้อย		ผลผลิตอ้อย		ผลผลิตอ้อย ต่อไร่(ตัน)	ผลผลิตน้ำตาล	
	(พันไร่)	+ เพิ่ม - ลด	(พันตัน)	+ เพิ่ม - ลด		(พันตัน)	+ เพิ่ม - ลด
2501/02	233	-	1,260	-	5.40	80	-
2502/03	315	+82	1,735	+475	5.50	119	+39
2503/04	342	+27	1,779	+44	5.20	120	+1
2504/05	441	+99	2,196	+417	4.98	151	+31
2505/06	345	-96	1,695	-501	4.91	125	-26
2506/07	452	+107	2,387	+692	5.28	168	+43
2507/08	532	+80	3,913	+1,526	7.35	320	+152
2508/09	524	-8	3,045	-868	5.81	269	-51
2509/10	361	-163	2,535	-510	7.01	232	-37
2510/11	448	+87	2,379	-156	5.72	189	-43
2511/12	646	+198	4,399	+2,020	6.81	318	+129
2512/13	739	+93	5,102	+703	6.91	407	+89
2513/14	862	+123	6,586	+1,484	7.69	532	+125
2514/15	872	+10	5,926	-660	6.79	502	-30
2515/16	1,133	+261	9,513	+3,587	8.39	648	+146
2516/17	1,616	+483	12,694	+3,181	7.85	923	+275
2517/18	1,935	+319	13,413	+719	6.93	1,060	+137
2518/19	2,347	+412	19,099	+5,686	8.14	1,604	+544
2519/20	3,118	+771	26,094	+6,995	8.37	2,212	+608

ที่มา : สำนักงานอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม

ภาคผนวกที่ 2

แสดงจำนวนและร้อยละของพื้นที่ปลูกอ้อย แยกตามภาคต่าง ๆ

แสดง

ปีการผลิต	ภาคกลาง ร้อยละ (พื้นที่)	ภาคตะวันออก ร้อยละ (พื้นที่)	ภาคเหนือ ร้อยละ (พื้นที่)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ (พื้นที่)	รวม ร้อยละ (พื้นที่)
2504/05	34 (153)	38 (167)	14 (61)	14 (60)	100 (441)
2507/08	39 (208)	42 (222)	9 (48)	10 (54)	100 (532)
2510/11	45 (202)	36 (163)	8 (35)	11 (47)	100 (447)
2513/14	63 (545)	26 (224)	5 (44)	6 (49)	100 (862)
2516/17	64 (1,029)	22 (352)	9 (144)	5 (91)	100 (1,616)
2519/20	69 (2,141)	14 (437)	10 (323)	7 (217)	100 (3,118)

ปีการผลิต
2504/05
2505/06
2506/07
2507/08
2508/09
2509/10
2510/11
2511/12
2512/13
2513/14
2514/15
2515/16
2516/17
2517/18
2518/19
2519/20

ที่มา : สำนักงานอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม

หมายเหตุ ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี
ประจวบคีรีขันธ์ นครปฐม สิงห์บุรี อ่างทอง อุทัยธานี และชัยนาท

ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และฉะเชิงเทรา

ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง อุตรดิตถ์ พิษณุโลก
กำแพงเพชร และนครสวรรค์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา อุรธานี บุคกรราชสีมา
นครพนม และบุรีรัมย์

ที่มา :

ภาคผนวกที่ 3

แสดงราคาวัสดุของโรงงานน้ำตาล แยกตามภาคต่าง ๆ ราคาเฉลี่ยและราคาที่ยกกลง
ปีการผลิต 2511/12 ถึง 2519/20

หน่วย : บาท/ตัน

รวม ยอด (พันไร่)	ปีการผลิต	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ราคาเฉลี่ย	ราคาที่ยกกลง
	2504/05	126.43	125.78	120.68	100.00	118.22	-
100	2505/06	126.78	128.12	121.44	102.84	119.80	-
(441)	2506/07	155.80	169.69	116.49	154.24	153.98	-
100	2507/08	125.51	124.72	118.67	112.92	117.87	-
(532)	2508/09	105.63	100.82	92.87	96.41	102.30	-
100	2509/10	169.63	158.65	114.68	128.16	161.18	-
(447)	2510/11	204.89	223.63	116.01	158.68	203.65	-
100	2511/12	157.01	150.63	126.59	122.10	150.97	-
(862)	2512/13	135.09	140.92	130.37	123.97	136.22	-
100	2513/14	145.87	146.30	126.32	130.09	144.90	-
(1,616)	2514/15	149.75	156.95	131.91	133.04	150.45	-
100	2515/16	182.36	182.98	155.08	138.76	179.72	183
(3,118)	2516/17	203.61	200.79	177.79	168.74	199.64	212
	2517/18	300.65	300.70	292.39	276.32	298.66	300
	2518/19	302.32	300.35	302.84	300.00	301.91	300
	2519/20	294.85	299.61	300.76	248.89	286.03	300

พชรบุรี
อุทัยธานี และชัยนาท
ระยอง
ฉะเชิงเทรา
จันทบุรี
อุบลราชธานี

ที่มา : สำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม

0159

ภาคผนวกที่ 4

แสดงน้ำศาลที่ผลิตได้ บริโภคภายใน ส่งออกตามโควตา และน้ำศาลคงเหลือปลายปี
แยกตามปริมาณน้ำศาลที่ภาคคะเนว่าจะผลิตได้

รายการ	ปริมาณน้ำศาล (ตัน)		
	(1)	(2)	(3)
สต็อกน้ำศาลคงเหลือยกมาเมื่อ 1 ม.ค. 2521	140,000	140,000	140,000
ผลผลิตน้ำศาลปีการผลิต 2520/21	1,870,000	1,600,000	1,500,000
รวม	2,010,000	1,740,000	1,640,000
บริโภคภายในประเทศ	500,000	500,000	500,000
คงเหลือ	1,510,000	1,240,000	1,140,000
ส่งออกตามโควตา	1,020,000	1,020,000	1,020,000
คงเหลือ	490,000	220,000	120,000
สำรองน้ำศาลทรายขาว	50,000	50,000	50,000
น้ำศาลคงเหลือปลายปี	440,000	170,000	70,000

(1) ที่มา : กระทรวงอุตสาหกรรม

(2) จาก(1) และผลผลิตน้ำศาล 1.6 ล้านตัน

(3) จาก(1) และผลผลิตน้ำศาล 1.5 ล้านตัน

ภาคผนวกที่ 5

แสดงการบริโภคน้ำบาดและการคาดคะเนการบริโภคน้ำบาดภายในประเทศไทย

ระหว่างปี 2501 - 2525

งเหลือปลายปี

งเหลือปลายปี		ปี	ปริมาณบริโภครวม (พันตัน)	การเปลี่ยนแปลงการบริโภค + เพิ่ม - ลด
	(3)	2501	73	-
		2502	89	+ 16
	140,000	2503	96	+ 7
	1,500,000	2504	119	+ 23
	1,640,000	2505	125	+ 6
	500,000	2506	82	-43
	1,140,000	2507	118	+ 36
	1,020,000	2508	233	+115
	120,000	2509	184	-49
	50,000	2510	234	+ 50
	70,000	2511	239	+ 5
		2512	324	+ 85
		2513	358	+ 34
		2514	365	+ 7
		2515	312	-53
		2516	362	+ 50
		2517	382	+ 20
		2518	400	+ 18
		2519	430	+ 30
		2520 *	466	+ 36
		2521	505	+ 39
		2522	548	+ 43
		2523	594	+ 46
		2524	643	+ 49
		2525	698	+ 55

ที่มา : สำนักงานอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม

* ปริมาณบริโภคปี 2520 - 2525 เป็นจำนวนคาดคะเนไว้

ภาคผนวกที่ 6

แสดงร้อยละของชาวไร่อ้อย แยกตามขนาดเนื้อที่เพาะปลูก

ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	รวมชาวไร่ (ร้อยละ)
1- 50	6.7
51 - 100	8.7
101 - 150	5.1
151 - 200	1.8
201 - 250	5.9
251 - 300	9.7
301 - 350	-
351 - 400	6.3
401 - มากกว่า	55.8
รวม	100.0

ที่มา : ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานการสำรวจ
ภาวะสินเชื่อของชาวไร่อ้อย ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียง
2518 ตารางที่ 9 หน้า 12

ชนิดของ
อ้อย (อ้อย (อ้อย
ชาว
มันสำปะหลัง
ข้าวโพค
ปอ
ถั่วเหลือง
ถั่วเขียว
ยาสูบ (ใบยา

ภาคผนวกที่ 7

เปรียบเทียบต้นทุนการผลิต รายได้ และกำไรต่อไร่ของ
อ้อย ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ปอ ถั่วเหลือง ถั่วเขียว และยาสูบ

หน่วย : บาท

ชนิดของพืช	ปีการผลิต 2517/18			ปีการผลิต 2518/19		
	ต้นทุน	รายได้	+กำไร -ขาดทุน	ต้นทุน	รายได้	+กำไร -ขาดทุน
อ้อย (อ้อยใหม่)	2,018.60	2,326.56	+307.96	2,267.50	2,460.57	+193.07
(อ้อยคอก)	1,468.60	2,326.56	+857.96	1,567.50	2,460.57	+893.07
ข้าว	538.10	597.64	-59.54	528.07	544.50	+16.23
มันสำปะหลัง	574.42	714.30	+139.88	643.47	985.23	+341.76
ข้าวโพด	579.80	665.38	+ 85.58	560.74	645.65	+ 84.91
ปอ	487.47	357.20	-130.27	584.96	400.15	-184.81
ถั่วเหลือง	500.03	534.66	+ 34.63	618.99	640.64	+ 21.65
ถั่วเขียว	399.01	513.30	+ 114.29	432.50	441.32	+ 8.82
ยาสูบ (ใบยาสด)	1,796.00	2,362.50	+ 566.50	3,000.00	3,609.10	+ 609.10

ที่มา : รายได้ ค่ารวมจาก ภาคผนวกที่ 8

ต้นทุน ยาสูบ ปีการผลิต 2517/18 จากกองส่งเสริมกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (เป็นต้นทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่เฉลี่ยทั่วประเทศ)
ปีการผลิต 2518/19 ประมาณการจากจดหมายเหตุผลภาคการศา
ฉบับที่ 23/2519 และฉบับที่ 49

พืชอื่น ๆ ทั้งหมด จากกองส่งเสริมกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาคผนวกที่ 8

แสดงผลผลิตต่อไร่ และราคาของ
อ้อย ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ปลูก ถั่วเหลือง ถั่วเขียว และยาสูบ
 ปีการผลิต 2517/18 และ 2518/19

ชนิดของพืช	ปีการผลิต 2517/18		ปีการผลิต 2518/19	
	ผลผลิตเฉลี่ย	ราคาเฉลี่ย	ผลผลิตเฉลี่ย	ราคาเฉลี่ย
อ้อย (ตัน, บาท)	7.79	298.66	8.15	301.91
ข้าว (ก.ก., บาท)	268.00	2.23	275.00	1.98
มันสำปะหลัง (ก.ก., บาท)	2,381.00	0.30	2,403.00	0.41
ข้าวโพด (ก.ก., บาท)	323.00	2.06	349.00	1.85
ปลูก (ก.ก., บาท)	152.00	2.35	151.00	2.65
ถั่วเหลือง (ก.ก., บาท)	134.00	3.99	154.00	4.16
ถั่วเขียว (ก.ก., บาท)	145.00	3.54	118.00	3.74
ยาสูบ(ใบยาสด) (ก.ก., บาท)	1,575.00	1.50	1,930.00	1.87

ที่มา : อ้อย ราคาเฉลี่ย จากสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม
 ผลผลิตเฉลี่ย จากกองส่งเสริมกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ปลูก ถั่วเหลือง และถั่วเขียว ราคาเฉลี่ย และ
 ผลผลิตเฉลี่ย จากกองส่งเสริมกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ยาสูบ ผลผลิตเฉลี่ย และราคาในปีการผลิต 2517/18 จากกองส่งเสริมกิจการเกษตร
 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (เป็นพันธุ์เวอร์จิเนียเฉลี่ยทั่วประเทศ)
 ส่วนผลผลิตเฉลี่ย และราคาในปีการผลิต 2518/19 ประมาณการจาก
 จดหมายเหตุสภาพทางการค้า ฉบับที่ 23/2519 และฉบับที่ 49

บรรณานุกรม

1. ประชุม โฉมฉาย มาตรการระหว่างประเทศในการสร้างเสถียรภาพให้กับสินค้า
ขั้นปฐม วรณ ไชยยากร ชุมนุมบทความทางวิชาการ
กรุงเทพฯ : 2514
2. อำนวย ประดิเส เศรษฐกิจการค้าระหว่าง วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ : 2517
3. ชุมใจ อรรถจินดา วิวัฒนาการของอุตสาหกรรมน้ำตาลในประเทศไทย เอกสาร
ไขขมบรรยายในการสัมมนาเรื่อง "ปัญหาอ้อยและน้ำตาลในประเทศไทย"
ณ สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ บางเขน 11-12 ตุลาคม 2520
(เอกสารโรเนียว)
4. สำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย ผลการประชุมเจรจาความตกลงว่าด้วยน้ำตาล
ระหว่างประเทศฉบับที่ 2520 ณ นครเจนีวา ระหว่างวันที่ 12
กันยายน - 7 ตุลาคม 2520 (เอกสารโรเนียว)
5. เรื่อง ผลการเจรจาความตกลงว่าด้วยน้ำตาลระหว่างประเทศ
(เอกสารโรเนียว) 2520
6. รายงานสถานการณ์น้ำตาลประจำเดือนตุลาคม 2520
(เอกสารโรเนียว)
7. ผลการสำรวจอ้อยฤดูกาลผลิตปี 2519 - 2520
(เอกสารโรเนียว)
8. ผลการสำรวจอ้อยฤดูกาลผลิตปี 2520 - 2521
(เอกสารโรเนียว)
9. การจัดสรรปริมาณอ้อยและน้ำตาลให้โรงงานน้ำตาลทำการ
ผลิตในฤดู ภาดผลิตปี 2520-21 (เอกสารโรเนียว)
10. บัญชีการจัดสรรปริมาณอ้อยและน้ำตาลทรายให้โรงงาน
น้ำตาลต่าง ๆ ทำการผลิตในปีการผลิต 2520-21 (เอกสารโรเนียว)
11. กองแผนงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การวิเคราะห์รายได้และต้นทุนการผลิต
อ้อยของเกษตรกรชาวไร่อ้อยปีการเพาะปลูก 2519/20 2520
12. กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถิติการเกษตร
ของประเทศไทย ปีการเพาะปลูก 2518/19 เอกสารสถิติ
การเกษตร 2519
13. ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานการสำรวจภาวะสินเชื่อของชาวไร่
อ้อยในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงใต้ 2518

18/19
ราคาเฉลี่ย
301.91
1.98
0.41
1.85
2.65
4.16
3.74
1.87

สาขากรรม
และสหกรณ์
ย และ
กรและสหกรณ์
เศรษฐกิจการเกษตร
ระเทศ)
ณการจาก

14. _____ บันทึก เรื่องผลการเจรจาตกลงว่าด้วย
น้ำตาลระหว่างประเทศ และเปรียบเทียบผลดีผลเสียของไทย
สมัครเข้าเป็นสมาชิก (เอกสารโรเนียว)
15. ส่วนวิจัยธุรกิจเกษตร ธนาคารกสิกรไทย น้ำตาล (เอกสารโรเนียว)
16. _____ อุตสาหกรรมน้ำตาล (เอกสารโรเนียว)
17. ส่วนวางแผนและวิจัยฝ่ายการตลาด ธนาคารทหารไทย ภาวะเกษตรที่สำคัญในปี
2519 และแนวโน้มในปี 2520-2524
18. สมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อย เขต 7 รายงานสรุปข้อตกลงว่าด้วยน้ำตาลระหว่างประเทศ
พ.ศ.2520 (เอกสารโรเนียว)
19. ข้อตกลงระหว่างสหพันธ์ชาวไร่อ้อยแห่งประเทศไทยกับโรงงานน้ำตาลทรายต่าง ๆ
เกี่ยวกับการรับซื้ออ้อยและการผลิตน้ำตาลทรายประจำปีการผลิต
2519/20 (เอกสารโรเนียว)
20. หนังสือสัญญาซื้อขายอ้อยระหว่างบรรคาสมาชิกของสหพันธ์ชาวไร่อ้อย แห่งประเทศไทย
กับโรงงานน้ำตาลทรายต่าง ๆ ประจำปีการผลิตน้ำตาลทราย
พ.ศ.2520-2521 (เอกสารโรเนียว)
21. อ้อย - น้ำตาล จะหวานหรือไม่หวานก็ลองกิน เศรษฐกิจการเมืองปีที่ 1 ฉบับที่ 4
(19 - 25 มกราคม 2521) หน้า 12 - 21
22. พุทธิพร ประพัฒนานนท์ ราคาอ้อยปี 2520/21 : ยังต้องรอต่อไป จดหมายเหตุ สภาหอ
ฉบับที่ 40/2520 (7 ตุลาคม 2520) หน้า 1 - 5
23. พุทธิพร ประพัฒนานนท์ สถานการณ์น้ำตาลในประเทศไทย จดหมายเหตุ สภาหอการค้า
ฉบับที่ 48/2520 (2 ธันวาคม 2520) หน้า 7 - 9
24. สุชาดา ชูวรรณ อ้อยตันละ 300 บาท : สัญญาที่ยังไม่ปฏิบัติ เข็มทิศปีที่ 1
ฉบับที่ 67 (16 มกราคม 2521)
25. Sugar : International Agrument, Business Review, (October
1977) pp. 587-588.
26. Krisada Kirakul, Sugar Cane Procurement in The Eastern and
Western Regions of Thailand M.A. Thesis,
Thammasat University, 1975.

เรื่อง

วาทควย
วเสียดไทย

ว)
ว)

"ทิศทางของมั่นลำปะหลัง"

สำคัญในปี

โดย

ระหว่างประเทศ

คุณพิเชษฐ์ สัมปัญญะ

ลทรายตาง ๆ
ประจำปีการผลิต

แห่งประเทศไทย
ลิตน้ากาลทราย

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

วปีที่ 1 ฉบับที่ 4

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จดหมายเหตุ สภาหอ

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

- 5

ยเหตุ สภาหอการค้า

ณ หอประชุมเล็ก

7 - 9

ซิมตียี่ที่ 1

(October

วันที่ 13-14 กุมภาพันธ์ 2521

stern and

thesis,

๑. ตลาดผลผลิตมันสำปะหลังของไทย๑.๑ ผลผลิต

ผลผลิตมันสำปะหลังของไทยเพิ่มขึ้นทุกปี จากตารางที่ ๑ จะเห็นว่าในปี ๑๙๖๐/๖๑ ผลผลิตมันสำปะหลังของไทยมีรวม ๑,๘๙๒,๐๐๐ ตัน จำนวนนี้ได้เพิ่มเป็น ๓,๔๐๖,๐๐๐ ตัน หรือร้อยละ ๘๑.๓๔ ในปี ๑๙๗๐/๗๑ และเพิ่มขึ้นอีกเป็น ๘,๑๑๐,๐๐๐ ตัน หรือร้อยละ ๓๒๘.๖๕ ในปี ๑๙๗๕/๗๖ แต่มีข้อน่าสังเกตุคือ ผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่เพาะปลูกเกือบคงที่ในรอบ ๕ ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ราว ๑๔ ตันต่อเฮกเตอร์ (๑ เฮกเตอร์ = ๒.๕ ไร่) เพราะการใช้ปุ๋ยในการปลูกมันสำปะหลังยังมีไม่มากเท่าที่ควร ประกอบกับเกษตรกรยังไม่นิยมปลูกพืชหมุนเวียน ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพเร็วขึ้น ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเป็นเพราะการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพียงอย่างเดียว คาดได้ว่า หากเกษตรกรยังไม่พัฒนาการเพาะปลูกแล้ว ผลผลิตมันสำปะหลังของไทยอาจลดลงได้ในอนาคต

๑.๒ การส่งออก

มูลค่าส่งออกมันสำปะหลังของไทยระหว่างปี ๑๙๗๑ - ๗๕ เพิ่มขึ้นเกือบ ๔ เท่า (ดูตารางที่ ๒) ซึ่งนำรายได้เข้าประเทศเป็นอันดับที่ ๔ ในบรรดาผลผลิตเกษตรทั้งหลาย การส่งออกระหว่างปี ๑๙๖๐ - ๗๐ ส่วนใหญ่เป็นมันเส้น ซึ่งมีข้อเสียคือค่าขนส่งค่อนข้างสูง การส่งออกตั้งแต่ปี ๑๙๗๐ มาจนถึงปัจจุบันได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นมันอัดเม็ด (ดูตารางที่ ๓) ตลาดมันสำปะหลังอัดเม็ดของไทยในปัจจุบันคือ ตลาดรวมยุโรป ส่วนในเอเชียไทยส่งไปญี่ปุ่นและเกาหลีใต้บ้างแต่ปริมาณไม่มากนัก แป้งมันสำปะหลังเป็นผลผลิตของมันสำปะหลังที่ไม่ค่อยมีตลาดเท่าที่ควร ไทยส่งไปขายได้เพียง ๒ ประเทศคือ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา เท่านั้น

๑.๓ อุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลัง

อุตสาหกรรมทำแป้งมันสำปะหลังเป็นอุตสาหกรรมที่พัฒนามาจากอุตสาหกรรมในครัวเรือน ซึ่งเดิมเครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือพื้นบ้าน ผลิตภาพราว ๒ - ๓ ตัน/วัน ในปัจจุบันโรงงานเล็ก ๆ เหล่านี้ยังมีเหลืออยู่ประมาณ ๖๐ โรงงาน โรงงานที่ใช้เครื่องมือสมัยใหม่ที่ผลิตภาพมาก ๆ ในปัจจุบันมีอยู่ราว ๕๕ โรงงาน ผลิตภาพประมาณ ๓๐ - ๖๐ ตัน/วันสำหรับโรงงานขนาดกลาง และผลิตภาพ ๑๐๐ - ๑๕๐ ตัน/วันสำหรับโรงงานขนาดใหญ่

โดยปกติผลผลิตแป้งมันของไทยรวมทั้งปีจะมีประมาณ ๘๐๐,๐๐๐ ตัน/ปี เป็นผลผลิตจากโรงงานเล็ก ๆ ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ตัน ราว ๑ ใน ๓ ของผลผลิตรวมใช้ในประเทศ ในอุตสาหกรรมทอผ้า ทำกระดาษ สารเคมี และอาหาร ผลผลิตที่เหลือประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตันก็ปีเราใช้ส่งเป็นสินค้าออก แต่เราไม่สามารถส่งออกได้มากเท่าที่ควร เป็นเพราะตลาดแป้งมันของไทยยังแคบประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งเป็นเพราะต้นทุนการผลิตสูงทำให้ราคาแป้งมันไทยไม่สามารถแข่งขันกับแป้งมันจากอินเดียหรือไต้หวันได้ นอกจากนี้ราคาของแป้งมันไทยยังไม่สามารถแข่งขันกับข้าวโพคและธัญพืชอื่น ๆ ที่ไร้ทดแทนได้ เหตุผลเหล่านี้ทำให้อุตสาหกรรมทำแป้งมันสำปะหลังของไทยไม่เจริญเท่าที่ควร

๑.๔ อุตสาหกรรมผลิตมันเม็ด

อุตสาหกรรมนี้เติบโตอย่างรวดเร็ว กล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมผลิตมันเม็ดในไทย เริ่มในปี ๑๙๖๕ โดยความช่วยเหลือทางการเงินและเทคนิคจากผู้ค้ามันเม็ดในยุโรปและโดยการส่งเสริมของรัฐบาล ต่อมาความต้องการมันเม็ดมีมากขึ้น ผู้ผลิตภายในประเทศจึงเลียนแบบเครื่องจักรการผลิตมันเม็ดจากเครื่องจักรที่สั่งซื้อมาจากยุโรป ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตได้มาก ทำให้อุตสาหกรรมนี้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม มันเม็ดที่ผลิตจากเครื่องจักรภายในประเทศมีคุณภาพต่ำกว่ามันเม็ดที่ผลิตจากเครื่องจักรของต่างประเทศ ราคา มันเม็ดทั้งสองชนิดนี้จึงต่างกัน โดยปกติ ราคาของมันเม็ดที่ผลิตโดยเครื่องจักรต่างประเทศ (เรียกว่า Brand Pellets) จะมีราคาสูงกว่ามันเม็ดที่ผลิตจากเครื่องจักรภายในประเทศ (เรียกว่า Native Pellets) ราวหบาทละ ๕ - ๗ บาท

วิกฤต
ช
มีระวาง
ของตลาด
สามารถ
ค)

ปัจจุบัน โรงงานผลิตมันเม็ดทั่วประเทศมีอยู่ราว ๔๐๐ - ๕๐๐ โรงงาน ประมาณ ๘๐ % ของโรงงานเหล่านี้เป็นการผลิต Native Pellets โรงงานผลิตมันเส้นที่มีอยู่ราว ๑,๕๐๐ โรงงานในขณะนี้ มีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนมาผลิตมันเม็ดหรือผลิตทั้งมันเส้นและมันเม็ด กรรมวิธีการผลิตโดยย่อคือ

เกษตรกรที่เก็บหัวมันจากไร่จะขายให้แก่โรงงานทำมันเส้น ซึ่งจะนำมาเข้าเครื่องคัดให้เป็นมันเส้น แล้วตากแห้งโดยใช้แสงแดดเป็นแหล่งพลังงาน และใช้แรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ มันเส้นที่ตากแห้งแล้วนี้ ส่วนหนึ่งจะใช้ในการส่งออกตามอุปสงค์ของตลาด แต่ส่วนใหญ่ของมันเส้นนี้จะขายผ่านไปยังโรงงานทำมันอัดเม็ด เพื่ออบเป็นมันเม็ดซึ่งตลาดมีความต้องการมากกว่า กล่าวได้ว่าประเทศไทยมี ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตมันเม็ด เพราะพื้นที่ในภาคอีสานเหมาะสมในการปลูกมันสำปะหลัง เพราะปลูกได้ผลผลิตมากกว่าและเร็วกว่าการเพาะปลูกพืชชนิดอื่น ๆ อาศัยความร้อนจากแสงแดดเป็นพลังงาน ค่าแรงงานถูกมาก (๒๐ - ๒๕ บาท/วัน/คน) และปริมาณการบริโภคภายในประเทศน้อย

ข้อกำหนด
การควบคุม
ในปัจจุบัน
หากมันเม็ด
ทุก ๑%
มันเม็ดนั้น
มาตรฐาน
ง)

การค้ามันเม็ดภายในประเทศ : โรงงานผลิตมันเม็ดจะขายผลผลิตส่วนหนึ่งของตนแก่ผู้ส่งออกด้วยตนเอง ส่วนโรงงานที่อยู่ไกลจากแหล่งการค้าและไม่สามารถขายผลผลิตของตนได้สะดวก ก็จะขายผลผลิตของตนผ่าน "คนกลาง" (Local Suppliers) ซึ่งมักเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการค้ามันเม็ดภายในประเทศ พ่อค้าคนกลางนี้จะขายมันเม็ดให้แก่ผู้ส่งออกอีกทอดหนึ่ง ผู้ส่งออกมันสำปะหลังของไทยเป็นสมาชิกของสมาคมการค้ามันสำปะหลังไทย ผู้ส่งออกส่วนหนึ่งจะส่งออกเองโดยผ่านบริษัทผู้ค้ามันเม็ดในยุโรป อีกส่วนหนึ่งจะขายผลผลิตของตนแก่บริษัทผู้ค้า แล้วบริษัทผู้ค้าจะดำเนินการส่งออกของตนเอง บริษัทผู้ค้ามันสำปะหลังในยุโรปที่มากำเนินการในประเทศไทยที่สำคัญมี ๔ บริษัทใหญ่ ๆ และครอบคลุมการส่งออกเกือบทั้งหมด

เป็นสินค้า
เป็นมันเม็ด
ขนส่ง ทำ
ขนาดใหญ่
สี่ซึ่งเป็นท่า
จอดเทียบ

๑.๕ ปัจจัยสำคัญของการส่งมันเม็ดเป็นสินค้าออก

ก) มีผลผลิตมันสำปะหลังเพียงพอ

อุตสาหกรรมมันสำปะหลังอัดเม็ดจำเป็นต้องได้รับหัวมันเพียงพอในการผลิตอย่างไม่ขาดช่วง ประเทศไทยมีผลผลิตมันสำปะหลังเป็นอันดับ ๑ ดังนั้น ปัญหาเรื่องปริมาณหัวมันจึงไม่ต้อง

ถนนส่วนโท
ทราย และ
มันเม็ดมีคว
สาเหตุที่ทำ

วิกฤต ผลผลิตหัวมันของไทยเกือบทั้งหมดใช้ในการแปรรูปเพื่อการส่งออกทั้งสิ้น

ข) ปริมาณของมันเม็คเพื่อการส่งออก

ปริมาณมันเม็คที่เหมาะสมในการส่งออกต้องสอดคล้องกับเรือเดินสมุทร ซึ่งปัจจุบันมีระวางบรรทุกตั้งแต่ ๔๐,๐๐๐ ตันขึ้นไป นอกจากนั้นต้องเป็นปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดอาหารสัตว์ในยุโรป กล่าวได้ว่า บริษัทที่จะดำเนินธุรกิจการส่งออกมันเม็คได้ ควรมีความสามารถในการจัดส่งมันเม็คออกได้ประมาณเดือนละ ๑๒,๐๐๐ ตัน หรือ ๑๐๐,๐๐๐ ตันต่อปีขึ้นไป

ค) คุณภาพของมันสำปะหลัง

มันเม็คที่เป็นที่ต้องการของตลาดอาหารสัตว์ คือมันเม็คที่มีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

แป้ง (Starch)	อย่างน้อย	๖๐.๐๐ %
ทราย (Sand)	ไม่เกิน	๓.๐๐ %
ความชื้น (Moisture)	"	๑๔.๐๐ %
เส้นใย (Fibre)	"	๕.๐๐ %

ข้อกำหนดเหล่านี้ กำหนดขึ้นโดยตลาดร่วมยุโรปและสำนักงานมาตรฐานสินค้าของไทยนำมาใช้ในการควบคุมคุณภาพในการส่งออกสู่ตลาดร่วมยุโรป กล่าวได้ว่า การควบคุมคุณภาพของมันเม็คไทยในปัจจุบันได้ทำกันอย่างเข้มงวด เริ่มตั้งแต่ผู้รับซื้อมันเม็คจากโรงงานเพื่อการส่งออกจะกำหนดว่า หากมันเม็คที่ส่งมอบ ณ ไซโลมีเนื้อแป้งน้อยกว่า ๖๐ % จะถูกตัดราคาที่ตกลงซื้อกันนั้นหาละ ๑ บาทต่อทุก ๑% ที่ขาดไป ทั้งยังมีข้อกำหนดว่า หากผลรวมของทรายและความชื้นเกินกว่า ๒๑% จะไม่รับมันเม็คนั้นเข้าไซโลอีกด้วย ทางรัฐบาลเองก็ควบคุมคุณภาพของมันเม็คอย่างใกล้ชิด โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าของกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ดำเนินการ

ง) อุปสรรคการขนส่ง

การส่งมันเม็คออกนอกประเทศ ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเพราะโดยเหตุที่มันสำปะหลังเป็นสินค้าที่ต้องเปลืองค่าใช้จ่ายในการขนส่งนี้เอง การขนส่งมันสำปะหลังจึงได้แปรรูปจากหัวมันมาเป็นมันเม็ค และใช้เรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ (มีระวางบรรทุกตั้งแต่ ๔๐,๐๐๐ ตันขึ้นไป) มาใช้ในการขนส่ง ทำเรือน้ำลึกจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขนส่งมันเม็ค เพราะต้องเป็นท่าเรือที่เรือเดินสมุทรขนาดใหญ่มาเทียบได้ ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในด้านท่าเรือน้ำลึกโดยที่มีเกาะสีชังเป็นท่าเรือน้ำลึกตามธรรมชาติที่เรือเดินสมุทรที่ระวางน้ำหนักบรรทุกตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ ตัน เข้าจอดเทียบได้

อย่างไรก็ตาม ถนนซึ่งเป็นปัจจัยการขนส่งภายในประเทศก็ยังไม่อยู่ในสภาพดีนัก ถนนส่วนใหญ่จากโรงงานผลิตมันเม็คสู่ถนนใหญ่ และถนนที่นำสู่โกดังและไซโลยังเป็นถนนลูกรัง ฝุ่นทราย และสิ่งแปลกปลอมอื่น ๆ จึงเข้าผสมในระหว่างการขนส่ง ฝนตกระหว่างการขนส่งก็ทำให้มันเม็คมีความชื้นมากเกินกว่าที่กำหนด ไม่ว่าจะเป็นโดยความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม สิ่งเหล่านี้ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ราคาของมันเม็คภายในประเทศตกต่ำ

ในไทย
กยการ
บยเครื่อง
มาก ทำให้
ประเทศมี
งต่างกัน
ts) จะมี
) รวาทบ
ประมาณ
ยู่ราว ๑,๕๐๐
รมวิธีการผลิต
เข้าเครื่อง
ส่วนใหญ่ มัน
มันเส้นนี้จะ
กล่าวได้ว่า
สานเหมาะสม
อื่น ๆ ออกศษ
และปริมาณ
หนึ่งของตน
ผลของตนได้
แต่ที่มีความ
ักทอหนึ่ง
หนึ่งจะส่งออก
แล้วบริษัทผู้ค้า
ประเทศไทยที่
ผลิตอย่างไม่
มันจึงไม่คง

จ) โรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ด

สิ่งสำคัญในโรงงานผลิตมันเม็ดคือ เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ในปัจจุบันเรามี โรงงานผลิต Native Pellets ที่มีผลิตภาพการผลิตระหว่าง ๒๐,๐๐๐ ตันต่อปี ถึง ๔๐,๐๐๐ ตันต่อปี และมีโรงงานผลิต Brand Pellets ที่มีผลิตภาพประมาณ ๒๐,๐๐๐ ตันต่อปี จำนวน โรงงานผลิตมันเม็ดทั้งสองชนิดที่มีอยู่ทั้งประเทศขณะนี้ประมาณ ๒,๐๐๐ โรงงาน เป็นโรงงานที่จัด ตั้งและผลิตตามกฎหมายราว ๓๐๐ กว่าโรงงาน และร้อยละ ๕๕ ของโรงงานเหล่านี้เป็นโรงงาน ผลิต Native Pellets

ต้นทุนเครื่องจักรเป็นตัวกำหนดสำคัญของขนาดและประเภทของโรงงานผลิตมันเม็ด แต่ละชนิด เครื่องจักรผลิต Native Pellets จะมีราคาเครื่องละ ๕ - ๖ ล้านบาท ส่วน เครื่องผลิต Brand Pellets จะมีราคาต่อเครื่องเป็นสองเท่าของเครื่องจักรผลิต Native Pellets กล่าวโดยสรุป ต้นทุนคงที่รวม (ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง ค่าเครื่องจักรจากต่างประเทศ และอุปกรณ์การขนส่ง) ของโรงงานผลิต Brand Pellets ขนาด ๒๐,๐๐๐ ตันต่อปี จะเป็น ประมาณ ๑๒ - ๑๕ ล้านบาท ส่วนราคาของการจัดตั้งโรงงานผลิต Native Pellets ที่มี ผลิตภาพ ๒๐,๐๐๐ ตันต่อปี จะอยู่ในระหว่าง ๖ - ๘ ล้านบาท

ในขณะนี้ได้มีการแปรรูปการส่งมันสำปะหลังออกสู่ตลาดยุโรปมาเป็นมันสำปะหลัง ลูกบาศก์ (Tapioca Cubes) ซึ่งผลก็คือ สามารถลดต้นทุนการผลิตมันเม็ดและลดสิ่งแปลกปลอม ระหว่างการขนส่งโดยเฉพาะปัญหาเรื่องทราย แต่ก็ทำให้ค่าขนส่งสูงขึ้นเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม การแปรรูปนี้ยังอยู่ในระหว่างการทดลองดำเนินการ ยังไม่ได้มีการค้าอย่างกว้างขวาง โรงงาน ผลิตมันในรูปนี้มีอยู่ที่จังหวัดชลบุรี และมีเพียงโรงงานเดียวเท่านั้น

๒. แนวโน้มของตลาดมันสำปะหลังของไทยในปี ๒๕๒๑ นี้

๒.๑ สภาพการผลิตและการส่งออก

ในช่วงปี ๒๕๑๘/๒๐. เนื้อที่เพาะปลูกมันสำปะหลังขยายขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนมากของเนื้อที่ที่ขยายการเพาะปลูกเป็นการ เปลี่ยนจากการปลูกพืช อื่นมาเป็นการเพาะปลูกมันสำปะหลัง กล่าวได้ว่า ในช่วงปี ๒๕๑๘/๒๐ เนื้อที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง เพิ่มขึ้น ๒๐% ในเวลาเพียง ๑ ปีเท่านั้น คิดเป็นผลผลิตหัวมันที่เพิ่มขึ้นราว ๑๑ ล้านตัน หลังการ แปรรูปแล้วปรากฏว่า ไทยส่งมันเม็ดออกทั้งสิ้นในปี ๒๕๑๘/๒๐ ประมาณ ๓ - ๔ ล้านตัน แบ่งมัน ประมาณ ๓๕๐,๐๐๐ ตัน และเป็นมันเส้นราว ๑๐๐,๐๐๐ ตัน เพื่อความชัดเจนในการกล่าวถึงแนว โนม์ของปีนี้ชัดเจนขึ้น จะขอกล่าวถึงสภาพการส่งออกของผลผลิตมันสำปะหลังในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมาดังนี้

๒.๑.๑ มันเม็ด

กค. ๒๕๑๗ - กย. ๒๕๑๘	๒,๑๖๗,๐๐๐	ตัน
คค. ๒๕๑๘ - กย. ๒๕๑๘	๒,๘๘๗,๐๐๐	ตัน
คค. ๒๕๑๘ - กย. ๒๕๒๐	๓,๓๕๐,๐๐๐	ตัน

จากสถิติการส่งออกนี้จะเห็นว่า ปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะปี ๒๕๒๐ ไทยส่งมันเม็ดออกเพิ่มขึ้น ๑๖% เมื่อเทียบกับปริมาณการส่งออกในปี ๒๕๑๘ หากพิจารณาการส่งออก

เป็นราย
ลดลง ๑๘
เป็นฐาน)
ประการท
อุปสงค์ค

๒.

ลดลงในปี
ต่ำลง ท
ก็มีผลลิต

๒.๑

มาก ในปี
สถานการณ์
๒๕,๐๐๐ ตัน
มามีความส
หาย ปริมาณ
ที่ส่งออกได้

๒.๒ การค

๒.๒.

ผลกำไรขึ้นไ
ซึ่งต้องเสีย
โดยตรง) ส
ประมาณการ
กล่าวคือ จาก

มันเรามี
๒๐,๐๐๐
จำนวน
โรงงานที่จัด
เป็นโรงงาน

เป็นรายเดือน จะเห็นว่าระหว่าง คค. ๒๕๑๙ - เมย. ๒๕๒๐ ปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้น ๑๖% และ
ลดลง ๑๕% ตั้งแต่ พค. ๒๕๒๐ - ธค. ๒๕๒๐ (ตัวเลขเฉลี่ยคือเดือนใช้ตัวเลขส่งออกปี ๒๕๑๘/๑๙
เป็นฐาน) สาเหตุสำคัญที่ปริมาณส่งออกลดลงคือ ผลการเก็บเกี่ยวในยุโรปดี ทำให้มีขัญญพืชพอใช้
ประการหนึ่ง สัตกของมันเม็คในยุโรปมีมากอันเป็นผลจากการนำเข้ามามากในตอนต้นปีอีกประการหนึ่ง
อุปสงค์ของมันเม็คจึงลดลง และทำให้การส่งออกลดลงด้วย

๒.๑.๒ แป้งมัน

ผลิตมันเม็ค
บางส่วน
Native
กตางประเทศ
จะเป็น
ats ที่มี

คค. ๒๕๑๓ - ธย. ๒๕๑๔	๑๘๒,๐๐๐	ตัน
คค. ๒๕๑๔ - กย. ๒๕๑๙	๒๒๘,๐๐๐	ตัน
คค. ๒๕๑๙ - กย. ๒๕๒๐	๒๑๕,๐๐๐	ตัน

จะเห็นว่า ในช่วงปี ๒๕๑๘/๑๙ เราส่งแป้งมันออกได้มากขึ้น แต่ปริมาณก็กลับ
ลดลงในปี ๒๕๑๙/๒๐ สาเหตุสำคัญคือ ราคาตลาดโลกของแป้งข้าวโพคและสิ่งทดแทนอื่น ๆ ลด
ต่ำลง ทำให้ลูกค้ารายสำคัญของไทยคือ ญี่ปุ่นหันไปใช้แป้งข้าวโพคแทน ประเทศอินโดนีเซียเอง
ก็มีผลผลิตก็ คังนั้นปริมาณส่งออกโดยทั่วไปจึงลดลง

สำปะหลัง
งแปลกปลอม
างไรก็ตาม
ง โรงงาน

๒.๑.๓ มันเส้น

คค. ๒๕๑๓ - กย. ๒๕๑๔	๖๙,๐๐๐	ตัน
คค. ๒๕๑๔ - กย. ๒๕๑๙	๘,๐๐๐	ตัน
คค. ๒๕๑๙ - กย. ๒๕๒๐	๑๐๑,๐๐๐	ตัน

การเปลี่ยนรูปการขนส่งจากมันเส้นมาเป็นมันเม็คได้ลดความสำคัญของมันเส้นลงไป
มาก ในปัจจุบันมันเส้นเป็นส่วนน้อยของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ใช้ส่งออกในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมา
สถานการณ์การส่งออกมันเส้นเริ่มดีขึ้นบ้างเล็กน้อย ในปี ๒๕๑๓/๑๔ ไทยส่งมันเส้นออกประมาณ
๖๙,๐๐๐ ตัน และในปี ๒๕๑๙/๒๐ เราส่งมันเส้นออกประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ตัน เหตุที่มันเส้นกลับ
มามีความสำคัญในการส่งออก เพราะฝนแล้งในยุโรปในช่วง ๒๕๑๘/๑๙ ทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารเสีย
หาย ปริมาณมันสำปะหลังโดยทั่วไปจึงส่งออกได้มากขึ้น มันเส้นก็เป็นผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดหนึ่ง
ที่ส่งออกได้เพิ่มขึ้น

เร็ว โดยเฉพาะ
จากการปลูกพืช
ลูกมันสำปะหลัง
ตัน หลังการ
นต้น แป้งมัน
ารกล่าวถึงแนว
๓ ปีที่ผ่านมาดังนี้

๒.๒ การคาดการณ์สำหรับปี ๒๕๒๑

๒.๒.๑ ผลผลิต

เนื่องจากการเพาะปลูกมันสำปะหลังในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา เกษตรกรสามารถสร้าง
ผลกำไรขึ้นได้เป็นกอมเป็นกำ (เมื่อเทียบกับการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ เช่น อ้อย ปอ และข้าวโพค
ซึ่งต้องเสี่ยงในก้านผลคอบแทนมากกว่า เพราะราคาตลาดโลกของสินค้าเกษตรเหล่านี้ขึ้นกับตลาดโลก
โดยตรง) จึงทำให้เกษตรกรนิยมปลูกมันสำปะหลังกันมาก โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ประมาณการเนื้อที่เพาะปลูกมันสำปะหลังในปี ๒๕๒๑ นี้ เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๒๕ ของปี ๒๕๒๐
กล่าวคือ จากเนื้อที่เพาะปลูกประมาณ ๘,๒๐๐,๐๐๐ ไร่ในปี ๒๕๒๐ เพิ่มขึ้นเป็น ๘,๒๐๐,๐๐๐ ไร่ในปี

เฉพาะปี ๒๕๒๐
การคาดการณ์ส่งออก

๒๕๒๑ จึงคาดได้ว่า ผลผลิตมันสำปะหลัง หลังการเก็บเกี่ยวของปี ๒๕๒๑ นี้ คงจะอยู่ในระหว่าง ๑๒ - ๑๓ ล้านตัน (ทั้งนี้โดยคิดจากผลผลิต ๒/๒.๓ ตันต่อไร่)

๒.๒.๒ สถานการณ์การส่งออก

ก) มันเม็ด

พิจารณาจากเนื้อที่เพาะปลูก ประมาณการผลิต ตลอดจนโรงงานอัดมันเม็ด ที่มีอยู่ คาดได้ว่าไทยจะผลิตมันเม็ดได้สูงสุดประมาณ ๔,๒๗๕,๐๐๐ ตันในระหว่างเดือน พย. ๒๕๒๐/ ตค. ๒๕๒๑ (ปริมาณมันเม็ดนี้ คิดจากมันสำปะหลัง ๑๐ ล้านตัน)

เนื่องจากระยะที่คักของการค้ามันเม็ดในแต่ละปีอยู่ในช่วงเดือน พย. - เมย. จึงคาดได้ว่า ผลผลิตในช่วง ๒ เดือนนี้จะเป็นราว ๓,๓๗๐,๐๐๐ ตัน ซึ่งหมายถึงไทยสามารถส่งออก ได้ราวเดือนละ ๕๒๐,๐๐๐ ตัน แต่จากสภาพตลาดยุโรป คาดได้ว่าอุปสงค์ต่อมันเม็ดในระยะ พย. ๒๕๒๐/เมย. ๒๕๒๑ จะมีราวเดือนละ ๓๕๐,๐๐๐ ตัน ซึ่งลดลงจากจำนวนในระยะเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว เพราะผลการเก็บเกี่ยวฤดูพืชในยุโรปปีนี้ดีมาก ดังนั้น ไทยจะประสบกับ ผลผลิตมันเม็ดหรือการส่งออกราวเดือนละ ๒๑๐,๐๐๐ ตัน อุปทานส่วนเกินจำนวนนี้จะเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้ราคามันเม็ดทั้งในตลาดยุโรปและตลาดภายในประเทศลดลง

อย่างไรก็ตาม ปริมาณผลผลิตมันเม็ด ๔,๒๗๕,๐๐๐ ตันดังกล่าวข้างต้นอยู่ภายใต้ ข้อสมมุติว่า เกษตรกรและโรงงานผลิตมันเม็ดไม่ทราบถึงสถานการณ์ทางตลาดยุโรป จึงยังคงคาดว่า ตลาดยุโรปยังคงมีความต้องการมันเม็ดอย่างไม่จำกัดจำนวน และโรงงานผลิตมันเม็ดต่างผลิตเต็ม ตามผลิตภาพของตน หากว่าเกษตรกรและโรงงานผลิตมันเม็ดทราบและเข้าใจสถานการณ์ตลาดยุโรป และสามารถปรับตัวหัน ผลิตมันเม็ดตลอดปี ๒๕๒๐/๒๑ อาจไม่ถึงปริมาณดังกล่าวข้างต้น ส่วน จำนวนมันเม็ด ๓,๓๗๐,๐๐๐ ตัน ที่คาดว่าจะผลิตได้ในช่วง พย. ๒๕๒๐ - เมย. ๒๕๒๑ นี้ ก็อาจจะ ผลิตได้ไม่ถึง เพราะเมื่อพิจารณาจากส่วนตกค้างจากการส่งออกในแต่ละเดือน ๆ ละ ๒๑๐,๐๐๐ ตันแล้ว ในเวลาเพียง ๒ เดือน พ้อค้าส่งออกจะต้องประสบปัญหาเรื่องโกดังและไซโลอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้

ข) มันเส้น

เนื่องจากในปัจจุบัน มันเส้นมีบทบาทน้อยมากในการส่งออก การผลิตมันเส้น จะเกิดขึ้นก็เมื่อมีตลาดหรือคาดว่าตลาดต้องการเท่านั้น จึงไม่อาจคาดประมาณการผลิตได้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งการที่ผลิตในตลาดยุโรปดีมากในปี ๒๕๒๐ ทำให้อุปสงค์ต่อมันไทยในปี ๒๕๒๑ ลดลง เช่นนี้ย่อมมีผลลดอุปสงค์ต่อมันเส้นเช่นกัน และขณะนี้ยังไม่สามารถบอกได้ว่า จะมีอุปสงค์ลดลงเพียง ไร เหตุนี้จึงไม่อาจคาดได้ว่า จะส่งมันเส้นออกได้ประมาณเท่าไร

ค. แป้งมัน

ผลิตแป้งมันสำปะหลังค่อนข้างคงตัว คือผลิตได้ราวปีละ ๓๕๐,๐๐๐ ตัน ใน จำนวนนี้ใช้บริโภคภายในประเทศราว ๑๕๐,๐๐๐ ตัน จึงเหลือส่งออกได้ปีละ ๒๐๐,๐๐๐ ตัน (หรือ มากกว่านี้ หากโรงงานผลิตเต็มตามผลิตภาพ) ในช่วงเดือน ตค. ๒๕๑๙ - กย. ๒๕๒๐ ไทยส่ง

แป้งมัน
คาดไว้
ซึ่งราคา
ใช้ชาว
ไต้หวัน
ได้มาก

ทำให้
ในของ
แป้งมัน
ขึ้นน้อย
เป็นพิ
จากโรง
เมย. ๒๕
ปี ๒๕๒๒
ของไทย
เป็นปีที่
แป้งมัน
กก. ละ
ราคารับ
ละ ๖๐/
ในขณะ
ลดต่ำลง

ตันละ ๑๒
ชาวไร
ขายมัน
กำไรและ
ในอชค

๒/ ราค
สรธ
๒/ ราค
สรธ

แป้งมันออกได้ประมาณ ๒๑๕,๐๐๐ ตัน ตลาดที่สำคัญคือ ญี่ปุ่นและอินโดนีเซีย แต่ในปี ๒๕๒๑ นี้ คาดไว้ว่าการส่งแป้งมันออกจะลดลง เพราะต้องเผชิญกับการแข่งขันจากแป้งข้าวโพคในตลาดโลก ซึ่งราคาลดลง อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในญี่ปุ่นซึ่งนิยมข้าวโพคมากกว่าอาหารสัตว์ ก็จะย้ายโอนไปใช้ข้าวโพคมากขึ้น อินโดนีเซียซึ่งเคยผลิตไม่พอบริโภคภายในประเทศก็สามารถผลิตมันสำปะหลัง ได้มากในปีนี้ ดังนั้น จึงคาดว่า ปริมาณส่งออกในปีหน้าจะไม่เกิน ๑๕๐,๐๐๐ ตัน

๒.๒.๓ แนวโน้มราคา

คงได้กล่าวแล้วว่า ไทยต้องประสบปัญหาผลผลิตมากกว่าความต้องการของตลาด ทำให้เกิดผลผลิตส่วนเกินที่พ่อค้าจะต้องพยายามกำจัดโดยเร็ว นี่จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ราคาภายในของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังลดลง และในสภาพตลาดเช่นนี้ พ่อค้าแปรรูปมัน (เช่น โรงงานทำ แป้งมัน มันเส้น และมันเม็ด) ย่อมคัดเลือกหัวมันที่มีคุณภาพดี (คือ มีเนื้อแป้งมาก ทนภัย และความชื้นน้อย เส้นใยน้อย) โดยเฉพาะโรงงานผลิตแป้งมันจะคัดเลือกซื้อเฉพาะหัวมันที่มีเนื้อแป้งสูงมากเป็นพิเศษเท่านั้น นี่จะเป็นเหตุให้เกษตรกรได้ราคารับซื้อผลผลิตของตนค่อนข้างต่ำ ราคาหัวมันจากโรงงานแป้งมันจะอยู่ในเกณฑ์ กก.ละ ๕๕ สตางค์ ๒/ และคาดว่าราคานี้จะยืนจนถึงเดือน เม.ย.๒๕๒๑ ส่วนราคาหัวมันจากโรงงานมันเม็ดจะอยู่ในเกณฑ์ กก.ละ ๓๗ สตางค์ ๒/ ยืนถึงปี ๒๕๒๒ กล่าวได้ว่า ราคาหัวมันที่ชาวไร่ได้รับขึ้นอยู่กับความต้องการต่อผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยในตลาดโลกโดยตรง อาจสังเกตได้จากราคารับซื้อหัวมันจากชาวไร่ในปี ๒๕๑๘/๑๙ ซึ่งเป็นปีที่ตลาดโลกโดยเฉพาะตลาดยุโรปมีความต้องการมันเม็ดของไทยมาก ราคารับซื้อจากโรงงานแป้งมันเฉลี่ย กก.ละ ๕๕ สตางค์ ราคารับซื้อจากโรงงานมันเม็ดเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกันคือ กก.ละ ๕๕ สตางค์ ครั้นในปี ๒๕๑๙/๒๐ ซึ่งเป็นปีที่เราส่งมันเม็ดไปตลาดยุโรปได้เป็นจำนวนมาก ราคารับซื้อจากโรงงานแป้งมันโดยเฉลี่ย กก.ละ ๖๕ สตางค์ ส่วนโรงงานมันเม็ดราคาเฉลี่ย กก.ละ ๖๐/๖๕ สตางค์ ครั้นมาในปี ๒๕๒๐/๒๑ ความต้องการมันเม็ดของไทยในตลาดยุโรปลดลงมาก ในขณะที่เดียวกันผลผลิตเกี่ยวเกี่ยวจากไร่มันสำปะหลังมีเพิ่มขึ้นมาก จึงเป็นผลให้ราคารับซื้อจากโรงงานลดต่ำลงถึงกล่าวข้างต้น

จากการคาดการณ์ข้างต้น หากพ่อค้าส่งออกสามารถขายแป้งมันได้ในราคาสูงกว่า ตันละ ๑๒๒.๕๐ ดอลลาร์ สรอ. เอฟโอบี กรุงเทพฯ ส่วนเกินก็จะเป็นกำไร กำไรนี้อาจทำให้ ชาวไร่ขายมันได้ราคาดีขึ้น หรืออย่างน้อยขายได้ปริมาณมากขึ้น ท่านเองเดียวกัน หากพ่อค้าสามารถ ขายมันเม็ดได้ราคาสูงกว่าตันละ ๕๐.๒๐ ดอลลาร์ สรอ. เอฟโอบี กรุงเทพฯ ส่วนเกินนี้ก็จะเป็น กำไรและอาจเป็นผลดีแก่ชาวไร่บางเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การที่จะกล่าวถึงสภาพตลาดและราคา ในอนาคต โดยเฉพาะในปี ๒๕๒๑ นี้เป็นเรื่องยาก เพราะตลาดยุโรปซึ่งเป็นตลาดสำคัญตลาดเดียว

๑/ ราคานี้ เมื่อคิดต้นทุนการผลิตและการตลาดจะเป็น ๑๕๐ บาท/หีบ หรือ ๑๒๒.๕๐ ดอลลาร์ สรอ. ต่อตัน เอฟโอบี กรุงเทพฯ ราคานี้เป็นราคา ณ จุดเสมอทุน

๒/ ราคานี้ เมื่อคิดต้นทุนการผลิตและการตลาดจะเป็น ๗๘ บาท/หีบ หรือ ๕๐.๒๐ ดอลลาร์ สรอ. ต่อตัน เอฟโอบี กรุงเทพฯ ราคานี้เป็นราคา ณ จุดเสมอทุน

หวาง
นชักมันเม็ด
ย. ๒๕๒๐/
จ. - เมย.
ารถส่งออก
ระยะ
เวลา
สกับ
สาเหตุหนึ่ง
ทันอยู่ภายใต้
จึงยังคงคาดว่า
างผลิตเต็ม
รณตลาดยุโรป
ตัน ส่วน
นี้ ก็อาจจะ
๒๑๐,๐๐๐
อย่างหลีกเลี่ยง
ารผลิตมันเส้น
ได้ประการหนึ่ง
ปี ๒๕๒๑ ลดลง
ส่งลดลงเพียง
๑,๐๐๐ ตัน ใน
๑๐๐ ตัน (หรือ
๕๒๐ ไทยส่ง

ตารางที่ ๑

ประเทศไทย : ผลผลิตมันสำปะหลัง, ๑๙๖๖/๖๗ - ๑๙๗๕/๗๖

พื้นที่ : '๐๐๐ เฮกตาร์

ผลผลิต : '๐๐๐ ตัน, รากมันสด

ปีการผลิต	พื้นที่	ผลผลิต	ผลผลิตเฉลี่ย (ตัน/เฮกตาร์)
๑๙๖๖/๖๗	๑๓๐	๑,๘๙๒	๑๔.๖
๑๙๖๗/๖๘	๑๔๑	๒,๐๖๒	๑๔.๖
๑๙๖๘/๖๙	๑๗๑	๒,๖๑๑	๑๕.๓
๑๙๖๙/๗๐	๑๙๑	๓,๐๓๙	๑๖.๑
๑๙๗๐/๗๑	๒๒๔	๓,๔๓๑	๑๕.๓
๑๙๗๑/๗๒	๒๒๑	๓,๑๑๔	๑๔.๑
๑๙๗๒/๗๓	๓๓๕	๔,๙๕๒	๑๔.๘
๑๙๗๓/๗๔	๕๒๘	๖,๔๑๖	๑๕.๐
๑๙๗๔/๗๕	๕๕๐	๖,๒๕๐	๑๓.๐
๑๙๗๕/๗๖	๕๕๘	๘,๑๑๐	๑๓.๗

ที่มา : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๒

ประเทศไทย : มูลค่าส่งออกของสินค้าการเกษตรที่สำคัญ, ปี ๑๙๗๑ - ๑๙๗๕

(ล้านเหรียญอเมริกัน)

ผลผลิต	๑๙๗๑	๑๙๗๒	๑๙๗๓	๑๙๗๔	๑๙๗๕
มันสำปะหลัง	๖๒	๗๗	๑๒๗	๑๙๖	๒๓๐
ข้าว	๑๕๕	๒๒๒	๑๘๐	๔๕๙	๒๙๓
ข้าวโพค	๑๑๕	๑๐๘	๑๕๘	๓๐๘	๒๘๕
น้ำตาล	๑๙	๖๓	๕๘	๑๕๘	๒๘๕
ยาง	๙๕	๙๓	๒๒๙	๒๕๒	๑๗๓

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๓

ประเทศไทย : ปริมาณการส่งออกของน้ำมันสำเร็จ, ปี ๑๙๖๘ - ๑๙๗๖

(พันตัน)

ผลิตภัณฑ์	BTN.	๑๙๖๘	๑๙๖๙	๑๙๗๐	๑๙๗๑	๑๙๗๒	๑๙๗๓	๑๙๗๔	๑๙๗๕	๑๙๗๖ (มก. -)
น้ำมันสำเร็จ	haeding									
น้ำมันเบ็ด	๓.๐๖	๓๑๕	๓๗๕	๑,๐๖๑	๕๖๖	๑,๑๓๙	๑,๕๐๙	๑,๙๒๕	๒,๐๓๖	๒,๓๙๖
น้ำมันเส้น	๓.๐๖	๓๐๓	๕๘	๕	๓	๒	๒๑	๑๐๕	๖๘	๑๕
อาหารสัตว์	๑๑.๐๖	๕๕	๑๓	๖	๑	-	-	-	-	-
แป้งมัน	๑๑.๐๘	๑๕๕	๑๒๕	๑๕๓	๑๕๖	๑๒๕	๑๘๐	๒๕๖	๑๕๓	๑๓๕
ส่วนเหลือ	๒๓.๐๓	๑๕	๑๓	๕	๕	๒	๓	๑	-	-
มูลค่ารวม (ล้านเหรียญอเมริกัน)		๓๙	๕๕	๖๑	๖๒	๗๓	๑๒๓	๑๙๒	๒๓๐	n.a.

ที่มา : สมาคมการค้ามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๔

ประเทศไทย : ปริมาณน้ำมันสำเร็จอิมพอร์ตส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ปี ๑๙๗๑ - ๑๙๗๖

(พันตัน)

ประเทศปลายทาง	๑๙๗๑	๑๙๗๒	๑๙๗๓	๑๙๗๔	๑๙๗๕	๑๙๗๖ (มก. -)
เนเธอร์แลนด์	๘๒๙	๑,๐๓๕	๑,๒๗๖	๑,๖๕๖	๑,๘๕๙	๒,๑๘๑
ฝรั่งเศส	๑๑	๕๖	๑๐๙	๘๘	๕๕	๙๓
เยอรมันตะวันตก	๑๒๒	๖๓	๙๓	๑๐๒	๗๓	๗๑
เบลเยียม	๕	-	๑๓	๑๓	๒	๒๒
อิตาลี	-	-	-	-	-	๑๖
ปอร์ตุเกส	-	-	-	-	๒	-
สเปน	-	-	๕	๕	-	-
ญี่ปุ่น	-	-	๓๖	๕	๕๖	๕
ไต้หวัน	-	-	-	๒๐	๑๐	-
เกาหลี	-	-	๑๕	๕	-	-
มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-
สิงคโปร์	-	-	๖	๑	-	-
รวม	๙๖๖	๑,๑๓๙	๑,๕๐๙	๑,๙๒๕	๒,๐๓๖	๒,๓๙๖

ที่มา : สมาคมการค้ามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย

๑๙๖๘ - ๑๙๗๖

(พันปี)

ปี	๑๙๗๕	๑๙๗๖ (ม.ค.)
๑๕	๒,๐๓๖	๒,๓๙๖
๑๕	๖๘	๑๘
-	-	-
๕๖	๑๘๖	๑๗๘
๑	-	-
๗๒	๒๓๐	n.a.

"นโยบายการค้าข้าวโพดไทยกับตลาดซื้อขายล่วงหน้า"

โดย

ดร.ไชศรี คนจริง

๗ ปี ๑๙๗๑ - ๑๙๗๖

(พันต้น)

๑๙๗๕	๑๙๗๖ (ม.ค.)
๑,๘๘๘	๒,๑๘๑
๕๘	๕๗
๗๓	๗๑
๒	๒๒
-	๑๖
๒	-
-	-
๘๖	๙
๑๐	-
-	-
-	-
-	-
๒,๐๓๖	๒,๓๙๖

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุมเล็ก

วันที่ ๑๓-๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

นโยบายการค้าข้าวโพกไทยกับตลาดซื้อขายล่วงหน้า

ไชศรี กบจริง

คำนำ

ปัจจุบันข้าวโพกเป็นพืชที่สำคัญยิ่งพืชหนึ่งของไทย ผลผลิตและการส่งออกของข้าวโพกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนเป็นที่กล่าวขวัญกันโดยทั่วไปว่า อัตราการเพิ่มการผลิตของข้าวโพกไทยเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน เป็นที่สนใจของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศผู้ผลิตและทางด้านการค้าข้าวโพกในตลาดโลกที่เป็นเช่นว่านี้ก็เพราะว่าตลาดข้าวโพกครอบคลุมไปถึงระดับตลาดโลก มีประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ ๆ หลายประเทศ และมีประเทศที่สั่งเข้าข้าวโพกรายใหญ่หลายประเทศเช่นกัน ประเทศไทยนับได้ว่าเป็นประเทศผู้ผลิตข้าวโพกรายใหญ่ของโลกเป็นอันดับห้ารองจากสหรัฐอเมริกา อาเจนตินา แคนาดา ฝรั่งเศส และบราซิล ประเทศไทยสามารถผลิตข้าวโพกได้ประมาณ 2.5 - 3.0 ล้านตันต่อปี ประมาณ 85-90 % ของจำนวนการผลิตทั้งหมด ได้ถูกส่งออกไปสู่ตลาดต่างประเทศ (1, 2, 6)

การที่ตลาดข้าวโพกครอบคลุมไปถึงระดับโลก การศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ตลาดข้าวโพกของประเทศใดประเทศหนึ่งซึ่งอยู่ในขอบข่ายของระบบการค้าของโลก จำเป็นต้องพิจารณาสถานการณ์ของประเทศผู้ผลิตและผู้สั่งเข้าทั้งหมดในตลาดโลก ผลผลิตของประเทศผู้ผลิต การบริโภคและความต้องการของประเทศผู้สั่งเข้า และนโยบายทางการค้าของประเทศต่าง ๆ ในระบบการค้าของโลก เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อสถานการณ์ของข้าวโพกในประเทศที่เกี่ยวข้องอย่างแนบแน่น ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มผลผลิตของข้าวโพกของประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก เช่น สหรัฐอเมริกา หรือ อาเจนตินา จะมีผลกระทบต่อราคาและตลาดของข้าวโพกไทยไปในทางตรงกันข้ามดังนี้ เป็นต้น

นับตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นมา ได้มีวิกฤติการณ์สำคัญหลายอย่างเกิดขึ้นในตลาดโลกของข้าวโพกและพืชไร่อื่น ๆ ที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ กล่าวคือ ผลผลิตของประเทศผู้ผลิตบางราย ได้ลดลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากภาวะอากาศไม่อำนวย เป็นเหตุให้สต็อกของพืชไร่ของโลกต่ำลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ผลผลิตของข้าวโพกตกลง ความต้องการข้าวโพกเพื่อการเลี้ยงสัตว์ในประเทศที่เจริญหลายประเทศทั้งในยุโรปและญี่ปุ่นได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก นอกจากนี้ประเทศรัสเซียซึ่งเป็นประเทศที่มีการส่งออกของข้าวโพก กลับสั่งเข้า ข้าวโพกเป็นจำนวนมากในระยะเวลาดังกล่าวนี้

การที่ความต้องการข้าวโพคในตลาดโลกสูงขึ้น และในขณะเดียวกันสต็อกของข้าวโพคของโลกลดลงจนถึงระดับต่ำ เป็นเหตุให้ราคาข้าวโพคสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีการเปลี่ยนแปลงของราคาอย่างมาก ในคานประเทศไทยข้าวโพคของไทยก็สนองตอบความต้องการของข้าวโพคได้อย่างรวดเร็ว ผลผลิตเฉลี่ยของข้าวโพคตั้งแต่ปี 2516 ได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก ในระยะ 4-5 ปี ที่แล้วมาอัตราการเพิ่มของผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 41 ของผลผลิตเฉลี่ยในรอบสิบกว่าปีตั้งแต่ พ.ศ.2503-2515 (ตารางที่ 1)

ตลาดข้าวโพคไทยส่วนใหญ่อยู่ในแถบเอเชีย อาทิ ญี่ปุ่น และไต้หวัน ปริมาณข้าวโพคส่งออกไปยังประเทศทั้งสองคิดเป็นอัตราร้อยละ 70 ของปริมาณการส่งออกข้าวโพคตลอดปี จำนวนข้าวโพคส่งออกของไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีความต้องการจากตลาดทั้งสอง และตลาดอื่น ๆ ในแถบเอเชียเพิ่มขึ้น ปริมาณการส่งออกข้าวโพคระหว่างปี 2503-2505 มีเพียง 400-500 พันตัน ในปี 2507 ข้าวโพคส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 1.1 ล้านตัน และ 2.3 ล้านตันในปี 2517 (ตารางที่ 1)

ระดับราคาข้าวโพคทั้งของตลาดโลกและของไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในระยะภาวะการตลาดตั้งแต่ก่อน พ.ศ.2516 และระยะหลัง พ.ศ.2516 ในระยะ 2509-2513 ราคาโดยเฉลี่ยต่อปีของข้าวโพค ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่มีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อย แต่หลังจาก พ.ศ.2515 เป็นต้นมา ราคามีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีการเปลี่ยนแปลงของราคามาก (ตารางที่ 2)

ตาราง

ปี

2503

2504

2505

2506

2507

2508

2509

2510

2511

2512

2513

2514

2515

2516

2517

2518

2519

ที่มา

ตารางที่ 1 ผลผลิตข้าวโพด ปริมาณการส่งออก จำนวนไปประเทศสำคัญ
พ.ศ. 2503-2519

ะเกี่ยวกับสถิติ
อย่างรวดเร็ว
โพดของไทยก็
วโพดตั้งแต่
ผลผลิตเพิ่มขึ้น
ตารางที่ 1)
และไต้หวัน
ปริมาณการส่งออก
งจากมีความ
การส่งออก
ข้าวโพดส่งออก
เปลี่ยนแปลงอย่าง
2516 ในระยะ
นี้ แต่มีแนวโน้ม
อย่างรวดเร็ว

ปี	ผลผลิต (1000 ตัน)	ปริมาณส่งออก ทั้งหมด (1000 ตัน)	ปริมาณส่งออก ไปญี่ปุ่น (1000 ตัน)	ปริมาณส่งออก ไปไต้หวัน (1000 ตัน)	%ของการ ส่งออกทั้งหมด (%)
2503	544	515	441	2	86
2504	598	567	405	2	72
2505	665	472	230	-	49
2506	858	744	453	10	62
2507	935	1,115	845	10	77
2508	1,021	804	500	9	63
2509	1,122	1,218	826	57	72
2510	1,217	1,145	670	144	71
2511	1,331	1,558	666	395	68
2512	1,700	1,554	487	450	60
2513	1,938	1,447	650	447	76
2514	2,300	1,373	925	322	66
2515	1,315	1,843	842	503	73
2516	2,339	1,380	463	311	56
2517	2,500	2,301	978	468	63
2518	3,000	2,104	826	120	45
2519	2,700	2,359	1,010	451	62

ที่มา : กรมศุลกากร สภาหอการค้า และจากกรมเศรษฐกิจสัมพันธ์กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 3 ราคาข้าวโพดที่ชาวนาได้รับ ราคาขายส่งข้าวโพดเหลืองในตลาด
กรุงเทพฯ ราคาส่งออกข้าวโพด และราคาข้าวโพด No. 2 Yellow
corn ของสหรัฐอเมริกา 2510-2519

ปี	ราคาข้าวโพด ที่เกษตรกร ได้รับ บาท/ตัน	ราคาขายส่ง ข้าวโพด	ราคาส่งออก \$ /ตัน	ราคาข้าวโพด No.2 Yellow Corn
2510	820	1,162	59	51
2511	718	970	50	45
2512	802	1,117	54	49
2513	810	1,229	62	54
2514	750	1,202	60	54
2515	833	1,163	51	51
2516	1,259	1,784	95	86
2517	1,955	2,555	132	126
2518	2,024	2,483	130	117
2519	1,722	2,217	133	105

ที่มา : กองเศรษฐกิจสัมพันธ์กระทรวงพาณิชย์

นโยบาย
ส่งออก
เป็นอ
ซึ่งเร็ว
คือ (1
จำนวน
ไม่อาจ
โควตา
อยู่กับ
เท่ากัน
5% ของ
ว่าสัญญา
ภายในข
ความสัญญา
ความไม่
กำหนด
กล่าวคือ
ที่สุด ก็คือ
(30 วัน)
ไหวตัว มี
ข้าวโพดใ
ก็คุณสินค
และจะมี
เช่นว่ามี
พอดอาจ
เป็นการ
โยกย้ายโ
ข้าวโพดมีโ

นโยบายการค้าข้าวโพดไทยในปัจจุบัน

นโยบายการค้าข้าวโพดของไทยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการขยายตัวของตลาดส่งออกของข้าวโพด และการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างของตลาดข้าวโพดในระบับส่งออกเป็นอย่างมาก นโยบายดังกล่าวคือ นโยบายการตกลงซื้อขายข้าวโพดระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ซึ่งเริ่มมีขึ้นเป็นทางการตั้งแต่ปี 2509 และระหว่างไทยกับไต้หวัน เมื่อปี พ.ศ.2513

มาตรการทางการค้าของนโยบายการค้าข้าวโพดไทยมีอยู่ 2 ประการ คือ (1) การกำหนดราคาตายตัวสำหรับเดือนที่ส่งมอบแต่ละเดือน และ (2) การกำหนดจำนวนส่งมอบในแต่ละเดือน ทั้งนี้รวมถึงการควบคุมโควตาการส่งออกของผู้ส่งออกทุกรายไม่ว่าจะส่งไปยังประเทศญี่ปุ่นหรือไต้หวันหรือประเทศอื่นใดก็ตาม หลักเกณฑ์ในการจัดสรรโควตาสำหรับพอลาส่งออกแต่ละราย มีว่า 70% ของโควตาส่งออกของพอลาแต่ละรายจะขึ้นอยู่กับปริมาณการส่งออกในฤดูกาลที่แล้ว และอีก 30% จะได้รับการจัดสรรในจำนวนที่เท่ากันทุกราย นอกจากนี้ยังมีกำหนดคือกว่า พอลาส่งออกแต่ละรายจะได้รับโควตาไม่เกิน 5% ของปริมาณโควตาส่งออกทั้งหมดในฤดูกาลค่านั้นอีกด้วย

จากผลของการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการค้าข้าวโพดไทยในปัจจุบันปรากฏว่าสัญญาการซื้อขายข้าวโพดกับญี่ปุ่นและไต้หวันมีผลกระทบกระเทือนต่อราคาและตลาดภายในของข้าวโพดของไทยอย่างมาก (5,6) กล่าวคือ มาตรการที่กำหนดในการซื้อขายตามสัญญานั้นก่อให้เกิดเสถียรภาพในการส่งออกของประเทศคู่สัญญาเท่านั้น แต่ก่อให้เกิดความไม่มีเสถียรภาพในตลาดส่งออกอื่น ๆ และโดยเฉพาะต่อตลาดภายในประเทศ การกำหนดราคาตายตัวสำหรับเดือนที่ส่งมอบจะมีผลกระทบต่อราคาภายในประเทศโดยตรง กล่าวคือ ถ้ากำหนดราคาไว้ต่ำ ราคาภายในประเทศก็อาจจะตกต่ำไปด้วย และที่สำคัญที่สุด ก็คือว่า ราคาที่ส่งมอบได้ประกาศไว้เป็นทางการล่วงหน้าอย่างน้อย 1 เดือน (30 วัน) การประกาศล่วงหน้าของราคาส่งออกข้าวโพด เช่นนี้ มีผลให้ตลาดเกิดการไหวตัว มีการคาดคะเนถึงภาวะตลาดอีกหนึ่งเดือนข้างหน้า และจะฉวยโอกาสกักตุนข้าวโพดไว้ในระยะที่ราคาส่งมอบต่ำ เพื่อจะเก็บไว้ขายในเดือนที่ราคากำหนดไว้สูง การกักตุนสินค้าของพอลาข้าวโพดดังกล่าว ย่อมก่อให้เกิดความไม่มีเสถียรภาพของราคาภายใน และจะมีผลสะท้อนให้เกิดความไม่มีเสถียรภาพในการส่งออก ในระยะต่อไปอีกด้วย ในกรณีเช่นว่านี้พอลาส่งออกอาจจะไม่ส่งมอบตามสัญญาถ้าราคาส่งออกต่ำกว่าราคาขายส่ง หรือพอลาอาจจะจำหน่ายโควตาส่งออกของตนให้แก่ผู้ส่งออกรายอื่นได้ การกระทำดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบของทางราชการ แต่เท่าที่เป็นมา ทางราชการไม่สามารถจะตรวจสอบโดยขายโควตาคงกล่าว ด้วยเหตุผลและข้อสนับสนุนจากการศึกษาคงกล่าวชี้ให้เห็นว่าชาวไร่ข้าวโพดมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับราคาข้าวโพดสูงขึ้นในระยะใกล้การส่งมอบหรือในระยะที่

ow
.....
51
45
49
54
54
51
86
126
117
105

คาข้าวโพด
ellow Corn

ราคาส่งออกหรือความต้องการ ชาวโพคส่งขึ้นเมื่อใกล้เวลาส่งมอบ นโยบายดังกล่าวจึง
ไม่คว่ำทำให้อสังหาริมทรัพย์หรือทองคำในท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร แต่นโยบายนี้จะ
ให้ประโยชน์แก่พ่อค้าคนกลางหรือพ่อค้าส่งออกที่ไต่ทำการสกัดกั้นชาวโพคไว้แล้วเป็นส่วน
ใหญ่

นโยบายการ จักสรร โควต้าส่งออกในระบบที่กระทำอยู่ในปัจจุบันก็พิสูจน์
ให้เห็นจากการศึกษาดังกล่าวว่ามีผลกระทบทำให้โครงสร้างของตลาดส่งออกมีธุรกิจ
ขนาดเล็กเป็นจำนวนมากขึ้น และเกิดความไม่มีเสถียรภาพของจำนวนผู้ส่งออก ทั้งยัง
ทำให้เกิดความไม่มีเสถียรภาพในปริมาณการ ซื้อขายชาวโพคในตลาดท้องถิ่นอีกด้วย (5,6)
พ่อค้าส่งออก รายใหญ่จะ อุดหนุนในขนาดการ ส่งออกและนโยบายกำหนดโควตาก็ยังมีผล
ให้บริษัทส่งออกต่าง ๆ ถูกคุ้มครองในภาวะแข่งขัน และไม่มีสิ่งจูงใจให้ทำการปรับปรุง
ประสิทธิภาพธุรกิจของตนเองให้ดีขึ้น นอกจากนี้แล้วนโยบายดังกล่าวยังเปิดโอกาสให้
พ่อค้าหาโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการ ซื้อขายโควตาภายใต้สัญญาซื้อขายชาวโพค
ดังกล่าวนี้ด้วย

โดยสรุปนโยบายการค้าชาวโพคในรูปของการกำหนดราคาและโควตา
ส่งออกดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจะ เอื้ออำนวยประโยชน์แก่พ่อค้าชายส่งและพ่อค้าส่งออก
เฉพาะตลาดกรุงเทพเท่านั้น ผู้ประกอบการค้าในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะกสิกรจะไม่ได้รับ
ประโยชน์จากนโยบายดังกล่าวโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้จากผลการวิเคราะห์ของนักค้นคว้าของ
สัญญาฉบับญี่ปุ่นและไทย และการค้าขายของญี่ปุ่นกับประเทศผู้นำส่งออกชาวโพค คือ สหรัฐ-
อเมริกา จะเห็นได้ว่าไทยเราอยู่ในฐานะที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบในการ คอรอง กล่าวคือ
การส่งมอบชาวโพคของไทยกำหนดให้ส่งมอบที่ท่าเรือเล็กใกล้กับโกดังของพ่อค้าส่งเข้า
(คือญี่ปุ่น) แต่การส่งมอบของสหรัฐอเมริกาอนุญาตให้ส่งมอบที่ท่าเรือใหญ่ แต่ราคาญี่ปุ่นจ่ายเป็นราคา
เดียวกัน ในการนี้ จะเห็นได้ว่าไทยมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งมากกว่าสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น
ในอัตราประมาณร้อยละ 3

ผลเสียของข้อตกลงทางการค้ากับญี่ปุ่นหรือไต้หวันอีกข้อหนึ่งก็คือว่าความ
สำคัญในตลาดชาวโพคของไทยในตลาดญี่ปุ่นมีลักษณะลดลง ทั้ง ๆ ที่นโยบายการค้าชาว-
โพคมีจุดประสงค์เพื่อที่จะเพิ่มอำนาจต่อรองเพื่อคุ้มครองการ ส่งออกชาวโพคไทยในตลาด
ญี่ปุ่นให้มีเสถียรภาพ แต่กลับได้ตรงกันข้ามกับที่มุ่งหมายไว้ กล่าวคือนโยบายดังกล่าว
ไม่ได้เพิ่มอำนาจต่อรองทางการค้าของไทยในตลาดญี่ปุ่น แต่กลับปรากฏว่าความสำคัญ
ของตลาดส่งออกของไทยในประเทศญี่ปุ่นในรูปการ แข่งขันแล้ว กลับลดลงหรือเสียเปรียบ
ประเทศผู้ส่งออกรายอื่น ๆ (6) ทั้งนี้สัญญาตกลงซื้อขายระหว่างไทยกับญี่ปุ่นจึงไม่อยู่ใน
ฐานะที่จะคุ้มครองส่วนการ ตลาดของชาวโพคไทยตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ได้

ผลกระทบ
ต่าง ๆ ดัง
กล่าวและ
ว่า การค้า
ฝ่ายไทยและ
เหตุผลของ
จากชาวสาร
ฉีกผลจาก
ไม่ส่งเสริมให้

มากขึ้นก็ตาม
ญี่ปุ่นก็ไม่ได้ให้
ที่จะให้มีการพิจารณา
ต้องการที่จะให้
ในประเทศเพื่อ
นโยบายการค้า
แนวความคิดนี้
Commodity Ex
ลักษณะโครงสร้าง

การ ตลาดแบบ
จุดประสงค์เพื่อใ
องค์การนี้จะต้อง
สินค้า รายละเอียด
เกี่ยวข้อง รวมทั้ง
ของลูกค้า และผู้
ใน
1) ตลาดซื้อขาย
(Futures Marke

กล่าวจึง
 ยบายนี้จะ
 ว่าเป็นส่วน
 บันก็พิสูจน์
 มีธุรกิจ
 ก ทั้งยัง
 กควย (5,6)
 ค่ายยังมีผล
 ปรับปรุง
 อกาสให้
 ขายชาวโศค
 และโศค
 คาส่งออก
 เสียรจะไม่ได้รับ
 ษออกพันของ
 พค คือ สหรัฐ-
 อง กล่าวคือ
 พอคาส่งเข้า
 ุนจ่ายเป็นราคา
 อเมริกาเพิ่มขึ้น
 ึ่งก็คือความ
 บายการลาชาว-
 พคไทยในตลาด
 โยบายดังกล่าว
 าวความสำคัญ
 ึ่งหรือเสียเปรียบ
 ันญี่ปุ่นจึงไม่อยู่ใน
 ่วโค

จากลักษณะนโยบายทางการค้าของชาวโศคไทยในปัจจุบันที่ก่อให้เกิด
 กระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพของตลาดและราคาภายในประเทศและขอเสียเปรียบ
 ัก ๆ ทั้งโลกกล่าวมาแล้ว จึงมีการถกเถียงกันในปัจจุบันที่จะให้ยกเลิกนโยบายการค้า
 ึ่งกล่าวและเปิดโอกาสให้ตลาดชาวโศคมีการค้าโดยเสรี แต่ผู้คัดค้านการค้าเสรีก็อ้าง
 าว การค้าชาวโศคไทยในระยะก่อนขอตกลงผูกมัดทางการค้ากับญี่ปุ่น มีการฉีกสัญญาทั้ง
 ฝ่ายไทยและฝ่ายญี่ปุ่น มีการปลอมปนในคุณภาพ จนบางครั้งเป็นเหตุให้พ่อค้าญี่ปุ่นไม่พอใจ
 เหตุผลของการฉีกสัญญาและการปฏิบัติไม่ซื่อตรงในการค้าชาวโศคไทยนี้อาจมีสาเหตุเนื่อง
 จากชาวสารการตลาดของชาวโศคไทยในประเทศมีไม่เพียงพอเป็นเหตุให้มีการคาดคะเน
 ผิดพลาดจากสิ่งที่เป็นจริง หรือกล่าวสั้น ๆ ก็คือว่านโยบายการค้าชาวโศคไทยในอดีตที่ยัง
 ไม่ส่งเสริมในระบบการค้าที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น (3, 5, 6)

ในปัจจุบัน แม้ว่าชาวสารการตลาดและระบบการค้าจะได้รับการปรับปรุง
 มากขึ้นก็ตาม แต่ระบบการค้าโดยขอตกลงตามสัญญาของการค้าคงกล่าวระหว่างไทยกับ
 ญี่ปุ่นก็ไม่ได้ให้ผลเป็นที่น่าพอใจตามที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นจึงเกิดมีแนวโน้มของความต้องการ
 ที่จะให้มีการพิจารณาถึงระบบการค้าโดยเสรีอีก นอกจากนี้ยังเกิดมีแนวความคิดหรือความ
 ต้องการที่จะให้มีสถาบันหรือตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Commodity Exchange) ขึ้น
 ในประเทศเพื่อเป็นการลดการเสี่ยงภัยในการส่งออก รวมทั้งเพื่อใช้เป็นนโยบายทดแทน
 นโยบายการค้าที่มีสัญญาซื้อขายในระยะยาว ดังที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นการเพิ่มพูน
 แนวความคิดนี้ในที่นี้จะกล่าวถึงลักษณะโครงสร้าง หน้าที่ รวมทั้งการดำเนินงานของ
 Commodity Exchange ไว้พอเป็นสังเขป

ลักษณะโครงสร้างและหน้าที่ของ Commodity Exchange

โดยทั่วไปแล้วคำนิยามของ Commodity Exchange หมายถึงองค์การ
 การตลาดแบบหนึ่งซึ่งจัดตั้งโดยความร่วมมือของพ่อค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจการค้า โดยมี
 จุดประสงค์เพื่อให้เป็นตลาดกลางในการซื้อขายสินค้าการเกษตร (เป็นส่วนใหญ่) โดยที่
 องค์การนี้จะต้องกำหนดกฎเกณฑ์ในการซื้อขาย รวมทั้งเวลาในการซื้อขาย คุณภาพของ
 สินค้า รายละเอียดของสัญญาการซื้อขายให้ชาวสารทางการตลาดแก่ลูกค้าและผู้
 เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดตั้งหน่วยงานทำหน้าที่ค้าประกันสัญญาทางการค้า และความประพฤติ
 ของลูกค้า และผู้เกี่ยวข้อง

ในตลาดกลางซื้อขายสินค้าเกษตรดังกล่าวนี้ มีตลาดอยู่ 2 ประเภท คือ
 1) ตลาดซื้อขายปัจจุบัน (Cash or Spot Market) และ 2) ตลาดซื้อขายล่วงหน้า
 (Futures Market) สำหรับตลาดกลางซื้อขายปัจจุบัน (Cash or Spot Market)

นี่คือตลาดที่มีผู้ซื้อขายมาทำการต่อรองราคาเหมือนตลาดประมูลสินค้าเกษตรทั่ว ๆ ไป โดยที่ลักษณะสำคัญของตลาดนี้ก็คือ มีการส่งมอบสินค้ากันในการซื้อขายดังกล่าว

ส่วนตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Futures Market) ก็คือการซื้อขายตามสัญญา (Futures contract) ที่จะส่งมอบหรือรับมอบสินค้าในเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในอนาคต โดยที่ราคาจะกำหนดในวันที่ทำสัญญาโดยการประมูลซื้อขายกันในองค์กรกลางซื้อขายสินค้าล่วงหน้า (organized Commodity Exchange)

ในทางทฤษฎีแล้ว องค์การการค้ากลางซื้อขายสินค้าล่วงหน้าดังกล่าว เป็นแหล่งที่จะทำการกำหนดราคาซื้อขายสินค้าเกษตร (Price Determination Model) และเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกับลักษณะตลาดที่มีการแข่งขันโดยสมบูรณ์ (Perfect Competition) ทั้งนี้โดยมีจำนวนผู้ซื้อขายมากในตลาดที่จะทำการตกลงซื้อขาย (Atomistic competition) ผู้ซื้อขายทราบรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและสภาวะการตลาด การเสนอขาย และความต้องการของสินค้าโดยสมบูรณ์ผู้ซื้อขายในตลาดแต่ละคนจะไม่สามารถตั้งราคาหรือมีอิทธิพลต่อราคาในท้องตลาด การต่อรองเสนอราคาในการซื้อขายจะทำโดยการที่ผู้ซื้อขายทั้งหมดมาทำการซื้อขายเผชิญหน้ากันในห้องโถงที่จัดเป็นสถานที่ทำการซื้อขายตามวันและเวลาที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดการแยกตัวในตลาดและเพื่อให้ราคาเปลี่ยนแปลงไปโดยเสรีตามอุปสงค์และอุปทานในท้องซื้อขายอย่างแท้จริง นอกจากนี้แล้วสินค้าที่จะซื้อขายกันจะเป็นสินค้าเกษตรที่เป็นวัตถุดิบที่ยังไม่ได้มีการแปรรูป (Processing) สินค้าดังกล่าวต้องเป็นสินค้าที่มีกำหนดมาตรฐานตายตัวเป็นชนิดเดียวกัน (Standard) (หรืออาจจะมีความแตกต่างกันบ้างแต่ในสัญญาซื้อขายจะกำหนดราคาส่วนลดหรือส่วนเกินของสินค้าที่มีคุณภาพต่างไปจากที่กำหนดไว้ในสัญญาซื้อขายให้ละเอียด) การเข้ามาทำการซื้อขายหรือการออกจากตลาดซื้อขายทำได้โดยง่าย (Free Entry) หรือพูดอีกนัยหนึ่งว่า ต้นทุนในการเข้ามาทำการซื้อขาย ณ ตลาดดังกล่าวตั้งกล่าวอยู่ในระดับต่ำ (11, 12, 13)

การซื้อขายตามสัญญาการซื้อขายล่วงหน้า (futures contract) นี้ต่างจากการซื้อขายตามสัญญาการซื้อขายเพื่อส่งมอบในอนาคต (forward contract) ทั่ว ๆ ไป คือ การซื้อขายตามสัญญา futures contract ต้องดำเนินการซื้อขายในตลาดกลางซื้อขายสินค้าเกษตรนี้โดยเฉพาะ (organized Commodity Exchange) นอกจากนี้สัญญาการซื้อขาย futures contract นี้ เป็นแบบที่เป็นมาตรฐานมากที่สุด (Standardized Contract) การซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้าต้องมีสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (futures contract) นี้ในรูปแบบเดียวกันทุก transaction ในสัญญาซื้อขายล่วงหน้านี้จะกำหนดปริมาณสินค้าที่ตายตัว คุณภาพที่แน่นอน และราคาในอนาคตที่ส่งมอบที่ตกลงกันในวันที่ทำสัญญาการซื้อขาย สัญญาการซื้อขายนี้ ตั้งขึ้นตามระเบียบกฎเกณฑ์ (formalized) ที่รัดกุมที่สุดที่จะให้การซื้อขายดำเนินไปได้โดยสะดวกที่สุด

ก
ค
ด
ก
ใน
มี
อ
ว
ว
ลักษณะ
Com
มี
ซึ่ง
ผล
คล
คลัง
ก
Holbr
ตลาด
ใน
ทั้ง
ล
ไม่
เช่น

ลักษณะที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของ futures market นี้ก็คือเป็นการซื้อขายสินค้าเกษตรตามสัญญา (futures contract) เท่านั้น แต่จะมีการส่งมอบสินค้ากันอย่างแท้จริงเหมือนตลาดซื้อขายปัจจุบันมีน้อยมาก จากตัวเลขงานวิจัยของตลาดกลางซื้อขายสินค้าของสหรัฐอเมริกา มีการส่งมอบสินค้าในการซื้อขายล่วงหน้าตาม futures contract ไม่ถึง 2 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณการซื้อขายทั้งหมดในตลาดกลางซื้อขายล่วงหน้า (14)

ดังนั้นบทบาทที่สำคัญของตลาดกลางซื้อขายสินค้า (Commodity Exchange) ก็คือ เป็นแหล่งของการซื้อขายสินค้าทั้งในรูปเงินสด และการซื้อขายล่วงหน้า การซื้อขายในรูปเงินสดอาจจะไม่ต้องมีกฎระเบียบยุ่งยากมากนัก แต่การซื้อขายล่วงหน้าจำเป็นจะต้องมีการพิจารณากันอย่างละเอียดและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อการซื้อขายล่วงหน้าจะต้องกำหนดขึ้นอย่างรัดกุม ความสนใจของบทความนี้ส่วนใหญ่จึงเน้นหนักถึงการพิจารณาถึงหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานของตลาดซื้อขายล่วงหน้า รวมทั้งการประเมินสถานการณ์ตลาดข้าวโพคว่ามีลักษณะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการดำเนินงานของตลาดซื้อขายล่วงหน้าเพียงใดหรือไม่

ลักษณะหน้าที่และหลักเกณฑ์ตลาดซื้อขายล่วงหน้า

หน้าที่หรือความสำคัญของการซื้อขายล่วงหน้าในองค์การตลาดกลาง Commodity Exchange นี้ ก็คือ การตั้งราคาสินค้า และการจัดสรรสินค้าดังกล่าวให้สมาชิกของภูมิภาคตามเวลาที่ภูมิภาคต้องการ และส่วนใหญ่มักจะกระทำกับสินค้าเกษตรซึ่งเป็นสินค้าที่มีการผลิตตามฤดูกาลในช่วงปีการผลิตหนึ่ง ๆ ทั้งนี้เพราะสินค้าเกษตร เมื่อผลิตออกมาแล้วจะเพิ่มหรือลดการผลิตก็ทำไม่ได้ แต่ความต้องการของภูมิภาคนั้นมีอยู่เสมอตลอดปี จึงมีทางแก้ไขที่จะต้องจัดสรรจำหน่ายตามเวลาที่ภูมิภาคต้องการเก็บไว้คลังสินค้าและโดยการซื้อขายล่วงหน้า

ก. ลักษณะประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตลาดซื้อขายล่วงหน้า

ลักษณะประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตลาดซื้อขายล่วงหน้าตามที่ศาสตราจารย์ Holbrook Working ระบุไว้มีดังนี้ (1) การป้องกันความเสี่ยง (hedging) ในตลาดกลางนี้ จะช่วยลดความไม่แน่นอนทางธุรกิจในการค้า กล่าวคือ การซื้อขายล่วงหน้าในตลาดที่จัดตั้งตามวัตถุประสงค์ดังที่กล่าวมาแล้ว และการตั้งราคาสินค้าในปัจจุบันรวมทั้งราคาสินค้าเพื่อการส่งมอบในอนาคตในตลาดที่มีระบบตามมาตรฐาน เช่นตลาดซื้อขายล่วงหน้าจะช่วยลดต้นทุนทางการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะช่วยลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของราคาและลดต้นทุนทางการเงินอีกด้วย ซึ่งให้ประโยชน์แก่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เช่น ผู้ผลิตจะได้รับราคาจากการขายสินค้าของตนสูงขึ้น และผู้บริโภคจะได้ซื้อสินค้าใน

ว ๆ ไป
 อขายตาม
 นคไว้ใน
 ารตลาด
 ากังกล่าว
 on Model)
 คยสมบูรณ์
 การตกลง
 กับสภาพ
 ุณย์ซื้อขาย
 ุดรองเสนอ
 กันในห้องใจ
 ยกตัวใน
 อขายอย่าง
 ังไม่ได้มีการ
 etail เป็น
 ือขายจะกำหนด
 วยให้ละเอียด
 Entry)
 าวอยู่ในระดับค่า
 ntract) นี้
 (forward
 t ต้องดำเนินการ
 odity Exchange)
 ेरฐานมากที่สุด
 ึ่งสัญญาซื้อขาย
 .on ใน
 ะราคาในเอ็น
 ะเบียบกฎเกณฑ์
 ุด

ราคาต่ำลง พ่อค้าคนกลางจะได้รับประโยชน์โดยการลดต้นทุนของธุรกิจของคนและลด
 การเสี่ยงจากการค้า (2) การป้องกันความเสี่ยง (hedging) ในตลาดกลางซื้อขาย
 ล่วงหน้าจะช่วยลดการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าปัจจุบัน (cash price) ทั้งนี้เพราะ
 การมีราคาทั้งสองระดับ ผู้ซื้อขาย (hedgers) จะสามารถทำการซื้อขายได้ด้วยความ
 แน่นนอนยิ่งขึ้นเนื่องจากความคาดคะเนของการเคลื่อนไหวของราคาจะถูกคองมากยิ่งขึ้น
 (11, 14) (3) หน้าที่สำคัญยิ่งของการป้องกันความเสี่ยง (hedging) คือการ
 จัดสรรสินค้าให้หมุนเวียนไปสู่ท้องถิ่นเก็บสินค้าในยามที่มีผลผลิตมากเกินไปเกินความต้องการ และการ
 จัดสรรให้สินค้าหมุนเวียนไปสู่ผู้บริโภคในเวลาที่มีผลผลิตเกิดการขาดแคลนในท้องตลาด
 ตัวกลางที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวคือ ความแตกต่างของราคาในอนาคตและราคาเงินสด หรือ
 เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ราคาของการเก็บรักษาสินค้า (Price of Storage) กล่าวคือ
 หาราคาเงินสดต่ำกว่าราคาในอนาคต คือในกรณีที่สินค้ามีมากเกินไปเกินความต้องการ (Surplus)
 ในท้องตลาดแล้ว ตลาดกลางนี้จะจูงใจให้พ่อค้าคนกลาง กสิกร หรือบริษัทเอกชนอื่น ๆ
 ทำการเก็บรักษาสินค้า (Store) เพื่อการบริโภคในอนาคต แต่ในเวลาที่เกิดการ
 ขาดแคลนในสินค้าในท้องตลาด ราคาเงินสดจะสูงกว่าในอนาคต ตลาดกลางหรือราคา
 ดังกล่าวจะจูงใจให้พ่อค้าคนกลางขายสินค้าออกมาสู่ผู้บริโภค และ (4) การป้องกัน
 การเสี่ยง (hedging) ในตลาดกลางนี้จะช่วยลดปัญหาการปรับตัวในการผลิตแบบ
 ไยแฉงม (Cobweb Cycle) ได้มากขึ้น กล่าวคือการมีราคาในปัจจุบันและราคาใน
 อนาคตของผลผลิตตามฤดูกาลดังกล่าวจะช่วยหลีกเลี่ยงผู้ผลิตชาวโศกทำการตัดสินใจการผลิตที่
 ถูกคองหรือแน่นอนยิ่งขึ้น (11)

ข. ลักษณะการกำหนดราคาซื้อขายล่วงหน้า

โดยกล่าวมาแล้วว่าตลาดซื้อขายล่วงหน้ามีหน้าที่ในการตั้งราคาและ
 การจัดสรรสินค้าเพื่อการซื้อขายในอนาคต ในกรณีของสินค้าเกษตรซึ่งผลผลิตมีมากในฤดู
 เก็บเกี่ยวนั้น การซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้า จึงจำเป็นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับ
 เก็บรักษา (Storage) สินค้าเกษตรดังกล่าวไว้เพื่อการจัดสรร เพื่อให้มีการซื้อขาย
 ในท้องตลาดที่สม่ำเสมอทั้งในระยะถูกเก็บเกี่ยว และหลังถูกเก็บเกี่ยว ดังนั้นถ้าจะพิจารณา
 ถึงแนวการเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตรที่ผลิตไ้ตามฤดูกาลแล้วจะปรากฏดังภาพ
 ข้างล่าง

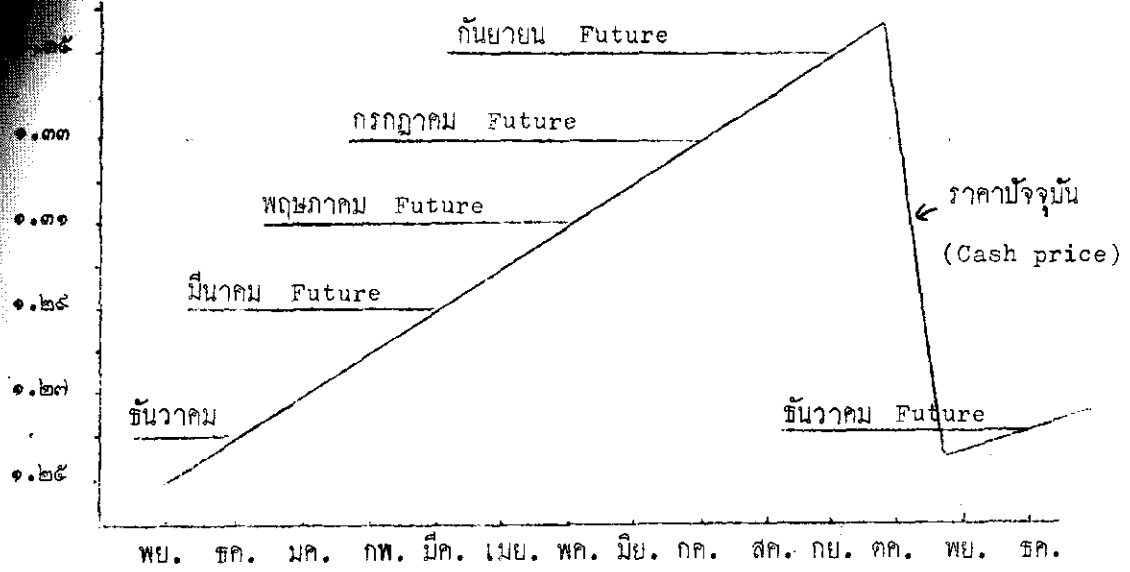
๑.๓๕
 ๑.๓๓
 ๑.๓๑
 ๑.๒๘
 ๑.๒๗
 ๑.๒๕

ของชาว
 จึงถึงได้
 เกือบพยุ
 และราคา
 ปัจจุบัน
 ตลาดที่มี
 (Storage

(end of
 เท่ากับค่า
 จนถึงปลาย
 bushel
 ในกลางเค
 ตลาดดังกล
 10 เกือบครึ่ง
 ต่อ bushel

ที่ส่งมอบ คือ
 ซื้อขายล่วงหน้า
 Future)

นและลค
 างซอชขาย
 ึ่งนี้เพราะ
 ากวยความ
 ะยั้งขึ้น
 คื่อการ
 าการ และการ
 ะคลาค
 ินสค หรือ
 ะกลาวคือ
 ะร(Surplus)
 ะนอื่น ๆ
 ะกคการ
 ะรือราคา
 ะการบ้องกัน
 ะลคแบบ
 ะราคาใน
 ะในใจการผลคค
 ะราคาและ
 ะนคมากในฤ
 ะงคกับการ
 ะการซอชขาย
 ะจะพิจารณา
 ะฐคังภาพ

รูปที่ 1 ความสัมพันธ์ของราคาปัจจุบันและราคาซื้อขายล่วงหน้าของ
 ข้าวโพคในตลาดชิคาโก

รูปที่ 1 แสดงราคาตามฤดูกาล (Seasonal price) ของราคาปัจจุบัน
 ของข้าวโพคที่ตลาดชิคาโก โดยที่การผลิตของข้าวโพคที่ตลาดดังกล่าวเริ่มจากเดือนตุลาคม
 จึงถึงเดือนกันยายนของทุกปี ปริมาณข้าวโพคหลังเก็บเกี่ยวจะออกมาสู่ตลาดมากที่สุด
 ในเดือนพฤศจิกายน ราคาปัจจุบันของข้าวโพคจะต่ำสุด (Minimum) ในเดือนพฤศจิกายน
 และราคาปัจจุบันจะมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ หลังจากการเก็บเกี่ยวในเดือนพฤศจิกายน
 ในปีปัจจุบัน ไปจนถึงราคาสูงสุดในกลางเดือนกันยายนของปีถัดไป โดยเฉลี่ยแล้วในระบบ
 ตลาดที่มีการแข่งขันราคาปัจจุบันที่สูงขึ้นนี้จะเท่ากับค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนในการเก็บรักษา
 (Storage cost) ของสินค้าดังกล่าว กล่าวคือ ราคาปัจจุบันในเวลาปลายฤดูกาลผลิต
 (end of season) จะต่างกับราคาปัจจุบันในเวลาหลังการเก็บเกี่ยว (harvest time)
 เท่ากับค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสินค้า (Storage cost) จากเวลาหลังเก็บเกี่ยว
 จนถึงปลายฤดู การผลิต ในรูปที่ 1 ราคาปัจจุบันจะเพิ่มขึ้นจากระดับต่ำสุด \$ 1.25 ต่อ
 bushel ในเดือนพฤศจิกายนจนถึงราคาในระดับสูงสุด \$ 1.35 $\frac{1}{2}$ ต่อ bushel
 ในกลางเดือนกันยายน สมมติว่าค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวโพคต่อ 1 bushel ใน
 ตลาดดังกล่าวเท่ากับ \$ 1 ต่อเดือน ฉะนั้นค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวโพคในระยะ
 10 เดือนครึ่งจากเดือนพฤศจิกายนจนถึงกลางเดือนกันยายน ในปีถัดไปจะเท่ากับ \$ 10 $\frac{1}{2}$
 ต่อ bushel

ราคาซื้อขายล่วงหน้าของข้าวโพคในตลาดชิคาโกได้กำหนดไว้ความเดือน
 ที่ส่งมอบ คือเดือนธันวาคม มีนาคม พฤษภาคม กรกฎาคม และ เดือนกันยายน ราคา
 ซื้อขายล่วงหน้าเพื่อส่งมอบในเดือนธันวาคมถือว่าเป็นราคาล่วงหน้าเดือนแรก (Near
 Future) หลังจากเก็บเกี่ยว ราคาล่วงหน้าคือ ๆ ไปถือว่าเป็นราคาล่วงหน้าไกลออกไป

(Distant Futures) ราคาซื้อขายล่วงหน้า (futures price) จะแสดงออกมาในระดั้มที่สูงกว่า (premium) หรือระดั้มที่ต่ำกว่า (discount) ของราคาปัจจุบัน (cash price) แต่ตามปกติในคลาซที่ปกติ (Normal year) คือปีที่อุปทานของข้าวโพคมีมาก (abundant supply) อย่างที่แสดงในรูปที่ 1 ราคาซื้อขายล่วงหน้าจะสูงกว่าราคาปัจจุบัน กล่าวคือในระยะหลังเก็บเกี่ยว (at harvest) ราคาปัจจุบันของข้าวโพคจะต้องมีราคาต่ำกว่าราคาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อส่งมอบในเดือนธันวาคม (December future) เทากับค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวโพคจากเดือนหลังเก็บเกี่ยวไปจนถึงเดือนธันวาคม และราคาล่วงหน้าเพื่อส่งมอบเดือนธันวาคม (ต่อไปจะเรียกว่าราคาล่วงหน้าธันวาคม) จะต่ำกว่าราคาล่วงหน้าเพื่อส่งมอบเดือนมีนาคม (ต่อไปจะเรียกว่าราคาล่วงหน้ามีนาคม) เทากับค่าเก็บรักษาข้าวโพค (Storage cost) จากเดือนธันวาคม ไปถึงเดือนมีนาคม เป็นต้น ราคาล่วงหน้าสำหรับเดือนส่งมอบ ถัด ๆ ไปจะสูงกว่าราคาล่วงหน้าสำหรับเดือนที่ส่งมอบเดือนแรก ๆ จากรูปที่ 1 ราคาล่วงหน้าธันวาคมสูงกว่าราคาปัจจุบันเดือนพฤศจิกายนอยู่ ๕ ซึ่งเท่ากับค่าเก็บรักษาข้าวโพค 1 เดือนนั่นเอง ค่าแตกต่างระหว่างราคาล่วงหน้าและราคาปัจจุบันเรียกว่า "basis" ฉะนั้นในปีที่อุปทานข้าวโพคมีมาก basis จะเป็นบวก (positive basis) แต่บางปีที่ปริมาณข้าวโพคมีน้อย (Shortage) ในระยะหลังเก็บเกี่ยวราคาล่วงหน้า (futures price) จะต่ำกว่าราคาปัจจุบัน หรือพูดอีกอย่างว่า basis จะเป็นลบ (negative basis) และราคาล่วงหน้าถัดไปจะมีราคาต่ำกว่าราคาล่วงหน้าเดือนแรก เช่นกัน (คลาซที่มีปริมาณข้าวโพคน้อย เรียกว่า Inverted Market)

ราคาปัจจุบัน (cash price) และราคาล่วงหน้าจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เพราะราคาทั้งสองระดับถูกกำหนดโดยปัจจัยทางเศรษฐกิจเหมือนกัน และในระบบคลาซที่มีการแข่งขันแล้ว ราคาทั้งสองนี้จะมีแนวโน้มที่จะเท่ากันเมื่อเวลาผ่านไปไกลจะมาถึง กล่าวคือ สำหรับเดือนส่งมอบแต่ละเดือนแล้ว ราคาล่วงหน้าและราคาปัจจุบันจะเท่ากันหรือต่างกันน้อยที่สุดดังเช่นในรูปที่ 1 ราคาปัจจุบันเดือนธันวาคมเท่ากับ \$ 1.26 ต่อ bushel ซึ่งเท่ากับราคาล่วงหน้าธันวาคมพอดี ราคาปัจจุบันเดือนมีนาคมเท่ากับ \$ 1.29 ซึ่งเท่ากับราคาล่วงหน้ามีนาคม ดังนั้นเป็นต้น ดังนั้น basis จะแคบเข้าทุกที เมื่อเวลาส่งมอบไกลจะมาถึง และ basis จะมีค่าเท่ากับศูนย์ในเดือนที่ส่งมอบ

ค. ประเภทของพอค้ำที่ซื้อขายในคลาซซื้อขายล่วงหน้า

สิ่งที่สำคัญในการที่จะก่อให้เกิดปริมาณธุรกิจในการซื้อขายล่วงหน้าก็คือจำนวนพอค้ำหรือปริมาณของสินค้าที่ซื้อขายโดยพอค้ำนั้น โดยทั่วไปแล้วผู้ซื้อขายในคลาซซื้อขายล่วงหน้าจำแนกออกเป็นสองประเภท คือ 1) พอค้ำซื้อขายเพื่อการป้องกันความเสี่ยง (hedgers) และ 2) พอค้ำซื้อขายเพื่อการเก็งกำไร (speculators)

ที่จัดตั้ง
จะซื้อ
ล่วงหน้า
คนหนึ่ง
แปลงพ
เป็นปริ
กับการ
คลาซ
จากการ
ทั้งสอง
ปัจจุบัน
จากการ
Short
ที่ต้องการ
พืชผลไว้
ประเภท
มีอยู่ใน
ครอบคร
ต้องการ
เท่ากับปริ
เปลี่ยนแปลง
ของตกต่ำ
ภายภาค
พอค้ำประ
ที่ยังไม่มี
เสี่ยงใน
ผูกมัดหรือ
สินค้าจะ
ดังนั้นด้วย

ออกมา
 น
 าวโพค
 กวา
 ชาวโพค
 ไปถึง
 ลวงหนา
 ลวงหนา
 ไปถึง
 ลวงหนา
 ปัจจุบัน
 ราง
 วมโพคมี
 มีน้อย
 ากว่า
 และ
 ปริมาณ
 ป็น
 เหมือนกัน
 เวลาว่างเลย
 าคาปัจจุบัน
 บั \$ 1.26
 คุมเท่ากับ
 คุมเขา
 ่มที่สองมอบ
 หนักคือจำนวน
 าคซื้อขาย
 ารเสี่ยง
)

Hedgers คือผู้ที่เข้ามาทำการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดซื้อขายกลาง
 ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้นในปริมาณเท่ากับสินค้าที่ตนมีอยู่หรือที่ตนต้องการ
 จะซื้อขายในตลาดปัจจุบัน (cash market) ทั้งนี้เพราะการซื้อขายในตลาดซื้อขาย
 ล่วงหน้านั้นได้อาศัยการซื้อขายสินค้าในตลาดปัจจุบันเป็นหลัก ยกตัวอย่างเช่น ถ้าพ่อค้า
 คนหนึ่งมีข้าวโพคอยู่ในสต็อกของตนอยู่ 1,000 ตัน เพื่อป้องกันราคาตกจากราคาเปลี่ยน
 แปลงพ่อค้าก็จะทำการป้องกันการเสี่ยงโดยการทำสัญญาขายล่วงหน้า (futures contract)
 เป็นปริมาณ 1,000 ตัน ซึ่งการกระทำสัญญาดังกล่าวเป็นการกระทำไปในทางตรงกันข้าม
 กับการซื้อขายในตลาดปัจจุบัน กล่าวคือ เมื่อพ่อค้าซื้อข้าวโพคไว้ในสต็อก 1,000 ตัน ใน
 ตลาดปัจจุบันแล้ว พ่อค้านั้นก็ทำสัญญาขายล่วงหน้าในจำนวนที่เท่ากันไว้เพื่อลดการเสี่ยงภัย
 จากการขาดทุนดังกล่าว

การป้องกันการเสี่ยง (hedging) ก็คือการทำการซื้อขายในตลาด
 ทั้งสองดังกล่าวในลักษณะตรงกันข้ามกันดังกล่าวมาแล้ว คือการซื้อเงินสก็นในตลาด
 ปัจจุบันจะต้องขายล่วงหน้าในตลาดซื้อขายล่วงหน้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการขาดทุน
 จากการที่ราคาสินค้าลดลง นอกจากนี้ Hedgers ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ
 Short hedgers กับ Long hedgers สำหรับ short hedgers ก็คือพ่อค้า
 ที่ต้องการป้องกันการเสี่ยงต่อพืชผลที่ตนมีอยู่ในครอบครองและต้องการเก็บรักษาสินค้าหรือ
 พืชผลไว้เพื่อจะขายหรือรอการแปรรูป หรือเพื่อใช้สอยในภายหลัง การป้องกันการเสี่ยง
 ประเภทนี้ ก็คือการทำการขายสินค้าล่วงหน้าในปริมาณที่เท่ากับสินค้าหรือพืชผลที่ตน
 มีอยู่ในครอบครองผู้ที่ทำ short hedging ส่วนมากได้แก่ เกษตรกรที่มีสินค้าอยู่ใน
 ครอบครอง พ่อค้าที่มีสินค้าในไซโล ในห้องฉนวนหรือตลาดกลาง เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่
 ต้องการอาหารสัตว์ไว้เพื่อกิจการเลี้ยงสัตว์ของตนเป็นต้น การขายล่วงหน้าในปริมาณที่
 เท่ากับปริมาณสินค้าที่มีอยู่ในครอบครองนี้จะช่วยลดการเสี่ยงจากการที่ราคาสินค้าต้อง
 เปลี่ยนแปลงไป เช่นราคาในตลาดปัจจุบันต้องตกต่ำ ซึ่งจะมีผลทำให้มูลค่าสินค้าในครอบครอง
 ต้องตกต่ำไปด้วย

ส่วน Long hedgers คือ ผู้ที่ต้องการจะมีหรือจะซื้อสินค้าใน
 ภายภาคหน้าเพื่อมาป้อนโรงงานหรือเพื่อทำการส่งออกตามสัญญาซื้อขายผูกมัดที่ทำได้แล้ว
 พ่อค้าประเภทนี้ได้แก่ พ่อค้าส่งออก พ่อค้าที่มีโรงงานผลิตอาหารสัตว์ และพ่อค้าแปรรูป
 ที่ยังไม่มีสิทธิในสินค้าในมือหรือเตรียมการจัดซื้อไว้เพื่อการแปรรูปในภายหลัง การป้องกันการ
 เสี่ยงในลักษณะนี้ พ่อค้าจะทำการซื้อสินค้าในตลาดซื้อขายล่วงหน้าเป็นปริมาณ เท่ากับที่ตนมีสัญญา
 ผูกมัดหรือที่ตนจะต้องใช้ป้อนโรงงานในภายภาคหน้า ทั้งนี้เพื่อลดการเสี่ยงจากการที่ราคา
 สินค้าจะสูงขึ้นในเวลาที่ต้องการจะซื้อจากตลาดปัจจุบันในเวลาหรือเดือนที่ตนต้องการ
 กังนั้นตัวอย่างของ Short hedge และ Long hedge จะปรากฏดังนี้

(1) ตัวอย่างของ Short hedge

ตั้งที่กล่าวมาแล้วว่าสินค้าเกษตรที่มีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล (seasonality) ในการผลิต การบริโภคและราคานั้น หน้าที่ของการตลาดของสินค้าดังกล่าวจึงต้องมีการตั้งราคาและการจัดสรรสินค้านั้นไปสู่ผู้มีบริโภค ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเก็บรักษาและสถานที่เก็บรักษาที่พอเพียงในปริมาณและราคาของผู้บริโภคต้องการตลอดปี พอคาคคนกลางหรือเกษตรกร จะทำการเก็บรักษาสินค้าดังกล่าวไว้ก็ต่อเมื่อเขาคาดคะเนว่า จะได้รับผลตอบแทนคุ้มกับต้นทุนที่จะเก็บรักษาสินค้านั้นไว้ แต่การเก็บรักษาสินค้าเกษตรดังกล่าวมักมีต้นทุนการเก็บรักษาสูง ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสินค้านี้โดยทั่วไปรวมถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น

ก. ค่าใช้จ่ายในการลงทุน (capital investment) ซึ่งรวมถึง ดอกเบี้ยของเงินทุนหมุนเวียนและ เงินทุนที่ใช้ในการก่อสร้างยุ้งฉางหรือไซโลซึ่งต้องลงทุน ในระดับสูงมาก

ข. ค่าเช่าในการเก็บรักษาสินค้า (operation cost) ในกรณีที่ ไม่มีโรงตั้งสินค้าของตนเอง

ค. ค่าเสียหายของสินค้า (Physical Loss) จากการเก็บรักษา เช่น ลวงหล่นหรือสูญหายระหว่างขนย้าย หรือการสูญเสียน้ำหนัก เป็นต้น

ง. ค่าเสี่ยงจากการขึ้นลงของราคา (Price fluctuation)

จะเห็นได้ว่าการเก็บรักษาสินค้าเกษตรมักมีต้นทุนสูงและมีการเสี่ยงจากความไม่แน่นอนหลายประการดังกล่าวข้างต้น การลดการเสี่ยงจากการเก็บรักษาสินค้าดังกล่าวจึงเป็นที่ต้องการของเกษตรกรชาวไร่ ชาวโพค พอคาคคนกลางและเอกชนที่ทำการเก็บรักษาพืชผลเกษตร การซื้อขายในตลาดล่วงหน้าโดยการป้องกันความเสี่ยง (hedging) ในตลาดซื้อขายดังกล่าวจึงเป็นทางหนึ่งในการตั้งราคาเพื่อการจัดสรรไปสู่ผู้มีบริโภค ในปริมาณและเวลาที่ผู้บริโภคต้องการ โดยจะช่วยลดการเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของราคาได้ ในที่นี้พอคาคที่เก็บรักษาสินค้าในตลาดเป็นผู้ป้องกันความเสี่ยงและสมมติให้สินค้าที่ซื้อขาย คือ ข้าวโพค สมมติว่าพอคาคขายส่งตลาดกลางกรุงเทพฯ ข้าวโพคหลังเก็บเกี่ยว ในราคาปัจจุบันตันละ 1,600 บาท พอคาคนี้ทราบว่า เขาจะขายข้าวโพคได้ในราวเดือน ธันวาคม เพื่อส่งมอบให้พอคาคส่งออกและพอคาคโรงงานผลิตอาหารสัตว์ แต่การที่จะเก็บข้าวโพคไว้ เพื่อขายนี้มีการเสี่ยงจากการที่ราคาจะลดลงมาก พอคาคต้องป้องกันความเสี่ยง โดยขายสินค้าในตลาดล่วงหน้าเป็นปริมาณเท่ากับที่เขาอยู่ในครอบครอง สมมติราคาล่วงหน้าเพื่อส่งมอบเดือนธันวาคม (December future) ตันละ 1,650 บาท หลังจากนั้นปรากฏว่าอุปสงค์สินค้าดังกล่าวลดลงเนื่องจากอุปสงค์จากภายนอกประเทศลดลง ทำให้ราคาปัจจุบันของข้าวโพคลดลง ปลายเดือนพฤศจิกายนพอคาคส่งออกมาขอซื้อข้าวโพคจากพอคาคนี้ ในราคาปัจจุบันตันละ 1,550 บาท พอคาคขายส่งก็ต้องขายเพราะไม่แน่ว่าราคาจะลดลงไปอีก

การช
ขาว
ปัจจุบัน
เป็นกา
จึงปรา

ตลาดปัจจุบัน
กค. ชื่อข้าวโพค 1,
พย. ขายข้าวโพค 1
ผลิตภัณฑ์ : ชากทุต

จากการ
ขายข้าวโพ
แล้วพอค
เก็บรักษา

(2) กว

ส่งออกจะ
จะมีการช
1,000 ตัน
ไปทางเรือ
แต่จะต้อง
จะต้องซื้อ
ธันวาคม (.
ไว้กับลูกค้า
เวลาจะส่ง
จึงสูงขึ้นเรือ
ตลาดปัจจุบัน
ไว้แล้ว เขา
ข้าวโพค ที่

ตลาดปัจจุบัน
ทำสัญญาขายข้าวโพค
ประเทศเพื่อส่งมอบ
ชื่อข้าวโพค 10,000
ผลิตภัณฑ์ : ชากทุต

การขายข้าวโพคนี้ทำให้เขาขาดทุนตันละ 50 บาทในตลาดปัจจุบัน (cash market) แต่เขารู้ว่าเขาป้องกันความเสี่ยงไว้แล้วโดยการขายล่วงหน้าไว้แล้ว เพื่อลดการขาดทุนในตลาดปัจจุบัน พ่อค้าจะซื้อข้าวโพคล่วงหน้าในตลาดซื้อขายล่วงหน้า (December future) กลับคืนมาเป็นการปิดบัญชี การป้องกันความเสี่ยง (lift hedge) การซื้อขายข้าวโพคในทั้งสองตลาดจึงปรากฏดังนี้

ตลาดปัจจุบัน (Cash)	ตลาดล่วงหน้า (Future)
ซื้อข้าวโพค 1,000 ตัน ตันละ 1,600 บ.	1 ตค. ขายข้าวโพคล่วงหน้าธันวาคมตันละ 1,650 บ.
ขายข้าวโพค 1,000 ตันตันละ 1,550 บ.	25 พย. ซื้อข้าวโพคล่วงหน้าธันวาคม ตันละ 1,600 บ.
ผลลัพธ์ : ขาดทุนตลาดปัจจุบันตันละ 50 บ.	ผลลัพธ์ : ได้กำไรในตลาดตลาดล่วงหน้า 50 บ.

การที่พ่อค้าขายส่งผู้ป้องกันความเสี่ยงไว้ที่ตลาดล่วงหน้า เขาจะป้องกันการขาดทุนจากการที่ราคาปัจจุบันลดลงในราคาตันละ 50 บาท การป้องกันความเสี่ยงนี้ ทำให้เขาได้รับราคาขายข้าวโพคเท่ากับที่ซื้อมา 1,600 บาทต่อตัน (Break Even) ซึ่งถ้าหากไม่ป้องกันความเสี่ยงแล้วพ่อค้าจะต้องขาดทุนจากการที่ราคาลดลงนี้ตันละ 50 บาท (ในกรณีดังกล่าวสมมติว่าราคาเก็บรักษาข้าวโพคในโกดังของพ่อค้าเท่ากับศูนย์)

(2) กรณี Long hedge

ในที่นี้สมมติให้พ่อค้าส่งออกข้าวโพคเป็นผู้ทำ Long hedge โดยปกติพ่อค้าส่งออกจะทำสัญญาขายข้าวโพคกับลูกค้าต่างประเทศในราคาที่ตกลงกันในวันที่ทำสัญญา ก่อนที่เขาจะมีการซื้อและส่งออกข้าวโพค สมมติว่าเดือนสิงหาคมพ่อค้าส่งออกไทยทำสัญญาขายข้าวโพค 1,000 ตัน ให้พ่อค้าผู้ผลิตอาหารสัตว์ญี่ปุ่นในราคา ตันละ 1,700 บาทเพื่อส่ง (Shipment) ไปทางเรือเพื่อส่งออกในเดือนธันวาคม พ่อค้าส่งออกผู้ไม่มีข้าวโพคในครอบครองในวันที่ทำสัญญา แต่จะต้องเตรียมจัดซื้อซึ่งเขาจะต้องเสี่ยงจากการที่ราคาข้าวโพคปัจจุบันจะสูงขึ้นในเวลาที่เขาจะต้องซื้อข้าวโพคส่งให้ลูกค้า เขาจึงป้องกันการเสี่ยง (hedge) โดยการขายล่วงหน้าเดือนธันวาคม (December future) ในปริมาณเท่ากับที่เขาทำสัญญาผูกมัด (Commitment) ไว้กับลูกค้าต่างประเทศ สมมติราคาล่วงหน้าเดือนธันวาคมที่เขาขายตันละ 1,650 บาท พอใกล้เวลาจะส่งออกสินค้า เมื่อระยะเวลาที่อุปสงค์ของตลาดต่างประเทศของข้าวโพคมีมาก ราคาข้าวโพคจึงสูงขึ้นเรื่อย ๆ พ่อค้าส่งออกซื้อข้าวโพคได้ในราคาตันละ 1,800 บาท ฉะนั้นเขาต้องขาดทุนในตลาดปัจจุบันถึงตันละ 100 บาท แต่เขาได้ป้องกันการเสี่ยงโดยการ hedge ในตลาดล่วงหน้าไว้แล้ว เขาจึงสามารถแก้ไขการขาดทุนในตลาดปัจจุบันได้โดยการขายล่วงหน้าเดือนธันวาคมข้าวโพคที่เขาได้ซื้อไว้แล้ว เป็นการ lift hedge ซึ่งการซื้อขายจะปรากฏดังนี้

ตลาดปัจจุบัน (Cash)	ตลาดล่วงหน้า (Future)
ทำสัญญาขายข้าวโพค 10,000 ตันให้ลูกค้าต่างประเทศเพื่อส่งออกธันวาคมตันละ 1,700 บ.	1 ตค. ซื้อล่วงหน้าเดือนธันวาคม ตันละ 1,650 บ. (10,000 ตัน)
ซื้อข้าวโพค 10,000 ตัน ตันละ 1,800 บ.	15 พย. ขายล่วงหน้าธันวาคม 10,000 ตันตันละ 1,760 บ.
ผลลัพธ์ : ขาดทุนตลาดปัจจุบันตันละ 100 บ.	ผลลัพธ์ : ได้กำไรในตลาดล่วงหน้า ตันละ 110 บ.

เสี
ค
อง
ารคล
อก
บ
คะ
เน
ว
า
กษ
ตร
ว
ม
ด
ง

ว
ม
ด
ง
อง
ล
ง
ห
ุ
น

น
ก
ร
ณ
ี
ท

ใ
บ
ร
ก
ษ
า

e
t
u
a
t
i
o
n
)

ล
ี
ย
ง
จ
า
ก

า
ส
ี
น
ค
า

ก
า
ร
ใ
ก
ี
บ

g
i
n
g
)

ป
ร
ี
ภ
อ
ค

น
ช
อง

ใ
ห
ี
ส
ี
น
ค
า

ล
ี
ง
ใ
ก
ี
บ
ใ
ก
ี
ย
ว

ร
า
ว
ใ
ก
ี
บ

จ
ะ
ใ
ก
ี
บ

ก
า
ร
ใ
ก
ี
ย

ค
ี
ร
า
ก
า

ห
ล
ั
ง
จ
า
ก
น
ั
น

ง
ใ
ห
ี
ร
า
ก
า

จ
า
ก
พ
อ
ค
า
ย
นี้

า
จะ
ล
ด
ลง
ใ
ป
อ
ก

ผลขั้นสุดท้าย

ซื้อข้าวโพดราคาปัจจุบันต้นละ	1,800 บ.
กำไรจากตลาดล่วงหน้าต้นละ	<u>110 บ.</u>
••• ต้นทุนจริงของข้าวโพดต้นละ	<u>1,690</u>

ดังนั้นพอลูกออกจะมีกำไรจากการตกลงขายข้าวโพดให้ลูกค้าต่างประเทศ ต้นละ 10 บาท จากการที่เขาป้องกันความเสี่ยง (Long hedge) ในตลาดล่วงหน้า เป็นต้น

ส่วนพอลูกอีกประเภทหนึ่งซึ่งเรียกว่า Speculator นั้นคือผู้ที่เข้ามาซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้า เพื่อการเก็งกำไรจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า พอลูกพวกนี้จะรับความเสี่ยง (assume risk) ที่ hedgers ไม่ต้องการบุคคลพวกนี้ ไคแกมที่มีฐานะดี ๆ ในอาชีพต่าง ๆ เช่น พอลูกคหบดีในอาชีพอื่น หรือกลุ่มอาชีพที่มีรายได้สูง เช่น อาชีพแพทย์ หมายคาม ทั้งนี้เพื่อต้องการเสี่ยงในการซื้อขายเพื่อเก็งกำไรจากการเปลี่ยนแปลงของราคา

ตลาดซื้อขายล่วงหน้าจะดำเนินการซื้อขายที่สมบูรณ์ใดต้องมีบุคคลทั้งสองประเภทเป็นจำนวนมากพอที่ขนาดธุรกิจจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในตลาดซื้อขายล่วงหน้า (futures market) ที่ประสพผลสำเร็จขึ้นอยู่กับ hedgers มาก กล่าวคือประมาณ 65 เปอร์เซ็นต์ของพอลูกที่ซื้อขายในตลาดดังกล่าวเป็นพอลูกประเภทป้องกันความเสี่ยง (hedgers) อย่างไรก็ตามการซื้อขายล่วงหน้ายังต้องการ Speculators ในจำนวนที่มากพอที่จะทำให้มีการซื้อขายเปลี่ยนมือในขอบเขตและในปริมาณที่กว้างขวาง ผู้ซื้อขายในตลาดที่มีการซื้อขายมาก เพราะราคาในตลาดจะเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุดเมื่อผู้ซื้อขายเข้ามาทำการซื้อขาย สภาวะการตลาดหรือสิ่งจูงใจให้ Speculators เข้ามาทำการซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้าก็คือ การจืดระบบตลาดให้มีการแข่งขันที่สุด (Atomistic Competition) กล่าวคือให้มีผู้ซื้อขายมากในตลาดดังกล่าวนั่นเอง (4, 13, 14)

ง. ระเบียบกฎหมายที่ต่าง ๆ ของตลาดกลางซื้อขายล่วงหน้า

ในสหรัฐอเมริกาตลาดกลางซื้อขายล่วงหน้า (Commodity Exchange) จะจัดตั้งขึ้นได้ต้องมีอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร (Secretary of Agriculture) และจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการซื้อขายล่วงหน้า (Commodity Exchange Act) ตลาดดังกล่าวได้รวมตัวขึ้นจากพอลูก ผู้เกี่ยวข้องกับตลาดของสินค้านั้น เป็นหน่วยงานอิสระ ดำเนินงานโดยสภากรรมการ (Governing Board)

หน้าที่
ของสม
เช่นจัก
คานชาว
ซื้อขายใ
กรรมกา
อย่างเค
เรียบรอ

(member
การคา ค
สินค้าเพ
(futures
(quality
มาตรฐาน
ไม่ใครางช

สถานหักบัญชี
ของสมาชิกทุ
สถานหักบัญชี
และประกันช
ข้อสัจของส
การคาของค
Committee)
ปฏิบัติตามกฎ
หน้าป้องกัน
price Dist
คือผู้ฝ่าฝืน และ
การซื้อขายใน

หน้าที่ของตลาดกลางซื้อขายล่วงหน้ามีอยู่ 4 ประการใหญ่ ๆ คือ 1) เป็นสถานที่ซื้อขายของสมาชิก (trading place) 2) เป็นสถานที่บริการสมาชิก (Provide Services) เช่น จัดวางเกรตมาตรฐาน การชั่งตวงวัดมาตรฐานและขนาดสินค้า 3) ทำหน้าที่บริการด้านข่าวสาร (Market information) และ 4) จัดตั้งระเบียบกฎเกณฑ์หลักการซื้อขายในตลาดกลางนี้ และกำหนดขงโทษไว้อย่างรัดกุมที่สุด ตลาดกลางต้องมีคณะกรรมการ (Committee) ในเรื่องต่าง ๆ และมีอำนาจพิจารณาและกำหนดขงโทษอย่างเด็ดขาดต่อผู้ผิดกฎระเบียบของตลาดนี้ เพื่อความเป็นธรรมและเป็นระเบียบเรียบร้อยในทางการค้า

ผู้ที่มีสิทธิเข้าทำการซื้อขายในตลาดกลางนี้ต้องจดทะเบียนเป็นสมาชิก (member) ต้องมีหลักประกันที่มั่นคงตามที่กำหนดและมีหลักฐานความซื่อสัตย์ในทางการค้า ตลาดกลางต้องกำหนดโกดังคลังสินค้าที่เชื่อถือได้ ให้ข้อมูลขายทุกรายมีใบรับสินค้าเพื่อแสดงในการซื้อขาย นอกจากนี้ตลาดกลางต้องกำหนดตราสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (futures contract) กำหนดให้มีปริมาณ (quantity) สินค้าคุณภาพของสินค้า (quality) กำหนดเดือนที่ส่งมอบ (delivery month) สัญญาต้องเป็นแบบมาตรฐาน (Standardize) ให้รัดกุมและสะท้อนถึงอุปสงค์และอุปทานที่แท้จริงของสินค้า ไม่ใ้เกรงขึ้นเพื่อประโยชน์ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

สมาชิกของตลาดกลางต้องเปิดบัญชีกับสถานหักบัญชี (clearing house) สถานหักบัญชีทำหน้าที่เปิดปิดบัญชีการซื้อขายของสมาชิกคิดจ่ายและหักเงินในการซื้อขายของสมาชิกทุกวัน โดยกำหนดเงินประกัน (Margin money) ที่สมาชิกต้องฝากไว้ที่สถานหักบัญชี ก่อนทำการซื้อขาย เงินประกันมีทั้งประกันขั้นต้น (original Margin) และประกันขั้นต่ำ (minimum margin) สถานหักบัญชีจะทำหน้าที่ค่าประกันความซื่อสัตย์ของสมาชิกในการซื้อขายในตลาดกลางนี้ นอกจากนี้รัฐบาลยังมีบทบาทในการควบคุมการค้าของตลาดกลางซึ่งกล่าวคณะกรรมการการซื้อขายล่วงหน้า (Commodity Authority Committee) จะทำหน้าที่ดังนี้ 1) ทำหน้าที่ควบคุมตลาดกลางซื้อขายล่วงหน้าให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการค้าที่กำหนดไว้ เพื่อให้มีการแข่งขันโดยสมบูรณ์ 2) ทำหน้าที่ป้องกันการบิดเบือนการกำหนดราคาของพหุค่า (Price Manipulation) และ price Distortion) ในการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดนี้ และวางขงโทษอย่างรุนแรงต่อผู้ฝ่าฝืน และ 3) ทำหน้าที่ควบคุมการฉ้อโกงในการค้า ในการจ่ายเงินและการหักบัญชีการซื้อขายในตลาดกลางดังกล่าว

ทางประเทศ
ล่วงหน้า

ผู้เข้ามา
สินค้า

บุคคลพวกนี้
คือที่มีรายได้
กำไรจาก

ผลทั้งสอง
ล่วงหน้า

คือประมาณ
ความเสี่ยง
ใน

างขวาง
อยู่ที่สุดเมื่อ
ors เข้า
ขั้นที่สุด
าวนั่นเอง

Exchange)
etary of
นา (Commodity
ารตลาดของ
Board)

จ. ปัจจัยที่จะช่วยให้ตลาดซื้อขายล่วงหน้าได้รับความนิยมสำเร็จ

ความสำเร็จของตลาดซื้อขายล่วงหน้าขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ เช่น

1. สินค้าที่จะทำการซื้อขายในตลาดล่วงหน้าต้องมีลักษณะคล้ายคลึงกันทุกหน่วย (homogeneous) เพื่อให้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนตามสัญญาได้ทุกสัญญา การซื้อขายล่วงหน้ามีสินค้าจะต้องมีคุณภาพมาตรฐานที่แน่นอนเพื่อที่จะได้ระบุไว้ในสัญญาซื้อขายล่วงหน้าอย่างแน่นอน และเป็นที่เชื่อถือได้ว่าคุณภาพสินค้าจะเท่ากันทุกหน่วย
2. อุปทานและอุปสงค์ของสินค้านั้นต้องมีมาก (Supply and demand must be large) ทั้งนี้เพื่อประกันให้มีจำนวนซื้อขายที่มากพอเพื่อป้องกันผู้เก็งกำไรรายใหญ่ใช้อิทธิพลทางการเงินทำการกำหนดราคาสินค้า
3. สินค้าดังกล่าวต้องสามารถเก็บไว้ได้นานไม่เน่าเสียง่าย (non-perishable) ทั้งนี้เพราะสินค้านั้นต้องมีเก็บรักษา (Store) เพื่อจะได้จัดสรรไปสู่มือผู้บริโภคในเวลาขาดแคลน (scarcity) และตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้านั้นได้กำหนดการส่งมอบสินค้าไว้ตามคุณภาพที่ได้ตกลงไว้ในวันที่ทำสัญญาซึ่งสัญญาดังกล่าวจะมีผลก็ต่อเมื่อผู้ซื้อทราบว่าสินค้าจะไม่เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากวันที่ทำสัญญาซื้อขายไว้แล้วนั้น
4. ตลาดที่จะมีการซื้อขายล่วงหน้าต้องมีการแข่งขันโดยสมบูรณ์ กล่าวคือมีผู้ซื้อขายในตลาดมาก (Atomistic Competition) ผู้ซื้อขายแต่ละคนไม่สามารถมีอิทธิพลในการตั้งราคาหรือกำหนดปริมาณสินค้าในตลาดได้
5. ราคาสินค้าต้องเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวได้โดยเสรี ทั้งนี้เพื่อเป็นการสะท้อนถึงภาวะอุปสงค์และอุปทานของสินค้าอย่างแท้จริง เพื่อโดยเฉพะอย่างยิ่งแล้วในตลาดเสรี ราคามักเคลื่อนไหวมาก ซึ่งย่อมจูงใจให้เกิดพ่อค้าทั้งประเภทป้องกันการเสี่ยงและพ่อค้าผู้ต้องการเก็งกำไรจากการซื้อขายในตลาดล่วงหน้า
6. สินค้าดังกล่าวต้องมีช่วงตอนในการผลิต การบริโภคและมีความไม่แน่นอนในค่าอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งความไม่แน่นอนของปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้มักจะก่อให้เกิดการเสี่ยงจากการขึ้นลงของราคาสูง ความต้องการซื้อขายในตลาดล่วงหน้าก็เพื่อจะลดการเสี่ยงนี้
7. การลงทุนหรือค่าใช้จ่ายในการซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้ามักจะต่ำ กล่าวคือการซื้อขายล่วงหน้าไม่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อขายมากเหมือนกับการซื้อขายในตลาดปัจจุบัน (cash market) เพราะมีการซื้อขายกันเพียงตามสัญญาที่ทำกันไว้เป็นส่วนใหญ่ นอกเหนือไปจากค่าใช้จ่ายในการส่งมอบสินค้า

ระบบภา

ล่วงหน้า

โลกไทย

"ก้าวแรก
ซึ่งให้ผล

เทียบมา
ที่ได้ดีกว่า
แต่ในบาง

จึงมีปัญหา
มาตรฐาน
อยู่ในลักษณะ

การซื้อขาย
เฉพาะพอ
ในจำนวนที่
กล่าวได้ว่า

ระดับตลาด
แสดงให้เห็น
ชาวโพคนา

คุณลักษณะ
จึงเสียหาย
ลักษณะทาง

ภายใน ในร
ไควตาคาร
นี้โลกกล่าวมา

บางครั้งก็ถูก
แปลงไปโดย

เคลื่อนไหว
ล่วงหน้าได้
ซึ่งอาจก่อให้เกิด

ระบบการตลาดข้าวโพคไทยกับการซื้อขายล่วงหน้า

เพื่อประเมินการคาดการณ์ราคาตลาดข้าวโพคไทยมีลักษณะพร้อมที่จะมีการซื้อขายล่วงหน้าได้เพียงใดหรือไม่นั้นอาจจะมีพิจารณาได้จากสภาพของระบบตลาดและลักษณะของข้าวโพคไทยดังต่อไปนี้

1. ลักษณะและคุณภาพของข้าวโพค ข้าวโพคไทยส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ "กวี เตมาลา" แต่ในระยะปัจจุบันเกิดมีพันธุ์ใหม่ขึ้นมาอีก 1 พันธุ์คือ พันธุ์ "สุวรรณ" ซึ่งให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ กวี เตมาลา แต่คุณภาพของทั้งสองพันธุ์ก็เหมือนกัน ข้าวโพคไทยเทียบมาตรฐานโคเท่ากับ U.S. No.2 Yellow ของสหรัฐอเมริกา และเป็นสินค้าที่ได้กำหนดมาตรฐานไว้จนเป็นที่รับรองกันทั่วไปทั้งในประเทศซื้อและผู้ขายภายในประเทศ แต่ในบางโอกาสสภาพไม่ได้เก็บผ่านไซโลแล้ว ความชื้นของข้าวโพคไทยมักมีอยู่ในระดับสูง จึงมีปัญหาในบางครั้งเกี่ยวกับความชื้น แต่เมื่อข้าวโพคผ่านไซโลแล้ว ก็จะมีค่าความชื้นได้มาตรฐานคือ 13.0 - 14.0 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นในคุณภาพและมาตรฐานข้าวโพคไทย จึงอยู่ในลักษณะที่สามารถจะซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้าตามที่กำหนดได้

2. อุปทานและอุปสงค์ของข้าวโพคไทยมีอยู่ในปริมาณที่มากพอที่จะก่อให้เกิดการซื้อขายอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะไทยผลิตข้าวโพคได้ปีละ 2 ล้านตันในจำนวนนี้ เฉพาะพอลาส่งออกที่ทำธุรกิจข้าวโพคก็อยู่มากกว่า 200 ราย พอลการะคับทองถิ่นก็มีอยู่ในจำนวนที่มาก การซื้อขายโดยเฉพาะที่อำเภอท่าเรือจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและสมุทรปราการได้ความมีการแข่งขันในการซื้อขายในระดับสูง (1,6) ในด้านความสัมพันธ์ของราคา ระดับตลาดกรุงเทพฯ และระดับส่งออกก็มีความสัมพันธ์ในระดับสูงคือมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นถึงการแข่งขันในด้านราคาในระดับที่สูง ดังนั้นระบบการแข่งขันในการค้าของข้าวโพคไทยจะเพียงพอแก่การดำเนินการจัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าข้าวโพคได้

3. ข้าวโพคสามารถเก็บไว้ได้ในระยะนานพอสมควรถ้าหากได้มีการดูแลรักษาหรือพ่นยากันโรคและแมลงไว้เสมอ ๆ และข้าวโพคเป็นพืชประเภทเมล็ดซึ่งแห้ง จึงเสียหายได้ช้ากว่าพืชผลเกษตรอื่น ๆ โดยเฉพาะประเภทพืชผักหรือผลไม้ ดังนั้นในด้านลักษณะทางชีวภาพของเมล็ดข้าวโพคเองแล้วจึงไม่น่าจะเป็นปัญหาในการซื้อขายล่วงหน้า

4. ระบบการตลาดของข้าวโพคไทยแม้ว่าจะได้มีการแข่งขันในตลาดภายใน ในระดับสูงก็ตามแต่ก็ถูกจำกัดโดยนโยบายการค้าต่างประเทศของข้าวโพคซึ่งกำหนดโควตาการส่งออกและราคาส่งออกไว้ในระยะประมาณ 8-9 เดือน ทุกปี นโยบายดังกล่าวนี้โดยกลามาแล้วว่ามีผลทำให้ราคาในท้องตลาดได้รับการกระทบกระเทือนและการส่งออกบางครั้งก็ถูกจำกัดโดยสิ้นเชิง ราคาข้าวโพคในท้องตลาดโดยเฉพาะระดับส่งออกจึงเปลี่ยนแปลงไปโดยผลของนโยบายดังกล่าวด้วย ราคาข้าวโพคของไทยในระดับส่งออกจึงไม่เคลื่อนไหวอย่างเสรี ดังนั้นจึงอาจจะเห็นปัญหาแก่การดำเนินการซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้าได้ โดยเฉพาะการกำหนดราคาส่งออกอาจกระทบกระเทือนถึงระดับราคาซื้อขายล่วงหน้าซึ่งอาจก่อให้เกิดภาวะตลาดที่ไม่สะท้อนภาวะของอุปสงค์หรืออุปทานข้าวโพคอย่างแท้จริง

าย
ยคลึงกัน
ษา การ
ษาซื้อขาย
and
องกัน
(non-
หือจะโค
ยล่วงหน้า
กล่าวจะมี
วัน
รณกล่าวคือ
ไม่สามารถ
นี้เพื่อเป็น
ย่างยิ่งแล้ว
งกันการเสี่ยง
ะมีความ
ทั้งกล่าวนี้
ลาคล่วงหน้า
ล่วงหน้ามัก
การซื้อขาย
ทำกันไว้เป็น

5. ปัญหาการบริหารทางการตลาด ระบบการบริหารทางการตลาด โดยเฉพาะการ ข้าราชการ เรื่องราคาและปริมาณในท้องตลาดรวมทั้งการประเมินผลผลิต และบริการด้านกรรมกรคนขนส่ง บริการยุงฉางเพื่อการเก็บรักษาต่าง ๆ เหล่านี้มีความ สำคัญอย่างมากต่อการดำเนินการตลาดซื้อขายล่วงหน้า เพราะสิ่งเหล่านี้จะอำนวยความสะดวกในการซื้อขายให้ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ในปัจจุบันระบบข้าราชการ ตลาดและเส้นทางคมนาคมยังไม่เป็นระบบ เชื่อมโยงที่ทั่วถึง วงการซื้อขายล่วงหน้าอาจจะ ถูกจำกัดโดยปัญหาเหล่านี้ถ้าหากไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกันอย่างจริงจัง

6. ปัญหาปริมาณซื้อขาย การประมาณการผู้ค้าคาดว่าจะเข้ามา ทำการซื้อขายข้าวโพคในตลาดกลางซื้อขายล่วงหน้าเป็นเรื่องที่น่าจะพิจารณาเป็นพิเศษ กล่าวคือสภาพการใช้ข้าวโพคไทยต่างจากของข้าวโพคในสหรัฐอเมริกา คือข้าวโพคไทย ประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์จะถูกส่งออกไปสู่ผลิตอาหารสัตว์ในต่างประเทศ ที่เหลือเพียง 15 เปอร์เซ็นต์จะใช้แปรรูปเป็นอาหารสัตว์ภายในประเทศ ส่วนในสหรัฐอเมริกานั้นประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ของข้าวโพคใช้ผลิตอาหารสัตว์ภายในประเทศ อีก 20 เปอร์เซ็นต์ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ คุณลักษณะดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องของอยู่มากที่จะชี้ถึงตัวผู้ซื้อขาย ล่วงหน้าในตลาดข้าวโพคไทย และตลาดข้าวโพคสหรัฐอเมริกา จะเห็นวาทตลาดข้าวโพคไทย จะมี Potential Long hedgers จากพอลค้าส่งออกที่หาสัญญาซื้อขาย เพื่อส่งมอบ ให้ลูกค้าในต่างประเทศในกรณีพอลค้าส่งออกไม่มีโกดังเก็บข้าวโพคไว้เป็นเวลานาน ๆ พอลค้าส่งออกประเภทนี้จะซื้อข้าวโพคในตลาดซื้อขายล่วงหน้าเพื่อจะจัดสรร ข้าวโพคเพื่อ การส่งข้าวโพคไปยังลูกค้าในต่างประเทศตามสัญญาที่หาไว้ก่อนแล้ว ในตลาดข้าวโพคปริมาณ พอลค้าส่งออกมีประมาณกว่า 200 ราย ผู้ที่จะเป็น Potential Short hedgers ก็คือ กลุ่มสหกรณ์ผลิตข้าวโพคหรือเกษตรกรรายใหญ่ ๆ ในกรณีที่ขายพืชผลของตนก่อนการเก็บ เกี่ยว และเพื่อกำหนดราคาที่เขาหวังจะได้จากการพิจารณาราคาซื้อขายล่วงหน้าในเคื่อน ที่เก็บเกี่ยว พอลค้าที่จะเป็น short hedge คือพอลค้าในท้องถิ่นและพอลค้าขายส่งที่เก็บ ข้าวโพคไว้ในครอบครองซึ่งอาจจะทำการป้องกันการเสี่ยงจากข้าวโพคที่ตนมีไว้ในครอบครอง

อย่างไรก็ดีปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นก็คือว่า ผู้ที่ต้องการจะซื้อล่วงหน้าในรูปแบบ ของ short hedge หรือ Long hedge นั้นในประเทศไทยอาจมีน้อยเพราะว่า ข้าวโพคส่วนใหญ่มักจะออกสู่ตลาดทันที หลังจากถูกเก็บเกี่ยว และตลาดปลายทางก็คือตลาด ส่งออก ดังนั้นจึงอาจจะทำให้ปริมาณข้าวโพคซื้อขายกันในท้องตลาดมีจำนวนน้อยเกินไปใน บางฤดู โดยเฉพาะฤดูหลังการเก็บเกี่ยวซึ่งอาจจะมิได้ทำให้เกิดสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากัน อย่างสม่ำเสมอก็ได้ หรือมีก็อยู่ในขอบเขตที่จำกัด และอาจก่อให้เกิดการบิดพลิ้วในสัญญา ได้ถ้าหากภาวะตลาดส่อไปในทางที่จะทำให้ขาดทุนจากการซื้อขายล่วงหน้าข้าวโพค

เรื่อง การ

ลาค
ลิต
มีความ
ความ
วสาร
หนาอาจจะ

"ผลที่แท้จริงของภาวะฝนแล้ง"

ามา
ใจ
คนไทย
อเพียง
นั้นประมาณ
คส่งออก
ชื้อผู้ชาย
าวโพคไทย
อส่งมอบ
งาน ๆ
คเพื่อ

โดย

อาจารย์วรวรรณ ศุภจรรยา

งโพคปริมาณ
ร ก็คือ
อนดาร์ เก็บ
หน้าในเคื่อน
ายส่งที่เก็บ
ในครอบครอง
หน้าในรูป
ระวา
งก็คือลาค
ยเกินไปใน
เลวหน้ากัน
ในสัญญา
โพค

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุมเล็ก

วันที่ 13-14 กุมภาพันธ์ 2521

คำนำ

ปี ๒๕๒๑ นี้จะผ่านพ้นมาเพียงเดือนกว่า ๆ ชาวไทยก็เริ่มได้รับของขวัญปีใหม่จากรัฐบาล เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๒๐ ที่ผ่านมามีที่ ของขวัญชิ้นแรกที่รัฐบาลมอบให้ในวันสิ้นเดือนมกราคม ซึ่งเป็นเดือนแรกของปีก็คือ การขึ้นภาษีสินค้าบางชนิดโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลดวิกฤตการณ์ด้านดุลการค้าของชาติของไทยเป็นสำคัญ ในฐานะที่เราเป็นคนไทยจึงควรศึกษาถึงสาเหตุและภาวะเศรษฐกิจของประเทศเพื่อหาสาเหตุของภาวะที่ประเทศขึ้นภาษีสินค้าของรัฐบาลแทนการไว้วางใจใส่ระดัถ้าทุกคนลองมานั่งพิจารณาเหตุการณในปี ๒๕๒๐ เทาที่ผ่านมามาจะเห็นได้ว่า ปี ๒๕๒๐ ได้จากเราไปพร้อมทั้งการทิ้งปัญหาไว้กับนักวิชาการ นักการเมือง และประชาชนคนไทยเป็นจำนวนมาก กังที่คร.เสนาะ อุนากุล ๒/ ได้กล่าวถึงปัญหาเศรษฐกิจในช่วงปี ๒๕๒๐ ที่ผ่านมามีสาเหตุมาจาก

- ๑) ราคาน้ำมันขึ้นราคา
 - ๒) เศรษฐกิจของโลกยังฟื้นตัวไม่ดีเท่าที่ควร
 - ๓) ประเทศที่พัฒนาทั้งหลายเริ่มบทบาทกีดกันสินค้าจากประเทศอื่น ๆ มากขึ้น
 - ๔) ราคาสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมมีแนวโน้มลดลง
- นอกจากสาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศทั้งสี่สาเหตุแล้ว ประเทศไทยยังประสบกับปัญหาภายในอีก ปัญหาที่สำคัญ ๆ ก็คือ

- ๑) การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
- ๒) ความจำเป็นในการปรับราคาสินค้าและอัตราค่าจ้าง ซึ่งถูกกกดมานาน และ
- ๓) ภาวะฝนแล้งที่ค่อนข้างจะรุนแรงกว่าทุกปีและในทุกภาคของประเทศ (ดูสถิติน้ำฝนแยกรายจังหวัดประกอบในเอกสารแนบ ตารางที่ ๑.๑ ถึง ๑.๓๓)

จากปัญหาภายในประเทศที่กล่าวถึงนี้ บางปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน ได้มีการแก้ไขเพื่อบรรเทาความรุนแรงไปบ้าง เป็นบางส่วน แต่วิกฤตการณ์จากภาวะฝนแล้งปี ๒๕๒๐ เป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศรุนแรงมากขึ้นไปอีก ทำให้สถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศในปี ๒๕๒๑ ต้องเผชิญกับปัญหาทั้งด้านประชาชนในชนบท ภาวะการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งแน่นอนทีเดียวที่จะต้องกระทบต่อปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงินอย่างที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในที่นี้จะได้ศึกษาถึงผลของภาวะฝนแล้งเป็นสำคัญ

ความหมายของภาวะฝนแล้ง

ก่อนที่จะได้ศึกษาถึงผลของภาวะฝนแล้งในฤดูกาลผลิตปี ๒๕๒๐ ควรที่จะเข้าใจถึงปริมาณน้ำฝนในแต่ละเดือนขนาดใดจึงจะกล่าวว่าเป็นสภาพของฝนแล้ง

ตามคำประกาศในคานโหราศาสตร์ ประกาศว่า ปี พ.ศ.๒๕๒๐ เกณฑ์พินาศศาสตร์ เศษ ๕ ฝนตก ๕๐๐ ห่า ตกในจักรวาท ๒๐๐ ห่า ตกในหิมพานต์ ๑๕๐ ห่า ตกในมหาสมุทร ๑๐๐ ห่า และตกในมนุษยโลกเพียง ๕๐ ห่า คำพยากรณ์ตามโหราศาสตร์ มิได้แจ้งว่าปริมาณน้ำฝนจะน้อยจะมาก

๒/ สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย จัดการบรรยายทางวิชาการในหัวข้อเรื่อง "เศรษฐกิจไทย ปัจจุบันและอนาคต" โดย ดร.เสนาะ อุนากุล ณ โรงแรมอินทราวิเณท์ วันศุกร์ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๒๐

แต่แจ้งว่า ข้าวกล้าในนาจะไถผล ๑ ส่วน เสียหาย ๕ ส่วน จากค่าพยากรณ์ ถ้าเรามาศึกษาถึงปริมาณน้ำฝนที่ตกในรอบปีในแต่ละช่วง เดือน โดยเฉพาะช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ซึ่งนับว่าเป็นช่วงที่มีฝนตกชุกในทุกภาคของประเทศ ปริมาณน้ำฝนในแต่ละช่วงเดือนในฤดูฝนนี้ ถ้ามีปริมาณน้ำฝนอย่างน้อย ๘๕ มิลลิเมตร ทางค่านกรมอุตุนิยมวิทยาถือว่าเป็นปริมาณน้ำฝนที่พอเพียง แต่ถ้าปริมาณน้ำฝนมีปริมาณน้อยกว่า ๘๕ มิลลิเมตร ก็นับได้ว่ามีปริมาณน้ำฝนน้อยเข้าลักษณะของภาวะฝนแล้งเกิดขึ้น การกำหนดปริมาณน้ำฝนขั้นต่ำนี้มิได้กำหนดจำนวนวันที่ฝนตกเป็นสำคัญ

ปริมาณน้ำฝนในช่วงฤดูฝนที่จะมีผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตตามฤดูกาล จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงช่วงของฤดูฝนตามเขตเกษตร เศรษฐกิจนั้น ๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผลผลิตผลเกษตรที่ทำการเพาะปลูกในช่วงฤดูฝนนั้น มีความต้องการปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยในแต่ละเขตและชนิดของพืช ต่างกัน การศึกษาช่วงของปริมาณน้ำฝนนี้ ใช้ประกอบการแยกเขตเกษตร เศรษฐกิจเพราะใช้ข้อมูลน้ำฝนเป็นตัวหาฤดูฝนของจังหวัดต่าง ๆ และความเพียงพอของปริมาณน้ำฝนตามธรรมชาติในการเพาะปลูกพืช การศึกษาความต้องการน้ำของพืชในแต่ละเขตเกษตร เศรษฐกิจจึงแตกต่างกันในช่วงของฤดูฝน เพื่อเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาว่า ช่วงใดปริมาณน้ำฝนในจังหวัดนั้น ๆ จะเป็นช่วงที่กระทบภาวะฝนแล้งบ้าง ซึ่งจะแยกสภาพของปริมาณน้ำฝนตามเขตเกษตร เศรษฐกิจเป็นพื้นฐานอย่างย่อเพื่อประกอบการพิจารณา

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑ ประกอบด้วยจังหวัดหนองคาย อุดรธานี สกลนคร และนครพนม สภาพความชุ่มชื้นในเขตที่ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน เฉลี่ย ๑๖๕๖.๐ มิลลิเมตรต่อปี ฝนตกมากที่สุดในเดือนสิงหาคม แต่โครงสร้างดินในเขตนี้ เป็นพวกหินทรายซึ่งมีการระบายน้ำดี ทำให้ดินเก็บน้ำไม่อยู่ เกิดความแห้งแล้งง่าย โดยเฉพาะในหน้าแล้ง

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๒ ประกอบด้วยจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดยโสธร ฤดูฝนของเขตนี้เริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณฝนตกหนักที่สุดในเดือนสิงหาคม โดยเฉลี่ย ๑๕๖๐.๖ มิลลิเมตรต่อปี โครงสร้างของดินเช่นเดียวกับเขต ๑

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๓ ประกอบด้วยจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด ฤดูฝนของเขตนี้เริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ฝนตกหนักที่สุดในเดือนกันยายน เขตนี้มีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างน้อย เพราะมีทิวเขาเพชรบูรณ์กั้นลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ฝนตกน้อยในจังหวัดขอนแก่น และร้อยเอ็ด ตกมากขึ้นในจังหวัดร้อยเอ็ด และมหาสารคาม แต่โครงสร้างของดินเป็นเช่นเดียวกับเขต ๑ และเขต ๒

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๔ ประกอบด้วยจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ฤดูฝนในเขตนี้เริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ฝนตกหนักที่สุดในเดือนกันยายน โครงสร้างของดินเป็นพวกหินทราย แม้ปริมาณน้ำฝนจะมีตกมาก แต่เก็บน้ำไม่อยู่ จึงทำให้เกิดความแห้งแล้งและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๕ ประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา และชัยภูมิ ฤดูฝนเริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ฝนตกหนักที่สุดในเดือนกันยายน เขตนี้มีปริมาณน้ำฝนน้อยมากเมื่อเทียบกับเขตอื่น (ดูตารางน้ำฝนของ จ.นครราชสีมา และชัยภูมิ) ทั้งนี้เพราะมีทิวเขาเพชรบูรณ์กั้นลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้

และอุทัยธานี
 ต่อปี ฝนตก
 ตะวันตกเฉียง
 เขตนี้ เริ่มจาก
 ในเดือนกันยายน
 พิจิตร ฤดูฝน
 ต่อปี ฝนตกหนัก
 อุดรศักดิ์ ฤดูฝน
 ต่อปี ฝนตกหนัก
 ฉะเชิงเทรา แต่มีระ
 และลำพูน ฤดูฝน
 ต่อปี ฝนตกหนักที่
 ฉะเชิงเทรา แต่เขต
 นนทบุรี อ่างทอง
 เดือนเมษายนถึงเดี
 มีปริมาณฝนตกค่อนข้าง
 soil ซึ่งมีการระ
 เขต
 และประจวบคีรีขันธ์
 ๑๑๕๕.๓ มิลลิเมตร
 ตะวันตกเฉียงใต้
 เขต
 ฤดูฝนของเขตนี้ เริ่มจา
 ฝนตกหนักที่สุดในเดือนกัน
 เขต
 นครราชสีมา ฤดูฝนใน
 มิลลิเมตรต่อปี ฝนตก

กษา
ม ซึ่งนับว่า
ปริมาณน้ำฝน
แปรปรวน
สูง เกิดขึ้น

เป็นจะต้อง
ครที่ทำการ
พืช ต่างกัน
น้ำฝนเป็นตัวหา
พืช การศึกษา
เป็นส่วนประกอบ
าง ซึ่งจะแยก
มา

สถลนคร
เฉลี่ย ๑๖๕๖.๐
รายซึ่งมีการ

จังหวัดยโสธร
หาคม โดยเฉลี่ย

มหาสารคาม
เดือนกันยายน
น้ำให้ฝนตกน้อยใน
ร่างของดินเป็น

และศรีสะเกษ
โครงสร้างของดิน
ล่งและซากแคลสน้ำ

ะชัยภูมิ ฤดูฝนเริ่ม
น้อยมากเมื่อเทียบ
เปรียบกันลุ่มมรสุม

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๒ ประกอบด้วยจังหวัดเลย เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ และอุทัยธานี ฤดูฝนเริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคอปปี ๑๑๓๑.๖ มิลลิเมตร คอปปี ฝนตกหนักที่สุดเดือนกันยายน แต่เขตนี้มีปริมาณน้ำฝนน้อยเนื่องจากทิวเขาถนนธงชัยกั้นลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๓ ประกอบด้วยจังหวัดสระบุรี และลพบุรี ฤดูฝนของ เขตนี้เริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๓๖๔.๐ มิลลิเมตรคอปปี ฝนตกหนักที่สุดในเดือนกันยายน เขตนี้มีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างน้อย เนื่องจากสาเหตุเดียวกับเขต ๒

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๔ ประกอบด้วยจังหวัดตาก พิษณุโลก กำแพงเพชร และ พิจิตร ฤดูฝนของเขตนี้เริ่มจากเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๓๖๖.๔ มิลลิเมตร คอปปี ฝนตกหนักที่สุดเดือนกันยายน ปริมาณน้ำฝนเขตนี้ค่อนข้างน้อย สาเหตุเช่นเดียวกับเขต ๒ และเขต ๓

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๕ ประกอบด้วยจังหวัดน่าน ลำปาง แพร่ สุโขทัย และ อุตรดิตถ์ ฤดูฝนของเขตนี้เริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๑๓๒.๖ มิลลิเมตร คอปปี ฝนตกหนักที่สุดเดือนสิงหาคม เขตนี้มีจำนวนน้ำฝนน้อย เพราะอยู่ในค่าน้ำก้ำมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่มีระบบการชลประทานดี

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑๐ ประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และลำพูน ฤดูฝนของเขตนี้เริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๒๔๔.๐ มิลลิเมตร คอปปี ฝนตกหนักที่สุดในเดือนสิงหาคม ปริมาณน้ำฝนค่อนข้างน้อยเพราะอยู่ในค่าน้ำก้ำมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่เขตนี้มีการชลประทานดี

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑๑ ประกอบด้วยจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สุพรรณบุรี นนทบุรี อ่างทอง อยุธยา นครปฐม ปทุมธานี นครนายก และกรุงเทพฯ ฤดูฝนของเขตนี้เริ่มจาก เดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม เฉลี่ย ๑๓๔๔.๕ มิลลิเมตรคอปปี ฝนตกหนักที่สุดในเดือนกันยายน เขตนี้ มีปริมาณฝนตกค่อนข้างน้อย เนื่องจากอยู่ในค่าน้ำก้ำมรสุม แต่โครงสร้างของดินส่วนใหญ่เป็น Alluvial soil ซึ่งมีการระบายน้ำเร็ว ดินจึงเก็บน้ำได้ดี

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑๒ ประกอบด้วยจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ฤดูฝนของเขตนี้เริ่มจากเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๑๕๕.๓ มิลลิเมตรคอปปี ฝนตกหนักที่สุดในเดือนตุลาคม เขตนี้มีฝนตกน้อย เพราะอยู่ในค่าน้ำก้ำมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑๓ ประกอบด้วยจังหวัดปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา ฤดูฝนของเขตนี้เริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๕๔๑.๕ มิลลิเมตรคอปปี ฝนตกหนักที่สุดในเดือนกันยายน ฝนตกในเขตนี้ค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับเขตอื่น ๆ

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑๔ ประกอบด้วยจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร และ นครศรีธรรมราช ฤดูฝนในเขตนี้เริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๒๓๕.๒ มิลลิเมตรคอปปี ฝนตกหนักที่สุดในเดือนตุลาคม

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑๕ ประกอบด้วยจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง
ฤดูฝนเขตนี้นี้เริ่มจากเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤศจิกายน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๖๕.๓ มิลลิเมตรต่อปี
ฝนตกหนักที่สุดเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนในเขตนี้นั้นค่อนข้างมากใกล้เคียงกับส่วนเฉลี่ยของประเทศ

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑๖ ประกอบด้วยจังหวัดจันทบุรี และตราด ฤดูฝนของ
เขตนี้นี้เริ่มจากเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๖๕.๕ มิลลิเมตรต่อปี ฝนตกหนัก
ที่สุดในเดือนสิงหาคม เขตนี้นั้นชุ่มชื้นมากเช่นเดียวกับภาคใต้ของประเทศ

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑๗ ประกอบด้วยจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช
พัทลุง และสงขลา ฤดูฝนของเขตนี้นี้เริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนมกราคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒๑๑.๘
มิลลิเมตรต่อปี ฝนตกหนักที่สุดในเดือนตุลาคม

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑๘ ประกอบด้วยจังหวัดระนอง ภูเก็ต สตูล ตรัง พังงา
และกระบี่ ฤดูฝนของเขตนี้นี้เริ่มจากเดือนมีนาคมถึงเดือนมกราคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒๖๗.๓ มิลลิเมตร
ต่อปี ฝนตกหนักที่สุดในเดือนกันยายน เขตนี้นี้จะมีปริมาณฝนชุกมากเพราะหันหน้ารับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

เขตเกษตรเศรษฐกิจ เขต ๑๙ ประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส
ฤดูฝนของเขตนี้นี้เริ่มจากเดือนเมษายนถึงเดือนมกราคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒๐๐.๘ มิลลิเมตรต่อปี
ฝนตกหนักที่สุดเดือนตุลาคม เขตนี้นั้นฝนตกหนักเนื่องจากได้รับลมมรสุมทั้งสองก้าน

ช่วงฤดูฝนในเขตเกษตรเศรษฐกิจของประเทศไทย สรุปได้ดังตารางที่ ๒ ซึ่งจะทำให้
เห็นว่า ช่วงฤดูฝนโดยทั่วเฉลี่ยแทบทุกเขตเกษตรเศรษฐกิจของไทยอยู่ระหว่างเดือนเมษายน - เดือน
ตุลาคม ยกเว้นภาคใต้ของไทยที่มีช่วงฤดูฝนยาวนานมาก และปริมาณน้ำฝนค่อนข้างสูง และปริมาณ
น้ำฝนในช่วงปี ๒๕๒๐ ปริมาณน้ำฝนที่ลดลงไม่กระทบเขต ๑๖ - ๑๙ เลย ส่วนเขตเกษตรเศรษฐกิจที่
โดยสภาพปกติมีปริมาณน้ำฝนโดยทั่วเฉลี่ยค่อนข้างน้อยอยู่แล้ว เช่น เขต ๕, ๖ และ ๑๒ ในปี ๒๕๒๐
นี้ จึงถูกกระทบจากภาวะฝนแล้งมากกว่าเขตอื่น

๒. ลักษณะและสถานการณ์ทั่วไปของภาวะฝนแล้ง

จากการแยกพิจารณาเป็นเขตเกษตรเศรษฐกิจตามปริมาณน้ำฝนเป็นเกณฑ์การพิจารณา
สภาพของท้องที่

๒.๑ เขตที่กระทบแล้ง ๒ ช่วง จากตัวเลขปริมาณน้ำฝนของกรมอุตุณิยวิทยา เขต ๖
และเขต ๑๒ เป็นเขตที่ถูกกระทบแล้งหนักที่สุด ซึ่งโดยสภาพปกติเขตทั้ง ๒ นี้มีปริมาณน้ำฝนตกโดยเฉลี่ย
ตลอดปีน้อยกว่าเขตอื่น ๆ อยู่แล้ว ในปี ๒๕๒๐ ยิ่งประสบปัญหาหนักยิ่งขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดนครสวรรค์
เป็นจังหวัดที่ประสบภาวะฝนแล้งมากที่สุดในเขต ๖ และประเทศไทย ภาวะฝนแล้งเกิดขึ้นในช่วงเดือน
มิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม และช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนมีเพียง ๓๒.๗, ๕๖.๑
๔๘.๕ และ ๔๐.๕ มิลลิเมตร ตามลำดับ ปริมาณน้ำฝนในช่วงเดือนดังกล่าวถ้าเทียบกับปี ๒๕๑๔ ใน
จังหวัดนี้ เป็นปริมาณใกล้เคียงกัน แต่ปี ๒๕๑๔ ใ้รับปริมาณน้ำฝนในเดือนสิงหาคมมากพอชกเซยที่จะ
ช่วยพืชผลในระยะเวลาที่ค่อนข้างนาน (ดูตารางที่ ๑.๕ ในเอกสารแนบ)

ช่วงแรกคิด
สำหรับชาวส

ก็คือ จังหวัด
ช่วงเริ่มฤดู
เพาะปลูกอาจ

และมีระยะสั้น
เขต ๕ ซึ่งประ
จังหวัดเชียงรา
เท่านั้น ซึ่งทำ
เริ่มมาจากเคือ

อาจกล่าวได้ว่ามี
น้ำฝนค่อนข้างมา
รุนแรงถึงที่กล่าว
ประกอบกับปริมาณ
(คุณภาพผลของภาว

ส
พอที่จะยืนยันว่า
เข้ามาร่วมพิจารณา

ผลของฝนแล้งที่กระทบ

การ
อย่างกว้าง ๆ การ
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
รุนแรงของภาวะฝนแล

๓.๑
ในเขตเกษตรเศรษฐกิจ
แตกต่างกัน
แตกต่างกันด้วย นอก

ระยะเวลา
สถิติเมตรคอปปี

เทศ

ก ฤดูฝนของ
อปี ฝนตกหนัก

ธานี นครศรีธรรมราช
น้ำฝนเฉลี่ย ๒๑๑๘.๘

สตูด ครัง พังงา
๒๖๓๕.๓ มิลลิเมตร
รวมสะสมวันตกเฉลี่ยได้
นราธิวาส
สถิติเมตรคอปปี

๒ ซึ่งจะให้
หมายน - เดือน
ง และปริมาณ
นครเศรษฐกิจที่
และ ๑๒ ในปี ๒๕๒๐

บทการพิจารณา

นิมวิทยา เขต ๖
น้ำฝนตกโดยเฉลี่ย
จังหวัดนครสวรรค์
คลื่นในช่วงเดือน
ยง ๓๒.๗, ๕๖.๑
กับปี ๒๕๑๘ ใน
กพอชคเขยที่จะ

สำหรับเขต ๑๒ จังหวัดที่กระทบแล้งมากคือ จังหวัดกาญจนบุรี ปริมาณน้ำฝนตั้ง
ช่วงแรกคึกคอกันนาน แม้ในช่วงเดือนกรกฎาคมจะมีปริมาณน้ำฝนเพิ่มบ้างแต่ก็มีปริมาณน้อยมาก
สำหรับช่วงสองกระทบแล้งในเดือนตุลาคม

๒.๒ เขตที่กระทบแล้งช่วงเดียว จังหวัดที่กระทบแล้งช่วงเดียวแต่คึกคอกันนานมาก
ก็คือ จังหวัดนครราชสีมา (เขต ๕) ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม การกระทบแล้งใน
ช่วงเริ่มฤดูการผลิตนี้อาจมีผลให้เนื้อที่เพาะปลูกลดลงมาก ซึ่งจะต่างกับกระทบแล้งแต่ละช่วง เนื้อที่
เพาะปลูกอาจไม่ลดลง แต่ผลผลิตจะตกต่ำมาก ทำให้ปริมาณการเสียหายค่อนข้างสูง

๒.๓ เขตที่กระทบแล้งช่วงเดียวและมีระยะสั้น จังหวัดที่กระทบแล้งเพียงช่วงเดียว
และมีระยะสั้นเมื่อเทียบกับจังหวัดนครราชสีมา ก็คือ จังหวัดชัยภูมิ (เขตเดียวกับจังหวัดนครราชสีมา)
เขต ๘ ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดกัน ลำปาง แพร่ อุตรดิตถ์ เขต ๑๐ ซึ่งประกอบด้วย
จังหวัดเชียงใหม่ เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน การกระทบแล้งนี้กระทบเฉพาะช่วงเดือนมิถุนายน
เท่านั้น ซึ่งทำให้การเพาะปลูกล่าช้า และหรือมีการชอมกล้าที่เสียหาย สำหรับช่วงการเพาะปลูกที่
เริ่มมาจากเดือนพฤษภาคม ปัญหาจากฝนแล้งจึงไม่หนักเมื่อเทียบกับกรณี ๒.๑ และ นครราชสีมา

๒.๔ เขตอื่น ๆ ทุกเขตของประเทศไทย นอกจากที่กล่าวใน ๒.๑ - ๒.๓ ข้างต้น
อาจกล่าวได้ว่ามีปริมาณน้ำฝนลดลงกว่าปี ๒๕๑๘, ๒๕๑๙ ทุกจังหวัด แม้จะเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตปริมาณ
น้ำฝนค่อนข้างมาก เช่น เขต ๑๖ - เขต ๑๘ ก็ตาม สำหรับเขต ๑ - ๘ แม้จะไม่กระทบช่วงแล้ง
รุนแรงดังที่กล่าวในข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ ก็ตาม แต่โดยสภาพของโครงสร้างของดินมีส่วนช่วยอยู่แล้ว
ประกอบด้วยปริมาณน้ำฝนในแต่ละช่วงลดลงกว่าปีปกติ ก็มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตแทบทุกชนิดเช่นกัน
(คุณภาพผลของภาวะฝนแล้งที่กระทบต่อปริมาณผลผลิตแยกเป็นชนิด)

สำหรับจังหวัดสุโขทัย บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ไม่มีสถิติตัวเลขน้ำฝนจากกรมอุตุนิยมวิทยา
พอที่จะยืนยันว่า มีสภาพของภาวะฝนแล้งในช่วงเดือนใดบ้าง และปริมาณมากน้อยเพียงใด จึงไม่น่า
เข้ามารวมพิจารณา

ผลของฝนแล้งที่กระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

การศึกษาถึงผลของภาวะฝนแล้งนี้ จะแยกผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ
อย่างกว้าง ๆ การที่จะชี้ถึงผลกระทบที่จะมีมากน้อยเพียงใดนั้น จะต้องพิจารณาปัญหาหลายด้านประกอบ
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายของรัฐ ในการศึกษานี้มุ่งชี้ให้เห็นถึงผลที่จะต้องเกิดขึ้นเป็นสำคัญ ความ
รุนแรงของภาวะฝนแล้งและมาตรการแก้ไข จำเป็นจะต้องเจาะเป็นเรื่อง ๆ ไป ตามหัวข้อของการสัมมนา

๓.๑ ผลของภาวะฝนแล้งที่มีต่อการผลิตด้านกรเกษตร จากการศึกษาถึงช่วงของฤดูฝน
ในเขตเกษตรเศรษฐกิจมาแล้วได้ชี้ให้เห็นว่า จังหวัดต่าง ๆ ในแต่ละเขตเศรษฐกิจมีปริมาณน้ำฝนในแต่ละ
เดือนแตกต่างกัน และจากการศึกษาพืชเศรษฐกิจแต่ละชนิดมีความต้องการปริมาณน้ำฝนในแต่ละช่วง
แตกต่างกันด้วย นอกจากนี้ การที่กล่าวไว้ว่าประเทศกระทบภาวะฝนแล้งนั้น มีใช้เป็นการเกิดภาวะฝนแล้ง

อย่างรุนแรงทั่วทั้งประเทศ การชี้ให้เห็นช่วงฤดูฝนตามตารางที่ ๒ และปริมาณน้ำฝนแตกต่างกันตามสถานี
 ตรวจวัดปริมาณน้ำฝนเทียบกับปีก่อน ๆ ตามตารางที่ ๑ นั้นแสดงว่า ภาวะฝนแล้งกระทบอย่างหนักเพียง
 บางจังหวัดเท่านั้น และในจังหวัดหนึ่ง ๆ ผลของภาวะฝนแล้งก็มิได้กระทบทุกจุดทั่วทั้งจังหวัด ทั้งนี้จะ
 คอทรบสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละจังหวัดประกอบด้วย ฉะนั้นในการศึกษาและสรุปผลเสียหาย จะชี้ถึง
 ผลเสียหายโดยเฉลี่ยของจังหวัดเป็นสำคัญ มิได้มุ่งสู่จุดใดจุดหนึ่งของจังหวัดโดยตรง

๓.๑.๑ ผลกระทบต่อผลผลิตข้าว จากการค้นคว้าตัวเลขที่จะนำมาใช้ในการ
 วิเคราะห์ผลของภาวะฝนแล้งที่มีต่อข้าวนา หรือผลผลิตของข้าว ในปี ๒๕๒๐/๒๑ จะมีผลเสียหายโดย
 ประมาณการมากน้อยเพียงใด การศึกษาครั้งนี้ก็ไม่สามารถจะยืนยันลงไปได้ว่า จะมีทุกรเสียหายที่แท้จริง
 เพียงใด ทั้งนี้เพราะตัวเลขที่ทำการสำรวจโดยกระทรวง เกษตรที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการศึกษา ก็ยัง
 มิได้ปรากฏออกมา คงมีแต่ตัวเลขที่สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจไปรวบรวมมาจากสำนักงานเกษตรจังหวัด
 โดยแยกที่มาละเอียดไปถึงแต่ละอำเภอ เพื่อชี้ให้เห็นถึงผลของภาวะฝนแล้งที่กระทบแต่ละอำเภอแตกต่างกัน
 สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจได้เลือกสำรวจในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ
 และภาคกลาง เพียง ๒๓ จังหวัด โดยมุ่งหนักที่จังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือหมดทุกจังหวัด (ดู
 ตารางที่ ๓ ประกอบ) การประมาณการผลผลิตเพียง ๒๓ จังหวัด ใน ๗๒ จังหวัด ประมาณการได้ว่า
 ผลผลิตข้าวปีนี้ จาก ๒๓ จังหวัด จะได้รับเพียง ๓,๔๒๓,๔๗๔ ตัน ๒/ ถ้าเทียบกับผลผลิตปี ๒๕๑๙/๒๐
 ใน ๒๓ จังหวัดเดียวกัน ได้รับผลผลิต ๖,๘๓๓,๐๘๓ ตัน มีผลผลิตลดลงถึง ๓,๔๐๙,๖๐๙ ตัน ประมาณ
 ๔๙.๙๐ % ลดลงประมาณครึ่งหนึ่งของปี ๒๕๑๙/๒๐

ผลจากภาวะฝนแล้งปี ๒๕๒๐ นี้ กระทบต่อผลผลิตของข้าวนาในเขต ๒๓ จังหวัดนี้มากที่สุด
 สำหรับจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีผลผลิตมากที่สุด เมื่อเทียบกับผลผลิตจังหวัดอื่น ๆ ผลผลิตโดยประมาณการ
 จะลดลงเพียง ๓๘,๓๗๑ ตัน ประมาณ ๕ % ของผลผลิตปี ๒๕๑๙/๒๐ หรือประมาณไม่ถึงหนึ่งเปอร์เซ็นต์
 ของผลผลิตปี ๒๕๒๐/๒๑ (ประมาณผลผลิตไว้ ๑๒,๖๕๐,๐๐๐ ตัน) ๓/ แต่สำหรับจังหวัดนครสวรรค์
 การคาดคะเนปริมาณผลผลิตที่ขึ้นอยู่กับน้ำฝนโดยตรงแล้ว เสียหายประมาณ ๔๕ %

การประมาณความเสียหายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดที่ได้รับผลกระทบจาก
 ภาวะฝนแล้งที่มีต่อผลผลิตข้าวมากที่สุดได้แก่ จังหวัดยโสธร, สกลนคร, นครพนม, อุดรธานี, บุรีรัมย์
 สุรินทร์, ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ซึ่งสรุปได้ว่า จังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับผลกระทบ
 จากภาวะฝนแล้งมากที่สุด

นอกจากการศึกษาจากตัวเลขของสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ศึกษาได้ทดลอง
 ใช้ตัวเลขน้ำฝนโดยเฉลี่ยตามช่วงฤดูฝนของแต่ละเขตเศรษฐกิจ โดยใช้ควมสัมพันธ์ดังนี้

๒/ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ "เอกสารวิชาการ เรื่องมาตรการ
 สร้างงานในฤดูแล้งปี ๒๕๒๑" ฝ่ายวางแผนค่าจ้างและการมีงานทำ (๑๓ ธ.ค.๒๐)
 ๓/ ตัวเลขประมาณการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ และได้รับคำยืนยันจากศูนย์สถิติ
 กองเศรษฐกิจการเกษตร ให้ใช้ตัวเลขนี้

ปีที่ศึกษาตั้งแต่
 นครราชสีมา
 เชียงราย (ย
 จังหวัดที่กระทบ
 รายงานปริมาณ

1
 ๑
 ๑
 ๑

าควงกันตามสถานี
วอย่างหนักเพียง
งหวัด ทั้งนี้จะ
เสียหาย จะขึ้นถึง

$$Y_{ij}^n = f(X_{ij}^n) \\ i=1970 \quad i=1970$$

Y_{ij} = ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของจังหวัด j ในปี i

X_{ij} = ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในช่วงฤดูฝนของจังหวัด j ในปี i

ปีที่ศึกษาคั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๗๐ - ๑๙๗๖

ามาใช้ในการ
ผลเสียหายโดย
การเสียหายที่แท้จริง
การศึกษา ก็ยัง
เกษตรจังหวัด

จังหวัดที่นำมาใช้ในการทดสอบ มี จังหวัดที่กระทบแล้งมากที่สุด คือ จังหวัดนครสวรรค์
นครราชสีมา สุพรรณบุรี กาญจนบุรี อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด สุรินทร์ และจังหวัดที่มีผลผลิตรายใหญ่ คือ
เชียงราย (ยังไม่ได้แยกจังหวัดยโสธร) ซึ่งกระทบภาวะแล้งน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ มาก สำหรับบาง
จังหวัดที่กระทบแล้ง เช่น บุรีรัมย์ และสุโขทัย นั้น ไม่สามารถทำการวิเคราะห์นี้ได้ เพราะไม่มี
รายงานปริมาณน้ำฝนตามสถานีตรวจวัดในจังหวัดทั้งสองจากกรมอุตุนิยมวิทยา

ะอำเภอแตกต่างกัน
งเหนือ ภาคเหนือ

นครสวรรค์

$$Y_1 = 1.51832323 X_1$$
$$R^2 = 0.98389907$$

ค่า T = 19.14209

ทุกจังหวัด (ดู
ะมาผลการไควว

นครราชสีมา

$$Y_1 = 1.00924502 X_1$$
$$R^2 = 0.95065868$$

ค่า T = 10.30512

ลิตปี ๒๕๑๘/๒๐
๕ คับ ประมาณ

๓ จังหวัดนี้มากที่สุด
คยประมาณการ
งหนึ่งเปอร์เซ็นต์
กันนครสวรรค์

สุพรรณบุรี

$$Y_1 = 1.79357465 X_1$$
$$R^2 = 0.97435760$$

ค่า T = 15.09925

ผลกระทบจาก
ครธานี, บุรีรัมย์
เหนือได้รับผลกระทบ

กาญจนบุรี

$$Y_1 = 1.47749684 X_1$$
$$R^2 = 0.92826977$$

ค่า T = 8.81174

ผู้ศึกษาได้ทดลอง
นี้

เรื่องมาตรการ

เชียงราย

$$Y_1 = 0.174833891 X_1$$
$$R^2 = 0.96672436$$

ค่า T = 13.20273

๑๐)
ยสถิติ

อุมลราชธานี $Y_1 = 0.78472670 X_1$
 $R^2 = 0.90905850$
 ค่า T = 7.74445

สุรินทร์ $Y_1 = 0.93729718 X_1$
 $R^2 = 0.89471685$
 ค่า T = 7.14067

ร้อยเอ็ด $Y_1 = 0.90062843 X_1$
 $R^2 = 0.97459975$
 ค่า T = 15.17294

การประมาณค่าผลผลิตเฉลี่ยโดย Simple equation อยู่ภายใต้ข้อสมมติที่ว่า

๑. ปริมาณน้ำฝนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่กำหนดผลผลิต และด้วยเหตุข้อนี้ ผู้ศึกษา จึงกำหนดให้ค่า Y intercept เริ่มจากศูนย์ด้วย เป็นการ Bias ค่าประมาณการบางค่า ทั้งนี้ เพราะใช้ค่าตัวแปรเพียงตัวเดียว

๒. ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ (other things being equal) ยกเว้นปริมาณน้ำฝน

จากสมการที่ทดสอบกับจังหวัดที่มีสภาพของภาวะฝนแล้งค่อนข้างมาก เปรียบเทียบกับ ตัวเลขการสำรวจของสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติแล้ว มีความแตกต่างกันบ้าง มีความมากกว่าและต่ำกว่า ตั้งแต่ ๑% ถึง ๒๓% จาก ๔ จังหวัดที่ทดสอบ ก็นับได้ว่า ค่าผลผลิตเฉลี่ยในปี ๒๕๒๐/๒๑ ในจังหวัดที่ ศึกษาค่อนข้างจะเชื่อถือได้ทั้งนี้เพราะสมการที่ใช้มีค่า Bias โดยไปกำหนดให้การเกาะกลุ่มของตัวเลข มีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงที่ออกจากจุดกำเนิด

สรุปผลจากการศึกษาใน ๒๓ จังหวัด ตามที่ทางสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้สำรวจ ถ้าใช้ตัวเลขผลผลิตเฉลี่ยจากปี ๒๕๑๘ เป็นมันหักฐานในการเปรียบเทียบกับเนื้อที่เพาะปลูกในปี ๒๕๒๐/๒๑ ผลผลิตเสียหายโดยเฉลี่ยประมาณ ๕๐% เมื่อเทียบกับปี ๒๕๑๘/๒๐ แต่ถ้ามองดูผลเสียหายโดยใช้ตัวเลข ผลผลิตเฉลี่ยที่คำนวณจากปริมาณน้ำฝนเป็นตัวกำหนดผลผลิต ตัวเลขที่คำนวณได้จะต่ำกว่าผลผลิตเฉลี่ยปี ๒๕๑๘/๒๐ เกือบทุกจังหวัด ๕/ สำหรับเนื้อที่เพาะปลูกในปี ๒๕๒๐/๒๑ สถิติตัวเลขจากเกษตรจังหวัด

๕/ ได้คำนวณจังหวัดอื่นประกอบด้วย แต่มีใ้ค่นำเสนอ เพื่อใช้ในการตรวจสอบเท่านั้น มีบางจังหวัดผลผลิต เฉลี่ยเพิ่มมากกว่า แต่เป็นเปอร์เซ็นต์ที่ต่ำมาก ซึ่งอาจมีสาเหตุที่เป็นไปได้จากเหตุผลที่อ้างแล้วคือ กำหนดความสัมพันธ์ของ X และ Y ให้เริ่มจากจุดกำเนิด

รายงานว่า
 แมแต่ในจ
 เนื้อที่จะเพิ
 เสียหายถึง
 กลาวได้ว่า
 แนนอน

คณะสำรวจจ
 ษนาการแห่ง
 ข้อมูลเบื้องต้น
 ครั้งที่ ๑ ใน
 ผลเสียหายปร
 จึงได้เอกสาร
 ผลผลิตลดลงก็

ครั้งล่าสุดแม้จ
 ของปี ๒๕๒๐/๒
 ผลผลิตที่เสียหาย

เขตที่กระทบแล
 ลงมาคือ จังห
 มากที่สุด และ
 จังหวัดลพบุรี
 และสระบุรี ผ
 ประมาณ ๓๐ %
 เสียหายทั้งหมดข

ลพบุรีมากกว่าจ
 เมื่อเทียบกับผล

ความแห้งแล้งได้
 เสียหายน้อยกว่าที่
 เศรษฐกิจอื่น ๆ ม

รายงานว่า คิวเฉลี่ยในเขต ๑ - ๕ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เกือบทุกจังหวัดมีเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น แม้แต่ในจังหวัดภาคเหนือและภาคกลางในเขตสำรวจ ๒๓ จังหวัด ก็มีเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นเช่นกัน แม้เนื้อที่เพิ่มขึ้น และผลผลิตที่ได้ประมาณการจากผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับปี ๒๕๑๘/๒๐ ปรากฏว่า ผลผลิตเสียหายถึง ๕๐% ในเขต ๒๓ จังหวัด ซึ่งมีผลผลิตประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของผลผลิตทั้งประเทศ จึงอาจกล่าวได้ว่า ปริมาณผลผลิตจากข้าวในปี ๒๕๒๐/๒๑ นี้ จะมีปริมาณผลผลิตต่ำกว่า ๑๒.๖๕ ล้านตันแน่นอน

๓.๑.๒ ผลกระทบต่อผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

จากรายงานการสำรวจของคณะสำรวจจากสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย กรมการค้าต่างประเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร ธนาคารแห่งประเทศไทย และสมาคมพ่อค้าข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทย ซึ่งได้ออกสำรวจและคาดคะเนข้อมูลเบื้องต้นของผลผลิตข้าวโพดเป็น ๓ ระยะ ตามตารางที่ ๔ ปริมาณผลผลิตข้าวโพดในการสำรวจครั้งที่ ๑ ในต้นปีการเพาะปลูก ประมาณ ๒.๕ ล้านตัน ลดลงจากปี ๒๕๑๘/๒๐ เพียง ๐.๒๕ ล้านตัน เสียหายประมาณ ๑๕ เปอร์เซ็นต์ แต่เนื่องจากภาวะฝนแล้งในระยะหลังจากการสำรวจครั้งแรก จึงได้ออกสำรวจครั้งพิเศษ และครั้งที่สอง ซึ่งคาดคะเนผลผลิตประมาณ ๑.๘ และ ๑.๗๕ ล้านตัน ซึ่งผลผลิตลดลงถึง ๓๕ และ ๔๑ เปอร์เซ็นต์

ความเสียหายของผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยพิจารณาจากตัวเลขของคณะสำรวจจากรายการล่าสุดแม้จะเสียหายโดยเฉลี่ย ๔๑ % ก็ตาม ถ้าเทียบผลผลิตกับเนื้อที่เพาะปลูกแล้ว เนื้อที่เพาะปลูกของปี ๒๕๒๐/๒๑ มีเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่าปี ๒๕๑๘/๒๐ ถึง ๘๒๘,๐๐๐ ไร่ ประมาณ ๑๐ % ผลผลิตที่เสียหายแท้จริงควรจะมากกว่า ๔๑ เปอร์เซ็นต์

ภาวะที่เกษตรกรชาวไร่ข้าวโพดในเขตหรือจังหวัดใด จะรับภาระความเสียหายมากที่สุด เขตที่กระทบแล้ง และเป็นเขตที่มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุดได้แก่ จังหวัดลพบุรี รองลงมาคือ จังหวัดนครราชสีมา ในปี ๒๕๑๘/๒๐ แต่ในปี ๒๕๒๐/๒๑ เนื้อที่เพาะปลูกในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์มากที่สุด และนครราชสีมา รองลงมา (ดูตารางที่ ๕) จังหวัดที่มีผลผลิตเสียหายมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดลพบุรี อุทัยธานี อุดรธานี ลำปาง นครสวรรค์ กำแพงเพชร สุโขทัย ศรีสะเกษ เลย และสระบุรี ผลผลิตเสียหายมากกว่า ๕๐ % สำหรับจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเพชรบูรณ์ เสียหายประมาณ ๓๐ % แต่ถ้าดูจำนวนผลผลิตที่เสียหายแล้วเป็นเปอร์เซ็นต์สูงถึง ๑๘ เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตเสียหายทั้งหมดของประเทศ ทั้งนี้เพราะ เป็นจังหวัดที่มีผลผลิตเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ(จ. เพชรบูรณ์)

สรุปได้ว่า ภาวะฝนแล้งปี ๒๕๒๐ นี้ ผลักภาระให้แก่เกษตรกรชาวไร่ข้าวโพดจังหวัดลพบุรีมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ โดยเปรียบเทียบ และผลผลิตข้าวโพดทั้งประเทศจะลดลงประมาณ ๔๑ % เมื่อเทียบกับผลผลิตปี ๒๕๑๘/๒๐

๓.๑.๓ ผลกระทบต่อผลผลิตมันสำปะหลัง

พืชเศรษฐกิจที่นับได้ว่าทนต่อสภาวะความแห้งแล้งได้มากที่สุด ได้แก่ มันสำปะหลัง จากผลของภาวะฝนแล้งปี ๒๕๒๐ นี้ นับได้ว่ามันสำปะหลังเสียหายน้อยกว่าพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ จึงนับว่าภาวะฝนแล้งปีนี้ให้ผลกระทบต่อพืชเศรษฐกิจอื่นน้อยกว่าพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ มาก ผลจากภาวะฝนแล้งที่จะมีต่อมันสำปะหลัง ได้แก่ ภาวะความแห้งแล้งอันยาวนาน

ขอสมมติว่า
บุคคลอื่น ผู้ศึกษา
การบางค่า ทั้งนี้

เว้นปริมาณน้ำฝน

เปรียบเทียบกับ
จำนวนมากและต่ำกว่า
๖/๒๑ ในจังหวัดที่
เกาะกลุ่มของตัวเลข

กิจแห่งชาติได้สำรวจ
ปลูกในปี ๒๕๒๐/๒๑
เสียหายโดยใช้ตัวเลข
ว่าผลผลิตเฉลี่ยปี
จากเกษตรจังหวัด

นี้ มีบางจังหวัดผลผลิต
เหตุผลที่อ้างแล้วคือ

จะหาในเขตผลิตเจริญเติบโตไม่เต็มที่เท่าที่ควร แต่จะไม่ขึ้นค่าผลิต เช่น ข้าวโพก หรือข้าว ก็ที่กล่าวมาแล้ว
 จากตารางที่ ๖ แสดงเนื้อที่และผลผลิตมันสำปะหลังเปรียบเทียบระหว่างปีการเพาะปลูก
 ๒๕๑๔/๒๐ และ ๒๕๒๐/๒๑ การภาคคะเนผลผลิตปี ๒๕๒๐/๒๑ ประมาณ ๑๐.๖ ล้านตัน ๕/ และ
 ๑๑.๑๒ ล้านตัน ๒/ มันสำปะหลังเป็นที่เพาะปลูกที่ใช้ระยะเวลาการเพาะปลูก ๑๐ - ๑๒ เดือน
 โดยเริ่มจากเดือนเมษายนหรือพฤษภาคม จังหวัดที่ทำการเพาะปลูกมันสำปะหลัง แยกพิจารณาตามเนื้อที่
 ไร่ของลุ่มน้ำโขงนี้ นครราชสีมา ระยอง ขอนแก่น บุรีรัมย์ ชลบุรี ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ อุดรธานี
 มหาสารคาม และจันทบุรี เขตที่กระทบแล้งหนักที่สุดได้แก่ นครราชสีมา กระทบแต่เป็นชวงยาวนาน
 นครชัยบุรีกระทบเป็นชวง ๆ หลายชวง แต่ผลผลิตของจังหวัดจันทบุรี กลับประสบฝนชุกทำให้รากเน่า เกิด
 ผลเสียหายที่มีใช้เกิดจากภาวะฝนแล้ง

ผลที่แท้จริงที่เกิดกับผลผลิตมันสำปะหลังปีนี้ สรุปได้ว่า

๑. เกิดจากภาวะความแห้งแล้งอันยาวนานสำหรับบางท้องที่ ทำให้ผลผลิตมันเจริญ
 เติบโตไม่เต็มที่เท่าที่ควร
๒. เกิดจากฝนตกหนักในบางท้องที่ ทำให้น้ำท่วมอย่างฉับพลัน ทำให้เกิดความเสียหาย
๓. ผลจากราคาหัวมันตกต่ำอันเนื่องมาจากราคาตลาดโลกที่มันสำปะหลังลดลงอย่างมาก
 ชาวไร่มันสำปะหลังขาดความสนใจ และหันไปปลูกพืชอื่นแทน สำหรับเนื้อที่ที่เก็บเกี่ยวแล้ว
 สรุปได้ว่า ปัญหาของฝนแล้งปีนี้มีกระทบพืชเศรษฐกิจชนิดนี้น้อยมาก นอกจากนี้ผลผลิตรวม
 เพิ่มจากปีที่แล้ว จากการราคากระแปรปริมาณความต้องการผลผลิตมันสำปะหลังปีนี้มีประมาณ ๓.๘ - ๓.๕
 ล้านตัน จึงเป็นที่คาดคะเนได้ว่า ปีนี้ผลผลิตมันสำปะหลังของไทยจะราคาตกต่ำลงอีก เพราะผลผลิต
 มากกว่าความต้องการมันสำปะหลัง ๕/

๕/ ที่มา กองเศรษฐกิจการเกษตร

๖/ The Thai Tapioca Trade Association "รายงานสรุปผลสำรวจราคาผลผลิตมันสำปะหลัง
 ประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๐/๒๕๒๑" (พฤศจิกายน ๒๕๒๐ - ตุลาคม ๒๕๒๑) ก็คือเรื่องหนึ่งๆ

ประมาณการผลผลิตมันสำปะหลังปี ๒๕๒๐/๒๑

		เนื้อที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตหัวมัน (เมตริกตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (ก.ก.)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๖ จังหวัด	๒,๘๐๐,๐๐๐	๕,๔๐๐,๐๐๐	๑,๙๐๐-๒,๐๐๐
ภาคตะวันออก	๖ จังหวัด	๑,๕๐๐,๐๐๐	๔,๓๗๐,๐๐๐	๒,๙๐๐
ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้		๕๔๐,๐๐๐	๑,๓๕๐,๐๐๐	๒,๕๐๐
รวมทั้งประเทศ		๕,๘๔๐,๐๐๐	๑๑,๑๒๐,๐๐๐	๒,๑๒๐

๗/ การเปรียบเทียบอัตราผลผลิตมันสำปะหลังอัครเม็คคอตหัวมัน ใช้อัตราส่วน ๑ : ๒.๒๕ - ๒.๕
 สำหรับปีนี้ถ้าผลผลิตเป็นไปตามคาดหมาย ประเทศไทยจะผลิตมันอัครเม็คคอตได้ประมาณ ๔ ล้านกว่าตัน

อีกพืช
 ทั้งแต่
 ระยอง
 เดือนมี
 ประมา
 เขตที่ใ
 ประมาณ
 ๑๒ เป็

ประมาณ
 ภาคเหน
 (ล้าน
 และ
 ภาคกลาง
 (สิงห์
 ละคร
 เพช
 ภาคตะวัน
 (ชลบุรี
 ภาคตะวัน
 (อุดร

๓.๒๕ ล้าน
 ปี ๒๕๑๔/๒๑
 ของออยโร
 รวมในปี ๒๕

๕/ กองเศ
 ๒๕๑๔/๒
 และสห

ทั้งนี้ก็ตามคนตัว
วางปีการเพาะปลูก
กัน ๕/ และ
- ๑๒ เดือน
พิจารณาตามเนื้อที่
กาฬสินธุ์ อุดรธานี
ตั้งเป็นช่วงยาวนาน
ทำให้ทราบมา เกิด

เมล็ดลิกมันเจริญ
ทำให้เกิดความเสียหาย
หลังลดลงอย่างมาก
ยาวแล้ว
นอกจากนี้ผลผลิตรวม
าม ๓.๔ - ๓.๕
ก เพราะปลูกผลผลิต

เมล็ดลิกมันสำปะหลัง
หรือคือ...

๓	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่
)	(ก.ก.)
๐	๑,๕๐๐-๒,๐๐๐
๑๐	๒,๓๐๐
๒๐	๒,๕๐๐
๓๐	๒,๖๒๐

๒.๒๕ - ๒.๕
ประมาณ ๔ ล้านกว่าตัน

๓.๑.๔ ผลกระทบต่อผลผลิตอ้อยโรงงาน อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

อีกพืชหนึ่ง ระยะเวลาการเพาะปลูกใช้เวลาประมาณ ๑๒ เดือน โดยเริ่มฤดูการเพาะปลูก ตั้งแต่เดือนมีนาคม-เมษายน หรือพฤษภาคม แล้วแต่เขตเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ในเขตชลบุรี ระยะเวลาเริ่มเพาะปลูกประมาณเดือนพฤษภาคม ส่วนด้านกาญจนบุรีหรือเขต ๑๒ เริ่มประมาณ เดือนมีนาคม สำหรับอาณาเขตการเพาะปลูกอ้อยที่ให้ผลผลิตมากที่สุดได้แก่เขต ๑๒ มี ประมาณ ๑๐.๗ ล้านตัน จากผลผลิตทั้งหมดของประเทศ ๒๒.๕ ล้านตัน (ปี ๒๕๑๘/๒๐) ๕/ เขตที่ได้ผลผลิตรองลงมาได้แก่เขต ๑๑ (ชัยนาท สุพรรณบุรี และนครปฐม) ๔.๒๕ ล้านตัน ประมาณ ๑๕ เปอร์เซ็นต์ ส่วนเขต ๑๕ ชลบุรีและระยอง ผลผลิต ๒.๗๗ ล้านตัน ประมาณ ๑๒ เปอร์เซ็นต์ จึงนับได้ว่าเขตเศรษฐกิจของอ้อยอยู่ใน ๓ เขตนี้เป็นสำคัญ

การประมาณการผลผลิตของสำนักงานอ้อยและน้ำตาลเมื่อ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๐ ประมาณอ้อยทั้งประเทศ ๒๑,๕๔๗,๔๒๐ ตัน แยกเป็นภาคต่าง ๆ ดังนี้

ภาคเหนือ

(ลำปาง, อุดรดิตถ์, พิจิตร, พิษณุโลก, กำแพงเพชร และนครสวรรค์) ๒,๖๑๖,๕๙๐ ตัน

ภาคกลาง

(สิงห์บุรี, อ่างทอง, อุทัยธานี, ชัยนาท, เพชรบูรณ์, ลพบุรี, สระบุรี, สุพรรณบุรี, กาญจนบุรี, ราชบุรี, นครปฐม, เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์) ๑๔,๓๔๗,๒๐๐ ตัน

ภาคตะวันออก

(ชลบุรี, ระยอง, จันทบุรี, ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี) ๓,๓๖๖,๕๔๐ ตัน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(อุดรธานี, ขอนแก่น, นครพนม และบุรีรัมย์) ๑,๖๕๖,๕๙๐ ตัน

ส่วนเนื้อที่ที่ใช้เพาะปลูกอ้อยคาดคะเนว่าใกล้เคียงกับปี ๒๕๑๘/๒๐ ประมาณ ๓.๒๕ ล้านไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของทั่วประเทศประมาณ ๖.๔ ตัน ซึ่งเทียบกับ ปี ๒๕๑๘/๒๐ ผลผลิตเฉลี่ยของประเทศได้ไร่ละ ๔.๐ ตัน ถ้าเทียบกับการคาดคะเนผลผลิตของอ้อยโรงงานที่สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประมาณไว้ละ ๕.๔ ตันจะได้ผลผลิตรวมในปี ๒๕๒๐/๒๑ เพียง ๑๔.๐ ล้านตัน จำนวนที่จะจัดสรรอ้อยแก่โรงงานจะต้องเกิด

สำรวจอ้อยโรงงาน ปีการเพาะปลูก
๕/ กองเศรษฐกิจการเกษตร " รายงานผลการสำรวจอ้อยโรงงาน (มีนาคม ๒๕๒๐) กระทรวงเกษตร ๒๕๑๘/๒๐ เอกสารสถิติการเกษตร เลขที่ ๕๕ และสหกรณ์ กรุงเทพฯ

ปัญหาจากผลผลิตแตกต่างกัน ๓ ล้านตัน

จากสภาวะฝนแล้งปี ๒๕๒๐ ที่มีผลกระทบต่อผลผลิตของอ้อยแยกพิจารณาไว้
ดังนี้

๑. อ้อยคอ ในเขตที่มีเนื้อที่การเพาะปลูกอ้อยมากที่สุดอยู่ในเขตที่กระทบ
ฝนแล้งค่อนข้างหนักอยู่แล้ว เช่น กาญจนบุรี สุพรรณบุรี เขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียง
เฉียงเหนือทั้งหมดและจังหวัดชลบุรี ซึ่งบางจังหวัดกระทบแล้งติดต่อกันนาน บางจังหวัด
กระทบแล้ง ๒ ช่วงทำให้กระทบต่อการเติบโตของอ้อย ทำให้ต้นอ้อยไม่สมบูรณ์มีลำต้นเล็ก
และเตี้ยกว่าปกติ ผลผลิตต่อไร่จะลดลง แต่ปริมาณเนื้อที่เพาะปลูกลดลงไม่ได้แน่ ๆ

๒. อ้อยใหม่ สำหรับอ้อยใหม่จะถูกกระทบจากผลของภาวะฝนแล้งมาก
ทั้งนี้เพราะบางจังหวัดเกิดฝนแล้งในช่วงเริ่มฤดูเพาะปลูก เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี กระทบ
ฝนแล้งติดต่อกันถึง ๔ เดือนตั้งแต่มีนาคม-มิถุนายน ผลของภาวะฝนแล้งติดต่อกันนานมาก
เช่นนี้ทำให้การผลิกอ้อยต้องเลื่อนออกไป และหรือต้องมีการซ่อมอ้อยแทนมากกว่า ๑ ครั้ง
นอกจากนี้ยังกระทบความเจริญเติบโตของอ้อยโดยตรงด้วย ทำให้ลำต้นเล็กและผลผลิตต่อ
ไร่ลดลง สำหรับจังหวัดที่กระทบฝนแล้งในช่วงแรกแต่ไม่รุนแรงเท่าสุพรรณบุรีได้แก่จังหวัด
จันทบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี เป็นต้น

นอกจากอ้อยใหม่กระทบกับภาวะฝนแล้งในช่วงเริ่มฤดูแล้ว อ้อยใหม่ยังกระทบ
กับภาวะฝนแล้งในช่วงที่สองด้วย ทั้งในเขตจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดอื่น ๆ เช่น จังหวัด
กาญจนบุรี ชลบุรี นครสวรรค์ เป็นต้น การกระทบภาวะฝนแล้งถึงสองช่วงทำให้เพิ่มความ
รุนแรงในเขตที่มีเนื้อที่เพาะปลูกอ้อยโรงงานเป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับเนื้อที่ทั้งหมดที่ใช้
เพาะปลูกอ้อยของประเทศ

สรุปได้ว่าผลของภาวะฝนแล้งครั้งนี้ นอกจากจะกระทบความเจริญเติบโตของ
อ้อยและผลผลิตต่อไร่ตกต่ำแล้ว ยังมีผลให้ต้นทุนการปลูกอ้อยใหม่สูงกว่าเดิมมาก และเนื้อที่
เก็บเกี่ยวน่าจะลดลงกว่าเดิมไม่น่าที่จะใกล้เคียงกับปีที่แล้ว ทั้งนี้เพราะราคาในปี ๒๕๑๘/๒๐
ราคาน้ำตาลในตลาดโลกก็ลดลง แต่ผลของกรรราคาขณะนี้ยังไม่สามารถที่จะยืนยันตัวเลข
ได้ถูกต้องแน่นอน

๓.๑.๕ ผลที่กระทบต่อผลผลิตของพืชไร่อื่น ๆ ปอนันท์ไคว้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจ
ที่สำคัญพืชหนึ่ง จังหวัดที่ทำกรเพาะปลูกอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด ช่วงเวลา
ของการผลิอยู่ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน จากตารางที่ ๗ ภาคคะเนเนื้อที่
เพาะปลูกและผลผลิตเพิ่มกว่าปี ๒๕๑๘/๒๐ แต่เนื่องจากปี ๒๕๒๐ กระทบฝนแล้งทำให้ผลผลิต
ต่อไร่ลดลงแทบทุกจังหวัด นอกจากนี้คุณภาพของผลผลิตก็ต่ำลงเพราะขาดแคลนน้ำที่จะใช้พอก
ปอ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการกำหนดราคาที่เหมาะสมควรจะได้รับการ

ร
ภ
จ
เ
เ
น
น
ก
ฝ
จ
อ
จ
จ
ค
ช
ข
ย
พ
ค
ภ
๒
ม
เพราะ
ทั้ง
น
ป
นำ

พิจารณาได้

เขตที่กระทบ

ตะวันออก

งจังหวัด

มีลำต้นเล็ก

เน ๆ

แล้งมาก

บุรี กระทบ

กันนานมาก

ว่า ๑ ครั้ง

จะผลผลิตคือ

ไว้แก่จังหวัด

ไหมยังกระทบ

เช่น จังหวัด

ให้เพิ่มความ

อที่ทั้งหมดที่ใช้

ริญเคิบโตของ

าก และเนื้อที่

ในปี ๒๕๑๔/๒๐

ยืนยันตัวเลข

เป็นพืชเศรษฐกิจ

ก ช่วงเวลา

กคะเนเนื้อที่

แล้งทำให้ผลผลิต

ลมน้ำที่จะใช้ฟอก

สำหรับพืชเศรษฐกิจที่ในระยะหลังเริ่มทำรายได้ให้แก่เกษตรกรเพิ่มขึ้นได้แก่
 ถั่วเหลืองและถั่วเขียว ซึ่งสามารถเพาะปลูกได้ปีละ ๒ ครั้ง เขตที่ทำการเพาะปลูกมีทั้ง
 ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับช่วงการเพาะปลูกครั้งแรกอยู่
 ในช่วงพฤษภาคมถึงกันยายน และครั้งที่สองอยู่ระหว่าง เดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ จะ
 เห็นได้ว่าในช่วงฤดูการเพาะปลูกครั้งที่ ๑ เป็นช่วงที่กระทบฝนแล้งทุกจังหวัด เพียงแต่นัก
 เบาท่างกัน ผลผลิตถั่วเหลืองเสียหายประมาณ ๘๙ % สำหรับผลผลิตถั่วเขียวไม่สามารถ
 นำมาพิจารณาได้เพราะมีอุปสรรคในค่านตัวเลขที่จะนำมาใช้ในการพิจารณา ซึ่งยังไม่ได้รับการ
 ยืนยันทางสถิติ

นอกจากผลผลิตของพืชเศรษฐกิจที่กล่าวแล้ว พืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่นข้าวฟ่าง
 ฝ้าย และยาสูบ ก็ถูกกระทบจากภาวะของฝนแล้งเช่นกัน แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดของตัวเลข
 จึงยากที่จะประมาณการผลผลิตที่ลดลง และผลที่กระทบต่อเกษตรกรที่เพาะปลูกพืชต่าง ๆ ใน
 อัตราที่แตกต่างกันได้

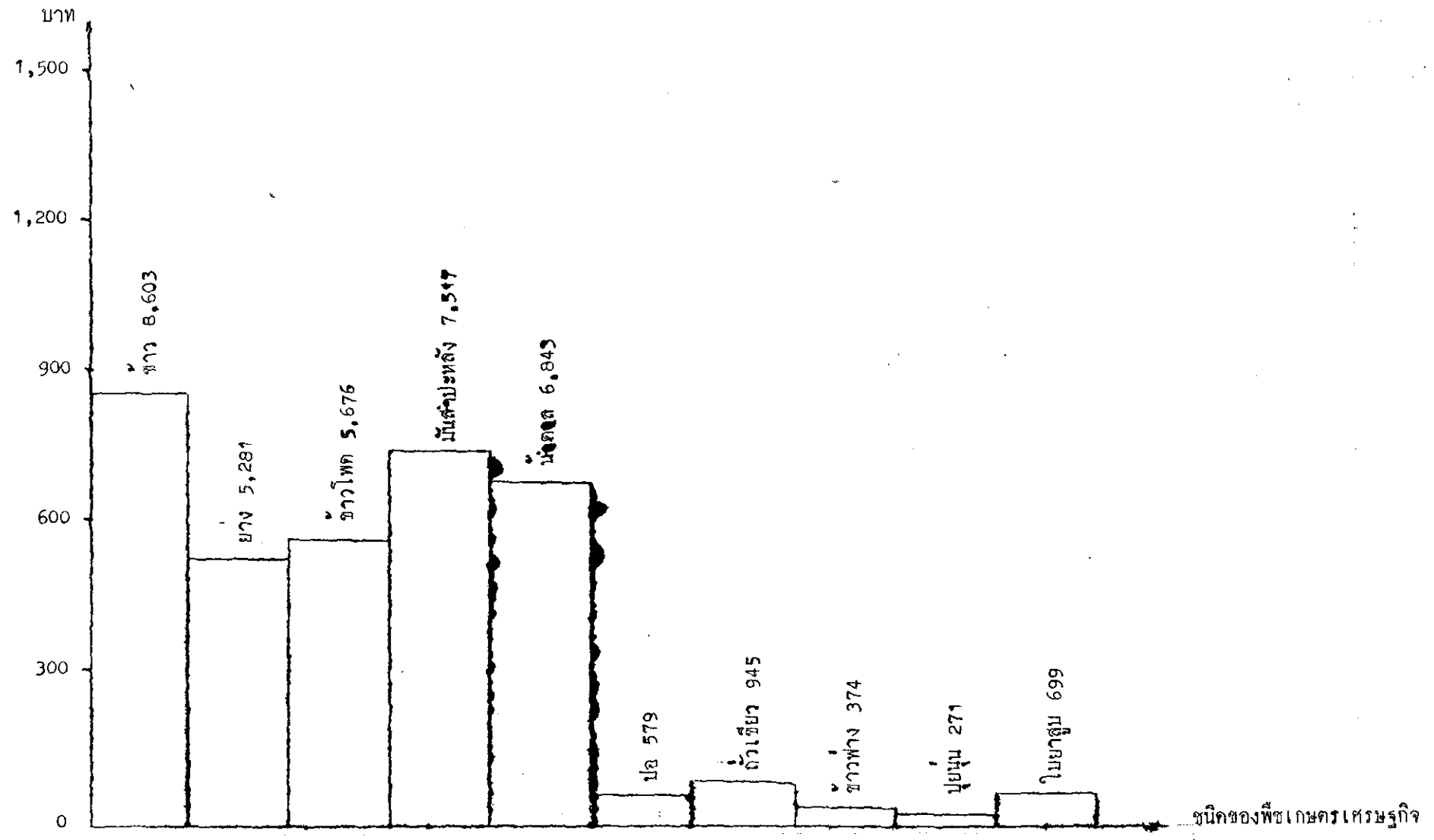
๓.๒ ผลกระทบด้านรายได้จากการส่งสินค้าเกษตรเป็นสินค้าออก

การพิจารณาที่มาของรายได้จากสินค้าขาออกทั้งหมดของประเทศเท่าที่ย่านมา
 จะเห็นได้ว่าสินค้าขาออกอันดับหนึ่งถึงห้า และเน้นเฉพาะสินค้าเกษตร ตั้งแต่ปี ๒๕๑๐-๒๐
 จะเห็นได้ว่า ข้าว ข้าวโพค มันสำปะหลัง ยางพารา และน้ำตาล ครองห้าอันดับแรกมา
 ตลอด (ดูตารางที่ ๕ และรูปที่ ๑-๓ ประกอบ) รายได้จากสินค้าออกด้านสินค้าเกษตร
 ขึ้นอยู่กับราคาสินค้าและปริมาณที่สามารถจะส่งออกได้เป็นสำคัญ สำหรับสินค้าทั้งห้าที่กล่าว
 ข้างต้นได้รับผลกระทบจากภาวะฝนแล้งอย่างหนักแทบทุกชนิด ในด้านปริมาณผลผลิต ยกเว้น
 ยางพารา และมันสำปะหลัง สำหรับอนาคตของตลาดข้าวโพค มันสำปะหลัง และน้ำตาล
 คงได้ทราบจากผู้บรรยายทั้งสามมาแล้ว สำหรับอนาคตของข้าวซึ่งได้รับผลกระทบจาก
 ภาวะฝนแล้งทำให้ผลผลิตลดลง ประกอบกับการคาดคะเนผลผลิตข้าวนาปีรังจะลดลงกว่าปี
 ๒๕๒๐ จึงคาดคะเนได้ว่าจำนวนข้าวที่จะเหลือส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศจะลดลง แต่
 มูลค่าส่งออกขึ้นอยู่กับราคาข้าวในตลาดโลกเป็นสำคัญ

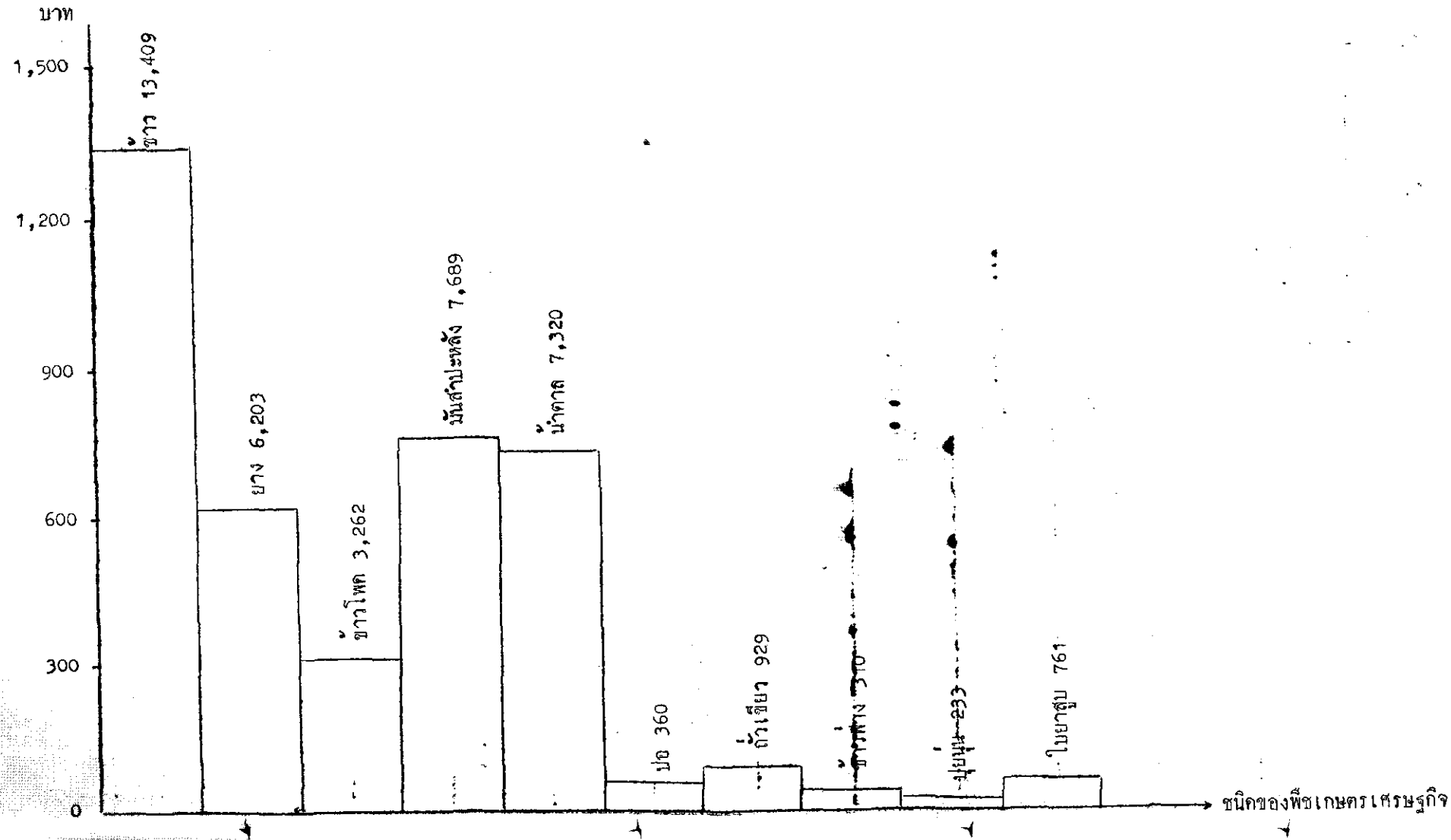
สำหรับอนาคตของรายได้จากยางพารามีแนวโน้มที่จะดีกว่าสินค้าอื่น ๆ ทั้งนี้
 เพราะราคายางในตลาดโลกมีแนวโน้มสูงขึ้นและปริมาณผลผลิตไม่พอเพียงกับความต้องการ
 ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

การคาดคะเนรายได้จากสินค้าเกษตรสำหรับปี ๒๕๒๐/๒๑ คาดได้ว่าจะลดลง
 แน่นนอน และอาจรุนแรงมากยิ่งขึ้นถ้ามาตรการควบคุมการนำสินค้าเข้าไม่สามารถที่จะลด
 ปริมาณการนำเข้าลงได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาโครงสร้างการ
 นำเข้าของไทยนั้นปริมาณการนำเข้ามีอัตราค่อนข้างคงที่ ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเพราะขีดความ

รูปที่ ๒. เปรียบเทียบมูลค่าสินค้าออกของพืชเกษตรเศรษฐกิจของไทย ในปี ๒๕๑๑

รูปที่ ๓ - เปรียบเทียบมูลค่าสินค้าออกของพืชเกษตรเศรษฐกิจของไทย ในปี ๒๕๒๐

ตามโครงการในทางเศรษฐกิจของไทยมิได้เต็มขนาดพอที่งานกับปัญหาภาวะน้ำได้ ๕/ นอกจากนี้
ปัจจัยที่จะทำให้คู่การค้าชาตกุดเพิ่มความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ถ้าค่าของเงินดอลลาร์ซึ่งตกต่ำ
ทั้งนี้เพราะประเทศไทยไม่สามารถลดปริมาณการนำเข้าน้ำมัน เข้าประเทศได้

สรุปได้ว่า จากภาวะฝนแล้งปีนี้อยู่ชั้ช้ลงไปว่าขีดความสามารถในการส่งออก
ของไทยยิ่งลดลง ปัญหาคู่การค้าจะยิ่งชากุดมากยิ่งขึ้นถ้ารัฐบาลไม่สามารถที่จะใช้ปัจจัย
ด้านอื่น ๆ เข้ามาช่วยแก้ไข อัตราความรุนแรงจากคู่การค้าชาตกุดจะยิ่งทวีมากขึ้น

๓.๓ ผลกระทบต่อกันอื่น ๆ

จากสภาวะฝนแล้งปีนี้นอกจากจะส่งผลให้ผลผลิตของพืชแทบทุกชนิดลดลงแล้ว
ยังทำให้เกษตรกรบางกลุ่มไม่มีรายได้เลยหรือมีบ้าง เนื่องจากได้รับผลผลิตเพียงบางส่วน
ส่วนหนึ่งนอกจากจะทำให้ชากรายได้เพื่อใช้จ่ายตามปกติแล้ว สิ่งที่จะหลีกเลี่ยงไม่พ้นแห่ง
ความจนยิ่งขึ้นก็คือ ภาวะหนี้สิน เกษตรกรซึ่งเดิมไม่เคยมีหนี้สิน ปีนี้มีโอกาสหลีกเลี่ยง
ได้ยาก หรือถ้าเคยเป็นหนี้สินอยู่แล้วโอกาสที่จะชำระคืนคงทำได้ยาก มีแต่จะเพิ่มภาวะ
หนี้สินยิ่งขึ้น โดยเฉพาะหนี้สินกับพ่อค้าและเจ้าของที่ดิน และวัตถุประสงค์ของการก่อหนี้จะ
มุ่งไปทางด้านการบริโภคมากกว่าการลงทุน โดยเฉพาะระยะนี้ซึ่งยังไม่เริ่มฤดูกาลเพาะ
ปลูก ความหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลด้านสินเชื่อคงมีเฉพาะกลุ่มเกษตรกร
ที่มีหลักทรัพย์ หรือกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับผลผลิตปีนี้ สำหรับเกษตรกรที่ผลผลิตเสียหายหมด
และไม่มีที่ดินทำกินก็คงได้รับความอนุเคราะห์จากนายทุนมากกว่าที่จะได้รับการช่วยเหลือ
จากรัฐบาลผ่านธนาคาร แม้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้กำหนดนโยบายให้ธนาคาร
ขยายสินเชื่อการเกษตรเป็นร้อยละ ๕ จากยอดเงินฝากก็ตาม เงินสินเชื่อเป็นข้อจำกัด
ในการขอกู้ของธนาคารนั้น ๆ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถขอกู้ได้ แม้ธนาคารสินเชื่อเพื่อ
การเกษตรจะให้เกษตรกรกู้ในฐานะกลุ่มเกษตรกรก็ตาม โอกาสที่จะได้รับความไว้วาง
ใจจากสมาชิกในกลุ่มก็คงจะจำกัดมากยิ่งขึ้น เพราะเกษตรกรแต่ละคนในกลุ่มจะต้องรับ
อัตราความเสี่ยงสูงจากการค้าประกันกันเอง

สำหรับปัญหาค่าแรงงานและการเคลื่อนย้ายแรงงานจะได้รับค่าจ้างอย่าง
ละเอียดในภาคแรงงานของกลุ่มสัมมนาในครั้งนี้

๕/ ดร. ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ " โครงสร้างของการนำเข้าของประเทศไทย
(๒๕๐๒ - ๒๕๑๕) วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ปีที่ ๓ เล่มที่ ๒
กุมภาพันธ์ - เมษายน ๒๕๒๑ หน้า ๑๕๖

รูปที่ ๑๒ เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกพืชเกษตร เศรษฐกิจของไทย ปีที่ ๒๕๒๑

บาท
1,500

13,409

ภาคสถิติ

หน้า

ารกระทบคอ
ศของ
ได้จากกา
ประเทศ
และค่าน
งมากน้อย
ทางที่และ
ประเทศ

ตารางที่ ๑.๑	สถิติปริมาณน้ำฝนรายเดือน	- สกลนคร	๑
ตารางที่ ๑.๒	"	- นครพนม	๒
ตารางที่ ๑.๓	"	- อุดรธานี	๓
ตารางที่ ๑.๔	"	- อุบลราชธานี	๔
ตารางที่ ๑.๕	"	- สุรินทร์	๕
ตารางที่ ๑.๖	"	- ร้อยเอ็ด	๖
ตารางที่ ๑.๗	"	- ขอนแก่น	๗
ตารางที่ ๑.๘	"	- นครราชสีมา	๘
ตารางที่ ๑.๙	"	- ชัยภูมิ	๙
ตารางที่ ๑.๑๐	"	- นครสวรรค์	๑๐
ตารางที่ ๑.๑๑	"	- เลย	๑๑
ตารางที่ ๑.๑๒	"	- เพชรบูรณ์	๑๒
ตารางที่ ๑.๑๓	"	- ลพบุรี	๑๓
ตารางที่ ๑.๑๔	"	- พิษณุโลก	๑๔
ตารางที่ ๑.๑๕	"	- น่าน	๑๕
ตารางที่ ๑.๑๖	"	- ลำปาง	๑๖
ตารางที่ ๑.๑๗	"	- แพร่	๑๗
ตารางที่ ๑.๑๘	"	- อุดรศักดิ์	๑๘
ตารางที่ ๑.๑๙	"	- เชียงราย	๑๙
ตารางที่ ๑.๒๐	"	- เชียงใหม่	๒๐
ตารางที่ ๑.๒๑	"	- สุพรรณบุรี	๒๑
ตารางที่ ๑.๒๒	"	- กาญจนบุรี	๒๒
ตารางที่ ๑.๒๓	"	- ประจวบคีรีขันธ์	๒๓
ตารางที่ ๑.๒๔	"	- ปราจีนบุรี	๒๔
ตารางที่ ๑.๒๕	"	- ชลบุรี	๒๕
ตารางที่ ๑.๒๖	"	- จันทบุรี	๒๖
ตารางที่ ๒	แสดงช่วงฤดูฝนในเขตเกษตรกรรมธุรกิจ		๒๗
ตารางที่ ๓	แสดงเนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิตทั้งหมด ผลผลิตต่อไร่ ปี ๒๕๑๙/๒๐		
	การคาดคะเนผลผลิตข้าวหน้าปี และการเสียหาย ปี ๒๕๒๐/๒๑		๒๘
ตารางที่ ๔	ผลการสำรวจพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตข้าวโพด ฤดูกาลผลิต ๒๕๒๐/๒๑		๓๑
ตารางที่ ๕	ผลการสำรวจพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตข้าวโพด ฤดูกาลผลิต ๒๕๒๐/๒๑		
	เทียบกับฤดูกาลผลิต ๒๕๑๙/๒๐		๓๒
ตารางที่ ๖	แสดงเนื้อที่ ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของมันสำปะหลัง		
	เปรียบเทียบปี ๒๕๑๙/๒๐ และปี ๒๕๒๐/๒๑		๓๔

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

STATION NAKHON PHANOM

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	-	-	16.7	3	117.6	8	9.0	2	198.6	15	344.3	22	297.6	21	1088.3	30	315.5	22	116.0	12	.4	1	-	-	2504.0	136
1961	-	-	-	-	58.9	6	72.5	7	266.2	15	760.3	23	270.8	21	764.9	26	586.8	28	56.3	9	-	-	-	-	2836.7	135
1962	-	-	-	-	40.8	5	166.3	13	328.5	20	032.8	25	408.7	25	526.0	25	297.1	21	21.6	4	1.2	1	-	-	2823.0	137
1963	-	-	-	-	114.2	7	58.4	2	164.2	14	900.5	25	485.6	26	508.9	23	367.8	22	68.8	9	45.1	4	-	-	2713.5	132
1964	-	-	-	-	38.3	5	72.5	7	334.8	21	-	-	-	-	575.1	22	318.9	27	290.5	12	3.0	3	-	-	-	-
1965	-	-	17.7	4	24.0	6	92.9	10	236.3	18	775.9	28	301.0	21	273.9	23	261.5	15	18.7	4	2.7	1	-	-	2004.6	130
1966	-	-	49.4	9	96.9	6	204.3	14	259.4	20	396.7	19	324.6	21	842.1	31	159.2	13	32.9	7	8.5	3	-	-	2374.0	143
1967	-	-	8.7	1	49.6	3	185.3	12	249.7	22	395.8	19	396.1	21	483.9	28	403.7	26	6.8	4	7.0	3	-	-	2186.6	139
1968	2.0	2	31.0	4	71.9	8	13.4	7	239.0	21	424.1	27	356.9	26	644.3	27	230.9	19	57.3	7	-	-	-	-	2070.8	148
1969	10.3	5	.5	1	15.9	7	115.7	9	281.0	17	643.6	25	770.6	28	503.7	18	305.3	20	42.6	6	-	-	-	-	2689.2	136
1970	-	-	.3	2	6.4	5	76.3	9	42.5	21	497.8	24	414.2	25	745.1	31	468.7	21	21.3	5	.7	2	-	-	2673.3	145
1971	2.7	1	23.0	3	5.7	4	30.6	9	295.8	17	371.4	26	532.1	25	315.4	25	375.3	16	42.1	10	.3	1	28.5	3	2022.9	140
1972	-	-	17.1	3	83.3	4	107.2	10	254.4	23	706.1	24	493.1	27	761.7	29	101.6	16	126.5	10	.5	1	-	-	2651.5	147
1973	-	-	.9	1	9.8	2	71.0	9	214.0	20	288.4	25	472.2	26	430.9	25	307.5	22	24.8	9	.1	1	-	-	1820.5	140
1974	7.8	3	2.9	3	24.7	5	76.8	12	190.1	18	418.7	23	434.8	26	864.6	24	97.3	17	36.4	10	15.7	4	.8	2	2170.6	147
1975	2.8	3	31.1	4	58.8	6	76.8	8	190.5	20	499.8	29	515.1	26	1323.9	30	140.3	11	32.5	9	3.2	1	-	-	2783.8	147
1976	-	-	3.6	3	64.2	6	101.1	9	168.8	21	320.5	19	546.5	26	377.7	23	285.5	22	128.0	15	-	-	-	-	1996.9	144
1977	13.9	2	-	-	1.3	1	117.1	16	109.0	11	265.2	19	380.8	26	348.7	24	381.0	15	111.6	1	-	-	-	-	-	-

1960	18.5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
YEAR	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	
	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	ANNUAL														

STATION, UDON THANI

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

STATION UDON THANI

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	18.5	1	.1	1	60.7	5	17.1	5	175.6	23	140.1	10	240.9	24	529.3	24	275.3	23	147.0	10	3.7	3	-	-	1608.3	129
1961	-	-	27.9	6	32.1	5	35.1	9	214.6	16	284.1	21	205.4	19	237.8	22	487.6	27	54.9	10	-	-	-	-	1579.5	135
1962	-	-	1.2	1	3.7	3	133.8	10	142.7	18	224.9	18	295.9	21	379.7	25	306.4	22	76.0	6	5.5	1	1.4	1	1571.2	126
1963	-	-	6.3	1	56.4	6	74.5	8	108.6	16	277.6	22	299.1	24	197.8	19	287.6	20	126.8	12	82.8	4	-	-	1517.5	132
1964	-	-	143.0	3	25.0	4	97.9	8	313.1	18	185.4	17	169.7	16	195.2	20	129.4	21	221.4	13	4.2	4	-	-	1484.3	125
1965	.1	1	19.9	6	36.7	5	38.2	1	337.9	18	224.6	22	277.7	17	349.3	19	199.2	16	85.9	7	.6	2	-	-	1570.1	124
1966	-	-	8.6	3	72.1	7	119.1	8	274.1	18	261.3	15	167.5	15	492.7	29	171.5	12	39.1	7	-	-	-	-	1606.0	114
1967	-	-	2.1	2	11.2	3	90.9	10	199.3	14	281.8	14	213.7	14	63.5	10	539.9	23	6.6	2	18.1	2	-	-	1427.7	94
1968	2.4	2	11.3	2	42.5	5	135.0	8	282.4	16	184.8	17	278.2	17	242.0	21	308.9	19	25.6	3	.1	1	-	-	1513.2	111
1969	71.0	7	1.8	2	41.8	4	31.5	5	179.8	17	230.3	19	286.3	21	133.4	15	327.6	21	104.9	7	24.1	2	-	-	1432.5	120
1970	-	-	.8	1	28.0	7	91.0	6	357.7	24	656.1	26	168.0	19	421.3	26	642.1	21	52.3	6	.5	2	.9	1	2418.7	139
1971	-	-	13.2	3	11.5	1	57.7	7	192.6	17	187.5	19	282.3	20	360.6	23	228.4	15	116.8	9	2.6	1	41.4	4	1494.6	119
1972	-	-	4.4	1	120.4	4	76.4	8	69.1	13	202.6	20	129.2	14	203.2	18	110.0	10	131.4	9	4.5	2	1.6	2	1052.8	101
1973	-	-	-	-	-	-	4.0	1	66.4	7	219.3	21	171.3	16	244.8	21	400.3	20	272.6	21	14.1	3	-	-	1395.2	110
1974	12.4	2	3.5	1	78.9	5	219.0	9	104.1	14	96.3	13	290.3	25	455.1	22	210.5	21	36.9	8	18.1	4	-	-	1525.1	124
1975	16.6	5	51.8	4	16.2	2	14.6	4	333.5	21	285.8	17	229.5	19	302.4	25	289.4	22	208.0	8	5.2	2	-	-	1753.0	129
1976	-	-	55.6	3	17.3	3	715.8	9	124.8	17	213.9	17	283.1	20	209.3	24	315.2	19	107.7	12	9.6	1	-	-	1452.3	125
1977	8.9	2	-	-	21.9	2	196.5	14	63.6	10	157.8	9	121.2	22	177.9	17	229.5	16	-	-	-	-	-	-	-	-

STATION NAKHON PHANOM

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	
1960	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2504.0	136

YEAR	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	ANNUAL
	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY

STATION UBOON RATCHATHANI

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977
STATION UBOON RATCHATHANI

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	-	-	.1	1	180.5	9	45.3	5	157.4	15	211.9	15	206.6	16	339.7	26	261.3	17	267.9	13	27.8	7	-	-	1698.5	124
1961	-	-	.1	1	28.2	8	101.8	9	294.9	18	229.8	23	341.4	20	313.9	21	374.2	23	123.3	13	1.2	2	1.0	1	1809.8	139
1962	-	-	45.8	2	124.5	2	27.2	7	249.3	14	189.6	18	428.5	26	419.7	23	393.5	26	163.5	12	4.4	1	-	-	2052.6	131
1963	-	-	-	-	94.7	5	11.4	5	184.1	12	267.5	19	279.1	23	269.6	22	232.2	24	111.8	13	65.5	8	-	-	1515.9	131
1964	5.5	2	-	-	51.4	6	64.4	5	502.5	21	192.2	14	147.1	11	245.8	22	284.9	19	61.3	7	82.3	6	-	-	1637.4	113
1965	-	-	5.1	3	1.3	3	175.5	8	280.5	15	377.1	26	120.1	16	128.1	20	169.0	19	17.3	7	22.3	2	1.3	1	1297.6	120
1966	-	-	-	-	83.2	6	123.0	9	644.1	24	276.3	13	445.6	23	401.5	24	178.8	17	53.9	7	23.0	2	8.9	2	2238.3	129
1967	-	-	-	-	-	-	182.6	9	70.1	12	130.5	15	209.4	19	354.3	19	189.3	23	135.3	4	23.2	3	-	-	1294.7	104
1968	2.7	2	.2	1	5.7	2	71.3	8	166.5	12	282.4	17	152.6	18	290.2	21	499.3	21	4.0	5	.8	1	-	-	1475.7	108
1969	-	-	5.3	2	12.9	5	74.5	7	203.9	13	309.7	19	435.8	23	148.8	19	346.7	18	50.0	8	34.7	3	-	-	1622.3	117
1970	.4	1	.7	1	.5	1	79.9	8	168.4	17	278.5	22	406.7	20	571.9	24	189.4	17	30.5	8	6.1	4	17.4	5	1750.4	128
1971	-	-	13.1	2	.4	1	58.5	8	225.4	12	231.8	26	307.3	20	317.8	22	273.1	18	20.9	10	.6	2	3.7	1	1352.6	122
1972	-	-	57.9	5	108.9	4	39.0	8	76.0	9	480.3	18	464.9	23	312.7	26	293.3	21	77.3	12	16.9	6	8.2	3	1935.9	135
1973	-	-	21.9	2	.2	1	40.0	5	166.7	19	190.6	15	404.7	20	257.8	27	298.6	23	31.5	8	3.9	2	-	-	1415.9	122
1974	1.1	2	2.4	1	18.2	3	106.7	11	272.3	18	182.3	16	294.3	15	438.8	23	246.3	23	127.7	13	40.6	6	3.4	1	1733.8	132
1975	2.2	2	16.6	1	6.7	3	31.7	6	208.6	21	212.4	25	299.1	17	408.3	24	268.6	20	99.1	13	70.2	5	4.1	2	1640.7	139
1976	-	-	.2	1	10.7	4	93.9	8	145.9	20	291.7	14	242.5	22	366.3	23	210.3	21	94.2	16	35.7	5	-	-	1491.4	134
1977	-	-	-	-	13.9	3	63.5	5	146.6	11	81.1	12	174.7	12	338.9	23	426.8	18	38.8	8	-	-	-	-	-	-

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977
STATION UBON RATCHATHANI

YEAR	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	ANNUAL									
JAN	MM.	DAY	FEB	MM.	DAY	MAR	MM.	DAY	APR	MM.	DAY	MAY	MM.	DAY	JUN	MM.	DAY	JUL	MM.	DAY	AUG	MM.	DAY	SEP	MM.	DAY	OCT	MM.	DAY	NOV	MM.	DAY	DEC	MM.	DAY	ANNUAL

STATION SURIN

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL		
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.
1960	.3	1	-	-	25.7	5	5.7	5	155.5	20	223.6	17	235.9	21	204.9	21	145.1	18	290.3	12	44.4	11	-	-	1331.4	131	
1961	1.0	1	.6	2	27.7	7	96.3	9	108.6	19	97.6	21	289.0	20	265.4	23	289.4	21	136.8	17	4.7	2	-	-	1317.1	142	
1962	.6	1	3.8	1	6.3	2	87.3	11	162.2	16	121.7	20	224.5	26	263.2	20	518.7	25	117.2	10	.2	1	-	-	1506.2	133	
1963	-	-	.6	2	52.3	5	45.7	7	239.6	12	116.5	16	161.5	19	368.6	24	171.2	22	63.8	15	81.1	7	1.4	2	1302.3	131	
1964	.3	1	4.2	2	48.9	6	99.8	9	294.2	21	126.8	10	84.2	13	117.3	21	162.8	18	53.5	11	46.6	3	.1	1	1038.5	116	
1965	1.4	2	16.0	5	39.5	5	46.3	6	243.0	18	240.6	18	157.7	15	176.7	14	250.2	15	101.0	12	2.4	2	.6	1	1275.4	113	
1966	-	-	5.1	3	15.0	6	34.8	7	451.0	20	92.4	15	123.1	14	340.5	26	396.3	19	99.3	9	42.4	4	27.3	2	1627.2	125	
1967	15.5	2	-	-	18.0	2	196.1	9	60.4	11	137.2	16	342.9	19	144.1	21	212.6	22	35.9	7	9.6	2	-	-	1172.3	111	
1968	2.2	2	5.2	1	.5	2	225.9	11	99.8	15	111.5	15	186.9	14	213.2	20	362.9	18	96.2	8	.1	1	-	-	1354.4	107	
1969	-	-	10.9	2	17.3	4	57.4	8	78.3	11	294.5	21	210.6	20	65.9	15	226.8	20	168.2	12	17.6	3	-	-	1147.5	116	
1970	.1	1	62.8	2	28.7	3	109.8	10	298.4	16	208.2	21	192.5	18	310.1	21	133.4	18	57.6	7	.3	1	8.5	4	1410.4	122	
1971	-	-	10.6	4	6.3	1	119.3	13	185.4	17	258.6	21	107.3	13	233.9	15	178.2	20	68.2	12	-	-	-	-	1167.8	116	
1972	-	-	30.7	5	42.5	3	93.1	8	45.0	7	182.3	19	189.6	18	189.4	21	77.0	20	114.9	11	30.6	6	2.0	2	1397.1	120	
1973	-	-	-	-	5.9	2	32.3	2	122.9	12	168.3	16	135.6	19	101.9	16	292.9	19	119.9	6	5.2	3	-	-	984.9	95	
1974	6.7	1	16.2	2	22.2	4	120.8	11	75.3	12	92.8	14	97.7	12	149.4	22	325.9	20	197.1	12	57.2	6	-	-	1161.3	116	
1975	1.2	1	4.5	1	28.6	6	11.1	3	129.1	12	195.1	19	221.8	14	148.5	14	251.9	21	127.3	15	24.4	5	-	-	1143.5	111	
1976	-	-	2.7	2	7.3	7	22.9	4	187.0	15	153.2	11	176.9	20	212.6	20	428.0	23	318.8	17	60.2	5	5.2	1	1574.8	125	
1977	-	-	-	-	15.3	3	88.0	6	190.4	13	126.2	10	113.3	16	250.3	20	220.5	19	55.7	9							

4
170V

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977
STATION PHETCHABUN

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	3.0	1	.3	1	42.7	5	9.0	2	139.1	15	65.7	13	134.9	16	191.8	23	105.5	20	109.9	14	8.6	4	-	-	810.5	114
1961	8.1	1	23.0	5	28.4	6	62.5	9	197.6	17	177.5	22	251.8	25	243.1	25	152.9	21	98.4	12	-	-	-	-	1243.3	143
1962	6.6	1	-	-	21.0	5	124.6	9	124.3	11	61.7	15	191.2	18	248.5	21	276.3	19	54.0	9	23.1	3	2.1	1	1133.4	112
1963	-	-	7.4	3	40.8	6	142.4	6	142.6	10	159.5	19	290.9	25	344.1	20	284.7	23	277.8	17	63.5	7	19.1	4	1772.8	140
1964	.7	1	.2	1	12.9	2	47.9	7	284.4	19	157.0	13	200.3	17	282.5	19	367.1	22	153.4	16	12.0	5	2.0	1	1520.4	123
1965	-	-	25.8	5	86.2	4	67.9	7	83.9	12	226.3	25	99.3	12	205.4	16	231.5	22	37.4	7	19.6	2	3.4	1	1086.7	113
1966	9.4	2	13.2	3	14.0	4	45.3	4	214.4	22	82.6	11	268.7	15	260.3	22	117.7	9	106.7	9	26.9	2	10.4	3	1169.6	106
1967	.5	1	5.1	3	.3	1	185.0	11	199.9	14	74.4	10	151.9	13	149.0	22	226.5	21	17.0	5	16.4	3	-	-	1026.0	104
1968	-	-	10.2	2	18.3	3	113.4	9	182.3	12	134.1	13	213.4	17	55.9	14	168.9	16	62.1	8	17.8	1	-	-	976.4	95
1969	66.9	6	-	-	65.5	7	58.5	6	91.4	13	145.0	18	105.6	18	173.6	18	290.7	15	179.6	12	.8	1	-	-	1177.6	114
1970	-	-	.2	1	60.1	4	80.6	5	142.8	13	279.3	21	213.4	15	252.3	21	231.8	17	50.3	7	3.0	3	13.0	2	1326.8	109
1971	.9	1	24.7	4	12.3	3	108.2	7	210.3	15	65.8	18	117.0	15	180.5	25	123.0	9	27.7	6	2.4	1	2.7	2	875.5	106
1972	-	-	30.2	6	18.3	6	63.3	7	60.0	7	228.3	13	165.5	19	192.4	23	115.1	16	109.4	10	22.6	6	3.3	1	1008.4	114
1973	-	-	6.1	2	65.0	5	37.7	2	129.9	19	139.7	19	155.8	23	154.0	22	331.5	21	34.1	6	.2	1	-	-	1052.0	120
1974	.3	1	28.7	2	2.6	3	57.9	16	79.2	16	76.7	15	136.8	22	157.0	21	108.7	18	165.3	13	11.5	4	-	-	794.7	131
1975	58.7	10	43.7	5	116.2	7	.1	1	152.0	23	87.9	17	118.9	22	213.3	23	187.2	18	107.7	13	.6.4	5	-	-	1092.1	144
1976	-	-	17.2	2	36.3	4	37.4	7	320.7	20	110.3	13	236.6	20	300.1	24	309.0	19	173.9	11	16.9	3	-	-	1468.4	123
1977	0.2	2	-	-	3.2	3	36.6	9	160.8	18	108.8	11	136.7	20	167.0	18	189.0	17	90.4	8						

"การวิเคราะห์แผนการปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2502-2524"

โดย

อาจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุมเล็ก

วันที่ 13 - 14 กุมภาพันธ์ 2521

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	3.0	1	.3	1	42.7	5	9.0	2	139.1	15	65.7	13	134.9	16	191.8	23	105.5	20	109.9	14	8.6	4	-	-	810.5	114

ตารางที่ ๑.๑๒

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

STATION PHECHABUN

วิเคราะห์แผนการปฏิรูปที่ดิน

พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๒๔

(เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม)

ในการวิเคราะห์แผนการเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินนั้น เราอาจจะพิจารณาว่าการปฏิรูปที่ดินที่จะลงมือดำเนินการนั้น ว่าที่ดินประเภทไหนมาทำการปฏิรูปขอบเขตของการดำเนินการปฏิรูปที่ดินกว้างขวางแค่ไหน และทำการปฏิรูปที่ดินแบบสมบูรณ์แบบหรือไม่? นอกจากนี้ ในกรณีที่ทำการปฏิรูปที่ดินเป็นกรณีมือต่อสู่ทางกรรมเมืองนั้น เราจะต้องวิเคราะห์ดูว่าแผนการปฏิรูปที่ดินที่ดำเนินการนั้น จะสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายทางการเมืองได้มากน้อยเพียงใดและทับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือไม่? สำหรับแผนการปฏิรูปที่ดินของประเทศไทยที่จะลงมือดำเนินการในช่วงระยะเวลา ๕ ปีแรก ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ถึง ๒๕๒๔ โดยการนำที่ดินของเอกชนมาทำการปฏิรูปที่ดินนั้น พอจะตั้งเป็นข้อสังเกตเพื่อประกอบการวิพากษ์วิจารณ์ได้ดังนี้ (๑) ที่ดินที่จะนำมาทำการปฏิรูปที่ดิน (๒) ขอบเขตของการปฏิรูปที่ดิน (๓) การปฏิรูปที่ดินเพื่อหวังผลทางการเมืองในบางท้องที่ (๔) ความสมบูรณ์ของการปฏิรูปที่ดิน

๑. ที่ดินที่นำมาทำการปฏิรูปที่ดิน

โดยทั่วไปแล้วที่ดินที่จะนำมาทำการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรส่วนใหญ่ได้มีที่ทำกินเป็นของตนเอง หรือมีหลักประกันที่มั่นคงเกี่ยวกับที่ดินทำกินนั้น ก็ได้แก่ ที่ดินที่สำคัญสองประเภท คือ ที่ดินของรัฐ และที่ดินของเอกชน โดยหลักการแล้ว การปฏิรูปที่ดินจะต้องเน้นอยู่ที่การนำที่ดินของเอกชนที่มีมากเกินไป หรือเจ้าของมิได้ทำกับด้วยตนเอง มาจัดสรรเพื่อการปฏิรูปที่ดินมิใช่เน้นในเรื่องที่ดินของรัฐ หรือที่ดินที่เป็นป่าไม้ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลสำคัญบางประการดังนี้

ประการแรก การที่บุคคลจำนวนน้อยเป็นผู้ครอบครองที่ดินเพื่อการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ โดยที่มีกำลังมือทำการเกษตรด้วยตนเอง แต่กลับนำที่ดินดังกล่าวให้เกษตรกรที่ยากจนส่วนใหญ่เช่าทำกิน ลักษณะของการถือครองที่ดินดังกล่าวนี้ นอกจากจะทำให้ภาคการเกษตรพัฒนาได้ช้าแล้ว ยังเป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิด การเอาเปรียบเอารัดเอาเปรียบ และก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมอีกด้วย ดังนั้น รัฐบาลจึงจะให้การปฏิรูปที่ดินเป็นกรณีมือต่อสู่เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดการขัดแย้งของสังคมแล้ว รัฐบาลจะต้องมุ่งประเด็นของการปฏิรูปที่ดินมายังที่ดินของเอกชนเป็นสำคัญ

ประการที่สอง ถ้าหากรัฐบาลมิได้เน้นในการนำที่ดินของเอกชนมาทำการปฏิรูปแล้ว ปัญหาความไม่เป็นธรรมในการถือครองที่ดินก็ยังคงมีอยู่ต่อไป เจ้าของที่ดินอาจจะพยายามขยายขนาดของการถือครองของตนต่อไป หรือผู้ที่ร่ำรวยอาจจะทำการสะสมทรัพย์สินสมบัติในรูปของที่ดินโดยมิได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตัวเอง ซึ่งจะทำให้ปัญหาการถือครองที่ดินที่ขาดความเป็นธรรมเพิ่มขึ้น

ประการที่สาม เมื่อเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองหรือหนก
 การเอาไร้เขาเปรียบของเจ้าสัวที่ดินไม่ไหว เกษตรกรเหล่านั้นก็จะทำการบุกเบิกและ
 ทำลายป่า เพื่อบุกเบิกเป็นที่ทำกินของตน ในกรณีเช่นนี้ป่าไม้และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
 ก็จะถูกทำลาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเสียหายอย่างร้ายแรงคือความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินและ
 ความเป็นอยู่ของเกษตรกรโดยทั่วไป ดังเช่นที่เป็นอยู่ในบ้านเราในปัจจุบัน

จากการสำรวจเนื้อที่ป่าไม้ตอนพื้นดินทั้งหมดของประเทศ ปรากฏว่าในปี
 ๒๕๐๔ เนื้อที่ป่าไม้มีอยู่ร้อยละ ๘๗ ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศ แต่จากการสำรวจ
 โดยการใช้ภาพถ่ายดาวเทียมในปี ๒๕๑๗ ปรากฏว่ามีเนื้อที่ป่าไม้เหลืออยู่ประมาณร้อยละ
 ๓๗ ของเนื้อที่ทั้งประเทศ ซึ่งแสดงว่าในช่วงระยะเวลาเพียง ๑๓ ปี เนื้อที่ป่าไม้ของ
 ประเทศถูกทำลายไปถึง ๒๓ ล้านไร่ ^{๒/}

ในการวิเคราะห์แผนการปฏิรูปที่ดินในประเทศไทยในระยะ ๕ ปีแรก
 ระหว่างปี ๒๕๒๐ ถึง ๒๕๒๔ นั้น อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

๑.๑ ทำการปฏิรูปที่ดินโดยใช้ที่ดินของรัฐ

เมื่อมาพิจารณาถึงการเริ่มลงมือทำการปฏิรูปที่ดินในระยะแรกของ
 ประเทศไทย หรือในสมัยของรัฐบาลนายธานินทร์ นั้น จะสังเกตได้ว่ารัฐบาลมุ่งอยู่แต่
 เฉพาะที่ดินของรัฐเป็นส่วนใหญ่ เกือบจะไม่ได้แตะต้องที่ดินของเอกชนเลย ซึ่งจะพิจารณา
 ได้จากเป้าหมายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลดังนี้

ตารางที่ ๑

เป้าหมายการปฏิรูปที่ดินปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๑

หน่วย : ไร่

ที่ดินที่จะนำมาปฏิรูป	เป้าหมายดำเนินการ ^(๑) ปีงบประมาณ ๒๕๒๐	เป้าหมายดำเนินการ ^(๒) ปีงบประมาณ ๒๕๒๑	รวมปี ๒๕๒๐-๒๕๒๑
๑. ที่ดินของรัฐ	๕๒๐,๐๐๐	๑,๗๐๐,๐๐๐	๒,๒๒๐,๐๐๐
๒. ที่ดินพระราชทาน	๔๐,๐๐๐	-	๔๐๐,๐๐๐
๓. ที่ดินเอกชน	-	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐
รวมทั้งสิ้น	๕๖๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๒,๕๖๐,๐๐๐

ที่มา : (๑) สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, รายงานความก้าวหน้าของโครงการปฏิรูปที่ดิน
 (พฤษภาคม ๒๕๒๐)

(๒) สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, ค่าเฉลี่ยประกอบงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๒๑
 หน้า ๕๔

^{๒/} สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) รายงานผลการดำเนินงานปี ๒๕๒๑

ทรงพ
 ได้เพื่
 ประธา
 จังหวัด
 จากข้อ

พระบาท
 การปฏิรูป

- ๑. พระ
- ๒. นิเว
- ๓. นคร
- ๔. เพชร
- ๕. สุพรรณ
- ๖. ปทุม
- ๗. สระ
- ๘. นคร

ที่มา : ส

ในของตนเองหรือหมัก
 ทำการบุกเบิกและ
 วกล้อมทางธรรมชาติ
 มบูรณ์ของที่ดินและ
 ภูมิ
 ปรากฏว่าในปี
 จากการสำรวจ
 อยู่นี้ประมาณร้อยละ
 เนื้อที่ป่าไม้ของ

สำหรับที่ดินพระราชทานที่ปรากฏในตารางที่ ๑ นั้น เป็นที่ดินที่
 ทรงพระราชทานทั้งสิ้น ๕๓,๖๘๖ ไร่ แต่เป็นเนื้อที่ที่จะนำมาจัดสรรเพื่อการปฏิรูปที่ดิน
 ได้เพียงประมาณ ๔๐,๔๐๓ ไร่ นอกจากนั้นเป็นที่ที่พิจาระคิดพินกับหน่วยราชการ และให้
 ประชาชนเข้าอยู่อาศัย ที่ดินที่พระราชทานนั้นเป็นที่ดินที่อยู่กระจัดกระจายอยู่ในท้องที่ ๔
 จังหวัด ซึ่งจะยากแก่การที่จะจัดให้เป็นพื้นที่การปฏิรูปที่ดินขนาดใหญ่ได้ ซึ่งจะพิจารณาได้
 จากข้อมูลในตารางที่ ๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒

ที่ดินพระราชทานเพื่อการปฏิรูปที่ดิน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ให้สำนักงาน
 การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมดำเนินการปฏิรูปที่ดินในท้องที่ต่าง ๆ รวม ๔ จังหวัด

๒๖ ๕ปีแรก
 ๕แรกของ
 รัฐบาลมุ่งแต่
 อย ซึ่งจะพิจารณา

ราย : ไร่

ปี	รวมปี
๒๕๒๑	๒๕๒๐-๒๕๒๑
๑๐๐	๒,๖๖๐,๐๐๐
	๔๐๐,๐๐๐
๑๐๐	๓๐๐,๐๐๐
๑๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐

จังหวัด	จำนวนโฉนด (ฉบับ)	เนื้อที่ตามโฉนด		จำนวนผู้เช่า (ราย)
		ไร่	งาน	
๑. พระนครศรีอยุธยา	๒๗	๓๓,๖๐๐	- ๓๖	๕๐๒
๒. ฉะเชิงเทรา	๔๒๐	๔๔,๘๖๔	- ๔๒	๕๒๖
๓. นครปฐม	๗	๓,๓๓๐	๒ ๓๔	๑๐๕
๔. เพชรบุรี	๓	๖๐๗	- ๕๖	๔๐
๕. สุพรรณบุรี	๑	๑๖	๑ ๔๐	๑
๖. ปทุมธานี	๖๐	๑๖,๘๖๐	๑ ๘๔	๑๓๓
๗. สระบุรี	๑	๑,๒๐๐	๒ ๗๔	๑๔
๘. นครนายก	๗	๓,๑๔๑	๒ ๐๗	๑
รวม	๒๖๖	๕๓,๖๘๖	- ๑๐	๑,๓๖๗

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม, แผนงานปฏิรูปที่ดินทั่วไป

เรียงประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๑

ฉบับที่ ๔ พ

จากเป้าหมายของการปฏิรูปที่ดินในระยะเริ่มแรกนั้น จะสังเกตได้ว่า
รัฐบาลเน้นเป้าหมายอยู่ที่การนำที่ดินของรัฐที่เป็นป่าไม้ที่ถูกราษฎรบุกรุกมาทำการปฏิรูป
ที่ดินเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น การปฏิรูปที่ดินที่จะดำเนินการนั้นก็จะเป็นการแก้ไขปัญหา
การกระจายการถือครองที่ดินที่ตรงเป้าหมายของปัญหา ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ลักษณะของการปฏิรูปที่ดินโดยการไ้ป่าที่ถูกราษฎรบุกรุก หรือที่ดินของรัฐ
ที่ได้จัดทำในระยะเริ่มแรกนั้น มีลักษณะหนักไปในการจัดสรรที่ดินมากกว่ากล่าวคือ
ใครที่บุกรุกครอบครองที่ดินอยู่ก่อนแล้วก็จะได้รับการรับรองสิทธิในการบุกรุกที่ดินดังกล่าว
โดยการปฏิรูปที่ดิน ถึงแม้ว่าจะได้มีการลดขนาดของที่ดินที่ครอบครองลงมาบ้างก็ตาม
แต่นั้นก็มิได้เป็นอุปสรรคต่อการหลบเลี่ยงแต่อย่างใด เพราะกฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรมที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นมิได้มีการบังคับใช้ทั่วประเทศ และมีช่องโหว่ให้
หลบเลี่ยงได้ ดังนั้นจึงปรากฏว่าในปัจจุบันยังคงมีการบุกรุกทำลายป่าอยู่ต่อไป และมี
นายทุนเข้าทำการซื้อขายที่ดินที่บุกรุกกันนั้น และส่งเสริมยุ้งให้มีการบุกรุกที่ดินเป็นป่า
ต่อไปอีก^{๒/}

นอกจากนี้ ถ้าพิจารณาถึงกำลังการสนับสนุนทางการเงินของรัฐบาลในการ
ปฏิรูปที่ดินแล้วจะเห็นได้ว่าน้อยมาก กล่าวคือในปีงบประมาณ ๕๕๒ รัฐบาลได้ใช้งบ-
ประมาณแก่สำนักงานปฏิรูปที่ดินประมาณ ๕๔๒ ล้านบาท และในปีงบประมาณ ๕๕๒
เป็นเงินประมาณ ๒๗๙ ล้านบาท เมื่อรวมแล้วในระยะเวลาสองปี รัฐบาลได้งบประมาณ
เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพียงประมาณ ๘๒๑ ล้านบาท^{๓/} เมื่อเทียบกับเป้าหมายที่จะทำการ
ปฏิรูปที่ดินในระยะสองปี ซึ่งมีอยู่ถึง ๓ ล้านไร่ นั้น เมื่อคิดเฉลี่ยแล้วตกราวไร่ละ ๒๗ บาท
ดังนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า รัฐบาลยังมีได้ให้การสนับสนุนแก่การปฏิรูปที่ดินอย่างจริงจัง
และภาระค้ำของภาระสนับสนุนของรัฐบาลยังคงเป็นอยู่ในระดับนี้อยู่ต่อไปแล้ว การปฏิรูปที่ดิน
ก็จะเป็นแค่เพียง วนเดียวกับการจัดสรรที่ดินของเอกชนเท่านั้น

๑.๒ ทำการปฏิรูปที่ดินโดยใช้ที่ดินของเอกชน

ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม หรือเพื่อกระจาย
การถือครองที่ดินในสังคมนั้น รัฐบาลจำต้องพิจารณาการนำที่ดินของเอกชนมาทำการปฏิรูป
ที่ดินเป็นกรณีพิเศษ เพื่อลดการรวมกรรมสิทธิในที่ดิน โดยมีหลักการว่า ผู้ที่มีสิทธิได้ครอบ
ครองหรือมีกรรมสิทธิในที่ดินนั้นจักต้อง เป็นผู้ทำงานในที่ดินนั้นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ความ
จำเป็นรีบด่วนในการนำที่ดินของเอกชนมาทำการปฏิรูปนั้น มีข้อสังเกตที่ควรพิจารณาบาง
ประการดังนี้

๒/ ดู เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม "วิเคราะห์กฎหมายปฏิรูปที่ดินในเชิงเศรษฐศาสตร์
การเมือง" วารสารธรรมศาสตร์, ฉบับ เมษายน - มิถุนายน ๕๕๒๐

๓/ เอกสารงบประมาณประจำปี ๕๕๑๘, ๕๕๑๙ และ ๕๕๒๐

ขณะนั้น
ที่ไม่เป็นที่
น้อยแต่
ที่จะคง
คือสรุป
เอาไว้
เปรียบ
รับความที่
อย่างอื่น
ภาวที่ดิน
การรวม
เป็นกัน
บรรดา
พลังของ
ประโยชน์
กันสะดวก
ในสังคม
ชาวมาที่
ถูกใช้เป็น
เนิ่นถึง
ลงมือค่า
การถือ
การถือ
เป็นกรณี
ในประเท
หวังโยทวี
แคบแล้ว

ะสัง เกตไคว่า
ก่าทำการปฏิรูป
การแก้ไขปัญห
แล้วข้างคน

หรือที่ดินของรัฐ
นั้นมากกว่ากล่าวคือ
เบกรกที่ดินดังกล่าว
ลงมาบ้างก็ตาม
ปฏิรูปที่ดินเพื่อ
ละมีช่องโหว่ให้
ผู้ถือไป และมี
กรกที่ดินเป็นป่า

นของรัฐบาลในการ
รัฐบาลได้ให้ม-
ะมาณ ๒๕๒๐
บาลให้งบประมาณ
าหมายที่จะทำการ
าวไร่ละ ๒๗ บาท
นอย่างจริงจัง
แล้ว การปฏิรูปที่ดิน

ื่อเพื่อกระจาย
าชนมาทำการปฏิรูป
ผู้ที่จะมีสิทธิได้ครอบ
อย่างไรก็ตาม ความ
ที่ควรพิจารณาบาง

ในเชิงเศรษฐศาสตร์
- มิถุนายน ๒๕๒๐

ประการแรก จะต้องพิจารณาสถานการณ์ที่ดินที่เป็นอยู่ใน

ขณะนั้นมีสภาพอย่างไร กล่าวคือจะต้องพิจารณาว่า จำนวนครัวเรือนเกษตรกร
ที่ไม่มีที่ทำกินของตนเอง เมื่อเทียบกับครัวเรือนของเกษตรกรทั้งหมดมีอัตราส่วนมาก
น้อยแค่ไหน ถ้าหากอัตราส่วนของผู้ที่ไม่มีที่ทำกินอยู่ในอัตราสูง ความจำเป็นเร่งด่วน
ที่จะต้องทำการปฏิรูปที่ดินจากที่ดินรกร้างเขตนกมีมาก

ประการที่สอง จะต้องพิจารณาถึงฐานะความเป็นอยู่ หรือความ

เดือดร้อนของผู้เช่าที่ดินว่าเป็นอย่างไร? ถูกพวกเจ้าที่ดินหรือนายทุนเจ้าของที่ดิน
เอารัดเอาเปรียบมากน้อยเพียงไร ถ้าหากผู้เช่าที่ดินไม่ค่อยถูกเอารัดเอา
เปรียบและมีหลักประกันเกี่ยวกับที่ดินที่เช่าทำกินแล้ว รัฐบาลก็อาจจะไม่มีความจำเป็น
รีบด่วนที่จะต้องนำที่ดินเหล่านั้นมาทำการปฏิรูป รัฐบาลสามารถใช้จ่ายมาตรการทางอ้อม
อย่างอื่นเพื่อช่วยการกระจายถือครองที่ดินได้ เช่น การควบคุมค่าเช่าที่ดิน และระบบ
ภาษีที่ดินที่ก้าวหน้าขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลอาจจะต้องมีมาตรการที่จะป้องกันมิให้
การรวมกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพิ่มขึ้นด้วย เช่น อาจจะมีกรจำกัดขนาดของการถือครองที่ดิน
เป็นต้น

ประการที่สาม รัฐบาลอาจจะต้องพิจารณาพลังต่อต้านและศักดาน์ของ

บรรดาเจ้าที่ดิน หรือเจ้าที่ดินรายใหญ่ว่ามีพลังและความรุนแรงเพียงไร ถ้าหาก
พลังต่อต้านและอิทธิพลของเจ้าของที่ดินมีมากแล้ว รัฐบาลอาจจะไม่กล้าและต้องผล
ประโยชน์ของเจ้าของที่ดินเหล่านั้น หรืออาจจะใช้วิธีระงับหรือขอความเห็นใจให้ช่วย
กันลดผลประโยชน์บางส่วนเพื่อความอยู่รอดของสังคม

ประการสุดท้าย จะต้องพิจารณาถึงปัจจัยทางการเมืองและการขัดแย้ง

ในสังคม กล่าวคือจะต้องพิจารณาว่า การรวมกลุ่มและพลังทางการเมืองของชาวไร่
ชาวนาที่ยากจนและผู้ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองมีมากน้อยเพียงไร และชาวนาเหล่านั้น
ถูกใช้เป็นฐานพลังในการต่อสู้กับรัฐบาลอย่างไร?

ปัจจัยทั้งสี่ประการดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเป็นเครื่องตัดสินว่ารัฐบาลควรจะ
เน้นถึงการนำที่ดินของเอกชนมาทำการปฏิรูปที่ดินหรือไม่ อย่างไรก็ตามในการตัดสินใจ
ลงมือดำเนินการนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นถึงการรักษาประโยชน์ของชนชั้นและการมอง
การถือถือของผู้ที่เป็นผู้นำหรือผู้มีอำนาจในขณะนั้นเป็นสำคัญ ในกรณีที่มีผู้นำเป็นผู้ที่มอง
การถือถือถือจะรีบลงมือแก้ไขปัญหการถือครองโดยฉันทัก ก็จะสามารถใช้การปฏิรูปที่ดิน
เป็นเครื่องมือทางการเมืองได้อย่างไคผล ดังเช่น ในกรณีของการปฏิรูปที่ดินหรือการปฏิวัติชา
ในประเทศอิหร่าน เป็นต้น ในกรณีตรงกันข้าม ถ้าหากผู้ที่เป็นผู้นำหรือผู้มีอำนาจนั้น ยังคง
ห่วงใยหรือห่วงหาญในผลประโยชน์ของชนชั้น หรือเป็นผู้ที่มองปัญหาของสังคมในลักษณะที่
แคบแล้ว รัฐบาลก็จะไม่ค่อยสนใจที่จะดำเนินการนำที่ดินของเอกชนมาทำการปฏิรูปอย่างจริงจัง

ทั้งนี้เพราะว่าการนำที่ดินของเอกชนมาดำเนินการปฏิรูปนั้น รัฐบาลจะต้องเผชิญกับการต่อต้านจากเจ้าของที่ดิน และของหมู่เหล่าความพยายามและงบประมาณอย่างมากมาย อย่างไม่รู้ที่ตาม การปล่อยให้ปล่อยปละละเลยในกรณีนี้ จะทำให้สภาพการถือครองที่ดินของสังคมเลวลงเรื่อย ทำให้ปัญหาการขัดแย้งในสังคมทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นด้วย จนในที่สุด รัฐบาลจะไม่สามารถใช้การปฏิรูปที่ดินเพื่อเป็นประโยชน์กับฝ่ายรัฐบาล การปฏิรูปที่ดินที่ล้มเหลวที่รัฐบาลดำเนินการนั้นจะถูกฝ่ายตรงข้ามใช้ประโยชน์เป็นเครื่องมือโจมตี และชี้ให้เห็นถึงความไม่จริงใจของรัฐบาล หากการช่วงชิงการสนับสนุนของชาวนาเหล่านั้นไปจากรัฐบาล และใช้ชาวนาเหล่านั้นเป็นฐานในการโค่นล้มรัฐบาล โดยอาจจะโฆษณาให้ชาวนาเดือมิใส่ในแนวทางการปฏิวัติสังคมแทนการปฏิรูปสังคม หรือปฏิบัติที่ดินแทนการปฏิรูปที่ดิน เป็นต้น

จากประเด็นข้อสังเกตที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เมื่อนำมาพิจารณาถึงสภาพการถือครองที่ดินของประเทศไทย ในตารางที่ ๓ และตารางที่ ๔ แล้ว จะสังเกตได้ว่าสภาพการถือครองที่ดินในประเทศไทยก็ยังไม่ถึงขั้นเลวร้ายมากนัก กล่าวคือจำนวนพื้นที่เช่าเมื่อเทียบกับเนื้อที่เพื่อการเกษตรมีเพียงร้อยละ ๑๒ เท่านั้น ส่วนจำนวนครอบครัวเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เมื่อเทียบกับครอบครัวเกษตรกรทั้งหมดมีถึงร้อยละ ๒๑ ซึ่งก็นับว่าสูงจนถึงขั้นที่จะเริ่มมีความรุนแรงแล้ว

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสภาพความเป็นอยู่และความเดือดร้อนของเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้ว จะมีความรู้สึกว่าอัตราส่วนของครอบครัวที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองนั้นน่าจะสูงกว่าตัวเลขที่ปรากฏอยู่ในตารางที่ ๔ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงสภาพของการถือครองที่ดินเป็นรายภูมิภาคหรือรายจังหวัดแล้ว สภาพการถือครองที่ดินจะมีความแตกต่างกันมาก ดังนั้น ถึงแม้ว่าเมื่อพิจารณาจากข้อมูลโดยเฉลี่ยทั่วทั้งประเทศนั้นจะยังไม่ถึงขั้นร้ายแรงมากนักก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดแล้ว จะเห็นได้ว่าปัญหาสภาพการถือครองที่ดินในท้องที่บางจังหวัดถึงขั้นรุนแรงแล้ว ซึ่งจะพิจารณาได้จากข้อมูลในตารางที่ ๕ ตารางที่ ๖ และตารางที่ ๗ ซึ่งจากข้อมูลในตารางดังกล่าวนี้พอจะสรุปเป็นข้อสังเกตได้โดยย่อดังนี้.-

๑. ภาคเหนือ
๒. ภาคกลาง
๓. ภาคตะวันออก
๔. ภาคใต้

ที่มา : กรม...

ภูมิภาค
๑. ภาคกลาง
๒. ภาคเหนือ
๓. ภาคอีสาน
๔. ภาคใต้
รวม

ที่มา : สำนัก...

ตารางที่ ๓

สภาพการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. ๒๕๑๖

หน่วย : ไร่

ภูมิภาค	เนื้อที่ถือครองทั้งหมด	เนื้อที่เช่า	ร้อยละ
๑. ภาคเหนือ	๒๓,๑๘๘,๐๔๓	๓,๖๕๒,๐๖๘	๑๕.๕
๒. ภาคกลาง	๒๖,๒๓๘,๕๕๖	๗,๕๘๒,๓๓๓	๒๘.๒๗
๓. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕๘,๗๖๐,๐๕๘	๑,๕๕๘,๒๗๓	๓.๒๗
๔. ภาคใต้	๑๓,๖๘๘,๕๕๑	๖๐๕,๑๕๑	๔.๔๒
รวม	๑๑๑,๘๗๔,๕๘๘	๑๓,๓๙๗,๘๒๕	๑๒.๒๗

ที่มา : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, การใช้ที่ดินของประเทศไทยปี ๒๕๑๖

ตารางที่ ๔

อัตราส่วนของครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นผู้เช่า
ที่ดินคือครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดในปี ๒๕๑๕

ภูมิภาค	ครัวเรือนทั้งหมด (ครอบครัว)	ครัวเรือนที่เป็นผู้เช่า (ครอบครัว)	ร้อยละ
๑. ภาคกลาง	๔๕๓,๖๕๘	๓๕๒,๖๓๖	๘๑.๓๑
๒. ภาคเหนือ	๑,๑๒๗,๘๘๘	๓๐๑,๒๕๕	๒๖.๗๑
๓. ภาคอีสาน	๑,๘๒๐,๒๕๒	๑๕๗,๕๖๗	๘.๖๘
๔. ภาคใต้	๕๗๗,๓๕๕	๖๐๑,๐๐๘	๑๐๓.๘๘
รวม	๘,๓๓๕,๕๘๓	๘๑๒,๔๕๘	๒๐.๘๘

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, เนื้อที่ถือครองและครัวเรือนเกษตรกร
ในประเทศไทย

เผชิญกับ
อย่างมากมาย
ดินของสังคม
จนในที่สุด
บริบทที่ดิน
จนดี และดี
เขาเหล่านั้น
เอาจะ
เรือปฏิวัติ

ไจรนาถกับ
แล้ว จะถึงเขต
แล้วคือจำนวน
จำนวนครอบครัว
ทั้งหมดมีถึงร้อย

คือกร่อน
ของครอบครัว
๕ นอกจากนี้
แล้ว สภาพการ
มูลนิธิไทยเจสสิก
รายจังหวัดแล้ว
แล้ว ซึ่งจะ
ข้อมูลในตาราง

ตารางที่ ๕

จังหวัดที่มีเนื้อที่เช่าถือครองเพื่อการเกษตร
มากที่สุดสืบลำดับแรก ในปี ๒๕๑๖

จังหวัด	เนื้อที่ถือครองเกษตร (ไร่)	เนื้อที่เช่า (ไร่)	ร้อยละ
๑. นครสวรรค์	๓,๘๘๑,๕๓๒	๘๘๖,๗๙๓	๒๓.๐๘
๒. พระนครศรีอยุธยา	๑,๕๓๑,๕๗๕	๘๕๐,๕๑๘	๕๕.๗๒
๓. ฉะเชิงเทรา	๑,๖๓๐,๕๘๘	๗๖๓,๓๖๒	๔๖.๘๒
๔. สุพรรณบุรี	๒,๕๕๗,๒๕๖	๗๓๕,๕๕๕	๒๘.๗๒
๕. ลพบุรี	๒,๕๐๕,๒๘๗	๖๒๒,๑๕๒	๒๕.๘๒
๖. พิจิตร	๒,๕๘๐,๖๗๕	๖๑๕,๘๗๕	๒๔.๐๒
๗. ปทุมธานี	๘๕๑,๑๑๒	๖๑๕,๓๑๑	๗๓.๖๓
๘. นครนายก	๘๕๘,๑๐๑	๕๐๕,๕๕๐	๕๖.๓๕
๙. สระบุรี	๑,๕๗๓,๕๕๕	๕๐๓,๓๕๘	๓๒.๐๕
๑๐. ปราจีนบุรี	๒,๒๘๑,๕๕๓	๔๖๑,๕๖๐	๒๐.๒๕

ที่มา : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, การใช้ที่ดินของประเทศไทย ๒๕๑๖

- จังหวัด
๑. เชียงใหม่
 ๒. นครสวรรค์
 ๓. พระนครศรีอยุธยา
 ๔. เชียงราย
 ๕. นครราชสีมา
 ๖. ลพบุรี
 ๗. สุพรรณบุรี
 ๘. พิษณุโลก
 ๙. นครศรีธรรมราช
 ๑๐. ฉะเชิงเทรา

หมายเหตุ โดยเฉ
ประจำ
ที่มา : สำนักงานป

- จังหวัด
- ปทุมธานี
 - พระนครศรีอยุธยา
 - สมุทรปราการ
 - นครนายก
 - ฉะเชิงเทรา
 - สระบุรี
 - อ่างทอง
 - นนทบุรี
 - ชลบุรี
 - ลพบุรี
- ที่มา : สำนักงานก

ตารางที่ ๒

จังหวัดที่ครัวเรือนเกษตรกร เป็นผู้เช่า
มากที่สุด สิบลำดับแรกในปี ๒๕๑๘

จังหวัด	ครัวเรือนเกษตรกร (ครอบครัว)	ครัวเรือนที่เป็นผู้เช่า (ครอบครัว)	ร้อยละ
๑. เชียงใหม่	๑,๓๓,๕๕๖	๕๔,๒๒๕	๓๙.๕๒
๒. นครสวรรค์	๑,๑๐,๐๐๐	๔๔,๖๓๔	๔๐.๕๗
๓. พระนครศรีอยุธยา	๔๖,๔๔๓	๓๕,๕๒๓	๗๖.๔๕
๔. เชียงราย	๑,๒๕,๗๕๑	๓๒,๗๔๕	๒๖.๐๕
๕. นครราชสีมา	๒๑๐,๗๒๕	๓๐,๑๓๔	๑๔.๑๖
๖. ลพบุรี	๒๑,๕๕๐	๒๗,๗๐๐	๑๒๙.๐๐
๗. สุพรรณบุรี	๑๗,๓๕๓	๒๗,๒๕๓	๑๕๖.๐๐
๘. พิษณุโลก	๑๕,๐๓๓	๒๒,๕๐๔	๑๕๐.๓๓
๙. นครศรีธรรมราช	๑๓๕,๓๕๐	๒๕,๑๒๕	๑๘.๕๖
๑๐. ฉะเชิงเทรา	๑๓๕,๐๖๓	๒๔,๕๖๐	๑๗.๖๕

หมายเหตุ โดยเฉลี่ยแล้วครัวเรือนหนึ่งมีประมาณ ๒ คน เพราะฉะนั้นถ้าต้องการทราบจำนวนประชากรที่อยู่ในครอบครัวผู้เช่า ก็นำจำนวนโดยประมาณคูณกับจำนวนครอบครัว

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, เนื้อที่ถือครองและครัวเรือนเกษตรกรในประเทศไทย

ตารางที่ ๓

อัตราครัวเรือนผู้เช่าที่กิน ๓๐ ครัวเรือนเกษตรกรในแคว้น
ละจังหวัด ลำดับสูงสุดสิบลำดับแรก ในปี ๒๕๑๘

จังหวัด	ครัวเรือนเกษตรกร (ครอบครัว)	ครัวเรือนที่เป็นผู้เช่า (ครอบครัว)	ร้อยละ
๑. ปทุมธานี	๒๒,๕๓๓	๑๕,๑๖๕	๖๗.๓๒
๒. พระนครศรีอยุธยา	๔๖,๔๔๓	๓๕,๕๒๓	๗๖.๔๕
๓. สมุทรปราการ	๑๓,๐๖๕	๕,๓๕๐	๔๑.๕๕
๔. นครนายก	๒๐,๓๖๐	๑๓,๗๕๕	๖๗.๗๐
๕. ฉะเชิงเทรา	๓๕,๐๖๓	๒๔,๕๖๐	๖๙.๖๕
๖. สระบุรี	๓๕,๕๕๐	๒๐,๕๐๐	๕๗.๑๖
๗. อ่างทอง	๒๕,๕๕๕	๑๕,๗๖๕	๖๑.๗๖
๘. นนทบุรี	๒๐,๓๕๓	๑๐,๐๕๕	๔๙.๔๕
๙. ชลบุรี	๔๕,๓๐๐	๒๒,๕๕๕	๕๐.๐๕
๑๐. ลพบุรี	๒๑,๕๕๕	๒๗,๗๐๐	๑๒๙.๐๐

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, เนื้อที่ถือครองและครัวเรือนเกษตรกรในประเทศไทย

ร้อยละ

๒๓.๐๕

๕๕.๗๖

๕๖.๕๖

๒๕.๗๖

๒๕.๕๖

๒๕.๐๖

๓๓.๖๓

๕๖.๓๕

๓๕.๑๕

๒๐.๕๕

(๑) จังหวัดที่มีเนื้อที่เพื่อการเกษตรที่เป็นพื้นที่เช่ามากที่สุดได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีพื้นที่เช่าถึง ๔๘๖,๗๕๓ ไร่ หรือประเทศร้อยละ ๒๓ ของเนื้อที่เพื่อการเกษตรในจังหวัดนั้น ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่เช่าคือพื้นที่เพื่อการเกษตรของจังหวัดทั้งหมด ที่อยู่ในอัตราที่สูงนั้น ได้แก่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครนายก และฉะเชิงเทรา ซึ่งอัตราร้อยละถึงร้อยละ ๕๕ ร้อยละ ๕๒ และร้อยละ ๔๗ ตามลำดับ

(๒) จังหวัดที่มีครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นผู้เช่าที่ดินมากที่สุดได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีถึง ๕๔,๒๕๕ ครัวเรือน เมื่อคิดเป็นจำนวนประชากรที่อยู่ในครอบครัวผู้เช่าแล้วก็มีประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ คน จังหวัดที่มีอัตราผู้เช่าในอัตราที่สูงรองลงมาได้แก่จังหวัด นครสวรรค์ และพระนครศรีอยุธยา ตามลำดับ

(๓) จังหวัดที่มีครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นผู้เช่าที่ดิน เมื่อเทียบกับจำนวนเกษตรกรในจังหวัดนั้น ๆ ปรากฏว่าจังหวัดที่มีผู้เช่าเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของเกษตรกรในจังหวัดนั้น ๆ เรียงตามลำดับได้แก่ จังหวัดดังต่อไปนี้คือ พทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ นครนายก ฉะเชิงเทรา และสระบุรี

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น มีข้อสังเกตว่า จังหวัดที่อยู่รอบในหรือใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานครนั้น อัตราส่วนของครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นผู้เช่าต่อครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดจะอยู่ในอัตราส่วนที่สูงมาก ซึ่งเชื่อกันว่า เจ้าของที่ดินส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้ที่สะสมทรัพย์สินโดยการขยายการถือครองที่ดินหรือซื้อที่ดินเก็บไว้ ^{๕/}

อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาตามแผนงานหรือเป้าหมายของการปฏิรูปที่ดินในระยะ ๕ ปี แรกของรัฐบาลแล้วจะพบว่า รัฐบาลมิได้เน้นถึงการนำที่ดินของเอกชนมาทำการปฏิรูปที่ดินมากนัก และมีความรู้สึกที่รัฐบาลลงจะพยายามหลีกเลี่ยงข้อมูลยากทั้งในด้านการเมืองและการใช้จ่ายงบประมาณในการนำที่ดินเอกชนมาทำการปฏิรูป ^{๕/} ซึ่งในกรณีนี้มีข้อสังเกตที่สำคัญก็คือ ถ้าหากรัฐบาลยังคงไม่สนใจในการนำที่ดินของเอกชนมาจัดสรรเพื่อการปฏิรูปที่ดินแล้ว รัฐบาลก็จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาสภาพการถือครองที่ดินที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้มากนัก และก็จะไม่สามารถใช้การปฏิรูปที่ดินเป็นเครื่องมือทางการเมืองอย่างใดเลย ซึ่งเราจะพิจารณารายละเอียดในหัวข้อต่อไป

๕/ ทุกรายละเอียดเกี่ยวกับภูมิสำเนาของเจ้าของที่ดินที่มีที่นาเกินกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ขึ้นไปในจังหวัด ฉะเชิงเทรา, นครนายก, พระนครศรีอยุธยา และพทุมธานี ในภาคผนวก

๕/ ปรากฏการณ์ในลักษณะนี้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ โปรดดูรายงานของธนาคารโลกใน World Bank, Agriculture : Sector Working Paper,

ชายที่จะคงท
เงินถึง ๕๐,๐
มาทำการปฏิรูป
จากตารางที่ ๔

ปี

- ๒๕๒๐
- ๒๕๒๑
- ๒๕๒๒
- ๒๕๒๓
- ๒๕๒๔

รวมทั้งสิ้น

ที่มา : (๑) สำนัก
(๒) สำนัก
หน้า

จาก
ถนนนั้น นับว่าถ้า
ทำในปี ๒๕๑๖ ซึ่งมี
บาลทำการปฏิรูปได้
๕๐๐,๐๐๐ ไร่ ก็

๕. ค. แก
๖. ของ
๗. เศรษฐกิจ
๘. และ
๙. กำกับ
๑๐. ค. แก
๑๑. ที่อยู่ใน
๑๒. ที่สูงรอง

จากการสำรวจสภาพการถือครองที่ดินในชั้นต้นนั้นปรากฏว่าที่ดินที่อยู่ใน
ข่ายที่จะต้องทำการปฏิรูปที่ดินทั้งหมดมีอยู่ประมาณ ๕๕ ล้านไร่ และประมาณว่าจะต้องใช้
เงินถึง ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาเกี่ยวกับการนำที่ดินของเอกชน
มาทำการปฏิรูปที่ดินนั้น ก็นับว่ายังอยู่ในอัตราส่วนที่น้อยและเชิงข้ามมาก ซึ่งจะพิจารณาได้
จากตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔

เป้าหมายการปฏิรูปที่ดินจากที่ดินของเอกชน
และการดำเนินการจริง ปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔

๑๓. มกับจำนวน
๑๔. เกษตรใน
๑๕. หรือยุบยา

(หน่วย : ไร่)

ปี	เป้าหมายของการ ดำเนินการ (๑)	การดำเนินการ การจริง (๒)	ร้อยละ ของเป้าหมาย
๒๕๒๐	๕๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๒๐
๒๕๒๑	๑,๐๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐
๒๕๒๒	๑,๐๐๐,๐๐๐	?	?
๒๕๒๓	๒,๐๐๐,๐๐๐	?	?
๒๕๒๔	๒,๐๐๐,๐๐๐	?	?
รวมทั้งสิ้น	๗,๕๐๐,๐๐๐	?	?

๑๖. ในหรือ
๑๗. ว่าต่อครัวเรือน
๑๘. ใหญ่เป็นคนที่อยู่
๑๙. รองที่ดินหรือ
๒๐. การปฏิรูปที่ดิน
๒๑. ของเอกชนทำการ
๒๒. กทั้งในด้านการ
๒๓. ในกรณีที่มีข้อสังเกต
๒๔. ที่เพื่อการปฏิรูปที่ดิน
๒๕. ขึ้นได้มากนัก และ
๒๖. งเราจะพิจารณา

ที่มา : (๑) สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, แผนงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
(เฉพาะที่เอกชน) พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๑, หน้า ๒๑
(๒) สำนักนายกรัฐมนตรี, ค่าเฉลี่ยประกอบงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๑,
หน้า ๑๔

๒๗. ไรขึ้นไปใน
๒๘. ในภาคผนวก
๒๙. ยงานของ
๓๐. King Paper,

จากตัวเลขในตารางที่ ๔ จะสังเกตได้ว่า การปฏิรูปที่ดินจากที่ดินของ
เอกชนนั้น นับว่าล่าช้ากว่าเป้าหมายที่วางไว้มาก และเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ดินที่เป็นที่
เช่าในปี ๒๕๑๖ ซึ่งมีอยู่ประมาณ ๑๔ ล้านไร่แล้ว ก็ยิ่งนับว่ายิ่งช้าใหญ่ กล่าวคือถ้า
รัฐบาลทำการปฏิรูปได้จริงปีละหนึ่งล้านไร่แล้วก็จะคงใช้เวลาถึง ๑๔ ปี หรือถ้าทำได้เพียง
ละ ๕๐๐,๐๐๐ ไร่ ก็จะต้องใช้เวลาถึง ๒๘ ปี การเริ่มลงมือทำการปฏิรูปที่ดินด้วยความ

ล่าช้าและไม่จริงจัง เช่นนี้ นอกจากจะไม่สามารถช่วยเหลือชาวนาผู้เช่าที่ส่วนใหญ่แล้ว ยังเป็นการทำลายความสัมพันธ์อันดีที่เคยมีมาก่อนระหว่างชาวนากับเจ้าที่ดินในบางท้องที่ ซึ่งจะทำให้ชาวนาผู้เช่าที่ได้รับความเดือดร้อน เพราะนายทุนเจ้าของที่ดินหรือเจ้าที่ดินจะพยายามหลบเลี่ยงการปฏิรูปที่ดิน ความที่กฎหมายเปิดช่องโหว่ให้ทำไร่หรือทำถางขายหรือโอนที่นาที่เขานั้นให้แก่ผู้อื่น

ภาคกลาง
เช่น ตา
ทางการ
ภาคใต้
๒๓๘ บาร

ในขณะเดียวกัน ถ้าหากภาคเศรษฐกิจอื่นยังไม่สามารถรับแรงงานจำนวนมากจากภาคเกษตร และอัตราการเพิ่มของประชากรยังอยู่ในอัตราร้อยละ ๓ ต่อปีแล้ว ปัญหาเกษตรกรที่ไม่มีที่ทำกินก็จะเพิ่มมากขึ้น และปัญหาการขัดแย้งในเรื่องการถือครองที่ดินก็จะทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่รัฐบาลจำต้องหันมาพิจารณาการนำที่ดินของเอกชนมาทำการปฏิรูปที่ดินอย่างเร่งรีบและจริงจัง ในขณะที่สถานการณ์ทางการเมืองยังพอจะเอื้ออำนวยให้ทำได้

ว่าเป็นปร
ความกษ
หน้าใหม่
ความทุกข

๓. การปฏิรูปที่ดินเพื่อหวังผลทางการเมืองในบางท้องที่

เมื่อพิจารณาถึงอัตราส่วนของครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เปรียบเทียบกับครัวเรือนเกษตรกรในแต่ละท้องที่แล้ว รัฐบาลควรรีบลงมือทำการปฏิรูปที่ดินในจังหวัดที่มีผู้เช่าที่ดินอยู่ในอัตราที่สูงก่อน อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาถึงการให้การปฏิรูปที่ดินเป็นเครื่องมือทางการเมืองและความจำเป็นรีบด่วนแล้ว รัฐบาลจำต้องให้ความสนใจแก่การปฏิรูปที่ดินในเขตที่มีปัญหาการขัดแย้งมาก หรือเขตที่ฝ่ายตรงข้ามกำลังแทรกซึมหรือขยายอิทธิพลเข้ามาก่อน ซึ่งในที่นี้จะยกเว้นไม่กล่าวถึงปัญหาของบางจังหวัดในภาคอีสาน

ปฏิรูปที่ดิน
ส่วนของช
ครองที่ดิน

ในกรณีของประเทศไทยนั้น ในเขตที่ลุ่มภาคกลางบริเวณรอบกรุงเทพมหานครนั้น แม้อัตราส่วนของผู้ไม่มีที่ดินทำกินของตนเองจะอยู่ในอัตราที่สูงก็ตาม แต่ในเขตพื้นที่ดังกล่าวนี้ยังไม่ถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีอันตราย ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลบางประการดังนี้

ภาคการ
ทั้งนี้เพรา
การปฏิรูป
กว้างขึ้น
ประโยชน์
เจ้าของที่
เสียเอง
สภาพการ

ประการแรก โดยทั่วไปแล้วชาวนาในเขตท้องที่ดังกล่าวโดยเฉลี่ยแล้ว ก็ยังมีฐานะความเป็นอยู่ดีกว่า ชาวไร่ชาวนาโดยทั่วไป และเป็นท้องที่ที่ปลอดจากการแทรกซึมของฝ่ายตรงข้าม

ประการที่สอง ท้องที่เหล่านั้นอยู่ใกล้แหล่งอุตสาหกรรมและศูนย์กลางการค้าที่เจริญมาแล้ว ดังนั้น ชาวไร่ชาวนาจึงมีโอกาสที่จะไปทำงานทำในเมือง หรืองานอื่นเพื่อมาจุนเจือครอบครัวได้ ซึ่งเป็นทางออกที่ลดความเดือดร้อนของชาวนาได้มาก

ประการที่สาม ท้องที่เหล่านั้นอยู่ใกล้เมืองหลวง หรือใกล้หูกิโลตราชองรัฐบาล ดังนั้นจึงได้รับการเอาใจใส่หรือช่วยเหลือจากรัฐบาลมากกว่าภาคอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น ชาวนาในเขตนี้จะสามารถขายผลผลิตของตนได้ในราคาที่สูงกว่า และซื้อสินค้าอุตสาหกรรมได้ในราคาที่ถูกลง เมื่อเปรียบเทียบกับชาวไร่ชาวนาในภาคอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากท้องที่เหล่านั้นอยู่ใกล้ตลาด และแหล่งของถาวรผลิตสินค้าอุตสาหกรรม ในขณะเดียวกันท้องที่ในเขต

๒/
๑

เงินอุดหนุน
ที่ดินในบาง
ของที่ดินหรือ
ให้ทำไร่หรือ

ภาคกลางก็เป็นท้องที่ที่รัฐบาลลงทุนพัฒนาการเกษตรมากกว่าภาคอื่น ๆ ทั้งตัวอย่างเช่น ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๓ รัฐบาลได้ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาการเกษตรและชลประทานต่อประชาชนแต่ละคนดังนี้ ภาคกลางคนละ ๕๕๘ บาท ภาคใต้คนละ ๓๗๒ บาท ภาคเหนือคนละ ๓๒๑ บาท และภาคตะวันออกเฉียงเหนือคนละ ๒๓๘ บาท เป็นคน ^{๒/}

รายงาน
ยละเอียด
งในเรื่อง
องหันมา
นขณะที่

ประการที่สี่ เจ้าสัวที่ดินหรือนายทุนเจ้าของที่ดินในเขตนี้ส่วนใหญ่จัดได้ว่าเป็นประเภท "เศรษฐีเก่า" ซึ่งร่ำรวยมานานและส่วนใหญ่ได้รับที่ดินเป็นมรดกตกทอดมา ความกตัญญูหรือจิตของเจ้าสัวที่ดิน ประเภทนี้ เชื่อกันว่าจะมีน้อยกว่าเจ้าที่ดินที่เป็น "เศรษฐีหน้าใหม่" ที่พยายามเอาโรคเอาเปรียบ หรืออกคชชู้ครีคเพื่อกอบโกยสร้างฐานะของคนจากความทุกข์ยากของชาวไร่ชาวนาที่ยากจน

ากินเป็น
ารรับลมมือ
าพิจารณาถึง
ัฐบาลจำต้อง
ตรงข้ามก่าดัง
งบางจังหวัด

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนั้น ความสำคัญทางการเมืองที่จะต้องเร่งรีบปฏิรูปที่ดินในเขตรอบกรุงเทพมหานครจึงมีความสำคัญน้อยกว่า ถึงแม้ว่าท้องที่นี้จะมีอัตราส่วนของชาวนาผู้เช่าสูงก็ตาม ซึ่งในเรื่องนี้จะสังเกตได้จากข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพการถือครองที่ดินและรายได้โดยเฉลี่ยของประชากรในจังหวัดเหล่านั้นได้จากตารางที่ ๕

กรุงเทพ
าม แต่ใน
ประการดังนี้
เฉลี่ยแล้ว
จากการแทรก

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการกระจายรายได้และความมั่งคั่งในภาคการเกษตรแล้ว รัฐบาลจะต้องเร่งรีบทำการปฏิรูปที่ดินทั้งประเทศโดยมิชักช้า ทั้งนี้เพราะว่า ถ้าหากรัฐบาลทุ่มงบประมาณลงทุนเพื่อพัฒนาการเกษตร โดยไม่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินควบคู่กันไปด้วยแล้ว จะทำให้ช่องว่างการกระจายรายได้ในชนบทขยายกว้างขึ้น กล่าวคือ ผลการลงทุนของรัฐบาลจะทำให้มูลค่าของที่ดินสูงขึ้น และผู้ที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดก็คือเจ้าของที่ดิน ในกรณีที่ยลประโยชน์จากการใช้ที่ดินสูงขึ้นนั้น เจ้าของที่ดินก็มักจะเพิ่มค่าเช่าที่ดินให้สูงขึ้น หรืออาจจะนำเอาที่ดินมาทำประโยชน์เสียเอง ซึ่งจะมีผลทำให้ชาวนาผู้เช่าที่ดินต้องเสียค่าเช่าที่ดินสูงขึ้น หรือเปลี่ยนสภาพจากชาวนาผู้เช่าที่ดินมาเป็นชาวนารับจ้าง หรือเป็นกรรมกรในไร่นา

นยการคา
รื่องานอื่นเพื่อ

กสตาของ
ๆ ตัวอย่างเช่น
อุตสาหกรรมได้
ากท้องที่เหล่านั้น
ในเขต

๒/ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สี่ พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔ หน้า ๑๓๑

ตารางที่ ๕

เปรียบเทียบสภาพการถือครองที่ดินและฐานะความเป็นอยู่
ระหว่างจังหวัดที่ใกล้กรุงเทพมหานคร กับจังหวัดที่มีความ
สำคัญทางการเมืองบางจังหวัด

จังหวัดที่มีอัตราผู้เช่าที่สูงใกล้กทม.			จังหวัดที่มีความสำคัญทางการเมือง		
จังหวัด	อัตราผู้เช่า ที่ดินร้อยละ	รายได้เฉลี่ย ต่อหัว(บาท)	จังหวัด	อัตราผู้เช่า ที่ดิน(ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย ต่อหัว(บาท)
๑. ปทุมธานี	๘๓.๘๒	๓,๕๑๑	๑. พิษณุโลก	๓๕.๓๐	๒,๘๑๘
๒. พระนครศรีอยุธยา	๗๖.๘๘	๓,๖๐๕	๒. พิจิตร	๓๘.๒๓	๒,๘๒๘
๓. สมุทรปราการ	๗๑.๕๔	๑๘,๕๓๘	๓. นครสวรรค์	๔๐.๔๐	๓,๕๕๔
๔. นครนายก	๖๗.๗๖	๓,๐๖๒	๔. เพชรบูรณ์	๑๗.๓๘	๒,๗๘๕
๕. ฉะเชิงเทรา	๖๓.๖๔	๔,๒๖๘	๕. เชียงใหม่	๓๘.๖๒	๒,๑๘๗
๖. อ่างทอง	๕๘.๘๒	๒,๕๒๐	๖. ปราจีนบุรี	๒๗.๗๐	๒,๘๕๘
๗. นนทบุรี	๕๘.๕๘	๕,๐๖๘	๗. นครราชสีมา	๑๘.๓๐	๒,๓๐๖
๘. สมุทรสาคร	๕๒.๑๐	๕,๑๕๘	๘. บุรีรัมย์	๑๗.๘๘	๒,๐๕๐
๙. นครปฐม	๓๘.๕๓	๓,๔๒๘	๙. ชัยภูมิ	๑๗.๓๘	๑,๘๐๘
๑๐. ชลบุรี	๕๘.๕๘	๗,๔๕๐	๑๐. สุพรรณบุรี	๓๘.๐๘	๒,๘๕๘

หมายเหตุ

รายได้ค่านั้นเป็นรายได้โดยเฉลี่ยในปี ๒๕๑๓ จำนวนได้ใช้ข้อมูลของ
สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจากการสำรวจสำมะโนประชากร
ปี ๒๕๑๓

จากตารางที่ ๕ จะสังเกตได้ว่าจังหวัดที่อยู่รอบกรุงเทพมหานครหรือใน
เขตที่ราบภาคกลางนั้น อัตราส่วนของชาวนาที่เป็นผู้เช่าที่ดินจะอยู่ในอัตราที่สูงมาก และ
เป็นเขตที่รัฐบาลจะลงมือทำการปฏิรูปที่ดินในระยะแรก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาฐานะ
ความเป็นอยู่ หรือรายได้ต่อหัวโดยเฉลี่ยของประชาชนแล้ว จะเห็นได้ว่าจังหวัดเหล่านี้ใน
เขตที่ประชากรมีรายได้โดยเฉลี่ยสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ ที่มีความสำคัญทางการเมืองบาง
จังหวัดก็ยกมาเปรียบเทียบ การที่รายได้โดยเฉลี่ยของประชากรอยู่ในอัตราที่สูงนั้น
ย่อมเป็นสิ่งที่แสดงว่าในท้องถิ่นนั้นมีความอุดมสมบูรณ์ในทางเศรษฐกิจ ชาวนาที่ยากจน
หรือไม่มีที่ทากินนั้น พอละมีทางออกโดยการหางานทำในเมือง หรือหารายได้จาก
แหล่งอื่น นอกจากนี้ นายทุนเจ้าที่ดินหรือเจ้าสัวที่ดิน ก็อาจจะไม่จำเป็นต้อง

กค
น
คาน

ยกม
โดย
แสดง
นาย
ที่พ
ความ
ผลิต
ของ
โอกาส
เกี่ยว
เกี่ยว

รวม
รวม
รัฐบาล
แก่
แก่

๓.๑

เป็น
อัตรา
รวม
ของ

นั้น
จังหวัด
นคร
เป็น

๗/
ก
ที่
สิ

กษัตริย์กรีกชาวนาบูเข้าคั่งที่เคยท่ามาในอดีต ทั้งนี้เพราะว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจนั้น จะเป็นทางออกให้เขาสามารถหันไปหาประโยชน์จากกิจการค้าหรืออุตสาหกรรมใน
 ถานอื่น ๆ แทน

ในทางตรงกันข้าม จังหวัดที่มีความสำคัญทางการเมืองบางจังหวัดที่
 ยกมาเปรียบเทียบนั้น แม้ว่าอัตราส่วนของผู้เข้าที่ดินจะน้อยกว่าก็ตาม แต่รายได้
 โดยเฉลี่ยของประชาชนต่ำกว่าจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครมาก ซึ่งย่อมเป็นสิ่งที่
 แสดงว่า ชาวนาในที่เหล่านั้นจะมีฐานะความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่า โดยทั่วไปแล้ว
 นายทุนเจ้าที่ดินหรือเจ้าสัวที่ดินในเขตท้องที่เหล่านั้น จัดได้ว่าเป็นพวก "เศรษฐีหน้าใหม่"
 ที่พยายามสร้างความร่ำรวยของตนโดยการเอาโรคเอาเปรียบจากชาวนาด้วยวิธีการต่างๆ
ความเป็นเศรษฐีของคนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะได้มาโดยกสรกอบโกยผลประโยชน์จากผล
 ผลิตในทางเกษตรเท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะของการสร้างความร่ำรวยจากความเกือกร้อน
 ของชาวนาที่ยากจน ดังนั้นจึงปรากฏว่าในระยะหลัง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ที่รัฐบาลเปิด
 โอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ในจังหวัดเหล่านั้นเป็นจังหวัดที่มีการร้องเรียน
 เกี่ยวกับปัญหาที่ดินและการกษัตริย์กรีกของเจ้าที่ดินมากที่สุด นอกจากจังหวัดที่ได้ยกเป็น
 ตัวอย่างข้างต้นก็มีจังหวัดอื่น ๆ อีก ซึ่งกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจังหวัดที่มีอัตราผู้เช่าสูงในภาคกลางหรือเขต
 รอบในใกล้กรุงเทพมหานคร จะมีความสำคัญทางการเมืองน้อยกว่าจังหวัดที่อยู่ในเขต
 รอบนอกก็ตาม ถ้าหากรัฐบาลมีกำลังทั้งในด้านการงบประมาณและกำลังคนมากพอแล้ว
 รัฐบาลจำต้องเร่งรีบทำการปฏิรูปที่ดินในเขตดังกล่าวเพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น
 แต่สำหรับปัญหาความจำเป็นรับคนในเฉพาะหน้านั้น คิดว่ารัฐบาลควรให้ความสนใจ
 แก่จังหวัดที่อยู่ในเขตรอบนอกก่อน

๓.๑ เขตที่มีความสำคัญทางการเมือง

ถ้าเราพิจารณาถึงความสำคัญทางการเมืองโดยใกล้กรุงเทพมหานคร
 เป็นศูนย์กลางแล้ว จังหวัดที่อยู่วงเขตรอบนอกจะมีความสำคัญมากถึงแม้ว่าท้องที่เหล่านั้น
 อัตราส่วนของชาวนาที่เป็นผู้เช่าหรือไม่มีที่ดินทำกินจะอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่า จังหวัดที่เขต
 รอบในก็ตาม แต่ในจังหวัดรอบนอกเหล่านั้นนับว่ามีความสำคัญต่อการป้องกันการแทรกซึม
 ของฝ่ายตรงข้ามมาก และก็เป็นจังหวัดที่มีปัญหาขัดแย้งระหว่างชาวนา กับเจ้าที่ดินมากที่สุด^{๓/}

จังหวัดที่มีความสำคัญทางการเมือง ที่อาจถือเป็นแนวป้องกันรอบนอก
 นั้นได้แก่จังหวัดต่าง ๆ ที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๑๐ อย่างไรก็ตามพื้นที่ที่สำคัญที่สุด ได้แก่
 จังหวัดที่อยู่ในเขตภาคกลางตอนเหนือ ๘ จังหวัด ซึ่งได้แก่ พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์
 นครสวรรค์ กำแพงเพชร อุทัยธานี ชัยนาท ลพบุรี และสระบุรี ในเขตท้องที่เหล่านี้
 เป็นเขตที่มีอัตราชาวนาผู้เช่าที่ดินอยู่ในอัตราที่สูงจนถึงขั้นที่เริ่มเป็นอันตราย และเป็นเขต

๓/ คู่มือปริมาณผู้ร้องเรียนของที่ดินทำกินที่คณะกรรมการช่วยเหลือชาวนา (ก.ช.น.) จังหวัด
 ที่มีผู้ร้องเรียนและขอที่ดินทำกินมีจำนวนสูงหลายจังหวัด เช่น สุพรรณบุรี, กำแพงเพชร,
 พิจิตร, อยุธยา, นครสวรรค์, ชัยนาท, ลพบุรี เป็นต้น

ร.เมือง	รายได้เฉลี่ยต่อหัว(บาท)
๐	๒,๔๑๘
๗	๒,๕๒๘
๑๐	๓,๕๕๘
๑๘	๒,๗๘๕
๒๒	๒,๑๘๗
๓๐	๒,๕๕๘
๓๐	๒,๓๐๖
๘๘	๒,๐๕๐
๓๘	๑,๘๐๘
๐๘	๒,๕๕๘

ข้อมูลของ
 มะโนประชากร
 มหานครหรือใน
 ที่สูงมาก และ
 อพิจารณาฐานะ
 งหวัดเหล่านั้นใน
 ารเมืองบาง
 ราชที่สูงนั้น
 ชาวนาที่ยากจน
 รายได้จาก
 ารเป็นจะต้อง

ที่เคยมีข้อพิพาทระหว่างชาวนากับเจ้าที่ดินมากที่สุด นอกจากนั้นก็ยังเป็นเขตที่จะเป็น
ทางผ่านเข้าที่ราบภาคกลางอีกด้วย

เขตที่มีความสำคัญรองลงมาได้แก่ ๖ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ
ตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สำคัญได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และ
ปราจีนบุรี ซึ่งจังหวัดเหล่านี้ก็เขตแทรกซึมของฝ่ายตรงกันข้าม ส่วนท้องที่ในภาคเหนือ
นั้น จังหวัดที่สำคัญได้แก่ เชียงราย น่าน แพร่ และอุตรดิตถ์ เป็นต้น

สำหรับท้องที่ในภาคตะวันตกนั้น จังหวัดที่มีความสำคัญมากเป็นพิเศษ
ได้แก่ เพชรบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี ซึ่งในท้องที่ทั้งสี่จังหวัดนี้เป็นเขตที่
ฝ่ายตรงกันข้ามเริ่มแทรกซึมและในบางแห่งเริ่มมีการปะทะกันด้วยอาวุธแล้ว ถ้าหากฝ่าย
ตรงกันข้ามสามารถไขว่ขวายใน ๔ จังหวัดดังกล่าวเป็นฐานได้แล้ว อันตรายของการ
คุกคามต่อกรุงเทพมหานครจะมีมากเป็นพิเศษ

ตารางที่ ๑๐

สภาพการถือครองที่ดินในบางจังหวัด
ที่จัดได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญ
ทางการเมือง เพื่อทำสงครามแย่งชิงประชาชน

ภาคเหนือ

จังหวัด	เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร (ไร่)			ครัวเรือนเกษตรกร (ครอบครัว)		
	เนื้อที่ทั้งหมด	เนื้อที่เช่า	ร้อยละ	ทั้งหมด	เช่า	ร้อยละ
๑. เชียงราย	๒,๑๑๕,๒๒๕	๒๕๑,๕๔๘	๑๑.๘๘	๑๖๘,๗๕๑	๓๒,๗๕๕	๑๙.๒๘
๒. น่าน	๔๘๒,๘๖๖	๓๘,๑๔๖	๗.๐๘	๔๘,๑๕๗	๗,๓๐๐	๑๔.๘๕
๓. แพร่	๔๘๗,๘๖๓	๘๐,๔๘๖	๑๖.๔๘	๕๓,๘๓๑	๑๒,๓๑๗	๒๒.๘๘
๔. อุตรดิตถ์	๑,๐๘๐,๒๗๑	๑๑๗,๓๐๗	๑๐.๘๖	๔๘,๖๗๖	๘,๗๕๘	๑๗.๘๖
๕. เชียงใหม่	๑,๐๐๕,๔๖๘	๓๕๓,๒๒๑	๓๕.๑๓	๑๓๗,๕๕๖	๕๔,๒๒๕	๓๙.๔๒
๖. ลำพูน	๓๑๐,๘๐๘	๕๘,๘๘๘	๑๘.๖๘	๔๗,๘๐๘	๑๔,๗๕๘	๓๐.๘๐
รวม	๕,๔๘๓,๐๐๒	๘๐๐,๖๖๖	๑๖.๔๖	๕๕๘,๗๗๘	๑๓๐,๐๘๕	๒๓.๔๕

๔/ จากการศึกษาถึงสาเหตุของการถือครองที่ดินหรือการปฏิบัติของชาวนานั้น
นั้น เขาได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ถ้าอัตราส่วนของชาวนาที่ไม่มีที่ทำกินมีอัตราตั้งแต่ร้อยละ ๓๐
ขึ้นไปแล้วถือว่าเขาขึ้นอันตรา ย ผู้ที่สนใจควรรอ่าน

จังหวัด
๑. พิษณุโลก
๒. พิจิตร
๓. เพชรบูรณ์
๔. นครสวรรค์
๕. ลพบุรี
๖. สระบุรี
รวม

๑. นครราชสีมา
๒. ชัยภูมิ
๓. บุรีรัมย์
๔. ปราจีนบุรี
๕. นครนายก
๖. ฉะเชิงเทรา
รวม

๑. สุพรรณบุรี
๒. กาญจนบุรี
๓. ราชบุรี
๔. เพชรบุรี
๕. นครศรีธรรมราช
๖. สุราษฎร์ธานี
รวม

ที่มา : กรม
กร :

ภาคกลางตอนเหนือ

ที่จะเป็น
อกและ
มัย และ
ภาคเหนือ
เป็นพิเศษ
วัดนี้ เป็นเขตที่
ว ถาหากฝ่าย
ายของการ

จังหวัด	เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร (ไร่)			ครัวเรือนเกษตรกร (ครอบครัว)		
	เนื้อที่ทั้งหมด	เนื้อที่เช่า	ร้อยละ	ทั้งหมด	เช่า	ร้อยละ
๑. พิษณุโลก	๒,๑๗๐,๑๘๖	๓๕๔,๑๘๗	๑๖.๓๒	๗๕,๐๓๓	๒๖,๕๐๘	๓๕.๓๐
๒. พิจิตร	๒,๕๘๐,๖๗๘	๖๑๘,๘๗๘	๒๔.๐๒	๖๘,๗๗๑	๒๔,๗๘๘	๓๕.๖๗
๓. เพชรบูรณ์	๓,๒๐๕,๓๘๒	๒๓๑,๗๘๘	๗.๒๓	๘๘,๒๓๖	๑๘,๖๕๐	๑๗.๓๘
๔. นครสวรรค์	๓,๘๘๑,๕๓๒	๘๘๖,๗๘๓	๒๓.๐๘	๑๑๐,๕๖๘	๔๔,๖๗๘	๔๐.๕๐
๕. ลพบุรี	๒,๔๐๘,๒๘๗	๖๒๒,๑๕๒	๒๕.๘๒	๖๑,๕๕๕	๒๗,๗๖๐	๔๕.๐๐
๖. สระบุรี	๑,๘๗๓,๘๘๕	๕๐๓,๓๕๘	๓๔.๑๕	๓๘,๘๘๓	๒๐,๘๒๐	๕๓.๖๐
รวม	๑๕,๖๘๑,๐๑๑	๓,๒๑๘,๑๒๘	๒๐.๕๒	๔๓๘,๘๐๗	๑๕๘,๑๓๑	๓๖.๕๘

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. นครราชสีมา	๕,๘๘๕,๕๕๘	๓๒๗,๘๘๘	๕.๕๖	๒๑๐,๗๒๕	๓๐,๑๓๘	๑๔.๓๐
๒. ชัยภูมิ	๒,๕๖๑,๖๓๓	๑๘๘,๐๘๗	๕.๘๒	๑๐๘,๘๓๖	๑๘,๑๕๑	๑๗.๓๘
๓. บุรีรัมย์	๘,๑๐๗,๘๘๒	๓๐๑,๕๑๘	๓.๖๘	๑๒๓,๕๗๘	๒๒,๐๖๖	๑๗.๘๘
๔. ปราจีนบุรี	๒,๘๒๑,๘๘๓	๔๖๑,๘๖๐	๑๖.๓๗	๕๗,๗๘๘	๑๕,๘๘๓	๒๗.๕๘
๕. นครนายก	๘๘๘,๑๐๑	๕๐๕,๘๘๐	๕๖.๓๘	๒๐,๓๖๐	๑๓,๗๘๘	๖๗.๗๖
๖. ฉะเชิงเทรา	๑,๖๓๐,๘๘๘	๗๖๓,๓๖๒	๔๖.๘๒	๓๘,๐๖๓	๒๘,๘๖๐	๖๓.๖๘
รวม	๑๗,๘๐๕,๐๕๖	๒,๕๐๘,๘๐๗	๑๔.๐๑	๕๕๕,๘๘๗	๑๒๘,๘๑๘	๒๒.๘๗

ภาคตะวันตกและภาคใต้

๑. สุพรรณบุรี	๒,๕๕๗,๒๘๖	๗๓๘,๕๕๕	๒๘.๗๓	๗๘,๘๘๓	๒๗,๕๕๓	๓๕.๐๘
๒. กาญจนบุรี	๑,๒๗๑,๘๓๘	๑๗๘,๕๒๓	๑๔.๐๘	๔๓,๘๐๗	๑๒,๗๗๘	๒๙.๐๘
๓. ราชบุรี	๑,๒๗๗,๗๘๗	๓๕๓,๑๑๒	๒๗.๓๐	๘๘,๘๘๒	๒๐,๕๕๑	๒๓.๑๗
๔. เพชรบุรี	๘๓๓,๕๓๕	๑๘๖,๖๐๒	๒๑.๐๖	๓๑,๘๗๑	๑๐,๖๕๐	๓๓.๘๘
๕. นครศรีธรรมราช	๒,๕๖๐,๘๓๘	๑๕๒,๒๘๑	๕.๑๓	๑๓๘,๓๘๐	๒๕,๑๒๐	๑๘.๕๖
๖. สุราษฎร์ธานี	๑,๗๓๘,๓๗๖	๕๓,๑๘๑	๓.๐๐	๖๑,๘๘๐	๗,๖๖๗	๑๒.๓๘
รวม	๑๐,๓๑๐,๒๒๒	๑,๖๖๗,๑๕๘	๑๖.๑๖	๔๐๒,๓๘๓	๑๐๓,๖๑๐	๒๕.๗๕

ร (ครอบครัว)
ร้อยละ
๕๕ ๑๘.๒๘
๖๐ ๑๘.๘๕
๖๗ ๒๒.๘๘
๗๔ ๑๗.๘๖
๘๑ ๓๘.๘๒
๘๘ ๓๐.๘๐
๙๕ ๒๓.๘๕

ร้อยละ ๓๐

ที่มา : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, การใช้ที่ดินของประเทศไทย ปี ๒๕๑๖
 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ลักษณะการถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
 ปี ๒๕๑๖ - ๑๗

๓.๒ แผนการปฏิรูปที่ดินในเขตที่มีความสำคัญทางการเมือง

จากการพิจารณาถึงแผนการปฏิรูปที่ดินในช่วงระยะ ๕ ปีแรกนั้น แม้ว่าการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลนั้นจะไต่วางแผนโดยหวังผลประโยชน์ทางด้านการเมืองบ้างก็ตาม แต่ในการปฏิรูปที่ดินโดยการนำที่ดินของเอกชนมาทำการปฏิรูปนั้น รัฐบาลยังมีใ้ให้ความสนใจมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลยังคงให้ความสนใจแก่จังหวัดที่มีอัตราผู้เช่าสูงในเขตใกล้กรุงเทพมหานคร มากกว่าในเขตที่ไกลออกไปกว่าซึ่งมีความสำคัญทางการเมืองสูงกว่า ถึงจะพิจารณาได้จากข้อมูลในตารางที่ ๑๑ ซึ่งพอจะตั้งเป็นประเด็นข้อสังเกตบางประการได้ดังนี้

(๑) จังหวัดที่มีอัตราผู้เช่าที่ดินสูง และมีความสำคัญทางการเมือง ในเขตภาคกลางตอนเหนือ ซึ่งได้แก่จังหวัดพิษณุโลก พิษณุ นครสวรรค์ ลพบุรี และสระบุรีนั้น แผนการแก้ไขปัญหาค่าเช่าที่ดินนั้น ก็ยังนับได้ว่าลมน้อยหากการเช่ามาก กล่าวคือ ในระยะ ๕ ปีแรกของการลงมือปฏิรูปที่ดินนั้น รัฐบาลจะสามารถลดพื้นที่การเช่าลงได้เพียงประมาณร้อยละ ๔๐ เท่านั้น นอกจากนี้ การลงมือทำการปฏิรูปที่ดินในบางจังหวัดก็ยังมีล่าช้า ตัวอย่างเช่น จังหวัดพิษณุโลกจะลงมือทำการปฏิรูปที่ดินในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นต้น

(๒) สำหรับพื้นที่ที่มีความสำคัญทางภาคตะวันตก ซึ่งได้แก่จังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และเพชรบุรีนั้น การลดเขตพื้นที่เช่าโดยการปฏิรูปที่ดินของเอกชนนั้น ก็ยังนับว่าล่าช้าเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโดยทั่วไปแล้วสภาพความเป็นอยู่ของชาวนาในเขตนี้จะไม่เลวร้ายนักก็ตาม แต่พื้นที่ในเขตดังกล่าวก็เป็นเป้าหมายที่ฝ่ายตรงข้ามกำลังแทรกซึม และเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครมากที่สุด ดังนั้น รัฐบาลจึงน่าจะถือโอกาสในขณะที่สถานการณ์ยังอำนวยให้ เร่งสร้างความมั่นคงทางการเมืองของรัฐบาลในเขตนี้

(๓) โดยทั่วไปแล้ว รัฐบาลมีแผนที่จะลดเขตพื้นที่เช่าที่ดินในจังหวัดอื่น ๆ ไ้มาก กล่าวคือในระยะเวลา ๕ ปี ถ้าหากเขตพื้นที่การเช่าไม่เพิ่มขึ้นแล้ว รัฐบาลจะสามารถลดพื้นที่การเช่าได้เกือบหมด แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลน่าจะเร่งรีบลงมือทำการปฏิรูปที่ดินในเวลาทีเร็วกว่านั้น ตัวอย่างเช่น จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และบุรีรัมย์นั้น ภายใน ๕ ปี รัฐบาลจะสามารถลดพื้นที่การเช่าได้หมด แต่ว่ากว่าจะลงมือนั้นก็ต้องเป็นปี พ.ศ. ๒๕๒๓

อย่างไรก็ตามข้อสังเกตเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปที่ดินที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นการพิจารณาแต่เฉพาะจำนวนที่รัฐบาลจะลงมือทำการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น โดยมีข้อสมมติฐานที่ว่าเขตพื้นที่การเช่าไม่เพิ่มขึ้น และรัฐบาลสามารถลงมือทำได้ตามแผนที่ไต่วางไว้ ประเด็นที่สำคัญที่สุดก็คือ การปฏิรูปที่ดินที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายทางการเมืองได้นั้น รัฐบาลจะต้องลงมือทำการปฏิรูปที่ดินอย่างจริงจัง โดยสามารถเพิ่มพูนรายได้และยกระดับความเป็นอยู่ของชาวนาให้สูงขึ้นเท่านั้น ซึ่งเราจะได้พิจารณาถึงการสนับสนุนทางด้านงบประมาณของรัฐบาลในหัวข้อต่อไป

ภูมิภาค	
ภาคเหนือ	
๑. เชียงราย	
๒. น่าน	
๓. แพร่	
๔. อุตรดิตถ์	
๕. เชียงใหม่	
๖. ลำพูน	
รวม	
ภาคเหนือ	
๑. พิษณุโลก	
๒. พิษณุ	
๓. เพชรบูรณ์	
๔. นครสวรรค์	๒๐,
๕. ลพบุรี	๓๓,
๖. สระบุรี	-
รวม	๕๓,
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออก	
๑. นครราชสีมา	-
๒. ชัยภูมิ	-
๓. บุรีรัมย์	-
๔. กาญจนบุรี	๒๓,๐
๕. ราชบุรี	๒๕,๐
๖. เพชรบุรี	๒๖,๐
รวม	๗๔,๐

แผนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยนำที่ดินของเอกชน
มาจัดสรร เฉพาะบางจังหวัดที่มีความสำคัญทางการเมือง

พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔

ภูมิภาค	แผนการปฏิรูปที่ดินในแต่ละปี(ไร่)						พื้นที่เช่า ในปี ๒๕๑๖	พื้นที่ปฏิรูป ต่อพื้นที่เช่า
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๓	๒๕๒๔	รวม		
ภาคเหนือ								
เมือง								
๑. เชียงราย	-	-	-	๔๔,๐๐๐	๑๖๗,๐๐๐	๒๑๑,๐๐๐	๒๕๑,๕๔๔	๕๙.๗๔
และ								
กล่าวคือ								
๒. น่าน	-	-	-	-	-	-	๓๔,๑๕๖	๐
๓. แพร่	-	-	-	-	-	-	๔๐,๕๕๖	๐
๔. อุตรดิตถ์	-	-	-	-	๑๑๗,๐๐๐	๑๑๗,๐๐๐	๑๑๗,๓๑๗	๕๙.๗๓
๕. เชียงใหม่	-	-	-	๑๑๗,๐๐๐	๒๓๖,๐๐๐	๓๕๓,๐๐๐	๓๕๓,๒๒๑	๕๙.๙๔
๖. ลำพูน	-	-	-	-	-	-	๕๙,๙๔๔	๐
รวม	-	-	-	๒๖๘,๐๐๐	๕๐๖,๐๐๐	๗๗๔,๐๐๐	๙๐๐,๖๖๖	๔๐.๐๕
ภาคเหนือ								
๑. พิษณุโลก	-	-	-	๒๒,๐๐๐	๒๒,๐๐๐	๔๔,๐๐๐	๓๕๔,๑๙๗	๑๒.๕๒
๒. พิจิตร	-	๒๕,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๔,๐๐๐	๑๒๖,๐๐๐	๖๑๕,๔๗๕	๑๙.๔๔
๓. เพชรบูรณ์	-	-	-	๗๗,๐๐๐	๑๕๕,๐๐๐	๒๓๒,๐๐๐	๒๓๑,๗๕๕	๕๙.๖๔
๔. นครสวรรค์	๒๐,๐๐๐	๕๔,๐๐๐	๕๔,๐๐๐	๑๑๑,๐๐๐	๑๓,๐๐๐	๓๕๒,๐๐๐	๔๔๖,๗๕๓	๓๓.๔๓
๕. อุทัยธานี	๓๓,๐๐๐	๖๖,๐๐๐	๑๐๔,๐๐๐	๓๖,๐๐๐	๑๔,๐๐๐	๒๖๓,๐๐๐	๖๖๒,๑๕๒	๔๑.๕๕
๖. สระบุรี	-	๕๖,๐๐๐	๘๐,๐๐๐	๑๐๕,๐๐๐	๓๕,๐๐๐	๒๘๑,๐๐๐	๕๐๓,๓๕๔	๕๕.๕๓
รวม	๕๓,๐๐๐	๒๐๕,๐๐๐	๓๒๖,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐	๒๓๕,๐๐๐	๑๓๒๓,๐๐๐	๒๓๑๕,๑๒๔	๔๑.๑๐
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ								
๑. นครราชสีมา	-	-	-	๑๐๕,๐๐๐	๒๑๔,๐๐๐	๓๑๙,๐๐๐	๓๒๗,๔๔๕	๕๙.๔๕
๒. ขอนแก่น	-	-	-	๑๑,๐๐๐	๑๓๔,๐๐๐	๑๕๕,๐๐๐	๑๕๕,๐๔๗	๕๙.๕๕
๓. บุรีรัมย์	-	-	-	๑๐๐,๐๐๐	๒๐๑,๐๐๐	๓๐๑,๐๐๐	๓๐๑,๕๑๕	๕๙.๔๓
๔. สุรินทร์	๒๓,๐๐๐	๔๑,๐๐๐	๔๑,๐๐๐	๗๖,๐๐๐	๒๒,๐๐๐	๑๙๓,๐๐๐	๔๖๑,๕๖๐	๕๒.๖๔
๕. นครนายก	๖๕,๐๐๐	๑๒๓,๐๐๐	๑๖๑,๐๐๐	-	-	๓๕๙,๐๐๐	๕๐๕,๙๕๐	๖๕.๗๖
๖. ฉะเชิงเทรา	๖๖,๐๐๐	๑๕๓,๐๐๐	๒๓๒,๐๐๐	๕๒,๐๐๐	-	๕๐๓,๐๐๐	๗๖๓,๓๖๒	๖๕.๔๕
รวม	๑๕๔,๐๐๐	๓๒๓,๐๐๐	๔๓๙,๐๐๐	๓๕๒,๐๐๐	๕๗๖,๐๐๐	๑,๔๓๐,๐๐๐	๒,๖๖๕,๙๐๗	๗๒.๕๓

ารเมือง
รัฐบาล
จังหวัด
ายซึ่งมี
ซึ่งพอ
เมือง
และ
กล่าวคือ
ชาลงไค
จังหวัด
พ.ศ.๒๕๒๓
วิก
รูป
ว้ไปแล้ว
กล่าวคือ
ทานครมาก
ร้างความ
เช่า
ชาไม่
ม รัฐบาล
คนครราชสีมา
แคว
งคนนั้น
ยมีข้อสมมติฐาน
วางไว้ ประเด็น
รัฐบาลจะ
ระความเป็น
บประมาณ

ตารางที่ ๑๑ (ต่อ)

ภูมิภาค	แผนการปฏิรูปที่ดินในแต่ละปี (ไร่)						พื้นที่เช่า ในปี ๒๕๑๖	พื้นที่ ที่โอน คอปพื้นที่
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๓	๒๕๒๔	รวม		
<u>ภาคตะวันออกเฉียงใต้</u>								
๑. สุพรรณบุรี	-	๔๔,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๓๑,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๓๓๙,๐๐๐	๓๓๙,๔๕๕	๕๖,๕๐๐
๒. กาญจนบุรี	-	-	-	๒๐,๐๐๐	-	๒๐,๐๐๐	๑๗๘,๕๒๓	๑๑,๕๐๐
๓. ราชบุรี	-	-	-	๕๐,๐๐๐	๘๑,๐๐๐	๑๓๑,๐๐๐	๓๕๓,๑๑๒	๓๗,๕๐๐
๔. เพชรบุรี	-	-	๒๕,๐๐๐	๔๑,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๙๐,๐๐๐	๑๕๖,๖๐๒	๔๔,๕๐๐
๕. นครศรีธรรมราช	-	-	-	๕๑,๐๐๐	๑๐๑,๐๐๐	๑๕๒,๐๐๐	๑๕๒,๒๕๑	๕๕,๕๐๐
๖. สุราษฎร์ธานี	-	-	-	-	-	-	๕๒,๑๘๑	๐
รวม	-	๔๔,๐๐๐	๑๒๕,๐๐๐	๓๓๓,๐๐๐	๒๓๕,๐๐๐	๓๓๗,๐๐๐	๑๖๖๗,๑๕๔	๑๕๖,๕๐๐

หมายเหตุ

ตัวเลขในตารางนี้เป็นจำนวนที่กำหนดไว้ในแผนงานการปฏิรูปที่ดินในช่วงระยะเวลา ๕ ปี โดยมีได้พิจารณาถึงความสมบูรณ์ หรือความปรกณีของการดำเนินงาน และจากการดำเนินงานในปี ๒๕๒๐ และ ๒๕๒๑ นั้น ปรากฏว่าทำได้จริงน้อยกว่าแผนการที่วางไว้มาก

ที่มา :

ข้อมูลเบื้องต้นจากสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม "แผนงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (เฉพาะที่เอกชน) พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔"

แต่ละท้องที่
ในค่านอื่น
เองได้ ก็
ตามการลง
ช่วงระยะเว
คงจะล้มเหลว
ถ้าหากรัฐบาล
ซึ่งในเรื่องนี้
เงินของรัฐบาล

๔.๑ การส

เปรียบเทียบ
เป็นเรื่องที่จะ
ที่จะทำการปฏิ
เพื่อให้สามารถ
ในเนื้อที่จำนวน
ประมาณการใ

ข้อสมมติฐาน

จำนวนที่คงใช้จ่ายทั้ง
โครงการ ๑๐ ปี จะคงใ
โครงการ ๑๕ ปี จะคงใ
โครงการ ๒๐ ปี จะคงใ

๔. ความสมบูรณ์ของการปฏิรูปที่ดิน

การปฏิรูปที่ดินมิใช่เป็นการจัดสรรที่ดินเพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ทำกินเท่านั้น แต่จะต้องทำการลงทุนเพื่อเพิ่มทุนประสิทธิภาพผลิต และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ในด้านอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นและสามารถช่วยตนเองได้ ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์แผนการปฏิรูปที่ดินนั้น เราจำต้องให้ความสนใจและติดตามการลงทุนเพื่อการพัฒนาการในเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดด้วย

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาความสนใจของรัฐบาลในสามชุกในช่วงระยะเวลาสามปีที่ผ่านมา ทำให้มีความเป็นห่วงว่า การปฏิรูปที่ดินในประเทศไทยนั้น คงจะล้มเหลว และคงจะสามารถบรรลุเป้าหมายทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองได้ยาก ถ้าหากรัฐบาลยังคงปล่อยให้เวลาอันมีค่าผ่านไปโดยมิได้ทุ่มเทความพยายามอย่างจริงจัง ซึ่งในเรื่องนี้พอจะตั้งเป็นข้อสังเกตได้ ๒ ประเด็นดังนี้ คือ การสนับสนุนทางการเงินของรัฐบาลและการลงมือปฏิบัติการ

๔.๑ การสนับสนุนทางการเงินของรัฐบาล

การปฏิรูปสังคมและเศรษฐกิจของประเทศด้วยการปฏิรูปที่ดินนั้น เปรียบเสมือนการยอมตัดสินใจรักษาโรคร้ายของร่างกายด้วย "การผ่าตัดใหญ่" ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องยอมเจ็บปวด และยอมเสียสละเงินทอง ทั้งนี้ เมื่อรัฐบาลตัดสินใจที่จะทำการปฏิรูปที่ดินแล้ว รัฐบาลก็จำต้องกล้าหือส่นำอุปสรรคต่าง ๆ และทุ่มเทความพยายาม เพื่อให้สามารถบรรลุจุดหมายที่วางไว้

เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นของเงินทุนที่จะต้องใช้เพื่อปฏิรูปที่ดิน ในเนื้อที่จำนวน ๕ ล้านไร่แล้ว จะเห็นได้ว่าจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมหาศาล ซึ่งพอจะประมาณการใช้จ่ายทั้งหมด และค่าใช้จ่ายแต่ละปีได้ดังนี้

ตารางที่ ๑๒

ประมาณการใช้จ่ายงบประมาณในการปฏิรูปที่ดิน
ในพื้นที่จำนวน ๕ ล้านไร่ และ ๔ ล้านไร่

หน่วย : ล้านบาท

ข้อสมมติฐาน	ค่าใช้จ่ายไร่ละสองพันบาท		ค่าใช้จ่ายไร่ละสามพันบาท		ค่าใช้จ่ายไร่ละสี่พันบาท	
	๕ ล้านไร่	๔ ล้านไร่	๕ ล้านไร่	๔ ล้านไร่	๕ ล้านไร่	๔ ล้านไร่
จำนวนที่ต้องใช้จ่ายทั้งหมด	๕๐,๐๐๐	๑๖,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๓๒,๐๐๐
โครงการ ๑๐ ปีจะค่าใช้จ่ายปีละ	๕,๐๐๐	๑,๖๐๐	๗,๕๐๐	๒,๔๐๐	๑๐,๐๐๐	๓,๒๐๐
โครงการ ๑๕ ปีจะค่าใช้จ่ายปีละ	๓,๓๓๓	๑,๐๖๗	๕,๐๐๐	๑,๖๐๐	๖,๖๖๗	๒,๑๓๓
โครงการ ๒๐ ปีจะค่าใช้จ่ายปีละ	๒,๕๐๐	๘๐๐	๓,๗๕๐	๑,๒๐๐	๕,๐๐๐	๑,๖๐๐

พื้นที่เช่า ในปี ๒๕๑๖	พื้นที่ปฏิ รูปที่ดิน
๗๓๔,๔๕๕	๕๖,๑๑๑
๑๗๘,๕๒๓	๑๑,๒๒๒
๓๕๓,๑๑๒	๓๗,๓๓๓
๑๕๖,๖๐๒	๕๕,๕๕๕
๑๕๒,๒๔๑	๕๕,๕๕๕
๕๒,๑๔๑	๐

๑๖๖๗,๑๕๕ ๕๕,๕๕๕

การปฏิรูปที่ดิน
บูรณะ หรือควม
ปี ๒๕๒๐ และ
ไว้มาก

แผนงานปฏิรูป
- ๒๕๒๕ -

จากการประมาณการของผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการปฏิรูปที่ดินนั้น
ปรากฏว่าการที่จะปฏิรูปที่ดินเพื่อให้สามารถเพิ่มทุนประสิทธิภาพการผลิตนั้นประมาณว่า
จะต้องใช้จ่ายลงทุนไม่ต่ำกว่าไร่ละ ๒,๐๐๐ บาท แต่ถ้าต้องการให้การปฏิรูปที่ดินเป็น
ไปอย่างสมบูรณ์แบบแล้วก็จะต้องลงทุนไม่ต่ำกว่าไร่ละ ๔,๐๐๐ บาท ทั้งนี้โดยที่ยังไม่
พิจารณาถึงค่าใช้จ่ายที่จะต้องเพิ่มขึ้นตามภาวะของเงินเฟ้อในอัตราที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

จากข้อมูลที่ได้ประมาณไว้ในตารางที่ ๑๒ ถ้าสมมติว่าเราต้องการ
จะทำการปฏิรูปที่ดินทั่วประเทศให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๕ ปีแล้ว รัฐบาลจะต้องใช้จ่ายไม่ต่ำ
กว่าปีละไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ ล้านบาท หรือถ้าจะทำการปฏิรูปเพียง ๕ ล้านไร่ ก็จะต้อง
ใช้จ่ายไม่ต่ำกว่าปีละ ๑,๐๐๐ ล้านบาท อย่างไรก็ตาม จำนวนเงินลงทุนดังกล่าวในระยะ
ปีที่ ๔ หรือ ๕ แล้วอาจจะลดลงประมาณของรัฐบาลลงได้บ้าง ถ้าหากว่าชาวนาที่เข้าอยู่
ในเขตการปฏิรูปที่ดินเริ่มสามารถส่งเงินผ่อนค่าที่ดินได้

ในทางที่เป็นจริงแล้ว ถ้าพิจารณาถึงกำลังสนับสนุนทางค่านงบ
ประมาณของรัฐบาลที่ผ่านมาแล้ว จะสังเกตได้ว่าน้อยมาก ซึ่งจะพิจารณาดังนี้

ตารางที่ ๑๓

งบประมาณจกสรรเพื่อการปฏิรูปที่ดิน

ปี ๒๕๑๔ - ๒๕๒๑

หน่วย : บาท

ในสมัยของรัฐบาล	ปีงบประมาณ ๒๕๑๔	ปีงบประมาณ ๒๕๒๐	ปีงบประมาณ ๒๕๒๑	รวม ๓ ปี
๑. รัฐบาลคึกฤทธิ์	๔๕,๘๓๘,๕๐๐			
๒. รัฐบาลเสนีย์		๕๔๒,๔๘๗,๓๐๐		
๓. รัฐบาลธานินทร์			๒๓๘,๒๓๖,๗๐๐	
๔. รวมสามรัฐบาล				๕๒๗,๕๖๒,๕๐๐

ที่มา : เอกสารงบประมาณ ปี ๒๕๑๔, ๒๕๒๐ และ ๒๕๒๑

ลงมือทำ
๔๖๗ ล
ที่ดินที่ทุก
ประเทศ
การปฏิรูป
ใช้ปัญหา
๔.๒ ก
จำต้องมี
อำนาจใน
งานของ
เกี่ยวกับ
ได้จัดตั้ง
เกี่ยวกับ
การลงมือ
ที่จะนำที่ดิน
งานปฏิรูป
ถึงรายละเอียด
๑. กรมช
๒. สถาบัน
๓. กรมส
๔. กรมท
๕. กรมท
๖. สำนัก
๗. บริษัท

จากตารางที่ ๑๓ ปรากฏว่าในช่วงระยะ ๓ ปีแรกของการริเริ่ม
ลงมือทำการปฏิรูปที่ดินนั้น รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการปฏิรูปที่ดินเพียง
๔๖๗ ล้านบาทเท่านั้น ซึ่งนับว่าน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับความสำคัญของการปฏิรูป
ที่ดินที่ทุกรัฐบาลได้กล่าวอ้าง เพื่อประโยชน์ของคนในการหาเสี่ยงกับชาวไร่ชาวนาของ
ประเทศ ทรามโทที่รัฐบาลยังให้การสนับสนุนทางการเงินอยู่ในระดับนี้อยู่ต่อไปแล้ว
การปฏิรูปที่ดินในประเทศไทยก็มีลักษณะเป็นแค่การจกสรรที่ดินเท่านั้น และจะไม่สามารถ
ไขปัญหาการขัดแย้งในสังคมได้

๔.๒ การปฏิบัติกรปฏิรูปที่ดิน

เมื่อพิจารณาถึงการลงมือปฏิบัติการของการปฏิรูปที่ดินนั้น รัฐบาล
จำต้องมีหน่วยงานการปฏิรูปที่ดินที่เข้มแข็ง ที่ได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากผู้มี
อำนาจในระดับสูงของรัฐบาล และสามารถที่จะเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงการประสาน
งานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องร่วมมือกันในงานปฏิรูปที่ดิน

ในกรณีของประเทศไทยนั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง
เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินนั้น ได้แก่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่
ได้จัดตั้งขึ้นใหม่เพื่อทำการปฏิรูปที่ดิน อย่างไรก็ตามขีดความสามารถในการปฏิบัติการ
เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานดังกล่าวก็ยังนับได้ว่าต่ำมาก ซึ่งจะพิจารณาได้จาก
การลงมือทำการปฏิรูปที่ดินในปี ๒๕๒๐

ตามแผนกองการปฏิรูปที่ดินในปี ๒๕๒๐ นั้น รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมาย
ที่จะนำที่ดินของรัฐบาลออกทำการปฏิรูปที่ดินจำนวนหนึ่งล้านไร่ แต่อย่างไรก็ตาม สำนัก
งานปฏิรูปที่ดินเข้าดำเนินการเองเพียงหนึ่งในสี่ของแผนงานทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งจะพิจารณา
ถึงรายละเอียดของหน่วยงานที่รับผิดชอบการปฏิรูปที่ดินได้ดังนี้

ตารางที่ ๑๔

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการปฏิรูปที่ดิน ปี ๒๕๒๐

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑. กรมชลประทาน	๑๔๖,๐๐๐
๒. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์	๑๕๐,๐๐๐
๓. กรมส่งเสริมสหกรณ์	๕๐,๐๐๐
๔. กรมพัฒนาที่ดิน	๕๐,๐๐๐
๕. กรมทางหลวงแผ่นดิน	๓๐,๐๐๐
๖. สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม	๒๖๒,๐๐๐
๗. บริษัทสถาปนิกและวิศวกรที่ปรึกษา	๔๗๕,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ว่า
เป็น
ไม่
เป็น
ร
ยไม่คำ
ะต้อง
วในระยะ
เ้าอยู่

รวม ๓ ปี
๔๖๗,๕๗๑,๕๐๐

จากการพิจารณาถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปฏิรูปที่ดินในปี ๒๕๒๐ แล้ว จะสังเกตได้ว่า สำนักงานปฏิรูปที่ดินนั้นมีบทบาทน้อยมาก นอกจากนี้ การที่มีหน่วยราชการหลายหน่วยได้เข้าทำการปฏิรูปที่ดินนั้นก็ปรากฏว่า เกิดปัญหาการประสานงานระหว่างหน่วยราชการต่าง ๆ และหน่วยงานแต่ละแห่งก็พยายามจะรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของหน่วยงานของตนไว้ ในเรื่องนี้ถือได้ว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการดำเนินการปฏิรูปที่ดินอันหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลชานินทรก็พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจะตั้งทบวงเพื่อการปฏิรูปที่ดินขึ้นมา อย่างไรก็ตาม ลำพังแต่การจัดตั้งทบวงขึ้นมาใหม่แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากอาจแก้ปัญหาลักษณะในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินไม่ ถ้าหากรัฐบาลมิได้ให้ความสนใจการปฏิรูปที่ดินอย่างจริงจัง ซึ่งในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่เราจะต้องคอยติดตามการบริหารงานของรัฐบาลต่อไป

๕. ความลงท้าย

บทความนี้ได้หยิบยกแผนการปฏิรูปที่ดินในช่วงระยะเวลา ๕ ปีแรกขึ้นมาพิจารณาโดยเน้นประเด็นอยู่ที่ การปฏิรูปที่ดินจากที่ดินของเอกชน หรือการลดเนื้อที่การเช่าเป็นสำคัญ ในการวิเคราะห์แผนการปฏิรูปที่ดินดังกล่าวนี้ได้อาศัยข้อมูลที่มีอยู่อันจำกัด ดังนั้นจึงอาจจะยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิเคราะห์และการวิพากษ์วิจารณ์ในบทความนี้ ต้องการที่จะกระตุ้นและเร่งเร้าให้มีการหันมาสนใจการปฏิรูปที่ดินกันอย่างจริงจัง ซึ่งจากการพิจารณาถึงความสนใจของรัฐบาลและการลงมือปฏิบัติการที่เป็นจริงในช่วงระยะสามปีที่ผ่านมานั้น อาจจะกล่าวได้ว่า รัฐบาลเริ่มลงมือทำการปฏิรูปที่ดินด้วยความล่าช้า และมีจุดมุ่งหมายที่รวนเร และถ้ารัฐบาลชุดปัจจุบันยังคงให้ความสนใจการปฏิรูปที่ดินในแนวเดิมแล้ว ย่อมเป็นที่คาดหมายได้ว่า การปฏิรูปที่ดินในประเทศไทยจะต้องประสบกับความล้มเหลวอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปที่ดินนั้นเป็นงานใหญ่ที่ต้องใช้เวลาและอาศัยความพยายาม ความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามของรัฐบาล และของชาวไร่ชาวนาทั้งหมด นอกจากนี้ในการปฏิรูปที่ดินและการพัฒนาชนบทของไทยนั้น เราจำต้องเลือกใช้กลยุทธ์การดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเราด้วย ซึ่งในที่นี้ใคร่จะขอเสนอแนะกลยุทธ์ที่ควรจะนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิรูปที่ดินในประเทศไทยหาประการดังนี้

ประการแรก ในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของที่ดินและการพัฒนาการอื่น ๆ ในเขตการปฏิรูปที่ดินนั้น จะต้องพยายามเน้นถึงการเคลื่อนย้ายและการใช้แรงงานที่ว่างงานที่มีอยู่ในชนบทอย่างมลุลมุน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาในท้องถิ่นนั้น ๆ

การผลิตทาง
ของตลาดกล
ตลอดถึงการ
พัฒนาการผลิต
ที่เกิดจากการ
รัฐบาลอาจจะ
ของพยายามสง
นำทรัพยากรที่มี
สินค้าทุนที่คง
และการ เมือง
อย่างยิ่ง การ
ให้ประชาชนใน
การพัฒนาท้องถิ่น
และสามารถไข
หวังไว้ว่าการปฏิ
สามารถให้การปฏิ
สิ่งนี้แหละคือหัวใจ
เราจะต้องระลึกร

ประการที่สอง จะคือพยายามพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง

การผลิตทางการเกษตรในชนบทให้สามารถให้พื้นที่ดินผลิตพืชเศรษฐกิจที่อยู่ในความต้องการของตลาดหลายชนิด อุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรมในครอบครัว และรวมตลอดถึงการร่วมมือกันผลิตอุตสาหกรรมทางเกษตรอื่น ๆ

ประการที่สาม รัฐบาลจะต้องพยายามให้มีการลงทุนเพื่อการ

พัฒนาการผลิตและอุตสาหกรรมในเขตชนบทอย่างสม่ำเสมอทุกปี โดยพยายามให้กำไรที่เกิดจากการผลิตในภาคการเกษตรนั้น ถูกนำกลับไปลงทุนในภาคการเกษตรอีก ซึ่งรัฐบาลอาจจะทำได้โดยการใช้การใช้จ่ายลงทุนและระบบภาษีอากรเป็นเครื่องมือ

ประการที่สี่ ในการใช้จ่ายเพื่อพัฒนาการต่าง ๆ นั้น รัฐบาลจะ

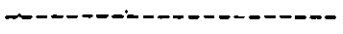
ต้องพยายามส่งเสริมให้เขตการปฏิรูปที่ดินแต่ละแห่ง หรือชนบทแต่ละแห่ง รู้จักและতিকเปลี่ยนแปลงนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด พยายามหลีกเลี่ยงการใช้เงินค่าทุนที่ต้องขอหาโดยไม่จำเป็น

ประการสุดท้าย รัฐบาลจะต้องพยายามส่งเสริมการพัฒนาทางสังคม

และการเมืองควบคู่ไปกับการปฏิรูปที่ดิน การพัฒนาการเศรษฐกิจในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาทางด้านการศึกษาและการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบและตัดสินใจในการเลือกแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้

ถ้าหากรัฐบาลได้หันมาสนใจและเร่งรัดการปฏิรูปที่ดินอย่างจริงจัง

และสามารถไขปมปมกิจการที่เป็นจริงตามกลยุทธที่ได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว ก็ย่อมจะหวังไว้ว่าการปฏิรูปที่ดินจะสามารถบรรลุจุดหมายตามที่ทุกคนได้มุ่งหวังไว้ และเราก็จะสามารถไขการปฏิรูปที่ดินเป็นเครื่องมือปฏิรูปสังคมและเศรษฐกิจภายในประเทศได้ ซึ่งสิ่งนี้แหละคือหัวใจของการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของสังคมที่แท้จริง แค่อะไรก็ตาม สิ่งที่เราจะต้องระลึกอยู่เสมออีกคือเวลาอันมีค่าและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงนั้นจะไม่คอยทำใคร

งานนี้
หากการ
ะรักษา
รคที่สำคัญ
กล่าวโดย
รงขึ้นมา
ันไม่ ถ้า
งที่เราจะต้อง

รกชั้น
รคเนื้อที่
อมูลที่มีอยู่
วิเคราะห์
หันมาสนใจ
และการลง
บาลเริ่มลง
รูปปัจจุบัน
การปฏิรูป

และ
ย่างยิ่งความ
ที่ดินและการ
สมกับสภาพ
ควรจะนำมา

การผลิต
เน้นถึงการ
นำมาใช้ใน

ภาคผนวก

เจ้าของที่ดินรายใหญ่ในบางจังหวัดที่มีมูลค่าเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๒

๑. เจ้าของที่ดินที่มีที่ดินตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ไร่ขึ้นไป ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๑๒

ที่	ชื่อ	จำนวนที่ดินครอง		ที่อยู่ของเจ้าของที่ดิน	
		แปลง	ไร่-งาน-วา		
๑	กระทรวงการคลัง	๑๑๘	๑๐,๒๕๖-๓-๑๒	กระทรวงการคลัง	๑. สำนักงานทรัพย์สิน
๒	น.ส.กิมที แซ่เล่า	๑๐	๑,๖๕๔-๑-๗๐	ต.โพรงอากาศ อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิง	๒. มรว.สุพันธ์ สนิท
๓	นางจำเนียร สงวนศักดิ์	๕	๓,๑๐๒-๓-๗๘	ต.คอนนิมภาลี อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิง	๓. นายสว่าง เอื้อสุน
๔	เจ้าจอมมารคาโทมก	๒	๑,๔๔๕-๐-๒๐	วังกรมหมื่นชุมพร อ.คูสิค จ.พระนคร	๔. นายสิงห์ บุญยรักษ์
๕	เจ้าจอมมารคาแพ	๑๒	๑,๑๕๐-๑-๔๔	พระบรมมหาราชวัง จ.พระนคร	๕. นายสีสะอาด บึงพิช
๖	นางจรรยา สวัสดิ์บุรี	๑๔	๑,๑๐๐-๑-๒๒	ซอยสายน้ำทิพย์ อ.พระโขนง จ.พระนคร	๖. นายทะยี่หมก
๗	นายเชื้อม เฉลิมช่าง	๑๘	๒,๐๑๓-๒-๔๗	ต.คอนเกาะกา อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิง	๗. นายเอี้ยวสุน
๘	นางคารา (ไม่ทราบนามสกุล)	๑	๑,๒๕๐-๒-๔๗	อ.บางเขน จ.พระนคร	๘. เอ. เอ. อาร์.
๙	นายเตียง (ไม่ทราบนามสกุล)	๒	๑,๐๑๒-๓-๑๕	คลอง ๑๖ อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา	๙. นายไอ้ (ไม่ทราบ
๑๐	นางตระกูล คินทิกุล	๕๖	๑,๓๘๗-๑-๐	อ.พระโขนง จ.พระนคร	
๑๑	นายโท (ไม่ทราบนามสกุล)	๒๒	๑,๔๗๐-๐-๕๑	คลองซอยที่ ๑๕ อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิง	รวม
๑๒	นายมา (ไม่ทราบนามสกุล)	๑๒	๑,๑๕๗-๑-๔๔	ต.บ้านใหม่ อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา	
๑๓	นายบำรุง บุญยรักษ์	๑๗	๔,๕๕๕-๑-๑๗	อ.พญาไท จ.พระนคร	
๑๔	นางบุญมี สมบูรณ์ทรัพย์	๑๕	๑,๑๕๔-๐-๒๖	ต.บางซาม ๖ อ.บ้านสร้าง จ.ปราจีนบุรี	
๑๕	นายปิยะ (ไม่ทราบนามสกุล)	๒	๒,๕๐๕-๒-๖๐	รองเมือง อ.ปทุมวัน จ.พระนคร	* โท
๑๖	นายประยงค์ เอื้อสุนทรวัฒนา	๓	๔,๑๖๔-๓-๐๕	ต.บุคคโล อ.ชนบุรี จ.ชนบุรี	* เจ้า
๑๗	นายไพฑูรย์ สุริยะมงคล	๑๐	๑,๐๐๔-๓-๔๓	ต.คอนนิมภาลี อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิง	
๑๘	พระยารัตนภิบาล	๑๓	๑,๑๕๕-๒-๕๕	สี่แยกมหานาค อ.ป้อมปราบ จ.พระนคร	
๑๙	พระยาสุนทร	๑๒	๔,๒๐๒-๐-๐๔	ไม่ทราบที่อยู่	
๒๐	พระองค์เจ้าเจริญศรีชนมาญ	๒๔	๑,๔๖๒-๓-๒๐	พระบรมมหาราชวัง จ.พระนคร	
๒๑	นายมา นาสมนิก	๑๐	๑,๐๓๖-๑-๖๐	ต.คลองอุดมชลจร อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา	
๒๒	มิสซัง โรมันคาซอลิก	๔๑	๖,๔๕๔-๓-๕๔	ต.สาทร อ.ยานนาวา จ.พระนคร	
๒๓	นายเขมขัย	๑๕	๑,๓๕๔-๓-๕๕	ต.หนองจอก อ.มีนบุรี จ.พระนคร	
๒๔	นางหรั่งออร์	๒๓	๑,๕๑๗-๒-๕๒	ริมคลองบางกอกใหญ่ ต.บางยี่เรือ อ.ชนบุรี	
๒๕	นางกิมลี นนทวานิช	๑๕	๑,๕๕๑-๐-๑๖	ต.พนัสนิคม อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี	
๒๖	นางลูกอิน (ไม่ทราบนามสกุล)	๑๔	๑,๕๓๗-๐-๕๖	ต.บางซาม ๖ อ.บางคล้า จ.ปราจีนบุรี	
๒๗	หลวงนา (เคต)	๖	๑,๐๓๓-๐-๔๔	ต.สามพระทวน อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา	
๒๘	นายและ นาคนาวา	๒	๑,๐๕๖-๑-๕๖	ต.สวนหลวง อ.พระโขนง จ.พระนคร	
๒๙	นายวิสุทธิ์ ชินวิจิตร	๑	๑,๓๕๔-๐-๕๕	ต.หนองสามวัง อ.หนองเสือ จ.ปทุมธานี	
๓๐	นางแสง (ไม่ทราบนามสกุล)	๑๖	๑,๕๔๔-๖-๐๓	ต.บางลำเจียก อ.บางกอกใหญ่ จ.ชนบุรี	

ร พ.ศ. ๒๕๑๒

ทรวา พ.ศ. ๒๕๑๒

เจ้าของที่ดิน	ชื่อ	จำนวนที่ดินครอง		ที่อยู่ของเจ้าของที่ดิน
		แปลง	ไร่-งาน-วา	
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	๑๑๔	๑๒,๕๐๕-๑-๗๘	สำนักงานทรัพย์สินฯ อ.คูสิต จ.พระนครศรีอยุธยา
นางสาว สุพัตรา สนิทวงศ์	นางสาว สุพัตรา สนิทวงศ์	๑๐	๓,๑๓๐-๐-๕๓	ปากคลองบางรัก จ.พระนครศรีอยุธยา
นายสว่าง เอื้อสุนทรวัฒนา	นายสว่าง เอื้อสุนทรวัฒนา	๓	๓,๑๖๔-๒-๕๕	ถนนเพชรบุรี อ.คูสิต จ.พระนครศรีอยุธยา
นายสิงห์ บุญรักษา	นายสิงห์ บุญรักษา	๒๗	๔,๕๐๘-๒-๘๑	ถนนศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
นายสะอาด ยิงพัฒนา	นายสะอาด ยิงพัฒนา	๑๒	๑,๑๕๔-๓-๓๓	ค.หนองจอก อ.หนองจอก จ.พระนครศรีอยุธยา
นายทะยิมหมัก	นายทะยิมหมัก	๓	๑,๐๖๓-๓-๕๗	คลองสาดี อ.บางกะปิ จ.พระนครศรีอยุธยา
นายเอี้ยวสุน	นายเอี้ยวสุน	๘	๕,๕๑๖-๐-๕๗	ค.คอนนิภาที อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา
เอ. เอ. อาร์.	เอ. เอ. อาร์.	๑	๒,๓๖๕-๐-๑๕	ถนนราชวงศ์ อ.สัมพันธวงศ์ จ.พระนครศรีอยุธยา
นายโอ๊ะ (ไม่ทราบนามสกุล)	นายโอ๊ะ (ไม่ทราบนามสกุล)	๑	๑,๐๐๐-๐-๐	คลอง ๑๖ อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา
รวม	รวม	๓๒๘	๑๐๒,๐๘๔-๑-๗๘	

- * โดยเฉลี่ยแล้ว เจ้าของที่ดินรายหนึ่งถือครองที่ดินประมาณ ๒,๖๑๗ ไร่
- * เจ้าของที่ดินรายใหญ่ร้อยละ ๕๕.๕๗ มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

สร้าง จ.ปราจีนบุรี
 จ.พระนครศรีอยุธยา
 ธานี
 น้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา
 ปราย จ.พระนครศรีอยุธยา
 พระนครศรีอยุธยา
 เมือง จ.ฉะเชิงเทรา
 จ.พระนครศรีอยุธยา
 จ.พระนครศรีอยุธยา
 ค.บางยี่เรือ อ.ธานี
 ม จ.ธานี
 คล้า จ.ปราจีนบุรี
 อง จ.ฉะเชิงเทรา
 ษณง จ.พระนครศรีอยุธยา
 องเสื่อ จ.ปทุมธานี
 งกอกใหญ่ จ.ธานี

๒. เจ้าของหน้าหม้อที่คนคั่งแต่ ๑,๐๐๐ ไร่ ขึ้นไปในจังหวัดนครนายก พ.ศ.๒๕๒๑

ชื่อ

ที่	ชื่อ	จำนวนที่ถือครอง		ที่อยู่ของเจ้าของที่ดิน	ม.จ.ประเสริฐศรี กรมอมป.ประยูร หลวงประกอบนิติศา หม่อมเจ้าหญิงภัทรีพิ กรมหมื่นมรุพงษ์ นายปาน (จีน) บริษัทพิทักษ์พระยา เรืออากาศเอกพจน ณ อยุธยา นางนอม คามสกุล นายไพฑูรย์ วิริยศิริ นิติชง โรมนคารอลิค ทรัพย์สินส่วนพระมหาก บริษัทชุกคลองและคูสย กระทรวงการคลัง นางกิมลี กิจจาทร นางจุงกลณี วัฒนวงศ นางจรูญ วิชาญวัติ นางแจ่ม แสงมณี พระบาทสมเด็จพระปร พลากรกรม ม.ร.ว.สุรพันธุ์ สนิท นางอราม กิจาทร นางกุนหลาย วังศาล นายจักรพร หงส์ประภ นายประวัติ หงส์ประภ นายบุญเลื่อน เครือคร นางประสิทธิ์พิลากรณ ตระกูลทองสารวิ กระทรวงเกษตร สมเด็จพระบรมราชินีนา
		แปลง	ไร่-งาน-วา		
๑	กระทรวงการคลัง	๑๕๒	๒๐,๕๒๐-๓-๒๕	จ.พระนคร	
๒	บริษัทชุกคลองป้อมปราบ	๑๔	๑,๕๗๕-๒-๕๐	ลำเพ็ง จ.พระนคร	
๓	กระทรวงเกษตร	๑๔	๔,๕๕๕-๐-๕๔	จ.พระนคร	
๔	นายกัมพล กิจวิเชียรชัย	๒	๑,๕๖๐-๑-๒๐	ถนนเพชรบุรี อ.พญาไท จ.พระนคร	
๕	นายทวี (ไม่ทราบนามสกุล)	๔	๑,๔๕๖-๒-๕๑	เชิงสะพานจตุรพักตร อ.กุสุมาลย์ จ.พระนคร	
๖	พระนเรนทรภักดี	๑	๑,๕๑๔-๑-๖๕	จ.พระนคร	
๗	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	๖	๔,๑๒๔-๑-๖๖	จ.พระนคร	
๘	นายวิวัฒนา อิศวเทพ	๑๑	๑,๔๗๒-๓-๔๔	สุขุมวิท อ.พระโขนง จ.พระนคร	
๙	ม.ร.ว.สุรพันธุ์ สนิทวงศ์	๒๑	๑๐,๐๕๓-๐-๕๕	อ.บางรัก จ.พระนคร	
๑๐	นางฉมยภา ภูษณงค	๔๗	๑,๑๓๗-๐-๖๒	อ.เมือง จ.นครนายก	
๑๑	นายนาค ธรรมบัญญัติ	๔๗	๑,๐๕๒-๑-๕๖	อ.บ้านนา จ.นครนายก	
๑๒	พระยาคำรงคราชาภาพ	๒	๒,๐๐๒-๑-๗	จ.พระนคร	
๑๓	นาย(อ่านไม่ออก) กฤตยพงษ์	๑	๑,๐๕๖-๓-๕๖	อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา	
๑๔	นายปวิญ (ไม่ทราบนามสกุล)	๕	๑,๓๑๒-๑-๕๖	อ.บ้านนา จ.นครนายก	
๑๕	นางสรกิจพิศาล (ชลอ อมาตยกุล)	๔	๑,๗๕๐-๑-๑๒	อ.กุสุมาลย์ จ.พระนคร	
๑๖	นางสาวอานง สีลาทอง	๔๕	๑,๕๐๒-๓-๓๗	อ.เมือง จ.นครนายก	
๑๗	นางสำเนียง บุญศิริ	๓๔	๑,๔๓๔-๓-๗๖	สุขุมวิท ๑๗ อ.พระโขนง จ.พระนคร	
๑๘	นางชุนนี สีลาทอง	๓๕	๑,๐๕๔-๑-๑๒	อ.เมือง จ.นครนายก	
๑๙	นายเคาะ (ไม่ทราบนามสกุล)	๑	๑,๔๒๒-๒-๕๐	อ.บางกะปิ จ.พระนคร	
๒๐	นางทัศนีย์ คุณะทิลก	๑	๒,๑๑๕-๒-๗๖	ชอยลือชา จ.พระนคร	
๒๑	พระยาชลมารค	๑	๑,๗๐๑-๐-๕๒	อ.ปทุมวัน จ.พระนคร	
๒๒	น.ท.พจน์ จิตรทอง	๑	๑,๐๐๐-๐-๔๕	อ.คลองสาน จ.ธนบุรี	
๒๓	นางกานดา อารีราษฎร์	๒	๑,๐๐๑-๐-๖๕	คลอง ๑๖ อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิง	
๒๔	นางนวล (ไม่ทราบนามสกุล)	๑	๑,๐๐๐-๐-๔๕	อ.ราษฎร์บูรณะ จ.ธนบุรี	
๒๕	นางคาค พรหมทศศิริพิลาศ	๑๕	๑,๑๕๓-๑-๓๐	อ.กุสุมาลย์ จ.พระนคร	
๒๖	ม.จ.ศุภสวัสดิ์ วงศ์สนิท สวัสดิ์วัฒน	๑๔	๑,๗๕๕-๑-๓๐	จ.พระนคร	
๒๗	นางวิระวรรณ เลขะนันท์	๒๒	๑,๓๖๕-๒-๗๗	อ.บางรัก จ.พระนคร	
๒๘	นางโสพิศ ธรรมสรโรจน์	๑	๑,๐๔๒-๓-๓๖	อ.องครักษ์ จ.นครนายก	
๒๙	นายบุญช่วย แก้วโสแสง	๓	๑,๑๗๐-๑-๖๕	อ.ชัยภูมิ จ.ปทุมธานี	
๓๐	นางสงสาวแดง เรืองเดช	๓๕	๓,๕๓๒-๒-๑๗	อ.สามเสน จ.พระนคร	

รวม

ครบแล้ว เจ้าของที่ดิน
มีสำเนาอยู่ในกรม

๓. เจ้าของที่ดินที่มีที่ดินตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ไร่ขึ้นไปในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.๒๕๑๒

แยก พ.ศ.๒๕๒๑

ชื่อ	จำนวนที่ดินครอง		ที่อยู่ของเจ้าของที่ดิน
	แปลง	ไร่-งาน-วา	
ผู้ของเจ้าของที่ดิน			
อ.จ.ประเสริฐศรี ชยางกูร	๒๐	๓,๔๒๒-๑-๕๔	ถนนระนอง อ.คูสิต จ.พระนครศรีอยุธยา
สมอมประยูร	๓	๑,๑๑๗-๒-๖๔	ถนนสาทร อ.บางรัก จ.พระนครศรีอยุธยา
หลวงประกอบนิติสาร	๔	๕,๑๖๔-๓-๑๔	สุขุมวิท ๑๕ อ.พระโขนง จ.พระนครศรีอยุธยา
สมอมเจ้าหญิงภัทรพิสุทธิ์	๑	๒,๘๑๗-๓-๒๕	วังถนนมหาไชย จ.พระนครศรีอยุธยา
กรมหมื่นมณฑุพงษ์	๕๕	๑,๗๕๓-๓-๕๔	ข้างวัดสุทัศน์ จ.พระนครศรีอยุธยา
นายปาน (จีน)	๓	๑,๓๘๓-๐-๕๔	ค.สำเภาลม รอบกรุง จ.อยุธยา
บริษัทพิทักษ์พระยา	๑	๑,๑๕๗-๐-๕๗	วัดสามจีน สำเพ็ง จ.พระนครศรีอยุธยา
เรืออากาศเอกพจน์ สนิทวงศ์	๔	๓,๐๕๓-๑-๕๐	ถนนสุขุมวิท อ.พระโขนง จ.พระนครศรีอยุธยา
อ.อยุธยา			
นางนอม ทามสกุล	๔๐	๓,๓๘๑-๐-๒	อ.วังน้อย จ.อยุธยา
นายไพฑูริย์ วิริยศิริ	๑๕	๑,๒๓๑-๒-๔	ค.สามเสน อ.คูสิต จ.พระนครศรีอยุธยา
นิตยง โรมันคาซอลิค	๒๒	๑,๒๓๗-๒-๗๔	อ.บางรัก จ.พระนครศรีอยุธยา
นายพิศลย์ ส่วนพระมหากษัตริย์	๕๔	๑๐,๐๕๑-๐-๑๔	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จ.พระนครศรีอยุธยา
บริษัทชุกคลองและคูสยาม	๗๖	๕,๒๕๔-๒-๕๓	คลองมกุฎกรุงเกษม สำเพ็ง จ.พระนครศรีอยุธยา
กระทรวงการคลัง	๕๕๗	๖,๓๕๕-๐-๕๕	กระทรวงการคลัง
นางกิมลี กิจจาทร	๕๐	๔,๗๗๗-๑-๕๕	ค.สำเภาลม อ.กรุงเก่า จ.อยุธยา
นางจงกลณี วัฒนวงศ์	๕	๑,๐๐๑-๒-๖๐	ถนนสุริวงค์ อ.บางรัก จ.พระนครศรีอยุธยา
นางจรูญ วิธานูวัติ	๑	๑,๘๗๐-๑-๓๗	ถนนกรุงเกษม อ.ป้อมปราบ จ.พระนครศรีอยุธยา
นางแจ่ม แสงน้อม	๑๔	๑,๒๓๓-๒-๗๒	อ.บางกอกใหญ่ จ.ธนบุรี
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา-	๒๐	๕,๖๘๗-๒-๗	พระบรมมหาราชวัง
ศาลากลางกรม			
ม.ร.ว.สุพันธ์ุ สนิทวงศ์	๓๓	๓,๕๕๗-๐-๕๗	ปากคลองบางวัด อ.บางรัก จ.พระนครศรีอยุธยา
นางอราม กิจจาทร	๑๔	๓,๒๑๗-๒-๑๐	อ.พญาไท จ.พระนครศรีอยุธยา
นางกหลาย วัจกาล	๑๑	๑,๑๕๕-๒-๓๒	ค.ลาภบัวหลวง อ.บางไทร จ.อยุธยา
นายจตุพร หงส์ประภาส	๔	๑,๐๑๗-๒-๕๖	ถนนมิตรพันธ์ อ.ป้อมปราบ จ.พระนครศรีอยุธยา
นายประวัติ หงส์ประภาส	๔	๑,๑๕๕-๓-๕๐	ซอยอารีย์ ๓ อ.พญาไท จ.พระนครศรีอยุธยา
นายบุญเลื่อน เครือคราฐ	๑๒	๑,๐๕๒-๒-๒๕	ซอยอารีย์ ๖๓ อ.คูสิต จ.พระนครศรีอยุธยา
นางประสิทธิ์พิภกรณ	๓๑	๓,๒๒๕-๐-๒๕	ซอยอารีย์ อ.คูสิต จ.พระนครศรีอยุธยา
กระทรวงการคลัง	๑๑๕	๑,๘๓๒-๐-๕๕	จ.อยุธยา
กระทรวงเกษตร	๕๕๑	๑,๖๕๕-๑-๒๕	กระทรวงเกษตร
สมเด็จพระบรมราชินีนาถ	๔	๒,๑๑๕-๒-๒๕	พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
รวม	๑๖๗๐	๕๕,๓๖๕-๒-๗๕	

พระนครศรีอยุธยา
 ขีดลบแล้วเจ้าของที่ดินรายหนึ่งมีครองที่ดินประมาณ ๒,๕๐๕ ไร่ เจ้าของที่ดินรายใหญ่ร้อยละ ๕๒.๗๖
 มีสำเนาอยู่ในกรุงเก่า

๔. เจ้าของที่ดินที่มีที่ดินตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ไร่ขึ้นไปในจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. ๒๕๑๒

ที่อยู่ของเจ้าของที่ดิน	ชื่อ	จำนวนที่ดิน		ที่อยู่ของเจ้าของที่ดิน
		แปลง	ไร่-งาน-วา	
อ.บางรัก จ.พระนครศรีอยุธยา	อ.สุวพันธ์ สนิทวงศ์	๑๕๒	๓๕,๔๔๕-๐-๒๑	เรืออากาศเอกพจน์ สนิทวงศ์ (ผู้ดูแลผลประโยชน์) ๑๗๔ ต.ป้อมปราบ อ.ป้อมปราบ จ.พระนคร
นายกรายนคร	อ.ว.รสถิต ศักดิ์วงศ์	๖	๒,๒๘๗-๓-๓๕	๓๕/๗ ซอยราชครู ต.สามเสนใน อ.คูสิต จ.พระนคร
นายกรายนคร	อ.รวงศ์เชอพระองค์เจ้าวรานนท์	๑๕	๖,๕๕๐-๒-๕๐	นายสำภู สงวนสิทธิ์ (ผู้ดูแลผลประโยชน์) ต.บ้านคลองหก อ.ชัยภูมิ จ.ปทุมธานี
นายกรายนคร	อ.พัฒนาเพิ่ม อมาศกุล	๕	๑,๖๗๕-๒-๓๖	๒๑ ต.ถนนพระรามหก ต.สามเสนใน อ.คูสิต จ.พระนคร
นายกรายนคร	อ.ชัยนิกรราม	๗	๑,๑๕๕-๑-๒๕	ต.ลำผักกูด อ.ชัยภูมิ จ.ปทุมธานี
นายกรายนคร	อ.ทองไขควง อาชวานนท์	๗	๑,๕๑๐-๒-๕๐	๕๕๕ หมู่ ๕ ต.วัดท่าพระ อ.บางกอกใหญ่ จ.ธนบุรี
นายกรายนคร	อ.สุขสว่าง จารุศร	๒๗	๑,๓๓๔-๑-๕๗	๓๕/๒ ซอยสุคันธาราม อ.คูสิต จ.พระนคร
นายกรายนคร	อ.วิฑูรย์ ไทร	๓	๕,๑๕๐-๑-๓๐	ต.ลำไทร อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี
	อ.เกษม เสวกสมบุญ	๗	๑,๖๗๖-๒-๕๑	ต.คลองสอง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี
	อ.กษณะ มีนยานนท์	๒	๑,๓๒๖-๑-๐๓	หมู่ ๓ ต.บึงน้ำรักษ์ อ.ชัยภูมิ จ.ปทุมธานี
	อ.ระหวงการคลัง	๒๕	๕,๑๕๕-๓-๓๕	กระทรวงการคลัง จ.พระนคร
	อ.สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	๑	๑,๐๐๗-๑-๕๕	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จ.พระนคร
	อ.องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	๕	๒,๕๖๒-๑-๓๑	องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ อ.พระนคร จ.พระนคร
	อ.กษณะธรรม ชัยแสง	๑	๑,๓๕๕-๓-๐๔	๑ หมู่ ๔ ต.บางไม้ อ.ภาษีเจริญ จ.ธนบุรี
	อ.กษณะสวัสดิ์ อุทัยศรี	๑	๑,๒๕๕-๐-๖๕	๑๔ ต.คลองเตย อ.พระโขนง จ.พระนคร
	อ.วงกตประกาศ (ม.ล.ม่อน พนมวัน)	๒	๑,๓๖๑-๒-๕๖	จ.พระนคร
	อ.หญิงโมที คอมมันต์	๑๗	๑,๐๐๕-๑-๒๗	ถนนเพชรบุรี จ.พระนคร
	อ.กษณะวลิต ชาวประทุมทิพย์	๒๕	๒,๐๒๗-๒-๖๖	ตลาดคลองเจ๊ก อ.ชัยภูมิ จ.ปทุมธานี
	รวม	๓๖๔	๓๕,๔๓๕-๓-๕๕	

โดยเฉลี่ยแล้ว เจ้าของที่ดินรายหนึ่งถือครองที่ดินประมาณ ๔,๓๕๐ ไร่

เจ้าของที่ดินรายใหญ่อยุ่ที่ ๗๒.๒๒ มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

การค้ำ และ
การเงิน
ระหว่างประเทศ

"สถานการณ์ในอุตสาหกรรมเงินของประเทศไทย"

โดย

ดร. ลีลี โกสิยานนท์

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุมเล็ก

วันที่ 23-14 กุมภาพันธ์ 2521

สถานการณ์ในอุตสาหกรรมเงินของประเทศไทย

โดย ลี โกศยานนท์

การชำระหนี้ประเทศมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเกษตรกรรมที่กำลังพัฒนาอย่างเช่นไทยอย่างมาก แต่ละปีไทยส่งสินค้าเกษตรกรรมออกขายยังต่างประเทศและส่งสินค้าเข้าจากพวกเครื่องจักร กิ่งวัลตุ้ม เครื่องอุปโภค บริโภค เข้าเป็นจำนวนไม่น้อย ในอดีตที่ผ่านมาไทยมักมีดุลการชำระเงินขาดดุล แต่ด้วยเหตุผลโลกก็ตามไม่ค่อยจะมีปัญหาดุลการชำระเงินขาดดุล แต่ในปี ๑๙๖๕ และ ๑๙๖๘ ไทยจะต้องประสบปัญหาดุลการชำระเงินขาดดุลมาก เป็นประวัติการณ์ ปัญหาดุลการชำระเงินจึงเป็นปัญหาที่สำคัญจะนำมาพิจารณาว่ารุนแรงมากน้อยเพียงไร ใ้มีการใช้ความพยายามแก้ไขเพียงไร

บทความนี้จะแบ่งออกเป็นสี่ส่วน ส่วนแรกจะกล่าวถึงลักษณะของดุลการชำระเงินตั้งแต่ปี ๑๙๖๖ - ๑๙๖๘ เพื่อเป็นการย้อนดูว่าในอดีตมีความเป็นมาอย่างไร ส่วนที่สองจะเป็นการสรุปสถานการณ์ในดุลการชำระเงินในปัจจุบัน คือในรอบปีที่ผ่านมา และแนวโน้มที่จะมีในอนาคตอันใกล้ คือในปี ๑๙๖๘ ส่วนที่สามจะพิจารณาถึงแนวทางแก้ไขปัญหาดุลการชำระเงิน และส่วนที่สี่จะกล่าวถึงมาตรการที่รัฐบาลกำลังใช้หรือพยายามใช้ในปัจจุบัน

บทความนี้อาจจะถือได้ว่าเป็นการรวบรวมตัวเลขข้อเท็จจริง (เท่าที่ผู้เขียนทราบ) จากสถิติของทางหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง และบทวิเคราะห์เท่าที่มักเป็นการเบื้องต้นมากสำหรับผู้ที่อยู่ในวงการเศรษฐศาสตร์ วัตถุประสงค์เบื้องต้นของบทความเพื่อประมวลสถานการณ์ต่างๆ ไปในเรื่องที่เกี่ยวกับดุลการชำระเงิน เพื่อใช้เป็นฐานในการถกเถียงและวิเคราะห์ปัญหาเฉพาะอย่างต่อไป เช่น เรื่องน้ำมัน, ค่าเงินบาท หรืออื่นๆซึ่งที่ประชุมจะสนใจต่อไป

๑. ลักษณะของดุลการชำระเงินตั้งแต่ปี ๑๙๖๖ - ๑๙๖๘ ๑/

ตั้งแต่ปี ๑๙๖๖ เป็นต้นมา พอจะสรุปรายการต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของดุลการชำระเงินได้ดังนี้

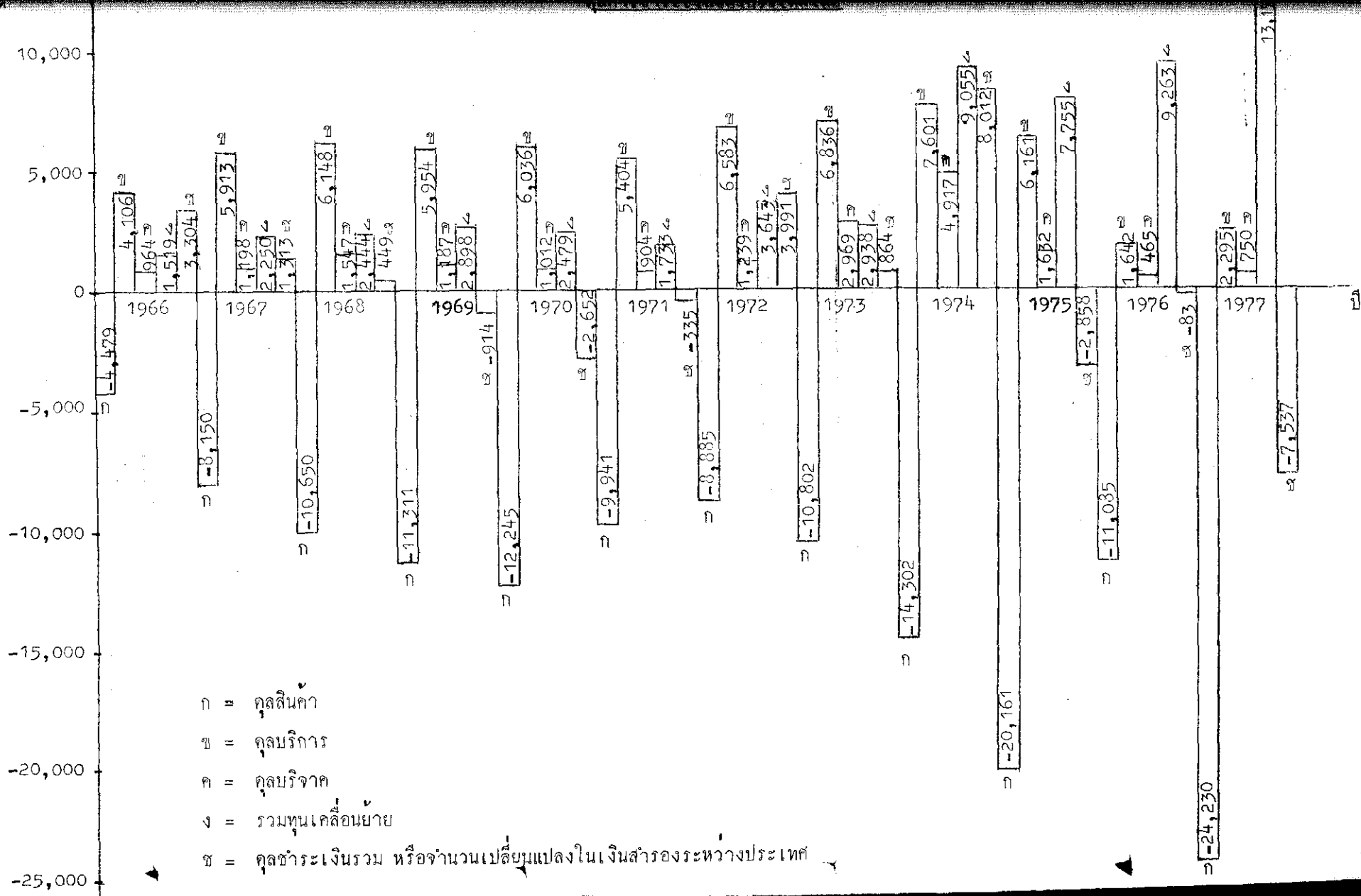
๑.๑ ดุลการค้า

- ระยะเวลา ๑๙๖๖ - ๑๙๖๘

- การขาดดุลปีต่อปีเพิ่มขึ้นตามลำดับ คือปี ๑๙๖๖ ขาดดุลประมาณ ๔,๕๐๐ ล้านบาท เป็น ๘,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๑๙๖๗ และเป็น ๑๒,๖๕๐ ล้านบาทในปี ๑๙๖๘
- การขาดดุลในช่วงนี้เป็นผลจากการเพิ่มของมูลค่าสินค้าเข้า ในขณะที่สินค้าออกเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย หรือลดลงในบางปี

งบการเงินรวมของประเทศไทย

1977	1976	1975	1974	1973	1972	1971	1970	1969	1968	1967	1966	1965
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

- ก = หนี้สิน
- ข = บริการ
- ค = ใช้จ่าย
- ง = ทุนเคลื่อนย้าย
- จ = งบการเงินรวม หรือจำนวนเปลี่ยนแปลงในเงินสำรองระหว่างประเทศ

(ล้านบาท)

ตาราง - การชำระเงินของประเทศไทย

(กานบ ๓)

รายการ	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977 ^P 593
สินค้า												15
1. สินค้าออก เอฟ.ไอ.บี	13,817	13,808	13,227	14,254	14,270	16,692	21,750	21,252	49,002	44,364	60,361	70,600
2. สินค้าเข้า ซี.ไอ.เอฟ. ^{1/}	-18,172	-21,813	-23,646	-25,423	-26,407	-26,606	-30,635	-42,054	-63,304	-64,525	-71,446	-94,830
3. non - monetary gold ^{2/}	-124	-145	-231	-142	-108	-27	-	-	-	-	-	-
ก. कुलสินค้า	-4,479	-8,150	-10,650	-11,311	-12,245	-9,941	-8,885	-10,802	-14,302	-20,161	-11,085	-24,230
บริการ												
1. บริการรับ	6,199	8,434	9,210	9,385	10,095	9,899	11,323	12,723	15,634	16,552	13,993	14,755
1.1 การระวางและค่าประกันภัยสินค้า	511	541	397	275	313	494	639	925	1,454	1,229	1,604	1,750
1.2 การขนส่งอื่น ๆ	176	231	182	208	299	331	456	514	1,200	1,269	1,131	1,445
1.5 การเดินทางต่างประเทศ	832	1,212	1,256	1,768	2,170	2,209	2,718	3,394	3,805	4,482	3,990	4,500
1.4 ผลประโยชน์จากการลงทุน	674	943	1,052	1,285	1,637	1,423	1,207	1,448	2,920	3,887	3,146	3,125
1.6 รายจ่ายรัฐบาลต่างประเทศในไทย	3,557	4,680	5,572	5,044	4,840	4,514	5,262	5,034	4,238	3,520	2,053	1,155
ทหาร	(2,589)	(4,019)	(4,918)	(4,446)	(4,192)	(3,789)	(4,413)	(4,210)	(3,393)	(2,644)	(764)	(5)
อื่น ๆ	(968)	(771)	(654)	(598)	(646)	(725)	(649)	(624)	(845)	(876)	(1,289)	(1,150)
1.6 บริการอื่น ๆ	448	268	750	805	836	928	1,041	1,408	2,017	2,164	2,069	2,780
2. บริการจ่าย	-2,093	-2,521	-3,061	-3,431	-4,059	-4,495	-4,740	-5,887	-8,033	-10,391	-12,351	-12,460
2.1 การระวางและค่าประกันภัยสินค้า	-172	-144	-168	-142	-203	-339	-432	-504	-1,005	-822	-1,094	-1,315
2.2 การขนส่งอื่น ๆ	-101	- 76	-115	-121	-186	-203	-204	-387	-749	-643	-545	-720
2.3 การเดินทางต่างประเทศ	-656	-715	-874	-1,001	-1,267	-1,294	-1,287	-1,449	-1,634	-2,735	-3,881	-3,395
2.4 ผลประโยชน์จากการลงทุน	-684	-775	-780	-1,058	-1,257	-1,394	-1,534	-1,872	-2,934	-2,776	-3,993	-4,450
2.5 รายจ่ายรัฐบาลไทยในต่างประเทศ	-194	-261	-478	-453	-395	-399	-337	-445	-318	-304	-457	-260
2.6 บริการอื่น ๆ	-376	-549	-646	-655	-749	-867	-946	-1,229	-1,393	-2,110	-1,381	-2,320
ข. कुลบริการ	4,106	5,913	6,148	5,954	6,036	5,404	6,583	6,836	7,601	6,161	1,642	2,295

เมื่อสมงวด
 p ตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

รายการ	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
บริจาค												
1. เอกชน	216	174	140	89	57	131	651	2,399	4,376	1,134	101	345
2. ทางการ	748	1,024	1,407	1,098	954	773	608	570	541	496	364	405
ก. कुลบริจาค	964	1,198	1,547	1,187	1,012	904	1,259	2,969	4,917	1,632	465	750
เงินทุนเคลื่อนย้าย												
1. เงินทุนเอกชน (สุทธิ)	1,306	2,044	2,105	2,842	2,325	1,463	3,406	1,910	7,800	5,696	5,060	7,645
1.1 การลงทุนโดยตรง	570	894	1,240	1,257	890	808	1,427	1,605	3,836	1,745	1,614	2,265
1.2 เงินกู้และสินเชื่อเอกชน	331	965	674	1,299	1,008	397	1,392	-1,199	2,637	1,317	6,819	550
การเบิกใช้	1,335	2,172	2,389	3,670	4,036	3,843	4,755	2,886	6,660	6,113	5,705	5,905
การชำระคืน	-1,004	-1,207	-1,715	-2,371	-3,028	-3,446	-3,363	-4,085	-4,023	-4,796	-5,106	-5,355
1.3 เงินลงทุนระยะยาวอื่น ๆ	50	114	94	100	244	103	278	212	196	34	-21	-20
1.4 เงินลงทุนระยะสั้น	355	71	97	186	183	155	309	1,292	1,131	2,600	2,778	4,850
2. เงินทุนทางการ (สุทธิ)	212	205	339	254	153	270	819	1,026	1,254	2,057	4,203	5,485
2.1 รัฐบาล	49	158	310	-55	9	159	506	680	104	-123	2,377	795
2.1.1 เงินกู้และสินเชื่อ	361	482	616	292	445	306	215	387	126	-105	2,157	730
การเบิกใช้	411	544	758	800	834	579	436	610	399	213	2,504	1,140
การชำระคืน	-50	-62	-142	-506	-389	-273	-223	-223	-273	-318	-347	-410
2.1.2 อื่น ๆ	-312	-324	-306	-347	-436	-147	291	293	-22	-18	220	65
2.2 รัฐวิสาหกิจ												
2.2.1 เงินกู้และสินเชื่อของรัฐวิสาหกิจ	163	47	43	272	91	60	338	373	1,174	2,203	1,839	4,690
การเบิกใช้	399	311	393	552	427	372	675	777	1,587	2,739	2,423	5,420
การชำระคืน	-236	-264	-350	-280	-336	-312	-337	-405	-413	-536	-584	-730
2.3 เทศบาล (สุทธิ)	-	-	-14	37	53	51	-25	-25	-24	-23	-13	-
ง. รวมทุนเคลื่อนย้าย	1,519	2,250	2,444	2,898	2,479	1,733	3,643	2,938	9,055	7,755	9,263	13,130

รายการ	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977 ^p
จ. สิทธิพิเศษถอนเงิน	-	-	-	-	-	298	321	-	-	-	-	-
ก. จำนวนไม่ประจักษ์	1,195	102	959	358	66	1,266	1,090	-1,076	-742	1,756	-368	518
ข. <u>มูลค่าเงินรวมหรือจำนวนเปลี่ยนแปลง-</u> <u>ในเงินสำรองระหว่างประเทศ</u>	3,304	1,313	449	-914	-2,652	-335	3,991	864	8,012	-2,658	-83	-7,537
สำรองระหว่างประเทศ 3/ (ตามคอลลาร์สำหรับ 7)												
ทุนสำรองระหว่างประเทศของ ทางการ	923.6	1,008.5	1,021.0	984.9	905.7	877.0	1,052.5	1,295.2	1,858.4	1,775.1	1,892.9	1,914.9
หนี้สินสุทธิธนาคารพาณิชย์	-59.8	-92.1	-83.0	-90.9	-139.2	-100.0	-83.7	-213.2	-294.2	-406.3	-408.5	-696.0
ทุนสำรองสุทธิ	863.8	916.4	938.0	894.0	766.6	777.0	968.8	1,082.0	1,564.2	1,368.8	1,484.4	1,218.9

หมายเหตุ 1/ ไม่รวมสินค้านำเข้าทางคานทหาร

2/ Including gold imported by the authorities for the minting of commemorative coins.

3/ เมื่อบริษัท

p ตัวเลขเบื้องต้น

ธนาคารแห่งประเทศไทย

รายการ	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977 ^p
บริจาด												
1. เอกชน	216	174	140	89	57	131	651	2,399	4,376	1,134	101	345

- ระยะเวลาปี ๑๙๖๑ - ๑๙๖๒
 - การขาดดุลเริ่มลดลง
 - มูลค่าสินค้าเขาเพิ่มขึ้นน้อยกว่าการเพิ่มของสินค้าออก ทำให้การขาดดุลต่ำกว่ามาวปี ๑๙๖๖ - ๑๙๗๐
- ระยะเวลาปี ๑๙๖๓ - ๑๙๗๕
 - การขาดดุลเริ่มมีแนวโน้มอย่างรวดเร็ว ประมาณร้อยละ ๓๐ - ๔๐ ต่อปี (เนื่องจากการขาดเงินเฟ้อ และการขึ้นราคาน้ำมันของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม)
 - ตั้งแต่ปี ๑๙๖๖ มูลค่าสินค้าเขาเพิ่มมากกว่าการส่งออก โดยเฉพาะปี ๑๙๗๕ การส่งออกลดลง แต่การนำเข้ากลับเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว
- ระยะเวลาปี ๑๙๗๖
 - การขาดดุลลดลงจาก ๒๐,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๑๙๗๕ เป็น ๑๑,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๑๙๗๖
 - เมื่อเทียบกับปี ๑๙๗๖ มูลค่าสินค้าเขาเพิ่มขึ้นประมาณ ๗,๐๐๐ ล้านบาท ขณะที่มูลค่าการนำเข้ามีขึ้นถึง ๑๖,๐๐๐ บาท

เงินทุน
ในปี
๕,๐๐
ถึง ๘
แต่เงิน
ในปี

๑.๒ ดุลบริการ

- ปี ๑๙๖๖ - ๑๙๗๖ ดุลบริการ เกินดุลอยู่ในระดับ ๕,๐๐๐ - ๖,๐๐๐ ล้านบาท รายรับส่วนใหญ่มาจากรายจ่ายรัฐบาลต่างประเทศในไทย การเดินทางต่างประเทศและรายได้ผลประโยชน์จากการลงทุน ส่วนรายจ่ายนั้นส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายเพื่อการไปต่างประเทศ และจ่ายเงินที่เป็นผลประโยชน์จากการลงทุน ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
- ปี ๑๙๗๖ - ๑๙๗๘ ดุลบริการ เพิ่มขึ้นติดต่อกันทุกปี โดยมีรายรับจากการว่างและการชดเชยหนี้สิน การขนส่ง การเดินทางต่างประเทศ ผลประโยชน์จากการลงทุนและรายการอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่วนรายจ่ายรัฐบาลต่างประเทศในไทย โดยเฉพาะด้านการทหารเริ่มลดลงเรื่อย ๆ
- ปี ๑๙๗๘ - ๑๙๘๖ แม้ว่าดุลบริการจะยังเกินดุลอยู่ แต่ก็ลดลงอย่างน่าวิตก คือลดลงจาก ๕,๖๖๐ ล้านบาทในปี ๑๙๗๘ เหลือเพียง ๑,๖๐๐ ล้านบาทในปี ๑๙๘๖ รายรับลดลง แต่รายจ่ายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

๑.๓ บริจาดสุทธิ

- ปี ๑๙๖๖ - ๑๙๗๐ บริจาดสุทธิเกินดุลขึ้นลงอยู่ในระดับ ๕๐๐ - ๑,๕๐๐ ล้านบาท ส่วนปี ๑๙๗๑ เป็นรายการโอนเงินเข้าของเอกชน เงินบริจาดจากสหรัฐฯ และประเทศอื่น ๆ

การขาดดุล

ข้อนี้ (เนื่อง
โดยผล)

เฉพาะปี ๑๙๙๕

แล้ว

๙๕ เป็น

๐๐ ล้านบาท

๐๐ ล้านบาท

เดินทาง

จ่ายนั้นส่วน

ที่เมื่อผลประ-

จากกระวาง

นโยบายอื่น

จ่ายรัฐบาล

ขางนำวัดก คือ

ล้านบาทในปี

๐ - ๑,๕๐๐

บริการจาก

- ปี ๑๙๙๓ - ๑๙๙๔ เพิ่มจาก ๑,๒๐๐ ล้านบาทในปี ๑๙๙๒ เป็น ๔,๕๐๐ ล้านบาทในปี ๑๙๙๔ เนื่องจากการบริการสุทธิในภาคเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างมาก

- ปี ๑๙๙๕ - ๑๙๙๖ ปี ๑๙๙๕ ลดลงจากปี ๑๙๙๔ ถึง ๖,๓๐๐ ล้านบาท และปี ๑๙๙๖ ลดลงจากปีที่ผ่านมาอีก ๑,๑๐๐ ล้านบาท ทำให้ยอดบริการสุทธิเหลือเพียง ๔๖๐ ล้านบาท ซึ่งต่ำที่สุดในช่วงปี ๑๙๖๖ - ๑๙๙๖ การลดลงนี้มาจากรายการโอนเงินเข้าประเทศของเอกชนเป็นส่วนใหญ่

๑.๔ เงินทุนเคลื่อนย้าย

มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา คือปี ๑๙๖๖ - ๑๙๖๙ การเคลื่อนย้ายเงินทุนเพิ่มขึ้นทุกปี แต่เริ่มลดลงในปี ๑๙๙๐ และ ๑๙๙๑ มาในปี ๑๙๙๒ เพิ่มขึ้นอีก และลดลงในปี ๑๙๙๓ สำหรับปี ๑๙๙๔ เพิ่มจากปี ๑๙๙๓ ในอัตราสูงคือจาก ๒,๕๐๐ ล้านบาท เป็น ๘,๐๐๐ ล้านบาท หรือเพิ่มประมาณ ๓ เท่า และในปี ๑๙๙๖ การเคลื่อนย้ายเงินทุนมียอดสูงถึง ๘,๖๖๔ ล้านบาท ทั้ง ๆ ที่สินเชื่อและเงินกู้เอกชนเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับเดียวกันกับปี ๑๙๙๕ แต่เงินกู้และสินเชื่อภาครัฐบาลเพิ่มขึ้นจาก ๒๑๓ ล้านบาทในปี ๑๙๙๕ เป็น ๒,๕๐๔ ล้านบาทในปี ๑๙๙๖

๑.๕ ดุลชำระเงิน

- ปี ๑๙๖๖ - ๑๙๙๐

- ปี ๑๙๖๖ - ๑๙๖๘ ดุลชำระเงินเกินดุลลดลงโดยตลอด และเริ่มขาดดุลในปี ๑๙๖๙ และขาดดุลถึง ๒,๖๐๐ ล้านบาทในปี ๑๙๙๐

- นำสังเกตว่าการขาดดุลการค้ำชวงนี้เพิ่มขึ้นทุกปี จนทำให้ดุลชำระเงินที่เกินดุลของขาดดุลไม่ไควบในปีต่อ ๆ มา

- ปี ๑๙๙๑ - ๑๙๙๒

- ปี ๑๙๙๑ ดุลชำระเงินขาดดุลน้อยลง และเกินดุลถึง ๔,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๑๙๙๒

- ดุลชำระเงินเกินดุล เพราะการขาดดุลการค้าลดลง ประกอบกับยอดดุลบริการ บริการสุทธิ และการเคลื่อนย้ายเงินทุนเพิ่มขึ้น

- ปี ๑๙๙๓ - ๑๙๙๔

- ดุลชำระเงินเพิ่มขึ้นเป็น ๘,๐๐๐ ล้านบาท เกินดุลในปี ๑๙๙๔ แม้ว่าดุลการค้าขาดดุลสูงกว่า ๑๔,๐๐๐ ล้านบาท ทั้งส่วนใหญ่เป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของการเคลื่อนย้ายเงินทุนจาก ๒,๕๐๐ ล้านบาทในปี ๑๙๙๓ เป็น ๘,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๑๙๙๔

- ปี ๑๙๙๕ คุลชำระเงินกลับขาดคุลอีก ๒,๕๐๐ ล้านบาท เนื่องจาก
 คุลการคาชาคุลสูงชัน และยอกคุลบริการ บริจาคสุทธิและการเคลื่อน
 ยายเงินทุนลดลงทุกหมวด

ระยะ
 คาหรี
 ทางป
 ประเ
 ทางป
 ขวง
 ของช
 เทานี่

- ปี ๑๙๙๖
 - การขาดคุลลดลงเหลือ ๘๐ กว่าล้านบาท
 - ดึงเมวาคูบริการและยอกบริการสุทธิจะลดลง แต่เมื่อคุลการคาชาคุล
 นอยกว่าปี ๑๙๙๕ ถึง ๘,๐๐๐ ล้านบาท คุลชำระเงินจึงอยู่ในสภาพที่
 กว่าปีที่แล้ว

๒. สถานการณ์คุลชำระเงินในปี ๑๙๙๓ และแนวโน้มในปี ๑๙๙๔

๒.๑ คุลการคา

เงินบริ
 ใเงงจ
 เชนกัน

จากตัวเลขเบื้องต้นของกรมคุลการ ปรากฏว่าปี ๑๙๙๓ ในช่วง ๑๐ เดือน
 (ม.ค. - ต.ค.) การขาดคุลการคาสูงถึง ๑๘,๐๕๔ ล้านบาท โดยที่สินค้าออกมีมูลค่ารวม
 ๕๘,๕๒๔ ล้านบาท และสินค้าเข้ามีมูลค่าถึง ๗๖,๕๗๘ ล้านบาท และในช่วง ๒ เดือนสุดท้าย
 มีแนวโน้มว่าจะขาดคุลสูงชันไปอีก เพราะสินค้าออกลดลงมาก ประกอบกับสินค้านำเข้าสูงชัน
 อีก ธนาคารแห่งประเทศไทยประมาณการไว้ว่าการขาดคุลในปี ๑๙๙๓ จะถึง ๒๘,๐๐๐ ล้าน
 บาทโดยมูลค่าส่งออก ๗๐,๖๐๐ ล้านบาท และมูลค่านำเข้า ๙๘,๘๐๐ ล้านบาท

ลดลง
 ปี ๑๙๙๓
 มากกว่า

ปี ๑๙๙๔ คาดว่าสถานการณ์โดยรวมกว่าปี ๑๙๙๓ มูลค่าสินค้าออกคาดว่าจะด
 ลงเนื่องจากสินค้าออกสำคัญหลายชนิดประสบปัญหาในด้านการผลิตและด้านการตลาด เช่น ข้าว
 ปริมาณการส่งออกอาจลดลง แมวราคาอาจเพิ่มขึ้นไคม่าง ส่วนน้ำตาลไทยก็ถูกจำกัดปริมาณ
 การส่งออก สิ่งที่ถูกจำกัดโควตาโดยประเทศผู้นำเข้า ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังและข้าวโพดราคา
 ยังค่อนข้างต่ำ นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่จะส่งไปยังตลาดในกลุ่มตลาดรวมยุโรป อาจ
 ถูกจำกัดโดยภาษีนำเข้า ดังนั้นสินค้าที่ยังมีมูลค่าส่งออกอยู่ในเกณฑ์คือ ยาง กัญชง สินค้า
 ประเภทผลไม้กระป๋อง ไม่แปรรูป ซึ่งอาจจะมีโอกาสขยายตัวได้ ส่วนมูลค่าการนำเข้าคงลด
 ลงไคยาก เนื่องจากสินค้าเขารายการสำคัญคือ เชื้อเพลิง น้ำมันหลอลัน เครื่องจักรกล ส่วน
 ประกอบ เคมีภัณฑ์ ไม่สามารถจะผลิตภายในประเทศได้ ดังนั้นการขาดคุลการคาจึงคาดว่า
 จะอยู่ในระดับสูง เชนปี ๑๙๙๓

ประมา
 ๑๙๙๖ 1
 ๒

๒.๒ การบริการ

ในระยะ ๓ ไตรมาสแรกของปี ๑๙๙๓ คุลบริการเกินคุลเพียง ๑,๕๕๔ ล้านบาท
 เท่านั้น เนื่องจากรายการสำคัญคือการเดินทางต่างประเทศซึ่งรายรับสูงกว่ารายจ่ายเพียง
 ๗๙๙ ล้านบาท รายไคจากการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศ ๓,๒๑๕ ล้านบาท และรายจ่าย
 ของชาวไทยไปต่างประเทศ ๒,๔๑๔ ล้านบาท ส่วนรายการผลประโยชน์จากการลงทุนในช่วง

ขาดคุล
 นำเข้าก็
 เพียงชะ
 โนมลด
 ประเภท
 เหลานี้
 จะมีผล

ภาค
เคลื่อน

ขาดดุล
ภาพตัด

ก่อน

รวม

เสถียรภาพ

ขาดดุล

๑๐ ล้าน

ว่าจะลด

เช่น ชาว

กักปริมาณ

เวโกลราคา

ยุโรป อาจ

สินค้า

เข้าคงลด

ารกล ส่วน-

จึงคาดว่า

๕ ล้านบาท

ขายเพียง

และรายจ่าย

ลงทุนในช่วง

ระยะ ๕ เดือนนี้ขาดดุลอยู่ ๓๕๓ ล้านบาท เพราะปริมาณเงินทุนสำรองเงินตราเพิ่มในระดับ
ค่าหรืออาจลดลง รายรับมีวงน้อย ส่วนรายจ่ายยังมีเพิ่มในอัตราสูง เพราะการลงทุนของบริษัท
ต่างประเทศในช่วงก่อน ๆ จะโดดเด่นในช่วงนี้ ทำให้มูลค่าลงทุนส่งผลกระทบต่อเงินปันผลออกนอก
ประเทศ ส่วนรายการสำคัญที่เคยทำให้ดุลบริการเกินดุลอยู่มากคือ รายการใช้จ่ายของรัฐบาล
ต่างประเทศในไทย โดยเฉพาะบริการด้านการทหารในมีจจุบันได้ลดลงไปมากโดยเฉพาะใน
ช่วง ๕ เดือนนี้เพียง ๓.๕ ล้านบาทเท่านั้น ในช่วงทั้งปีของปี ๑๙๗๓ นี้ จากตัวเลขเบื้องต้น
ของธนาคารแห่งประเทศไทยโดยประมาณการไว้ว่าดุลบริการจะเกินดุลเพียง ๑,๖๕๒ ล้านบาท
เท่านั้น

๒.๓ บริจาคตู้

เงินในรายการนี้จะลดลงมากตั้งแต่ปี ๑๙๗๒ ในช่วง ๕ เดือนของปี ๑๙๗๓ ยอด
เงินบริจาคตู้ ๕๒๐ ล้านบาท (โดยที่ในปี ๑๙๗๔ ยอดบริจาคตู้มีถึง ๕,๕๐๐ ล้านบาท)
เนื่องจากการบริจาคตู้ทางต่างประเทศลดลงมาก รวมถึงเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศลดลง
เช่นกัน และในช่วงปี ๑๙๗๓ คาดว่ายอดบริจาคตู้ประมาณ ๓๕๐ ล้านบาท

๒.๔ เงินทุนเคลื่อนย้าย

ในช่วงปี ๑๙๗๓ นี้ปรากฏว่าการเบิกใช้เงินกู้และสินเชื่อภาคเอกชนมีแนวโน้ม
ลดลง และการชำระคืนกลับเพิ่มขึ้น แต่การเบิกใช้เงินกู้และสินเชื่อของรัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้นจาก
ปี ๑๙๗๒ มากกว่า ๒ เท่าจึงทำให้เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิในปีนี้มีอยู่ประมาณ ๑๓,๑๓๐ ล้านบาท
มากกว่าปี ๑๙๗๒ ประมาณร้อยละ ๕๒

ส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วประมาณร้อยละ ๕๐ คือ
ประมาณ ๒,๒๖๕ ล้านบาท และเงินลงทุนระยะสั้นมีอยู่ประมาณ ๕,๕๐๐ ล้านบาท มากกว่าปี
๑๙๗๒ ประมาณร้อยละ ๗๕

๒.๕ การชำระเงิน

ปี ๑๙๗๓ นี้ปรากฏว่าการชำระเงินขาดดุลประมาณ ๓,๕๓๑ ล้านบาท ซึ่งเป็นการ
ขาดดุลชำระเงินในระดับสูงที่สุดเท่าที่เคยผ่านมา

สำหรับในปี ๑๙๗๔ สถานการณ์การชำระเงินจะยิ่งเลวร้ายกว่านี้ เนื่องจากสินค้า
นำเข้าที่คาดว่าจะลดลงโดยมาก มาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลเท่าที่ได้นำดำเนินการคาดว่าจะมีผล
เพียงชะลอการเพิ่มของมูลค่าสินค้านำเข้ามิให้สูงกว่าปี ๑๙๗๓ มากนัก และสินค้าส่งออกที่มีแนว
โน้มลดลงด้วยปัญหาสถานการณ์โลกภายในประเทศและปัญหาสถานการณ์ตลาดสำหรับสินค้าออกบาง
ประเภท ส่วนงบบริจาคตู้ เงินทุนเคลื่อนย้าย ถ้าสถานการณ์ดีขึ้นกว่าปี ๑๙๗๓ แล้ว ดุล
เหล่านี้อาจจะเพิ่มไต่มาง แต่อย่างไรก็ตามการชำระเงินอาจจะขาดดุลสูงกว่าปี ๑๙๗๓ ซึ่งย่อม
จะมีผลกระทบต่อฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศอย่างน่าเป็นห่วง

๓. แนวทางแก้ไขปัญหาดุลการค้า

๓.๓

๓.๑ พยายามลดการขาดดุลการค้าเท่าที่สามารถทำได้ คือ

- สินค้านำเข้า รายการที่จะประหยัดเงินตราต่างประเทศได้มากที่สุด คือ หมวดสินค้าบริโภค ในช่วง ๘ เดือนของปี ๑๙๙๗ มูลค่าการนำเข้าสินค้าเหล่านี้ถึง ๘,๒๑๓ ล้านบาท และคาดว่าจะสิ้นปีมูลค่าการนำเข้าจะไม่ต่ำกว่า ๑๑,๐๐๐ ล้านบาท ในช่วงปีนี้ หากรัฐบาลจะเฝ้าระวังการนำเข้าสำหรับสินค้าในหมวดนี้บ้าง แม้ว่าจะลดลงได้สักประมาณครึ่งหนึ่งก็จะประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ถึงประมาณ ๕,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งก็เป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างสูงเอาการ ส่วนรายการนำเข้า น้ำมันดิบ ซึ่งเป็นรายการสำคัญและมีวิวัฒนาการการนำเข้าจะเพิ่มขึ้นทุกปี ควบคู่กันกับราคาและปริมาณเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจะเฝ้าระวังการนำเข้า น้ำมันดิบ มากที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ ก็อาจเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยลดการนำเข้าได้ อนึ่ง รัฐบาลควรจะได้มีการสำรวจแหล่งพลังงานอื่น ๆ หรือแหล่งพลังงานแก๊สธรรมชาติอย่างจริงจัง เพื่อที่จะไต่เข้ามาใช้ทดแทนน้ำมันดิบ ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่ทันกับการแก้ปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน แต่อาจจะถือเป็นการเตรียมรับมือปัญหาในระยะยาวไว้ด้วย

สำหรับ รายการนำเข้าอื่น ๆ คือสินค้าวัตถุดิบและกึ่งวัตถุดิบ สินค้าทุน ยานพาหนะ และอุปกรณ์ คาดว่าจะลดได้ยาก เนื่องจากจะมีผลกระทบต่อการลงทุนและอุตสาหกรรมภายในประเทศ

- สินค้าส่งออก ในปี ๑๙๙๘ มูลค่าการส่งออกรายการสินค้าสำคัญอาจลดลงกว่าปี ๑๙๙๗ เนื่องจากภาวะตลาดต่างประเทศไม่เอื้ออำนวยสำหรับสินค้าบางประเภท เช่น น้ำตาล ผลิตภัณฑ์เส้นใย และสภาพดินฟ้าอากาศแห้งแล้งภายในประเทศ ซึ่งทำให้การผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ คือข้าว และข้าวโพด เสียหายค่อนข้างมาก แต่รัฐบาลอาจแก้ไขสถานการณ์โดยการหาตลาดสินค้า สำหรับผลิตภัณฑ์ซึ่ง เป็นสินค้าออกที่สำคัญอีกรายการหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาในด้านการส่งออกอยู่ รวมถึงหาตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใหม่ ๆ บางประเภท

๓.๒ หาทางเพิ่มรายรับในค่าบริการ

ในอดีตรายรับการเงินทางจากต่างประเทศและรายจ่ายรัฐบาลต่างประเทศเป็นตัวเลขสำคัญที่ทำให้ดุลบริการเกินดุลอยู่ในระดับสูง ในปี ๑๙๙๘ นี้การรัฐจะ ส่งเสริมการท่องเที่ยว อย่างจริงจังและถูกแนว อาจจะเป็นตัวชักนำให้ดุลบริการกระเตื้องขึ้นมาได้ รวมถึงถ้าได้มีการ ปรับปรุงกิจการพาณิชย์นาวี ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจเป็นการประหยัดเงินตราต่างประเทศและค่าประกันภัยสินค้า การขนส่ง โทมากขึ้น อย่างไรก็ตามรายจ่ายรัฐบาลต่างประเทศ โดยเฉพาะค่าการทหารคงจะไม่มีการปรับปรุงให้อยู่ในระดับสูงได้เช่นที่เคย

รายการที่ถึงภาคเอกชนซึ่งระดับชั้น ซึ่งและมาตรการในสภาพที่นำไปสู่กิจกรรม แต่

๓.๔ ข

ประเทศลดลงระหว่างประเทศด้านตลาดการเงินประมาณยูโร หรือจากดัชนีเกี่ยวกับความต่อประเทศ ซึ่งเป็น

๔. มาตรการ

การตระหนักถึงความรู้อย่างที่จะช่วยสงเ

๔.๑ พยา

และเปิดสัมพันธ์ทางการค้าต่างประเทศแก่ประเทศสังคมนิยม โดยเฉพาะสินค้าทางการค้าของรัฐมีเจรจาต่อรองกับต่างประเทศไทย

๔.๒ ชนาค

อุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมความซอลดโคออดิเร

๓.๓ พยายามที่จะให้มีการลงทุนจากต่างประเทศในระดับสูง

เพื่อที่จะปรับปรุงทุนเคลื่อนย้ายที่มีประสิทธิภาพในทางบวก และมีจำนวนสูงพอที่จะเป็น
รายการที่ดึงดูดชำระเงิในภาคเอกชนโดยลง โดยเฉพาะด้านการลงทุนจากต่างประเทศใน
ภาคเอกชนซึ่งมีทั้งการลงทุนโดยตรง เงินกู้และสินเชื่อ เงินลงทุนทั้งในช่วงระยะยาวและ
ระยะสั้น ซึ่งรวมแล้วเป็นปริมาณเงินในระดับสูง จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องมีนโยบาย
และมาตรการที่แน่นอนและสอดคล้องกัน รวมถึงการเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนให้อยู่
ในสภาพที่น่าไว้วางใจ ให้ความมั่นใจกับนักลงทุนว่าจะได้รับผลประโยชน์ที่คุ้มค่าแทนที่
ยุติธรรม แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลจำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติด้วย

๓.๔ หากการขาดดุลชำระเงินอยู่ในระดับสูง ย่อมมีผลทำให้ระดับเงินสำรองของ
ประเทศลดลง แนวการแก้ไขปัญหาค่าเงินสำรองอาจทำได้โดยการกู้ยืมจากกองทุนการเงิน
ระหว่างประเทศ (IMF) ภายใต้โครงการ Gold Tranche ในวงเงินประมาณ ๓๕
ล้านดอลลาร์ และ Credit Tranche ๔ ล้าน ดอลลาร์ ซึ่งจะประมาณ ๕๕ ล้านดอลลาร์ รวม
วงเงินประมาณ ๒๐๐ ล้านดอลลาร์ หรืออาจกู้เงินจากตลาดเอกชนต่างประเทศ เช่น ตลาด
ยุโรป หรือจากตลาดกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน แควงเงินที่จะกู้ยืมได้และเงื่อนไขต่าง ๆ จะ
ขึ้นอยู่กับความต้องการที่แท้จริงเฉพาะอย่าง เช่น กู้ให้รัฐวิสาหกิจ กู้เพื่อป้องกัน
ประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องมีการวางแผนเตรียมการไว้ล่วงหน้า

๔. มาตรการแก้ไขปัญหาค่าเงินที่รัฐบาลดำเนินการอยู่

จากรายงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทางราชการ ปรากฏว่าทางการเองก็ได้
ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาค่าเงินในสองปีนี้ จึงได้มีมาตรการหลาย
อย่างที่จะช่วยส่งเสริมการส่งออกและลดการเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินค้าเข้า ที่สำคัญ ๆ เช่น

๔.๑ พยายามขยายตลาดให้สินค้าออกของไทย โดยมุ่งหาตลาดในตะวันออกกลาง
และเปิดสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศสังคมนิยม จากการศึกษานโยบายการค้าของกรม
การค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ปรากฏว่ามีสินค้าหลายประเภทที่มีมูลค่าทางจำหน่ายให้
แก่ประเทศสังคมนิยมได้มาก เช่น น้ำตาล สิ่งทอ ยาง เกล็ด ผลไม้กระป๋อง ปอ ฯลฯ
โดยเฉพาะสินค้าน้ำตาลและสิ่งทอ ซึ่งประเทศไทยผลิตได้เกินความต้องการใช้ภายในประ-
เทศ และเป็นสินค้าที่หาตลาดได้ยากในกลุ่มประเทศเสรีคู่ค้าที่มีอยู่ การเปิดความสัมพันธ์
ทางการค้าของรัฐบาลกับประเทศเหล่านี้รวมถึงการวางนโยบายการค้าให้ชัดเจน การ
เจรจาต่อรองกับต่างประเทศเพื่อขจัดข้อกีดกันทางการค้า ย่อมเป็นสิ่งที่จะมีผลดีแก่เศรษฐกิจ
ของประเทศไทย

๔.๒ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีมาตรการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนสินค้า
อุตสาหกรรมเพื่อส่งออกในการชดเชยเงิน โดยการขยายระยะเวลาให้ผู้ส่งออกมีสิทธิเอา
ที่มาชดเชยได้อีกครั้งละ ๑๕๐ วัน

บ้าง คือหมวด
มีถึง ๔,๖๑๓
ในช่วงปีนี้
จะลดลงได้สัก
นบาท ซึ่งก็เป็น
สำคัญและมี
ขึ้น อย่างไรก็ตาม
ค่าได้ ก็อาจ
จะลดลงหลังงาน
นี้แล้วกลับ ซึ่ง
ยอมรับปัญหาใน

สภาพทุน ยานพาหนะ
สาธารณูปโภคใน

ค่าคืออาจลดลง
ประเภท เช่น
ซึ่งทำให้การผลิต
จะแก้ไขสถานการณ์
การหนึ่งที่กำลัง
ใหม่ ๆ บาง

ทางประเทศเป็น
เริ่มการห้อง เพียว
รวมถึงถ้าได้มีการ
การวางแผนและค่า
โดยเฉพาะ

๔.๑ ในคำนี้แล้วเข้า รัฐบาลมีมาตรการควบคุมการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือย ๑๘ ประเภท เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๑ ค่าความมาตรการนี้จะประหยัดเงินตราได้ไม่ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ ล้านบาท ๒/ (ม.ร.ว.ค.ค. ๒๕๒๐ การนำเข้าสินค้าประเภทนมมูลค่า ๑,๐๕๕ ล้านบาท) ๓/ ซึ่งมูลค่าการนำเข้าของสินค้า ๑๘ ประเภทในรอบ ๑๐ เดือนแรกของปี ๒๕๒๐ มีมูลค่า ๑,๑๐๐ ล้านบาท หรือร้อยละ ๑.๕ ของมูลค่าสินค้าเข้าทั้งหมด ซึ่งการสั่งห้ามทรงนี้คงไม่สามารถประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ทั้งหมด เช่น หมวดยกย่นกึ่ง และจักรยานยนต์ ใน ๑๐ เดือนแรกของปี ๒๕๒๐ มีมูลค่าถึง ๕๑๘ ล้านบาท หรือร้อยละ ๘๓ ของมูลค่าสินค้า ๑๘ ประเภท เมื่อมีการสั่งห้ามเข้าเช่นนี้ผู้ต้องการจะชะงักยอมลงทุนไปซื้อของที่ประกอบในประเทศแทน ซึ่งส่วนประกอบรถยนต์ และจักรยานยนต์ต้องสั่งจากต่างประเทศอยู่แล้ว ฉะนั้นถึงแม้ว่ามูลค่าสินค้าเข้า ๑๘ รายการนี้จะลดลงก็ตาม แต่คงจะไปเพิ่มมูลค่าสินค้าเข้าประเภทอื่น เช่น ส่วนประกอบรถยนต์ จักรยานยนต์ ฉะนั้นการจะแก้ไขดุลการชำระเงินด้วยการห้ามสินค้าฟุ่มเฟือยเข้า ๑๘ รายการนี้คงจะช่วยได้บ้างเล็กน้อย และผลก็คงจะไม่มากนัก

อย่างไรก็ดี ขณะนี้มีรายงานข่าวในวงการรัฐบาลว่า รัฐบาลเตรียมการที่จะขึ้นภาษีสินค้าต่างประเทศที่ครอบงำรายการในเดือนนี้ เพื่อเป็นการนำรายได้มาชดเชยกับการขาดรายได้จากภาษีอิมพอร์ทดีวตี สินค้ารายการหนึ่งที่ทางการจะเพิ่มภาษีเข้าคือ อะไหล่และอุปกรณ์รถยนต์ จักรยานยนต์ ฉะนั้นจึงควรที่จะติดตามศึกษาต่อไปว่าจะกระทบกระเทือนมูลค่านำเข้าของทั้งสองประเภทมากน้อยเพียงใด

๔.๔ ได้มีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๑ เรื่องการกำหนดวงเงินสูงสุดที่บริษัทเงินทุนจะให้เขาซื้อสิ่งทอหรือสิ่งทอประเภทรถยนต์ส่วนบุคคล รถยนต์บรรทุกชนิดแวนและชนิดที่ค็อกซ์ จะเพิ่มขึ้นได้ไม่เกินร้อยละ ๕ ของยอดเงินที่บริษัทเงินทุนไปปล่อยใหญ่ไปแล้วเพียงครึ่งเดียว โดยประกาศดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะชะลอการนำเข้าสินค้าประเภทรถยนต์ เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าและนอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดแนวทางการให้ธนาคารพาณิชย์จำกัดวงเงินให้กู้ยืมเพื่อเขาซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยประเภทต่าง ๆ อีกด้วย

๔.๕ อนึ่ง

๒/ ตัวเลขประมาณการของทางการ
๓/ คูตารางที่ ๒ ประกอบ

(หน่วย/ล้านบาท)

มูลค่าของสินค้าที่นำเข้า ๑๕ ประเภท ๑๕๕๐-๕๕

	๑๙๗๐	๑๙๗๑	๑๙๗๒	๑๙๗๓	๑๙๗๔	๑๙๗๕	๑๙๗๖	๑๙๗๗	
๘. ๕๕.๐๕	รูปโปสเตอร์ และบัตรรายชื่อพรรคที่มีรูปภาพ จะพิมพ์โดยกรรมวิธี ไต และจะตกแต่งด้วยหรือไม่ก็ตาม	๕.๖๖	๒.๖๓	๒.๗๒	๒.๕๒	๒.๐๐	๒.๐๕	๒.๐๕	๒.๒๖
๑๐. ๕๕.๑๐	ปฏิทินทุกชนิด ทำด้วยกระดาษหรือกระดาษแข็ง รวมทั้งปฏิทินฉีก รายวัน	๕.๘๕	๕.๕๕	๕.๘๖	๕.๕๑	๕.๒๐	๕.๓๘	๕.๘๕	๒.๓๓
๑๑. ๖๔.๐๒	หินจำพวกที่ใช้ทำอนุสาวรีย์หรือหินก่อสร้าง ที่ตกแต่งแล้ว และ ของที่ทำด้วยหินดั่งกล่าว รวมทั้งหินประดับพื้น (โมซายิก) นอกจากของตามที่ระบุไว้ในประ เภทที่ ๖๔.๐๑ หรือตามตอนที่ ๖๔	๑๑.๒๒	๙.๙๓	๙.๙๐	๑๓.๐๗	๒๕.๕๕	๒๐.๐๖	๒๒.๕๕	๒๓.๑๐
๑๒. ๖๔.๐๗	กระเบื้องปูพื้น กระเบื้องติดเตาผิง กระเบื้องติดผนัง ชนิดที่ มิได้เคลือบ	๗.๖๕	๕.๙๕	๒.๓๗	.๖๐	.๖๘	.๑๕	.๑๑	.๑๕
๑๓. ๖๔.๐๘	กระเบื้องปูพื้น กระเบื้องติดเตาผิง กระเบื้องติดผนัง ชนิดเคลือบ	๕๕.๓๒	๕๐.๐๒	๒๖.๗๕	๑๕.๙๗	๑๙.๘๒	๑๗.๕๕	๑๖.๘๒	๑๕.๒๖
๑๔. ๖๔.๑๐	อ่างล้างชาม อ่างล้างหน้า ที่บิลสวาระหญิง ที่ถ่ายอุจจาระ ที่บิลสวาระชาย อ่างอาบน้ำ และเครื่องสุขภัณฑ์ที่คล้ายกัน ซึ่งใช้ติดประจำที่	๓๒.๓๗	๑๕.๕๕	๑๐.๒๕	๕.๒๒	๘.๕๓	๒.๑๕	๓.๑๕	๓.๘๕
๑๕. ๖๔.๑๑	เครื่องโต๊ะอาหาร เครื่องใช้ในบ้านเรือนและเครื่องสุขภัณฑ์ ทำด้วยปอร์ซเลน หรือกระเบื้องชนิดเนื้อละเอียด รวมทั้ง ที่ทำด้วยปอร์ซเลนชนิดไม่เคลือบ และชนิดโสกัลยหินอ่อน	๑๓.๘๕	๘.๐๗	๖.๗๓	๖.๗๗	๙.๒๕	๘.๕๕	๑๓.๒๑	๑๕.๕๕
๑๖. ๘๗.๐๒	เฉพาะรถยนต์นั่ง รวมทั้งรถยนต์แข่ง	๕๗๒.๙๕	๕๓๐.๒๓	๓๕๙.๗๐	๕๖๓.๕๓	๕๖๙.๗๑	๓๕๐.๕๓	๓๐๓.๒๖	๕๐๕.๕๑
๑๗. ๘๗.๐๕	รถจักรยานยนต์	๑๘๓.๕๒	๑๕๒.๓๗	๑๐๕.๒๘	๑๘๗.๕๑	๓๐๒.๕๘	๕๓๕.๓๗	๕๖๓.๙๘	๕๑๓.๕๕

	๑๔๗๐	๑๔๗๑	๑๔๗๒	๑๔๗๓	๑๔๗๔	๑๔๗๕	๑๔๗๖	มท. - พท. ๑๔๗๗
๑๔. ๔๔.๒๑ ๔๔.๑๔ เฉพาะกระดาษชำระ รวมทั้งกระดาษชำระพวกพิเศษ	๘.๒๘	๕.๐๒	๓.๘๕	๒.๓๕	๒.๑๔	๑.๕๗	๓.๑๔	๔.๒๔
รวมสินค้า ๑๘ ชนิด	๔๒๘.๕๘ (๓.๕%)	๖๕๕.๕๗ (๒.๖%)	๕๘๗.๘๕ (๑.๘%)	๘๕๗.๕๑ (๒.๐%)	๑,๐๑๒.๕๕ (๑.๖%)	๕๒๑.๓๐ (๑.๕%)	๕๕๘.๓๕ (๑.๗%)	๑,๐๕๕.๐๘ (๑.๕%)
รวมมูลค่านำเข้าทั้งสิ้น	๒๗,๐๐๕.๒๐ (๑๐๐%)	๒๖,๗๕๔.๑๗ (๑๐๐%)	๓๐,๘๗๕.๑๔ (๑๐๐%)	๔๒,๑๘๓.๘๘ (๑๐๐%)	๖๔,๐๔๓.๕๐ (๑๐๐%)	๖๖,๘๓๕.๒๑ (๑๐๐%)	๗๒,๘๗๕.๖๓ (๑๐๐%)	๗๘,๒๘๖.๑๕ (๑๐๐%)

แหล่งที่มา กรมเศรษฐกิจพาณิชย์

	๑๔๗๐	๑๔๗๑	๑๔๗๒	๑๔๗๓	๑๔๗๔	๑๔๗๕	๑๔๗๖	มท. - พท. ๑๔๗๗
๔. ๔๕.๐๔ รูปโปสเตอร์ และบัตรฉายพรชนิดที่มีรูปภาพ จะพิมพ์โดยกรมวิธี ใด และจะตกแต่งด้วยหรือไม่ก็ตาม	๕.๖๖	๒.๖๓	๒.๗๒	๒.๕๒	๒.๐๐	๒.๐๕	๒.๐๔	๒.๒๖

สรุป

ในรอบปี ๑๙๙๗ ที่ผ่านมาไทยต้องประสบปัญหาการชำระเงิในภาคอุตสาหกรรม
 ประวัติการณ์ อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นยังคงไม่รุนแรงจนเกินไปนัก แต่เนื่องจากในขณะ
 เดียวกันมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศทำให้ภาคการธนาคารในปี ๑๙๙๘ ภาคการชำระเงิ
 ยังคงขาดดุลอยู่ในระดับสูงต่อไป ซึ่งการที่ต้องประสบภาวะการชำระเงิขาดดุลติดต่อกัน
 ๒ ปีเช่นนี้ย่อมกระทบกระเทือนถึงฐานะทุนสำรองของประเทศเป็นอย่างมากแน่นอน ทนวยราชการ
 ที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง ตลอดจน
 สำนักนายกรัฐมนตรี ต่างก็ได้พยายามวางมาตรการแก้ไขอยู่ อย่างไรก็ตามการชำระเงิ
 ขาดดุลเป็นเพียงปัญหาหนึ่งในหลาย ๆ ปัญหาที่ไทยต้องประสบอยู่ และแม้ปัญหาปลายเหตุ
 ยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่ไทยต้องเผชิญอีกรวมทั้งปัญหาการผลิตในประเทศ ปัญหาตลาดกศผลิตทางประ-
 เทศ ปัญหาเสถียรภาพการเมือง ปัญหาความยากจนในชนบท ฯลฯ ฉะนั้นความพยายามของ
 รัฐบาลในการแก้ปัญหาการชำระเงินั้นจะทำได้ก็แต่เพียงลดความรุนแรงของปัญหาชั่วคราว
 แต่ในระยะยาวแล้วรัฐบาลน่าจะสนใจแก้ไขปัญหาคือพื้นฐานของประเทศมากกว่า เพราะถ้าปัญหา
 ที่ต้นเหตุแก้ไขได้แล้ว ปัญหาที่ปลายเหตุย่อมจะลดความสำคัญลงไปได้เอง

"กา

กฤตมากเป็น
ากในขณะที่
การชำระเงิน
กลุ่กติดต่อกัน
หน่วยราชการ
คุดอกจน
ชำระเงิน
ไต่ถามเหตุ
ไต่ถามทางประ-
ายามของ
ผู้เข้าช้ควรว
ระตามปัญหา

"การวิเคราะห์ปัญหาและนโยบายน้ำมันของไทย, ๒๕๑๖-๒๕๒๐"

โดย

ดร.พรายพล คุ้มทรัพย์

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุม เล็ก

วันที่ ๑๓-๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

โกย พรายพล คัมทรัพย์

๑. บทนำ

ในระยะ ๔ ปีที่ผ่านมา ราคาน้ำมันดิบมีบทบาทมากที่สุดในระบบเศรษฐกิจของโลก ผลกระทบของการขึ้นราคาน้ำมันดิบที่มีต่อประเทศที่ต้องสั่งน้ำมันเข้ามาใช้เป็นส่วนใหญ่ มีมากจนทำให้รัฐบาลต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวทั้งทางด้านการผลิตและการใช้เชื้อเพลิงของประเทศอย่างไม่เคยมีมาก่อน คราบโคลที่ความเจริญทางเศรษฐกิจของโลกยังต้องพึ่งน้ำมัน เป็นเชื้อเพลิงอยู่เป็นส่วนใหญ่ และคราบโคลที่กลุ่มประเทศ OPEC ยังมีอำนาจของผู้ขายอยู่อย่างมหาศาลเช่นในขณะนี้ นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับน้ำมันก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นคือเศรษฐกิจอยู่เสมอ

บทความนี้จะกล่าวโดยสังเขปถึงที่มาของปัญหาน้ำมันในประเทศไทยและนโยบายที่รัฐบาลไทยได้ใช้ในการแก้ปัญหาเท่าที่ผ่านมา บทต่อไปเป็นการวิเคราะห์ปัญหาโดยเชิงเศรษฐศาสตร์ พร้อมกับได้วิเคราะห์และวิจารณ์นโยบายของรัฐบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายควบคุมราคาน้ำมัน ซึ่งเป็นนโยบายหลัก นโยบายอื่น ๆ เช่น การใช้ภาษีต่าง ๆ การให้เงินชดเชย การจำกัดการใช้ น้ำมัน และการขยายการผลิตของโรงกลั่นน้ำมันในประเทศ ก็ได้หยิบยกเอามาพิจารณาโดยย่อ ๆ ด้วย

๒. ที่มาของปัญหาน้ำมัน

ในการใช้พลังงาน เชื้อเพลิงประเทศไทยต้องพึ่งน้ำมันจากต่างประเทศเสมอมา ในระยะปี พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๑๓ มีการส่งเสริมการลงทุนทางอุตสาหกรรม การขยายระบบถนนและการขนส่งอื่น ๆ เกือบทั่วประเทศ ทำให้ประเทศต้องการน้ำมันในการเดินเครื่องจักร เครื่องยนต์ ตลอดจนการใช้น้ำมันที่มากขึ้น เป็นทวีคูณ จำนวนน้ำมันที่สั่งเข้ามามีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ ในขั้นแรกประเทศไทยต้องสั่งผลิตกักตุนน้ำมันสำเร็จรูปเข้ามาทั้งสิ้น ครั้นเมื่อมีโรงกลั่นขึ้นในประเทศซึ่งเริ่มในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ สิ้นตักน้ำมันที่สั่งเข้ามาก็เปลี่ยนรูปเป็นน้ำมันดิบ ซึ่งถูกกลั่นโดยโรงกลั่นในประเทศ

๑/ นอกจากหนังสือซึ่งได้อ้างถึงในบทความนี้แล้ว ผู้เขียนยังได้ประโยชน์ในแง่ background reading จากหนังสือดังต่อไปนี้:

๑. วิกฤตการณ์น้ำมัน: ความเป็นมาและค่าครองชีพ, ส่วนวิจัยเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ, ธันวาคม ๒๕๑๖
๒. ข้อเท็จจริงและตัวเลขต่าง ๆ เกี่ยวกับน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๑๗, บริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย, ๒๕๑๗
๓. น้ำมันกับปัญหาเศรษฐกิจ, จุลสารธนาคารกรุงเทพ ฉบับเดือนมกราคม-มีนาคม ๒๕๑๔
๔. ผลกระทบจากการขึ้นราคาน้ำมันดิบ ปี ๒๕๒๐, ส่วนวิจัยเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ, ธันวาคม ๒๕๑๔
๕. น้ำมัน, ส่วนวิจัยเศรษฐกิจ ธนาคารกสิกรไทย, จะตีพิมพ์เร็ว ๆ นี้

เป็นผลิตภัณฑ์น้ำมันต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้เกือบ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ของจำนวนผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ใช้ในประเทศ มาจากโรงกลั่นน้ำมัน ๔ โรงภายในประเทศ

เนื่องจากในระยะเวลาก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ราคาตลาดโลกของผลิตภัณฑ์น้ำมันรวมทั้งของน้ำมันดิบค่อนข้างจะคงที่ จึงทำให้มูลค่าของสินค้าขาเข้าประเภทน้ำมัน เชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นในระบะนั้น เพิ่มขึ้น เกือบจะเป็นสัดส่วนกับปริมาณน้ำมันที่ส่งเข้ามาในประเทศ คืออัตราเฉลี่ยของการเพิ่มของมูลค่าสูงประมาณ ๑๖ เปอร์เซ็นต์ต่อปี และมูลค่าของสินค้าประเภทน้ำมัน คิดเป็นร้อยละของมูลค่าสินค้าขาเข้าทั้งหมดอยู่ในระหว่าง ๗-๑๐ เปอร์เซ็นต์ (ดูตารางที่ ๑) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๖-๑๗ กลุ่มประเทศ OPEC ได้ขึ้นราคาน้ำมันดิบสูงขึ้นเป็น ๔ เท่าของราคาเดิม ผลกระทบจากการขึ้นราคาน้ำมันดิบคราวนี้เห็นได้ชัดแจ้งและได้ก่อให้เกิดปัญหาการขาดดุลการค้าและการชำระเงินทั้งในประเทศไทยและในประเทศอื่น ๆ ที่ต้องพึ่งน้ำมันจากต่างชาติเข้ามาใช้ สำหรับประเทศไทยนั้นมูลค่าของสินค้าขาเข้าประเภทน้ำมันได้พุ่งขึ้นจาก ๗-๑๐ เปอร์เซ็นต์ ไปเป็นประมาณ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงที่สุดในหมู่สินค้าขาเข้าประเภทต่าง ๆ ทั้งหมดและมีแนวโน้มสูงขึ้นในปีต่อ ๆ มา ดังที่แสดงในตารางที่ ๑ อัตราเฉลี่ยของการเพิ่มของมูลค่าสินค้าขาเข้าประเภทน้ำมันสูงถึง ๖๒ เปอร์เซ็นต์ต่อปีในระยะเวลา พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๑๐ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ มูลค่าสินค้าขาเข้าประเภทน้ำมันเพิ่มขึ้นกว่า ๒ เท่าตัว ในขณะที่การขาดดุลการค้าในปีนั้นเพิ่มขึ้นในอัตราสูงเป็นประวัติการณ์ถึง ๔๑ เปอร์เซ็นต์ ถึงแม้ว่ามูลค่าสินค้าขาออกจะเพิ่มขึ้นในอัตรา ๕๕ เปอร์เซ็นต์ก็ตาม จึงทำให้เชื่อได้ว่าอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของกการขาดดุลการค้าของไทยในปีนั้นมีผลมาจากการเพิ่มมูลค่าสินค้าขาเข้าอันเนื่องมาจากการขึ้นราคาน้ำมันดิบ ในปีต่อ ๆ มา ถึงแม้ว่าราคาน้ำมันโลกได้เพิ่มขึ้นในอัตราค่อนข้างต่ำหรือไม่เปลี่ยนแปลงก็ตาม การขาดดุลการค้าและการชำระเงินของไทยก็อยู่ในเกณฑ์สูง (ดูตารางที่ ๑) สยามการณเศรษฐกิจที่ผ่านมามีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ แสดงให้เห็นว่า หากมีได้แก่ไข้อย่างใดอย่างหนึ่งปัญหาการขาดดุลก็อาจจะจะมีผลที่จะสะสมทำให้สภาวะเศรษฐกิจของไทยทรุดลงได้ เช่น เงินทุนสำรองระหว่างประเทศของไทยอาจจะลดลงจนทำให้เสถียรภาพของเงินบาทลดน้อยลงและจะกระทบกระเทือนการค้าต่างประเทศและเศรษฐกิจทั่ว ๆ ไปของไทยด้วย

ปัญหาการขาดดุลอันเนื่องมาจากการเพิ่มของราคาน้ำมัน เป็นปัญหาซึ่งมิได้กระทบกระเทือนประชาชนทั่ว ๆ ไปโดยตรงในระยะ ๒-๓ ปี มีอีกปัญหาหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นจากการที่ราคาน้ำมันสูงขึ้น และเป็นปัญหาซึ่งทุกคนในประเทศได้รับความกระทบกระเทือนทั่วถึงกัน ปัญหานั้นก็คือ ภาวะเงินเฟ้อ (inflation) ซึ่งดูเหมือนว่าจะเกิดขึ้นในเกือบทั่วทุกประเทศในโลก ครรชณิราคาผู้บริโภคในตารางที่ ๒ แสดงให้เห็นว่าราคาผู้บริโภคเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และ ๒๕๑๔ ซึ่งเป็นปีที่มีน้ำมันมีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับในสองปีนั้นราคาอาหารได้ปรับตัวสูงขึ้นเช่นกัน จึงทำให้ภาวะเงินเฟ้อทวีความรุนแรงมากขึ้น การที่ราคาน้ำมันสูงขึ้นย่อมกระทบกระเทือนต้นทุนการขนส่งคมนาคม ตลอดจนถึงอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมที่ต้องใช้น้ำมัน เป็นปัจจัยในการผลิต ในที่สุดต้นทุนที่สูงก็จะผลักดันให้ทั้งราคาผู้ขายส่งและราคาผู้บริโภคเพิ่มขึ้นไปด้วย

ปี	มูลค่า ประ มาณ (
๒๕๐๖	
๒๕๐๗	
๒๕๐๘	
๒๕๐๙	
๒๕๑๐	
๒๕๑๑	
๒๕๑๒	
๒๕๑๓	
๒๕๑๔	
๒๕๑๕	
๒๕๑๖	
๒๕๑๗	
๒๕๑๘	
๒๕๑๙	

ก.: ตัว
ที่มา : รายงาน

ขึ้นประเทศ

ตารางที่ ๑: สิ้นค้าขาเข้าประเภทน้ำมัน และการขาดดุลการค้า

3

น้ำมันรวมทั้ง
น้ำมันหล่อ
แฉะของ
เป็นร้อยละ
ในปี พ.ศ.
ลกระทบจาก
ารชำระเงิน
ะเทศไทยนั้น
๐ เปอร์เซนต์
และมีแนว
ค้าขาเข้า
ะในปี
ดุลการค้าใน
จะเพิ่มขึ้น
ราคาของไทย
ต่อ ๆ มา
ดุลการค้า
มาตั้งแต่
จะมีผลที่จะ
งไทยอาจจะ
.ศและเศรษฐกิจ

ปี	มูลค่าสินค้าขาเข้า ประเภทน้ำมันและ น้ำมันหล่อลื่น (ล้านบาท)	มูลค่าสินค้าขาเข้า ทั้งหมด (ล้านบาท)	มูลค่าสินค้าขาเข้า ประเภทน้ำมันคิดเป็น เปอร์เซ็นต์ของมูลค่า สินค้าขาเข้าทั้งหมด	การขาดดุลการค้า (ล้านบาท)
๒๕๐๖	๑,๒๒๑	๑๒,๘๐๓	๙.๕๔	๓,๑๒๗
๒๕๐๗	๑,๕๕๘	๑๕,๒๕๓	๑๐.๒๓	๑,๕๑๔
๒๕๐๘	๑,๓๕๓	๑๕,๕๓๓	๘.๗๗	๒,๕๕๒
๒๕๐๙	๑,๘๗๓	๑๘,๕๐๕	๑๐.๑๒	๕,๕๐๕
๒๕๑๐	๑,๕๘๘	๒๒,๑๘๘	๗.๑๖	๘,๐๒๒
๒๕๑๑	๑,๙๕๕	๒๕,๑๐๓	๘.๒๘	๑๐,๕๒๔
๒๕๑๒	๑,๘๒๘	๒๕,๙๖๖	๗.๐๕	๑๑,๒๕๗
๒๕๑๓	๒,๓๒๙	๒๗,๐๐๙	๘.๖๒	๑๒,๒๓๗
๒๕๑๔	๒,๗๒๑	๒๖,๗๙๔	๑๐.๑๖	๙,๕๑๔
๒๕๑๕	๓,๑๑๖	๓๐,๘๗๕	๑๐.๐๙	๘,๓๘๕
๒๕๑๖	๔,๖๖๑	๔๒,๑๘๔	๑๑.๐๕	๙,๙๕๘
๒๕๑๗	๑๒,๕๗๑	๖๔,๐๕๔	๑๙.๖๓	๑๕,๒๕๕
๒๕๑๘	๑๕,๒๓๓	๖๖,๘๓๕	๒๑.๓๐	๒๑,๘๒๘
๒๕๑๙ ^{ก.}	๑๖,๖๗๘	๗๒,๘๗๗	๒๒.๘๔	๑๒,๐๘๐

ก.: ตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย, พฤศจิกายน ๒๕๒๐

ตารางที่ ๒ : ครรชนีราคาผู้บริโภคนในเขตเมือง

(ตุลาคม ๒๕๐๗ - กันยายน ๒๕๐๘ = ๑๐๐)

4

ระทบกระเหือน
้ำมันสูงขึ้น
าวะเงินเพื่อ
ผู้บริโภคใน
๒๕๑๔ ซึ่ง
งขึ้นเช่นกัน
ก้อนต้นทุนการ
ผลิต ในที่สุด

ปี	ครรชนีราคาผู้บริโภค
๒๕๑๑	๑๑๐.๙
๒๕๑๒	๑๑๓.๖
๒๕๑๓	๑๑๓.๕
๒๕๑๔	๑๑๔.๐
๒๕๑๕	๑๑๙.๕
๒๕๑๖	๑๓๘.๑
๒๕๑๗	๑๗๑.๗
๒๕๑๘	๑๘๐.๘
๒๕๑๙	๑๘๘.๔

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน, ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ย.๒๕๒๐, ตาราง V.๑๓ หน้า ๑๐๒

๓. การแก้ปัญหาของรัฐบาล

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การขึ้นราคาน้ำมันของโลกทำให้เกิดปัญหา ๒ ประการในประเทศไทย คือ ปัญหาการขาดดุลการค้าและการชำระเงิน และปัญหาภาวะเงินเฟ้อ แต่ปัญหาแรกไม่มีผลกระทบต่อประชาชนทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคในระยะสั้น ขณะเดียวกันกับที่ปัญหาที่สองเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนในชาติ ดังนั้น จึงไม่เป็นที่ประหลาดใจที่รัฐบาลได้ให้ความสนใจต่อปัญหาภาวะเงินเฟ้อมากกว่าปัญหาการขาดดุล รัฐบาลได้ใช้เครื่องมือหลายอย่างในการพยายามตรึงราคาน้ำมันไว้ให้ต่ำที่สุด เท่าที่สถานการณ์จะอำนวย เครื่องมือที่รัฐบาลใช้อาจแยกเป็นประเภทได้ดังนี้:-

๑. การควบคุมราคา รัฐบาลได้ใช้กฎหมายควบคุมราคาสถิติภัณฑ์น้ำมันไว้สองระดับด้วยกัน คือ ราคาที่โรงกลั่นน้ำมันขายให้กับบริษัทผู้ค้าน้ำมัน และราคาที่เป็นน้ำมันขายปลีกให้กับผู้ใช้โดยตรง

๒. ภาษี ภาษีที่ใช้ในการปรับระดับราคาสถิติภัณฑ์น้ำมันมีสองประเภท คือ ภาษีสรรพสามิต ซึ่งเก็บโดยกรมสรรพสามิต และภาษีการค้าซึ่งเก็บโดยกรมสรรพากร

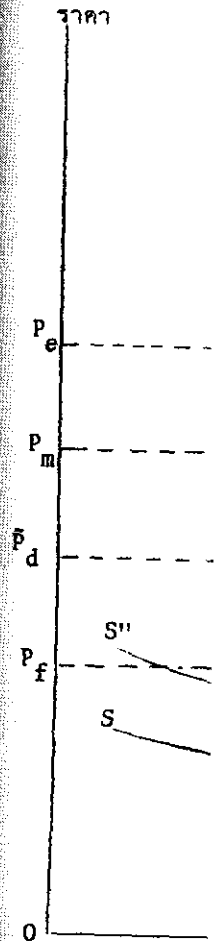
๓. เงินชดเชย ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ รัฐบาลได้ให้เงินชดเชยแก่โรงกลั่นน้ำมัน เพื่อให้ราคาจำหน่ายจากโรงกลั่นสูงขึ้นตามราคาน้ำมันดิบ เงินที่รัฐบาลต้องจ่ายชดเชยให้โรงกลั่นมีจำนวนเฉลี่ยประมาณเดือนละ ๑๐๐ ล้านบาท รัฐบาลได้คงการใช้วิธีการนี้ในปีต่อมา

๔. การจำกัดการใช้ น้ำมัน มีการใช้วิธีนี้โดยรัฐบาลชุดนายสัญญา ธรรมศักดิ์ อยู่ขณะหนึ่ง เช่น การกำหนดเวลากลางฉายภาพยนตร์ และการกำหนดเวลาเปิดสถานเริงรมย์ เพื่อประหยัดการใช้ไฟฟ้าและน้ำมัน เป็นต้น

อาจกล่าวโดยสังเขปได้ว่า รัฐบาลได้ใช้การควบคุมราคาเป็น เครื่องมือหลักในการชะลอการเพิ่มของราคาสถิติภัณฑ์น้ำมันภายในประเทศ ในบางเวลาก็ได้ใช้การเปลี่ยนอัตราภาษีสรรพสามิต และภาษีการค้าเข้าช่วยในการตรึงราคา การจ่ายเงินชดเชยมีเพียงระยะสั้น เพราะรัฐบาลเห็นว่าเป็นการระงับประมาณมากเกินไป การจำกัดการใช้ น้ำมันก็มีอยู่ในช่วงระยะเวลาอันสั้นจนทำให้มีผลทางเศรษฐกิจน้อยมาก การเปลี่ยนแปลงราคาควบคุมส่วนมากขึ้นอยู่กับผลของการต่อรองและตกลงระหว่างรัฐบาลและโรงกลั่น แต่ก็ยังมีอยู่บ้างครั้งที่การร้องขึ้นราคาควบคุมมาจากบริษัทผู้ค้าน้ำมันและใช้น้ำมันผู้ขายปลีก

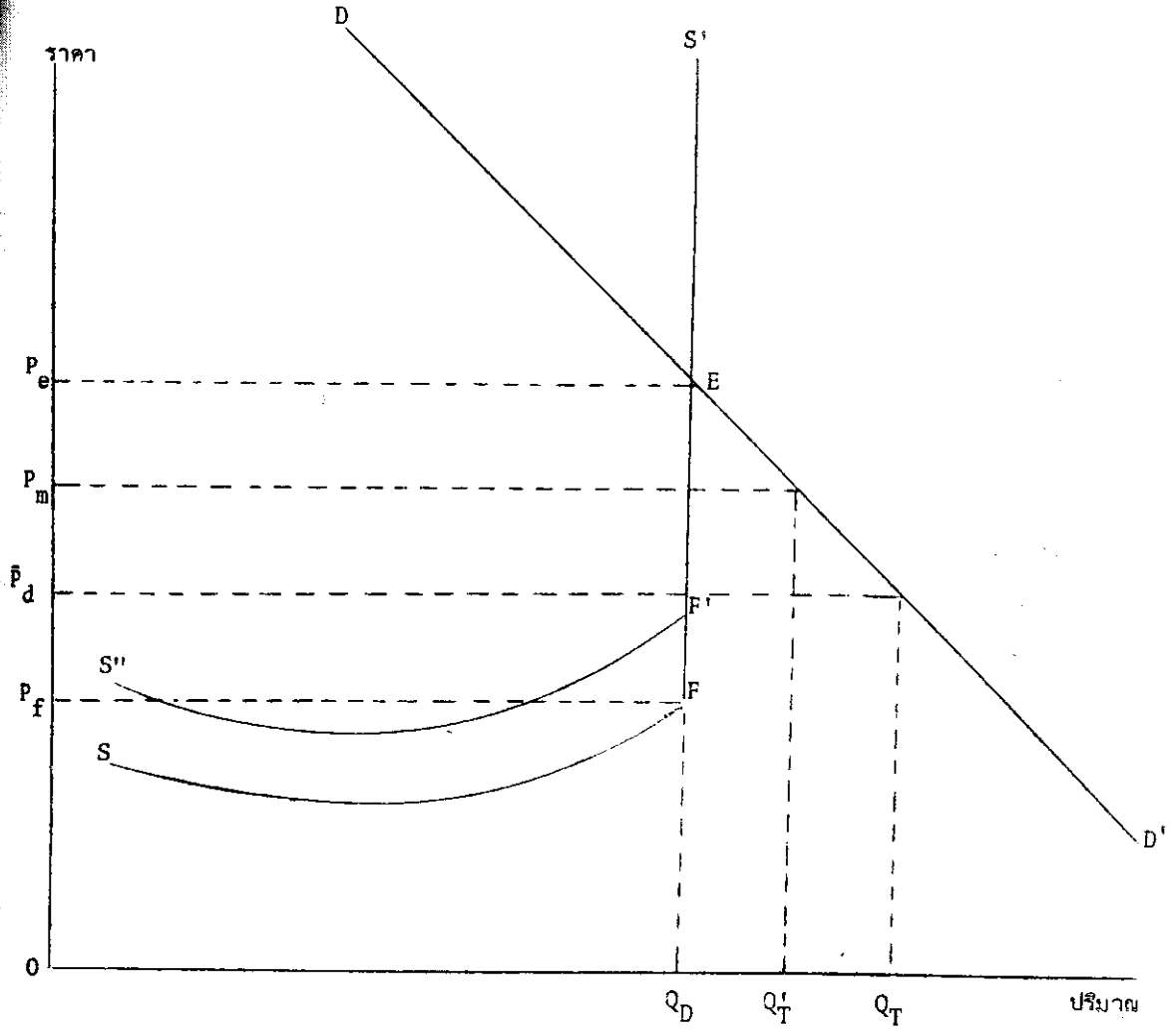
๔. การวิเคราะห์ปัญหาโดยเชิงเศรษฐศาสตร์และนโยบายราคาน้ำมัน

เราอาจวิเคราะห์ปัญหาน้ำมันของประเทศไทยโดยพิจารณาทั้งอุปสงค์ (demand) และอุปทาน (supply) ของผลิตภัณฑ์น้ำมันต่าง ๆ ในรูปที่ ๑ ให้ DD' เป็น domestic demand curve หรือเส้นอุปสงค์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันชนิดใดชนิดหนึ่งสำหรับทั้งประเทศ และ SFS' เป็น

รูปที่ ๑

หา ๒ ประการใน
 งบเพื่อ แก้ปัญหา
 น ขณะเดียวกันกับ
 หลาดใจที่รัฐบาล
 เครื่องมือหลายอย่าง
 เมื่อที่รัฐบาลใช้อาจ
 หนึ่งน้ำมันไว้สองระดับ
 ขายปลีกให้กับผู้ใช้
 ประเภท คือ ภาษี
 าร
 อกโรงกลั่นน้ำมัน
 ายชดเชยให้โรงกลั่น
 มา
 ญา ธรรมศักดิ์ อยู่
 น เรืองรมย์ เพื่อประหยัด
 รื่องมือหลักในการชะลอ
 นอัตราภาษีสรรพสามิต
 เพราะรัฐบาลเห็นว่า
 ากอันสั้นจนทำให้มีผล
 ารต่อรองและตกลง
 บริษัทผู้ค้าน้ำมันและ
 สงค์ (demand)
 : domestic demand
 และ SFS' เป็น

domestic supply curve หรือเส้นอุปทานของผลิตภัณฑ์น้ำมันชนิดนั้นที่ผลิตโดยโรงกลั่นภายในประเทศ ส่วน SF ของเส้นอุปทาน เป็นเส้นโค้งที่มีลักษณะเหมือนเส้น marginal cost ทั่ว ๆ ไป คือ มีค่าลดลงในตอนแรก ๆ ของการผลิตแล้วจะสูงขึ้นเมื่อจำนวนการผลิตมีมากขึ้น ส่วน FS' ของเส้นอุปทาน เป็นเส้นตั้งฉากแสดงถึงกำลังผลิตสูงสุดของโรงกลั่นทั้งหมดในประเทศ ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ OQ_D เพราะฉะนั้น ไม่ว่าราคา^{๒/}จะสูงกว่า P_F ไปเท่าไร อุปทานจากการผลิตภายในประเทศก็คงเป็น OQ_D เสมอ เพราะการผลิตของโรงกลั่นในประเทศมีขีดจำกัดอยู่เท่านั้น ในขณะที่เทียบกับ P_F ก็ยังเป็นราคาต่ำสุดซึ่งผู้ผลิตจะยอมรับในการผลิตจนถึงขีดสูงสุด (full capacity production) หากผู้ผลิตได้รับราคาต่ำกว่า P_F จำนวนการผลิตก็จะมีแนวโน้มต่ำลง ทั้งนี้เพราะราคาที่ได้นั้นต่ำกว่า marginal cost ถ้ามีการผลิตเพิ่มก็จะต้องมีจำนวน OQ_D ผลข้อนี้ได้จากสมมติฐานที่ว่า ผู้ผลิตพยายามหากำไรให้มากที่สุด (profit maximization) เพราะฉะนั้นจึงผลิตในจำนวนที่ทำให้ราคาและ marginal cost มีค่าเท่ากัน ในกรณีที่มีการควบคุมราคาขายนั้นไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันที่สมบูรณ์ (perfect competition) หรือ การผูกขาดแต่ผู้เดียว (monopoly) พฤติการณ์ของผู้ผลิตจะทำให้จำนวนการผลิตอยู่ในระดับเดียวกัน^{๓/} ทั้งนี้เพราะในการแข่งขันที่สมบูรณ์กำไรสูงสุดอยู่ตรงที่ราคามีค่าเท่ากับ marginal cost อยู่แล้ว สำหรับการผูกขาดแต่ผู้เดียวนั้นผู้ผลิตจะมีกำไรสูงสุดเมื่อ marginal revenue เท่ากับ marginal cost แต่ในกรณีที่มีการควบคุมราคานั้น marginal revenue จะเท่ากับราคา หรือ average revenue ฉะนั้น จึงทำให้มีการผลิตจนกระทั่งราคาเท่ากับ marginal cost เพราะฉะนั้นผลของการวิเคราะห์ในช่วงนี้จึงจะได้ขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ว่าผู้ผลิตอยู่ในสภาพใดเลย หากรัฐบาลกำหนดราคาขายสูงสุดที่ P_D (ซึ่งอยู่เหนือ P_F) จะมีความต้องการในการใช้น้ำมันภายในประเทศรวมทั้งหมดเท่ากับ OQ_T ในขณะที่โรงกลั่นในประเทศจะผลิตจำนวน OQ_D ส่วนที่เหลือคือ $Q_D Q_T$ จึงต้องเป็นจำนวนผลิตภัณฑ์น้ำมันที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศ กรณีเช่นนี้คงจะใกล้เคียงกับความเป็นจริงใน ๒-๓ ปีที่แล้ว เพราะสถิติตัวเลขแสดงให้เห็นว่า การกลั่นน้ำมันภายในประเทศเกือบจะเต็มกำลัง (near-full capacity) คือผลิตถึง ๙๐ เปอร์เซ็นต์ของกำลังผลิต ได้มีการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันเข้ามาใช้เป็นบางประเภท เช่น น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล และน้ำมันเตา เป็นต้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าราคาขาเข้า (c.i.f. import price) ของผลิตภัณฑ์น้ำมันเกือบทุกประเภทสูงกว่าราคาที่โรงกลั่นจำหน่าย (ไม่รวมภาษี) เล็กน้อย เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ราคาขาเข้าของน้ำมันเบนซินเท่ากับ ๒.๔๐ บาทต่อลิตร ในขณะที่ราคาจำหน่ายจากโรงกลั่น (ไม่รวมภาษี) ที่กำหนด

๒/ เพื่อง่ายแก่การวิเคราะห์ เราสมมติให้ราคาในที่นี้เป็นราคาที่จำหน่ายโดยโรงกลั่น การที่เราไม่ได้พูดถึงราคาขายปลีก ก็เพราะในความเป็นจริง ราคาทั้งสองเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันเสมอ ฉะนั้น สมมติฐานข้อนี้จึงไม่ทำให้การวิเคราะห์คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงเท่าใดนัก

๓/ สมมติให้ราคาควบคุมหรือราคาสูงสุดที่รัฐบาลอนุญาตให้ขายอยู่ในระดับเดียวกัน หรือต่ำกว่าราคาเสรี สมมติฐานนี้ยังคงใกล้เคียงกับความเป็นจริงในกรณีราคาน้ำมันในประเทศไทย

โดยรัฐบาล
อยู่ในระดับ
ที่เราเชื่อว่า
นั้นจะน้อยลง
กล่าวมาแล้ว

ในประเทศ

เพิ่มขึ้น ดัง

ขึ้นลงเช่นกัน

ในข้อ ก.

พ.ศ. ๒๕๑๖

๔ เท่าตัว

ภาวะเงินเฟ้อ

ของโรงกลั่น

ให้กับโรงกลั่น

การแก้ไขปัญ

ทำให้เกิดปัญ

อัตราการผลิต

เปอร์เซ็นต์สุ

เสถียรภาพข

ได้ในภายหลัง

ที่ ๑ การขึ้น
SFS' ไปยัง

๕/ การที่ร
ภักดิ์
แม้ว่าจะ
ในปี พ

โดยรัฐบาลมีค่าเฉลี่ยประมาณ ๒.๑๕ บาทต่อลิตร^{๔/} ฉะนั้น ราคาขาเข้าของผลิตภัณฑ์น้ำมันจึงควร อยู่ในระดับระหว่าง P_d และ P_e ซึ่งเป็นราคาที่ทำให้อุปสงค์และอุปทานภายในประเทศเท่ากันพอดี ที่เราเชื่อว่า P_d อยู่เหนือ P_f ก็เพราะว่าโรงกลั่นภายในประเทศยังมีกำไรอยู่บ้าง ถึงแม้ว่ากำไร นั้นจะน้อยลงกว่าเดิมก็ตาม อีกประการหนึ่งก็เพราะโรงกลั่นส่วนมากยังผลิตเต็มกำลังผลิตอยู่ดังที่ได้ กล่าวมาแล้วในข้างต้น

ในระยะเวลา ๓-๔ ปีที่แล้ว เหตุการณ์และนโยบายของรัฐบาลที่ทำให้เส้นอุปทานภายใน ประเทศเปลี่ยนแปลงไปก็คือ :

- ก. การขึ้นราคาน้ำมันดิบ ซึ่งจะทำให้เส้นอุปทานขยับตัวสูงขึ้น เพราะต้นทุนการกลั่น เพิ่มขึ้น ดังเช่นการขยับตัวของเส้นอุปทานในรูปที่ ๑ จากเส้น SFS' เป็น เส้น S''F'S'
- ข. การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีการค้าและภาษีสรรพสามิตทำให้ เส้นอุปทานเคลื่อน ขึ้นลงเช่นกัน เช่นการเพิ่มอัตราภาษีจะทำให้เส้นอุปทานลอยตัวสูงขึ้น เช่นเดียวกับการขึ้นราคาน้ำมันดิบ ในข้อ ก. เงินชดเชยที่รัฐบาลจ่ายให้กับโรงกลั่นทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงและ เส้นอุปทานก็ลดตัวลง

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ "ที่มาของปัญหา น้ำมัน" ปัญหา น้ำมันซึ่ง เริ่ม เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เนื่องมาจากการที่กลุ่มประเทศ OPEC ขึ้นราคาน้ำมันดิบไปจนสูงกว่าระดับเดิมถึง ๔ เท่าตัว รัฐบาลได้พยายามตรึงหรือประวิง เวลาในการขึ้นราคาผลิตภัณฑ์น้ำมัน เพื่อที่จะบรรเทา ภาวะเงินเฟ้อภายในประเทศ ซึ่งก็ได้ผลในช่วงครึ่งชั่วคราวโดยการลดรายได้ของรัฐบาลบ้าง และ ของโรงกลั่นและผู้ค้าน้ำมันบ้าง เช่น การลดอัตราภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต การจ่ายเงินชดเชย ให้กับโรงกลั่น และการขึ้นราคาควบคุมให้น้อยที่สุดและขำที่สุด เท่าที่สถานการณ์จะอำนวย แต่ก็ เป็น การแก้ไขเฉพาะหน้า เพราะในระยะยาวผลสะท้อนจากการใช้นโยบาย "น้ำมันราคาถูก" จะ ทำให้เกิดปัญหาการขาดดุลการค้าและการชำระหนี้ที่ค้างและเรื้อรัง ทั้งนี้เพราะ หากปล่อยให้ อัตราการเพิ่มของการใช้น้ำมันอยู่ใน เกณฑ์สูงเกินไป สินค้าขาเข้าประเภทน้ำมันก็จะมีแนวโน้มที่มี เเปอร์เซ็นต์สูงขึ้นทุก ๆ ปี อาจจะเป็นได้ว่าในที่สุดการขาดดุลเป็นจำนวนมากทุก ๆ ปี จะทำให้ เสถียรภาพของเงินบาทสั่นคลอนและนำไปสู่การลดค่าเงินบาทจะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อร้ายแรงขึ้น ได้ในภายหลัง

การใช้นโยบาย "น้ำมันราคาถูก" ทำให้เกิดผลเสียทางด้านดุลการค้าดังจะแสดงในรูป ที่ ๑ การขึ้นราคาน้ำมันดิบจะเพิ่มต้นทุนการกลั่นน้ำมัน และดัน เส้นอุปทานให้สูงขึ้น เช่น จากเส้น SFS' ไปยังเส้น S''F'S' หากราคาน้ำมันที่ควบคุมโดยรัฐบาลยังอยู่ในระดับเดิม คือ P_d การ

^{๔/} การที่ราคาขาเข้าสูงกว่าราคาควบคุมภายในประเทศน่าจะให้ผู้ผลิตภายในประเทศส่งผลิต ภัณฑ์น้ำมันไปขายต่างประเทศ ความจริงมีการส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันไปขายต่างประเทศอยู่บ้าง แม้ว่า จะเป็นจำนวน เล็กน้อยก็ตาม แต่รัฐบาลได้ออกประกาศห้ามส่งน้ำมันออกนอกประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ จึงไม่มีการส่งออกตั้งแต่นั้นมา

ในภายใน
st หัว ๆ
ส่วน FS'
มีจำนวน
ผลิตภายใน
นั้น ในขณะที่
capacity
ง ทั้งนี้
ผลข้อนี้ได้
เพราะฉะนั้น
รวมราคาขาย
ผู้เดียว
นี้เพราะใน
สำหรับใน
arginal
อ average
เพราะฉะนั้น
ก รัฐบาล
ายในประเทศ
ือคือ $Q_D Q_T$
งกับความเป็น
เกือบจะเต็ม
ารสั่งซื้อผลิต
เป็นต้น
เกือบทุกประเภท
ราคาขาเข้าของ
ภาษี) ที่กำหนด

กลั่น การที่
หวไปในทิศทาง
ไปจากความ

หรือต่ำกว่า
ศไทย

ผลิตภัณฑ์ยังคงเดิมอยู่คือ $OQ_D^{e/}$ และเนื่องจากราคาภายในประเทศยังคงเดิมอยู่ อุปสงค์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันจึงยังเท่าเดิม ถึงแม้เราจะสั่งทั้งน้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปมาในจำนวนเท่าเดิมคือ OQ_D และ $Q_D Q_T$ เราก็ต้องเสียเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น เพราะราคาของทั้งน้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์น้ำมัน เขยิบสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ หากราคาขาเข้าของผลิตภัณฑ์น้ำมันสูงกว่าราคาควบคุมภายในประเทศอยู่มาก ก็อาจจะมีการลักลอบนำน้ำมันที่กลั่นในประเทศออกขายนอกประเทศ ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำมันขึ้นในประเทศไทย

เท่าที่รัฐบาลได้ทำมาการใช้ราคาควบคุมก็มุ่งเพียงให้น้ำมันที่ใช้ในประเทศมีราคาถูกที่สุดเพื่อบรรเทาภาวะเงินเฟ้อ มีเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า ราคาควบคุมอยู่ในระดับที่ต่ำเกินไปดังเช่น เกิดการขาดแคลนน้ำมัน เตาไปใช้ในการผลิตไฟฟ้าจนทำให้ต้องสั่งน้ำมัน เตาจากต่างประเทศเข้ามาใช้ เริ่มในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ หากไม่มีการควบคุมราคาน้ำมันภายในประเทศคงจะสูงขึ้นและอยู่ในระดับเหนือ F' ในรูปที่ ๑ แต่ก็คงไม่สูงไปกว่าราคาขาเข้า (c.i.f. import price) ของผลิตภัณฑ์น้ำมันจากแหล่งที่ถูกที่สุด (คือ สิงคโปร์) เพราะหากสูงกว่านั้น การสั่งเข้าคงเพิ่มมากขึ้น เพราะการกลั่นน้ำมันในประเทศไทยไม่มีการคุ้มครองทางภาษี (tariff protection) สมมุติให้ราคาน้ำมันภายในประเทศสูงเท่ากับราคาขาเข้า ในที่สุดที่ระดับ P_m ผลก็คือจะทำให้การใช้น้ำมันในประเทศลดลงเหลือ OQ_T' และการสั่งเข้าลดลงเป็น $Q_D Q_T'$ เราสามารถประหยัดเงินตราต่างประเทศลงไปได้ เพราะเราซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปจากต่างประเทศเป็นจำนวนน้อยลงในราคาเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าในการนี้ข้างบนนี้ เราสามารถประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ในส่วนที่เป็นผลิตภัณฑ์น้ำมันที่สั่งเข้ามา เพราะคงจะเป็นการยากที่จะลดน้ำมันดิบที่นำเข้ามาลงในประเทศ แต่การให้ราคาน้ำมันลอยตัวสูงขึ้นมีผลดีในระยะยาว คือทำให้การใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงมีอัตราการเพิ่มลดลงในอนาคต เพราะกลไกราคาจะทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคหันไปใช้เชื้อเพลิงชนิดอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องหากประเทศไทยจะหันไปใช้แก๊ส (Liquified Petroleum Gas หรือ LPG) กันมากขึ้น เนื่องจากมีการค้นพบแก๊สในอ่าวไทยในจำนวนมากพอในเชิงพาณิชย์ นโยบายซึ่งสนับสนุนการใช้ทรัพยากรที่ทำได้ในประเทศแทนน้ำมัน จึงน่าจะทำให้ประเทศประหยัดเงินตราต่างประเทศอย่างมากในอนาคต^{๕/}

๕/ หาก P_D อยู่ต่ำกว่า F' จะทำให้โรงกลั่นพยายามลดการผลิตลง เหตุการณ์คล้าย ๆ กันนี้ได้เกิดขึ้นในปีที่แล้ว เมื่อราคาควบคุมอยู่ในระดับต่ำจนทำให้โรงกลั่นซบมิตลดการผลิตลงไปจากกำลังผลิตสูงสุด (ดู "A Fourth Oil Refinery?" ใน Business Review, November 1977, หน้า ๖๒๗-๖๓๑) ในกรณีเช่นนี้จะเกิดปัญหา excess capacity ของโรงกลั่นภายในประเทศเป็นการสูญเสียทรัพยากรไปโดยเปล่าประโยชน์ และรัฐบาลเองก็อาจจะเสียรายได้ เพราะส่วนแบ่งกำไรลดลง

๖/ จากสถิติที่รวบรวมโดยสำนักงานการพลังงานแห่งชาติ อาจสรุปได้ว่า ในปัจจุบันนี้ราคาน้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซลของไทยอยู่ในระดับต่ำเกือบจะที่สุดในโลก (ไม่รวมกลุ่มประเทศ OPEC) ดู Oil and Thailand, 1976, National Energy Administration, 1977, หน้า

๗/ ตัวอย่างเช่น ในปีพ.ศ. ๒๕๑๔ หากสินค้าขาเข้าประเภทน้ำมันเพิ่มขึ้นในอัตราเป็นครึ่งหนึ่งของอัตราจริง ๆ ในปีนั้น คือ ในอัตราร้อยละ ๗ แทนที่จะเป็นร้อยละ ๑๔ ต่อปี ประเทศจะสามารถประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ถึง ๑,๐๐๐ ล้านบาท

ข้อวิติ

หลายประการ คือ

๑. 1

นำเป็นห่วงในวิกฤต

มีการควบคุมราคา

ระดับราคาคงต้องสูง

เพิ่มของราคาลงไป

ราคาที่ไม่ได้มีการค

จากการที่รัฐบาลประ

สูงขึ้นมาก เราอา

ลอยตัวของราคาส

ต่าง ๆ กัน ในกร

ราคาภายในอยู่ในระ

ซึ่งเท่ากับผลต่างระ

เพิ่มของราคาจะลด

elasticity) ถ

จะลดการสั่งเข้าขอ

น้ำมัน เบนซิน ในปี

ขึ้นเป็น -๐.๕ การ

ประหยัดเงินตราต่าง

ของราคาและการล

อุปสงค์ ตัวเลขใน

น่าจะมีความดังที่กล่าว

อีกประ

นั้นอัตราค่าเพิ่มคงจ

ควบคุมราคาในระยะ

ให้ราคาต่ำเกินไป)

และภาวีสรรพสามิต

นี้เพื่อเป็นการเฉลี่ย

ตัวเลขนี้เป็นค่า

ประเทศไทยค่า

อุปสงค์ของผลิต
ในจำนวนเท่า
ของทั้งน้ำมันดิบ
สูงกว่าราคาคว
ประเทศ ทำให้
ทศมีราคาถูก
ที่ต่ำเกินไป/
กต่างประเทศ
สูงขึ้นและอยู่
t price)
ขาดเพิ่มมาก
ction)
จะทำให้การ
ลดประหยัดเงิน
จำนวนน้อยลง
ได้ในส่วนที่เป็น
ประเทศ แต่
มีอัตราการเพิ่ม
ขึ้น โดยเฉพาะ
ied Petro-
มากพอในเชิง
ทำให้ประเทศ

ข้อริศกในการใช้นโยบายที่จะให้ผลิตภัณฑ์น้ำมันมีราคาลอยตัวตามราคาน้ำมันดิบมีอยู่
ประการ คือ

๑. นโยบายเช่นนั้นจะทำให้ราคาน้ำมันภายในประเทศสูงขึ้นมากและรวดเร็ว ข้อนี้
เป็นห่วงในวิกฤตการณ์เช่นในปี พ.ศ. ๒๕๑๖-๑๗ ขณะที่ราคาน้ำมันดิบสูงเป็น ๔ เท่าตัว หากไม่
การควบคุมราคาทั้งระดับและอัตราการเพิ่มของราคामลิตภัณฑ์น้ำมันคงสูงขึ้นมาก ในระยะยาวนั้น
ระดับราคาคงต้องสูงขึ้นตามราคาน้ำมันดิบอย่างแน่นอน แต่ในช่วงสั้นรัฐบาลอาจจะชะลออัตราการ
เพิ่มของราคาลงไปได้บ้าง แต่ในปีปกติ เช่นปีนี้ ซึ่งกลุ่มประเทศ OPEC ประกาศไม่ขึ้นราคาน้ำมันดิบ
ราคาที่ไม่ได้มีการควบคุมจากรัฐบาลคงไม่เพิ่มเร็ว และระดับราคาก็จะไม่สูงขึ้นมาก จะเห็นได้
จากการที่รัฐบาลประกาศเลิกควบคุมราคาของน้ำมัน เครื่องในป็นี้ และราคาของน้ำมัน เครื่องก็ไม่ได้
สูงขึ้นมาก เราอาจยกตัวอย่างในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยสมมุติว่าไม่มีการขึ้นราคาน้ำมันดิบ การ
ลอยตัวของราคामลิตภัณฑ์น้ำมันภายในประเทศคงทำให้ราคामลิตภัณฑ์น้ำมันต่าง ๆ สูงขึ้นในจำนวน
ต่าง ๆ กัน ในกรณีของน้ำมัน เบนซินหากราคาภายในมีแนวโน้มไปในทางที่จะทำให้ราคาขาเข้าและ
ราคาภายในอยู่ในระดับเดียวกัน ราคาน้ำมัน เบนซินในประเทศคงสูงขึ้นประมาณลิตรละ ๒๕-๒๖ สตางค์
ซึ่งเท่ากับผลต่างระหว่างราคาจำหน่ายของโรงกลั่นและราคาขาเข้า (c.i.f.) ในป็นั้น การ
เพิ่มของราคาจะลดการใช้ น้ำมัน เท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับค่าของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (demand
elasticity) ถ้าความยืดหยุ่นเท่ากับ -๐.๒๑๔๕/ การขึ้นราคาไปอีกลิตรละ ๒๕-๒๖ สตางค์
จะลดการสั่งเข้าของน้ำมัน เบนซินไปประมาณ ๓๐ ล้านลิตร หรือครึ่งหนึ่งของจำนวนการสั่งเข้าของ
น้ำมัน เบนซินในป็นนี้ และจะลดมูลค่าสินค้าขาเข้าลงประมาณ ๗๒ ล้านบาท หากความยืดหยุ่นสูง
ขึ้นเป็น -๐.๕ การใช้ เบนซินจะลดลงจนทำให้ประเทศไม่ต้องสั่งน้ำมัน เบนซินเข้ามาเลย และจะ
ประหยัดเงินตราต่างประเทศไปได้ ๑๔๔ ล้านบาท สำหรับน้ำมันดีเซลและน้ำมันเตานั้น การขึ้น
ของราคาและการลดของสินค้าขาเข้าก็คงไม่มากเช่นกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่าของความยืดหยุ่นของ
อุปสงค์ ตัวเลขในการลดสินค้าขาเข้าอาจจะดูไม่มากพอที่จะทำให้ราคาน้ำมันสูงขึ้น แต่ผลระยะยาว
น่าจะมีมากดังที่กล่าวไว้แล้ว

อีกประเด็นหนึ่งคือ อัตราการเพิ่มของราคาน้ำมัน ในปีวิกฤตการณ์เช่นปี พ.ศ. ๒๕๑๖-๑๗
นั้นอัตราการเพิ่มคงจะสูงจนเป็นที่น่าวิตกอย่างมาก หากไม่มีการควบคุมราคา เพราะฉะนั้น การ
ควบคุมราคาในระยะนั้นอาจเป็นสิ่งจำเป็น แต่ในปีปกติแทนที่จะใช้การควบคุมราคา (ซึ่งมักจะทำให้
ให้ราคาต่ำเกินไป) อาจจะใช้กลไกในการปรับราคาไม่ให้เพิ่มขึ้นเร็วเกินไป เช่น ลดภาษีการค้า
และภาษีสรรพสามิต เมื่อเห็นว่าราคาเพิ่มเร็วเกินไป และเพิ่มภาษีเมื่อเห็นว่าเหตุการณ์อันว
ทั้งนี้เพื่อเป็นการเฉลี่ยการเพิ่มของราคาไม่ให้มาเพิ่มโดยรวดเร็วในช่วงระยะเวลาอันสั้น

ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ กันนี้
การผลลดลงไปจาก
view, November
งโรงกลั่นภายใน
จะเสียรายได้
นี้ราคาน้ำมัน
ประเทศ OPEC)
, 1977, หน้า ๒๔
าเป็นครึ่งหนึ่ง
อธิ ประเทศไทย

๕/ ตัวเลขนี้เป็นค่าของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของสินค้าขาเข้าประเภทน้ำมัน ซึ่งธนาคารแห่ง
ประเทศไทยคำนวณไว้

๒. มักจะมีผู้กล่าวเสมอว่า หากปล่อยให้ราคามลพิษกักตุนน้ำมันปรับระดับโดยเสรี ราคาจะสูงขึ้นมากและจะทำให้ผู้ผลิตและผู้ค้าน้ำมันทั้งหลายได้กำไรเกินควร ในที่นี้ จะกล่าวแต่เฉพาะโรงกลั่นและบริษัทผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่ ๆ (เช่น เชลล์ และ เอสโซ่) เท่านั้น เพราะเป็นระดับที่รัฐบาลมักจะเพ่งเล็งกำไรของบริษัทเหล่านี้มากที่สุด ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะ ทั้งโรงกลั่นและผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่มีจำนวนน้อยและมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ผลิตในสภาพที่ผูกขาด^{๕/} ผู้เขียนขอตั้งข้อสังเกตในเชิงโต้แย้งไว้ ๓ ประการ:

ก. การนำเข้าของผลิตภัณฑ์น้ำมันจากต่างประเทศในขณะนี้ เป็นไปอย่างเสรี ไม่มีการให้ความคุ้มครองทางภาษีกับโรงกลั่นภายในประเทศแต่อย่างใด^{๖/} ฉะนั้น ราคาขายภายในประเทศจึงไม่ควรสูงไปกว่าราคาขาเข้า หากราคาภายในสูงขึ้น เช่น สูงถึง P_0 ในรูปที่ ๑ การแข่งขันจากสินค้าขาเข้าก็ควรจะกดราคาให้ลงไปเท่ากับราคาขาเข้า การที่โรงกลั่นหรือบริษัทผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่จะตั้งราคาสูงตามใจชอบย่อมทำไม่ได้ง่ายนัก เพราะถูกจำกัดโดยราคาขาเข้า

ข. หากการสำรวจพบว่าโรงกลั่นและผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่ได้กำไรเกินควรในสายตาของรัฐบาล ในกรณีที่ไม่มี การควบคุมราคา รัฐบาลก็ยังมีเครื่องมืออื่น ๆ ในการใช้แก้ปัญหา^{๗/} โดยไม่กระทบกระเทือนราคาและผลผลิตภายในประเทศ ในปัจจุบันนี้ รัฐบาลได้ส่วนแบ่งจากกำไรของโรงกลั่นน้ำมันไทย และเป็นเจ้าของโรงกลั่นน้ำมันบางจากโดยให้บริษัทสัมฤทธิ์เข้าไปดำเนินการ ในอนาคตสัญญาที่จะทำใหม่กับโรงกลั่นทั้งสองหรือโรงกลั่นอื่น ๆ น่าจะมีความยืดหยุ่นในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งจากกำไร หรือ ค่าเช่าที่รัฐบาลได้รับในแต่ละปี ความยืดหยุ่นเช่นนี้จะทำให้รัฐบาลสามารถเพิ่มส่วนแบ่งผลกำไรของรัฐบาลได้ในยามที่เห็นว่าโรงกลั่นมีกำไรมากเกินไป การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งกำไรหรือค่าเช่าก็เปรียบเสมือน เป็นการปรับอัตราภาษีกำไรหรือภาษีเหมาจ่าย (lump-sum tax) นั่นเอง ซึ่งโดยทฤษฎีแล้ว การเก็บภาษีเหล่านี้กับผู้ผลิตที่เป็นผู้ผูกขาดไม่ได้ทำให้การผลิตลดลงหรือราคาเพิ่มขึ้นเลย^{๘/} ฉะนั้น เครื่องมือเหล่านี้จะเหมาะกับการแก้ปัญหาการกำไรเกินควรของโรงกลั่นน้ำมัน

ในการมีผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่นั้น รัฐบาลเองก็มีองค์การเชื้อเพลิงซึ่งแข่งขันอยู่กับบริษัทผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่ที่เป็นเอกชน นโยบายที่รัฐบาลจะใช้ในการลดกำไร (ที่เห็นว่ามากเกินไป) ของบริษัทเอกชน เหล่านี้ก็น่าจะเป็นการทำให้องค์การเชื้อเพลิงเป็นผู้นำด้านราคา (price leader) ในการค้าน้ำมันในประเทศ โดยการตั้งราคาในระดับที่เห็นว่าพอสมควร เป็นบรรทัดฐานให้กับบริษัทเอกชน

^{๕/} สำนักงานพลังงานแห่งชาติได้กล่าวถึงการจำหน่ายน้ำมันในประเทศไทยว่า มีลักษณะกึ่งผูกขาด ดู เชื้อเพลิงและพลังงานของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗, สำนักงานพลังงานแห่งชาติ, ๒๕๑๘, หน้า ๗๑

^{๖/} อัตราภาษีขาเข้าสำหรับผลิตภัณฑ์น้ำมันสูง เท่ากับภาษีสรรพสามิต

^{๗/} ดู Microeconomic Theory, Henderson J.M. and Quandt R.E., 1971, หน้า ๒๑๔-๒๑

การกระท
มีถึง ๓๔ :

หรืออุตสาหกรรม
การผลิตไฟ
เพราะจะมี
สูงน้อยกว่า
ลดให้เฉพา
น้ำมันดีเซล
ใช้น้ำมันดี
ผลิตภัณฑ์
ในระยะยาว
ได้ง่ายในปร

ประเทศ 0
น้ำมัน เป็น เค
น้ำมันดิบที่ส่ง
ไม่เป็นการสม
เงิน เพื่ออย่า
ต้องถือว่าเหตุ
การปันส่วน (
กระตุ้นหัน ก
คิดสินรวางแล

๕. นโยบาย

ยังมีนโยบายชี

^{๑๒/} ดู เ
๒๕๑๘

หากก็
เพราะ:

ระดับโดยเสรี ราคา
จะกล่าวแต่เฉพาะ
จะเป็นระดับที่รัฐบาล
และผู้ค้าน้ำมันราย
เอ็ดสิงเกตในเชิง

อย่างเสรี ไม่มีการ
ขายภายในประเทศ
• การแข่งขัน
รัฐผู้ค้าน้ำมันราย

การในสายตาของ
ปัญหาที่โดยไม่
กักกำไรของโรง
เดินการ ใน
นการปรับปรุง
เกมยึดหยุ่น เช่นนี้
มีกำไรมากเกินไป
ไรหรือภาษีเหมาจ่าย
ให้ผู้ผูกขาดไม่ได้
ะกับการแก้ปัญหา

ขึ้นอยู่กับรัฐ
มากเกินไป)
(price leader)
านให้กับบริษัทเอกชน

มีลักษณะที่ผูกขาด
แห่งชาติ, ๒๕๑๘,

การกระทำเช่นนี้คงจะดีพอเพราะส่วนแบ่งของตลาดขององค์การโอเปคก็มิใช่น้อยที่สุด คือ
ถึง ๓๕ เปอร์เซ็นต์ของตลาดทั้งหมดในประเทศสำหรับปี พ.ศ. ๒๕๑๗^{๒๖/}

๓. ในระยะสั้นการเพิ่มของราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันบางอย่างอาจกระทบกระเทือนกิจการ
หรืออุตสาหกรรมบางอย่างที่จำเป็นมาก ๆ ต่อการครองชีพของประชาชน เช่น การขนส่งสาธารณะ
การผลิตไฟฟ้าและการประปา กิจการเหล่านี้ส่วนมากใช้น้ำมันดีเซลและน้ำมันเตาเป็นเชื้อเพลิง
เพราะฉะนั้น อาจจะเป็นการจำเป็นที่จะต้องใช้ราคาของน้ำมันส่วนที่ไว้ในกิจการเหล่านี้มีอัตราเพิ่ม
สูงน้อยกว่าราคาน้ำมันอื่น ๆ หากรัฐบาลจะใช้วิธีลดภาษีหรือให้เงินช่วยเหลือจูงจูงหมายนี้ ก็ควรจะ
ลดให้เฉพาะน้ำมันดีเซลและน้ำมันเตา ส่วนที่ใช้ในกิจการเหล่านี้เท่านั้น^{๒๗/} เพราะถ้าภาษีให้กับ
น้ำมันดีเซลและน้ำมันเตาที่ใช้ทั้งหมดในประเทศก็เท่ากับเป็นการ subsidize กิจการอื่น ๆ ที่ต้อง
ใช้น้ำมันดีเซลและน้ำมันเตา แต่ไม่มีความจำเป็นในการครองชีพมากนัก การชะลอการเพิ่มของราคา
ผลิตภัณฑ์น้ำมันจึงควรจะทำเฉพาะชนิดของการใช้ไม่ใช่เฉพาะชนิดของผลิตภัณฑ์น้ำมัน อย่างไรก็ตาม
ในระยะยาว รัฐบาลก็ควรมีนโยบายที่จะให้กิจการเหล่านี้หันไปใช้เชื้อเพลิงอื่น ๆ ซึ่งถูกกว่าและหา
ได้ง่ายในประเทศ

๔. ในอนาคตวิกฤตการณ์น้ำมันน่าจะ เป็นในรูปของการลดจำนวนการผลิตของกลุ่ม
ประเทศ OPEC มากกว่าการขึ้นราคาน้ำมันดิบอย่างสูงถึงในปี พ.ศ. ๒๕๑๖-๑๗ ในกรณีที่มีการใช้
น้ำมันเป็นเครื่องมือทางการเมืองของประเทศอันตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นผู้ขายรายใหญ่ สำหรับ
น้ำมันดิบที่ส่งเข้ามาทั้งสิ้นในประเทศไทย เช่นการ boycott การส่งน้ำมัน เช่น ในปลายปี ๒๕๑๖
ไม่เป็นการสมควรที่จะปล่อยให้กลไกราคาทำงานโดยเสรีเพราะจะเกิดการขาดแคลนน้ำมันและภาวะ
เงินเฟ้ออย่างหนัก ภาระของวิกฤตการณ์เช่นนี้จะตกอยู่กับผู้บริโภคน้อยอย่างไม่ยุติธรรม เรา
ต้องถือว่าเหตุการณ์เช่นนี้เป็นเรื่องฉุกเฉินและชั่วคราว และต้องมีแผนการที่จะแก้ไขปัญหา เช่น
การปันส่วน (rationing) ผู้บริโภครักษาความเดือดร้อนอันจะเกิดจากการที่อุปทานลดลงอย่าง
กะทันหัน กรณีพิเศษเช่นนี้อาจถือเป็นข้อยกเว้นในการใช้อุปสงค์และอุปทานโดยเสรีเป็นเครื่อง
ตัดสินใจราคาและการผลิต

๕. นโยบายระยะยาว

นอกจากนโยบายราคาซึ่งมีผลต่อทั้งการผลิตและบริโภคผลิตภัณฑ์น้ำมันชนิดต่าง ๆ แล้ว
ยังมีนโยบายซึ่งใช้เฉพาะเจาะจงกับการผลิตหรือการบริโภคโดยตรง ส่วนมากจะเป็นนโยบายที่ต้อง

^{๒๖/} เชื้อเพลิงและพลังงานของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๘, สำนักงานพลังงานแห่งชาติ, ๒๕๑๘, หน้า ๗๑

^{๒๗/} หากกิจการเหล่านี้มีมากอย่าง อาจจะทำให้การควบคุมดูแลไม่ให้เกิดการจ้องกันดี เพราะจะมีแนวโน้มที่เกิดการเอาน้ำมันถูกไปขายในราคาตลาด ซึ่งแพงกว่ากัน

ใช้เวลาในทางปฏิบัติ เช่น การขยายกำลังผลิตของโรงกลั่นในประเทศ การเปลี่ยนแปลงเครื่องจักร เครื่องยนต์ให้ทันสมัย เชื้อเพลิงในรูปอื่น ๆ เช่น แก๊สและถ่านหิน การรณรงค์เพื่อให้มีการประหยัด น้ำมัน และการเก็บน้ำมันไว้ใช้ยามฉุกเฉิน

ในที่นี้จะกล่าว เฉพาะนโยบายการขยายกำลังผลิตของโรงกลั่นในประเทศ ซึ่งในปัจจุบัน รัฐบาลมีท่าทีไปในทางที่จะให้โรงกลั่นมีกำลังผลิตเพิ่มขึ้น เหตุผลที่ให้ก็คือ เพื่อจะขยายการผลิต สำหรับสนองความต้องการภายในประเทศ ซึ่งขณะนี้มีมากกว่ากำลังผลิตของโรงกลั่นภายในประเทศ^{๑๔/} เหตุผลข้อนี้ไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการขยายกำลังผลิตอย่างแท้จริง เพราะเราสามารถส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาใช้ได้ หากเราผลิตเองไม่ได้ก็ - เราน่าจะพิจารณาว่า ข้อดีและข้อเสียอื่น ๆ ของการขยายกำลังผลิตนั้นมีอะไรบ้าง เช่น ถ้าขยายแล้วจะลดต้นทุนลงไปได้ เพราะเกิดการประหยัดในการผลิต (economies of scale) ซึ่งทำให้เกิดอุตสาหกรรม Petrochemical ขึ้น เป็นผลพลอยได้ของอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมัน หรือทำให้เกิดการแข่งขันมากขึ้นในหมู่โรงกลั่นในประเทศ ทำให้ราคาไม่สูงเกินไป ในขณะที่เดียวกันเราต้องคำนึงถึงผลเสียอื่นจะมีจากการขยายกำลังผลิตของโรงกลั่น เช่น หากขยายมากเกินไปเกินความต้องการของประเทศ เราอาจจะต้องหาทางระบายผลิตภัณฑ์น้ำมันที่เหลือออกนอกประเทศ ซึ่งอาจทำได้ยากนัก เพราะเราต้องแข่งขันกับประเทศที่มีประสิทธิภาพทางตลาดมากกว่า เช่น สิงคโปร์ หรือมีเช่นนั้น ก็จะทำให้เกิดปัญหาการผลิตเหลือใช้ (excess capacity) ขึ้น ตัวอย่างเช่น ตัวเลขทั้งหมดในขณะนี้ คือ การขยายกำลังผลิตขึ้นไปอีก ๑๐๐,๐๐๐ บาร์เรลต่อวัน^{๑๕/} แต่จากการพยากรณ์ของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ ปรากฏว่า ความต้องการในการใช้ผลิตภัณฑ์น้ำมันในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ มีเพียง ๑๑๔,๕๐๐.๕ พันล้านแกลลอนต่อปี^{๑๖/} หรือไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาร์เรลต่อวัน หากเป็นจริงดังคาดเราคงมีกำลังผลิตในการกลั่น เกินพออุปสงค์ในปีนั้น ถ้าเราขยายกำลังผลิตไปอีก ๑๐๐,๐๐๐ บาร์เรลต่อวัน^{๑๗/} ในที่สุด อาจจะทำให้การประหยัดน้ำมันไม่มีผลและประเทศก็อาจเสียเงินตราต่างประเทศมากขึ้น เพราะอย่างไรก็ดี เราก็ต้องซื้อน้ำมันดิบจากต่างประเทศเข้ามากขึ้น อาจกลายเป็นว่า เราจะต้องพึ่งเชื้อเพลิงจากต่างชาติมากขึ้นแทนที่ระบอบสนับสนุนการใช้เชื้อเพลิงที่หาได้ในประเทศ เช่น แก๊ส ในอ่าวไทย

^{๑๔/} การให้สัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์ของ นายเกษม จาติกวณิช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม, Bangkok Post ฉบับลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๒๑, หน้า ๒๐

^{๑๕/} ดู "A Fourth Oil Refinery?" ใน Business Review, November 1977, หน้า ๖๒๗-๓๑, และ "The Urgent Need for More Capacity", ใน The Investor, November 1977, หน้า ๔-๒๑

^{๑๖/} ดู Oil and Thailand, 1976, National Energy Administration, 1977, หน้า ๔

^{๑๗/} หากเราเริ่มขยายกำลังผลิตในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เพราะการขยายกินเวลาอย่างน้อย ๔ ปี

๖. บทสร
และการชำ
ส่วนมากจะ
ลดลง ดัง
มากขึ้น บ
น้ำมันดิบ
นะให้ใช้
ในการบริ
หมายที่สำค
และบรรเทา
เจริญเติบโต

นแปลงเครื่องจักร

บทสรุป

ให้มีการประหยัด

ทศ ซึ่งในปัจจุบัน

รายการผลิต

ภายในประเทศ^{๑๕/}

เราสามารถสั่ง

ที่จะพิจารณาว่า

ต้นทุนลงไป

คสากรรม

ถการแข่งขัน

ำนึ่งถึงผลเสีย

ของประเทศ

ายนัก เพราะ

มัน ก็เกิด

ในขณะนี้ คือ

ว่าพนักงานพลังงาน

๑๑๔, ๕๑๐.๕

เวดงมีกำลังผลิต

น^{๑๗/} ในที่สุด

ัน เพราะ

ลับต้องพึ่ง

ขัน แก๊ส

ราคาน้ำมันดิบแพงขึ้นทำให้เกิดทั้งปัญหาภาวะเงินเฟ้อ และปัญหาการขาดดุลการค้า และการชำระหนี้เงินกู้ รัฐบาลได้พยายามลดภาวะเงินเฟ้อโดยใช้นโยบายควบคุมราคาน้ำมัน ซึ่งส่วนมากจะอยู่ในเกณฑ์ควบคุมไม่ได้ทำให้การใช้น้ำมันลดน้อยลง หรือ มาตรการเพิ่มของการใช้น้ำมันลดลง ดังนั้น ปัญหาการขาดดุลจึงมีท่าทีว่าจะรุนแรงขึ้น เพราะเราต้องพึ่งน้ำมันจากต่างประเทศมากขึ้น บทความนี้แนะนำให้เลิกการควบคุมราคาน้ำมันในเวลาที่ไม่มีวิกฤตการณ์ เช่น การขึ้นราคาน้ำมันดิบอย่างสูงมาก หรือ การ boycott น้ำมันโดยประเทศ OPEC ในขณะที่เดียวกันก็ได้แนะนำให้ใช้ภาษีชนิดต่าง ๆ เพื่อจุดมุ่งหมายที่ไม่เหมือนกัน เช่น ใช้ภาษีสรรพสามิตในการปรับราคาเล็กน้อย ภาษีกำไรหรือส่วนแบ่งของกำไรในการจูงใจกำไรของผู้ผลิต จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดในระยะยาว ก็คือ การใช้เชื้อเพลิงในรูปซึ่งจะลดการพึ่งพาน้ำมันจากต่างชาติ และบรรเทาปัญหาการขาดดุลในอนาคต ลักษณะการใช้เชื้อเพลิงจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในโลกซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยกันทางการค้ามากขึ้น.

!!!!!!!!!!!!

พ.ศ. ๒๕๒๑

รกระทรวง

1977,
The Investor,

, 1977,

เรชยายกินเวลา

"ความผูกพันและอัตราแลกเปลี่ยนของเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาเทียบกับเงินบาท"

โดย

ดร.สุพจน์ จุฬานันตธรรม

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุม เล็ก

วันที่ ๑๓-๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

สรุปและขอความเห็น

โดยที่ข้าวโพคเป็นพืชไร่ที่สำคัญยิ่งพืชหนึ่งของไทย ผลผลิตและการส่งออกข้าวโพคเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อสนองตอบความต้องการข้าวโพคในตลาดโลก การที่ข้าวโพคเป็นพืชไร่ที่ทำการค้าขายอยู่ในตลาดโลกนี้ การเปลี่ยนแปลงทาง ๆ ทางค่านับปัจจัยทางเศรษฐกิจจากประเทศผู้ผลิตอื่นและผู้ซื้อข้าวโพค ย่อมมีผลกระทบต่อราคาและตลาดของข้าวโพคไทยอย่างแน่นอน การวินิจฉัยหรือศึกษาปัญหาทางค่านับราคาและการตลาดของไทยจึงควรพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในตลาดโลกข้าวโพคเสมอ จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ข้าวโพค ตั้งแต่ปี 2516 มาเปลี่ยนแปลงมากกว่าฤดูกาลหรือสถานการณ์การค้าผลิตปีก่อน ๆ ทั้งนี้เพราะอุปสงค์ของข้าวโพคมีอยู่ในระดับสูง และมีการเปลี่ยนแปลงในจำนวนผลิตของข้าวโพคจากประเทศผู้ผลิตต่าง ๆ มากทุกปี และเพราะเหตุที่สต็อกของข้าวโพคของโลกมีปริมาณล้นจนลดลงกว่าในระยะปีก่อน ๆ ราคาข้าวโพคของโลกและของไทยจึงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก

นโยบายทางการค้าของไทยในการกำหนดราคาตายตัวสำหรับเดือนที่ส่งมอบแต่ละ เดือนและการกำหนดจำนวนส่งมอบในแต่ละ เดือนมีผลกระทบต่อราคาและตลาดภายในของข้าวโพคไทยอย่างมาก กล่าวคือมาตรการที่กำหนดในการซื้อ ขายตามสัญญาที่ผู้ปลูกหรือโคกวันนั้นก่อให้เกิดเสถียรภาพในการส่งออกของประเทศคู่สัญญาเท่านั้น แต่ก่อให้เกิดความไม่เสถียรภาพในตลาดอื่น ๆ และโดยเฉพาะต่อตลาดภายในประเทศ นโยบายการ จัดสรร โควตา ส่งออกในระบบที่กระทำอยู่ในปัจจุบันยังมีผลกระทบทำให้โครงสร้างของตลาดส่งออกมีธุรกิจขนาดเล็ก เป็นจำนวนมากขึ้น ทั้งยังมีผลให้บริษัทส่งออกถูกกีดกันในการแข่งขันและไม่มีการจูงใจให้ทำการปรับปรุงประสิทธิภาพธุรกิจของตนให้ดีขึ้น

การที่ระบบการค้าโดยข้อตกลงตามสัญญาทางการค้าไม่ได้ให้ผลเป็นที่น่าพอใจหลาย ๆ ประการนี้ จึงเกิดมีแนวโน้มของความต้องการที่จะให้มีการพิจารณาถึงระบบการค้าโดยเสรี และให้มีสถาบันหรือตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Commodity Exchange) ขึ้นในประเทศเพื่อเป็นการลดการเสี่ยงภัยในการส่งออก และเพื่อใช้เป็นนโยบายทดแทนนโยบายการค้าที่มีสัญญาซื้อขายในระยะยาว ดังที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน

องค์การ ตลาดกลางซื้อขายล่วงหน้าสินค้ามีบทบาทเป็นแหล่งของการซื้อขายสินค้าทั้งในรูปเงินสดและการซื้อขายล่วงหน้า การซื้อขายในรูปเงินสดอาจจะไม่คงมีระเบียบยุ่งยากมากนัก แต่การซื้อขายล่วงหน้าจำเป็นจะต้องมีการพิจารณากันอย่างละเอียด จะเห็นได้ว่าหน้าที่ที่สำคัญของการซื้อขายล่วงหน้าในองค์การ ตลาดกลางนี้คือการตั้งราคาสินค้า และการ จัดสรร สินค้าดังกล่าวให้สู่มิผู้บริโภครวมตามเวลาที่ผู้บริโภครวมต้องการ

ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตลาดซื้อขายล่วงหน้ามีดังนี้ (1) การป้องกัน
 อารเสียดของการค้า (hedging) จะช่วยลดความไม่แน่นอนทางธุรกิจการค้า
 (2) การป้องกันการเสี่ยงในการค้าในตลาดกลางซื้อขายล่วงหน้าจะช่วยลดการเปลี่ยนแปลง
 ของราคาสินค้าปัจจุบัน (3) การป้องกันการเสี่ยง มีหน้าที่สำคัญในการจัดสรรสินค้า
 ให้หมุนเวียนไปสู่ท้องถิ่นเก็บสินค้าในยามที่มีผลผลิตเกินความต้องการ และการจัดสรรให้
 สินค้าหมุนเวียนไปสู่ผู้บริโภคในเวลาที่เหมาะสมเกิดการขาดแคลนในท้องตลาด และ (4) การ
 ป้องกันการเสี่ยงในตลาดกลางนี้จะช่วยลดปัญหาการปรับตัวในการผลิตแบบโยเยหมุน

ปัจจัยที่จะช่วยให้ตลาดซื้อขายล่วงหน้าได้รับความสำเร็จมีอยู่หลาย
 ประการ เช่น (1) สินค้าจะคงคล้ายคลึงกันทุกหน่วย (2) อุปสงค์และอุปทานสินค้า
 ต้องมีมาก (3) ตลาดต้องมีผู้ซื้อขายมาก เพื่อให้มีการแข่งขันโดยสมบูรณ์ (4) ราคา
 สินค้าคงเคลื่อนไหวไปโดยเสรี (5) สินค้าดังกล่าวต้องเก็บไว้ได้นานไม่เน่าเสียง่าย
 และมีความไม่แน่นอนในการผลิต และการบริโภคอยู่มาก และ (6) ค่าใช้จ่ายในการ
 ซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้าต่ำ

จะเห็นได้ว่าลักษณะชาวโศไทยมีลักษณะตามที่ระบุไว้ในลักษณะสินค้า
 ที่ต้องการ คือมีความคล้ายคลึงกัน สามารถเก็บไว้ได้นาน และสามารถจัดคุณภาพมาตรฐาน
 ได้แน่นอน อุปทานอุปสงค์ของสินค้าก็มีมาก ความที่กักไวในลักษณะซื้อขายในตลาดล่วงหน้า
 แต่ระบบการตลาดไทยแม้ว่าจะได้มีการแข่งขันในตลาดภายในในระดับสูงก็ตาม แต่ก็ถูก
 จำกัดโดยนโยบายการกีดกันประเทศของชาวโศไทย มีผลให้ราคาชาวโศไทยในระดับ
 ส่งออกไม่เคลื่อนไหวไปโดยเสรี นอกจากนี้ยังมีผู้หาคนบริการทางการตลาดโดยเฉพาะ
 การข่าวสารเรื่องราคาและปริมาณในท้องตลาด ตลอดจนจนถึงบริการการคมนาคมขนส่ง
 บริการยุ่งฉางเพื่อการเก็บรักษา

ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นคือว่าผู้ที่คิดว่าจะมีในท้องตลาดควร จะได้รับการ
 พิจารณาเป็นพิเศษทั้งนี้เพราะสภาพการใจชาวโศไทยส่วนมากจะถูกส่งออกไปให้ผู้ผลิต
 อาหารสัตว์นอกประเทศ การใจเพื่อการผลิตอาหารสัตว์ในประเทศมีน้อย Potential
 Long hedge จากพอดขายส่งออกมีมาก และผู้ที่จะเป็น Short hedgers คือพ่อค้า
 ที่เก็บชาวโศไว้ในครอบครองในท้องถิ่นหรือในตลาดกลาง ต้องมีเป็นจำนวนมากด้วย

ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นคือว่าผู้ที่ต้องการจะซื้อล่วงหน้าในรูปของ Short
 hedge หรือ Long hedge นั้น ในประเทศไทยอาจมีน้อยเพราะชาวโศไทยส่วนใหญ่
 มักจะออกสู่ตลาดทันทีหลังถูกการเก็บเกี่ยว และตลาดปลายทางก็คือตลาดส่งออกเป็นส่วนใหญ่
 ดังนั้นจึงอาจทำให้ปริมาณชาวโศไทยซื้อขายกันในท้องตลาดมีจำนวนน้อยเกินไปในบางฤดู
 โดยเฉพาะฤดูหลังการเก็บเกี่ยวซึ่งอาจก่อให้เกิดการบิดพลิ้วในสัญญาได้หากภาวะตลาดส่อไป
 ในทางที่จะทำให้ขาดทุนจากการซื้อขายล่วงหน้าชาวโศไทยได้

จะเป็นที่
 เพราะการ
 ในประเทศ
 ห้างสิน
 แต่ละเก
 นี้จำเป็น
 อย่างแท้จริง
 ในรูปที่
 ควรตอบ
 ชาวโศไทย

การป้องกัน
 ค่า
 ปรเปลี่ยน-
 จักรวรรดิสินค้า
 สรรโว
 ละ (๔) การ
 มงม
 หลาย
 ใทานสินค้า
 (4) ราคา
 เาได้ง่าย
 เยในการ
 ณะสินค้า
 าวมาตรฐาน
 েলাกลวงหน้า
 ร์แต่ถูก
 ะกับ
 ะโดยเฉพาะ
 เมขนส่ง
 ับการ
 ใใหม่ลิต
 ential
 ื่อพอลา
 ากถาย
 Short
 พคส่วนใน
 กเป็นส่วนใน
 บางถูก
 ภาวะตลาดลือไป

จะเห็นว่าตลาดกลางซื้อขายล่วงหน้าของสินค้าเกษตร โดยเฉพาะ ข้าวโพดนี้ควร
 จะเป็นทั้งของการขยายตัวของกลไก หรือภาคกลางและผู้ที่เกี่ยวข้องในการตลาดข้าวโพด
 เพราะการตั้งราคาและการจัดสรรสินค้าที่มีการผลิต การบริโภค และการติดตามคุณภาพ
 ในประเทศไทยและต่างประเทศ เช่นสหรัฐอเมริกา กระทำโดยการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดกลางนี้
 ทั้งสิ้น ตลาดซื้อขายล่วงหน้าที่มีประสิทธิภาพสูง จะสามารถจัดซื้อล่วงหน้าในเดือนส่งมอบ
 แต่ละเดือนให้จัดสรรสินค้าไปสู่ผู้บริโภค โดยสมำเสมอตลอดปี แต่ตลาดกลางซื้อขายล่วงหน้า
 นี้จำเป็นต้องมีการจัดตั้งขึ้นอย่างรัดกุมตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของการค้าที่มีการแข่งขัน
 อย่างแท้จริง โครงสร้างการตลาด คุณลักษณะความประพฤติของผู้ซื้อขายในตลาดต้องอยู่
 ในรูปที่อำนวยให้การซื้อขายล่วงหน้าดำเนินการไปตามเป้าหมายอันดีโดยตลอด ปัญหาที่เรา
 ควรตอบในขณะนี้คือว่าโครงสร้างการตลาด คุณลักษณะความประพฤติของผู้ซื้อขายในตลาด
 ข้าวโพดไทยมีมาตรฐานตามที่เรากำลังการแล้วเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

1. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย
2. รายงานเศรษฐกิจ กรมเศรษฐกิจ กระทรวงพาณิชย์
3. Tongpan Sopin, Thai Corn Export Problem, Staff Paper No.2
Department of Agricultural Economics, Kasetsart
University Bangkok, (August 1970)
4. Konjing, Khaisri, "An Analysis of the Economic Performance of the
U.S. Corn Futures Market", Unpublished Ph.D. Dissertation,
Univ. of Minnesota, 1977.
5. Houck, James P., An Economic Analysis of Maize Prices in Thailand
: The Effect of Recent Export Agreements", Staff Paper
No. 7, Department of Agr. Econ., Kasetsart Univ.
(Aug. 72)
6. Konjing, Chaiwat "Thailand's Maize Export Agreement Policy : An
Economic Analysis", Unpublished Ph.D. Dissertation,
Univ. of Minnesota 1977.
7. Thailand Corn Commodity System, Harvard-Search Project 928-B,
Bangkok, April 1975.
8. Working, Holbrook. "Theory of Price of Storage". American
Economic Review, Vol. 39, Dec. 1949.
9. _____, "Futures Trading and Hedging". American
Economic Review, XLIII (June 1953).
10. _____, "New Concepts Concerning Futures Market
and Price " Am. Economic Review, LII (June 1962)
11. _____ "Hedging Reconsidered" Journal of Farm Econ, vol. 5
No.4 1953.
12. Gray, Roger. "The Importance of Hedging in Futures Trading and
Effectiveness of Futures Trading for Hedging". Futures
Trading Seminar, Vol. I , 1960.

13. _____

14. Hien

- 13. _____, and David J.S. Rutledge. "The Economic of
Commodity Futures Market : A Survey Review of
Marketing". Review of Marketing and Ag. Econ.,
Vol. 39, No. 4 (Dec. 1971).
- 14. Hieronyonus, Thomas A. Economies of Futures Trading for
Commercial and Personal Profit. New York Commodity
Research Bureau, Inc., 1972.

er No.2
tsart
ormance of the
D.Dissertation,
s in Thailand
Staff Paper
Univ.
Policy : An
ertation,
st 928-B,
an
merican
Market
962)
,vol. 5
ading and
g". Futures

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960-1977

STATION LOP BURI

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	5.0	1	-	-	22.0	3	8.5	2	73.4	14	113.8	11	159.2	12	78.9	16	120.5	18	272.6	14	56.1	9	.4	1	910.4	101
1961	.2	1	10.3	4	59.8	4	153.5	9	168.1	19	197.9	16	145.1	21	164.5	20	82.5	16	285.7	23	12.8	2	.8	1	1281.2	136
1962	-	-	-	-	2.1	2	47.5	9	289.1	15	107.0	16	317.0	20	167.6	21	333.3	24	132.5	11	1.3	2	2.0	2	1399.4	122
1963	-	-	-	-	.8	3	75.4	4	64.3	8	144.8	19	190.0	18	119.2	18	360.7	21	200.7	16	98.0	11	.1	1	1254.0	119
1964	2.6	2	31.0	3	3.9	1	182.1	7	352.8	21	113.7	11	183.7	12	176.4	18	319.4	20	251.4	19	9.4	3	32.5	2	1658.9	119
1965	-	-	80.3	4	40.0	3	28.4	7	203.8	17	132.6	15	119.7	19	285.1	20	295.0	19	127.0	13	75.7	8	11.2	2	1398.8	127
1966	137.3	3	1.1	2	12.0	1	90.9	6	341.2	23	159.7	9	183.6	17	279.1	21	167.9	19	159.8	16	13.9	5	68.0	4	1614.5	126
1967	2.2	1	.8	1	-	-	105.7	9	125.7	13	171.6	13	188.8	22	67.9	14	280.7	22	80.0	13	71.8	3	-	-	1095.2	111
1968	.2	1	20.5	4	.3	2	45.5	7	182.1	12	118.8	19	121.1	20	131.7	16	239.2	19	72.3	11	27.2	1	.5	1	959.4	113
1969	59.3	2	-	-	56.0	3	4.1	3	73.5	8	118.9	15	253.8	22	179.2	14	396.7	18	97.6	13	14.3	3	-	-	1253.4	101
1970	-	-	14.8	3	139.3	6	70.7	6	132.8	14	281.2	20	184.9	20	234.6	19	168.3	17	158.0	10	11.0	2	49.1	6	1444.7	123
1971	-	-	26.6	3	42.3	2	68.1	7	204.7	13	128.6	17	51.2	14	328.0	19	179.2	16	120.1	11	7.6	2	4.1	1	1160.5	105
1972	-	-	1.1	2	21.1	3	91.4	9	5.9	4	180.6	14	98.3	13	125.4	16	516.5	18	172.0	12	108.8	12	33.9	5	1355.0	108
1973	-	-	-	-	46.2	4	-	-	126.7	13	151.0	12	102.1	15	87.8	13	279.1	20	67.0	8	11.6	4	.1	1	871.6	90
1974	-	-	-	-	67.6	15	108.7	10	180.4	14	155.3	8	142.7	17	138.7	14	297.1	20	252.4	18	44.9	5	2.7	1	1390.5	112
1975	35.2	8	18.4	1	24.6	3	31.0	3	102.6	14	93.7	15	172.3	8	277.7	17	197.4	15	139.2	14	64.2	4	8.4	2	1114.7	104
1976	-	-	20.4	3	59.8	3	56.3	4	219.7	18	59.7	13	205.2	18	303.4	22	163.8	20	176.5	11	14.0	4	-	-	1278.8	116
1977	11.7	2	-	-	14.7	2	50.8	7	196.8	14	80.6	13	66.8	8	192.7	9	301.2	22	95.0	12						

YEAR	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	ANNUAL
	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.
	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY

STATION NAN

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1951-1972

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

STATION PHITSANULOK

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	.5	2	1.0	1	16.2	5	14.1	3	255.2	10	160.0	15	197.4	20	220.6	25	354.7	19	56.3	12	21.9	7	4.2	1	1302.1	120
1961	-	-	12.2	5	69.0	7	86.7	6	168.7	19	166.0	17	187.6	25	277.8	25	211.4	24	250.1	15	.1	1	-	-	1429.6	144
1962	2.9	1	-	-	2.2	4	30.7	2	91.3	9	213.7	16	161.7	17	211.2	21	342.6	19	156.0	14	1.2	1	8.3	1	1221.8	105
1963	-	-	-	-	71.3	4	6.0	2	63.3	9	111.1	17	290.6	24	440.3	25	195.3	20	211.5	14	111.2	7	33.4	5	1534.0	127
1964	.1	1	-	-	-	-	34.1	8	352.7	20	146.3	12	291.7	15	244.5	21	358.2	25	260.7	17	7.8	4	23.7	1	1719.8	124
1965	-	-	21.1	3	45.2	3	28.6	6	176.9	11	234.6	21	79.8	16	314.5	14	234.5	20	88.3	12	16.9	2	3.1	1	1243.5	109
1966	16.1	2	4.7	1	3.0	2	1.9	2	540.4	24	199.2	18	140.3	17	334.5	27	134.6	19	98.1	12	25.1	5	9.2	3	1507.1	132
1967	3.4	2	32.3	3	-	-	89.7	6	177.3	15	77.2	11	106.6	15	175.0	20	306.8	24	81.0	9	8.6	3	-	-	1057.9	108
1968	-	-	24.7	4	6.8	2	99.1	13	218.8	11	122.3	14	219.6	16	100.2	19	172.1	17	42.1	6	14.8	3	-	-	1020.5	105
1969	48.0	7	-	-	15.4	2	37.9	7	223.5	12	80.2	19	221.8	21	157.9	16	339.8	18	147.1	9	1.7	4	-	-	1273.3	115
1970	8.4	3	35.7	4	15.1	4	129.2	9	124.2	15	269.3	23	314.7	18	223.9	25	369.3	21	167.2	13	23.7	6	30.7	6	1709.4	147
1971	.6	2	.6	2	49.5	3	92.9	4	231.8	17	268.0	21	161.9	20	415.7	22	250.7	23	79.2	13	-	-	4.5	4	1555.4	131
1972	-	-	5.0	3	10.9	3	108.2	10	10.1	8	228.2	15	188.2	22	189.3	23	206.4	17	207.5	16	111.9	12	1.4	2	1267.1	131
1973	-	-	13.0	1	90.9	5	2.6	1	225.8	17	80.4	19	180.6	17	341.5	25	247.9	20	68.5	11	.6	3	-	-	1251.8	119
1974	1.8	1	.1	1	37.0	8	58.8	9	279.8	19	107.0	17	198.4	21	281.0	21	202.3	16	309.7	17	46.2	8	.8	1	1522.9	139
1975	72.1	10	29.0	3	35.4	5	11.2	3	197.9	20	286.5	20	171.6	21	405.2	23	184.3	17	133.5	14	51.5	2	-	-	1578.2	138
1976	-	-	34.7	2	22.3	3	16.7	6	273.1	14	69.3	11	275.8	21	238.3	24	277.9	19	171.2	15	43.5	5	13.7	1	1436.5	121
1977	1.5	3	-	-	69.7	6	139.0	8	94.9	20	153.6	12	181.1	16	196.4	20	477.9	19	91.5	11						

YEAR	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	ANNUAL
	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	ANNUAL												

STATION PHITSANULOK

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1951 - 1972

STATION NAN

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	31.3	7	8.2	1	12.7	3	8.9	2	138.7	16	67.1	11	267.7	24	378.4	24	200.0	19	104.7	10	56.6	9	8.9	3	1283.2	129
1961	.9	1	50.9	5	53.5	5	148.6	9	166.3	17	262.4	21	105.2	20	303.3	24	413.1	26	104.9	15	18.3	5	39.2	2	1676.6	150
1962	1.2	1	2.4	1	1.0	2	90.7	9	155.7	14	74.9	12	272.1	23	275.5	26	102.1	14	165.4	14	2.4	1	2.2	2	1145.6	119
1963	-	-	9.0	3	40.4	2	41.1	6	62.2	15	235.2	22	222.7	25	295.3	25	274.0	16	228.3	15	69.2	5	6.8	2	1484.2	136
1964	1.6	2	-	-	10.6	4	110.7	11	203.4	20	164.9	14	206.3	18	233.5	21	234.4	20	145.4	13	2.8	6	15.6	3	1329.2	132
1965	-	-	71.6	4	15.2	1	70.3	9	109.6	15	138.7	21	221.7	17	131.3	18	231.6	19	81.7	13	25.2	4	-	-	1096.9	121
1966	11.2	3	28.8	2	44.3	5	84.3	6	197.8	20	152.7	19	167.2	26	381.4	26	95.5	11	135.4	12	.9	4	3.6	3	1303.1	137
1967	2.1	3	1.7	2	-	-	164.5	16	135.8	12	114.4	15	155.2	21	150.7	19	391.5	26	52.6	5	24.7	3	-	-	1193.2	122
1968	4.5	2	20.3	4	56.4	6	164.5	13	253.9	20	199.2	21	72.5	16	258.0	23	169.3	19	36.3	9	1.9	4	-	-	1236.8	136
1969	42.0	4	-	-	24.7	4	62.5	7	197.5	18	173.8	21	231.1	23	209.5	20	121.2	18	136.8	12	30.9	5	6.7	2	1236.7	134
1970	2.6	1	.1	1	38.7	4	148.5	10	185.1	17	276.4	22	173.0	23	304.7	28	213.4	20	67.6	8	114.7	5	5.4	3	1434.2	142
1971	.6	1	-	-	42.2	3	104.0	9	201.7	18	142.4	20	301.5	26	315.5	27	83.2	16	60.0	6	10.1	6	4.6	2	1265.8	134
1972	-	-	27.0	3	19.9	3	78.6	13	159.0	13	93.0	12	272.8	20	267.2	24	101.1	16	60.5	14	15.7	4	.7	1	1095.5	123
1973	-	-	1.2	1	95.1	7	22.2	3	114.4	21	195.6	13	434.7	25	341.2	24	238.1	25	61.1	9	5.6	4	-	-	1509.2	134
1974	-	-	-	-	56.2	8	175.4	13	62.0	17	138.9	14	91.4	18	240.4	22	92.7	9	132.4	13	3.5	4	2.9	2	995.8	130
1975	65.2	10	-	-	8.7	2	2.2	2	340.0	18	143.9	16	158.6	18	430.3	28	171.8	17	142.7	14	31.4	6	.1	1	1494.9	132
1976	-	-	23.0	2	25.9	2	81.8	8	201.7	15	232.1	14	215.9	24	172.2	21	360.9	18	117.6	16	4.7	4	.5	1	1436.3	125
1977	76.4	3	-	-	43.4	3	124.8	12	142.0	14	22.7	7	324.3	25	276.1	20	251.3	20	99.0	13	-	-	-	-	-	-

YEAR	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	ANNUAL
MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.
DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY

STATION PHRAE

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1972

STATION LAMPANG

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	16.6	5	-	-	16.3	2	.6	1	136.0	13	131.4	14	195.8	18	275.1	21	258.2	19	101.7	10	23.5	7	16.4	4	1181.6	114
1961	.4	1	2.4	2	46.2	5	58.6	6	24.9	16	103.0	24	55.9	17	257.7	19	201.7	25	179.8	18	24.5	5	2.4	1	1173.5	134
1962	4.3	2	-	-	.9	1	19.2	5	89.1	14	70.7	20	144.3	17	248.9	20	234.0	19	120.2	17	-	-	1.4	2	933.0	117
1963	-	-	2.0	1	6.1	3	59.3	8	24.1	7	196.8	16	140.2	20	192.4	19	193.1	18	172.2	14	55.4	4	1.2	2	1042.8	122
1964	-	-	1.4	1	-	-	42.3	7	184.5	16	77.5	12	148.4	19	126.0	16	274.7	22	147.1	7	1.5	3	1.2	3	1004.6	106
1965	-	-	56.5	2	35.3	3	55.6	4	102.5	8	194.0	21	59.4	15	222.2	18	114.3	15	139.9	16	23.0	5	1.8	1	1004.6	108
1966	12.6	3	.2	1	7.8	2	1.0	4	308.9	2	123.5	17	130.9	16	237.8	22	170.8	15	80.0	13	26.8	5	9.7	3	1110.0	120
1967	.2	1	-	-	.4	1	48.2	10	114.9	15	103.9	13	107.4	16	189.8	18	242.9	22	49.0	10	47.4	6	1.4	1	905.5	113
1968	-	-	1.5	2	36.7	4	136.1	11	151.4	15	203.9	15	77.4	17	131.4	16	125.2	12	85.8	13	13.9	1	-	-	963.3	106
1969	6.6	4	-	-	12.2	1	124.4	7	168.2	14	129.2	17	82.2	17	193.8	21	304.9	17	107.8	5	18.4	5	2.5	1	1150.2	109
1970	6.4	1	18.6	2	51.0	2	75.0	10	250.2	13	230.4	21	109.7	16	316.6	22	323.4	18	100.1	11	10.7	5	28.2	7	1520.3	128
1971	-	-	8.8	1	25.2	6	40.7	10	224.1	15	102.6	14	332.2	19	201.9	20	216.1	16	154.5	13	2.0	3	20.0	3	1328.1	120
1972	3.2	1	-	-	31.9	2	111.4	11	81.2	8	108.9	9	107.9	15	216.0	22	141.5	17	196.0	11	93.5	10	14.9	2	1106.4	108
1973	-	-	.1	1	56.5	6	24.3	3	151.1	22	90.8	18	241.5	22	212.3	26	306.2	20	92.2	11	49.2	3	-	-	1224.8	132
1974	-	-	-	-	37.6	6	229.4	10	156.4	18	136.1	12	135.3	19	180.9	15	328.2	24	63.0	12	134.4	7	5.9	1	1407.2	124
1975	57.6	9	6.1	1	24.2	1	23.2	2	146.6	16	119.6	15	207.7	22	413.4	24	179.9	19	257.1	13	25.4	4	7.9	1	1464.7	127
1976	-	-	13.8	1	-	-	19.9	6	120.2	15	40.3	14	62.0	16	169.3	23	193.1	18	92.6	18	14.7	4	2.1	3	728.0	118
1977	90.0	4	-	-	12.3	1	119.4	7	127.7	20	11.3	7	131.4	22	323.8	18	282.8	15	175.6	14	-	-	-	-	-	-

STATION LAMPANG

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960-1977

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960-1977

STATION PHRAE

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	1.8	1	-	-	-	-	6.7	1	90.8	6	120.0	16	118.5	18	336.8	22	157.1	20	50.4	11	17.0	6	18.7	3	917.8	104
1961	.8	1	-	-	46.0	3	41.4	7	263.8	19	128.9	20	160.9	21	341.7	21	251.6	27	70.4	13	25.1	5	-	-	1330.6	137
1962	1.2	2	-	-	13.2	1	99.1	8	82.0	14	92.1	15	158.9	16	182.5	18	237.7	22	144.6	14	11.2	1	.6	2	1023.1	113
1963	-	-	.8	1	24.6	3	60.3	5	76.1	11	161.2	21	209.9	25	227.6	24	158.1	19	224.1	15	59.0	7	-	-	1201.7	131
1964	.1	1	6.3	1	13.2	2	76.8	11	217.4	20	146.4	10	136.3	17	231.4	21	234.2	21	203.2	15	6.9	4	6.0	3	1278.2	126
1965	-	-	16.9	3	6.5	2	7.4	4	50.7	9	114.5	17	112.1	16	182.3	16	269.6	17	144.2	14	3.8	4	-	-	908.0	102
1966	15.1	3	-	-	3.9	4	.1	1	145.1	14	54.5	16	73.9	16	285.4	24	133.3	14	79.5	13	7.5	2	5.1	2	803.4	109
1967	11.6	5	5.1	3	-	-	101.0	9	197.1	12	100.7	14	82.5	12	452.1	19	229.1	23	24.1	7	6.0	4	-	-	1209.3	108
1968	.3	1	17.1	1	4.3	2	67.9	12	237.7	17	185.4	23	85.2	18	218.5	14	71.6	16	47.4	10	7.1	2	-	-	942.5	116
1969	40.0	5	-	-	49.6	2	25.9	4	213.8	17	45.2	15	152.0	20	216.4	21	199.8	14	53.2	7	15.3	1	3.3	1	1014.5	107
1970	.6	3	-	-	10.4	3	83.7	9	232.0	18	284.8	19	152.0	20	412.1	23	283.4	19	86.7	9	5.8	3	5.7	3	1557.2	129
1971	-	-	1.3	2	4.4	2	93.9	6	352.5	15	123.8	18	293.0	16	252.0	16	188.8	14	95.0	12	5.4	5	4.5	4	1414.6	120
1972	-	-	17.3	4	21.2	4	80.2	13	80.6	8	52.6	13	126.0	20	191.7	23	135.2	16	125.4	13	13.6	10	8.5	1	882.3	125
1973	-	-	-	-	107.2	6	3.3	1	196.3	19	133.8	11	174.9	22	397.6	24	229.6	20	52.8	6	5.2	4	-	-	1280.7	113
1974	-	-	-	-	71.4	8	86.4	9	148.3	17	122.5	11	77.5	16	309.2	21	206.7	17	122.3	10	20.7	5	.8	1	1165.8	115
1975	70.5	9	-	-	20.6	2	14.9	2	200.7	15	95.9	14	181.1	17	443.0	24	70.2	19	124.9	13	76.4	4	15.2	1	1313.4	120
1976	-	-	7.3	2	-	-	67.9	4	143.0	11	149.0	13	234.7	23	165.9	21	193.5	21	171.6	11	3.1	3	.2	1	1036.2	110
1977	53.4	3	-	-	50.4	2	54.2	8	146.4	17	26.3	5	100.7	18	185.6	19	223.8	18	111.2	12						

STATION CHANG HAI
 MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977
 STATION UTTARADIT

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	-	-	-	-	-	-	10.2	4	213.4	16	88.9	12	180.2	19	330.3	22	342.5	19	156.6	13	31.8	6	46.4	3	1400.3	114
1961	-	-	17.2	5	83.6	5	68.2	6	248.0	14	204.7	20	120.3	22	283.5	24	554.1	29	192.0	13	24.2	3	2.0	2	1797.8	143
1962	3.0	2	-	-	3.8	2	99.8	8	106.5	13	196.4	19	261.6	19	231.8	21	400.4	21	147.3	10	.1	1	3.6	2	1454.3	118
1963	-	-	1.1	2	12.8	1	37.2	4	116.5	5	179.7	21	220.2	19	302.5	26	324.0	19	191.6	13	43.5	5	-	-	1429.1	115
1964	.3	1	.3	1	13.9	2	33.4	6	222.6	17	166.3	14	189.7	19	213.2	18	216.3	19	205.1	20	10.6	4	20.3	2	1292.0	123
1965	-	-	15.5	1	11.9	3	103.3	6	138.5	13	178.4	20	71.0	15	368.6	19	266.5	19	134.1	14	1.4	1	-	-	1289.2	111
1966	7.3	2	12.0	1	5.3	3	.4	1	287.6	19	74.5	18	186.5	16	145.9	25	141.5	14	202.3	9	4.2	2	23.8	3	1261.3	113
1967	4.8	1	23.6	3	-	-	31.7	7	217.7	12	83.9	10	200.6	15	160.7	21	379.9	22	20.9	6	18.2	2	-	-	1142.0	99
1968	-	-	4.6	2	10.4	3	145.0	11	264.7	12	395.6	19	145.6	18	120.6	20	164.4	19	142.1	10	-	-	-	-	1393.0	114
1969	26.7	3	-	-	36.7	4	25.5	4	156.9	13	206.9	15	123.6	19	262.8	23	263.9	19	251.5	9	4.3	3	-	-	1358.8	112
1970	14.7	3	.5	1	82.6	4	33.9	7	150.4	17	418.1	22	331.6	25	481.0	23	511.3	23	63.2	7	1.4	1	11.3	5	2100.0	138
1971	.9	1	10.8	1	33.1	3	100.5	11	398.6	17	352.2	22	236.5	21	271.4	23	177.9	17	139.3	9	13.0	3	6.2	4	1740.4	132
1972	-	-	9.8	2	33.6	3	191.3	10	60.2	9	195.5	16	135.4	22	210.5	24	200.1	17	233.1	10	53.7	10	2.5	2	1325.7	125
1973	-	-	-	-	130.0	7	-	-	269.5	25	141.5	13	164.5	19	205.5	25	436.4	25	40.7	9	5.9	2	-	-	1394.0	127
1974	-	-	-	-	55.1	7	178.4	10	199.7	14	135.0	13	133.1	16	328.6	25	244.4	20	195.9	17	71.5	7	-	-	1541.7	129
1975	124.9	12	-	-	30.4	3	36.2	2	226.5	19	346.7	18	242.2	18	445.2	24	177.7	18	56.8	8	42.9	4	7.5	1	1737.0	127
1976	-	-	39.1	3	-	-	32.6	6	320.7	13	150.4	10	243.3	20	272.9	24	253.2	21	90.4	13	18.4	2	-	-	1431.0	112
1977	35.2	3	-	-	20.6	3	41.0	8	274.8	20	69.0	7	265.7	19	259.5	16	453.3	16	180.5	9						

STATION CHIANG RAI

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

STATION UTTARADIT

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	55.3	7	3.7	4	9.3	1	1.6	2	192.7	17	104.7	18	346.4	30	364.0	22	431.5	24	84.1	11	72.1	12	21.3	3	1686.7	151
1961	.4	2	57.7	2	37.7	4	118.8	14	257.9	16	148.5	21	152.2	18	259.1	26	270.7	24	93.8	11	86.3	5	47.4	2	1478.5	145
1962	.2	1	15.9	3	8.2	1	94.5	13	68.3	18	121.4	20	234.2	19	451.6	25	79.0	14	130.7	11	31.1	2	-	-	1235.1	127
1963	2.0	1	24.4	1	18.1	5	17.0	5	63.8	9	144.0	22	294.6	22	476.7	23	195.5	11	280.4	14	104.0	6	6.7	1	1627.2	109
1964	1.2	1	5.9	2	9.2	3	68.8	12	103.1	17	120.0	13	284.8	24	286.2	25	208.2	19	193.0	21	30.7	5	22.0	5	1333.1	147
1965	6.5	1	6.4	2	3.6	1	27.4	6	205.4	11	254.5	25	284.5	19	299.5	23	167.7	17	276.9	11	32.9	4	49.8	7	1615.1	127
1966	8.6	2	-	-	-	-	25.5	6	200.4	17	143.9	19	323.7	25	638.7	27	297.0	14	96.7	14	147.8	12	.3	1	1882.6	137
1967	8.2	3	.1	1	31.3	5	84.9	10	239.5	15	391.8	24	355.5	20	337.1	22	451.4	26	105.4	10	90.5	7	6.1	6	2101.8	149
1968	28.6	2	20.2	2	2.6	5	143.0	15	267.1	19	315.5	21	235.5	22	493.4	26	251.6	18	142.3	14	37.6	6	32.0	1	1969.4	151
1969	3.5	2	-	-	21.8	2	19.2	6	338.1	20	264.5	18	335.0	24	555.9	25	139.5	14	73.2	4	15.2	6	29.3	4	1795.2	125
1970	10.5	6	1.2	1	116.2	2	103.5	12	318.4	19	366.9	23	287.5	25	421.4	23	342.4	21	28.6	10	36.7	6	158.6	10	2191.9	158
1971	-	-	.8	1	18.9	8	82.1	10	222.0	16	420.8	22	428.8	25	545.9	28	288.4	16	151.4	10	14.7	3	33.6	4	2207.4	143
1972	2.1	2	-	-	.3	1	238.2	15	116.2	14	169.0	18	220.5	22	472.4	26	180.2	15	62.1	13	170.7	10	33.8	4	1665.5	140
1973	-	-	-	-	109.5	8	25.7	5	267.1	21	175.5	20	306.4	25	428.4	25	265.7	22	88.0	7	30.7	3	-	-	1696.6	136
1974	-	-	-	-	31.8	5	80.6	13	171.4	14	166.7	16	160.7	16	375.7	22	346.6	24	165.8	13	52.3	7	10.1	2	1561.7	132
1975	79.1	7	-	-	9.2	2	19.1	3	205.9	18	333.4	21	485.6	20	470.8	22	208.4	13	279.9	13	5.3	4	37.1	4	2133.8	127
1976	3.4	2	3.6	1	20.1	2	194.7	9	156.6	14	131.1	16	179.5	21	314.2	22	370.9	15	180.5	11	3.9	2	17.8	2	1582.3	118
1977	47.7	3	-	-	13.4	3	98.9	8	213.9	20	51.0	0	492.0	25	294.4	24	431.1	19	319.6	17						

YEAR	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	ANNUAL
	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY	MM. DAY

STATION SUKHAN BURI

STATION CHIANG MAI

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	38.4	6	-	-	6.2	1	6.1	2	166.6	14	142.5	14	246.3	22	218.3	24	282.7	20	118.3	8	28.8	6	84.9	5	1339.1	122
1961	1.8	2	33.3	3	22.5	1	65.2	6	249.8	18	110.2	20	103.3	21	286.7	25	474.6	22	137.5	11	15.5	7	75.1	2	1575.5	138
1962	-	-	-	-	7.5	1	41.4	6	114.7	17	88.6	15	214.0	22	137.7	23	266.2	19	249.1	11	8.9	2	.9	1	1129.0	117
1963	-	-	1.6	2	-	-	45.6	7	13.7	6	175.9	23	125.5	24	285.9	21	127.0	17	188.4	14	92.6	8	4.9	2	1061.1	124
1964	1.9	1	-	-	12.2	3	62.8	7	133.6	18	98.7	13	224.8	21	122.4	17	293.6	20	134.1	13	27.9	6	1.5	3	1113.5	132
1965	6.8	1	5.8	1	.1	1	20.2	3	71.1	9	72.8	19	69.2	17	284.1	20	148.3	16	195.6	13	48.1	5	75.8	2	997.9	107
1966	3.6	3	.3	1	-	-	7.5	2	147.0	18	56.4	12	204.2	21	236.7	26	131.4	18	77.7	8	5.8	5	.5	1	871.1	115
1967	6.2	1	-	-	2.1	2	32.2	6	108.8	16	173.6	19	203.6	15	144.7	18	529.6	26	54.9	10	97.8	8	3.7	1	1357.2	122
1968	3.8	1	.8	1	7.7	2	122.6	13	123.2	18	245.6	22	150.8	19	301.5	18	184.1	11	110.4	13	9.1	5	-	-	1259.6	123
1969	5.5	1	-	-	-	-	22.4	4	228.5	21	82.8	17	143.1	19	408.7	24	165.7	11	91.3	9	18.9	4	-	-	1166.9	110
1970	.4	2	1.8	1	91.6	3	69.9	8	352.0	17	244.9	20	179.4	17	348.7	28	194.7	19	37.8	8	7.1	4	35.1	7	1563.4	134
1971	-	-	-	-	17.2	4	33.1	4	245.0	18	173.0	16	299.6	23	324.8	27	194.8	15	130.4	11	24.1	3	11.0	5	1453.0	126
1972	-	-	6.3	1	5.2	1	156.1	8	65.0	12	91.2	16	70.0	16	264.3	21	193.2	12	46.4	8	164.7	11	17.4	5	1079.8	111
1973	-	-	-	-	86.5	5	4.4	2	163.0	22	128.7	17	233.5	23	330.1	27	295.4	21	30.2	11	25.0	4	-	-	1296.8	132
1974	-	-	-	-	13.8	5	51.6	10	88.4	13	106.6	11	160.7	16	375.7	22	346.6	24	165.8	13	52.3	7	10.1	2	1561.7	136
1975	74.9	6	4.5	1	3.5	1	7.8	3	171.6	11	185.8	19	190.9	20	378.4	25	243.2	18	168.9	13	77.7	6	53.2	4	1560.4	127
1976	-	-	5.4	1	6.5	5	20.8	5	173.7	13	96.5	13	97.3	14	209.7	21	98.1	16	223.8	12	3.1	3	8.1	2	1043.0	105
1977	63.2	3	2.2	1	35.0	3	86.7	9	121.0	17	98.3	11	108.9	19	222.5	17	303.6	17	164.3	16						

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
	1960	38.4	6	-	-	28.8	6	118.3	8	282.7	24	218.3	22	142.5	14	166.6	14	166.6	2	6.1	1	6.2	1	-	-	38.4
	1339.1	122	5	84.9	5																					

STATION-CHIANG MAI

STATION-SUPHAN-BURI

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG.		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	-	-	-	-	40.5	2	24.4	1	185.7	9	120.7	9	135.8	13	52.3	9	356.8	21	346.1	15	85.6	11	-	-	1347.9	90
1961	33.0	2	.5	2	24.9	4	171.0	5	323.8	17	92.0	10	195.0	17	201.4	18	151.4	10	238.7	18	5.4	2	3.0	1	1440.1	106
1962	-	-	2.5	1	66.1	3	22.8	8	62.5	12	39.8	11	94.3	11	154.3	13	390.1	22	234.7	12	.3	1	-	-	1067.4	94
1963	-	-	39.9	2	1.0	1	24.4	2	85.4	6	138.0	14	55.5	13	96.1	17	283.2	19	241.8	17	16.6	5	2.5	1	984.4	97
1964	5.8	2	4.5	2	73.6	2	75.3	5	335.0	22	56.4	6	176.1	16	85.5	17	266.6	14	136.7	12	20.2	6	3.2	2	1238.9	106
1965	-	-	42.9	7	4.5	2	122.7	5	260.7	15	81.7	16	60.8	14	142.2	18	442.3	21	103.1	12	82.8	3	30.0	4	1373.7	117
1966	-	-	2.8	2	3.1	2	93.2	6	265.4	20	130.8	11	120.2	18	233.4	19	223.1	16	207.7	11	9.0	3	7.6	5	1296.3	113
1967	.9	1	-	-	4.8	1	135.0	7	180.8	13	65.0	10	134.9	15	37.1	16	227.1	23	109.7	12	6.4	1	-	-	901.7	99
1968	.4	1	29.0	5	9.6	1	62.9	10	117.6	10	139.3	11	75.6	13	128.6	15	173.0	19	51.6	10	26.4	4	-	-	814.0	99
1969	-	-	39.4	1	37.8	3	126.2	7	74.2	7	100.6	12	197.8	18	186.5	12	478.7	21	98.1	14	63.9	4	-	-	1403.2	99
1970	.4	1	2.0	2	7.6	2	38.8	7	239.9	18	199.0	19	123.5	18	220.3	22	240.4	21	189.0	16	14.8	2	60.4	5	1336.1	133
1971	3.0	1	1.4	2	10.4	1	138.9	8	93.8	14	91.8	12	54.4	15	185.4	18	259.2	17	222.2	13	.6	2	10.0	3	1071.1	106
1972	-	-	.2	1	16.1	4	109.6	8	78.8	3	111.6	14	71.0	15	96.8	14	488.4	19	235.4	15	68.9	10	71.9	4	1348.7	107
1973	-	-	-	-	55.2	3	5.8	2	196.3	13	180.6	16	127.8	15	160.2	16	409.8	22	154.7	7	8.4	5	1.4	1	1300.2	100
1974	.2	1	-	-	141.1	5	227.2	8	80.9	13	196.6	15	102.7	21	175.4	18	228.0	22	380.9	21	43.3	6	-	-	1576.6	130
1975	86.1	6	-	-	9.1	3	10.6	2	258.3	15	123.4	12	80.7	10	237.4	16	198.3	17	193.1	18	62.4	7	76.2	3	1335.6	109
1976	-	-	37.8	2	1.3	1	14.1	4	306.6	22	44.4	13	57.4	12	110.6	18	431.8	18	245.5	15	47.1	4	7.1	1	1303.8	110
1977	-	-	-	-	5.6	3	32.7	2	41.4	6	29.1	9	110.7	12	87.0	12	180.6	20	187.4	9						

YEAR	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	ANNUAL
	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	
	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	
	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	
	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	

STATION PRACHUAP KHIRI KHAN
MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960-1977

STATION: KANCHANABURI

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	10.6	1	.2	1	6.9	3	23.6	2	173.9	16	73.7	13	86.1	9	24.2	16	126.4	16	265.0	14	91.7	10	9.9	3	892.2	104
1961	1.3	1	7.2	1	11.5	3	93.2	4	221.2	16	70.3	9	81.3	15	138.9	15	58.6	12	147.4	15	26.6	3	-	-	857.5	94
1962	-	-	-	-	26.3	3	83.1	6	141.8	8	44.1	9	29.4	13	118.2	12	277.6	16	163.0	7	-	-	.2	1	883.7	75
1963	.2	1	-	-	47.0	5	7.7	2	180.5	6	58.7	11	89.8	21	117.3	18	294.8	18	204.7	19	102.3	9	5.6	2	1108.6	112
1964	-	-	12.1	2	-	-	119.1	5	176.8	22	45.2	12	192.7	19	29.0	17	202.7	18	182.0	15	24.3	7	1.7	2	985.6	119
1965	17.2	2	41.6	2	61.6	5	25.6	7	145.6	18	51.6	15	38.4	13	151.7	24	264.2	19	145.5	10	47.5	8	12.1	6	1002.6	119
1966	-	-	3.2	3	2.5	1	28.5	6	286.1	20	100.1	8	69.1	14	107.7	21	145.2	20	216.5	15	54.4	6	55.2	4	1068.5	118
1967	-	-	-	-	-	-	133.8	9	159.1	14	32.8	5	101.9	15	42.7	16	90.4	13	266.5	18	48.2	3	-	-	875.4	93
1968	-	-	83.5	5	1.5	1	110.3	11	115.0	10	142.3	13	74.3	13	10.0	8	146.1	18	172.8	17	30.3	4	2.0	1	888.1	101
1969	3.7	1	2.0	1	30.5	4	125.7	5	200.1	13	77.9	14	111.6	14	125.7	18	218.3	18	144.9	15	195.5	6	.6	1	1237.0	110
1970	-	-	89.6	3	20.4	3	103.7	8	132.4	13	118.8	14	90.7	22	179.0	21	332.0	20	268.0	13	103.7	2	75.7	7	1514.4	126
1971	-	-	24.3	3	17.2	5	109.9	9	135.3	17	75.7	15	94.1	16	147.1	20	285.0	18	178.1	17	6.2	3	4.0	3	1076.9	126
1972	-	-	-	-	44.3	4	115.0	9	58.2	6	179.3	18	64.9	18	109.9	17	413.6	19	89.2	15	99.9	16	17.9	7	1192.2	129
1973	1.5	1	2.0	1	55.4	2	6.1	3	190.0	11	73.7	10	84.5	16	85.7	15	218.9	22	238.5	10	107.2	6	-	-	1063.5	92
1974	-	-	-	-	213.0	5	146.4	16	133.0	16	64.8	19	151.9	17	198.6	19	265.1	21	366.6	16	28.9	5	12.0	1	1580.3	135
1975	77.9	9	-	-	56.1	4	59.8	7	204.1	18	104.2	14	126.3	14	84.6	20	222.0	13	295.6	20	34.3	7	23.9	2	1288.8	128
1976	-	-	5.6	3	116.3	3	6.3	4	124.9	18	48.2	11	164.5	17	186.6	23	216.4	16	329.9	19	87.8	8	4.1	1	1290.6	123
1977	0.3	1	-	-	11.7	2	39.9	6	184.9	13	50.0	10	96.5	18	60.4	14	112.9	23	68.6	12						

YEAR	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	ANNUAL											
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY										
1960	10.6	1	6.9	3	23.6	2	173.9	16	73.7	13	86.1	9	24.2	16	126.4	16	265.0	14	91.7	10	9.9	3	892.2	104

STATION KANCHANABURI

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM FROM A.D. 1960-1977

STATION PRACHUAP KHIRI KHAN

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	-	-	61.9	4	-	-	16.8	3	108.1	14	134.7	20	74.4	14	70.4	16	64.2	16	239.2	18	135.1	18	2.4	1	887.2	124
1961	21.1	3	231.3	10	18.2	7	47.9	7	208.9	21	94.0	15	52.8	21	103.1	23	57.1	15	112.5	13	148.3	13	7.4	4	1102.6	152
1962	78.6	6	29.9	4	38.5	4	.4	3	91.4	10	64.7	13	95.8	24	157.7	21	85.9	19	182.9	14	91.7	3	44.2	3	871.7	124
1963	14.5	1	26.3	2	13.0	1	25.4	1	20.4	3	96.9	18	126.3	25	45.6	21	172.5	17	287.7	19	263.9	11	-	-	1012.5	119
1964	99.5	5	119.7	6	19.1	6	4.6	4	169.7	22	15.6	12	29.9	9	131.9	19	116.1	12	264.1	15	219.2	8	5.4	2	1124.8	120
1965	65.5	3	11.5	5	40.3	4	109.8	7	72.9	11	85.5	21	40.1	12	98.1	17	74.7	12	303.0	15	137.5	7	164.3	9	1143.5	123
1966	12.8	4	42.4	8	7.4	2	2.0	2	71.9	17	22.3	14	68.6	16	48.1	21	286.6	21	306.9	17	173.0	11	65.6	8	1167.6	141
1967	3.8	3	28.6	3	27.8	1	-	-	166.7	16	58.0	12	86.5	21	115.2	30	14.6	14	143.0	18	60.8	5	13.1	2	772.1	122
1968	25.2	3	138.1	10	190.2	5	69.9	5	60.4	9	91.9	17	77.9	16	50.9	20	81.9	16	174.3	15	74.1	8	4.2	3	1039.0	127
1969	180.8	6	52.6	4	114.6	5	62.5	2	42.3	11	99.7	14	189.7	23	116.4	20	96.6	18	201.1	17	264.4	8	7.3	2	1428.0	130
1970	238.6	4	165.1	7	25.5	4	42.1	6	97.7	1	102.9	19	133.6	18	126.7	18	46.2	13	89.0	17	402.9	7	230.1	14	1727.4	138
1971	3.7	4	10.3	4	5.7	3	15.7	4	156.0	13	91.1	19	158.8	21	60.1	17	125.4	15	117.6	16	256.3	5	2.2	1	1003.0	122
1972	9.3	1	3.8	2	55.8	4	96.9	9	44.2	7	161.1	16	112.9	24	153.0	19	66.9	14	143.0	12	528.7	25	280.8	6	1656.4	144
1973	2.2	1	9.3	4	58.2	8	.5	1	95.9	13	207.2	17	244.3	20	146.5	21	77.7	12	290.4	14	607.7	12	5.6	2	1745.5	125
1974	.2	1	3.8	3	78.8	7	71.8	8	127.3	19	90.8	23	58.3	11	136.8	25	141.2	13	203.9	22	81.1	9	33.0	4	1027.0	145
1975	231.2	9	34.4	3	.3	1	29.8	3	325.3	19	138.9	26	13.9	10	113.7	23	89.0	14	155.4	25	248.3	12	15.7	3	1395.9	145
1976	-	-	-	-	119.0	4	56.0	6	269.4	24	87.1	12	46.8	18	187.3	16	39.9	11	461.1	18	399.3	13	.3	1	1666.2	123
1977	0.2	2	96.9	5	42.6	5	25.5	2	116.8	10	81.2	15	107.2	21	100.7	15	125.9	18	126.2	13						

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY

STATION CHON BURI

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960 - 1977

STATION PRACHIN BURI

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	-	-	.5	1	49.6	6	80.9	10	118.1	14	174.6	19	145.8	20	273.0	20	383.5	24	285.1	16	69.3	10	-	-	1580.4	140
1961	2.2	1	18.2	2	79.5	10	121.3	8	275.2	21	326.7	22	414.7	27	440.7	24	410.6	1	265.3	17	33.1	3	-	-	2387.5	153
1962	-	-	3.4	2	74.3	6	343.6	8	281.1	15	382.9	18	551.3	21	243.2	16	398.2	23	126.1	7	1.3	2	-	-	2405.4	118
1963	-	-	3.6	1	99.0	4	108.4	5	104.5	10	295.0	21	281.6	22	567.8	27	408.0	23	224.7	19	79.1	10	3.9	2	2175.6	144
1964	-	-	60.7	1	23.0	3	78.4	11	166.5	23	234.3	16	147.6	13	297.1	24	297.7	18	273.8	18	-	-	-	-	1667.1	127
1965	-	-	79.2	4	100.9	5	132.3	7	421.2	23	269.8	20	212.5	21	248.8	25	338.1	26	102.1	13	21.6	1	-	-	1926.5	145
1966	-	-	13.4	3	76.5	4	99.2	9	592.4	24	365.2	15	296.5	20	542.8	23	433.7	21	188.3	16	9.5	3	34.9	3	2652.4	141
1967	24.8	3	-	-	-	-	77.3	9	230.0	20	158.6	15	308.5	24	420.0	24	451.0	21	168.9	14	65.6	3	-	-	1904.7	133
1968	7.2	1	76.9	4	54.8	3	128.7	12	160.4	14	75.5	15	362.1	19	511.3	26	215.0	21	60.7	13	33.7	6	-	-	1690.3	1134
1969	22.5	4	2.0	1	101.9	6	183.1	9	196.6	16	377.7	24	334.0	27	244.8	19	463.7	25	238.9	10	8.0	4	-	-	2173.2	145
1970	.8	1	71.6	3	81.3	2	166.5	8	186.6	19	404.2	17	490.7	24	643.3	23	306.2	20	72.0	16	6.3	2	37.8	8	2467.3	143
1971	-	-	3.7	2	32.1	7	168.4	14	132.7	16	342.2	22	384.8	22	463.6	25	328.8	19	181.1	15	31.6	3	.9	2	2069.9	147
1972	-	-	8.9	1	108.9	4	70.4	15	70.0	6	351.0	23	276.7	23	289.1	21	314.5	19	329.0	15	117.6	12	85.5	1	2021.6	142
1973	-	-	1.8	1	15.9	4	193.2	7	194.0	22	271.7	19	284.7	21	306.6	23	467.6	19	78.2	13	56.1	7	-	-	1869.8	136
1974	2.9	2	52.3	4	104.1	7	222.1	16	179.9	22	197.8	16	168.6	20	348.1	22	291.5	22	300.7	21	84.7	5	1.6	1	1954.3	158
1975	38.4	7	.6	1	31.4	6	114.4	9	155.6	17	341.8	23	436.0	19	470.7	27	247.3	21	167.6	13	54.0	6	-	-	2057.8	149
1976	-	-	33.2	4	80.9	6	82.4	11	157.1	21	218.6	13	404.7	26	387.5	28	395.8	21	151.3	16	20.3	2	-	-	1931.8	148
1977	-	-	0.9	1	11.1	2	124.5	10	279.0	20	200.7	16	181.4	19	317.7	18	450.1	22	102.3	16						

YEAR	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	ANNUAL
MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	MM.	
DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	DAY	

STATION PRACHIN BURI

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MILLIMETERS FROM A.D. 1960-1977

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MILLIMETERS FROM A.D. 1960-1977

STATION CHON BURI

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	.1	1	6.9	2	29.7	3	36.2	5	79.9	12	115.0	11	219.4	17	130.2	18	225.0	21	320.1	17	64.6	13	1.5	2	1228.6	122
1961	-	-	31.0	10	72.8	7	107.6	9	230.2	22	172.3	16	123.7	16	146.2	21	158.7	20	239.4	22	2.1	3	52.5	4	1336.5	150
1962	.7	1	-	-	39.2	4	63.3	10	203.5	14	41.4	11	125.6	16	128.6	19	297.8	24	148.8	17	3.1	2	-	-	1052.0	118
1963	-	-	-	-	13.4	4	11.8	2	33.1	7	176.2	15	178.0	15	175.9	22	657.9	19	337.4	23	151.4	13	9.2	2	1744.3	122
1964	1.2	1	1.5	3	2.8	2	118.2	6	283.4	20	143.2	15	196.8	14	148.6	20	232.4	17	251.8	20	39.0	6	6.7	2	1425.2	126
1965	-	-	80.1	3	44.6	5	34.4	5	258.2	20	51.0	9	56.6	12	191.4	19	409.8	24	193.1	22	58.1	6	6.9	3	1384.2	128
1966	1.3	2	13.6	7	5.6	3	18.7	6	318.5	23	118.2	14	165.7	17	243.9	21	195.9	19	185.8	17	8.5	4	38.1	7	1613.8	140
1967	3.2	2	20.3	3	32.6	1	88.6	13	101.7	14	66.8	10	81.7	16	59.7	18	186.3	23	187.9	15	68.3	5	-	-	897.1	120
1968	15.0	2	33.6	3	4.5	2	116.2	14	123.8	15	199.7	19	125.9	13	138.8	15	168.9	20	269.4	17	37.9	6	-	-	1233.7	126
1969	45.4	7	1.6	1	48.9	5	6.5	3	124.2	14	88.8	12	81.6	15	238.6	21	379.7	18	90.5	11	19.2	3	-	-	1125.0	110
1970	.5	2	6.9	4	24.6	5	109.5	11	147.9	17	224.5	21	163.5	17	161.5	23	199.0	17	95.8	14	48.2	4	60.1	7	1242.0	142
1971	7.8	1	24.5	7	29.0	4	85.6	7	189.6	18	108.1	16	108.6	16	345.2	19	259.0	18	186.8	17	1.9	2	.2	1	1346.3	126
1972	-	-	15.9	3	25.0	6	85.1	11	15.4	3	212.0	14	77.5	13	67.7	13	383.9	21	119.6	17	135.2	15	46.1	3	1183.4	119
1973	-	-	-	-	52.2	10	13.7	3	189.4	17	105.4	16	172.6	16	210.7	22	323.7	24	118.5	14	54.0	7	1.1	1	1241.3	130
1974	-	-	4.3	3	38.6	6	301.7	15	127.9	17	51.3	11	125.4	16	188.2	16	231.3	15	555.3	22	90.9	4	-	-	1714.9	125
1975	90.2	8	-	-	12.6	3	23.5	6	116.4	15	81.7	14	134.8	18	182.3	19	305.3	19	91.7	20	202.1	8	6.1	4	1246.7	134
1976	-	-	42.4	4	48.1	6	92.4	8	150.0	14	78.2	7	136.0	17	269.2	24	306.7	19	232.9	23	117.0	8	-	-	1472.9	130
1977	4.0	2	53.5	3	33.8	2	121.4	4	119.8	11	57.0	9	94.6	14	118.0	13	189.6	20	60.7	13						

STATION CHANTHABURI

๑๓๓
 ๑๓๔
 ๑๓๕
 ๑๓๖
 ๑๓๗
 ๑๓๘
 ๑๓๙
 ๑๔๐
 ๑๔๑
 ๑๔๒
 ๑๔๓
 ๑๔๔
 ๑๔๕
 ๑๔๖
 ๑๔๗
 ๑๔๘
 ๑๔๙
 ๑๕๐

mm

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960-1977
 STATION CHANTHABURI

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL	
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY
1960	1.3	1	9.5	3	70.1	7	37.4	6	483.1	19	398.5	23	745.8	18	592.1	24	598.0	23	753.7	14	99.5	10	-	-	3789.0	148
1961	22.7	3	177.6	8	67.6	10	128.9	8	561.8	26	301.6	24	288.6	24	499.3	26	369.4	24	480.8	25	17.6	5	41.9	4	2907.8	187
1962	-	-	55.5	4	72.8	6	162.3	9	354.0	25	438.8	29	569.9	22	440.0	25	851.2	27	137.2	12	1.9	2	3.3	1	3086.9	162
1963	-	-	70.8	6	25.8	4	33.3	7	127.0	16	420.2	25	338.7	23	596.8	29	559.6	25	381.7	20	179.8	11	5.5	1	2739.2	167
1964	24.0	5	20.8	5	63.1	6	80.1	12	579.9	25	730.4	26	321.4	19	632.2	30	569.1	24	318.7	24	67.5	8	3.5	1	3410.7	185
1965	.3	1	79.3	12	33.0	5	32.7	4	310.2	21	271.3	24	274.6	22	351.7	23	463.9	30	157.5	21	172.1	8	7.2	2	2153.8	173
1966	-	-	35.7	4	39.1	7	151.2	12	669.5	29	572.3	24	389.1	30	820.0	28	536.2	26	204.0	22	49.4	5	33.1	6	3499.6	193
1967	10.9	2	59.2	3	6.9	2	172.7	11	230.9	23	293.4	23	414.7	26	447.2	25	470.9	23	422.1	17	15.8	3	-	-	2544.7	158
1968	33.0	2	67.4	9	24.5	5	189.6	19	273.4	18	730.3	25	651.1	29	564.4	29	269.8	27	125.5	15	6.5	5	16.4	3	2951.9	186
1969	30.6	6	30.0	2	82.2	6	86.1	1	543.3	16	550.6	28	939.7	26	342.3	21	846.6	23	212.1	14	38.6	3	14.5	1	3716.6	156
1970	1.7	2	51.5	5	169.8	5	69.1	12	210.7	17	723.5	29	591.4	27	729.0	28	413.2	23	175.7	18	9.4	5	70.6	7	3215.6	178
1971	2.0	1	68.8	6	21.5	7	173.5	11	363.5	26	563.5	25	273.5	20	383.4	23	299.9	22	110.5	20	9.6	4	19.6	1	2289.3	166
1972	-	-	21.8	6	77.7	7	168.9	16	96.2	15	428.6	26	196.3	23	221.7	24	517.6	29	93.0	15	54.4	15	80.4	4	1956.6	180
1973	6.0	1	6.1	4	42.7	5	71.9	7	301.5	20	444.3	25	398.3	27	333.6	26	439.1	21	158.4	14	131.6	9	4.4	1	2337.9	165
1974	.4	1	33.8	5	101.3	9	231.2	18	376.4	24	81.0	20	303.0	21	730.1	26	311.0	22	594.5	21	69.5	6	10.6	2	2842.8	175
1975	53.2	5	26.3	3	28.7	4	56.6	7	244.7	23	877.4	28	273.3	19	391.9	26	374.0	25	236.0	20	51.3	9	16.6	3	2629.0	172
1976	-	-	87.3	7	128.9	7	105.5	8	380.4	26	168.1	24	655.6	24	475.5	30	495.0	24	315.5	25	78.7	8	-	-	2890.1	183
1977	5.5	2	67.7	3	55.4	5	3.0	4	292.0	22	351.8	21	394.0	25	377.8	24	488.8	23	186.8	21						

ตารางที่ ๒ แสดงช่วงฤดูฝนในเขตเกษตรเศรษฐกิจ

เขตเกษตรเศรษฐกิจ	ช่วงฤดูฝน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มิลลิเมตรต่อปี)	เดือนที่ฝนตกมากที่สุด
เขต ๑	เมษายน - กันยายน	๑,๖๕๖.๐	สิงหาคม
เขต ๒	เมษายน - ตุลาคม	๑,๕๖๐.๖	สิงหาคม
เขต ๓	เมษายน - ตุลาคม	๑,๓๔๑.๓	กันยายน
เขต ๔	เมษายน - ตุลาคม	๑,๓๔๘.๕	กันยายน
เขต ๕	เมษายน - ตุลาคม	๑,๑๑๑.๕	กันยายน
เขต ๖	เมษายน - ตุลาคม	๑,๑๓๑.๖	กันยายน
เขต ๗	เมษายน - ตุลาคม	๑,๓๖๘.๐	กันยายน
เขต ๘	พฤษภาคม - ตุลาคม	๑,๓๒๖.๘	กันยายน
เขต ๙	เมษายน - ตุลาคม	๑,๑๓๖.๖	สิงหาคม
เขต ๑๐	เมษายน - ตุลาคม	๑,๒๕๘.๐	สิงหาคม
เขต ๑๑	เมษายน - ตุลาคม	๑,๓๕๘.๕	กันยายน
เขต ๑๒	พฤษภาคม - พฤศจิกายน	๑,๑๕๕.๓	ตุลาคม
เขต ๑๓	เมษายน - ตุลาคม	๑,๕๕๑.๕	กันยายน
เขต ๑๔	เมษายน - พฤศจิกายน	๑,๒๓๕.๒	ตุลาคม
เขต ๑๕	กุมภาพันธ์ - พฤศจิกายน	๑,๕๖๕.๓	ตุลาคม
เขต ๑๖	กุมภาพันธ์ - ตุลาคม	๓,๖๖๘.๕	สิงหาคม
เขต ๑๗	เมษายน - มกราคม	๒,๑๑๘.๘	ตุลาคม
เขต ๑๘	มีนาคม - มกราคม	๒,๖๓๕.๓	กันยายน
เขต ๑๙	เมษายน - มกราคม	๒,๒๐๓.๘	ตุลาคม

MONTHLY AND ANNUAL RAINFALL IN MM. FROM A.D. 1960-1977 STATION CHANGTHABURI

ที่มา กองเศรษฐกิจการเกษตร

YEAR	JAN		FEB		MAR		APR		MAY		JUN		JUL		AUG		SEP		OCT		NOV		DEC		ANNUAL		
	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	MM.	DAY	

710 6 17 715 R 1R 592.1 24 598.0 23 753.7 14 99.5 10 - - 3789.0 148

(๑๑)	(๑๐)	(๙)	(๘)	(๗)	(๖)	(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
เลขทะเบียน ผู้พิมพ์	เลขทะเบียน ผู้พิมพ์	ปีพิมพ์	(กษ) ๐๓/๒๕๓๓ ฉบับที่ กษ ๑๓/๒๕๓๓	เลขที่ เลขที่พิมพ์	(๕) ๐๓/๒๕๓๓ ฉบับที่ ๕ ๑๓/๒๕๓๓	(กษ) ๐๓/๒๕๓๓	(๖๖) ๐๓/๒๕๓๓	(กษ) ๐๓/๒๕๓๓	(๕) ๐๓/๒๕๓๓ ฉบับที่ ๕ ๑๓/๒๕๓๓	เลขที่พิมพ์

เขตจังหวัด	ปี ๒๕๑๔/๒๐			ปี ๒๕๒๐/๒๑ (ตัน)	การคาดคะเนของสภาพัฒนาเศรษฐกิจ ใน ๒๓ จังหวัด		ประมาณความเสียหาย เทียบกับปี ๒๕๑๔/๒๐ (ตัน)	% การ เสียหาย	ตัวเลข ผลผลิตเฉลี่ย จากสมการ	ประมาณการ ผลผลิต จากสมการ
	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ประมาณการ ผลผลิต				
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	(๑๑)
ประเทศไทย	๕๐,๘๕๘,๗๑๘	๑๓,๖๗๕,๑๗๕	๒๖๕	๑๒,๗๖๑,๑๐๐,๐๐๐	๕๑,๒๐๐,๐๐๐	๑๒,๖๕๐,๐๐๐	๑,๑๒๒,๘๐๐			
เขต ๑										
นครพนม	๕๕๒,๗๐๕	๑๘๑,๘๗๑	๑๘๓	๑๖๑,๐๐๐	๑,๐๑๕,๘๓๒	๑๕๕,๓๕๑	๒๗,๖๖๕	๑๕.๖	๑๖๕	
สกลนคร	๑,๓๕๕,๖๓๓	๒๕๑,๗๕๕	๑๘๑	๒๕๓,๘๐๐	๑,๕๕๗,๐๒๕	๑๕๗,๗๕๓	๑๐๕,๑๖๕	๓๕	๑๗๕	
หนองคาย	๗๒๗,๘๕๕	๑๗๓,๖๕๕	๒๓๕	๑๕๕,๒๐๐	๘๖๒,๗๑๕	๒๕๖,๐๑๕	๕๕,๕๖๒	๑๗		
อุดรธานี	๒,๐๗๕,๒๕๐	๖๕๕,๐๕๒	๓๑๐	๕๑๐,๓๐๐	๒,๐๗๕,๒๑๕	๒๕๖,๑๓๕	๒๖๐,๕๘๘	๕๒	๑๒๖	
เขต ๒										
ยโสธร	๕๖๓,๒๖๕	๑๕๒,๖๖๖	๑๕๘	๓๐๖,๕๐๐	๑,๐๖๕,๐๓๕	๕๒,๖๓๗	๕๕๕,๗๐๐	๖๗.๗๖		
อุบลราชธานี	๓,๐๖๓,๕๓๕	๕๑๕,๕๒๒	๑๓๗		๓,๒๕๕,๖๕๕	๓๑๕,๓๘๘	๒๕๓,๕๕๒	๕๕.๗๐	๑๕๑.๕๖	๕๖๐,๑๕๕.๖๑
เขต ๓										
กาฬสินธุ์	๑,๑๒๓,๗๕๕	๒๗๖,๕๕๗	๒๕๖	๒๕๒,๘๐๐	๑,๐๕๕,๖๒๕	๑๕๕,๘๕๒	๗๕,๓๗๕	๓๐		
ขอนแก่น	๑,๒๕๕,๗๕๐	๒๖๒,๕๕๕	๑๗๗	๒๕๒,๗๐๐	๒,๐๗๕,๒๑๕	๒๗๕,๖๑๕	๑๐๓,๕๘๕	๒๕	๑๗๕	
มหาสารคาม	๑,๕๕๕,๓๕๖	๒๕๕,๕๕๑	๑๖๐	๒๕๕,๑๐๐	๑,๕๖๗,๖๕๓	๑๕๖,๕๕๕	๗๕,๒๓๑	๒๕		
ร้อยเอ็ด	๒,๒๖๒,๕๐๖	๓๕๕,๕๕๐	๑๗๒	๒๕๐,๒๐๐	๒,๓๒๕,๕๖๑	๓๒๕,๕๗๐	๑๐๕,๖๖๓	๓๖.๕๓	๑๕๓.๖๕	๕๕๐,๕๕๒
เขต ๔										
บุรีรัมย์	๑,๕๕๕,๕๕๒	๒๖๖,๑๑๗	๑๕๗	๓๖๕,๕๐๐	๒,๕๕๕,๑๕๕	๒๓๗,๕๕๐	๒๕๕,๕๗๕	๕๐.๗๒		
ศรีสะเกษ	๑,๕๕๑,๖๕๗	๓๓๓,๑๖๖	๑๗๒	๑๓๐,๓๐๐	๑,๗๕๕,๗๕๑	๒๓๕,๕๕๐	๑๗๕,๑๑๕	๕๓.๓๑		
สุรินทร์	๒,๑๕๑,๓๕๓	๕๕๕,๗๗๓	๒๐๕	๓๗๑,๖๐๐	๒,๑๒๓,๖๑๗	๒๕๕,๕๑๗	๒๖๒,๕๑๑	๕๕.๐๑	๑๕๐.๐๒	๒๕๗,๓๕๕.๕๕
เขต ๕										
ชัยภูมิ	๕๒๓,๐๕๗	๒๕๕,๖๕๑	๒๖๕	๒๐๕,๗๐๐	๑,๒๐๗,๖๕๐	๒๐๕,๖๕๕	๕๐,๓๕๑	๓๐.๒๒	๒๓๕	
นครราชสีมา	๑,๕๕๐,๑๓๐	๒๕๗,๕๗๗	๒๐๑	๒๐๒,๓๐๐	๒,๕๕๖,๐๕๐	๕๓๑,๕๗๓	๑๓๒,๗๑๐	๒๓.๕	๑๒๕.๒๕	๓๖๕,๑๕๒.๐๕

(๑๑)	(๑๒)	(๑๓)	(๑๔)	(๑๕)	(๑๖)	(๑๗)	(๑๘)	(๑๙)	(๒๐)
มูลค่าสุทธิ รวม	มูลค่าสุทธิ รวม	กำไรสุทธิ %	(กำไร) ๐๑/๑๐๐ มูลค่าสุทธิ	มูลค่าสุทธิ	(กำไร) ๑๑/๑๐๐ มูลค่าสุทธิ	(กำไร) ๑๑/๑๐๐ %	(กำไร) ๑๑/๑๐๐ %	มูลค่าสุทธิ	มูลค่าสุทธิ
				มูลค่าสุทธิรวม		%		%	

เขตจังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	ปี ๒๕๒๐/๒๑ (ตัน)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ปริมาณการ ผลิต	ราคาเก็บเกี่ยว ๒๕๑๙/๒๐ (ตัน)	เดบิต	ผลผลิตเฉลี่ย จากสมการ	จากสมการ
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	(๑๑)
เขต ๖										
นครสวรรค์	๑,๕๔๓,๖๕๔	๓๕๖,๕๕๖	๓๐๐	๓๖๑,๗๐๐	๒,๓๐๕,๕๒๕	๓๕๐,๕๕๐.๗๖	๓๑๕,๗๖๕.๖๕	๕๐.๕๑	๑๓๕.๗๕	๓๖๐,๕๕๖.๕๕
พิจิตร	๗๖๕,๕๐๖	๓๖๗,๑๕๕	๒๕๐	๓๕๖,๐๐๐	๕๖๖,๗๕๕	๓๑๖,๖๕๕	๓๗,๑๑๐	๑๕.๖	๕๖๗	
ลพบุรี	๒๕๑,๕๕๐	๕๖,๓๑๕	๓๐๗	๕๖,๐๐๐	๒๖๓,๖๖๗	๖๑,๕๓๕	๕,๑๐๓	๑๕	๒๕๑	
อุทัยธานี	๕๐๕,๗๕๓	๑๓๐,๖๐๕	๒๖๐	๑๕๐,๗๐๐						
เขต ๗										
กาญจนบุรี	๕๕๖,๕๕๕	๓๓๕,๐๕๕	๓๕๓	๒๑๗,๖๐๐						
ราชบุรี	๗๕๖,๓๕๖	๒๕๖,๖๕๕	๓๖๕	๒๕๕,๗๐๐						
เขต ๘										
กำแพงเพชร	๗๐๖,๗๗๕	๒๓๗,๕๑๕	๓๓๕	๕๖,๖๐๐						
ตาก	๑๕๗,๕๕๕	๕๕,๖๖๓	๓๕๕	๕๖,๖๐๐	๑๕๖,๐๓๕	๖๐,๕๖๕.๖๐	๑๕,๕๕๕.๕๕	๒๕.๕		
วิเชียร	๑,๗๕๕,๖๓๐	๖๕๕,๐๐๕	๓๖๗	๕๑๐,๖๐๐	๑,๕๕๕,๕๖๐	๕๖๕,๐๕๖	๑๕๑,๕๕๕	๒๕.๕๕		
พิษณุโลก	๕๖๓,๖๑๐	๓๕๓,๕๕๑	๓๗๓	๓๓๕,๗๐๐	๑,๐๕๕,๕๕๕	๒๕๕,๓๐๗	๑๑๑,๖๐๕	๓๐.๕๕		
เขต ๙										
น่าน	๒๖๓,๓๓๕	๕๖,๖๖๓	๕๑๕	๑๖๕,๖๐๐					๕๗๖	
แพร่	๑๕๑,๕๑๖	๕๕,๖๖๕	๕๖๗	๕๕,๓๐๐					๓๖๓	
ลำปาง	๓๑๗,๖๖๗	๑๖๐,๑๖๓	๗๗๕	๑๕๑,๕๐๐					๓๗๗	
สุโขทัย	๖๐๕,๕๕๗	๒๑๐,๖๕๕	๓๕๖	๒๑๕,๐๐๐	๕๖๖,๕๕๕	๑๗๕,๖๐๕.๐๕	๗๗,๕๕๕.๖๓	๓๐.๖		
อุตรดิตถ์	๓๖๑,๕๖๗	๑๓๓,๗๕๖	๕๑๕	๒๕๗,๕๐๐					๓๐๐	
เขต ๑๐										
เชียงใหม่	๖๖๕,๕๕๖	๒๕๗,๕๓๕	๕๕๕	๓๖๗,๕๐๐					๓๕๕.๗๕	๒๖๕,๖๕๕
เชียงราย	๑,๕๖๕,๕๖๖	๗๕๖,๕๕๕	๕๐๐	๖๕๕,๖๐๐					๕๗๕.๕	๗๕๕,๑๑๗.๕๕

จังหวัด

- ๑. สระบุรี
- ๒. ตพบุรี
- ๓. พิษณุโลก
- ๔. พิจิตร
- ๕. เพชรบูรณ์
- ๖. สุโขทัย
- ๗. นครสวรรค์
- ๘. อุตรดิตถ์
- ๙. กำแพงเพชร
- ๑๐. อุทัยธานี
- ๑๑. บรจันบุรี
- ๑๒. กาญจนบุรี
- ๑๓. อุตรดิตถ์
- ๑๔. ประจวบคีรีขันธ์
- ๑๕. ตาก
- ๑๖. นครราชสีมา
- ๑๗. เลย
- ๑๘. ศรีสะเกษ
- ๑๙. ร้อยภูมิ
- ๒๐. กำแพง
- ๒๑. แพร่
- ๒๒. น่าน
- ๒๓. เชียงราย
- ๒๔. จันทบุรี
- ๒๕. เพชรบุรี
- ๒๖. นอกเขตสำรวจ
- รวม

ที่มา สภาหอการค้า

เขตจังหวัด	ปี ๒๕๑๔/๒๐			ปี ๒๕๒๐/๒๑ (ตัน)	การตรวจประเมินของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ในปี ๒๕๑๔ จังหวัด		ประมาณความเสียหายเทียบกับปี ๒๕๑๔/๒๐ (ตัน)	% การเสียหาย	ตัวเลขผลผลิตเฉลี่ยจากสมการ	ประมาณการผลผลิตจากสมการ
	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ประมาณการผลผลิต				
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	(๑๑)
แม่ฮ่องสอน	๔๘,๘๖๓	๔๒,๘๖๑	๔๓๔	๓๒,๔๐๐						
ลำพูน	๑๕๗,๑๒๗	๖๒,๔๗๖	๓๙๘	๕๔,๕๐๐						
เขต ๑๑										
ชัยนาท	๖๖๒,๗๖๗	๒๓๓,๕๖๐	๓๕๒	๒๒๒,๔๐๐						
นครนายก	๖๘๗,๓๗๔	๑๕๐,๐๐๓	๒๑๕	๑๖๒,๐๐๐						
นครปฐม	๖๗๕,๖๕๐	๒๕๕,๒๐๖	๓๖๓	๒๒๖,๖๐๐						
นนทบุรี	๑๘๕,๗๒๐	๕๘,๗๘๐	๓๑๘	๕๖,๔๐๐						
ปทุมธานี	๘๖๐,๑๑๕	๓๐๑,๖๘๕	๓๕๑	๒๕๒,๕๐๐						
อยุธยา	๕๘๖,๐๖๖	๒๕๒,๕๓๘	๒๕๗	๓๑๓,๕๐๐						
สิงห์บุรี	๓๒๕,๕๐๕	๑๕๕,๕๕๕	๕๖๘	๑๖๐,๘๐๐						
สุพรรณบุรี	๑,๕๖๗,๕๕๓	๕๐๑,๐๘๖	๒๕๖	๕๕๕,๐๐๐						
อ่างทอง	๕๓๒,๖๕๒	๑๘๐,๒๐๕	๕๑๖	๑๕๕,๘๐๐	๕๓๕,๒๐๗	๑๓๕,๑๕๘	๓๒,๕๗๕.๕	๒๐.๕		
กรุงเทพฯ	๒๘๖,๖๓๗	๕๓,๘๒๖	๓๒๗	๑๓๕,๕๐๐						
เขต ๑๒										
กาญจนบุรี	๓๕๑,๐๗๑	๖๕,๖๘๓	๒๐๕	๗๕,๑๐๐					๑๒๕.๕	๕๓,๕๕๘
ประจวบคีรีขันธ์	๒๕,๑๕๓	๖,๖๑๓	๒๖๗	๑๐,๕๐๐					๑๓๕	
เพชรบุรี	๓๕๕,๘๕๕	๑๐๕,๓๕๗	๒๙๖	๑๑๘,๕๐๐						
ราชบุรี	๕๗๐,๐๕๕	๑๓๓,๓๗๖	๒๓๕	๕๕๘,๐๐๐						
เขต ๑๓										
ฉะเชิงเทรา	๑,๐๘๕,๒๒๒	๓๗๐,๘๖๓	๓๔๒	๒๑๗,๕๐๐						
ปราจีนบุรี	๑,๐๕๘,๒๕๕	๒๕๒,๒๕๕	๒๓๑	๓๕๗,๗๐๐					๑๕๕	

ที่มา (๑) - (๕) กองสถิติ กรมเศรษฐกิจการเกษตร

(๕) - (๗) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๑๓ ธ.ค.๒๐)

ตารางที่ ๔

ผลการสำรวจพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตข้าวโพด ฤดูกาลผลิต ๒๕๒๐/๒๑
 (พื้นที่ : ๑,๐๐๐ ไร่, ผลผลิต : ๑,๐๐๐ ตัน, ผลผลิตถั่วเฉลี่ย : กิโลกรัม/ไร่)

(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	ปี ๒๕๒๐/๒๑ ครั้งที่ ๑			ปี ๒๕๒๐/๒๑ ครั้งที่พิเศษ			ปี ๒๕๒๐/๒๑ ครั้งที่ ๒			
								พื้นที่	ผลผลิต	ผลผลิต ถั่วเฉลี่ย	พื้นที่	ผลผลิต	ผลผลิต ถั่วเฉลี่ย	พื้นที่	ผลผลิต	ผลผลิต ถั่วเฉลี่ย	
	เขตจังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	ปี ๒๕๒๐/๒๑ (ตัน)	ปี ๒๕๒๐/๒๑ (กก.)	ปี ๒๕๒๐/๒๑ (ตัน)										
								จังหวัด									
								๑. สระบุรี	๕๕๐	๑๕๐	๓๒๐	๕๕๐	๑๑๘	๒๐๐	๕๖๐	๑๑๒	๒๐๐
								๒. กทมบุรี	๑,๐๘๐	๒๓๘	๒๒๕	๑,๐๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑,๐๐๐	๕๐	๕๐
								๓. พิษณุโลก	๔๔๓	๑๐๑	๒๑๐	๔๔๓	๑๒๘	๒๖๖	๔๔๑	๕๗	๒๖๐
								๔. พิจิตร	๑๓๐	๕๑	๓๐๐	๑๓๐	๕๑	๓๐๐	๑๓๘	๓๕	๒๐๐
								๕. เพชรบูรณ์	๑,๓๕๐	๓๓๑	๕๒๐	๑,๖๐๐	๔๘๐	๓๐๐	๑,๖๐๐	๔๘๐	๓๐๐
								๖. สุโขทัย	๕๐	๑๖	๑๘๐	๕๐	๑๖	๑๘๐	๘๕	๘	๕๕
								๗. นครสวรรค์	๑,๐๐๐	๒๖๐	๒๐๐	๘๐๐	๕๖	๑๒๐	๘๒๐	๘๒	๑๐๐
								๘. อุตรดิตถ์	๑๒๐	๒๒	๑๘๐	๑๒๐	๒๒	๑๘๐	๑๒๕	๑๑	๘๘
								๙. กำแพงเพชร	๕๗	๓๐	๓๐๐	๕๗	๓๐	๓๐๐	๑๕๕	๒๐	๑๐๓
								๑๐. อุทัยธานี	๓๐๐	๕๕	๑๕๐	๒๖๐	๒๖	๑๐๐	๓๐๐	๑๘	๖๐
								๑๑. ปราจีนบุรี	๑๖๐	๖๕	๔๐๐	๑๖๐	๖๕	๔๐๐	๒๖๕	๑๓๕	๕๒๕
								๑๒. กาญจนบุรี	๕๐	๒๒	๒๕๐	๕๐	๒๒	๒๕๐	๕๐	๑๘	๒๐๐
								๑๓. อุกรธานี	๒๐๐	๕๐	๒๐๐	๒๐๐	๕๐	๒๐๐	๑๕๐	๓๘	๒๐๐
								๑๔. ประจวบคีรีขันธ์	๕๐	๑๒	๓๐๐	๕๐	๑๒	๓๐๐	๕๐	๑๒	๓๐๐
								๑๕. ตาก	๑๐๐	๒๘	๒๘๐	๑๐๐	๒๘	๒๘๐	๑๑๐	๒๒	๒๐๐
								๑๖. นครราชสีมา	๑,๒๐๐	๒๕๐	๒๐๐	๑,๒๐๐	๒๕๐	๒๐๘	๑,๑๐๐	๒๖๐	๒๐๐
								๑๗. เลย	๖๖๐	๑๒๕	๒๐๐	๖๖๐	๑๐๐	๑๖๐	๖๓๐	๕๕	๑๕๐
								๑๘. ศรีสะเกษ	๑๓๐	๕๑	๓๐๐	๑๓๐	๕๑	๓๐๐	๒๐๐	๓๐	๑๕๐
								๑๙. ชัยภูมิ	๒๒๐	๕๑	๒๓๐	๒๒๐	๕๑	๒๓๐	๑๓๕	๕๒	๓๐๐
								๒๐. ลำปาง	๕๒	๑๓	๒๕๐	๕๒	๑๓	๒๕๐	๓๖	๕	๑๕๐
								๒๑. นนทบุรี	๕๕	๓๓	๓๕๐	๕๕	๒๑	๒๒๐	๑๕๗	๒๐	๑๓๐
								๒๒. น่าน	๑๐๐	๓๕	๓๕๐	๑๐๐	๓๕	๓๕๐	๑๐๐	๒๕	๒๕๐
								๒๓. เชียงราย	๑๖๐	๓๖	๕๕๐	๑๘๐	๖๐	๓๓๐	๑๘๐	๕๐	๒๘๐
								๒๔. จันทบุรี	๕๐	๒๖	๕๕๐	๕๐	๒๖	๕๕๐	๖๐	๒๑	๓๕๐
								๒๕. เพชรบุรี	๕๕	๑๕	๓๕๐	๕๕	๑๕	๓๕๐	๕๕	๑๖	๓๐๐
								๒๖. นอกเขตสำรวจ	๑๖๐	๕๐	๓๑๒	๑๕๐	๕๕	๓๐๐	๑๕๐	๓๕	๒๓๓
								รวม	๕,๑๕๖	๒,๕๐๐	๒๓๓	๘,๖๕๖	๑,๕๐๐	๒๑๘	๘,๘๕๑	๑,๓๕๐	๑๕๘

ปลูกหน่อ	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก
หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก	หน่อปลูก

(๐๖ - หน่อปลูก)

ตารางที่ ๕ ผลการสำรวจพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตข้าวโพด - ถูกการผลัด ๒๕๒๐/๒๑ เทียบกับถูกการผลัด ๒๕๑๘/๒๐

(พื้นที่ : ๑,๐๐๐ ไร่, ผลผลิต : ๑,๐๐๐ ตัน, ผลผลิตเฉลี่ย : กิโลกรัม/ไร่)

เขต - จังหวัด	ปี ๒๕๑๘/๒๐			ปี ๒๕๒๐/๒๑ (การสำรวจครั้งที่ ๒)						รายการผลัด ปี ๒๕๑๘/๒๐	% การเพิ่มขึ้น ทั้งประเทศ
	เนื้อที่เพาะปลูก (๑,๐๐๐ ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลจึกรเฉลี่ย (ก.ก.)	เนื้อที่เพาะปลูก (๑,๐๐๐ ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต เฉลี่ย (ก.ก.)	%	ผลผลิตเฉลี่ย (ก.ก.)	ผลผลิตต่อไร่ เปลี่ยนแปลง		
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	(๑๑)	(๑๒)
รวมทั้งประเทศ	๘,๐๒๘	๒,๒๗๕	๓๓๓	๘,๘๕๑	๑,๗๖๐	๑,๙๕๕	๕๖	๑๕๘	-	๑๐๐	๑๐๐
เขต ๑ อุดรธานี	๗๑	๑๖	๒๒๓	๑๕๐	๓๘	๕	๕.๕	๒๐๐	- ๒๓	๑	-
เขต ๔ ศรีสะเกษ	๑๘๑	๒๓	๓๕๖	๒๐๐	๓๐	๓๕	๕๖	๑๕๐	- ๒๕๖	๒	๓
เขต ๕ ชัยภูมิ	๑๐๒	๓๒	๓๐๘	๑๗๕	๕๒	๒	๕	๓๐๐	- ๘	๑	-
นครราชสีมา	๑,๕๕๘	๕๑๕	๒๒๗	๑,๑๐๐	๒๒๐	๗๕	๒๕	๒๐๐	- ๖๗	๑๕	๖
เขต ๖ เลย	๖๕๘	๒๑๖	๓๒๘	๖๓๐	๕๕	๑๑๒	๕๕	๑๕๐	- ๑๗๘	๘	๕
นครสวรรค์	๑,๐๕๖	๓๑๕	๓๑๐	๘๒๐	๘๒	๑๗๒	๖๘	๑๐๐	- ๒๑๐	๑๒	๑๕.๕
เพชรบูรณ์	๑,๑๖๐	๕๑๒	๔๔๑	๑,๖๐๐	๕๘๐	๒๒๖	๓๒	๓๐๐	- ๑๕๑	๑๕	๕๕
อุทัยธานี	๒๖๘	๖๕	๒๔๓	๓๐๐	๑๘	๕๕	๗๕	๖๐	- ๑๘๓	๒.๕	๕.๖
เขต ๗ ลพบุรี	๑,๗๓๓	๕๕๗	๓๒๕	๑,๐๐๐	๕๐	๒๘๕	๗๖	๕๐	- ๒๘๕	๑๘.๖	๒๓.๕
สระบุรี	๓๘๗	๑๖๐	๔๑๘	๕๖๐	๑๑๒	๑๒๐	๕๖	๒๐๐	- ๒๑๕	๖	๑๐
เขต ๘ กำแพงเพชร	๖๕	๑๕	๓๐๐	๓๕๕	๒๐	๓๘	๖๕	๑๐๓	- ๑๕๗	๑	-
ตาก	๕๕	๒๑	๒๕๕	๑๑๐	๒๒	๕	๑๘	๒๐๐	- ๕๕	๑	-
พิจิตร	๑๓๑	๓๗	๒๗๘	๑๗๘	๓๕	๑๕	๒๕	๒๐๐	- ๗๘	๑.๕	-
พิจิตร	๒๖๗	๗๑	๓๒๖	๕๕๐	๕๗	๕๗	๓๓	๒๒๐	- ๑๐๖	๒.๖	-

บัญชีรายเดือน	บัญชีรายปี	บัญชีรายไตรมาส	บัญชีรายครึ่งปี	บัญชีรายปี	บัญชีรายปี	บัญชีรายปี	บัญชีรายปี	บัญชีรายปี	บัญชีรายปี	บัญชีรายปี	บัญชีรายปี
๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑	๑๓/๑๑๑๑

(๑/๑/๑๑๑๑ : ๑๓/๑๑๑๑ : ๑๓/๑๑๑๑) (๑๓/๑๑๑๑ : ๑๓/๑๑๑๑ : ๑๓/๑๑๑๑)

๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑ - ๑๓/๑๑๑๑

(ตารางที่ ๕ ต่อ)

เขต - จังหวัด	ปี ๒๕๑๔/๒๐			ปี ๒๕๒๐/๒๑ (การสำรวจครั้งที่ ๒)						% การผลิต รายจังหวัด ปี ๒๕๑๔/๒๐	% การเสียหาย เทียบกับ ทั้งประเทศ
	เนื้อที่เพาะปลูก (๑,๐๐๐ ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ (ก.ก.)	เนื้อที่เพาะปลูก (๑,๐๐๐ ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต เสียหาย (ตัน)	%	ผลผลิตเฉลี่ย (ก.ก.)	ผลผลิตต่อไร่ เปลี่ยนแปลง		
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	(๑๑)	(๑๒)
เขต ๕ ลำปาง	๕	๕	๕๕๕	๓๖	๕	๑๓	๓๒	๑๕๐	- ๓๕๕	-	-
แพร่	๓๓	๑๕	๒๓๕	๑๕๓	๒๐	๑๓	๕๖	๑๓๐	- ๑๐๕	๑	-
น่าน	๕๕	๑๕	๓๐๕	๑๐๐	๒๕	๓	๒๓	๒๕๐	- ๑๕๕	๑	-
สุโขทัย	๑๐๕	๒๕	๒๒๕	๕๕	๕	๑๑	๕๕	๕๕	- ๑๓๕	๑	-
อุตรดิตถ์	๑๒๐	๕๑	๓๕๒	๑๒๕	๑๑	๓๒	๓๕	๕๕	- ๒๕๕	๑.๕	-
เขต ๑๐ เชียงราย	๑๕๕	๕๖	๓๕๒	๑๕๐	๕๐	๑๓	๒๑	๒๕๐	๒๐	๒.๑	-
เขต ๑๒ กาญจนบุรี	๒๓	๖	๒๓๕	๕๐	๑๕	๓	๑๕	๒๐๐	-	-	-
ประจวบคีรีขันธ์	๓๖	๕	๒๕๓	๕๐	๑๒	-	-	๓๐๐	-	-	-
เพชรบุรี	๒๕	๕	๒๕๕	๕๕	๑๖	-	-	๓๐๐	-	-	-
เขต ๑๓ ปราจีนบุรี	๑๒	๓	๒๕๕	๒๖๕	๑๓๕	-	-	๕๒๕	-	-	-
เขต ๑๖ จันทบุรี	๒๓	๓	๒๓๓	๖๐	๒๑	-	-	๓๕๐	-	-	-
นอกเขตสำรวจ	-	-	-	๑๕๐	๓๕	-	-	๒๓๓	-	๑	-

ที่มา ๑. (๒) - (๔) ศูนย์สถิติการเกษตร กองเศรษฐกิจการเกษตร "รายงานผลการสำรวจข้าวโพกล้างสีตัว" ปีเพาะปลูก ๒๕๑๔/๒๐ (มีนาคม ๒๕๒๐) เอกสารสถิติการ-

๒. (๕), (๖), (๘) สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย - เลขที่ ๒๒

หมายเหตุ จังหวัดที่เพาะปลูกแต่ไม่ปรากฏในตารางเป็นจังหวัดนอกการสำรวจของคณะสำรวจ และมีผลผลิตโดยเปรียบเทียบค่า จึงไม่พิจารณา

สุพรรณบุรี	๖๒,๔๔๓	๑๑๗,๓๕๓	๑,๘๘๐	๑๒,๑๕๒	๓๘,๔๑๔	๓,๒๐๓
นครนายก	๔,๐๕๘	๔,๒๒๕	๒,๒๗๕	๖,๐๑๕	๑๖,๔๕๕	๒,๘๑๔
เขต ๑๒						
กาญจนบุรี	๒๓,๘๐๘	๔๔,๑๖๓	๒,๔๘๕	๒๒,๒๕๐	๖๕,๔๕๘	๖,๕๒๐
ประจวบคีรีขันธ์	๒๖,๕๐๕	๖๖,๕๒๑	๒,๕๐๖	๒๐,๕๕๕	๕๘,๖๖๗	๒,๘๕๕

ตารางที่ ๖ แสดงเนื้อที่ ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของมันสำปะหลัง เปรียบเทียบปี ๒๕๑๔/๒๐ และปี ๒๕๒๐/๒๑

เขต เศรษฐกิจ	ปี ๒๕๑๔/๒๐			ปี ๒๕๒๐/๒๑		
	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (เมตริกตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (เมตริกตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
ประเทศไทย	๕,๓๗๓,๓๗๕	๑๐,๑๗๗,๘๒๘	๒,๓๑๘	๕,๑๘๗,๐๖๐	๑๐,๖๕๓,๕๒๕	๒,๐๖๘
เขต ๑						
นครพนม	๒๕,๕๒๖	๖๓,๕๐๖	๒,๔๘๕	๕๕,๓๑๕	๘๖,๐๗๖	๑,๕๕๕
สกลนคร	๕,๓๕๖	๒๑,๐๐๖	๒,๒๓๗	๒๗,๒๐๘	๕๐,๕๐๘	๑,๘๕๑
หนองคาย	๔๕,๒๘๓	๑๓๕,๓๕๕	๒,๗๖๖	๑๗๒,๕๑๑	๓๘๘,๖๕๕	๒,๒๕๓
อุดรธานี	๑๓๐,๗๓๘	๔๒๒,๖๗๖	๓,๒๓๓	๒๕๗,๗๑๕	๖๕๘,๗๕๕	๒,๖๑๕
เขต ๒						
ยโสธร	๑๘,๗๗๕	๕๖,๖๖๖	๒,๘๘๕	๕๓,๗๕๓	๑๐๒,๕๓๘	๑,๙๐๖
อุบลราชธานี	๓๑,๗๗๕	๕๓,๑๒๘	๑,๖๗๒	๓๑,๕๕๕	๕๓,๓๕๕	๑,๓๗๒
เขต ๓						
กาฬสินธุ์	๑๘๓,๕๕๕	๕๓๖,๐๕๖	๒,๓๗๕	๓๑๐,๕๓๕	๖๒๗,๒๒๐	๒,๐๑๘
ขอนแก่น	๑๕๓,๐๗๕	๒๓๘,๕๘๗	๑,๖๗๐	๕๘๘,๖๗๒	๖๓๕,๖๑๑	๑,๓๐๑
มหาสารคาม	๑๓๕,๐๕๖	๒๕๕,๘๗๗	๑,๘๙๕	๒๓๖,๓๒๖	๓๒๖,๗๕๕	๑,๓๘๓
ร้อยเอ็ด	๗๒,๐๐๕	๑๒๕,๓๕๑	๑,๗๕๗	๘๖,๖๘๓	๑๕๕,๓๒๑	๑,๘๒๗
เขต ๔						
บุรีรัมย์	๒๖๑,๗๘๘	๕๕๓,๕๗๓	๒,๒๖๗	๓๗๗,๕๖๐	๗๒๓,๕๓๕	๒,๑๕๕
ศรีสะเกษ	๑๐,๑๓๕	๒๖,๑๒๕	๒,๑๘๓	๒๒,๕๗๕	๓๖,๓๗๖	๑,๖๑๑
สุรินทร์	๕๗,๘๖๓	๑๑๕,๕๑๕	๒,๕๐๑	๓๕,๕๒๕	๖๕,๖๕๕	๑,๖๖๑
เขต ๕						
ชัยภูมิ	๒๘๕,๕๘๕	๖๗๑,๐๗๓	๒,๓๕๕	๓๒๗,๐๖๑	๖๒๑,๕๑๖	๑,๙๐๐
นครราชสีมา (๑)	๗๑๒,๑๕๖	๑,๖๐๘,๕๕๕	๒,๒๕๕	๘๓๒,๕๘๓	๑,๕๗๕,๓๓๘	๑,๘๕๐

(ตารางที่ ๖ ต่อ)

เขตเศรษฐกิจ	ปี ๒๕๑๔/๒๐			ปี ๒๕๒๐/๒๑		
	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (เมตริกตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (เมตริกตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
เขต ๖						
เลย	๒,๓๐๑	๖,๔๒๖	๒,๗๔๓	๑๖,๔๑๒	๒๔,๕๓๔	๑,๔๑๔
นครสวรรค์	๓,๗๖๐	๑๒,๖๘๖	๓,๓๗๔	๒๔,๔๕๓	๓๔,๓๐๔	๑,๑๖๔
อุทัยธานี				๒๔,๗๔๓	๔๖,๒๔๔	๓,๒๓๑
เขต ๗						
สระบุรี	๔๔,๑๘๓	๑๑๐,๖๔๖	๒,๐๕๓			
ลพบุรี				๗,๘๖๔	๑๒,๕๐๔	๑,๕๘๐
เขต ๘						
กำแพงเพชร	๗๓,๔๒๖	๒๐๓,๐๗๔	๒,๗๖๒	๗๑,๓๐๐	๑๕๖,๘๔๔	๒,๒๐๐
พิษณุโลก	๒๒,๒๐๗	๔๔,๗๘๖	๒,๐๖๐	๑๖,๒๗๓	๑๐,๑๖๒	๖๒๔
เขต ๙						
อุตรดิตถ์	๔,๔๐๔	๑๐,๖๐๔	๑,๙๖๓	๔,๘๖๐	๓๐,๓๖๑	๓,๐๕๒
เขต ๑๐						
เขียงราย				๒๗,๕๔๓	๔๓,๒๐๐	๓,๐๒๑
เขต ๑๑						
ชัยนาท	๑๐,๕๘๒	๒๑,๘๔๑	๒,๐๖๔	๔๔,๘๔๔	๑๒๐,๒๘๖	๒,๕๖๐
สุพรรณบุรี	๖๒,๔๔๓	๑๑๗,๓๔๓	๑,๘๘๐	๑๒,๑๕๒	๓๔,๔๑๔	๓,๒๐๓
นครนายก	๔,๐๕๔	๔,๒๒๔	๒,๒๗๔	๖,๐๑๔	๑๖,๔๔๔	๒,๘๑๔
เขต ๑๒						
กาญจนบุรี	๒๓,๘๐๔	๔๔,๑๖๓	๒,๔๔๔	๒๒,๒๘๐	๖๔,๕๔๔	๒,๙๐๐
ประจวบคีรีขันธ์	๒๖,๕๐๔	๖๖,๒๖๑	๒,๕๐๖	๒๐,๕๔๔	๔๔,๖๖๑	๒,๕๕๓

ตารางที่ ๖ แสดงเนื้อที่ ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของมันสำปะหลัง เปรียบเทียบปี ๒๕๑๔/๒๐ และปี ๒๕๒๐/๒๑

เขตเศรษฐกิจ	ปี ๒๕๑๔/๒๐	ปี ๒๕๒๐/๒๑
-------------	------------	------------

(ตารางที่ ๖ ต่อ)

เขต เศรษฐกิจ	ปี ๒๕๑๔/๒๐			ปี ๒๕๒๐/๒๑		
	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (เมตริกตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (เมตริกตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
เขต ๑๓						
ฉะเชิงเทรา	๒๗๖,๒๗๓	๕๘๘,๑๘๕	๒,๑๒๔	๖๗,๕๑๓	๑๓๑,๕๖๖	๑,๙๕๐
ปราจีนบุรี	๓๔๘,๒๑๐	๖๗๖,๘๕๓	๑,๙๔๔	๑๕๓,๖๖๗	๒๐๘,๘๐๕	๑,๔๕๓
เขต ๑๔						
ชลบุรี	๖๒๑,๑๖๖	๑,๒๕๕,๕๑๗	๒,๐๒๒	๓๕๖,๕๒๐	๗๓๖,๕๗๐	๒,๑๕๕
ระยอง	๕๕๗,๑๕๗	๑,๕๐๒,๕๖๖	๓,๒๐๖	๖๗๗,๗๕๑	๑,๘๕๑,๕๕๕	๒,๕๘๖
เขต ๑๖						
จันทบุรี	๑๑๓,๕๗๕	๒๔๑,๖๘๘	๒,๑๓๘	๒๓๕,๓๕๑	๗๖๗,๐๘๐	๓,๒๗๓
ตราด	๖๕,๑๓๔	๑๕๕,๖๒๘	๒,๒๗๑	๒๕,๒๒๓	๖๐,๐๓๓	๒,๔๗๘
เขต ๑๗						
จันทบุรีธานี				๑๕,๓๓๓	๖๐,๒๖๕	๕,๒๐๕
อื่น ๆ*				๓,๕๖๕	๗,๗๑๕	๑,๙๕๖

* หมายถึงรวมจังหวัดที่มีเนื้อที่เพาะปลูกต่ำกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ ไปด้วยแล้ว

ที่มา กองเศรษฐกิจการเกษตร

เขต ๑	เขต ๒	เขต ๓	เขต ๔	เขต ๕	เขต ๖	เขต ๗	เขต ๘	เขต ๙	เขต ๑๐	เขต ๑๑	เขต ๑๒	เขต ๑๓	เขต ๑๔	เขต ๑๕	เขต ๑๖	เขต ๑๗	เขต ๑๘	เขต ๑๙	เขต ๒๐	เขต ๒๑	เขต ๒๒	เขต ๒๓	เขต ๒๔	เขต ๒๕	เขต ๒๖	เขต ๒๗	เขต ๒๘	เขต ๒๙	เขต ๓๐	เขต ๓๑	เขต ๓๒	เขต ๓๓	เขต ๓๔	เขต ๓๕	เขต ๓๖	เขต ๓๗	เขต ๓๘	เขต ๓๙	เขต ๔๐	เขต ๔๑	เขต ๔๒	เขต ๔๓	เขต ๔๔	เขต ๔๕	เขต ๔๖	เขต ๔๗	เขต ๔๘	เขต ๔๙	เขต ๕๐
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

ตารางที่ ๗ แสดงการเปรียบเทียบเนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิตและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่
ของปอ ปีการเพาะปลูก ๒๕๑๘/๒๐ และปี ๒๕๒๐/๒๑

เขตเศรษฐกิจ และจังหวัด	ปีการเพาะปลูก ๒๕๑๘/๒๐			ปีการเพาะปลูก ๒๕๒๐/๒๑		
	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่(กก.)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่(กก.)
รวมทั้งประเทศ	๑,๐๐๘,๖๔๘	๑๘๓,๓๒๔	๑๘๒	๑,๓๑๘,๔๘๖	๒๒๗,๗๘๗	๑๗๒.๖
เขต ๑						
นครพนม	๕๘	๑๒	๒๐๓	๒๓,๘๘๘	๒,๖๓๗	๑๑๒
สกลนคร	๖,๖๓๑	๘๖๖	๑๓๑	๑๕,๖๖๖	๒,๐๗๒	๑๓๒
หนองคาย	๒๖,๘๗๖	๕,๒๐๐	๑๙๓	๑๘,๗๑๓	๔,๒๕๕	๒๒๘
อุดรธานี	๔๕,๗๐๒	๘,๔๓๑	๒๐๖	๑๐๓,๖๑๓	๒๑,๒๓๒	๒๐๕
เขต ๒						
ยโสธร	๖๘,๘๗๓	๑๕,๔๐๕	๒๒๓	๗๒,๓๘๓	๑๑,๒๖๕	๑๕๕
อุบลราชธานี	๕๖,๐๓๔	๘,๕๖๗	๑๖๐	๑๐๘,๑๓๖	๑๓,๐๘๐	๑๒๑
เขต ๓						
กาฬสินธุ์	๒๗,๓๐๒	๘,๕๖๘	๓๑๔	๒๗,๕๖๔	๗,๕๖๖	๒๗๗
ขอนแก่น	๘๑,๑๘๔	๑๕,๘๘๔	๑๖๔	๑๘๔,๖๔๗	๒๕,๗๕๐	๑๓๘
มหาสารคาม	๑๘๖,๔๑๒	๒๗,๕๓๐	๑๕๐	๖๑,๑๕๗	๗,๕๒๓	๑๒๓
ร้อยเอ็ด	๘,๕๐๘	๑,๕๕๕	๑๘๗	๓๘,๔๐๕	๖,๘๕๗	๑๗๘
เขต ๔						
บุรีรัมย์	๑๑๘,๒๗๒	๒๖,๓๘๕	๒๒๓	๕๐,๗๗๖	๑๐,๘๘๗	๒๐๖
ศรีสะเกษ	๑๖,๘๘๔	๑,๕๐๔	๘๘	๘๐,๐๕๖	๑๒,๕๒๘	๑๕๕
สุรินทร์	๓๒,๘๑๗	๗,๓๐๓	๒๒๒	๕๔,๖๒๒	๑๘,๘๖๖	๑๘๘
เขต ๕						
ชัยภูมิ				๓๘๐,๗๖๐	๗๖,๕๐๖	๒๐๑
นครราชสีมา				๑๑,๐๒๕	๕๓๘	๔๘
เขต ๖						
เลย				๓๑,๓๑๘	๔,๕๖๖	๑๔๓
เขตอื่น ๆ				๑๖,๗๐๒	๑,๕๕๕	๘๗

* หมายถึงรวมจังหวัดที่มีเนื้อที่เพาะปลูกต่ำกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ ไปด้วยแล้ว

ที่มา กองเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ ๔ แสดงการเปรียบเทียบเนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของจำพวก
ปี ๒๕๑๙/๒๐ และปี ๒๕๒๐/๒๑

	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ (ก.ก.)	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ (ก.ก.)
ประเทศไทย	๒๓๕,๐๓๘	๑๑๓,๖๐๓,๓๐๖	๑๓๙	๑,๐๓๙,๕๐๘	๕๓,๘๖๘	๕๑
<u>เขต ๑</u> อุดรธานี	๑,๐๒๐	๒๒๖,๙๕๐	๒๒๓	-	-	-
<u>เขต ๓</u> ขอนแก่น	๑๘๓	๓,๑๓๙	๑๗	-	-	-
<u>เขต ๕</u> นครราชสีมา	๓,๕๐๐	๑,๑๕๑,๑๑๑	๓๒๙	๓,๐๘๔	๑๘๕	๖๐
<u>เขต ๖</u> นครสวรรค์	๕๑,๘๐๘	๑๒,๒๓๑,๐๓๕	๑๓๘	๕๓,๘๖๘	๓,๕๑๕	๖๖
เพชรบูรณ์	๒๕,๒๖๖	๕,๒๕๕,๖๑๑	๑๖๘	๑๘๘,๓๒๕	๑๘,๕๓๖	๙๘
เลย	๕๓,๐๐๓	๘,๑๑๐,๕๘๕	๑๕๒	๓,๘๕๕	๘๘๕	๑๑๓
อุทัยธานี	๒,๙๓๓	๓๕๐,๐๕๐	๑๒๐	-	-	-
<u>เขต ๗</u> ลพบุรี	-	-	-	๓๓,๘๒๑	๖,๖๑๖	๕๐
สระบุรี	-	-	-	๕๖,๑๐๓	๓,๕๐๖	๑๕๖
<u>เขต ๘</u> กำแพงเพชร	๑,๘๕๐	๑๕๘,๐๐๐	๘๕	๓๖,๕๘๓	๑๐,๓๕๖	๑๕๕
ตาก	๓๐,๘๘๖	๓,๘๕๕,๖๓๐	๑๒๕	๒๓,๕๕๑	๓,๒๓๘	๑๑๓
พิจิตรโลก	๕,๓๓๐	๓๕๓,๕๐๐	๑๕๘	๖,๖๕๕	๓๓๓	๑๑๖
<u>เขต ๙</u> น่าน	๕,๘๑๐	๓๘๓,๕๕๐	๑๓๕	๑,๑๓๑	๕๕	๘๑
แพร่	๒๑,๕๓๓	๓,๓๑๖,๘๓๕	๑๓๖	๓๓,๘๕๕	๓,๓๓๕	๑๐๐
ลำปาง	๑,๑๒๕	๒๘๑,๒๕๐	๒๕๐	๒,๓๓๘	๒๕๑	๑๒๖
สุโขทัย	๒๕๓,๑๓๘	๕๕,๓๘๕,๕๖๐	๑๘๕	๓๐๖,๘๕๑	๑๑,๐๖๖	๓๖
อุตรดิตถ์	๕๓,๐๘๘	๑๑,๓๓๓,๘๐๐	๒๒๓	๓๓,๕๕๕	๓,๕๘๕	๕๖
<u>เขต ๑๐</u> เชียงใหม่	๖๕,๐๓๓	๑๕,๕๓๕,๕๖๐	๒๒๓	๑๑๘,๓๘๐	๑๕,๕๖๘	๑๓๑
เชียงใหม่	๒,๑๑๕	๒๕๐,๖๐๐	๑๑๕	๒๕,๓๕๕	๓,๓๕๓	๑๓๖
แม่ฮ่องสอน	๑๑,๘๕๐	๓,๓๕๓,๕๖๐	๒๘๓	๑๕,๖๕๘	๓,๑๑๕	๑๕๘
ลำพูน	๕,๖๕๕	๓๕๘,๓๐๐	๓๕	๒,๕๑๓	๒๕๐	๕๕
<u>เขต ๑๑</u> ชัยนาท	๘๓	๑๑,๓๑๕	๑๓๑	-	-	-
สุพรรณบุรี	๕๕๐	๘๖,๕๐๐	๑๕๐	-	-	-
<u>เขต ๑๒</u> เพชรบุรี	๕,๕๖๑	๘๘๕,๐๑๓	๑๓๕	-	-	-
ประจวบคีรีขันธ์	๘๖๓	๑๕๐,๑๐๐	๒๑๕	-	-	-
กาญจนบุรี	๕,๑๐๐	๕๑๕,๐๐๐	๑๓๕	-	-	-
<u>เขต ๑๓</u> ฉะเชิงเทรา	๓,๓๓๐	๓๓๓,๐๐๐	๑๐๐	๒,๓๓๖	๓๕๑	๑๖๓
ปราจีนบุรี	-	-	-	๒,๓๒๓	๓๒๕	๑๖๓
อื่น ๆ *	-	-	-	๒,๓๑๐	๓๒๖	๑๖๕

* รวมจังหวัดที่มีเนื้อที่เพาะปลูกต่ำกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ ที่มา ศูนย์สถิติการเกษตร กองเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ ๘ แสดงมูลค่าของพืชเกษตรเศรษฐกิจที่ส่งเป็นสินค้าออกระหว่างปี ๒๕๑๐-๒๕๖๐

(ล้านบาท)

	๒๕๑๐	๒๕๑๑	๒๕๑๒	๒๕๑๓	๒๕๑๔	๒๕๑๕	๒๕๑๖	๒๕๑๗	๒๕๑๘	๒๕๑๙	๒๕๖๐
๑. ข้าว	๔,๖๕๓	๓,๗๗๕	๒,๕๕๕	๒,๕๑๖	๒,๕๐๔	๔,๕๓๗	๓,๕๕๔	๔,๗๗๘	๕,๘๕๓	๘,๖๐๓	๑๓,๕๐๕
๒. ยาง	๑,๕๗๔	๑,๘๑๖	๒,๖๖๔	๒,๒๓๒	๑,๕๐๕	๑,๘๖๒	๔,๕๗๓	๕,๐๓๕	๓,๕๗๔	๕,๒๘๑	๖,๒๐๓
๓. ข้าวโพด	๑,๕๓๑	๑,๖๕๗	๑,๗๖๗	๑,๕๖๕	๒,๒๘๖	๒,๐๘๕	๒,๕๖๕	๖,๐๗๘	๕,๗๐๕	๕,๖๗๖	๓,๒๖๒
๔. มันสำปะหลัง	๗๖๖	๗๗๒	๘๗๖	๑,๒๒๓	๑,๒๕๐	๑,๕๕๗	๒,๕๓๗	๓,๘๓๖	๔,๕๕๗	๗,๕๑๗	๗,๖๘๔
๕. น้ำตาล	๓๗	-	๕๗	๕๕	๓๘๒	๑,๖๖๔	๑,๑๖๑	๓,๗๕๗	๕,๖๕๖	๖,๘๕๓	๗,๓๒๐
๖. ปอ	๘๖๖	๖๗๔	๗๘๐	๗๑๕	๕๓๕	๑,๐๘๗	๑,๐๕๕	๘๕๕	๖๕๓	๕๗๕	๓๖๐
๗. ถั่วเขียว	๑๒๒	๑๓๒	๒๑๕	๒๕๕	๒๕๕	๒๗๗	๓๗๕	๕๕๕	๕๖๕	๕๕๖	๕๒๕ ^{๒/}
๘. ใบยาสูบ	๑๕๗	๑๕๕	๑๕๕	๑๕๗	๒๓๖	๒๘๕	๓๐๕	๕๕๕	๕๖๕	๖๕๕	๗๖๑
๙. ข้าวฟ่าง	๑๐๘	๕๖	๖๖	๑๐๓	๑๕๗	๑๓๘	๒๕๑	๕๖๖	๕๘๖	๓๗๕	๓๑๐
๑๐. ปุ๋ยหมัก	๕๕	๑๓๒	๑๐๒	๑๓๕	๑๕๑	๑๕๕	๑๗๕	๑๕๕	๑๖๕	๒๗๑	๒๓๓

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

๑/ ตัวเลขเบื้องต้น ที่มา กรมศุลกากร

๒/ มูลค่าส่งออกเพียง มกราคม-ตุลาคม ๒๕๖๐

ความผูกพันและอัตราแลกเปลี่ยนของเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกากับเงินบาท

โดย สุพจน์ จุฬอนันตธรรม
๓๑ มกราคม ๒๕๒๑

(๑) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเศรษฐกิจมิได้เริ่มมีความสำคัญจนกระทั่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประกอบกับภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เงินสกุลดอลลาร์มีความสำคัญเพิ่มขึ้น ในขณะที่เงินปอนด์สเตอร์ลิงของอังกฤษเริ่มมีความสำคัญน้อยลงทุกทีในเศรษฐกิจการเงินระหว่างประเทศ ในระบบค่าเสมอภาคที่ปรับได้ (adjustable peg system) ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เงินดอลลาร์มีค่าคงที่เทียบกับทองคำ (๑ ดอลลาร์ = ๐.๘๘๕๖๖๗ กรัมทองคำ) ก่อนกรกฎาคม ๑๙๗๑ (๒๕๑๔) สหรัฐอเมริกาพร้อมเสมอที่จะแลกเงินดอลลาร์กับทองคำในอัตราทางการดังกล่าวกับธนาคารกลางหรือกระทรวงคลังของต่างประเทศที่ไม่ต้องการจะถือดอลลาร์ไว้ เงินสกุลดอลลาร์จึงกลายเป็นเงินสกุลที่ใช้เป็น "หน่วยวัดค่า" (numeraire) ระหว่างประเทศสำหรับเงินสกุลอื่น ๆ ไปในตัวด้วย ในวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๑๙๗๓ (๒๕๑๖) ประเทศไทย ซึ่งเป็นสมาชิกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ประกาศค่าเสมอภาคเทียบกับทองคำในอัตรา ๑ บาท = ๐.๐๘๒๗๒๕๔ กรัมทองคำ ดังนั้น อัตราแลกเปลี่ยนของเงินดอลลาร์เทียบกับเงินบาทจึงเท่ากับ ๒๐.๕๐ บาทต่อดอลลาร์

(๒) ตามหลักเดิมของกองทุนการเงินระหว่างประเทศก่อนปลายปี ๑๙๗๑ (๒๕๑๔) นั้น ประเทศไทย (ประเทศสมาชิก) มีพันธะที่จะรักษาอัตราแลกเปลี่ยนของตนมิให้ขึ้นลงเกินกว่า ๑ เปอร์เซ็นต์ของอัตราค่าเสมอภาค วิธีทำคือ ธนาคารแห่งประเทศไทย (กองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน) จะทำการซื้อดอลลาร์ไม่จำกัดจำนวนในอัตรา ๒๐.๕๕๒ บาทต่อดอลลาร์ (ขายบาทไม่จำกัดจำนวน) และจะขายดอลลาร์ไม่จำกัดจำนวน (ซื้อบาทไม่จำกัดจำนวน) ในอัตรา ๒๑.๐๐๔ บาทต่อดอลลาร์ ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราต่างประเทศสกุลอื่น ๆ เทียบกับเงินบาทจะขึ้นลงได้ไม่เกิน ๒ เปอร์เซ็นต์ของค่าเสมอภาค ในระบบนี้ ประเทศสมาชิกสามารถปรับอัตราค่าเสมอภาคของเงินสกุลของตนเสียใหม่ได้ เช่น เกิน ๑๐ เปอร์เซ็นต์โดยได้รับอนุมัติจากกองทุนฯ และค่ากว่า ๑๐ เปอร์เซ็นต์โดยเพียงแจ้งให้กองทุนทราบเท่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาดุลชำระเงินของตนที่ "ขาดดุลขั้นมูลฐาน" (fundamental disequilibrium) กองทุนฯ มิได้ให้คำนิยามไว้ว่า การขาดดุลขั้นมูลฐานเป็นการขาดดุลชำระเงินอย่างไร ได้มีการตีความว่า การขาดดุลขั้นมูลฐานเป็นการขาดดุลจำนวนมากและเรื้อรังติดต่อกันเป็นเวลาหลาย ๆ ปี

(๓) เมื่อประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มมีปัญหาทางด้านดุลชำระเงิน โดยเริ่มจากปลายทศวรรษที่ ๑๙๕๐ เรื่อยมาจนกลายเป็นการขาดดุลเรื้อรังนั้น สหรัฐอเมริกามีอาจจะแก้ปัญหาคาดดุลชำระเงินของตนเอง โดยการปรับอัตราแลกเปลี่ยนของดอลลาร์เสียใหม่ได้ เพราะว่าเงินสกุลดอลลาร์กลายเป็นสกุลหน่วยวัดค่าระหว่างประเทศและเป็นเงินสกุลที่ประเทศต่าง ๆ เก็บไว้มากที่สุดในรูปของสินทรัพย์สำรองระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกัน ประเทศสำคัญอุตสาหกรรมทั้งหลาย

ที่มีดุลชำระเงินเกินดุลมาก ๆ ไม่ยอมเพิ่มค่าเงินของตน อย่างไรก็ตาม หลังจากที่สหรัฐอเมริกาใช้นโยบายที่เรียกว่า "beneign neglect" เช่น เลิกปรับแลกดอลลาร์กับทองคำ เพิ่มภาษีขาเข้าพิเศษ (surcharge) ๑๐ เปอร์เซ็นต์ในกลางกรกฎาคม ๑๙๕๑ ประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญของโลกจึงได้ประนีประนอมกัน เพื่อรักษาระบบการเงินระหว่างประเทศระบบค่าเสมอภาคที่ปรับได้ไว้ โดยมีการปรับอัตราแลกเปลี่ยนกันเสียใหม่ สหรัฐอเมริกาได้ลดค่าเงินของตนเองลงไป ๗.๘ เปอร์เซ็นต์ โดยที่ ๑ ดอลลาร์มีค่าเสมอภาคเท่ากับทองคำ ๐.๘๘๕๑๓ กรัม และให้อัตราแลกเปลี่ยนขึ้นลงได้ไม่เกิน ๒.๒๕ เปอร์เซ็นต์ของอัตราค่าเสมอภาคหรือที่เรียกเสียใหม่ว่าอัตรากลาง (central rate) การลดค่าเงินดอลลาร์ในครั้งนี้ได้ช่วยแก้ปัญหาดุลชำระเงินของสหรัฐอเมริกาในทันทีทันใด เพราะว่าการส่งออกและการสั่งซื้อเข้ามีความล่าช้าในการโต้ตอบต่อการเปลี่ยนแปลงราคา นอกจากการปรับอัตราแลกเปลี่ยนในครั้งนี้ที่เรียกกันว่า Smithsonian realignment นั้น มิได้ช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานของระบบการเงินระหว่างประเทศ ระบบค่าเสมอภาคที่ปรับได้ ในที่สุดสหรัฐอเมริกาประกาศลดค่าเงินดอลลาร์อีกครั้งหนึ่งในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ โดยลดค่าลง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ๑ ดอลลาร์มีค่าเท่ากับทองคำ ๐.๗๖๖๖๒ กรัม ก่อนที่จะปล่อยให้เงินสกุลของตนลอยตัวในเวลาต่อมา ในเดือนมีนาคม ๑๙๗๓ (๒๕๑๕) ระบบการเงินระหว่างประเทศระบบค่าเสมอภาคที่ปรับได้จึงสิ้นสุดลง เรากล่าวได้ว่า ในปัจจุบันโลกได้มีระบบการเงินระหว่างประเทศอะไรเป็นที่แน่นอน บางท่านอาจกล่าวได้ว่า เรายังไม่มีระบบ (system) เรายังแต่เพียง regime เท่านั้น บางประเทศปล่อยให้เงินของตนเองลอยตัวโดยมีการควบคุม (discretionary managed floating) บางประเทศ เช่น กลุ่มตลาดรวมยุโรปให้เงินสกุลของตนร่วมกันหรือผูกกันลอยตัวกับเงินสกุลอื่น ๆ บางประเทศ (ส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา เศรษฐกิจ) ผูกเงินของตนไว้กับสกุลใดสกุลหนึ่ง เช่น ผูกไว้กับดอลลาร์ หรือ ปอนด์สเตอร์ลิง เป็นต้น

(๔) ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองจนกระทั่งก่อนปี ๑๙๖๓ (๒๕๐๖) นั้น ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายเงินตราต่างประเทศหลายอย่าง เช่น ใช้ระบบการควบคุมโดยตรง (ปี ๑๙๕๖) ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา (๑๙๕๗-๑๙๕๘) และใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนขึ้นลงได้พอสมควร (๑๙๕๘-๑๙๖๓) ที่กล่าวว่า ในช่วงระหว่างปี ๑๙๕๕-๑๙๖๓ (๒๕๔๘-๒๕๐๖) อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทขึ้นลงได้พอสมควร เพราะว่าภายหลังการยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราแล้ว ประเทศไทยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนอัตราเดียว โดยถือเอาอัตราตลาดเสรีเป็นเกณฑ์เทียบค่าเงินตราต่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนในขณะนั้นจึงเท่ากับ ๕๔ บาทต่อปอนด์ หรือ ๒๐.๗ บาทต่อดอลลาร์ สหรัฐอเมริกา อัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราต่างประเทศเทียบเงินบาทขึ้นลงไม่เกิน ๓ เปอร์เซ็นต์ของระดับอัตราเฉลี่ยเฉลี่ยในระหว่างปี ๑๙๕๕-๑๙๖๓ อัตราค่าเสมอภาคที่ประเทศไทยได้ประกาศในเดือนธันวาคม ซึ่งเท่ากับ ๒๐.๘๐ บาทต่อดอลลาร์จึงประมาณได้ว่าเป็นอัตราที่ใกล้เคียงอัตราตลาดเสรีในขณะนั้น

ประเทศไทยได้ประกาศลดค่าเงินบาทตามการลดค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาทั้ง ๒ ครั้ง

ในเดือนธันวาคม ๑๙๕๕ ก็ให้มีพระราชกฤษฎีกา แลก เปลี่ยน จึง เท่ากับ อัตราแลกเปลี่ยนของ เป็นระบบการเงินช

เมื่อเงิน

ดังนั้น ถ้าเงินดอลลาร์

ดังนั้น ระหว่างเดือน

อัตราแลกเปลี่ยนของ

เทียบกับเงินบาทซึ่งถ

เปลี่ยนไปในลักษณะที่

(๕) ใ

ภาคหรืออัตรากลางนั้น

ไทยควรเพิ่มค่าเงินบาท

ช่วยลดเงิน เพื่อภายใน

ลดค่าเงินบาทเพราะก

แต่กลับจะมีผลทำให้

Bangkok Post วัน

ไม่ควรปล่อยให้เงินบาท

มีผลต้องทำให้กองทุนร

ตลอดเวลา (ทุกวัน?

ผมคิดว่า

แม้หลายประการ กา

กับการที่รัฐบาลเก็บภา

ราคามีค่าน้อยกว่าหนึ่ง

มีความยืดหยุ่นทางด้าน

ที่คิด เป็น เงินบาทเลว

ลดค่าเงินจึงทำให้เกิด

การลดค่าเงินใหม่ ๆ

มิได้มีอำนาจต่อรองมา

จากนี้ ระดับราคาภาย

อย่างไรต่อการเพิ่มขึ้น

* เป็น เหตุผลที่ผมคิด

ในเดือนธันวาคม ๑๙๗๑ (๒๕๑๔) และในเดือนเมษายน ๑๙๗๓ แต่ต่อมาในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๑๙๗๓ ก็ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคใหม่โดยให้ ๖ บาท = ๑๐๐๓๖๘๓๑ กับทองคำ อัตราแลกเปลี่ยนจึงเท่ากับ ๒๐ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา กองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนจะรักษาอัตราแลกเปลี่ยนของเงินดอลลาร์เทียบเงินบาทให้อยู่ในช่วง ๑๙.๕๕-๒๐.๕๕ บาทต่อดอลลาร์ ซึ่งเป็นระบอบการเงินของประเทศไทยที่โต้แย้งไว้กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

เมื่อเงินสกุลบาทผูกมัดกับดอลลาร์เช่นนี้ เงินบาทจะมีค่าเปลี่ยนแปลงตามค่าเงินดอลลาร์ ดังนั้น ถ้าเงินดอลลาร์มีค่าน้อยลงเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ ที่ลอยตัวอยู่ เงินบาทจะลดค่าตามไปด้วย ดังนั้น ระหว่างเดือนกันยายน ๑๙๗๑ (๒๕๑๔) มาจนไตรมาสที่ ๒ ของปี ๑๙๗๗ (๒๕๒๐) นั้น อัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลคู่ค้าสำคัญ ๆ อังกฤษ เยอรมันนี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และฮ่องกง เทียบกับเงินบาทซึ่งถ่วงน้ำหนักโดยการค้า (trade-weighted effective exchange rate) เปลี่ยนไปในลักษณะที่เงินบาทมีค่าน้อยลง ๑๐-๒๕ เปอร์เซ็นต์

(๕) ปัญหาที่เราสนใจกันในขณะนี้คือ เงินสกุลบาทที่เทียบกับดอลลาร์ในอัตราค่าเสมอภาคหรืออัตรากลางนั้น เป็นอัตราสูงหรือต่ำกว่าอัตราดุลยภาพ ได้มีผู้แสดงความเห็นไว้ว่า ประเทศไทยควรเพิ่มค่าเงินบาท เทียบกับดอลลาร์ เช่น เป็น ๑๙.๕๕ บาทต่อดอลลาร์ เพราะว่าจะเป็นการช่วยลดเงินเพื่อภายในประเทศ (สยามรัฐ ๑๖ มกราคม ๒๕๒๑) บางท่านมีความเห็นว่าจะไม่ควรลดค่าเงินบาทเพราะการลดค่าเงินบาทเทียบกับดอลลาร์ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาการค้าและดุลชำระเงิน แต่กลับจะมีผลทำให้เกิดเงินเพื่อขึ้นแทน (เพราะว่า สินค้าออกของเรามีความยืดหยุ่นค่อนข้างต่ำ Bangkok Post วันที่ ๙, ๑๙๗๔) นอกจากนี้ ท่านคนเดียวกันนี้ยังมีความเห็นอีกว่า ประเทศไทยไม่ควรปล่อยให้เงินบาทลอยตัว เพราะว่า อัตราแลกเปลี่ยนจะขึ้นลงตามฤดูกาลส่งออกและการสั่งเข้า มีผลต้องทำให้กองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนจะต้องเข้าไปแทรกแซงในตลาดเงินตราต่างประเทศ ตลอดเวลา (ทุกวัน?) เพื่อรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนที่เจ้าหน้าที่การเงินได้ประกาศไว้

ผมคิดว่า การลดค่าเงินโดยตัวของมันเองจะมีผลทำให้เกิดเงินเพื่อหรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อแม้หลายประการ การลดค่าเงินมีผลทำให้สินค้าเข้าและสินค้าออกที่คิดเป็นเงินบาทมีราคาสูงขึ้น มีลักษณะคล้าย ๆ กับการที่รัฐบาลเก็บภาษีต่อหน่วยสินค้าเข้าเพิ่มขึ้น ถ้าความยืดหยุ่นของสินค้าเข้าต่อการเปลี่ยนแปลงราคามีค่าน้อยกว่าหนึ่ง มูลค่าสินค้าเข้าที่คิดเป็นเงินบาทจะเพิ่มขึ้น และเนื่องจากสินค้าออกของไทยมีความยืดหยุ่นทางด้านอุปทานต่อการเปลี่ยนแปลงราคาค่อนข้างต่ำ การลดค่าเงินอาจทำให้ดุลการค้าที่คิดเป็นเงินบาทเลวลง ซึ่งส่งผลต่อการลดรายจ่ายภายในประเทศลง ดังนั้น มองในแง่นี้แล้ว การลดค่าเงินจึงทำให้เกิด deflationary pressure โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเวลาหลังจากการลดค่าเงินใหม่ ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ซึ่งสภาพแรงงานหรือกลุ่มผลประโยชน์มิได้มีอำนาจต่อรองมากพอเพียงที่จะทำให้เกิดเงินเพื่อที่เรียกว่า cost-push inflation นอกจากนี้ ระดับราคาภายในประเทศจะเพิ่มขึ้นอย่างน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับว่า ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น เป็นสัดส่วนอย่างไรต่อการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่แท้จริง

* เป็นเหตุผลที่ผมคิดว่า ผู้ให้ข่าวคงจะหมายถึงอย่างนั้น

สหรัฐอเมริกา
เพิ่มภาษีขาเข้า
กรรมที่สำคัญของ
ภาคที่ปรับได้ไว้
ไป ๗.๕ เปอร์เซ็นต์
เปลี่ยนชั้นลง
(central
อเมริกาในพื้นที่
แปลงราคา
nt นั้น มิได้
ได้ในที่สุด
ลง ๑๐ เปอร์เซ็นต์
อดตัวในเวลา
ภาคที่ปรับได้
เป็นที่แน่นอน
เท่านั้น บาง
ed floating)
เงินสกุลอื่น ๆ
กลยุทธหนึ่ง เช่น
นั้น ประเทศไทย
(ปี ๑๙๕๖)
ลงได้พอสมควร
ลกเปลี่ยนของ
อัตราแล้ว
ต์เทียบค่าเงิน
บาทต่อดอลลาร์
๓ เปอร์เซ็นต์
ยได้ประกาศ
อัตราตลาดเสรี
อเมริกาทั้ง ๒ ครั้ง

อย่างไรก็ตาม ถ้าในขณะที่มีการประกาศลดค่าเงินนั้น ได้มีการลดภาษีสินค้าเข้าลง ด้วย การคุ้มครองอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนสินค้าเข้าจะมีน้อยลงไป ในระยะสั้นอาจมีผลช่วยลดราคา สินค้าเข้าที่คิดเป็นเงินบาทลงได้ และในระยะยาวก็จะช่วยส่งเสริมดุลการค้าที่คิดเป็นเงินบาทและ เงินตราต่างประเทศด้วย ผลในระยะยาวคือ ผู้ผลิตสินค้าออกจะมีรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้น ส่วนผู้ผลิต สินค้าเข้าที่ได้รับการคุ้มครองจะมีรายได้ที่แท้จริงลดลง เมื่อเทียบกับก่อนที่จะมีการลดค่าเงินและการ ลดภาษีสินค้าเข้า

(๖) ผมได้พยายามลองคำนวณดูว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่เรากำหนดเทียบไว้กับดอลลาร์นั้น เป็นอัตราสูงหรือต่ำเกินไป วิธีการคำนวณก็ทำได้ โดย (ก) ผมกำหนดหา implicit exchange rate หลังจากที่ยกเลิกภาษีสินค้าเข้าและภาษีสินค้าออก โดยดูว่า ณ ระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงิน บาทเทียบเงินดอลลาร์ ณ ระดับนั้น จะมีมูลค่าการสั่งซื้อเข้าและมูลค่าการส่งออกจำนวนเท่าใด (ข) หลังจากนั้น ผมคำนวณดูว่า อัตราแลกเปลี่ยนควรจะเป็นเท่าใด ซึ่งจะทำให้มูลค่าการสั่งซื้อเข้า และมูลค่าการส่งออกได้ดุลยภาพ (ค) ในการคำนวณหาอัตราแลกเปลี่ยนที่ได้ดุลยภาพ หรือที่เรียกว่า "อัตราเงา" (shadow price) นี้ ผมได้ลองคำนวณโดยนำเอาส่วนเกินในดุลบัญชีการไหลของ เงินทุนในดุลชำระเงินมาคิดด้วย โดยเทียบกับกรณีที่มีได้นำเอาการเคลื่อนย้ายเงินทุนมาคำนวณด้วย ตัวเลขที่ใช้ในการคำนวณนั้นนำมาจากตัวเลขของดุลชำระเงินของประเทศไทย ปี ๑๙๗๖ (๒๕๑๙) ในปีนั้น ดุลบริการ ดุลเงินทุน และรายการผิดพลาดตกหล่นรวมสุทธิแล้วเท่ากับ ๙๓๖๐ ล้านบาท อัตราแลกเปลี่ยนในปีนั้น เฉลี่ยแล้ว ๒๐.๕๐ บาทต่อดอลลาร์

(๗) ผลของการคำนวณหาอัตราแลกเปลี่ยนเงาของเงินดอลลาร์เทียบกับบาทได้ผลดังนี้

- ให้ δ_m = ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของการสั่งซื้อเข้าต่อการเปลี่ยนแปลงราคา
- δ_{xr} = ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของสินค้าออกของไทย (ข้าว) ต่อการเปลี่ยนแปลงราคา
- δ_{xnr} = ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของสินค้าออกของไทยที่มีใช้ข้าวต่อการเปลี่ยนแปลงราคา
- σ_x = ความยืดหยุ่นของอุปทานของการส่งออกของไทยต่อการเปลี่ยนแปลงราคา

δ_{xr}	σ_x	δ_{xnr}	δ_m	อัตราแลกเปลี่ยนเงา ($\frac{\text{฿}}{\text{\$}}$)
	0	.5-2.5	.5	19.643-20.174 บาท (20.504-22.091 บาท)
	0	.5-2.5	1	19.623-19.682 บาท (20.348-21.17 บาท)
.363	.686	.5-2.5	.5	19.643-19.741 บาท (20.465-22.208 บาท)
.363	.686	.5-2.5	1	19.643-19.682 บาท (20.367-21.209 บาท)

หมายเหตุ ตัวเลข $\frac{\text{฿}}{\text{\$}}$ ในวงเล็บเป็นตัว เลขที่ไม่ได้นำเอาการเคลื่อนย้ายเงินทุนในดุลชำระเงิน ระหว่างประเทศมาคำนวณหาอัตราแลกเปลี่ยนเงา

ปี	สินค้า
(๑)	(๒)
๒๕๑๒-๒๕๑๔	๑,๒๕
๒๕๑๕	๑,๕๕
๒๕๑๖	๒,๐๒
๒๕๑๗	๓,๐๘
๒๕๑๘	๓,๑๕
๒๕๑๙	๓,๕๘
๒๕๒๐	
๒๕๑๘-๒๕๒๐	

ตัว
ปี ๒๕๒๑ ของธนาคาร
ที่มาของข้อมูล: ราย

มีสินค้าเข้าลง
มีผลช่วยลดราคา
เงินบาทและ
ขึ้น ส่วนผู้ผลิต
เงินและการ

(๘) จะเห็นได้ว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินที่คำนวณได้นี้ โกลด์ตราแลกเปลี่ยนกลางใน
ปัจจุบันมาก (๑๙.๕๕-๒๐.๔๕ บาทต่อดอลลาร์)
(๙) ขอบุคเข้าไว้กริบ

ไว้กับดอลลาร์นั้น
bit exchange
งกเปลี่ยนเงิน
เท่าใด

(ล้านดอลลาร์)

ปี	สินค้าเข้า	ดุลบัญชี เดินสะพัด	ดุลชำระเงิน	ทุนสำรองระ- หว่างประเทศ	(๖) = $\frac{(๕)}{(๒)}$	(๗) = $\left \frac{(๕)}{(๓)} \right $	(๘) = $\left \frac{(๕)}{(๔)} \right $
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)			
๒๕๑๒-๒๕๑๔	๑,๒๕๑.๓๗	-๒๕๕.๙๙	-๖๒.๐๒	๘๑๕.๖๗	๐.๖๕๒	๓.๑๗	๑๓.๑๕
๒๕๑๕	๑,๕๕๙.๕๗	-๑๐๙.๖๕	๑๙๐.๑๕๗	๙๖๘.๘๐	๐.๖๖๔	๘.๘๕	
๒๕๑๖	๒,๐๒๙.๖๘	-๑๙๑.๑๔	๔๑.๗๑	๑,๐๘๒.๐	๐.๕๓๓	๕.๖๕	
๒๕๑๗	๓,๐๙๕.๕๘	-๓๒๗.๗๐	๓๙๑.๗๙	๑,๕๖๔.๒	๐.๕๐๕	๔.๗๗	
๒๕๑๘	๓,๑๕๖.๘๔	-๖๘๑.๙๕	-๑๓๙.๘๒	๑,๓๖๘.๘	๐.๔๓๔	๒.๐๑	๕.๗๙
๒๕๑๙	๓,๔๘๕.๓๒	-๕๖๑.๙๖	- ๕.๐๕	๑,๕๘๕.๙	๐.๔๒๖	๓.๒๑	๓๖๖.๕๒
๒๕๒๐			-๓๖๖.๙๓*	๑,๒๐๐.๐*			๓.๒๗
๒๕๑๘-๒๕๒๐			-๑๗๐.๒๗	๑,๒๐๐.๐			๗.๐๕

ว่าการสั่งเข้า
หรือที่เรียกว่า
/การไหลของ
เมากำนวณด้วย
๖ (๒๕๑๙)
๕๓๖๐ ล้านบาท
บาทได้ผลดังนี้

ตัวเลขการขาดดุลชำระเงินในปี ๒๕๒๐ มาจากบันทึก: รื่องลักษณะของปัญหาดุลชำระเงิน

เปลี่ยนแปลงราคา
เปลี่ยนแปลงราคา
เปลี่ยนแปลงราคา

ปี ๒๕๒๑ ของธนาคารแห่งประเทศไทย ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๐
ที่มาของข้อมูล: รายงานประจำเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

บาท
บาท)
บาท
บาท)
บาท
บาท)
บาท
บาท)

ดุลชำระเงิน

นโยบายการเงิน

เอกสารหมายเลข ๔

"การดำเนินนโยบายการเงินในประเทศไทย"

โดย

ดร. นิธิศร นนทพันธุ์ธาวาทย์

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุมเล็ก

วันที่ ๑๓-๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

การดำเนินนโยบายการเงินในประเทศไทย

โดย นิมิตร นนทพันธุ์ชาวาหย์

คำราทาง เศรษฐศาสตร์มักจะให้คำนิยามของคำว่านโยบายการเงินอย่างง่าย ๆ สั้น ๆ ว่า คือการดำเนินการเพื่อควบคุมปริมาณเงินใน เศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่เจ้าหน้าที่ทางการเงิน เห็นว่าเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้น การให้คำนิยามแบบนี้ ตั้งอยู่บนสมมติฐานทางทฤษฎีที่ว่า อุปทานและอุปสงค์ของเงิน เป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ย และภายใต้สมมติฐานที่ว่าเงินทุนสามารถไหลจากประเทศที่มีดอกเบี้ยต่ำไปยังประเทศที่มีดอกเบี้ยสูงได้อย่างเสรีและระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นระบบแบบ flexible exchange rate system เพราะภายใต้ข้อสมมติฐานดังกล่าว การควบคุมอุปทานของเงินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพียงอย่างเดียว จะมีผลทางควบคุมอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศด้วย นโยบายการควบคุมปริมาณเงิน, อัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนจึง เป็นนโยบายเกี่ยวกับในแง่ทฤษฎี แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงระบบอัตราแลกเปลี่ยนของโลกไม่ได้อยู่ใน flexible exchange rate system และเงินทุนก็ไม่สามารถไหลไปมาระหว่างประเทศได้อย่างเสรี ดังนั้นแปลงของปริมาณเงินใน เศรษฐกิจจึงมีผลต่ออัตราแลกเปลี่ยนค่อนข้างน้อย และในโลกแห่งความเป็นจริง ในระยะที่ไม่ยาวนานนโยบายเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน เป็นนโยบายที่มีความเป็นอิสระจากนโยบายการควบคุมปริมาณเงินค่อนข้างมาก ในประเทศที่ตลาดเงินพัฒนาแล้วและรัฐบาลไม่เข้าไปกำหนดอัตราดอกเบี้ย ปล่อยให้อุปสงค์และอุปทานของเงิน เป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ยนโยบายควบคุมปริมาณเงินกับนโยบายกำหนดอัตราดอกเบี้ยไม่สามารถแยกออกจากกันได้และพอจะถือได้ว่าเป็นนโยบายเดียวกัน แต่ในประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย เข้าไปควบคุมอัตราดอกเบี้ย ทั้งอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของสถาบันการเงินอย่างใกล้ชิด อัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินในระบบ (organized market) จึงไม่ได้เป็นไปตามอุปทานและอุปสงค์ของเงิน แต่เป็นไปตามนโยบายเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารแห่งประเทศไทยและของรัฐบาลมากกว่า ปริมาณเงิน, อัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนในประเทศไทยจึงมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก การวิเคราะห์นโยบายการเงินในประเทศไทย จึงสามารถแยกออก เป็นนโยบายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณเงิน นโยบายการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและนโยบายการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน แต่บทความนี้จะวิเคราะห์เฉพาะสองนโยบายแรก คือ นโยบายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณเงินและนโยบายการกำหนดอัตราดอกเบี้ย

นโยบายเกี่ยวกับปริมาณเงิน

วิเคราะห์ดูจากการดำเนินการของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีผลต่อปริมาณเงินในประเทศตลอดเวลาที่ผ่านมา พอจะกล่าวได้ว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยถือคติ "ลอยตามสายชล เมื่อน้ำเชี่ยวจึงจะขวางเรือ" ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าเป็นนโยบายที่เหมาะสมต่อภาวะและโครงสร้าง

ของเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างยิ่ง และนักเศรษฐศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงทางด้านการเงินของโลกอย่างเช่น Milton Friedman ก็สนับสนุนให้กำเนินนโยบายแบบนี้ เพราะนโยบายแบบนี้มีความเหมาะสมมากสำหรับเศรษฐกิจ โกลไกทางด้านการเงินทำงานไว้ไม่เต็มที่และผู้วางนโยบาย มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปในเศรษฐกิจน้อย การจัดเก็บตัวเลขและคำนวณคร่าวๆ ต่าง ๆ ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสภาวะเศรษฐกิจล่าช้าไม่สามารถที่จะใช้ช่วยประกอบการพิจารณาหรือการตัดสินใจในการควบคุมปริมาณเงินได้ การพยายามเข้าไปเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินในเศรษฐกิจในระยะสั้น จึงเป็นไปได้ และถ้าพยายามทำอาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจมากกว่าผลดี ในประเทศแบบประเทศไทย การใช้นโยบายการเงินหรือนโยบายการคลัง เพื่อปรับระดับของอุปสงค์รวมให้อยู่ในระดับที่ต้องการแบบที่กล่าวไว้ในทฤษฎีของเคนส์สามารถจะกระทำได้เฉพาะในกรณีที่มีการแปรปรวนของระดับ เศรษฐกิจมีมากจนไม่ต้องทำการศึกษาก็รู้ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นกับ เศรษฐกิจ ถ้าพูดกันตามภาษาแพทย์ก็ถือว่าอาการเศรษฐกิจ ปรากฏชัดแจ้งจน เชื่อแนได้ว่ายาที่ให้ไม่ผิดแน่ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจะเข้าไปดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินในทิศทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ เช่นลดภาวะกดดันที่จะทำให้ระดับราคาเพิ่มขึ้นหรือกระตุ้นกิจกรรมทาง เศรษฐกิจ

ตารางที่ ๑ แสดงบัญชีแบบรวบรัดของภาคการเงิน (Consolidated Statement of the Monetary System) ส่วนแรกของบัญชีแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรค่าซึ่งเป็นที่มาของการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินในเศรษฐกิจ คือ การเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินต่างประเทศสุทธิของภาคการเงิน (ΔFX) การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินของรัฐบาลกลาง (ΔCG) ที่มีต่อภาคการเงิน การเปลี่ยนแปลงของมูลค่ารวมของสินเชื่อกับภาคการเงินขยายให้แก่ภาคเอกชน (ΔCP) และการเปลี่ยนแปลงในทรัพย์สินที่ไม่ได้จัดประเภทของภาคการเงิน (ΔUA) ส่วนที่สองแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน (ΔM₁) การเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินที่มีระดับของความเป็นเงินสูง เช่น ทรัพย์สินประเภทกึ่งเงินหรือ Quasi money (ΔQM) ซึ่งรวมเงินฝากประเภทออมทรัพย์และเงินฝากประจำของเอกชน, เงินฝากของรัฐบาล (ΔGD) พันธบัตรออมทรัพย์ของธนาคารออมสิน (SB) และเงินบาทที่รัฐบาลไทยออกสมทบในโครงการช่วยเหลือที่สหรัฐให้แก่ประเทศไทย หรือ counter-part fund (ΔCF) การเปลี่ยนแปลงของบัญชีเงินทุน (ΔCA) และการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินที่ไม่ได้จัดประเภทของภาคการเงิน หรือ unclassified liabilities (ΔUL) การเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินต่างประเทศสุทธิมีผลเนื่องมาจากดุลการชำระเงินของประเทศ ในปีประเทศไทยมีดุลการชำระเงินเกินดุล กิจกรรมในภาคต่างประเทศมีผลทำให้ปริมาณเงินในเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ในปีที่ประเทศไทยมีดุลการชำระเงินขาดดุล กิจกรรมในภาคต่างประเทศมีผลทำให้ปริมาณเงินในเศรษฐกิจลดลง การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินของรัฐบาลในมือของธนาคารกลางและธนาคารพาณิชย์มีผลต่อปริมาณเงินในทิศทางเดียวกัน เพราะการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินของรัฐบาลในมือของธนาคารกลางและธนาคารพาณิชย์มีผลมาจากการดำเนินการทางด้านคลังของรัฐบาล ถ้ารัฐบาลมีงบประมาณขาดดุล และเงินที่เอามาใช้จ่ายในส่วนที่เกินไปจ่ายรายได้ได้มากกว่าการกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย ปริมาณเงินในเศรษฐกิจจะเพิ่มขึ้นในปริมาณเท่ากับการเพิ่มขึ้นของมูลค่าของพันธบัตรรัฐบาลที่ธนาคารกลางถือ ถ้า

AGD	2,412	337	-1,066	1,497	-657	-1,416	1,997	1,863	2,957	-3,094	-200	10,008
ASB	134	132	99	97	57	77	98	145	-21	-16	22	34
ACF	-113	4	58	122	82	-78	128	39	-43	-40	21	-11
ACA	805	651	1,011	1,187	1,816	1,584	1,734	4,538	5,594	2,242	2,220	3,381
AUL	-172	1,067	-952	-19	-86	789	1,222	1,713	468	-153	1,718	-1,770
AM ₃	8,170	5,205	4,704	7,165	6,507	8,479	18,070	21,925	24,599	17,294	26,536	29,342

ตารางที่ ๑

ที่มาของการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินและการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินตามค่านิยามแบบต่าง ๆ ๑๙๖๖-๑๙๗๗
(ล้านบาท)

๑.๑ ที่มาของการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน

	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977*
ΔFX	3,302	1,089	448	-914	-2,660	-335	4,369	1,695	8,143	-1,388	-925	-3,973
ΔCG	2,744	1,127	1,449	4,382	3,893	5,217	9,345	4,420	-950	2,047	10,534	12,823
ΔCP	2,195	2,364	2,742	3,099	4,920	2,974	3,761	14,828	16,805	16,267	15,399	19,866
ΔOA	-72	614	66	597	354	624	595	983	600	1,398	1,498	626
ΔSM	8,170	5,205	4,704	7,165	6,507	8,479	18,070	21,925	24,599	17,294	26,536	29,342

๑.๒ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน

	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977*
ΔM ₁	1,739	1,050	1,579	704	1,458	1,998	3,384	5,106	3,272	1,774	5,645	7
ΔQM ₁	3,519	2,901	2,977	3,577	3,827	3,837	9,506	10,220	13,430	13,299	17,086	17,692
ΔM ₂	5,258	3,951	4,556	4,281	5,285	5,835	12,890	15,326	16,702	15,073	22,731	17,699
ΔGD	2,412	337	-1,066	1,497	-657	-1,416	1,997	1,863	2,957	-3,094	-200	10,008
ΔSB	134	132	99	97	57	77	98	145	-21	-16	22	34
ΔCF	-113	4	58	122	82	-78	128	39	-43	-40	21	-11
ΔCA	805	651	1,011	1,187	1,816	1,584	1,734	4,538	5,594	2,242	2,220	3,381
ΔUL	-172	1,067	-952	-19	-86	789	1,222	1,713	468	-153	1,718	-1,770
ΔM ₃	8,170	5,205	4,704	7,165	6,507	8,479	18,070	21,925	24,599	17,294	26,536	29,342

โลกอย่างเช่น
เหมาะสมมาก
เกี่ยวกับความ
งี่เง่าสถานะ
รวมปริมาณเงินได้
และถ้าพยายาม
ประเทศไทย การ
ห้องการแบบที่
เศรษฐกิจมีมาก
ดีกว่าอากาศ
จึงจะเข้าไป
ใจ เช่นลดภาวะ
statement
แปรค่าซึ่งเป็น
เงินต่างประเทศ
ที่มีต่อภาค
เงิน (ΔCP)
วงแสดงถึงการ
เงินสูง เช่น
ภัยและเงินฝาก
เงิน (SB)
คือ counter-
งของหนี้สินที่
การเปลี่ยนแปลง
ประเทศไทยมีดุล
ตั้งขึ้น ในปี
เงินในเศรษฐกิจ
ใช้ผลต่อปริมาณ
กลางและธนาคาร
ภาค และเงิน
ปริมาณเงินใน
กลางถือ ถ้า

- Notes:
- FX = Net Foreign Assets
 - CG = Claims on Central Government
 - CP = Claims on Private Sector
 - UA = Unclassified Assets
 - SM = Source of Change of Money Supply
 - M_1 = Currency + Demand Deposit
 - QM = Quasi Money
 - M_2 = M_1 + Quasi Money
 - GD = Central Government Deposits
 - SB = Saving and Premium Bonds
 - CF = Counterpart Funds
 - CA = Capital Accounts
 - M_3 = M_2 + GD + SB + CF + CA
 - * = ๔ เดือนแรก

ที่มา: รายงานประจำเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

เงินที่เอามาใช้จ
แต่ไม่มากเหมือน
พาณิชย์เป็นการดึง
ทุนสำรองส่วนเก
ในการนี้ที่ความต้อ
ให้ปริมาณเงินใน
มาใช้แทน แต่ใ
จะทำให้ปริมาณ
เป็นเงินทุนสำรอง
ที่ธนาคารพาณิชย์
ขยายเครดิตให้ม
๑ ล้านบาท และ
เพราะฉะนั้น เ
เป็นส่วนหนึ่งของ
เงิน เนื่องจากมี

พิจารณา

พิจารณารวมกัน
สูงขึ้นมาก ในปี
แปดแปดร้อยระ
เศรษฐกิจของตัว
อีกจะพบว่าการ
ตัวของ CG ซึ่ง
ดุลถึงเกือบ ๔,๕
เนื่องมาจากการ
๔ ปีตั้งแต่ ๑๙๗๓
กว่า ๑๕,๐๐๐ ล
เกินดุลมากเป็นป
(CG) กว่า ๑๐
เพิ่มในอัตราสูงซึ่ง

ระห

ควบคุมปริมาณ
จากลูกค้าได้

เงินที่เอามาใช้จ่ายได้มาจากการกู้จากธนาคารพาณิชย์ปริมาณเงินใน เศรษฐกิจก็มีแนวโน้ม เพิ่มขึ้น เช่นกัน แต่ไม่มากเหมือนในกรณีที่ถูกธนาคารแห่งประเทศไทย ที่เป็น เช่นนี้ก็ เพราะว่า การกู้จากธนาคารพาณิชย์เป็นการดึงเอา เงินทุนสำรองส่วนเกินของธนาคารพาณิชย์ออกมาใช้ ถ้ารัฐบาลไม่เป็นผู้เอาเงินทุนสำรองส่วนเกินนี้ออกมาใช้ธนาคารพาณิชย์จะเอาเงินทุนสำรองส่วนเกินนี้ออกให้เอกชนกู้เหมือนกัน ในกรณีที่ความต้องการเงินกู้ในภาคเอกชนมีสูง การกู้ของรัฐบาลจากธนาคารพาณิชย์มาใช้จะไม่สามารถทำให้ปริมาณเงินใน เศรษฐกิจเพิ่มขึ้น เพราะถ้ารัฐบาลไม่กู้เงินจำนวนนี้มาใช้ ส่วนหนึ่งของเงินจะยังคงเหลือเป็นเงินทุนสำรองส่วนเกินอยู่ในธนาคารพาณิชย์ เพราะเอกชนจะกู้ไปไม่หมด การเพิ่มขึ้นของเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์ขยายให้แก่ภาคเอกชน (ΔCP) ทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น เพราะเมื่อธนาคารพาณิชย์ขยายเครดิตให้แก่ นาย ก. ๑ ล้านบาท ธนาคารพาณิชย์จะลงบัญชีทางด้านทรัพย์สินว่า นาย ก. กู้เงินไป ๑ ล้านบาท และทางด้านหนี้สินว่า นาย ก. มีเงินฝากอยู่ ๑ ล้านบาท นาย ก. กู้เงินไปก็เพื่อจะใช้ เพราะฉะนั้น เงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์สร้างขึ้นเมื่อนาย ก. ไปกู้จึงมักจะเป็นเงินฝากเผื่อเรียก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุปทานของเงิน การศึกษานี้จะไม่วิเคราะห์ทรัพย์สินที่ไม่ได้จัดประเภทของภาคการเงิน เนื่องจากมีปริมาณน้อยและประกอบด้วยทรัพย์สินหลายชนิด

พิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรค่าที่มีผลต่อปริมาณเงิน จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาพร้อมกันแล้ว การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรค่ารวม (ΔSM) เริ่มมีผลในทางบวกต่อปริมาณเงินสูงขึ้นมาก ในปี ๑๙๗๒ คือเพิ่มขึ้นจาก ๘,๔๗๕ ล้านบาท เป็น ๑๘,๐๗๐ ล้านบาท ก่อนปี ๑๙๗๒ ปริมาณแปรปรวนอยู่ระหว่าง ๔,๐๐๐-๘,๐๐๐ ล้าน หลังจากปี ๑๙๗๒ ผลในทางบวกต่อปริมาณเงินใน เศรษฐกิจของตัวแปรค่าเหล่านี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นปี ๑๙๗๕ ถ้าพิจารณาให้ละเอียดลงไปอีกจะพบว่า การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของตัว SM ในปี ๑๙๗๒ มีผลเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวของ CG ซึ่งมีผลมาจากการดำเนินการทางด้านการคลังของรัฐบาลและการมีดุลการชำระเงินเกินดุลถึงเกือบ ๔,๔๐๐ ล้านบาทในปีนี้ การเพิ่มขึ้นของค่าของ SM ในระดับสูงภายหลังปี ๑๙๗๒ มีผลเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของเครดิตที่สถาบันการเงินขยายให้แก่ภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงเวลา ๔ ปีตั้งแต่ ๑๙๗๓-๑๙๗๖ มูลค่าของเครดิตที่สถาบันการเงินขยายให้แก่ภาคเอกชนเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยกว่า ๑๕,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรค่าตัวอื่น ๆ เช่น การมีดุลการชำระเงินเกินดุลมากเป็นประวัติการณ์ถึงกว่า ๘,๐๐๐ ล้านบาท ในปี ๑๙๗๔ และการเพิ่มขึ้นของหนี้ของรัฐบาล (CG) กว่า ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ในปี ๑๙๗๖ มีผลทำให้แรงกดดันที่จะทำให้ปริมาณเงินใน เศรษฐกิจเพิ่มในอัตราสูงขึ้นคงอยู่ต่อไป

ระหว่างปี ๑๙๖๖-๑๙๖๘ ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้ดำเนินการอะไรที่มีผลในการควบคุมปริมาณเงินโดยตรง มีการประกาศลดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์สามารถเรียกเก็บจากลูกค้าได้ ห้ามไม่ให้ธนาคารพาณิชย์ให้ดอกเบี้ยแก่เงินฝากประเภทเผื่อเรียกเกินกว่า $\frac{๑}{๑๐๐}$ ของ

1 เเปอร์เซ็นต์ ลดดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์จาก 4½ เหลือ 3½ เเปอร์เซ็นต์ และอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์เงินฝากออมทรัพย์ตามกฎหมายอยู่ในรูปของพันธบัตรรัฐบาลเพิ่มขึ้นจาก ๒๕ เเปอร์เซ็นต์เป็น ๕๐ เเปอร์เซ็นต์ของเงินฝากออมทรัพย์ตามกฎหมายในปี ๑๙๖๖ แต่การดำเนินการดังกล่าวไม่ได้มุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินในเศรษฐกิจ เพราะการลดอัตราดอกเบี้ย ทั้งดอกเบี้ยเงินฝากและดอกเบี้ยเงินให้กู้และการอนุญาตให้ธนาคารถือพันธบัตรรัฐบาลเป็นเงินฝากออมทรัพย์ตามกฎหมายเป็น เเปอร์เซ็นต์สูงขึ้นมีผลหักล้างกันเอง ในปี ๑๙๖๕ น้ำซึกจะไหลเชี่ยว เพราะอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินของโลกสูงขึ้นมากผิดปกติ อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ๓ เดือนในตลาดยุโรปดอลลาร์เพิ่มสูงขึ้นถึงเกือบ ๑๑ เเปอร์เซ็นต์ และธนาคารแห่งประเทศไทยสงสัยว่าจะมีการไหลของเงินทุนออกจากประเทศไทยไปยังต่างประเทศ ประกอบกับประเทศไทยเผชิญกับปัญหาดุลการชำระเงินขาดดุล เป็นครั้งแรกหลังจากที่มีดุลการชำระเงินเกินดุลติดต่อกันมาเป็นเวลานาน ในพินี้ด้วย ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเริ่มดำเนินการมาตรการเพื่อชดเชยการขยายตัวของปริมาณเงินและป้องกันการไหลของเงินทุนออกนอกประเทศโดยการเพิ่มอัตราเงินฝากออมทรัพย์ตามกฎหมายจาก ๖ เเปอร์เซ็นต์เป็น ๗ เเปอร์เซ็นต์ เพิ่มอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์จากธนาคารแห่งประเทศไทยจาก ๗ เเปอร์เซ็นต์ เป็น ๑๑ เเปอร์เซ็นต์^{๑/} และให้กองทุนรักษาระดับปรับอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทให้ลดลงถึง ๓ ครั้ง หลังจากนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยก็ไม่ได้ดำเนินการมาตรการอะไรเพื่อลดหรือเพิ่มปริมาณเงินจนกระทั่งปี ๑๙๗๔ ซึ่งน้ำเริ่มจะไหลเชี่ยวอีก

ในปี ๑๙๗๔ ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องใช้มาตรการทางการเงินอีกครั้ง เพื่อแก้ปัญหาเงินเพื่อที่เพิ่มขึ้นหลัง Oil embargo และการเพิ่มราคาน้ำมันดิบขายเห่าตัวของกลุ่มประเทศโอเปก อัตราเงินเพื่อซึ่งสูงถึง ๑๕.๕ เเปอร์เซ็นต์ (ติดตามครซหมีราคาผู้บริโภคร) ในปี ๑๙๗๓ ประกอบกับการขยายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในปี ๑๙๗๓ เพิ่มขึ้นมากผิดปกติ จะเห็นได้จากตารางที่ ๑ ว่า สินเชื่อที่สถาบันการเงินขยายให้แก่ภาคเอกชนในปี ๑๙๗๒ เพิ่มขึ้นจากของปี ๑๙๗๑ เพียงประมาณ ๓,๗๖๑ ล้านบาท แต่ในปี ๑๙๗๓ สถาบันการเงินขยายสินเชื่อให้แก่ภาคเอกชนเพิ่มขึ้นจากของปี ๑๙๗๒ ถึง ๑๔,๘๒๘ ล้านบาท ถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์สินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ขยายให้แก่ภาคธุรกิจเพิ่มขึ้นจากระดับของปี ๑๙๗๒ ถึง ๔๒.๕ เเปอร์เซ็นต์ เทียบกับอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยประมาณปีละ ๑๕.๔ เเปอร์เซ็นต์ ระหว่างปี ๑๙๖๖-๑๙๗๒ จะเห็นว่าเพิ่มขึ้นในอัตราที่น่าตกใจ ทั้งยังมีข่าวลือหนาหูว่าผู้เ้าเงินไปซื้อสินค้าเพื่อเก็งกำไรด้วย ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจำต้องดำเนินการเพื่อจำกัดการขยายตัวของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ในเดือนมกราคม ๑๙๗๔ ธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับธนาคารพาณิชย์ (Bank rate) จาก ๑๐ เเปอร์เซ็นต์ เป็น ๑๑ เเปอร์เซ็นต์ และขึ้นอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์สามารถเรียกเก็บจากลูกค้า ๑ เเปอร์เซ็นต์ในทุกประเภทของสินเชื่อ ในเดือนมีนาคมปีเดียวกัน ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิ่มอัตราเงินฝากออมทรัพย์ตามกฎหมายจาก ๗ เเปอร์เซ็นต์ เป็น ๘ เเปอร์เซ็นต์ ของเงินฝากทั้งหมดและอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์เพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากทุกชนิดยกเว้นเงินฝากเผื่อเรียกอีก ๑ เเปอร์เซ็นต์

๑/ ลดลงเหลือ ๕ เเปอร์เซ็นต์เมื่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดยุโรปดอลลาร์ลดลง เมื่อตอนปลายปี ๑๙๖๕

มาตรา

คลังของธนาคาร
ของปี ๑๙๗๔ สูงขึ้น
จึงผ่อนคลายมาตรการ
ตามกฎหมายจาก
เนื่องจากธนาคาร
ให้พันภาวะขเขา
ธนาคารพาณิชย์ของ
ของ เศรษฐกิจ
ที่กล่าว
ประเทศไทยที่เป็นอิ
ที่มีผลต่อความสาม
แห่งประเทศไทยใน
ประเทศไทยยังมีพ
พันธบัตรรัฐบาลและ
รัฐบาล และดังที่ได้
ขึ้นอยู่กับการดำเนิน
เช่นกัน

ตาราง

รัฐบาลมีงบประมาณ
การที่รัฐบาลมีงบปร
โดยความตั้งใจของ
เพื่อลดภาวะเงินเพ
automatic stab
ได้มากกว่าที่คาดเอ
โครงการต้องระงับ
จากตารางที่ ๒ ว่า
และ ๑๙๗๔^{๒/} ในปี

๒/ ในปี ๑๙๗๔
เนื่องจากเห
๒,๐๐๐ ล้าน

๕. ให้ธนาคาร
 ๖. ๕๐
 ๗. ๕๐
 ๘. ๕๐
 ๙. ๕๐
 ๑๐. ๕๐
 ๑๑. ๕๐
 ๑๒. ๕๐
 ๑๓. ๕๐
 ๑๔. ๕๐
 ๑๕. ๕๐
 ๑๖. ๕๐
 ๑๗. ๕๐
 ๑๘. ๕๐
 ๑๙. ๕๐
 ๒๐. ๕๐
 ๒๑. ๕๐
 ๒๒. ๕๐
 ๒๓. ๕๐
 ๒๔. ๕๐
 ๒๕. ๕๐
 ๒๖. ๕๐
 ๒๗. ๕๐
 ๒๘. ๕๐
 ๒๙. ๕๐
 ๓๐. ๕๐
 ๓๑. ๕๐
 ๓๒. ๕๐
 ๓๓. ๕๐
 ๓๔. ๕๐
 ๓๕. ๕๐
 ๓๖. ๕๐
 ๓๗. ๕๐
 ๓๘. ๕๐
 ๓๙. ๕๐
 ๔๐. ๕๐
 ๔๑. ๕๐
 ๔๒. ๕๐
 ๔๓. ๕๐
 ๔๔. ๕๐
 ๔๕. ๕๐
 ๔๖. ๕๐
 ๔๗. ๕๐
 ๔๘. ๕๐
 ๔๙. ๕๐
 ๕๐. ๕๐

มาตรการจำกัดการขยายตัวของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่กล่าวมาข้างบน ทำให้สภาพ
 คล่องของธนาคารพาณิชย์ลดลงอย่างรวดเร็ว การขยายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในระยะหกเดือนแรก
 ของปี ๑๙๗๔ สูงขึ้นกว่าเมื่อตอนปลายปี ๑๙๗๓ เพียง ๑๓.๔ เปอร์เซ็นต์ ธนาคารแห่งประเทศไทย
 จึงผ่อนคลายมาตรการจำกัดการขยายตัวของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ โดยการลดอัตราเงินฝากสำรอง
 ตามกฎหมายจาก ๘ เปอร์เซ็นต์ของเงินฝากเหลือ ๗ เปอร์เซ็นต์ตามเดิมในเดือนกันยายนปี ๑๙๗๔
 เนื่องจากธนาคารมีความเห็นว่าควรกระตุ้นให้ธนาคารพาณิชย์ขยายสินเชื่อมากขึ้น เพื่อจุดเศรษฐกิจ
 ให้พ้นภาวะขบเซาหลังวิกฤตการณ์น้ำมัน ในปี ๑๙๗๔, ๑๙๗๕ และ ๑๙๗๖ อัตราเพิ่มของสินเชื่อของ
 ธนาคารพาณิชย์ลดลงเหลือปีละ ๓๔.๐, ๒๔.๖ และ ๑๔.๙ เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ เนื่องจากภาวะขบเซา
 ของเศรษฐกิจ

ที่กล่าวมาข้างบนนี้เป็นการดำเนินการดำเนินการเพื่อควบคุมปริมาณเงินของธนาคารแห่ง
 ประเทศไทยที่เป็นอิสระจากการดำเนินการทางด้านคลังของรัฐบาล หรือเป็นการดำเนินการมาตรการ
 ที่มีผลต่อความสามารถในการขยายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์โดยตรง เป็นการดำเนินการของธนาคาร
 แห่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นธนาคารของธนาคารพาณิชย์และผู้ควบคุมธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่ง
 ประเทศไทยยังมีบทบาทที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง คือ บทบาทในฐานะที่เป็นธนาคารของรัฐบาล การซื้อขาย
 พันธบัตรรัฐบาลและตั๋วเงินคลังของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นการกระทำในฐานะที่เป็นธนาคารของ
 รัฐบาล และดังที่ได้อธิบายมาแล้ว การซื้อขายพันธบัตรรัฐบาลและตั๋วเงินคลังของธนาคารแห่งประเทศไทย
 ขึ้นอยู่กับการดำเนินการทางด้านคลังของรัฐบาลและมีผลทำให้ปริมาณเงินในเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง
 เช่นกัน

ตารางที่ ๒ แสดงฐานะการคลังของรัฐบาล จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี ๑๙๖๖ ถึงปี ๑๙๗๖
 รัฐบาลมีงบประมาณขาดดุลทุกปี ยกเว้นปี ๑๙๗๔ และขนาดของการขาดดุลเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นปี ๑๙๗๓
 การที่รัฐบาลมีงบประมาณขาดดุลน้อยลงในปี ๑๙๗๓ และมีงบประมาณเกินดุลในปี ๑๙๗๔ ไม่ได้เกิดขึ้น
 โดยความตั้งใจของรัฐบาลที่จะให้เป็นเช่นนั้นหรือเกิดขึ้นจากความพยายามดำเนินนโยบายการคลัง
 เพื่อลดภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงในปี ๑๙๗๓ และ ๑๙๗๔ แต่เกิดขึ้นจากการทำงานของตัว
 automatic stabilizers การเพิ่มขึ้นของราคาทำให้ฐานของภาษีใหญ่ขึ้น รัฐบาลจึงเก็บภาษี
 ได้มากกว่าที่คาดเอาไว้ ในทางตรงข้ามการเพิ่มขึ้นของราคาทำให้โครงการใช้จ่ายของรัฐบาลหลาย
 โครงการต้องระงับไป เพราะงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอเนื่องจากราคาของแพงขึ้น จะเห็นได้
 จากตารางที่ ๒ ว่า รายรับของรัฐบาลเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในขณะที่รายจ่ายเพิ่มขึ้นไม่มากในปี ๑๙๗๓
 และ ๑๙๗๔^{๒/} ในปี ๑๙๗๖ รัฐบาลมีงบประมาณขาดดุลมากเป็นพิเศษถึงเกือบ ๑๖,๐๐๐ ล้านบาท

^{๒/} ในปี ๑๙๗๔ รัฐบาลวางแผนไว้ว่าจะมีงบประมาณขาดดุลประมาณ ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท แต่
 เนื่องจากเหตุผลที่อ้างข้างบน ผลออกมามากกลายเป็นมีงบประมาณเกินดุลประมาณ ประมาณ
 ๒,๐๐๐ ล้านบาท และรัฐบาลสามารถถือถอนหนี้คืนได้ถึง ๔๕๐ ล้านบาท (ดูตารางที่ ๑)

เพราะรัฐบาลที่จัด
 การคืนให้มีการข
 โครงการเงินต้น
 มาข้างบนนี้ ถึงแ
 ประเทศไทย, ธน
 และการนำเงินสง
 การค้า เป็นนโยบาย
 พัฒนา เศรษฐกิจให้
 จุดประสงค์ของเส
 กระตุ้นระดับของเส
 การ
 แปลงของปริมาณ
 ในตารางที่ ๑.๒
 ของคำว่า "เงิน"
 ค่าในตารางที่ ๑.
 คำพูดไว้ในตาราง
 เท่ากับ M₁ ซึ่ง
 เงินฝากประเภท
 รองลงมา เงิน
 ทุนมีความเป็นเงิน
 ได้ง่ายเหมือนกัน
 ของตัวแปรค่าที่ใ
 เป็นส่วนใหญ่ ผ
 กว้าง (board c
 บท
 เงินกับการเปลี่ย
 ลักษณะการแลกเปลี่ยน
 ไม่มีความ
 ที่มีบทบาทรองอยู่
 การ เปลี่ยนแปลง
 เรื่องความล่าช้า
 ๓ แสดงอัตรา

ตารางที่ ๒

National Government Finance 1966-1976

(Millions of Baht)

Year	Revenue (+)	Expenditures (-)	Treasury deficit (-) surplus (+)	Financing								
				Net Domestic Borrowing (+)					Net Foreign Borrowing (+)	Coin Issues (+)	Net other liabilities of treasury	Use (+) of treasury cash balance
				Bank of Thailand	Commercial Banks	Gov't Saving Bank	Other	Total				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	
1966	13,119	14,296	-1,177	73	1,552	1,051	241	2,827	-153	91	284	-1,887
1967	14,855	16,511	-1,656	-471	780	331	-197	1,313	-125	33	488	351
1968	16,850	19,325	-2,475	46	696	571	185	1,352	-65	104	-776	1,016
1969	18,362	21,171	-2,809	3,699	-104	611	76	4,282	-183	68	17	-1,373
1970	18,208	24,289	-5,481	3,066	447	355	85	4,953	-68	76	222	1,198
1971	19,887	27,168	-7,281	2,193	2,345	278	24	5,040	-61	106	872	956
1972	21,532	28,823	-7,291	1,244	5,538	1,667	342	8,831	-104	27	15	-1,457
1973	27,174	32,481	-5,308	959	1,109	2,190	270	4,528	-10	39	1,912	-1,261
1974	33,187	35,182	2,006	-3,235	874	1,080	-74	2,856	-153	163	1,543	-2,204
1975	39,014	46,484	-7,470	-469	1,620	735	937	2,824	-178	70	2,324	2,431
1976	43,521	59,362	-15,841	5,485	3,119	1,633	1,071	11,133	-90	64	1,685	3,049

Source: Bank of Thailand Monthly Bulletin.

เพราะรัฐบาลที่จัดทำงบประมาณปี ๑๙๗๖ ได้ประกาศความตั้งใจไว้ว่าจะใช้นโยบายงบประมาณขาดดุล กระตุ้นให้มีการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยจัดให้มีโครงการใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้นหลายโครงการ เช่น โครงการเงินผันและโครงการสร้างอาคารที่อยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ การดำเนินการที่อธิบายมาข้างบนนี้ ถึงแม้ว่ามองดูเผิน ๆ จะเป็นการดำเนินการทางการคลัง แต่การกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย, ธนาคารออมสิน, ธนาคารพาณิชย์, การออกเหรียญกระษาปณ์ การกู้ยืมจากต่างประเทศ และการนำเงินคงคลังออกมาใช้เพื่อการนี้ มีผลต่อปริมาณเงินด้วย การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินนโยบายผสมเงินและคลัง ซึ่งในกรณีของประเทศไทย ก่อนปี ๑๙๗๖ เป็นไปตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งเป็นไปตาม long run growth plan มากกว่าการพยายามควบคุมระดับอุปสงค์รวมของเศรษฐกิจในระยะสั้นให้อยู่ในระดับที่พอใจแบบที่กล่าวถึงในทฤษฎีของเคนส์ การพยายามกระตุ้นระดับของอุปสงค์รวมในเศรษฐกิจในระยะสั้น เพิ่งจะได้กระทำกันในปี ๑๙๗๖ นี้เอง

การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรค่าที่เป็นที่มาของการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินในเศรษฐกิจในตารางที่ ๑.๑ กับการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินที่เกิดขึ้นจริงในตารางที่ ๑.๒ มีปัญหาหลายอย่าง ปัญหาแรกและเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดเป็นปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า "เงิน" ถ้านับตัวแปรค่าทุกตัวในตาราง ๑.๒ ว่าเป็นเงิน การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรค่าในตารางที่ ๑.๑ จะชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอุปทานของเงินในปริมาณที่เท่ากัน ตัวแปรค่าทุกตัวในตารางที่ ๑.๒ มีความเป็นเงินสูง แลระดับของความเป็นเงินของตัวแปรค่าเหล่านี้มีไม่เท่ากัน M_1 ซึ่งประกอบด้วยธนบัตร, เหรียญกระษาปณ์และเงินฝากเพื่อเรียกมีความเป็นเงินสูงสุด, เงินฝากประเภทออมทรัพย์และเงินฝากประจำซึ่งรวมเรียกว่า Quasi Money มีความเป็นเงินสูงรองลงมา เงินฝากของรัฐบาล, พันธบัตรออมทรัพย์ของธนาคารออมสิน, เงินทุนสมทบ และเงินกองทุนมีความเป็นเงินน้อยกว่า M_1 และ Quasi Money แต่ก็สามารถที่จะก่อให้เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนได้ง่ายเหมือนกัน แต่จะเห็นได้จากการเปรียบเทียบตารางที่ ๑.๑ และ ๑.๒ ว่า การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรค่าที่เป็นแหล่งที่มาของเงินก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ M_1 และ Quasi Money เป็นส่วนใหญ่ ผลบวกของ M_1 กับ Quasi Money นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่าคำนิยามของเงินแบบกว้าง (broad definition of money) หรือ M_2

บทความนี้จะไม่พยายามวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินกับการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาและ/หรือระดับการผลิต เพราะตามความเห็นของผู้เขียนเอกลักษณ์การแลกเปลี่ยน $MV \equiv PQ$ เป็นความจริงที่โต้แย้งไม่ได้ การวิเคราะห์ที่ผลออกมาว่า ปริมาณเงิน

ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับราคา (P) หรือ ปริมาณการผลิต (Q) จึงเป็นการวิเคราะห์ที่มีข้อบกพร่องอย่างแน่นอน ข้อบกพร่องอาจจะเนื่องมาจากการวัดตัวเลขไม่ดีพอ, การสมมติวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของตัว velocity (V) การให้คำนิยามของคำว่าเงินผิดพลาด การสมมติพิจารณาเรื่องความล่าช้าของการปรับตัว (lagged adjustment) หรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน ตารางที่ ๓ แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินตามนิยามแบบต่าง ๆ GNP ตามราคาคงที่ และตามราคา

ตารางที่ ๓

การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินและการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตและระดับราคา ๑๙๖๖-๑๙๗๗
(ร้อยละต่อปี)

Year	M ₁	M ₂	M ₃	P ¹	GNP(real)	GNP(Money)
1966	13.5	23.0	22.5	4.0	12.2	12.0
1967	7.2	14.1	11.7	4.3	7.9	10.7
1968	10.1	14.2	9.5	1.8	8.6	10.8
1969	4.1	11.7	13.2	2.4	7.8	11.0
1970	8.1	12.9	10.6	-0.1	7.4	10.6
1971	10.3	12.6	12.4	0.4	7.9	10.6
1972	15.8	24.0	23.6	4.8	4.3	11.4
1973	20.5	23.0	22.1	15.5	10.3	13.2
1974	10.9	20.3	21.1	24.3	5.4	12.5
1975	5.3	15.3	12.2	5.3	5.0	10.8
1976	16.1	20.0	16.7	4.2	5.7	11.1
1977*	10.0			8.0	6.2(8.2)	

Notes: 1. ดรรชนีราคาผู้บริโภคทั้งประเทศ

* ประมาณการ

ปีปัจจุบัน และก
ยามว่าง

นโ

อน

มากและมีการผลิต

อัตราดอกเบี้ยสูง

อุปทานเป็นค่ากำ

ประการด้วยกัน

ปัญหาแรก นโยบาย

market) ซึ่งยัง

ซึ่งอัตราดอกเบี้ย

ประเทศไทย ก

distortion

ยอมได้ดอกเบี้ยที่

ปัญหาข้อที่สอง

ก็คือ ผู้ที่จะได้รับ

การให้บุคคลประ

ค้าประกันที่ผิดพลาด

ที่จะถูกจากตลาด

ต่ำเกินไปสำหรับ

ในอัตราดอกเบี้ย

ปัญหาข้อที่สาม

และถ้าหากว่าเรา

เพิ่มขึ้นไม่ได้ถ้า

เป็นการส่งเสริม

หรือเท่ากับอัตรา

เงิน ยิ่งในปัจจุบัน

จึงใจที่จะให้คน

อัตราดอกเบี้ยใ

ก

ขึ้นจะทำให้อัตรา

ปีปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงของครรชนีราคาผู้บริโภคเพื่อทำหน้าผู้อ่านจะได้ไปวิเคราะห์กันเองใน ยามว่าง

นโยบายเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย

ธนาคารแห่งประเทศไทยเชื่อตามทฤษฎีของเคนส์ว่า ดอกเบี้ยต่ำจะชักจูงให้มีการลงทุน มากและมีการผลิตและการจ้างงานในระดับสูง ซึ่งจะวกกลับมาทำให้มีการออมในระดับสูง จึงกำหนด อัตราดอกเบี้ยสูงสุดทั้งสำหรับเงินฝากและสินเชื่อประเภทต่าง ๆ ไว้ต่ำกว่า ถ้าปล่อยให้อุปสงค์และ อุปทานเป็นตัวกำหนด นโยบายสินเชื่อราคาถูก หรือราคาของเงินออมถูกก่อให้เกิดปัญหาขึ้น ๓ ประการด้วยกัน

ปัญหาแรก นโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดตลาดเงินขึ้นสองตลาด คือตลาดเงินในระบบ (organized market) ซึ่งอัตราดอกเบี้ยต่ำและความเสี่ยงน้อยกับตลาดเงินนอกระบบ (unorganized market) ซึ่งอัตราดอกเบี้ยสูงและความเสี่ยงสูง ตลาดเงินในระบบถูกควบคุมอย่างใกล้ชิดจากธนาคารแห่ง ประเทศไทย กลไกของตลาดไม่สามารถทำงานได้มากนัก การเข้าไปควบคุมอัตราดอกเบี้ยจึงเป็น distortion อย่างหนึ่ง ตลาดนอกระบบเป็นตลาดที่กลไกของตลาดทำงานได้อย่างเต็มที่ และผู้ ออมได้ดอกเบี้ยที่ควรจะได้

ปัญหาข้อที่สอง นโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำก่อให้เกิด paradox of cheap credit ขึ้น พุธง่าย ๆ ก็คือ ผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยต่ำคือผู้ที่มีธุรกิจมั่นคงหรือมีทรัพย์สินค้ำประกันดี เพราะ การให้บุคคลประเภทนี้มีความเสี่ยงน้อยคุ้มกับดอกเบี้ยต่ำ ๆ ส่วนผู้ที่มีธุรกิจยังไม่มั่นคงหรือไม่มีทรัพย์สิน ค้ำประกันที่ดีพอได้รับผลประโยชน์จากนโยบายเครดิตราคาถูกน้อยมากหรือไม่ได้เลย เพราะไม่สามารถ ที่จะกู้จากตลาดเงินในระบบได้ เนื่องจากสถาบันการเงินในระบบถือว่าอัตราดอกเบี้ยที่กฎหมายกำหนด ต่ำเกินไปสำหรับความเสี่ยงที่ให้แก่บุคคลประเภทนี้ บุคคลประเภทนี้จึงต้องหันไปกู้ในตลาดนอกระบบ ในอัตราดอกเบี้ยที่แพงมาก

ปัญหาข้อที่สาม การกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เป็นการทำให้ความแรงจูงใจที่จะออมมากขึ้น และถ้าหากว่าเรายอมรับความจริงว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ขาดแคลนเงินออม และการลงทุนจะ เพิ่มขึ้นไม่ได้ถ้าการออมไม่เพิ่มขึ้น การกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นมาก ๆ อาจจะ เป็นการส่งเสริมให้คนใช้จ่ายมากขึ้นและออมลดลง เพราะในภาวะปัจจุบันอัตราเงินเฟ้อสูงกว่า หรือเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ผู้ออมจึงไม่ได้อะไรจากการออมและฝากเงินออมไว้ในสถาบันการ เงิน ยิ่งในปัจจุบันนี้ ดอกเบี้ยเงินออมที่ฝากไว้ในธนาคารพาณิชย์ต้องถูกเก็บภาษีร้อยละ ๑๐ ด้วย แรง จูงใจที่จะให้คนออมยิ่งลดไปอีก ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงควรพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของการกด อัตราดอกเบี้ยให้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นอย่างรอบคอบ

การปล่อยให้ผู้ออมได้รับอัตราดอกเบี้ยที่ควรจะได้ จะทำให้การออมมากขึ้น การออมมาก ขึ้นจะทำให้อัตราดอกเบี้ยลดลงเองตามกฎของอุปสงค์และอุปทาน นอกจากนี้การเพิ่มอัตราดอกเบี้ยใน

๖-๑๔๗๗
oney)

2.0
3.7
3.8
1.0
0.6
0.6
1.4
3.2
2.5
0.8
1.1

ตลาดในระบบยัง เป็นการทำลายตลาดเงินนอกระบบและส่งเสริมให้มีการขยายตัวของตลาดเงินในระบบด้วย

ชุดกันเงินแก่ทฤษฎีแล้ว การที่เกษตรกรของไทยไม่ได้รับการช่วยเหลือจากธนาคารพาณิชย์ และต้องตกเป็นเหยื่อของนายทุนเงินกู้ยืมเป็นเวลานาน จนกระทั่งธนาคารแห่งประเทศไทยต้องตั้งกฎเกณฑ์ให้ธนาคารพาณิชย์ออกเงินให้เกษตรกรกู้ไม่ต่ำกว่า ๔ เปอร์เซ็นต์ของยอดเงินฝากในปีก่อน และการที่ธนาคารสาขาในต่างจังหวัดกลายเป็นที่รวบรวมเงินฝากในต่างจังหวัดเพื่อส่งเข้ามายังสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพฯ อยู่เป็นเวลานานจนกระทั่งธนาคารแห่งประเทศไทยต้องออกกฎให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ในต่างจังหวัดปล่อยเงินกู้ในท้องถิ่นของตนเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด มีผลส่วนหนึ่ง เนื่องมาจากนโยบายการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของธนาคารแห่งประเทศไทยเอง การปล่อยเครดิตให้แก่ผู้กู้ในต่างจังหวัดโดยเฉพาะแก่เกษตรกรนอกจากความเสี่ยงจะสูงกว่าออกเงินให้กู้ในกรุงเทพฯ ยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการสูง เพราะการคมนาคมไม่สะดวกและผู้กู้กับธนาคารอยู่ห่างไกลกัน ทั้งผู้กู้ในต่างจังหวัดมักจะมีผู้กระจัดกระจายกัน ทำให้จำเป็นต้องใช้เจ้าพนักงานสินเชื่อมากขึ้น ต้นทุนต่อหัวจึงสูงกว่าการให้กู้ในกรุงเทพฯ ถ้าธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถเรียกดอกเบี้ยในอัตราที่สูงขึ้น เพื่อให้คุ้มกับค่าใช้จ่ายและความเสี่ยงที่สูงขึ้น โอกาสที่ธนาคารพาณิชย์จะออกเงินให้กู้แก่เกษตรกรหรือผู้กู้ในชนบทโดยความสมัครใจย่อมเป็นไปได้ยาก

การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์เปิดสาขาในอำเภอรอบนอก ในปี ๑๙๗๖ เพื่อช่วยให้การระดมเงินออมในประเทศของธนาคารพาณิชย์เป็นไปอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย อาจจะไม่ประสบผลเท่าที่ควร ถ้าหากว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากยังคงอยู่ในระดับที่เป็นอยู่ เพราะผู้ฝากในอำเภอรอบนอกต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการนำเงินมาฝากและมาถอนเงินมากกว่าผู้ฝากในเมือง ดอกเบี้ยที่ได้รับจากการเอาเงินมาฝากในธนาคารอาจจะไม่สูงกว่าค่าเสียเวลาและค่าเดินทางมากพอที่จะชักนำให้บุคคลในอำเภอรอบนอกเอาเงินมาฝากกับธนาคารก็ได้ เพราะผู้ออมส่วนใหญ่ในชนบทเป็นผู้ออมรายย่อย ธนาคารแห่งประเทศไทยควรจะได้พิจารณานโยบายเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยให้มีความคล่องตัวมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ถ้าหากว่าธนาคารแห่งประเทศไทยปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยทั้งเงินกู้และเงินฝากให้สูงขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะเงินเฟ้อที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ธนาคารยังคงสามารถที่จะใช้นโยบายการซื้อผิด เพื่อกระจาย (channel) สิ้นเชื่อที่มีดอกเบี้ยต่ำ ไปยังอุตสาหกรรมหรือกิจการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องการส่งเสริมเป็นพิเศษอย่างที่ดีำเนินอยู่ในปัจจุบันนี้ คิดว่าผลเสียต่อการลงทุนจากการขึ้นอัตราดอกเบี้ยจะไม่มาก เหมือนอย่างที่คุณคิดเอาไว้

บทความนี้จะไม่พูดถึงนโยบายเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน เพราะเป็นเรื่องใหญ่ที่กินเวลานาน และต้องอาศัยการวิเคราะห์ที่ลึกซึ้ง

สภาวะของตลาด
ก
ละ ๒,๐๐๐ ล้าน
ภาษีดอกเบียเงิน
การลดลงของอัตรา
ดอกเบี้ยของธนาคาร
๒๕๑๔ เป็น ๕๒.
ธนาคารพาณิชย์
๑๐.๕ เป็นร้อยละ
ลดลงกว่าปีก่อน
อัตราดอกเบี้ยที่
๑๐.๕ ต่อปี แต่
เข้าและจำกัดกา
ให้อุปสงค์ที่มีต่อสิ
เงินภายนอกประ
ยังมีนโยบายจะช

ขยายตัวของตลาดเงินใน

ภาวะของตลาดเงินในปี ๑๙๗๗ และแนวโน้มในปี ๑๙๗๘

รฉิวแลจากธนาคารที่
แห่งประเทศไทยต้อง
งยอกเงินฝากในปี
ไว้เพื่อส่งเข้ามา
ทยต้องออกกฎให้
ว่าอัตราที่ธนาคาร
บียของธนาคาร
รกรนอกจากความ
ระการคมนาควม
จ่ายกัน ทำให้จำ
ถ้าธนาคารพาณิชย์
งขึ้น โอกาสที่
ภัย

การลดลงของอัตราการเพิ่มของเงินฝากนับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน จากประมาณเดือน
ปี ๒,๐๐๐ ล้านบาท เป็นประมาณเดือนละ ๑,๒๐๐ ล้านบาท ส่วนหนึ่งน่าจะมีผลมาจากการเก็บ
ดอกเบี้ยเงินฝากตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๐ ในอัตราร้อยละ ๑๐ เมื่อตอนปลายปี ๑๙๗๗
การลดลงของอัตราการเพิ่มของเงินฝากและการฟื้นตัวของการลงทุนในครึ่งหลังของปี ทำให้สภาพ
คล่องของธนาคารพาณิชย์ลดลง อัตราเงินให้กู้ต่อเงินฝากเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔๔.๔ เมื่อปลายปี
๒๕๑๔ เป็น ๔๖.๗ เมื่อปลายปี ๑๙๗๗ การลดลงของสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์เป็นผลให้
ธนาคารพาณิชย์ต้องขึ้นอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากลูกค้าที่ตีที่สุด (prime rate) จากร้อยละ
๑๐.๕ เป็นร้อยละ ๑๑ ต่อปี เมื่อต้นปี ๑๙๗๘ คาดว่าสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ในปีนี้จะลด
ลงกว่าปีก่อน เนื่องจากการเก็บภาษีดอกเบี้ยเงินฝากและธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศเพิ่ม
อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์สามารถกู้จากธนาคารกลางขึ้นไปอีกจากร้อยละ ๔ เป็นร้อยละ
๑๐.๕ ต่อปี แต่คิดว่าสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์จะลดลงไม่มาก เนื่องจากมาตรการจำกัดสินเชื่อ
เข้าและจำกัดการขยายสินเชื่อแก่ผู้บริโภคที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มีผลทำ
ให้อุปสงค์ที่มีต่อสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ลดลงไปบ้างและธนาคารพาณิชย์ยังสามารถกู้เงินจากแหล่ง
เงินภายนอกประเทศมาชดเชยการกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ทั้งธนาคารแห่งประเทศไทย
ยังมีนโยบายจะขยาย discount facility เพื่อช่วยอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีก

๗ เพื่อช่วยให้การ
จะไม่ประสบผลเท่าที่
อำเภอรอบนอกต้อง
อง ดอกเบี้ยที่ได้รับ
มากพอที่จะชักนำให้
ชนบทเป็นผู้อนุมาย่อย
ความคล่องตัวมากกว่า

และเงินฝากให้สูงขึ้น
ะใช้นโยบายการซื้อ
กิจการที่ธนาคารแห่ง
มีต่อการลงทุนจาก

๑ เรื่องใหญ่ที่กิน เวลานาน

"บทบาทของตลาดเงินทุนกับการพัฒนาเศรษฐกิจ"

โดย

อาจารย์สว่างค์ เสวตวิวัฒนา

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ ห้องประชุมเล็ก

วันที่ ๑๓-๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

บทบาทของตลาดเงินกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

Capital Markets, Finance and Economic Growth

๑. บทบาทของตลาดเงินทุน

ในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า สถาบันเงินทุนซึ่งทำหน้าที่ระดมเงินออม เพื่อใช้สำหรับการลงทุนได้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ตลาดเงินทุนต่าง ๆ ในประเทศไทยได้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว และความเจริญเติบโตนี้ได้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะสาขาธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนต่าง ๆ, สถาบันสินเชื่อ, สหกรณ์ออม และเงินกู้ เป็นต้น อันที่จริงนั้นสถาบันเงินทุนเหล่านี้ได้เจริญเติบโตตามลำดับเรื่อยมาตั้งแต่ช่วงระยะ พ.ศ. ๑๙๖๐ เมื่อไม่นานมานี้ความเจริญเติบโตของสถาบันเงินทุนต่าง ๆ เหล่านี้ ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วเป็นพิเศษ บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ได้เพิ่มจากเพียง ๓ บริษัท (Bangkok Investment Co., Commercial Credit Corporation, Thai Saving Trust Co.) เมื่อปี ๒๕๐๓ เป็นจำนวน ๑๑๔ บริษัทเมื่อต้นปี ๒๕๑๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ยอดเงินกู้ยืมของบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์มีจำนวน ๒๑.๖ ล้านบาท ได้เพิ่มสูงถึง ๑๓,๒๘๐.๘ ล้านบาทในต้นปี ๒๕๑๕ ในต้นปี ๒๕๑๕ เงินกู้ยืมดังกล่าวคิดเทียบส่วนเท่ากับร้อยละ ๕.๓ ของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ

เราอาจจะเริ่มด้วยสภาวะการณ์เศรษฐกิจ ซึ่งการออมและการลงทุนดำเนินไป ในระดับสูง แต่ทว่าสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของสถาบันเงินทุน เราจะสมมติว่าภาคเศรษฐกิจฝ่ายผู้ใช้จ่ายเงินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบริโภค ผู้ประกอบการลงทุน หรือ ภาครัฐบาล ดำเนินนโยบายงบประมาณคลุยกภาพทั้งในบัญชีรายได้อะและบัญชีผลิตผลผลิต หมายความว่ารายได้อัจจุบันของเศรษฐกิจแต่ละภาคจะเท่ากับรายจ่ายปัจจุบัน บวกด้วยรายจ่ายเพื่อสินทรัพย์ประเภททุน (ที่อยู่อาศัย ฯลฯ) การออมและการลงทุนอาจจะเกิดขึ้นหากแต่การเงินออมทรัพย์แต่ละภาคเศรษฐกิจนั้นจะมีขนาดเท่ากับการลงทุนในสินทรัพย์ประเภททุนพอดี ในสภาพการณ์ที่หน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ใช้นโยบายงบประมาณคลุยกภาพนี้ การออกหลักทรัพย์ใหม่จะไม่มีโอกาสเกิดขึ้นเลย ซึ่งมีค่าเป็นศูนย์ หรือใกล้ ๆ ศูนย์ การสะสมหลักทรัพย์ประเภทเงินฝากจะไม่บังเกิดขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นระบอบเศรษฐกิจที่มีคุณลักษณะดังกล่าวจึงไม่เอื้ออำนวยต่อความเจริญเติบโตทางด้านสถาบันเงินทุน การออมทรัพย์และการลงทุนอาจจะเกิดขึ้น แต่โดยปราศจากสถาบันเงินทุนซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางชั้นแนวหน้า

๑.๑ ยอดเกินดุลและขาดดุลของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ (Deficit & Surplus Sectors)

ในเศรษฐกิจซึ่งกำลังพัฒนาทั่วไปนั้นภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ใซึ่งมีประมาณขาดดุลหรือเกินดุลเป็นส่วนใหญ่ คือรายจ่ายสูงหรือต่ำกว่ารายได้ ในสภาพการณ์เช่นนี้สถาบันเงินทุนจะมีช่องทางที่จะเจริญก้าวหน้าได้ที่สุด การแบ่งงานระหว่างผู้ออมและผู้ประกอบการลงทุนย่อมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สภาพการณ์ที่จะลง เดิรมสถาบันเงินทุนให้เจริญเติบโตรวดเร็วที่สุดนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อ รายจ่ายทั้งสิ้นทั้งด้านปัจจุบันและด้านการลงทุนจะต้องกระทำโดยภาคเศรษฐกิจซึ่งไม่มีรายได้ปัจจุบันเลย ส่วนภาคเศรษฐกิจที่ได้รับรายได้ปัจจุบันในระดับสูงมิได้ใช้จ่ายอะไรเลย ภาคเศรษฐกิจฝ่ายหนึ่งจะขาดดุลเท่ากับรายจ่ายทั้งสิ้น และภาคเศรษฐกิจอีกฝ่ายหนึ่งจะเกินดุลเท่ากับรายได้รวมของตน แนนอนที่เดียว ในระบบเศรษฐกิจส่วนรวมฐานะขาดดุลที่เกิดขึ้นจริง จะต้องเท่ากับฐานะเกินดุลที่เกิดขึ้นจริงด้วย ภาคเศรษฐกิจฝ่ายขาดดุลจะออกหุ้นเท่ากับจำนวนเงินที่ขาด ส่วนภาคเกินดุลจะเป็นผู้ถือหุ้นในรูปหลักทรัพย์ทางการเงินเท่ากับขนาดที่เกินดุลนั้น ดังนั้นการออกหุ้นและการถือหลักทรัพย์การเงินมีแนวโน้มที่จะอยู่ในระดับใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติมวลรวมหรือรายจ่ายมวลรวม ไม่มีสถานะการจืดจะเอื้ออำนวยต่อความเจริญเติบโตของสถาบันเงินทุนได้ดีกว่าพฤติกรรมดังกล่าวนี้อีกแล้ว

แต่ในสภาพการณ์แห่งความเป็นจริงนั้น ระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะที่ใกล้เคียงกับสภาพการณ์อย่างแรกมากกว่าอย่างหลัง อาจกล่าวได้ว่าในระยะ ๑๕ ปีที่ผ่านมา การออกหุ้นโดยภาคเศรษฐกิจปัจจุบันมีมูลค่าคิดเทียบส่วนโดยเฉลี่ยแล้วต่ำกว่าร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ในราคาปัจจุบัน การออกหุ้นในที่นี้รวมถึงพันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรบริษัท หุ้นสามัญและหุ้นสามัญ share capital การจำนอง โภษา และอสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ (mortgages) ตลอดจนสินเชื่อกาบริโภคและหนี้ประเภทต่าง ๆ ด้วย เราเรียกทั้งหมดนี้ว่า หลักทรัพย์ออกใหม่ (Primary securities) ในตอนต้นทศวรรษนี้เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๓ เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติอยู่ในระดับ ๖๔,๙๖๑ ล้านบาท การออกหลักทรัพย์ออกใหม่อยู่ในระดับ ๔,๔๓๖ ล้านบาท ในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๖๓ เมื่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติสูงขึ้นถึง ๒๑๖,๕๔๓ ล้านบาท การออกหลักทรัพย์ใหม่ในปีหนึ่ง ๆ อยู่ในระดับประมาณ ๑/ ๓๖,๓๓๔ ล้านบาทหรือร้อยละ ๑๑ ของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ

๑/ จำนวนในปี ๑๙๖๓ ใต้ดังนี้

ธนาคารพาณิชย์ : เงินให้กู้ยืมทั้งสิ้น	๒๘,๓๙๑	ล้านบาท
บริษัทเงินทุน	๔,๖๔๔	ล้านบาท
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	๑,๑๐๑	ล้านบาท
สหกรณ์การเกษตร	๓๔๔	ล้านบาท
ยอดหลักทรัพย์ออกใหม่	๓๖,๓๓๔	ล้านบาท / ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย

สื่อกลาง
เงินกู้
เงินทุน
มีจำนวน
หลักทรัพย์
หลักทรัพย์
บริการ
เงิน
เงิน
ธนาคาร
และ
แล้ว
โดย
ทาง
๑.
สำหรับ
ดังนั้น
(Self-
จะมี
มีราย
ส่วน
(หรือ
กับ ๒๐๐

Surplus

ระมาชชาคกุล
นี้สถาบันเงิน
กอบการลงทุน
นี้ใครเร็ว
ะทำโดยภาค
ในระดับสูงมีได้
ภาคเศรษฐกิจอีก
จส่วนรวมฐานะ
ักฝ่ายชาคกุลจะ
างการเงินเท่ากับ
ะอยู่ในระดับใกล้เคียง
จะเอื้ออำนวยข้อ

ที่ใกล้เคียงกับ
งานมานี้ การออก
๐ ของผลิตภัณฑ์
ผลิตภัณฑ์
นา และอสังหา
ง ๆ ภาย เรา
พศวรรษนี้เมื่อปี
การออกหลักทรัพย์
ที่ประชาชาติสูงขึ้น
ณ ๒/ ๓๖,๓๗๘

๑.๒ บทบาทของสถาบันเงินทุน (The Role of Capital Markets)

สถาบันเงินทุนมีหน้าที่ทางธุรกิจประการใดบ้าง สถาบันเงินทุนทำหน้าที่เป็น
สื่อกลาง โดยกู้ยืมเงินจากภาคเศรษฐกิจที่มีเงินออมสูงควยอัตราดอกเบี้ยระดับต่ำ แล้วปล่อย
เงินกู้ออกไปให้แก่ผู้ประกอบการลงทุนควยอัตราดอกเบี้ยอีกระดับหนึ่งซึ่งสูงกว่า สถาบัน
เงินทุนจึงมีบทบาทช่วยบรรเทาภาวะเงินเฟ้อ ช่วยให้นักธุรกิจรายใหม่โดยบริษัทผู้ลงทุน จะ
มีจำนวนเพียงแค่น้อย และเสนอวิธีอื่นอันแทน กล่าวคือการออกหลักทรัพย์ทางออมและ
หลักทรัพย์การเงินอื่น ๆ ซึ่งมีราคาสูงกว่า ช่วงแห่งความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนจาก
หลักทรัพย์ที่ออกใหม่ กับหลักทรัพย์ทางออมนี้เอง เป็นผลตอบแทนที่สถาบันเงินทุนได้รับเป็นค่า
บริการ อันเป็นผลตอบแทนของตน

สถาบันเงินทุนซึ่งมีคุณสมบัติตามที่เราได้กล่าวมานี้ ได้แก่ สหกรณ์เงินออมและ
เงินกู้ บริษัทประกันต่าง ๆ ธนาคารออมสิน บริษัทเงินทุน กองทุนบำเหน็จบำนาญ สหกรณ์
เงินกู้ของรัฐบาล และสถาบันอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ เราจะพิจารณาระบบการเงินรวมทั้ง
ธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันเงินทุนประเภทหนึ่งด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกล่าวถึงถึงขนาด
และหน้าที่แล้ว ระบบการเงินนี้ทำหน้าที่เป็นสถาบันเงินทุนอันมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด ถึง
แม้ว่าเราจะยอมรับว่าระบบการเงินเป็นสถาบันเงินทุนก็ตาม แต่การกระทำเช่นนี้มิได้ขัดกับ
หลักที่ว่าระบบการเงินนี้มีหน้าที่ถ่ายเทเงินกู้ โดยการเสนอขายหลักทรัพย์การเงินทางออม
ให้แก่ภาคเศรษฐกิจฝ่ายที่มีเงินออม และรับซื้อหลักทรัพย์ที่ออกใหม่จากภาคเศรษฐกิจฝ่ายชาคกุล
แต่ประการใด หลักทรัพย์การเงินที่ระบบการเงินสร้างขึ้นไม่ว่าจะเป็นเงินฝากหรือเงินฝาก
ล้านแล้วแต่ทำหน้าที่แข่งขันกับหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ในสายตาของภาคเศรษฐกิจผู้ต้องการทั้งสิ้น
โดยนัยนี้ เงินฝากและเงินฝากที่ระบบการเงินสร้างขึ้นจึงมีคุณสมบัติ เหมือนกับหลักทรัพย์การเงิน
ทางออมที่สถาบันเงินทุนอื่น ๆ นำออกจำหน่ายหรือสร้างขึ้นทุกประการ

๑.๓ การใช้เงินทุนจากแหล่งภายในและภายนอก (Internal and External Finance)

ในสภาพการณ์ของระบบเศรษฐกิจที่มีรายจ่ายในภาวะดุลยภาพนั้น เงินทุนที่จะใช้
สำหรับรายจ่ายปัจจุบันและรายจ่ายประเภททุน ได้มาจากรายไ้ปัจจุบันแต่เพียงแหล่งเดียว
ดังนั้นรายจ่ายมวลรวมในระบบเศรษฐกิจจะมีขอบเขตจำกัดเฉพาะการใช้ทุนทรัพย์ของตนเอง
(Self-finance) หรือเป็นเงินทุนจากแหล่งภายในเท่านั้น ทุนทรัพย์จากแหล่งภายในนี้
จะมีค่าเท่ากับมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ แต่ในสภาพการณ์ภาคเศรษฐกิจบางฝ่าย
มีรายจ่ายเกินดุลและขาดดุลนั้น ภาคเศรษฐกิจจำเป็นจะต้องหาเงินมาใช้สำหรับรายจ่ายบาง
ส่วนจากแหล่งเงินทุนภายนอก ขอบเขตแห่งการใช้เงินทุนนี้อาจจะวัดได้จากยอดของดุลที่ขาด
(หรือดุลที่เกิน) ที่ภาคเศรษฐกิจของตนนั้นเอง เช่นสมมติว่าเมื่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติมีมูลค่าเท่า
กับ ๒๐๐ พันล้านบาท ยอดรายจ่ายขาดดุลของภาคเศรษฐกิจเท่ากับ ๒๐ พันล้านบาท ดังนั้น

ก็หมายความว่า การใช้เงินทุนจากแหล่งภายนอกคิดเพียงส่วนเท่ากับร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ส่วนร้อยละ ๘๐ ของการใช้เงินทุนจึงเกิดจากแหล่งภายใน เป็นต้น

การใช้เงินทุนจากแหล่งภายนอกมีวิธีที่จะกระทำได้อยู่สองทาง คือเงินทุนทางตรง กับเงินทุนทางอ้อม ความแตกต่างระหว่างเงินทุนสองประเภทนี้อยู่ที่ความเปลี่ยนแปลงอันเกิดขึ้นกับฐานะทางบัญชีของภาคเศรษฐกิจฝ่ายเกินดุล ถ้าหากภาคเศรษฐกิจฝ่ายเกินดุล หรือมีเงินออมสูง ใ้ได้รับสิทธิเรียกร้องซึ่งผูกพันกับสถาบันเงินทุน ก็นับได้ว่า การใช้เงินทุนนี้เป็นประเภททางอ้อม ^{๒/} แต่ถ้าหากภาคเศรษฐกิจซึ่งมีข้อยกเกินดุล ใ้ได้รับสิทธิเรียกร้องจากลูกหนี้ ไม่ใช่สถาบันเงินทุน ^{๓/} คือจากผู้นับรวมการโดยตรง การใช้เงินทุนแบบนี้ก็ให้ประเภททางตรง

ถึงแม้ว่าในระยะเวลา ๑๕ ปีที่ผ่านมาเงินทุนแหล่งภายนอกคิดเพียงส่วนกันจะมีได้เปลี่ยนแปลงมากนักก็ตาม แต่เงินทุนประเภททางอ้อมก็ขยายตัวเพิ่มขึ้น และแน่นอนทีเดียว เงินทุนประเภททางตรง เมื่อคิดเพียงส่วนแล้วกลับลดลง กล่าวสั้น ๆ ก็คือหลักทรัพย์ประเภทออกใหม่ที่ทำหนวยไว้กับสถาบันเงินทุนไ้ทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น ^{๔/} แต่ทว่าในกรณีภาคเศรษฐกิจที่ลดหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นทำให้สถาบันเงินทุนประเภทระบบการเงินไม่ และภาคที่ลดหลักทรัพย์ลดลงนั้นก็คือระบบการเงินนั่นเอง ถ้าหากเราจะพิจารณาแนวโน้มดังกล่าวนี้จากทัศนะของภาคเศรษฐกิจซึ่งมีข้อยกเกินดุล เราอาจจะสรุปได้ดังนี้ ในระยะยาวภาคเศรษฐกิจผู้เกินดุลไ้คือหลักทรัพย์การเงินไว้ เมื่อคิดเพียงส่วนกับ GDP ในแต่ละปีแล้วเป็นอัตราส่วนที่มิได้เพิ่มขึ้น แต่หลักทรัพย์การเงินที่หนวย เศรษฐกิจอื่นนั้นมักจะเป็นหลักทรัพย์การเงินประเภททางอ้อมเสียเป็นส่วนใหญ่ ที่เป็นหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ปรากฏแต่เพียงส่วนน้อย ยิ่งกว่านั้นหลักทรัพย์การเงินทางอ้อมที่ภาคเศรษฐกิจอื่นนั้นแนวโน้มที่จะเป็นหลักทรัพย์ประเภทที่ไม่ใช่เงินเป็นเสวน่มาก ส่วนหลักทรัพย์ประเภทเงินสดและเงินฝากกระแสรายวันกับธนาคารกลับมีแนวโน้มลดลง ธนาคารพาณิชย์และระบบการเงินนั้นเมื่อเทียบกับสถาบันเงินทุนโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏชัดเจนว่าได้เปลี่ยนแปลงไปทางตามลดลงอย่างเป็นแน่แท้ทีเดียว

๒. การพิจารณาถึงบทบาทธนาคารตามทัศนะใหม่ของเลย์และซอร์ ^{๕/}

ทัศนะดั้งเดิมเกี่ยวกับระบบการเงินมีอยู่ว่า ระบบการเงินเป็นผู้มีอำนาจโดยสิทธิ-ขาดในการกำหนดปริมาณแห่งเงิน (money supply) กล่าวคือ ระบบการเงินนั้นยึดหลักว่าความสำคัญทางการเงินอยู่ที่เงินต้นอื่น ๆ ทำหน้าที่ระดมปริมาณเงินส่วนที่อุดมนำฝากไว้กับสถาบันเหล่านี้ และเคลื่อนไหวกับผู้นับรวมการลงทุน เงินทุน ณ ที่สถาบันเหล่านี้จะมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความตกลงการของประชาชนผู้นับรวมเป็นสำคัญ

ในทางตรงกันข้าม ทัศนะใหม่ชี้ให้เห็นว่าระบบการเงินมีลักษณะแข่งขันกับสถาบันเงินทุนอื่น ๆ อยู่ในเลย ถ้าหากเราจะพิจารณาในแง่ของหลักทรัพย์ทางอ้อมและหลักทรัพย์ที่ออกใหม่แล้ว เราจะเห็นว่าความเจริญเติบโตของสถาบันเงินทุนนั้นเป็นทางเลือก

อย่างหนึ่งซึ่ง
กล่าวหาอย่าง
เพียงนั้น ก
แห่งเงิน แ
ความวามานา

ทำหน้าที่เป็น
อย่างหนึ่งที่หนี
ประเภทกระ
เงินอื่นใด
การถือเพื่อ
การแข่งขันจา

แต่เพียงอย่าง
หนึ่งอีกด้วย

การถือหลักทรัพย์
ไว้เพื่อป้องกัน
ปริมาณเงินที่
เท่าใดก็ได้
ผิดแยกแตกต่าง
เงินทุนเป็นสำคัญ

ไว้เพื่อเหตุการณ์
แห่งเงินซึ่งมีคว
การที่จะกำหนด

เราจะทราบถึง
การเงินอื่น ๆ
ส่วนหนึ่งย่อมขึ้น
น้าเห็นจำเป็น

ก
คือความเติบโตของ
ผลตอบแทนจาก

อย่างหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ชี้แทนการเพิ่มปริมาณแห่งเงิน และถ้าหากสถาบันเงินทุนยังมีความเจริญ
ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและมีความเป็นมีกแน่นอนเพียงใด ปริมาณแห่งเงินก็ยังมีค่าอันน้อยลง
เพียงนั้น การที่สถาบันเงินทุนสามารถออกหลักทรัพย์ทางอ้อมยอมเป็นพหุกิจการแทนที่ปริมาณ
แห่งเงิน และการที่สถาบันเหล่านี้มีความต้องการถือหลักทรัพย์ประเภทออกใหม่ที่ยอมรับยอมหมาย-
ความวราณาการของสูญเสียโอกาสที่จะได้ถือหลักทรัพย์เหล่านั้นไปในที่สุด

เงินสดและเงินฝากในธนาคารมีลักษณะเด่นเป็นพิเศษอยู่ประการหนึ่ง นั่นคือ
ทำหน้าที่เป็นสื่อแห่งการแลกเปลี่ยน และผู้ที่เป็นเจ้าของเงินย่อมมีโอกาสที่จะได้รับการจ่ายเงิน
อย่างทันทีทันใดจากระบบธนาคาร ถ้าหากความต้องการถือเงินเป็นชนิดที่ถือไว้เพื่อการใช้จ่าย
ประเภทกระแสรายวัน หรือเป็นความต้องการถือเพื่อการธุรกิจ และถ้าหากไม่มีหลักทรัพย์การ
เงินอื่นใดสามารถชี้แทนเงินในฐานะเป็นสื่อการแลกเปลี่ยน หรือทำหน้าที่แทนเงินในฐานะเป็น
การถือเพื่อธุรกิจแล้ว ระบบการเงินก็จะมีอำนาจผูกขาดเพียงผู้เดียวอย่างสิ้นเชิง โดยปราศจาก
การแข่งขันจากสถาบันเงินทุนอื่นใดทั้งสิ้น

แต่ในประเทศกำลังพัฒนา ความต้องการถือเงินมีไว้เพื่อเป็นสื่อแห่งการแลกเปลี่ยน
แต่เพียงอย่างเดียว ภาคเศรษฐกิจยังมีความต้องการถือเงินในฐานะที่เงินเป็นหลักทรัพย์อย่าง
หนึ่งอีกด้วย ในฐานะที่เงินเป็นหลักทรัพย์นั้นเอง ความต้องการถือเงินจึงต้องแข่งขันกับความต้องการ
ถือหลักทรัพย์อื่น ๆ ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ อาจจะเลือกถือหลักทรัพย์การเงินประเภทอื่น ๆ
ไว้เพื่อป้องกันเหตุการณ์ในยามฉุกเฉิน หรือเป็นทางเลือกแทนการถือหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ที่ได้
ปริมาณเงินที่ภาคเศรษฐกิจต้องการจะถือในลักษณะพอดีกับรายจ่ายระดับหนึ่ง ๆ นั้นอาจจะเป็น
เท่าใดก็ได้ ดังนั้นปริมาณแห่งเงินจึงมีขนาดผิวกแตกตางกันไป และระบบการเงินก็มิควรถิ่น
คิดแตกตางกันด้วย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความเจริญเติบโตและความเป็นมีกแน่นอนของตลาด
เงินทุนเป็นสำคัญ

หลักทรัพย์การเงินที่ไม่ใช่เงินยังมีบทบาทชี้แทนปริมาณเงินเพื่อการธุรกิจ การถือ
ไว้เพื่อเหตุการณ์ในยามฉุกเฉิน รวมทั้งการเก็งกำไรและอื่น ๆ ใดเป็นนอยดังเพียงใด ปริมาณ
แห่งเงินซึ่งมีความจำเป็นสำหรับรายไคประชาชาติระดับหนึ่ง ๆ ก็ย่อมมีค่าน้อยลงเพียงนั้น
การที่จะกำหนดความปริมาณแห่งเงินมีลักษณะเพียงพอกับรายไคประชาชาติระดับหนึ่งใดหรือไม่นั้น
เราจะทราบถึงขอบเขตแห่งการทดแทนระหว่างปริมาณเงินซึ่งระบบธนาคารสร้างขึ้นกับหลักทรัพย์
การเงินอื่น ๆ ที่สถาบันเงินทุนสร้างขึ้นเสียก่อน ระบบการเงินจะมีขนาดมากนอยเพียงใดนั้น
ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับสภาวการแข่งขันจากธนาคารออมสิน บริษัทประกันชีวิตต่าง ๆ กองทุน
บำเหน็จบำนาญ และบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ รวมทั้งสถาบันเงินทุนอื่น ๆ อีกด้วย

การที่สถาบันเงินทุนต่าง ๆ ทำหน้าที่แข่งขันกับระบบการเงินนี้ อาจจะเป็นอุปสรรค
ต่อความเติบโตของระบบการเงินไคหลายทางด้วยกัน ถ้าหากเหตุการณ์เป็นไปในทำนองซึ่งทำให้
ผลตอบแทนจากเงินออมหรือหุ้นกู้สูงขึ้น ผลก็คือปริมาณแห่งเงินจะอยู่ในสภาพเกินความจำเป็น

ผลิตภัณฑ์
เป็นสน
พู่ทางตรง
ลงอันเกิด
เกินกล
ในทุนนี้เป็น
วากลุ่มหน้
ประเภททาง
หนักจะมีใ
ที่เดียว
ประเภท
ภาคเศรษฐกิจ
ทรัพย์คนนอย
ของภาค
มูลค่าใคคือ
ใคเพิ่มขึ้น
งออมเสียเป็น
ารเงินทาง
าก ส่วน
ธนาคาร
ใคเปลี่ยน-
างโดยสิทธิ-
นั้นยืคหลัก
ใคฝากไว้กับ
นี้จะมากนอย
แข่งขันกับ
และ
เป็นทางเลือก

(excess supply) เจาหนาท่การเงินอาจกำหนดนโยบายลดปริมาณเงินที่เกินความจำเป็นเสีย นโยบายเช่นนี้จะมีผลกระทบต่อฐานะเงินสำรองของธนาคารสินทรัพย์ค่านการลงพุนรวมทั้งปริมาณแห่งเงินและผลกำไรซึ่งจะลดลงลง พหุกิจการเช่นนี้แสดงว่าจากรายไคประชาชนระดับหนึ่งนั้น การแข่งขันจากสถาบันเงินพุนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ระบบการเงินมีผลทางด้านการแข่งขันกับปริมาณแห่งเงิน สามารถส่งเสริมการเคลื่อนย้ายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่จากธนาคารไปสู่ภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ และยังผลให้เงินสำรองของระบบการเงินลดน้อยลงไปด้วย เมื่อสถาบันเงินพุนต่าง ๆ ที่มีในระบบการเงินมีบทบาทพ่าพ่นาที่เป็นกลไกถายทอดเงินพุนอย่างมีประสิทธิภาพเช่นนี้ เจาหนาท่การเงินจะปล่อยให้เงินสำรองของระบบธนาคารขยายตัวอย่างรวดเร็วเกินไป ยอมจะทำให้เสถียรภาพทางการเงินได้รับผลกระทบต่อ

สมมติว่าภาคเศรษฐกิจได้หันไปเลือกถือหลักทรัพย์การเงินประเภททางอ้อมเพิ่มขึ้นซึ่งผลคือปริมาณแห่งเงินมีจำนวนเกินความจำเป็น และสมมติว่าเจาหนาท่ธนาคารกลางมิได้กำหนดนโยบายลดปริมาณเงินส่วนเกินนั้น ภาคเศรษฐกิจที่ถือปริมาณเงินส่วนเกินนี้อาจจะใช้เงินเพื่อชำระหนี้เงินกู้กับธนาคาร หรืออาจจะใช้ซื้อหลักทรัพย์จากธนาคาร ผลบั้นปลายที่จะเกิดขึ้นก็คือ ธนาคารพาณิชย์จะมีเงินสำรองส่วนเกิน (excess reserves) เพิ่มขึ้น ถ้าหากราคาหลักทรัพย์ในตลาดไม่เปลี่ยนแปลง ประชาชนจะปฏิเสธไม่ยอมถือเงินส่วนเกินนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้หมายความว่าธนาคารพาณิชย์จะไม่สามารถควบคุมปริมาณแห่งเงินด้วยการปล่อยเงินกู้ออกสู่มือประชาชนนั้นหรือ ธนาคารพาณิชย์อาจจะกระทำเช่นนี้โดยหากธนาคารพาณิชย์ยอมรับช่วงแตกทางระหว่างผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ประเภทออกใหม่ที่ธนาคารซื้อ กับต้นทุนที่ธนาคารต้องเสียจากการรับเงินฝากในระดับต่ำกว่าเดิม แต่เราจะคงไม่ลืมว่าพหุกิจการเช่นนี้มีได้จำกัดอยู่ธนาคารพาณิชย์แต่ผู้เดียว สถาบันเงินพุนอื่น ๆ ก็สามารถงใจใจให้ภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ถือหลักทรัพย์ที่ตนสร้างขึ้นหรือที่ตนสนองขายไคเหมือนกัน กวयरที่สถาบันเงินพุนเหล่านั้นเพียงแต่ลดช่วงระหว่างผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ที่ตนขายกับที่ตนซื้อไปลดน้อยลงระบบธนาคารสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินเข้าสู่ระดับเดิมไค แต่ควयरการกระทำเช่นนี้ธนาคารจะต้องเสียต้นทุนไปสองอย่าง อย่างหนึ่งคือรายไคของธนาคารจะลดลง และอีกอย่างหนึ่งธนาคารจะต้องสูญเสียค่านิยมไปไม่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันเงินพุนอื่น ๆ

ในขณะที่ธนาคารมีเงินสำรองส่วนเกินเพิ่มขึ้น ธนาคารอาจจะตัดสินใจถือเงินสำรองส่วนเกินไว้เฉย ๆ แทนที่จะนำเงินออกซื้อหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ในราคาที่สูงกว่าเดิม หรือยอมจ่ายผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ซึ่งเป็นหนี้ของตนด้วยอัตราสูง ในสถานการณ์เช่นนี้เงินสำรองของธนาคารพาณิชย์จะลดลง เมื่อเทียบกับรายไคประชาชนระดับหนึ่ง ๆ กวयरเหตุที่การแข่งขันของสถาบันเงินพุนมีสภาพดีขึ้น สถาบันเงินพุนจึงมีบทบาททางด้านการจ่ายเงินเห็นอกวาทบทบาทของระบบธนาคาร ทั้งนี้เพราะสถาบันเงินพุนต่าง ๆ นั้นถือหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ด้วย

ส่วนที่
อยู่แล้ว
สำคัญใน
ที่เดียว
ต่อผลกำไร
๓. แห่ง
๓.๑
เพื่อการลง
แหล่งภายใน
ยาวนานไค
อย่างรวดเร็ว
แหล่งภายใน
ลงพุนมวล
ยังไม่เจริญ
ที่นิยมกัน
issue)
ยังไม่นิยม
เวลาไม่ทัน
เหวควาการ
สำหรับภาค
เจาะจงลง
แผนอาจจะ
ยังอยู่ในระ
มีฐานะความ
รัฐบาลเอง
บริษัทเอกชน
ทำให้ตลาด
ทุกประเภท
และถ้าเป็น
ข้อหลักทรัพย์

สัดส่วนที่สูงกว่า และถือหลักทรัพย์การเงินประเภททางอ้อมเป็นจำนวนมากกว่าระบบธนาคาร
อยู่แล้ว สถาบันเงินทุนจึงอยู่ในฐานะที่จะขยายตัวจนถึงขั้นทำให้ระบบธนาคารระคายความ
สำคัญในคานถ่วงสมดุลลงลง ไป ทั้งในคานจำนวนสัมบูรณ์และในคานเปรียบเทียบ และแน่นอน
ทีเดียว และแน่นอนทีเดียวความเจริญเติบโตของสถาบันเงินทุนนี้ย่อมมีผลกระทบต่อ
ผลตอบแทนของธนาคารด้วย

๓. แหล่งที่มาของเงินทุน (Sources of Corporate Finance)

๓.๑ Capital market : bonds

หน้าที่อันเป็นจักรกลสำคัญยิ่งของสถาบันหรือตลาดเงินทุนก็คือ การระดมเงินทุน
เพื่อการลงทุนในภาคธุรกิจต่าง ๆ ภาคเศรษฐกิจที่เจริญคึกคักนั้นต้องพึ่งอาศัยเงินทุนทั้งจาก
แหล่งภายใน (depreciation allowances,) และส่วนใหญ่แล้วเงินทุนในระยะ
ยาวนั้นก็มาจากแหล่งภายนอกก็ง่าแล้ว ในประเทศซึ่งการธุรกิจอุตสาหกรรมเจริญรุดหน้า
อย่างรวดเร็ว ดังเช่นประเทศญี่ปุ่น และเยอรมันนี้ บริษัทธุรกิจอุตสาหกรรมต้องพึ่งอาศัยเงินทุนจาก
แหล่งภายนอกในเกณฑ์สูงถึงร้อยละ ๕๕.๖ ของการลงทุนสุทธิ หรือร้อยละ ๓๓.๓ ของมูลค่าการ
ลงทุนรวม ^{๕/} ในประเทศที่พัฒนาหรือกำลังพัฒนาโดยทั่วไปนั้น ตลาดหรือสถาบันเงินทุน
ยังไม่เจริญก้าวหน้าถึงขั้นที่มีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ตลาดหุ้นก็ยังไม่มีประสิทธิภาพและยังไม่เป็น
พันธมิตรกันอย่างแพร่หลาย ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมจึงประสบปัญหาว่าการออกหุ้นใหม่ (Stock
issue) ต้องใช้ต้นทุนสูงและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูงเกินไป และด้วยเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่
ยังไม่นิยมการซื้อหุ้นออกใหม่อย่างกว้างขวางเท่าที่ควร การออกหุ้นใหม่จึงเสี่ยงและชักช้าเสีย
เวลาไม่ทันการ ส่วนออกพันธบัตร (bond issue) นั้นหาได้สูญและถดถอยไม่ถดถอยนักเพราะ
เหตุว่าการควบคุมอัตราดอกเบี้ยระดับสูงสุด (interest ceilings) ช่วยให้การจ่าย
สำหรับราคาดอกเบี้ยไม่สูงเกินไป แต่ตลาดพันธบัตรมีขอบเขตแคบมาก ราคาทั่วไปเฉพาะ
เจาะจงลงไป สาเหตุที่ตลาดเงินทุนประเภทพันธบัตร (Bonds market) จากที่อยู่ในวง
แคบอาจจะพิจารณาได้จากหลายประการ (๑) รายได้ของคนของประชากรส่วนใหญ่ในประเทศไทย
ยังอยู่ในระดับต่ำ แม้บริษัทประกันชีวิตและกองทุนบำเหน็จบำนาญ (Pension funds) ก็ยังมี
ฐานะความมั่นคงทางการเงินไม่เพียงพอในอันที่จะเป็นผู้ซื้อพันธบัตรระยะยาวได้ แม้แต่พันธบัตร
รัฐบาลเองในบางปีตลาดก็แคบลงไปมาก ความต้องการซื้อยังมีขอบเขตจำกัด ยิ่งเป็นพันธบัตร
บริษัทเอกชนด้วยแล้วก็ยิ่งจะมีความสำคัญมากขึ้น (๒) สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งมีส่วน
ทำให้ตลาดพันธบัตรแคบ (thin market) อาจจะเป็นเพราะการควบคุมจำกัดอัตราดอกเบี้ย
ทุกประเภท บุคคลผู้มีเงินออมรู้สึกว่าจะตอบแทนจากเงินทุนที่ซื้อพันธบัตรไม่คุ้มกับภาวะเงินเฟ้อ
และถ้าเป็นพันธบัตรเอกชนการเสี่ยงอาจจะยิ่งสูงขึ้นไปอีก ภาคเอกชนผู้มีเงินออมจึงไม่นิยมการ
ซื้อหลักทรัพย์ประเภทนี้ หากแต่หันไปฝากกับบริษัทเงินทุน ฯลฯ ซึ่งได้รับผลตอบแทนสูงกว่า ใน

เงินที่เกินความ
ของธนาคาร
กิจการเงิน
ๆ ที่ไม่ใช่ระบบ
โอนย้ายหลักทรัพย์
ระบบการเงินลด
ได้เป็นรูปกลไกภายใน
ของวงระบบ
กับผลกระทบ
ทางด้านอ้อมเพิ่มขึ้น
การกลางมีได้
เกินนี้อาจจะ
ผลสืบปลายที่จะ
) เพิ่มขึ้น ถ้า
ส่วนเกินนั้น
ง่ายการปล่อย
ทางธนาคาร
ธนาคารชื้อ กับ
ลงไม่ควาพติ-
การจริงใจในภาค
การที่สถาบันเงิน
อในลดน้อยลง
การกระทำเช่นนี้
ลง และอีกอย่าง
วัน ๆ
เงินใจถือเงิน
สูงกว่าเดิม หรือ
เงินเงินลด
ๆ ความเสียหาย
เงินเห็นอควา
ออกใหม่ด้วย

ขณะที่ภาวะการเสี่ยงอาจจะเท่ากัน และสภาพความคล่องตัวก็ใกล้เคียงกันด้วย (๓) บริษัทผู้จำหน่ายที่เป็น trading markets ยังอยู่ในวงแคบ สำหรับพันธบัตรที่ออกใหม่ ตลาดผู้จำหน่ายหลักหรือที่ยกคือตลาดหลักทรัพย์นั่นเอง แต่เท่าที่เป็นอยู่ในประเทศเราการซื้อขายหุ้นส่วนใหญ่เป็นการซื้อขายหุ้นประเภทเดิม (old issues) มีหุ้นออกใหม่เพียงส่วนน้อยกิจการซื้อขายหุ้นจึงเป็นเรื่องของการเก็งกำไรเพื่อหวังประโยชน์ในรูปของความเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้น (capital gains) เป็นส่วนใหญ่ ประการสุดท้าย การออกพันธบัตรนั้นมีอุปสรรคอยู่ตรงที่ว่าราคาพันธบัตรที่ออกใหม่จักต้องได้รับอัตราผลตอบแทน (หรืออัตราเงินปันผล) ในระดับใกล้เคียงกับผลตอบแทนของพันธบัตรเดิมที่ซื้อขายกันอยู่ในตลาด แผนนโยบายการเงิน การคลัง ประเภทธนาคารหรือตั้งตัวยอมส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของพันธบัตร (และราคาพันธบัตร) การซื้อขายพันธบัตรจึงอาจจะเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน และตลาดจึงมีขอบข่ายอันจำกัด

๓.๒ การออกหุ้นใหม่เพื่อระดมเงินกองทุน (Equity Shares)

การออกหุ้นใหม่ (equity issues) ของบริษัทธุรกิจใด ๆ กระทำโดยวิธีใดวิธีหนึ่งจาก ๓ ทางดังต่อไปนี้

(๑) การออกหุ้นใหม่สำหรับขายให้แก่ผู้ถือหุ้นกลุ่มเดิม (The issue of subscription rights to existing shareholders) ข้อนี้คงเป็นที่ประจักษ์แจ่มก้นอยู่แล้ว มีความหมายว่าการออกหุ้นใหม่มีเจตนาในอันที่จะเพิ่มเงินกองทุนของบริษัทขึ้นกับคนนั้น ๆ ชาติเมื่อเร็ว ๆ นี้ธนาคารพาณิชย์ ก. ประกาศเพิ่มทุนด้วยการออกหุ้นใหม่ ขายได้ไม่ถึง ๒ วัน ผู้ถือหุ้นส่วนตัว ปรากฏว่าธนาคารจึงกล่าวขายหุ้นไปหมดสิ้นแล้ว เพราะหุ้นส่วนใหญ่จะขายให้แก่กลุ่มผู้ถือหุ้นเดิมซึ่งมีสิทธิก่อนมหาชนทั่วไปนั่นเอง

(๒) การออกหุ้นใหม่โดยเจตนาหมายที่จะขายให้แก่มหาชน (public offering without rights) การออกหุ้นใหม่เพิ่มทุนแบบไม่มีจุดประสงค์ที่จะขายให้แก่มหาชนเป็นส่วนใหญ่

(๓) การขายหุ้นที่ออกใหม่ทั้งหมดให้แก่บริษัทเงินทุนหรือบริษัทผู้จำหน่ายหลักทรัพย์โดยตรง (private placements) บริษัทเงินทุนหรือธนาคารเพื่อการเงิน (investment bank) มีหน้าที่รับผิดชอบในการซื้อขายแบบนี้โดยเฉพาะ (เรียกว่า underwriting) สำคัญของการออกหุ้นแบบนี้ก็คือ บริษัทเงินทุนหรือธนาคารจะกระทำการตกลงกับบริษัทประสงค์จะออกหุ้นใหม่ (negotiated deals) เกี่ยวกับการรับประกันว่าจะรับซื้อหุ้นทั้งสิ้นที่ออก ถัดลงเกี่ยวกับเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนหุ้น อัตราเงินปันผล ราคาขายหุ้น (par value) ตลอดจนเงื่อนไขอื่น ๆ ที่จำเป็นอันจะช่วยให้การออกหุ้นได้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ และตามจำนวนที่ต้องการ ถ้าหากบริษัทเงินทุนหรือธนาคารผู้รับประกันการขายหุ้น ขายได้ไม่ครบ

จำนวนที่
ถึงอาจจะ

ภาวะอุปสงค์
ซื้อขายหุ้น
จะโคกถลา

๔. การอ

หุ้นสามัญ,
ตลาดหุ้นมีก

Thailand

(๑) บริษัท

เช่นกัน แล

ราคาใบหุ้น

Hotel โ

เป็นต้น

ภาวะการไหล

ความคิดอันเ

Accounts)

๔.๑

สำคัญโดยตรงที่

เงิน เราอาจ

table) อ

ไกลเคียงกันด้วย (๓) บริษัท
สำหรับบริษัทที่ออกใหม่ ตลาด
เป็นอยู่ในประเทศเรากการซื้อ
es) มีหุ้นออกใหม่เพียงส่วนน้อย
เช่นในรูปของความเปลี่ยนแปลง
สุดท้าย การออกหุ้นชั้นต้นมี
ลดทอนแทน (หรือลดทอนเงินปันผล)
ในตลาด เช่นนโยบายการเงิน
ต่ออัตราดอกเบี้ยของพันธบัตร
ความไม่แน่นอน และตลาดจึงมี
Shares)

หรือวิธีใด ๆ กระทำโดยวิธี

เดิม (The issue of
ors) ข้อนี้คงเป็นที่ประจักษ์แจ้ง
พิมพ์เงินกองทุนของบริษัทบุคคล
รายการออกหุ้นใหม่ ขายได้ไม่ถึง
แล้ว เพราะหุ้นส่วนใหญ่จะขาย

มหาชน (public offering)
จุดประสงค์จะขายให้แก่

หรือบริษัทผู้นำหน้าหรือ
หรือธนาคารเพื่อการเงิน
โดยเฉพาะ (เรียกว่า
เงินทุนหรือธนาคารจะกระทำ
Is) เกี่ยวกับการรับประกัน
หุ้น อัตรารายเงินปันผล ราคาใบ
ออกหุ้นใดเป็นไปอย่างสมบรณ์
ะกันการขายหุ้น ขายได้ไม่ครบ

จำนวนที่ตกลงกัน ธนาคารและบริษัทการเงินนั้น ๆ จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งหมายความ
ถึงอาจจะขาดทุนด้วยการที่ราคาหุ้นตกก็ได้

นอกจากนี้ การขายหุ้นที่ออกใหม่อาจจะกระทำโดยวิธีการประมูลราคาตาม
ภาวะอุปสงค์และอุปทานของหุ้นในตลาด (competitive bidding) ในการดำเนินการ
ซื้อขายหุ้นเป็นเรื่องของบริษัทผู้ซื้อหรือมหาชนผู้มีความต้องการซื้อจะเลือกตัดสินใจเอง (เรา
จะกล่าวถึงการซื้อขายหุ้นใหม่ในตลาดหลักทรัพย์ในหัวข้อต่อไป)

๔. การออกหุ้นใหม่ในประเทศไทย

การออกหุ้นใหม่ในประเทศไทยยังมีขอบเขตจำกัดอยู่ในวงแคบมาก ไม่ว่าในรูป
หุ้นสามัญ, หุ้นกู้, หรือการเพิ่มเงินกองทุน (equity shares) อาทิเช่นในปี ๒๕๑๕ ใน
ตลาดหุ้นมีการออกหุ้นใหม่ในรูปหุ้นสามัญเพียง ๓ บริษัทคือ (ก) บริษัท Ralston Purima
Thailand - ออกหุ้นใหม่จำนวน ๔๔,๓๓๓ หุ้น ราคาใบหุ้น ๆ ละ ๑๐๐ บาท
(ข) บริษัท Safety Insurance ออกหุ้น ๒๔,๖๔๖ หุ้น ราคาใบหุ้น ๆ ละ ๑๐๐ บาท
เช่นกัน และ (ค) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ออกหุ้นจำนวน ๔,๕๐๐ หุ้น
ราคาใบหุ้น ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท และในปี ๒๕๑๕ นี้มีบริษัทเพียงบริษัทเดียวคือ Sand
Hotel ใตลาดหุ้นกู้ราคาใบหุ้น ๆ ละ ๒๕,๐๐๐ บาท และให้ดอกเบี้ยร้อยละ ๑๖.๒๕ ต่อปี
เป็นต้น

ก่อนที่เราจะได้วิเคราะห์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เราควรจะได้ศึกษา
ภาวะการไหลเวียนเงินทุนของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ เสียก่อน ในขั้นต้นเราจะเริ่มด้วยแนว
ความคิดอันเป็นที่ฐานสำหรับการวิเคราะห์คือ บัญชีเศรษฐกิจเงินทุน (Flows-of-Fund
Accounts) แล้วจะใช้นี้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ในปี ๒๕๑๕

๔.๑ บัญชีเศรษฐกิจเงินทุน (Flows of Funds Accounts)

บทบาทของตลาดเงินทุนอันประกอบด้วยเครื่องมือการเงินต่าง ๆ นี้มีความ
สำคัญอยู่ที่ตรงที่ว่า เป็นตัวเชื่อมระหว่างภาคเศรษฐกิจฝ่ายการผลิต กับภาคเศรษฐกิจฝ่ายการ
เงิน เราอาจจะชี้ให้เห็นความสำคัญนี้ได้จากตารางเศรษฐกิจเงินทุน (flows-of-funds
table) อย่างง่าย ๆ ดังนี้

ตารางที่ ก.
ตารางเศรษฐกิจเงินทุน

ทางใช้ (Uses)	ที่มา (Sources)
๑. รายจ่ายปัจจุบัน	๑. รายได้ปัจจุบัน
๒. สินทรัพย์ประเภททุน (real assets)	๒. การออมทรัพย์ (Saving)
๓. สินทรัพย์การเงิน (financial assets)	๓. เงินกู้ยืม (Borrowing)
๓.๑ เงินสด	
๓.๒ เงินฝากประจำและออมทรัพย์	
๓.๓ พันธสัญญา	
๓.๔ หุ้น	
๓.๕ พันธบัตร	
๔. เงินให้กู้ (Lending)	

ที่มาของเงินทุน (Sources of Funds) ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ที่มาของเงินทุนประกอบด้วยรายได้ซึ่งภาคเศรษฐกิจได้รับหักด้วยรายจ่ายต่าง ๆ ซึ่งปรากฏในรูปของการออมทรัพย์ นอกจากนี้ภาคเศรษฐกิจซึ่งมีความต้องการลงทุนในระดับสูงกว่าเงินออมที่มีอยู่ จะต้องเพิ่มอุปสงค์ของกองทุนกู้ยืมโดยอาศัยเครื่องมือการเงินระยะยาว ดังที่ปรากฏทางซ้ายมือ คือ ทางใช้เงินของตารางที่ ก. ที่ควรสังเกตก็คือ ถ้าหากเราทราบความสัมพันธ์ของที่มาของเงินทุนทั้งสิ้น และทราบค่าของเงินกู้ยืม เราจะสามารถคำนวณค่าของระดับการออมทรัพย์ภาคเศรษฐกิจนั้น ๆ ได้ (คือ ที่มาของเงินทุนหักด้วยเงินกู้ยืม)

ทางใช้เงิน (Uses of funds) จากเงินออมระดับหนึ่ง ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ภาคเศรษฐกิจจะเลือกใช้เงินออมนี้ในรูปต่าง ๆ กล่าวคือ (ก) ใช้เป็นเงินลงทุนหรือถือหลักทรัพย์ถาวรต่าง ๆ อาทิเช่น ที่ดิน ที่อยู่อาศัย ฯลฯ (ข) ถือในรูปหลักทรัพย์การเงินอื่น ประกอบด้วยเครื่องมือการเงินต่าง ๆ อาทิเช่น พันธสัญญา หุ้น ฯลฯ และ (ค) เงินให้กู้ยืมรายการต่าง ๆ ในบัญชีงบดุลเมื่อรายงานเป็นค่าของความเปลี่ยนแปลงจากปีหนึ่งกับอีกปีหนึ่ง จะแสดงถึงความเปลี่ยนของฐานะการเงินของภาคเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ที่ควรกล่าวเน้นก็คือ การเพิ่มขึ้นของหลักทรัพย์การเงินของภาคเศรษฐกิจหนึ่ง ย่อมจะต้องสะท้อนถึงการเพิ่มขึ้นของการก่อหนี้ (การกู้ยืมเงิน) ในจำนวนเท่ากันของอีกภาคเศรษฐกิจหนึ่ง แต่หลักทรัพย์คงทุนถาวรมิได้มีลักษณะเช่นนั้น เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า สินทรัพย์ (ทางใช้เงิน) ทั้งสิ้นลบด้วยหนี้สินการเงิน (ที่มาของเงินกู้ยืมทั้งสิ้น) จะต้องได้ผลลัพธ์เป็นการออมทรัพย์ทั้งสิ้นของภาคเศรษฐกิจนั้น

ประเทศไทย
ทางแต่ละภา
ภาคเศรษฐกิจ
(Househo
Sector:
ทางประเทศ
ธนาคารแห่ง
ข้อมูลในปี ๒
เราอาจจะใ

ลานบาท แ
จำนวน ๕๕๕
บาท ดังนั้น
จำนวนเงินออ
เพิ่มการถือสิน
ต่าง ๆ คิดเป็
การที่สองผู้บริ
เหตุสินทรัพย์
สินทรัพย์การเง
การเงิน)คงค
(๒) เงินฝาก
๒๗.๕) เงินฝ
(๓) ผู้บริโภค
๑๕๐.๒ ลานบาท
จำนวนและการ

๔.๒ การวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงเครื่องมือทางการเงิน

เราจะใช้แนวความคิดเรื่องบัญชีเศรษฐกิจเงินพหุภาคีประยุกต์กับสถานการณ์ของประเทศไทยในปี ๒๕๑๕ ซึ่งมีข้อมูลอยู่อย่างสมบูรณ์ ในขั้นนี้เราจะลองวิเคราะห์มุ่งหนักไปในทางแต่ละภาคเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจมวลรวม ในการวิเคราะห์ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ จำแนกออกเป็นภาคเศรษฐกิจหลัก ๒ ภาคด้วยกันคือ ครัวเรือนผู้บริโภค (Household sector: HH) ภาคธุรกิจนิติบุคคล (Incorporated Business Sector: BINC), ภาครัฐบาล (G), ภาครัฐวิสาหกิจ (BSE), ภาคเศรษฐกิจต่างประเทศ (RW), และภาคสถาบันการเงิน (Financial Sector) ซึ่งประกอบด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย, ธนาคารพาณิชย์, ธนาคารออมสิน และสถาบันการเงินรูปอื่น ๆ ตามข้อมูลในปี ๒๕๑๕ บัญชีเศรษฐกิจเงินพหุภาคีของภาคครัวเรือนผู้บริโภคและภาคธุรกิจนิติบุคคล ฯลฯ เราอาจจะใช้เป็นแนวความคิดช่วยสำหรับการวิเคราะห์การไหลเวียนของเงินทุนได้ดังนี้

๑) ยอดเกินดุลและขาดดุลของภาคเศรษฐกิจผู้บริโภค (Household Sector)

สำหรับภาคครัวเรือนผู้บริโภค ในปี ๒๕๑๕ ได้รับรายได้ปัจจุบันเป็นจำนวน ๑๒๘,๖๕๔ ล้านบาท และยอดรายจ่ายทั้งสิ้นมีมูลค่า ๑๑๐,๒๕๔ ล้านบาท นอกจากนี้ยังได้รับเงินโอนเป็นจำนวน ๕๔๘ ล้านบาท ผลก็คือรายได้รวมของครัวเรือนสูงกว่ายอดรายจ่ายถึง ๑๘,๘๔๘ ล้านบาท ดังนั้นยอดเกินดุลหรือการออมทรัพย์ของภาคเศรษฐกิจผู้บริโภคมีค่า ๑๘,๘๔๘ ล้านบาท ในจำนวนเงินออม ๑๘,๘๔๘ ล้านบาทนี้ ผู้บริโภคได้เงินไปในทางใดบ้าง? ประการแรกผู้บริโภคได้เพิ่มการถือสินทรัพย์ประเภททุน (real assets) ซึ่งได้แก่การก่อสร้างที่อยู่อาศัยและดาวารวัตถุต่าง ๆ คิดเป็นมูลค่า ๕,๐๑๘ ล้านบาท จึงจะยังคงเหลือเงินออมสุทธิอยู่ที่ ๑๓,๘๓๐ ล้านบาท ประการที่สองผู้บริโภคได้ถอนเงินลงทุนทางการเงินจากภาคเศรษฐกิจอื่นเพิ่มขึ้น ๑,๘๔๘.๘ ล้านบาท ด้วยเหตุนี้สินทรัพย์การเงินของผู้บริโภคจึงมีมูลค่าสูงขึ้นเป็น ๑๕,๘๕๕.๕ ล้านบาท ประการที่สามสินทรัพย์การเงินของผู้บริโภค ๑๕,๘๕๕.๕ ล้านบาทนี้ จำแนกออกเป็นทางใช้เงิน (การถือหลักทรัพย์การเงิน) ดังต่อไปนี้คือ (๑) ถือเงินสดเพิ่มขึ้น ๒,๒๔๑.๘ ล้านบาท (ร้อยละ ๑๖.๑ ของยอดเกินดุล) (๒) เงินฝากเพื่อเรียกกู้ยืมเงินฝากประจำและออมทรัพย์คิดเป็นมูลค่า ๘,๓๘๒.๘ ล้านบาท (ร้อยละ ๖๓.๔) เงินฝากประจำและออมทรัพย์ ๘,๘๔๐.๒ ล้านบาท เงินฝากเพื่อเรียก ๕๕๒.๖ ล้านบาท (๓) ผู้บริโภคถือหลักทรัพย์รัฐบาลเพิ่มขึ้น ๓,๓๑๓.๔ ล้านบาท จ่ายเงินประกันชีวิตและเงินสะสม ๑๙๐.๒ ล้านบาท ฝากออมสิน ๘๕.๑ ล้านบาท นอกจากนี้เป็นการชำระหนี้ซึ่งได้แก่การไถ่ถอนจำนองและการชำระหนี้อื่น ๆ จะเห็นได้จากข้อมูลในตารางที่ ๑

/ตารางที่ ๑

๑๕)
๑)
ของเงินทุน
งการออม
เย จะคง
เมื่อ คือ
าของเงิน
ยภาค
วลาหนึ่ง
เรือถือหลัก-
เงินอื่น
นใหญ่กับ
อีกปีหนึ่ง
าว ที่ควร
สะท้อนถึง
ง แต่
ใช้เงิน)
ทรัพย์ทั้งสิ้น

ตารางที่ ๑ : ที่มาและทางใช้เงินของภาคผู้บริโภค

Table 1. VALUE AND PERCENTAGE DISTRIBUTION OF FINANCIAL TRANSACTION
IN CONSUMER AND NON-PROFIT ORGANIZATION SECTORS

	Value (Million Baht)		Percentage of Surplus	
	U	S	U	S
1. Total surplus (2+9)		13,930.0		100.0
2. Net financial investment (3-4)	14,025.8		100.7	
3. Net acquisition of financial assets (5+6+7+8)	15,875.5		114.0	
4. Net increase of liabilities		1,849.7		13.3
5. Currency (Notes and coins)	2,241.9		16.1	
6. Demand and time deposits	9,382.8		67.4	
7. Public Authority securities	258.3		1.9	
8. Credit and capital market instruments	3,992.5	1,849.7	28.7	13.3
8.1 Loans	10.1	2,004.5	0.1	14.4
8.2 Share capital	3,313.4		23.8	
8.3 Life assurance and pension funds	190.2		1.4	
8.4 Hire purchase debt and mortgages	-8.5	-26.3	-0.1	-0.1
8.5 Saving bond and premium saving bonds	98.1		0.7	
8.6 Other	389.2	-128.5	2.8	-0.9
9. Sector discrepancy	-95.8		-0.7	

ที่มา

สำนักงานคณะกรรมการสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองบัญชีประชาชาติ ๒๕๑๘

ในขั้นต้น

ระยะสั้น ๑,๔

สามารถจัด

ได้จกสรรเงิน

จำนวน ใน

เนื่องจากค่า

ทั้งสิ้นเป็นมูลค่า

1. Net In

2. Gross

3. Capita

4. Net Sa

5. Capital

5.1 equ

- 5.2 co

5.3 ers

5. Total d

ที่มา

ผู้

ต่อไปนี้

จาก

(๑)

มีเงินออมสุทธิ

ธุรกิจ จากของกอง

ภาคธุรกิจคิดเทียบ

ของภาคนี้มูลค่า

IAL TRANSACTION
PORS

ในทางหนึ่ง ศูนย์โลกมีสินทางการเงินเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า ๑,๔๕๘.๗ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นหนี้
ระยะสั้น ๑,๔๕๖.๔ ล้านบาท และหนี้ระยะยาวมีมูลค่าเพียง ๕๒.๑ ล้านบาท การสรุป ภาคศูนย์โลก
สามารถจัดหาเงินทุนเพื่อการลงทุนระยะยาวของภาคอื่น ๆ ถึง ๓,๙๙๒.๕ ล้านบาท คิดเทียบส่วนเท่ากับ
ได้จัดสรรเงินทุนแก่ภาคธุรกิจ ถึงร้อยละ ๒๔.๕ ของยอดการลงทุนทั้งสิ้นของภาคธุรกิจในปี ๒๕๑๕

Percentage of Surplus	
U	S
	100.0
100.7	
	114.0
	13.3
16.1	
67.4	
1.9	
28.7	13.3
0.1	14.4
23.8	
1.4	
-0.1	-0.1
0.7	
2.8	-0.9
-0.7	

๒) ภาคธุรกิจ (Business Sector) ภาคนี้แหล่งที่มาของเงินทุนทั้งสิ้น ๑๒,๙๔๑.๔
ล้านบาท ในปี ๒๕๑๕ (ซึ่งสังเกตจากรายได้สุทธิซึ่งเป็นรายได้จากการประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรม ฯลฯ)
เนื่องจากค่าสิทธิหรือของทุนทางบัญชีมีมูลค่า ๑๑,๖๐๑.๘ ล้านบาท ในปี ๒๕๑๕ ภาคธุรกิจจึงมียอดเงินออมสุทธิ
ทั้งสิ้นเป็นมูลค่า ๑,๑๓๙.๖ ล้านบาท (ปี ๒๕๑๕)

(หน่วย : ล้านบาท)	ทางใ บ	ที่มา S
1. Net Income		12,741.4
2. Gross Saving		12,741.4
3. Capital Consumption		11,601.8
4. Net Saving		1,139.6
5. Capital expenditure	16,207.0	
5.1 equipment	17,656.8	
- 5.2 construction	-1,449.8	
5.3 errors	5,585.5	
6. Total deficit or surplus		-9,051.1

ที่มา
คู่ตรงกันใหญ่

จากตารางที่สอง ที่ควรสังเกตเป็นพิเศษสำหรับกิจการของภาคธุรกิจเอกชน ได้แก่รายการ
ต่อไปนี้

(๑) ภาคธุรกิจลงทุนในสถานโรงงานและเครื่องจักรทั้งสิ้น ๑๙,๖๕๖.๘ ล้านบาท หากถ
มีนอกเงินออมสุทธิ เพียง ๑,๑๓๙.๖ ล้านบาท (รวมทั้งข้อผิดพลาดอีก ๕,๔๕๕ ล้านบาท) ผลก็คือ ภาค
ธุรกิจ จำต้องขอสินเชื่อทางการเงินในเกณฑ์สูงถึง ๑๘,๕๑๖.๘ ล้านบาท ในปีดังกล่าว สินเชื่อทางการเงินของ
ภาคธุรกิจคิดเทียบส่วนประมาณ ร้อยละ ๕.๓ ของ GDP เมื่อพิจารณา ภาคธุรกิจโดยรวม ยอดขาดดุล
ของภาคนี้มีมูลค่า ๙,๐๕๑.๑ ล้านบาท (หักข้อผิดพลาดไปแล้ว)

(๒) หนี้สินเพิ่มขึ้นในปีนั้น เครื่องมือเงินทุนและเงินระยะยาว ไปรูดสิ่งเกตุว่า ภาคธุรกิจ ไคออกตัวพาอิชัยและเงินระยะสั้น คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๓,๘๙๘.๑ ล้านบาท คิดเพียงส่วนเทากับร้อยละ ๘๙ ของยอดเกินดุลทั้งสิ้น

(๓) นอกจากนั้น ภาคธุรกิจได้มีการ เพิ่มทุนและออกพันธ (primary securities) เพื่อชดเชยการขาดดุล คิดเป็นมูลค่า ๔,๓๘๖.๘ ล้านบาท คิดเพียงส่วนเทากับร้อยละ ๕๒.๙ ของยอดขาดดุล

Table 1

(๔) ประการสุดท้าย หนี้สินอื่น ๆ เพิ่มขึ้น ๑,๔๐๓.๘ ล้านบาท คิดร้อยละ ๑๕.๕ ของยอดขาดดุล

(๕) โบนัสสินทรัพย์นั้น รายการที่เพิ่มขึ้นโตแก่เงินฝากที่ธนาคาร ซึ่งเพิ่มขึ้น ๑,๑๓๐.๘ ล้านบาท หรือร้อยละ ๑๖.๕ ของยอดขาดดุล และการถือหุ้นบริษัทรัฐบาล เพิ่มขึ้น ๒๕.๒ ล้านบาท นอกจากนี้ ภาคธุรกิจให้ชำระเงินระยะยาวแก่ต่างประเทศ เป็นมูลค่า ๓,๕๖๙.๓ ล้านบาท

ประการสุดท้าย การระดมเงินกู้ยืมเงินทุนอาจจะสรุปได้ดังนี้

เงินกู้ระยะยาว ในปี ๒๕๑๕ เพิ่มขึ้นทั้งหมด ๑๑,๐๓๖.๑ ล้านบาท โดย ภาครัฐต่างประเทศเพิ่มขึ้น ๕,๘๖๘ ล้านบาท แต่ได้รับการชำระคืนเงินกู้จากภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ในประเทศ ๓,๕๙๙.๙ ล้านบาท เงินใหญ่สุทธิจึงมีมูลค่าเพิ่ม ๑,๕๖๐.๑ ล้านบาท นอกจากนี้ ภาคสถาบันการเงินอื่น ๆ และรัฐบาลกลาง ใหญ่เพิ่มขึ้น ๕๒๒.๕ ล้านบาท และ ๒๑๓.๖ ล้านบาทตามลำดับ ในขณะเดียวกัน ภาคเศรษฐกิจถูก ในระดับสูงที่สุด คือ ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการลงทุนนั่นเอง ซึ่งเงินระยะยาวเป็นจำนวนเพิ่มขึ้น ๑,๕๓๖ ล้านบาท นอกจากนี้เงินกู้วิสาหกิจ ๖๔๘.๙ ล้านบาท และผู้บริโภค ๕๖๐.๕ ล้านบาท

หนี้สามัญและพันธ หนี้สามัญและพันธเป็นการกู้ยืมเงินระหว่างภาคเศรษฐกิจเกินดุลกับภาคขาดดุลถึง กว้างแล้ว โดยยามตลาดการเงินเป็นสำคัญ ในปี ๒๕๑๕ เครื่องมือการเงินระยะยาวเกิดขึ้นในรูปของ หนี้สามัญเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคิดเป็นมูลค่า ๕,๙๙๘.๙ ล้านบาท ส่วนหนี้เพิ่มขึ้น ๙๘.๙ ล้านบาท ผู้ออกพันธ หนี้สามัญและพันธที่สำคัญ คือ ภาคธุรกิจผู้ประกอบการลงทุน ซึ่งเพิ่มการออกพันธสามัญทั้งสิ้น ๔,๗๖๗.๒ ล้านบาท และพันธ ๙๘.๖ ล้านบาท ปริมาณเงินสามัญและเงินกู้ทั้งสิ้นจึงมีมูลค่า ๕,๙๙๘.๘ ล้านบาท หรือ คิดเพียงส่วนเทากับร้อยละ ๒.๖ ของรายได้ประชาชาติ

1. Total de
2. Net fina
3. Net acqui
asset (5.
4. Net incre
5. Currency
6. Governmen
7. Credit an
instrumen
7.1 Loans
7.2 Share
7.3 Mortg.
7.4 Other
8. Sector dis

ที่มา จาก
หมายเหตุ หนี้
ผลิต
ร้อยละ

สิ่งเหล่านี้ ภาคธุรกิจ
งสวนเทากับร้อยละ

ตารางที่ ๒ ฐานะการไหลเวียนของเงินสำหรับในภาคธุรกิจ

Table 2. VALUE AND PERCENTAGE DISTRIBUTION OF FINANCIAL TRANSACTION IN INCORPORATED PRIVATE NONFINANCIAL BUSINESS SECTOR (BYMC)

	Value (Million Baht)		Percentage of Surplus	
	Y	S	Y	S
1. Total deficit (2+8)		-9,051.1		-100.0
2. Net financial investment(3-4)	-9,550.9		-105.5	
3. Net acquisition of financial asset (5+6+7)	4,721.5		52.2	
4. Net increase of liabilities		14,272.4		157.7
5. Currency (Notes and coins)	1,130.8		12.5	
6. Government securities	24.2		0.3	
7. Credit and capital market instruments	3,566.5	14,272.4	39.4	157.7
7.1 Loans and commercial bills	3,457.3	7,874.1	38.2	87.0
7.2 Share and debentures		4,786.8		52.9
7.3 Mortgages and trade credit	-113.7	207.8	-1.3	2.3
7.4 Other	222.9	1,403.7	2.5	15.5
8. Sector discrepancy	499.8		5.5	

ที่มา จากแหล่งเดียวกับตารางที่ ๑

หมายเหตุ หนี้สินการเงินของภาคธุรกิจเป็นระยะยาว ๑๘,๒๓๒.๔ ล้านบาท ในปี ๒๕๑๕ และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเท่ากับ ๒๑๖,๐๕๒ ล้านบาท ดังนั้น อัตราส่วนจะเท่ากับร้อยละ ๘.๓ ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ประชาชาติในปี ๒๕๑๕

curities)
๕๒.๕ ของยอดขาดดุล
๑๕.๕ ของยอด

เพิ่มขึ้น ๑,๖๖๐.๘
๒ ล้านบาท นอก
บาท

เพิ่มขึ้น
๕๕๓.๘ ล้านบาท
และรัฐบาลกลาง
ภาคเศรษฐกิจ
เพิ่มขึ้น ๑,๕๓๖
บาท

มีภาคขาดดุล
เกิดขึ้นในรูปของ
ล้านบาท ผู้ถือหุ้น
๔,๓๒๓.๒
๘ ล้านบาท หรือ

ตารางที่ ๓ ฐานะการไหลเวียนของเงินในภาครัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ

Table 3. VALUE DISTRIBUTION OF FINANCIAL

TRANSACTION IN GOVERNMENT SECTOR(GC) AND STAGE ENTERPRISE(BSE)
(GL)

	BSE			
	Value (Million Baht)		Million Baht	
	U	S	U	S
1. Total deficit (2+9)		-6,263.2		-1,065.6
2. Net financial investment(3-4)	-5,878.9		-1,021.0	
3. Net acquisition of financial assets (5+6+8)	3,863.9		440.5	
4. Net increase of liabilities (5+6+7+8)		9,742.8		1,461.5
5. Currency (Notes and coins)	-94.2	65.0	-13.1	
6. Demand and time deposits	2,285.7	444.0	107.5	
7. Government securities		9,159.0		50.5
8. Credit and capital market instruments	1,672.4	74.8	346.1	1,411.5
8.1 Loans	444.2	-53.4	65.6	878.8
8.2 Share capital	450.4		9.2	399.8
8.3 International reserve position	341.8			53.2
8.4 Foreign debts and claims	436.6	120.1	181.7	-114.9
8.5 Other	-0.6	8.1	89.6	194.6
9. Sector discrepancy	-384.3		-44.6	

Note : For State Enterprise (BSE)

8.3 Life insurance & pension funds

8.4 Trade credits

มีรายจ่าย
รายจ่ายเพื่อ
รัฐบาลกลาง
ล้านบาทใน

หรือร้อยละ
๒๑.๓ ของ
เงิน ๕,๘๗๘.๙
ขอคิดพลาถ
หลายอย่าง

ปากธนาคาร
ส่วนท้องถิ่นก็
ซึ่งส่วนใหญ่
ธนาคารพาณิชย์
เพิ่มขึ้น (1๐
รัฐบาลกลาง
(ทุนรักษาระ
ต่างประเทศ)

มูลค่า ๕,๑๕๘
เพิ่มขึ้น ๗,๘๓
นอกนั้นเป็นรา
หักหนี้ต่างประ

การขาดดุลนี้
ล้านบาท คง
เพิ่มขึ้น ๑๐๗.๘
ประมาณเพิ่มขึ้น
๒๗๑.๐ และ

วิสาหกิจ

ENTERPRISE (BSE)

BSE	on Baht
	S
	-1,065.6
.0	
.5	1,461.5
.1	
.5	50.5
.1	1,411.5
.6	878.8
.2	399.8
	53.2
.7	-114.9
.6	194.6
.6	

๓) ภาครัฐบาล ประกอบด้วยรัฐบาลกลางและรัฐบาลส่วนท้องถิ่น รัฐบาลกลางมีรายจ่ายขาดดุลมูลค่า ๖,๒๒๔.๕ ล้านบาท รัฐบาลส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีรายรับมากกว่ารายจ่ายเพียงเล็กน้อย ซึ่งในปี ๒๕๑๕ มี ๑.๓ ล้านบาท รายรับนี้รวมถึงเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลกลางด้วยแล้ว เมื่อรวมกันแล้วจะเห็นได้ว่าภาครัฐบาลมีรายจ่ายขาดดุลทั้งสิ้น ๖,๒๒๓.๒ ล้านบาทในปี ๒๕๑๕

ในปี ๒๕๑๕ จากตารางที่ ๓ รัฐบาลมีหนี้สินเพิ่มขึ้นเป็นเงิน ๘,๙๔๒.๘ ล้านบาท หรือร้อยละ ๑๕๕.๖ ของการขาดดุล สินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นมูลค่า ๓,๔๒๓.๘ ล้านบาท หรือร้อยละ ๖๑.๓ ของการขาดดุล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งในปีที่รัฐบาลได้ก่อหนี้เพื่อชดเชยการขาดดุลสุทธิคิดเป็นเงิน ๘,๘๗๘.๘ ล้านบาท หรือร้อยละ ๘๓.๘ ของการขาดดุลทั้งสิ้น ส่วนร้อยละ ๖.๑ ที่เหลือเป็นข้อผิดพลาดเชิงสถิติ (เปอร์เซ็นต์ผิดพลาดนี้ยังค่อนข้างสูง เนื่องจากยังต้องการข้อมูลเพิ่มเติมหลายอย่าง เช่น เงินโอนและเงินนอกงบประมาณซึ่งจะตองหาทางปรับปรุงต่อไป)

สำหรับสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นของรัฐบาลมีมูลค่า ๓,๔๒๓.๘ ล้านบาท ที่สำคัญก็มีเงินฝากธนาคารมูลค่าเพิ่มขึ้น ๒,๒๕๕.๓ ล้านบาท หรือร้อยละ ๓๖.๕ โดยเป็นเงินฝากของรัฐบาลส่วนท้องถิ่นกับธนาคารต่าง ๆ ๔๔.๔ ล้านบาทอีก ๒,๒๑๑.๓ ล้านบาท เป็นเงินฝากของรัฐบาลกลาง ซึ่งส่วนใหญ่ฝากไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมูลค่า ๑,๖๗๕.๑ ล้านบาท นอกจากนั้นเป็นเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เงินให้กู้และเงินนอกงบประมาณเพิ่มขึ้น (loans) ๔๔๔.๒ ล้านบาท นอกจากนี้ เป็นการให้กู้และชำระหนี้สถาบันการเงิน รัฐบาลกลางซื้อหุ้นระยะยาวเป็นมูลค่า ๔๕๐-๘ ล้านบาท มีเงินสำรองเพิ่มขึ้น ๓๔๑.๘ ล้านบาท (ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ประการสุดท้ายสินทรัพย์ต่างประเทศ หรือต่างประเทศเป็นลูกหนี้ของประเทศไทยมีมูลค่า ๔๓๖.๖ ล้านบาท

สำหรับด้านหนี้สินหรือที่มาของเงินทุน รัฐบาลได้ออกหลักทรัพย์รัฐบาลเพิ่มคิดเป็นมูลค่า ๘,๑๕๘ ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นตั๋วเงินคลัง ๑,๒๕๖.๕ ล้านบาท และพันธบัตรรัฐบาลเพิ่มขึ้น ๗,๘๙๒.๕ ล้านบาท เงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทยที่คลังจังหวัดเพิ่มขึ้น ๔๔๔ ล้านบาท นอกนั้นเป็นรายการเงินกู้จากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ๒๑๔.๗ ล้านบาท (กู้จากต่างประเทศ ๔๓๗.๘ หักหนี้ต่างประเทศ ๒๒๓.๑)

๔) ภาควิสาหกิจ โดยส่วนรวมมียอดขาดดุล ๑,๐๖๕.๖ ล้านบาท แหล่งที่มาของการขาดดุลนี้ได้จากการมีหนี้เพิ่มขึ้นเท่ากับ ๑,๔๖๑.๕ ล้านบาท และสินทรัพย์เพิ่มขึ้นเพียง ๔๙๐.๕ ล้านบาท ดังนั้น หนี้สุทธิจึงมีขนาด ๑,๐๖๑.๑ ล้านบาท ในด้านสินทรัพย์ (ทางใช้เงิน) มีเงินฝากเพิ่มขึ้น ๑๐๗.๕ ล้านบาท สินเชื่อการพาณิชย์เพิ่มขึ้น ๑๕๑.๗ ล้านบาท, เงินให้กู้และเงินนอกงบประมาณเพิ่มขึ้น ๖๔.๖ ล้านบาท (เป็นผลมาจากการจ่ายชำระหนี้ หรือกู้เงินนอกงบประมาณเพิ่ม ๒๗๑.๐ และชำระหนี้เงินกู้ระยะยาว ๓๐๖.๖ ล้าน และสินทรัพย์อื่น ๆ ๔๘.๖ ล้านบาท) ในด้าน

หนี้สิน รายการที่สำคัญได้แก่เงินกู้มูลค่า ๔๑๘.๘ ล้านบาท ซึ่งประกอบด้วยเงินกู้ระยะยาว
มูลค่า ๔๕๕.๕ ล้านบาท และการชำระหนี้แก่ธนาคารพาณิชย์ ๑๐๖.๗ ล้านบาท นอกจากนี้
รัฐวิสาหกิจได้ออกหุ้นใหม่ ซึ่งมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๑๔๔.๘ ล้านบาท และหนี้อื่น ๆ มูลค่าเพิ่มขึ้น
๑๔๔.๖ ล้านบาท (ขอมติพลาตเชิงสถิติ ๔๔.๖ ล้านบาท)

๕. ตลาดหลักทรัพย์ "หุ้นเดิม" (Secondary Market for Securities)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๕.๑ Bangkok Stock Exchange (BSE) ได้เริ่มมีกำเนิดและดำเนินการมา
ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๒๒ ในช่วงระยะระหว่าง ๑๙๒๒ - ๑๙๒๕ กิจการของ Bangkok Stock
Exchange ได้เจริญเติบโตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นลำดับ มีการขายหุ้นรวม ๓๖ หุ้นจากบริษัทจำนวน
๒๖ บริษัทซึ่งจดทะเบียนกับบริษัทนี้ นอกจากนี้มีบริษัทได้ออกเงินกู้ (debentures) เพียง ๖ หุ้น
ในช่วงระยะดังกล่าวแต่ความสำคัญของตลาดในฐานะระดมเงินทุนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำในช่วงระยะดัง
กล่าว การบริหารของตลาด BSE มีคณะกรรมการบริหาร ๗ คน มีประธานกรรมการ,
รองประธานและเลขาธิการ ผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นกรรมการก็ต้องซื้อหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น ใน
ราคาหน่วยละ ๑๐,๐๐๐ บาท และกฎของตลาดระบุว่าจำนวนสมาชิกสูงจะมีได้เพียง ๕๕ นาย
รวมทั้งนักธุรกิจชาวต่างประเทศด้วย ในปี ๑๙๒๒ หุ้นที่จดทะเบียนกับตลาดมีเพียง ๓ หุ้น และ
เพิ่มขึ้นเป็น ๑๑ หุ้นในตอนปลายปี และเมื่อปลายปี ๑๙๒๕ หุ้นจดทะเบียนกับตลาดเพิ่มจำนวนเป็น
๓๖ หุ้นจาก ๒๖ บริษัทดังกล่าวแล้ว (The Investor (Bangkok:Siam Publication Ltd.,
1969) ในช่วงระยะ ๑๙๒๒ - ๑๙๓๔ ปริมาณการซื้อขายหุ้น (turnover) คิดเป็นมูลค่า ๒๕.๕
ล้านบาท และมูลค่าทางตลาดของหุ้นเหล่านี้ประมาณ ๒.๓ พันล้านบาท

รัฐบาลได้เริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการระดมเงินทุนเพื่อส่งเสริมการค้าเนิ
การธุรกิจให้เป็นไปอย่างสววกและรวดเร็ว และได้เล็งเห็นความสำคัญของตลาดเงินทุน
หลังจากได้เชิญผู้เชี่ยวชาญทำการศึกษาวเคราะห์ปัญหาตลาดเงินทุนในประเทศไทยในช่วงระยะ
ดังกล่าว (Sidney Robbins) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาตลาดเงินทุนในประเทศไทยพิมพ์รายงาน
เสนอรัฐบาลชื่อ A capital Market in Thailand ตีพิมพ์ ค.ศ. ๑๙๒๕) รัฐบาลได้
ประกาศใช้พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ ขึ้น โดยกระทรวง
การคลังมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการจัดตั้งและควบคุมตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลาด
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๑๘ เป็นต้นมา
คณะกรรมการบริหารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกอบด้วยกรรมการดำเนินงาน ๕ นาย
คณะกรรมการบริหารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกอบด้วยกรรมการดำเนินงาน ๕ นาย
คณะกรรมการบริหารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกอบด้วยกรรมการดำเนินงาน ๕ นาย
เลือกตั้งจากสมาชิก ๕ นาย และผู้จัดการซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการ ๑ นาย ในปี ๒๕๑๘ การ
ซื้อขายหุ้นในบางเดือนมีมูลค่าถึง ๔๖ ล้านบาท มีหุ้นซื้อขาย ๒๐๙,๐๒๙ หุ้น แต่บางเดือน
ธุรกิจในตลาดกลับซบเซา ในปี ๒๕๑๙ การซื้อขายหุ้นอยู่ในเกณฑ์สูงถึง ๕๕๐ ล้านบาท ส่วนใน
หุ้นธนาคารกรุงเทพคิดเทียบส่วนถึงร้อยละ ๔๐ ของจำนวนหุ้นซื้อขายทั้งสิ้น หุ้นต่างๆที่ซื้อขาย
มีจำนวน ๙๕ หุ้น เป็นหุ้นจากภาคเอกชน ๓๒ หุ้นและภาครัฐบาล ๔๖ หุ้น หุ้นจากเอกชนมี

ด้วย ห
ส่วนใหญ่
อย่างลึก
ภาคเอก
มีมูลค่าสูง
ราคาหุ้น
๒๓๐ ใน
ก่อให้เกิด
ปัจจุบันกล
ถึงตัวสูงซึ่ง
นโยบายยก
ให้แก่ธนา
ตลาดหุ้นอ
หลักทรัพย์
ความต้องการ
จึงเก็บไปค
ส่งเสริมกา
๕.๒ อุปส
(In

การเงินค่า
เกี่ยวกับการ
ช่วงระยะเว
ถือหลักทรัพย์
ทราบได้ จ
ในการประเว
ตัวค่านตลาด
จะมีผลกระทบ
ที่สรุปไว้ข้างค
สถาบันเงินทุนซึ่ง

เงินกู้ระยะยาว
นอกจากนี้
มูลค่าเพิ่มขึ้น

Les)

ดำเนินการมา
agkok Stock
หุ้นจากบริษัทจำนวน
ares) เพียง ๒ หุ้น
หลักทรัพย์ในช่วงระยะ
กรรมการ,
น้อยหนึ่งหุ้น ใน
มีได้เพียง ๕๕ นาย
เพียง ๓ หุ้น และ
ตลาดเพิ่มจำนวนเป็น
Publication Ltd.,
คิดเป็นมูลค่า ๒๕.๕

ส่งเสริมการค้าเงิน
ตลาดเงินทุน
ศไทยในช่วงระยะ
ศไทยพิมพ์รายงาน
๕) รัฐบาลได้
โดยกระทรวง
ประเทศไทย ตลาด
๒๕๑๘ เป็นต้นมา
งาน ๕ นาย
ในปี ๒๕๑๘ การ
แคว้นเดือน
ล้านบาท ส่วนใหญ่
หุ้นต่างๆที่ซื้อขาย
หุ้นจากเอกชนประกอบ

ค้าย หุ้นสามัญ, หุ้นปริมลิตี, และหุ้นกู้ (debentures) ส่วนหุ้นจากภาครัฐบาล
ส่วนใหญ่เป็นพันธบัตรรัฐบาล และค่าเงินคลัง ในปี ๒๕๒๐ นั้น การซื้อขายหุ้นได้เป็นไป
อย่างคึกคักมีการซื้อขายหุ้นคิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น ๑,๖๘๒ ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นการซื้อขาย
ภาคเอกชน ๕๔๔ ล้านบาท และจากภาครัฐบาล ๒๔๘ ล้านบาท การซื้อขายหุ้นในบางวัน
มีมูลค่าสูงถึง ๒๐๐ ล้านบาท ! ในการนี้ราคาหุ้นได้ไหวตัวอย่างรวดเร็วด้วย อาทิ คัดซี
ราคาหุ้นบริษัท TISCO ในปี ๒๕๒๐ เริ่มด้วยราคาหน่วยละ ๒๖๑ ในรอบต้นปีได้เพิ่มเป็น
๒๓๐ ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๐ ในขณะที่ราคาหุ้นส่วนมากกำลังสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งอาจจะ
ก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนผู้ลงทุนได้เป็นอย่างมาก มีผู้กล่าวว่าการซื้อขายหลักทรัพย์ใน
ปัจจุบันกลายเป็น "บ่อนการพนัน" อันถูกต้องตามกฎหมายรูปหนึ่ง เหตุที่ราคาหุ้นต่างๆ ได้
ถีบตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว อาจจะเนื่องมาจากเหตุผลที่สำคัญสองประการ, ประการที่หนึ่ง
นโยบายการเงินในช่วงระยะที่ผ่านมาเป็นนโยบายประเภทอ่อนคลาย ส่งเสริมสภาพคล่อง
ให้แก่ธนาคารพาณิชย์และบุคคลในระดับสูง นอกจากนี้มหาชนส่วนใหญ่ได้ให้ความสนใจต่อ
ตลาดหุ้นอย่างกว้างขวาง (กฎหมายก็ให้ความสะดวกในด้านการงดเว้นจากภาษีอากร ตลาด
หลักทรัพย์ให้ความสะดวกในด้านนายหน้า (brokerages) และบริการอื่น ๆ) ทำให้
ความต้องการซื้อหุ้นสูงกว่าอุปทานของหุ้นที่มีอยู่ในตลาด ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้การซื้อขายหุ้น
จึงเต็มไปด้วยการเก็งกำไรแสวงหาผลประโยชน์จาก capital gains มากกว่าเพื่อ
ส่งเสริมการลงทุน

๕.๒ อุปสงค์ของหลักทรัพย์ในตลาดเงินทุน (ในสถาบัน)
(Institutional Demand for Securities)

ในปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ที่พอจะคาดคะเนได้ว่า สถาบัน
การเงินต่างๆ ซึ่งมีความต้องการถือหุ้นในรูปแบบ และจำนวนเล็กน้อยเพียงใด ข้อมูลต่างๆ
เกี่ยวกับการไหลเวียนของเงินของระบบมวลรวม เราแสดงไว้ในตารางสรุป ถึงกระนั้นก็ดีใน
ช่วงระยะเวลาที่กำหนดให้เช่น ค.ศ. ๑๙๗๒ - ๑๙๗๖ ความเปลี่ยนแปลงของความต้องการ
ถือหลักทรัพย์เหล่านั้น, ในสถาบันเงินทุนต่างๆ จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร จึงยังไม่อาจจะ
ทราบได้ จะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลให้สมบูรณ์กว่าที่เป็นอยู่เพราะจะช่วย
ในการประเมินผลเกี่ยวกับอุปสงค์ของสถาบันเงินทุนเหล่านี้ ทั้งในด้านการส่งเสริมการขาย
ตัวตลาดหลักทรัพย์ และในด้านที่ว่าความเจริญเติบโตของสถาบันเงินทุนระยะยาวเหล่านี้
จะมีผลกระทบกระเทือนต่อนโยบายการเงินระยะสั้นตามที่ Gurley - Shaw กล่าวไว้
(ที่สรุปไว้ข้างต้น) เพียงใดหรือไม่

สถาบันเงินทุนซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ต้องการ (มีอุปสงค์) ถือหลักทรัพย์ ได้แก่ สถาบันดังต่อไปนี้.-

๑. ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์นับได้เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญ ซึ่งจะมีความต้องการถือหลักทรัพย์ไว้เป็นสินทรัพย์, เมื่อหลักทรัพย์ดังกล่าวมีคุณภาพ มีสภาพคล่อง และดอกเบี้ยสูงพอที่จะให้ประโยชน์ในรูปของผลตอบแทนหักเหี่ยมกับผลตอบแทนรูปอื่น ๆ เช่น เงินกู้ ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์มิได้ถือพันธบัตร หรือหุ้นสามัญ ฯลฯ ของบริษัทธุรกิจมากนัก หากแต่ถือพันธบัตรรัฐบาลและ ตัวเงินคลังเท่านั้น อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ได้มีส่วนในการระดมเงินออมและขยายเงินกู้และสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการลงทุนอุตสาหกรรม ฯลฯ ในระยะยาว ซึ่งนับว่าเป็นกิจการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการขยายตัวของเงินทุนระยะยาว แท้จริงแล้ว ถ้าหากระบบธนาคารพาณิชย์มีความเติบโตเป็นปกติ, การแก้ไขเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากเพิ่มไปอย่างมีประสิทธิภาพ, เป็นประโยชน์ทั้งในด้านการพาณิชย์และในด้านการลงทุนแล้ว, การปล่อยเงินกู้ระยะยาวโดยธนาคารพาณิชย์จะเป็นจักรกลซึ่งทำหน้าที่แทนตลาดเงินทุน ในการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมและภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ก็ได้ พฤติการณ์เช่นนี้ได้เกิดขึ้นมาแล้วในประเทศญี่ปุ่น ผู้วิจัยสถานการณ์การเงินในญี่ปุ่นเสนอข้อเท็จจริงให้เห็นว่า ธุรกิจส่วนในประเทศญี่ปุ่นในช่วง ๑๙๕๔ - ๑๙๖๘, ซึ่งเป็นช่วงที่การอุตสาหกรรมรุดหน้าอย่างรวดเร็วกว่าประเทศอื่นใดนั้น, การออกหุ้นใหม่ไม่ว่าในรูปพันธบัตรบริษัท (corporate bonds) หุ้นสามัญ (share capital) หรือการออกหุ้นเพิ่มเงินกองทุน (equity shares) มิได้มีความสำคัญแต่อย่างใดเลย ในช่วงระยะดังกล่าวการออกหุ้นในรูปของหุ้นสามัญและพันธบัตรคิดเพียงร้อยละ ๑๖ ของเงินทุนทั้งสิ้นเท่านั้น ในประเทศไทยหลักทรัพย์รัฐบาลซึ่งธนาคารพาณิชย์ถืออ้อมมีปริมาณเพิ่มขึ้น ตลอดจนโดยสม่ำเสมอ (ดูตารางที่ ๑)
๒. ธนาคารออมสิน, สหกรณ์ออมทรัพย์ ฯลฯ ธนาคารเหล่านี้เริ่มมีสนใจถือตลาดหลักทรัพย์ แต่ก็นับว่ายังไม่ถึงขั้นสมบูรณ์แบบ ส่วนใหญ่ธนาคารออมสินซึ่งระดมเงินออมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ทุ่มเงินไปทางด้านพันธบัตรรัฐบาล (ตารางที่ ๑)
๓. กองทุนบำเหน็จบำนาญของเอกชน & รัฐบาล เป็นสถาบันยังไม่ได้เจริญเป็นปกติ และความต้องการหุ้นในตลาดหลักทรัพย์จึงยังอยู่ในขอบเขตจำกัด

เงินที่สำคัญ ซึ่งจะ
 ลักทรัพย์ดังกล่าวมี
 วนในรูปแบบของผล
 ู้ในปัจจุบันธนาคาร-
 ุรกิจจากนัก หากแต่
 ักมีธนาคารพาณิชย์
 ู้ชื่อให้แก่ผู้ประกอบการ
 กิจการที่มีความสำคัญ
 แท้จริงแล้ว ถ้าหาก
 แก้ไขเรื่องอัตรา
 , เป็นประโยชน์ทั้งใน
 อยเงินในระยะยาว
 คเงินทุน ในการ
 ๆ ก็ได้ ผลดีการณ
 ารจัดการเงินในญี่ปุ่น
 ในช่วง ๑๙๕๔ -
 วดเร็วกว่าประเทศ
 (corporate bonds)
 เพิ่มเงินกองทุน
 คเลย ในช่วงระยะ
 เทียบส่วนเพียงร้อยละ
 ัพย์รัฐบาลซึ่งธนาคาร-
 ูกตารางที่ ๗)
 ่านี้เริ่มมีสนใจก่อ
 วนใหญ่ธนาคารออมสิน
 ทางคานพันธบัตรรัฐบาล

สถาบันยังไม่ได้เจริญ
 จึงยังอยู่ในขอบเขต

๔. บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ได้เจริญเติบโต รุดหน้าอย่างรวดเร็ว ในช่วงระยะ ๑๙๖๒ - ๑๙๗๕, ได้เพิ่มจำนวน จากไม่ถึง ๑๐ บริษัทเป็น ๑๑๗ บริษัท การกู้ยืมเงินทุนจากประชาชน อยู่ในระดับ ๒๑.๖ ล้านบาทในปี ๑๙๖๐ ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๔,๖๙๙ ล้านบาท ในปี ๑๙๗๒ และสูงถึง ๑๗,๒๘๐.๖ ล้านบาทเศษ เมื่อสิ้นปี ๒๕๑๘ บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์จึงมีส่วนในการซื้อขายหลักทรัพย์ประเภทออก- ใหม่นี้ รวมทั้งหลักทรัพย์เดิมอย่างสำคัญ นอกจากนี้ บริษัทเงินทุนและ หลักทรัพย์บางแห่งทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นนายหน้า และ ทำหน้าที่ประกันการออกหุ้น (underwriting) ไปด้วย บริษัทเงินทุน นั้น ในสภาพการณ์ปัจจุบันได้เปรียบกว่าธนาคารพาณิชย์หลายประการ ด้ด้วยกัน กล่าวคือการควบคุมในด้านกฎหมายไม่เข้มงวดคั่ง เช่น ธนาคาร- พณิชย์, อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ยืมในช่วงที่ยืดหยุ่นกว่า การให้ เงินกู้ในรูปแบบ hire - purchase ต่าง ๆ ก็เป็นเงินกู้ระยะสั้นกว่า สินเชื่ออุตสาหกรรมของธนาคารพาณิชย์ ฯลฯ สรุปแล้ว บริษัทเงินทุนจึง ควรจะมีส่วนในการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ได้เป็นอย่างดี
๕. กองทุนรวม (Mutual Fund) ด้ยเจตนาอันแน่วแน่ในอันที่จะเร่งรัด พัฒนาตลาดหลักทรัพย์ให้มีความเป็นปึกแผ่น รัฐบาลได้ริเริ่มโครงการกองทุน รวมขึ้น, บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมได้จัดกองทุนสินักชี้ออกหุ้นทั้งสิ้น ๕,๐๐๐,๐๐๐ หน่วย ราคาใบหุ้น (par value) คิดหน่วยละ ๒๐ บาท และได้จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อให้มหาชน ส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในโครงการกองทุนนี้อย่างกว้างขวางทุกระดับชั้นของ รายได้ บุคคลทั่วไปจะต้องซื้อต่ำสุด ๕ หน่วย (๑๐๐ บาท) และสูงสุด ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนนิติบุคคล, มูลนิธิ จะซื้อหุ้นนี้ได้สูงสุดไม่เกิน วงเงิน ๒ ล้านบาท

โดย

ธนาคาร

จะ

ที่

ที่

ที่

ที่

(๑)

(๒)

(๓)

ตารางที่ 3. ตลาดพันธบัตรรัฐบาล

Period	Government Bonds			IBRD Loans Participation Certificate Held by Bank of Thailand	Treasury Bills				GRAND TOTAL	± %	PDD / GDP (%)	Gov't bonds	
	Bank of Thailand	Commercial Banks and Others	Total		Bank of Thailand	Exchange Equalization Fund	Commercial Banks and Others	Total				Gov't Saving Banks	
1960	2,895.6	1,382.1	4,277.7	-	2,057.2	-	50.5	2,107.7	6,385.4	-	-	-	-
1961	3,164.4	1,890.2	5,054.6	-	1,495.9	-	111.8	1,607.7	6,662.3	+ 4.3	10.75	-	-
1962	3,293.0	2,740.5	6,033.5	-	1,377.0	-	230.0	1,607.0	7,640.5	+ 14.7	11.70	-	-
1963	3,245.7	3,728.0	6,973.7	-	182.2	147.0	320.8	650.0	7,623.7	- 0.2	10.64	-	-
1964	3,219.2	4,916.8	8,136.0	-	361.1	5.5	283.4	650.0	8,786.0	+ 15.2	11.55	1,751	-
1965	3,183.9	6,174.8	9,358.7	-	452.4	0.5	197.1	650.0	10,008.7	+ 13.9	11.87	2,404	-
1966	3,006.9	8,825.7	11,832.6	-	454.2	4.8	391.0	850.0	12,682.6	+ 26.7	12.52	3,456	-
1967	2,641.9	9,905.1	12,547.0	-	34.0	221.0	695.0	950.0	13,497.0	+ 6.4	12.47	4,288	-
1968	2,707.1	11,533.3	14,240.4	37.8	168.9	55.0	526.1	750.0	15,028.2	+ 11.3	14.41	4,859	-
1969	4,727.9	12,170.5	16,898.4	395.1	1,664.5	54.8	480.7	2,200.0	19,493.5	+ 29.7	17.32	5,461	-
1970	7,366.8	13,395.9	20,762.7	631.5	1,758.2	241.0	250.8	2,250.0	23,644.2	+ 21.3	19.58	5,911	-
1971	9,584.1	16,169.2	25,753.3	730.1	1,113.3	717.0	698.7	2,529.0	29,012.4	+ 22.7	22.49	6,774	-
1972	10,264.5	23,409.2	33,673.7	776.0	2,086.4	512.3	1,009.3	3,608.0	38,057.7	+ 31.2	28.30	8,441	-
1973	10,144.8	27,660.0	37,804.8	756.6	3,437.9	138.7	323.4	3,900.0	42,461.4	+ 11.6	28.58	10,770	-
1974	9,776.7	29,474.0	39,250.7	724.5	475.5	35.2	389.3	900.0	40,875.2	- 3.7	26.65	11,850	-
1975	6,957.3	33,487.7	40,436.0	675.6	1,726.7	179.6	193.7	2,100.0	43,211.6	+ 5.7	26.48	12,709	-
1976	9,756.0	36,185.1	45,941.1	633.4	3,999.6	422.5	2,577.9	7,000.0	53,574.5	+ 24.0	30.64	13,927	-

ที่มา

รายงานประจำเดือนธนาคารกรุงเทพ 2520 และรายงานประจำเดือนธนาคารแห่งประเทศไทย

VI สรุปผลวิเคราะห์ตลาดเงินทุน

เท่าที่ได้วิเคราะห์การไหลเวียนของเงินทุนในรูปของที่มาและทางใช้เงินทุนของประเทศไทยระหว่างภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ พอจะตั้งข้อสังเกตซึ่งอาจจะประมวลได้ดังนี้.-

๑. ภาคเศรษฐกิจซึ่งมีฐานะการเงินทุนเกินดุล ภาคครัวเรือนผู้บริโภคนั้นเป็นภาคซึ่งมีการออมทรัพย์สูงกว่าระดับการลงทุนเหนือกว่าภาคอื่น ๆ ในกรณีนี้ ครัวเรือนผู้บริโภคจึงหันความสนใจในทางความต้องการถือหลักทรัพย์การเงิน ถภาวะเกินดุลของผู้บริโภคอยู่ในเกณฑ์เพิ่มขึ้นถึง ๑๓,๕๓๐ ล้านบาทในปี ๒๕๑๕ และการลงทุน (การถือ) ในหลักทรัพย์การเงินเพิ่มขึ้นถึง ๑๔,๐๒๕.๘ ล้านบาท, ภาคเศรษฐกิจซึ่งมียอดเกินดุลรองลงมาคือสถาบันการเงินทั้งหมด และภาคเศรษฐกิจต่างประเทศซึ่งฐานะเกินดุลมีค่า ๑,๓๘๕.๓ และ ๑,๐๒๓.๒ ล้านบาทตามลำดับ นอกจากนี้รัฐบาลท้องถิ่นมียอดเกินดุลเหมือนกัน แม้จะมีขนาดเล็กน้อยเพียง ๑.๓ ล้านบาท ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งที่รัฐบาลท้องถิ่นของเราเป็นแถบหยุดกันการต้องให้เงินกู้แก่ภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งมีความเจริญสูงกว่า (ดูตารางภาคผนวก) คิดเทียบส่วนแล้วผู้บริโภค สถาบันการเงินและภาคการต่างประเทศมียอดเกินดุลเท่ากับร้อยละ ๘๕, ร้อยละ ๘.๕, ร้อยละ ๖.๕ ของยอดเกินดุลทั้งสิ้นตามลำดับ พิจารณาโดยส่วนภาคเกินดุลทุกภาครวมกันคิดเป็นมูลค่า (๑๓,๕๓๐ + ๑,๓๘๕.๓ + ๑,๐๒๓.๒) ๑๖,๓๓๘.๕ ล้านบาท หรือเท่ากับร้อยละ ๖.๑ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในปีนั้น แต่ในขณะที่เดียวกันผู้บริโภคซึ่งเป็นภาคที่มียอดเกินดุลสูงที่สุดนี้ได้เพิ่มสินทรัพย์และก่อหนี้เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน กล่าวคือในปีดังกล่าว ภาคผู้บริโภคนั้นได้เพิ่มสินทรัพย์ทั้งสิ้น ๑,๔๔๘.๓ ล้านบาท ในจำนวนนี้ได้ก่อหนี้ไว้กับธนาคารพาณิชย์ ๑,๐๖๘.๗ ล้านบาท และกับสถาบันการเงินอื่น ๆ ๔๖๘.๑ ล้านบาท, ธนาคารออมสิน ๓๑.๕ ล้านบาท หรือคิดเทียบส่วนเท่ากับร้อยละ ๖๓.๒, ร้อยละ ๓๐.๘ และร้อยละ ๑.๗ ของหนี้สินที่เพิ่มขึ้นทั้งสิ้นตามลำดับ

๒. ภาคธุรกิจผู้ลงทุน เป็นภาคซึ่งมียอดขาดดุลในการใช้เงินทุนมากที่สุด โดยก่อหนี้ไว้กับภาคต่างประเทศ ๗,๘๓๑.๘ ล้านบาท กับผู้บริโภคนั้น ๓,๐๒๕ ล้านบาท และธนาคารพาณิชย์ ๒,๔๓๘.๖ ล้านบาท คิดเทียบส่วนเป็นร้อยละของการก่อหนี้ทั้งสิ้นของภาคนี้จะเท่ากับร้อยละ ๔๔.๘, ๒๑.๒ และ ๑๕.๘ ตามลำดับ โปรดดูจากตารางที่ ๔ และตารางที่ ๕

ที่ควรชี้ให้เห็นเป็นพิเศษคือ ภาคเศรษฐกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (หมายถึงผู้บริโภค, ภาคธุรกิจผู้ลงทุน รัฐบาล และรัฐวิสาหกิจ) ได้พึ่งอาศัยแหล่งเงินทุนจากแหล่งที่สำคัญ ๓ แหล่งคือ

- (๑) การกู้ยืมในประเทศ
- (๒) การออมหลักทรัพย์การเงินให้แก่ผู้ถือภายในประเทศ
- (๓) การกู้ยืมและสินเชื่อจากต่างประเทศ รวมทั้งหลักทรัพย์การเงินซึ่งชาวต่างประเทศเป็นผู้ถือ สินเชื่อการค้ากับต่างประเทศ (Supplier credit) ฯลฯ

Period	Government Bonds			IBRD Loans Participation Certificate Held by Bank of Thailand	Treasury Bills			GRAND TOTAL	± %	PDD GDP (%)	Gov't Saving Banks	Gov't bonds
	Bank of Thailand	Commercial Banks and Others	Total		Bank of Thailand	Exchange Equalization Fund	Commercial Banks and Others					

ตารางที่ 3. ตลาดพันธบัตรรัฐบาล

Million Baht

GSB	1.7	16.7				0.6	0.2		7.5	3.3
OF	30.8	1.7	0.4		0.3		0.6			1.7
TOTAL	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

๒๘

ตารางที่ ๔

การไหลเวียนของเงินทุนระหว่างภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ

(Million Baht)

TO		HH	BINC	GC	GL	BSE	RW	BOT	CB	GSB	OF	TOTAL
FROM												
HH		-	3,028.0	296.7	20.0	49.3	-	2,184.7	8,304.7	1,614.5	377.6	15,875.5
BINC		-	-	24.2	18.3	79.7	3,362.8	-	1,234.1	7.0	2.4	4,728.5
GC		-	-	-	11.4	1,096.5	716.9	1,581.5	590.0	-	19.9	4,016.2
GL		1.1	59.8	-	-	-	25.4	-	38.0	6.4	-	130.7
BSE		-	280.5	-	-	-	336.6	-	219.0	86.5	-	922.6
RW		-	7,831.8	304.6	-	674.9	-	292.7	427.8	-	39.5	9,571.3
BOT		78.3	-	2,117.7	0.6	38.3	3,309.0	-	-	-	284.7	5,828.6
CB		1,169.7	2,839.6	5,523.9	0.1	-	757.8	807.4	-	-	36.7	11,135.2
GSB		31.5	-	1,666.7	-	-	-	32.8	16.3	-	61.9	1,809.2
OF		569.1	239.7	41.6	-	4.9	-	-	59.4	-	-	914.7
TOTAL		1,849.7	14,279.4	9,975.4	50.4	1,943.6	8,508.5	4,899.1	10,889.3	1,714.4	822.7	54,932.5

↓ ภูมิภาค

→ ขั้วแรก

ตารางที่ ๔

ที่มาของเงินทุนคิดเป็นส่วนเป็นร้อยละ

FROM \ TO	HH	BINC	GC	GL	BSE	RW	BOT	CB	GSB	OF	TOTAL
HH		21.2	3.0	39.7	2.5		44.6	76.3	94.2	45.9	28.9
BINC			0.2	36.3	4.1	39.5		11.3	0.4	0.3	8.6
GC				22.6	56.4	8.4	32.3	5.4		2.4	7.3
GL	0.1	0.4				0.3		0.3	0.4		0.2
BSE		2.0				4.0		2.0	5.0		1.7
RW		54.8	3.1		34.7		6.0	3.9		4.8	17.4
BOT	4.2		21.7	1.2	2.0	38.9				34.6	10.6
CB	63.2	19.9	55.4	0.2		8.9	16.5			4.5	20.3
GSB	1.7		16.7				0.6	0.2		7.5	3.3
OF	30.8	1.7	0.4		0.3			0.6			1.7
TOTAL	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตารางที่ ๕

การไหลเวียนของเงินทุนระหว่างภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ

(Million Baht)

ความสำคัญในเรื่องนี้ อาจจะสรุปให้เป็นที่เข้าใจได้ง่ายในตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖

(หน่วย : ล้านบาท)

แหล่งที่มา	บูบริโภค	ธุรกิจ	รัฐบาลกลาง	รัฐบาลท้องถิ่น	รัฐวิสาหกิจ	มูลค่ารวม
	HH	BINC	GC	GL	BSE	
ก. เงินกู้ภายในประเทศ	๒,๐๐๘.๕	๒,๔๒๒.๘	๓.๒	๒๘.๗	๒๐๓.๘	๕,๐๖๖.๐ (๑๘.๘%)
ข. การออกหลักทรัพย์		๓,๑๑๘.๗	๘,๑๕๘.๐	-	๓๘๘.๘	๑๒,๖๗๑.๒ (๔๘.๘%)
ค. ุกรคิดและหนี้สินจาก ต่างประเทศ		๖,๗๑๘.๓	๓๐๘.๖	๒๕.๘	๖๗๘.๘	๗,๗๓๖.๕ (๓๐.๓%)
รวม	๒,๐๐๘.๕ (๗.๘%)	๑๒,๖๖๐ (๔๘.๗%)	๘,๔๖๖.๘ (๓๑.๒%)	๕๐.๑ (๐.๒%)	๑,๒๗๒.๖ (๕.๐%)	๒๕,๔๖๐.๖ (๑๐๐%)

จะเห็นได้ว่า การออกหลักทรัพย์การเงิน (๑๒,๖๗๑ ล้านบาท) แม้จะอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำคือคิดเพียงส่วนเพียงร้อยละ ๔.๗ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ แต่ก็นับว่าเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดของแหล่งเงินทุนทั้งสามประเภทรวมกัน แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่แน่นอนทำให้ทราบได้ว่าในจำนวนนี้เป็นหลักทรัพย์ที่ขายโดยตรงแก่ผู้ซื้อเป็นจำนวนเท่าใด และผ่านตลาดเงินทุนเป็นจำนวนเท่าใด

๓. อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์สถานการณ์ตลาดเงินทุนในระยะยาวจะต้องพิจารณาถึงบทบาทของสถาบันการต่าง ๆ อันได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต ฯลฯ ด้วยแล้ว ข้อมูลที่ปรากฏอยู่ยังคงยืนยันได้อย่างแน่นอนว่า ในบรรดาแหล่งเงินทุนภายในประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ระบบธนาคารพาณิชย์ยังคงมีส่วนในการระดมเงินทุนและขยายเงินกู้ให้แก่ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ เป็นจำนวนมากที่สุด โดยเฉพาะในช่วงระยะ ๑๙๖๓ - ๑๙๖๓ (โปรดดูตารางที่ ๗ และ ๘) จึงสรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาในช่วงระยะที่ผ่านมา financial intermediation ของธนาคารพาณิชย์ยังคงอยู่เป็นอันดับแรก ถึงแม้ว่าอัตราความเจริญเติบโตของบริษัทเงินทุนจะเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่ค่อนข้างสูงในระยะหลังนี้ก็ตาม การส่งเสริมการเปิดธนาคารพาณิชย์รวมทั้งการส่งเสริมการขยายสาขาธนาคารพาณิชย์ในส่วนภูมิภาค ควรจะเป็นนโยบายที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งหลักการและขั้นตอนอันเหมาะสม นโยบายเรื่องการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ให้ยืดหยุ่นกว่าที่เป็นอยู่เป็นสิ่งที่รัฐบาลจัดต้อง

TABLE 7

Credit Extended by Financial Institutions: 1963-1973.

(Millions of Baht)

Institution	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973
1. Commercial banks	8,786.5	10,596.0	12,779.4	15,072.9	17,258.0	20,093.3	23,347.2	28,193.7	31,564.2	35,652.6	51,184.2
2. Finance companies	-	-	-	-	-	-	527.8	(842.5)	(2,162.4)	(5,280.0)	(9,933.2)
3. Life insurance companies	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	248.6	262.5	348.1	459.1	513.6	575.9	(645.6)
4. Agricultural cooperatives	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	418.2	481.7	542.3	653.3	812.2	(1,009.6)	(1,254.9)
5. Savings cooperatives	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	269.6	343.1	443.3	532.5	625.1	735.0	864.4
6. Pawnshops	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	461.8	532.5	568.7	583.1	608.9	(635.7)
7. Credit foncier companies	-	-	-	-	-	-	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	(228.8)
8. Government Savings Bank	768.1	688.6	578.7	374.9	289.5	307.4	326.8	419.3	400.8	373.4	323.5
9. BAAC	224.1	210.9	223.3	217.3	381.0	688.4	993.4	1,208.9	1,439.5	1,736.8	1,952.4
10. Industrial Finance Corp. of Thailand	69.1	73.6	109.0	137.4	211.1	306.9	381.7	413.3	553.2	659.9	719.6
11. Government Housing Bank	106.4	101.4	122.8	102.7	112.0	146.5	173.6	168.0	149.4	124.9	32.6
12. Small Industries Finance Office	-	1.3	10.5	19.4	33.4	51.9	67.0	72.6	75.3	75.5	(75.7)
TOTAL							27,683.7	33,531.9	38,878.8	46,832.5	67,850.6

Source Paiboon Wattanasiritham, in Finance, Trade and Econ. Development ed. by Puey Ungphakorn, 1975. Table IX

หน่วย : ล้านบาท	รัฐวิสาหกิจ	BSE	๒๐๓.๕	๓๑๕.๕	๒๗๕.๕	๒๗๕.๕	๕.๐%
มูลค่า	๕,๐๕๕	๑๒,๖๕๕	(๑๕.๕)	(๑๕.๕)	(๑๕.๕)	(๑๕.๕)	(๑๕.๕)
ในเกณฑ์การศึกษา							
ในส่วนที่สูญหายไป							
จำนวนนี้เป็นหลักทรัพ์							
เท่าใด							
ในระยะเวลาที่							
เงินทุน บริษัท							
ในบรรดาเงินลงทุน							
ตามเงินลงทุนและขยาย							
ระยะ ๑๙๖๓ - ๑๙๗๓							
มา financial							
แนวความคิดความ							
การส่งเสริมการ							
ภูมิภาค ควรจะเป็น							
โครงการปรับอัตรา							
ที่รัฐบาลจัดตั้ง							

TABLE 8

Household Savings at Financial Institutions: Outstanding Amounts

(Million Baht)

Institution	Definition of savings	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973
1. Commercial banks	Deposits	6,081.1	7,305.4	8,464.2	11,249.2	13,331.4	15,880.3	18,810.6	21,957.7	26,644.4	34,557.8	42,234.3
2. Finance companies	Promissory notes, etc.	-	-	-	-	-	-	(113.8)	(264.7)	(679.4)	(1,658.9)	(3,177.0)
3. Life insurance companies	Life insurance reserves	(370.4)	(355.4)	(428.6)	(485.4)	(585.0)	(507.4)	734.0	875.7	991.2	1,119.7	(1,363.6)
4. Agricultural co-operatives	Deposits & capital funds	(160.3)	(175.8)	(192.9)	(211.6)	(232.1)	254.6	293.9	320.2	387.9	(469.7)	(568.8)
5. Savings co-operatives	Deposits & capital funds	(165.7)	(198.4)	(237.5)	(284.3)	340.3	410.4	489.5	581.4	686.4	(808.6)	(952.5)
6. Pawnshops	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Credit foncier companies	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Government Savings Banks	Deposits, savings certificates, etc.	1,650.1	2,398.8	2,891.5	3,571.4	4,250.6	4,802.1	5,280.2	5,656.8	6,181.2	7,507.0	9,472.2
9. BAAC	Deposits	8.8	7.7	8.7	8.6	18.8	38.9	73.3	104.9	143.6	196.6	274.8
10. Industrial Finance Corp. of Thailand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Government Housing Bank	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. Small Industries Finance Office	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

See same as note in Table 7

1973 1972 1971 1970 1969 1968 1967 1966 1965 1964 1963

กระทำอย่างรีบด่วน เพื่อสร้างเสริม financial intermediation ในภาคชนบทให้มากขึ้น และช่วยขจัดความขาดแคลนเงินทุนนอกระบบให้คลี่คลายไปในทางที่ควร

ภาคภูมิใจเงินทุน และสินเชื่อจากต่างประเทศ ยังคงมีความสำคัญต่อภาวะเงินทุนของประเทศไทย ซึ่งเป็นเศรษฐกิจ "ประเภทเปิด" (open economy) เป็นอย่างมาก การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศควรจะเป็นนโยบายเร่งด่วนและ "การปฏิรูปการเงิน" อย่างสมบูรณ์แบบควรจะได้รับ การเอาใจใส่เป็นนโยบายอันดับแรก ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังซึ่งสถานการณ์เงินทุนภายในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพอันมั่นคง ควรจะแก้ไขภาวะความกักตุนทางการเงินต่าง ๆ ให้หมดสิ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรจะเร่งรัดปรับปรุงตลาดเงินทุนนอกระบบ โดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อการเกษตรระยะปานกลางและระยะยาว ควรจะได้รับการฟื้นฟูอย่างเต็มที่และกว้างขวาง ให้มีเงินทุนเพียงพอว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ อาทิเช่น สินเชื่อเพื่อการเกษตรซึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ให้กู้แก่เกษตรกรทั้งสิ้น ๔,๓๖๖.๔ ล้านบาทในปี ๒๕๑๔ นั้น คราวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศมีอยู่ประมาณ ๔.๓ ล้านครัวเรือน ก็หมายความว่า แต่ละครัวเรือนได้รับเงินกู้เพียง ๑,๐๐๔บาทเท่านั้นเอง นับว่าน้อยมาก

9. BAAC	1,650.1	2,398.8	2,891.5	3,571.4	4,250.6	4,802.1	5,280.2	5,656.8	6,181.2	7,507.0	9,472.2
10. Industrial Finance Corp. of Thailand	8.8	7.7	8.7	8.6	18.8	38.9	73.3	104.9	143.6	196.6	274.8
11. Government Housing Bank											
12. Small Industries Finance Office											

Same as note in

ประการสุดท้าย การซื้อขายหุ้นออกใหม่ โดยผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะแก้ไขกฎหมายควบคุมให้รัดกุมกว่าที่เป็นอยู่ การซื้อขายหุ้นจก้ตั้งอยู่บนรากฐานเพื่อพัฒนา การลงทุนที่แท้จริง ในช่วงระยะ ๓ - ๔ ปีที่ผ่านมา มีการพูดถึงพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน (Public Company Law) กันมาก รัฐบาลควรจะเร่งรัดให้พระราชบัญญัติฉบับนี้ออกมาใช้เพื่อจะใช้สนับสนุนกิจการของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้มีความเป็นปึกแผ่นประการหนึ่ง ที่สำคัญก็คือ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนนี้ จะต้องมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญสองประการ ประการแรก ควรจะส่งเสริมการกระจายการซื้อหุ้นออกใหม่ของบริษัทต่าง ๆ ให้กว้างขวาง มหาชนส่วนใหญ่ จะได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังนับว่าช่วยระดมเงินออมได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งจะช่วยในการ กระจายเศรษฐกิจเป็นไปด้วยความเสมอภาคยิ่งขึ้นด้วย อีกอย่างหนึ่งก็คือ พ.ร.บ.ดังกล่าวนี้ จะได้เป็นกลไกอื่นสำคัญในอันที่จะสร้างเสริมกิจกรรมของตลาดเงินทุนให้เป็นไปอย่างราบรื่นยิ่งขึ้น และช่วยสนับสนุนกิจการของตลาดหลักทรัพย์ดังกล่าวแล้วอีกด้วย สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ดังกล่าวนี้อาจจะสรุปได้ดังนี้

(ก) กิจการบางประเภทซึ่งมีส่วนควบเกี่ยวกับโดยตรงต่อสวัสดิภาพของสังคม ส่วนใหญ่ (อาทิ การธนาคาร, สินเชื่อ, รัฐวิสาหกิจ การเหมืองแร่ บริษัทประกันภัย ฯลฯ) ควรจะจำแนกเป็นกิจการของบริษัทมหาชน (ข) ผู้ถือหุ้นของแต่ละบริษัทหรือแต่ละกิจการควรมีจำนวนจำกัดค่าที่สุดไว้ เช่น ไม่น่ากว่า ๑๐๐ คน เป็นต้น (ค) เงินทุนชำระแล้วควรมีระดับ ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายกล่าวคือในวงเงิน ๕ ล้านบาท และต้องจำหน่ายหุ้นในราคาหุ้นละ ๑๐๐ บาท เป็นต้น (เรื่องราคาใบหุ้นอาจจะแตกต่างกันเล็กน้อยได้) (ง) ไม่ควรมีการ จำกัดการโอนหุ้น หากการกระทำนั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย (จ) ควรจะมีผู้ตรวจสอบบัญชีโดย พนักงานภายนอกบริษัทและมีส่วนในการเข้าร่วมประชุมกรรมการประจำปีด้วย พ.ร.บ. ในลักษณะนี้ อาจจะมีข้อขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันแต่ย่อมจะแก้ไขเพิ่มเติมให้ ทันกับเหตุการณ์ได้ อาจจะเชื่อได้ว่าหากมี พ.ร.บ.บริษัทมหาชนแล้ว ตลาดเงินทุน รวมทั้งตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะขยายตัวเติบโตและมีส่วนในการระดมเงินทุนโดยผ่านตลาดเงินทุน อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้บริษัทผู้ถือหุ้นจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์มากขึ้น และการ ซื้อขายหุ้นใหม่จะดำเนินไปอย่างกว้างขวางและเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง

10. Total Surplus	
11. Net Financial Investment (12-13)	14,025.8
12. Net acquisition of financial assets	15,875.5
13. Net increase of liabilities	1,849.7
14. Currency (Notes and coins)	2,241.9
15. Pending Lim Capital	9,389.8

1,461.5

Table 1

FLOW - OF - FUNDS ACCOUNTS OF THAILAND, 1972

	Household Sector (HH)		Incorporated private business sector (BINC)		Government sector				State Enterprise Sector (BSE)	
					Central Government (GC)		Local Government (GL)			
	U	S	U	S	U	S	U	S	U	S
1. Current income		128,654.0		12,741.4		17,862.1		1,430.9		2,349.0
2. Current expenditure	110,254.0				16,863.6		1,021.0			
3. Net income (1-2)		18,400.0		12,741.4		998.5		409.9		2,349.0
4. Net current transfer		549.0				48.6		465.6		174.6
5. Current surplus or gross saving (3+4)		18,949.0		12,741.4		1,047.1		875.5		2,523.6
6. Capital consumption				11,601.8						934.2
7. Net saving (5-6)		18,949.0		1,139.6		1,047.1		875.5		1,589.4
8. Capital expenditure	5,019.0		16,207.0		7,311.6		874.2		3,589.2	
8.1 Equipment			17,656.8		1,489.9		107.6		3,067.4	
8.2 Construction	5,019.0				5,821.7		766.6			
8.3 Change in inventories			-1,449.8						521.8	
9. Statistical discrepancy			5,585.5							
10. Total surplus or deficit (5-8-9)		13,930.0		-9,051.1		-6,264.5		1.3		-1,065.6
11. Net financial investment (12-13)	14,025.8		-9,550.9		-5,959.2		80.3		-1,021.0	
12. Net acquisition of financial assets	15,875.5		4,721.5		3,743.3		168.7		440.5	
13. Net increase of liabilities		1,849.7		14,272.4		9,702.5		88.4		1,461.5
14. Currency (Notes and coins)	2,241.9				-93.6	65.0	-0.6		-13.1	
	9,382.8		1,130.8		2,241.3	444.0	44.4		107.5	

ทรัพย์สินทางประเทศ
 งบการเงินเพื่อพัฒนา
 บัญชีบริษัทมหาชน
 บัญชีผู้มีเงินออกมา
 เมื่อก่อนปีแรก
 ประการ ประการแรก
 ง งบการเงินส่วนใหญ่
 ค ซึ่งจะช่วยให้การ
 พ.ร.บ.ดังกล่าว
 ข้อย่างรวมกันจึง
 ของ พ.ร.บ.
 วัตถุประสงค์
 บริษัทประกันภัย ชาติ
 หรือแต่ละกิจการควรจะ
 ดำเนินการจะมีความ
 ในราคาหุ้นละ ๑๐๐
 ง) ไม่ควรมีการ
 ราวสองบัญชีโดย
 ย พ.ร.บ.ในลักษณะ
 จะแก้ไขเพิ่มเติมให้
 เงินทุน รวมทั้งตลาด
 ครอบคลุมนักลงทุน
 มากขึ้น และการ
 ข้อย่างแท้จริง

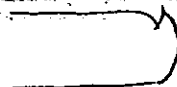
Million baht

Rest of The World Sector		Financial Sector		Bank of Thailand (BOT)		Commercial Banks (CB)		Government Savings Bank (GSB)		Other Financial Institutions (OFI)		Total	
U	S	U	S	U	S	U	S	U	S	U	S	U	S
-1,974.0	327.0		1,261.6		127.9		880.7		112.0		141.0		164,626.0
	2,301.0		1,261.6		127.9		880.7		112.0		141.0	126,164.6	38,451.4
1,237.8			1,261.6		127.9		880.7		112.0		141.0	1,237.8	1,237.8
	1,063.2		307.0		4.9		290.8				11.3		38,461.4
	1,063.2		954.6		123.0		589.9		112.0		129.7		12,843.0
		677.8		-0.1		623.2		17.4		37.3		33,678.8	
		677.8		-0.1		623.2		17.4		37.3		34,606.8	
		-801.5		-801.5								-928.0	
												4,784.0	
	1,063.2		1,385.3		929.5		257.5		94.6		103.7		-1.4
1,062.8		1,362.2		929.5		245.9		94.8		92.0			
9,794.4		18,169.8		5,766.1		11,025.2		1,716.2		910.9		52,913.7	
	8,731.6		16,807.6		4,836.6		10,779.3		1,621.4		818.9		52,913.7
		-0.3	2,069.3	-0.3	2,302.1	216.9		17.5		-1.6		2,134.3	2,134.3
		444.0	12,906.8	444.0	2,242.7	569.0	9,884.0	34.3	1,365.0	71.8	2,702.7	2,134.3	2,134.3

(1)
(2)
(3)
(4)
(5)
(6)
(7)
(8)
(8.1)
(8.2)
(8.3)
(9)
(10)
(11)
(12)
(13)
(14)

95.8	499.8	305.3	79.0	44.6	19. Sector discrepancy (10-11)
------	-------	-------	------	------	--------------------------------

		8,926.5		1,674.0		5,538.9		1,666.9		46.7		9,209.0	9,209.0	(16)
		8,903.4		1,674.0		5,520.7		1,666.9		41.8		9,159.0	9,159.0	(16.1)
		23.1				18.2				4.9		50.0	50.0	(16.2)
		-0.4						-0.2		-0.2		-273.3	-273.3	(17)
9,794.4	8,731.6	8,800.0	1,831.5	3,648.4	291.8	4,700.4	895.3	-2.3	256.4	794.2	728.7	28,492.9	28,492.9	(18)
309.1		1,961.8	145.9	-20.5		1,994.8	65.3	-18.3		-3.9	71.9	2,417.8	2,417.8	(18.1)
5,868.0	3,947.9	591.1	-5.2	96.9				-23.1		675.4	152.9	10,610.4	10,610.4	(18.2)
		2,086.8		184.7		2,086.8					184.7	2,086.8	2,086.8	(18.3)
1,705.0		1.9	372.9				190.2			1.9	182.7	5,479.9	5,479.9	(18.4)
		79.6	-7.3			44.1				43.1	0.3	72.3	72.3	(18.5)
			130.1						1.6		128.5	190.2	190.2	(18.6)
		0.4								0.4		0.4	0.4	(18.7)
			7.3								7.3	74.7	74.7	(18.8)
			-15.8								-15.8	-15.8	-15.8	(18.9)
			98.1						98.1			98.1	98.1	(18.10)
417.2	4,408.6	4,066.8	417.2	3,309.0		757.8	417.2					4,825.8	4,825.8	(18.11)
410.6	403.1		320.7		320.7							813.7	813.7	(18.12)
1,084.5	-28.0	11.6	366.6	78.3	-28.9	-183.1	222.6	39.1	156.7	77.3	16.2	1,838.6	1,838.6	(18.13)
0.4		23.1				+11.6		-0.2		11.7		-1.4		(18.14)
														(19)

1,084.5	-28.0	11.6	366.6	78.3	-28.9	-183.1	222.6	39.1	156.7	77.3	16.2	1,838.6	(18.14)
0.4		23.1				+11.6		-0.2		11.7		-1.4	(19)

การออกสำรวจการรวม
9

เอกสารหมายเลข ๑๑

"การส่งเสริมการลงทุนกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย"

โดย

ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุม เล็ก

วันที่ ๑๓-๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

ฉบับร่าง

สำหรับการสัมมนา เท่านั้น

การส่งเสริมการลงทุนกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย

ณรงค์ชัย อัครเศรณี

เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ รัฐบาลไทยภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้ประกาศใช้ พรบ. ส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้การส่งเสริมการลงทุนเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป พรบ. ฉบับนี้ยกระดับคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนขึ้นไปเป็นระดับรัฐมนตรี โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และให้อำนาจคณะกรรมการอย่างกว้างขวาง ในฐานะที่การส่งเสริมการลงทุนมีส่วนอย่างสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจกับ พรบ. ดังกล่าว ในส่วนที่จะมีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต

บทความนี้แบ่งออกเป็นสี่ตอน ตอนแรกจะบรรยายถึงประวัติการพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งเสริมการลงทุนในประเทศไทย ตอนที่สอง วิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรมโดยทั่วไป กับความสอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการลงทุน ตอนที่สาม วิเคราะห์ปัญหาสำคัญของภาคอุตสาหกรรมในประเทศ เรื่องการจ้างงาน การส่งเสริมสินค้าออก อุตสาหกรรม และการกระจายที่ตั้งกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งทั้งสามประเด็น เป็นจุดมุ่งหมายของ พรบ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๑๕ ในตอนสุดท้าย จะวิเคราะห์ พรบ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ และประเมินผลที่อาจมีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยยึดเอาลักษณะความสัมพันธ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมกับการส่งเสริมการลงทุน ที่วิเคราะห์ไว้ในสามตอนแรกเป็นหลัก บทความนี้ต้องการแสดงให้เห็นว่า พรบ. ส่งเสริมการลงทุนฉบับนี้อาจมีความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมมากกว่าฉบับก่อน ๆ ทั้งนี้เพราะแต่เดิม พรบ. ส่งเสริมการลงทุนมีอำนาจจำกัด และเป็นเพียงส่วนหนึ่งของมาตรการของรัฐที่มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรม

ถ้าพิจารณาตามมูลค่าเพิ่มใน พ.ศ. ๒๕๑๕ ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่สำคัญเป็นอันดับสองในภาคการผลิตของประเทศไทย โดยมีมูลค่าเพิ่มเป็นร้อยละ ๑๘.๕ ของผลผลิตประชาชาติ ซึ่งเป็นรองเฉพาะภาคเกษตรกรรมเท่านั้น อัตราการขยายตัวแต่ละปีตามราคาปัจจุบันในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘ การขยายตัวนี้เป็นรองเฉพาะภาคการธนาคาร การประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น ในระยะเวลาเดียวกันนี้ ผลผลิตประชาชาติที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด เป็นผลของการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมถึงร้อยละ ๑๙.๗ ซึ่งนับว่ามีส่วนสำคัญเป็นที่สองรองจากภาคเกษตร

ภาคอุตสาหกรรมที่เพิ่มความสำคัญอย่างยิ่งทุกวันนี้ นับว่าพัฒนามาได้มากภายในระยะเวลา ๒๐ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ มูลค่าเพิ่มจากภาคอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑ ของผลผลิตประชาชาติ

และได้เพิ่มขึ้นเป็น ๑๕.๓ ใน พ.ศ. ๒๕๑๒ ร้อยละ ๑๗ ใน พ.ศ. ๒๕๑๕ จนถึงร้อยละ ๑๘.๔ ใน พ.ศ. ๒๕๑๙ ตามลำดับ นอกจากนี้จะสร้างมูลค่าเพิ่มในอัตราที่สูงแล้ว ยัง เป็นแหล่งการจ้างงาน แหล่งใหญ่ และสร้างรายได้จากการส่งออกคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖ ของมูลค่าสินค้าออกทั้งหมดใน พ.ศ. ๒๕๑๙ เปรียบเทียบกับร้อยละ ๑๐ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ เรื่องที่ภาคอุตสาหกรรมยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงคือ ตลอดระยะเวลาดังกล่าว ผลผลิตอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังอยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ในภาคกลาง คือมีถึงประมาณร้อยละ ๘๐ ของผลผลิตอุตสาหกรรมทั้งหมด

การขยายตัวของผลผลิตอุตสาหกรรมในช่วง พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๑๒ นับได้ว่าเป็นการทดแทนการนำเข้า โดยจะ เห็นได้จากจำนวนชนิดและปริมาณของสินค้าต่าง ๆ ที่ผลิตในประเทศเพิ่มขึ้น อยู่ตลอดเวลา แต่ในช่วงระยะเวลานั้น อัตราส่วนมูลค่าสินค้า เข้ามักการบริโภคทั้งหมดไม่ได้ลดลง มาจนหลัง พ.ศ. ๒๕๑๓ อัตราส่วนนั้น เริ่มลดลง การพัฒนาสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกเพิ่ง เริ่ม เมื่อ หลัง พ.ศ. ๒๕๑๓ ก่อนหน้านั้นสินค้าอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ผลิตขึ้น เพื่อสนองความต้องการภายในที่ เพิ่มขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมนี้ นับว่าคล้อยจองกับนโยบายอุตสาหกรรมในระยะ ต่าง ๆ คือในช่วง พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๑๒ นโยบายอุตสาหกรรมเป็นการส่งเสริมการทดแทนการนำเข้า โดยสนับสนุนให้นำวัสดุตั้งสำเร็จรูปที่ใช้ในการผลิตมาจากต่างประเทศ มาถึงระยะ พ.ศ. ๒๕๑๔ ถึง ๒๕๑๗-๑๘ เริ่มมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออก อย่างไรก็ตาม โครงสร้างของสิทธิประโยชน์โดยทั่วไป ยังมุ่งใจให้ผู้ผลิต ผลิตเพื่อขายในตลาดในประเทศ แต่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้อุตสาหกรรมบางประเภทส่งออกได้มาก จึงทำให้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงเวลานั้น เช่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม น้ำตาล อุตสาหกรรมผลิตอาหาร รวมทั้งอาหารสัตว์

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมสิ่งทอเริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ ส่วนใหญ่เนื่องมาจากโอกาสที่จะส่งออกได้ การขยายตัวของน้ำตาลส่วนมากเกิดขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๑๗ ด้วยเหตุผลของราคาน้ำตาลส่งออกที่สูงที่สุด เป็นประวัติการณ์ ส่วนผลผลิตอาหารและอาหารสัตว์ ขยายตัวไปสนองความต้องการทั้งตลาดภายในและส่งออก

นโยบายอุตสาหกรรมในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่สามนั้น มุ่งในทางให้สิทธิประโยชน์เป็นพิเศษแก่อุตสาหกรรมส่งออก และอุตสาหกรรมในภูมิภาค สิทธิประโยชน์ที่ให้ตาม พรบ. ส่งเสริมการลงทุนในสมัยนั้น มีทั้งในรูปของภาษีและที่ไม้อื่นๆ นอกจากนี้ การจ้างงานก็เป็นจุดประสงค์หลักของการพัฒนาอุตสาหกรรมอีกอย่างหนึ่ง หน่วยราชการหลายแห่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับภาคอุตสาหกรรม โดยมี การประสานงานกัน มากบ้างน้อยบ้าง จึงทำให้บางครั้งสรุปได้ลำบากกว่าประเทศ มีนโยบายอุตสาหกรรมอะไร

ในตอนปลายของระยะแผนพัฒนาฉบับที่สาม ผู้บริหารประเทศได้แสดงความห่วงใย เรื่องจำนวนเงินลงทุนที่ลดลงโดยทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เงินลงทุนในภาคอุตสาหกรรม สาเหตุที่มีการอ้างถึงในภาคนี้คือ ข้อจำกัดทางการเงิน การแข่งขันจากเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก และสำหรับบาง

อุตสาหกรรม
รัฐบาลชุด
นโยบายก็
และส่วนนี้
ถึงปี พ.ศ.
ที่จะ เร่งรัด
พัฒนา
กำหนดแนว
ทำให้การ
คุณภาพของ
ปัญหาหลัก
การจ้าง
วิเคราะห์
ระยะเวลา

ในระยะทำ
ระหว่างกา
จะเป็นส่วน
เป็นการทด
ไป สำหรับ
ความสนใจ
พ.ศ. ๒๕๒
เช่น ซีเมน

พัฒนาอุตสาหกรรม
ปัญหาที่เกี่ยว
มุ่งในการ
พัฒนาอุตสาหกรรม
อุตสาหกรรม
ยาสูบ เครื่อง

ยละ ๑๔.๔
งการจ้างงาน
งหมดใน พ.ศ.
มมีการ เปลี่ยน
งหรัคใกล้ เคียง

ว่า เป็นการ
ประเทศเพิ่มขึ้น
เดไม่ลดลง
หึ่ง เริ่ม เมื่อ
ารภายในที่

รมในระยะ
แทนการนำ เข้า
ง.ศ. ๒๕๑๔
งของสิทธิ-
รณทาง เศรษฐกิจ
เวลานั้น เช่น

๑๕ ส่วนใหญ่
๒๕๑๗ ด้วย
หารลัคัว ขยาย

ะโยชน์เป็นพิเศษ
งเสริมการลงทุน
ะสงค์หลักของ
อบเกี่ยวกับภาค
บกว่าประเทศ

ามห่วงใย เรื่อง
เรรม สา เหตุที่
และสำหรับบาง

อุตสาหกรรม ขนาดของการผลิตที่มีอยู่ใหญ่เกินไป ในช่วงเวลานั้นมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหกครั้ง รัฐบาลชุดหลัง ๆ ได้ประกาศว่า นโยบายหลักอย่างหนึ่งคือเร่งให้มีการลงทุน แต่นอกจากประกาศ นโยบายก็ไม่มีการทำอะไรมาก ส่วนหนึ่งเป็นเพราะสถานการณ์อาจไม่เลวร้ายเท่าที่เอามาอ้างกัน ~~และส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะรัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ~~ จึงทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานได้ลำบาก จน ถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ รัฐบาลได้ประกาศใช้ พรบ. ส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ที่จะ เร่งรัดการลงทุนอย่างกว้างขวาง ก่อนหน้านั้นได้มีการเตรียมร่างแผนพัฒนาฉบับที่ ๕ ที่สำนักงาน สภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งรวมแผนพัฒนาอุตสาหกรรมด้วย โดยที่รัฐบาลไม่ได้ กำหนดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมให้ คณะกรรมการร่างแผนฯ จึงถือเอาจุดมุ่งหมายของการ ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมให้เหมาะสมกับสภาพทาง เศรษฐกิจ เป็นนโยบายหลัก ดังนั้น จึง เน้นในด้าน คุณภาพของภาคอุตสาหกรรมมากกว่าการขยายตัว คือแผนอุตสาหกรรมพยายามชี้ปัญหาหลัก วิเคราะห์ ปัญหาหลัก และ เสนอทางแก้ปัญหาหลัก เหล่านี้คือระบบสิทธิประโยชน์ ที่ตั้ง การลงทุนจากต่างประเทศ การจ้างงาน การหา เงินลงทุน ฯลฯ ได้มีการชี้ให้เห็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศพร้อมทั้งการ วิเคราะห์ แต่แผนพัฒนาฯ ไม่ได้กำหนดรายชื่ออุตสาหกรรมที่จะมีการก่อตั้งขึ้นและ/หรือขยายในช่วง ระยะเวลาของแผน

ถึงแม้แผนพัฒนาฯ จะไม่ได้กำหนดประเภทอุตสาหกรรม แต่ก็เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่า ในระยะห้าปีข้างหน้า อุตสาหกรรมที่มีช่องทางขยายตัวมาก คือ อุตสาหกรรมผลิตสินค้าขั้นกลาง - ระหว่างการผลิต และ อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้า เกษตร การขยายตัวของอุตสาหกรรมประเภทแรก จะ เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมให้มากขึ้นตอนขึ้น ส่วนอุตสาหกรรมประเภทหลัง เป็นการทดแทนวัตถุดิบส่งออก เป็นการส่งเสริมสินค้า เกษตร และ เป็นการสนองความต้องการที่เปลี่ยน ไป สำหรับอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคที่จะขยายตัวไปสนองความต้องการในส่วนภูมิภาคนั้น ไม่ได้รับ ความสนใจมากนัก คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ตั้งขึ้นใหม่ตาม พรบ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มุ่งส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมประเภทแปรรูปสินค้า เกษตร และอุตสาหกรรมหนัก เช่น ซีเมนต์ เหล็ก เครื่องยนต์ (ดีเซล) เย็บ และการแปรรูปแร่สังกะสี

สำหรับวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรม การพิจารณาจักจะดู เป็นสองทางต่างกัน ทางหนึ่งคือ พัฒนาอุตสาหกรรมให้เหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจ อีกทางหนึ่งคือ เร่งรัดการผลิตโดยไม่พยายามแก้ ปัญหาที่เกี่ยวกับภาคอุตสาหกรรม ในตอนต่อไปจะแสดงว่า พรบ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ มุ่งในการ เร่งรัดการผลิตมากกว่า ซึ่งถ้ารัฐบาลใช้ พรบ. นี้อย่างเต็มที่ โดยไม่คำนึงถึงแนวการ พัฒนาอุตสาหกรรมในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ปัญหาของภาคอุตสาหกรรมจะยิ่ง เพิ่มมากขึ้นในระยะต่อไป

การเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรมกับนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม

ในระยะ เวลา ๑๗ ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างการผลิตของสินค้า อุตสาหกรรม คือ เมื่อราว พ.ศ. ๒๕๐๓ สินค้าที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นพวกอาหาร เภสัชภัณฑ์ และ ผลิตภัณฑ์ ยาสูก เครื่องอุปโภคไม่ถาวร และวัสดุก่อสร้าง ต่อมาสินค้าประ ภาที่มีลดความสำคัญลง เร็ว ๆ

ผลผลิตที่เกิดขึ้นใหม่คือผลิตภัณฑ์น้ำมัน สินค้าชั้นกลางที่ใช้ผลิตสินค้าอุปโภค ยานพาหนะ และสินค้าอุปโภคก่อนข้างถาวร ในการวัดความสำคัญของอุตสาหกรรมตามมูลค่าเพิ่ม พบว่าใน พ.ศ. ๒๕๑๔ อุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดคือ เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ยาสูบ สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ผลิตภัณฑ์ธัญพืช รอยนต์ และ ผลิตภัณฑ์ทำจากสิ่งทอ ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ อุตสาหกรรมเหล่านี้ยังคงมีความสำคัญอยู่ และยังมีอุตสาหกรรมอื่นอีกหลายประเภทที่มูลค่าเพิ่มสูงกว่าพื้นฐานบาท ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ลำดับอุตสาหกรรมตามความสำคัญคือ ผลิตภัณฑ์น้ำมัน เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ยาสูบ รอยนต์ สิ่งทอ และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งทอ อุตสาหกรรมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วบางประเภทในขณะนี้คือ น้ำตาล ผลิตผลจากเนื้อ ผลิตผลจากธัญพืช และยาฆ่าโรค

เมื่อการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมมีการเปลี่ยนแปลง การนำเข้าและส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย คือสินค้าเข้าของประเทศไทย เป็นสินค้าประเภทอุตสาหกรรม เสียกว่าร้อยละ ๗๕ มานานแล้ว เพิ่งจะมา พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่อัตราส่วนนี้ลดลงเหลือ ๖๔.๔ เพราะมูลค่าน้ำมันดิบนำเข้าที่เพิ่มขึ้น พิจารณาตามกลุ่มสินค้าในช่วง พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๖ สินค้าเข้าหมวดที่สำคัญที่สุดคือสินค้าชั้นกลาง สินค้าอุปโภคไม่ถาวร เครื่องจักร ยานพาหนะ และอุปกรณ์การขนส่ง มาในระยหลัง ๆ นี้ ความสำคัญของหมวดสินค้าอุปโภคไม่ถาวร และสินค้าชั้นกลางลดลง โดยที่เครื่องจักรและอุปกรณ์การขนส่งมีความสำคัญมากขึ้น สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก แต่เดิมมีเพียงไม่กี่รายการ คือพวกอาหาร และสินค้าชั้นปฐมที่แปรรูปต่าง ๆ จนกระทั่งหลัง พ.ศ. ๒๕๑๓ สินค้าอุตสาหกรรมส่งออกเริ่มมีรายการขึ้น คือเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ นอกจากอาหาร น้ำตาลแล้ว ก็มีผลิตภัณฑ์สิ่งทอหลายรายการ รวมแล้วสินค้าออกอุตสาหกรรมมีอัตราส่วนร้อยละ ๑๐ ของมูลค่าสินค้าออกทั้งหมด ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกสูงถึงสอง เท่าของมูลค่าเมื่อ ๓ ปีก่อนหน้านั้น สินค้าที่มีมูลค่าส่งออกเกิน ๑๐๐ ล้านบาท มีผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์ยา ผลิตภัณฑ์จากไม้ เสื้อผ้า ผ่า ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก วัตถุเทียม ไม้อัด ผลิตภัณฑ์ยาสูบ และอาหารหลายรายการ สินค้าอุตสาหกรรมส่งออกได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนมีอัตราส่วนเกือบถึงร้อยละ ๑๗ ใน พ.ศ. ๒๕๑๘

ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม วิธีที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือ ดูว่าผลผลิตที่เพิ่มขึ้นในแต่ละสมัยได้ถูกนำไปใช้ทำอะไร ซึ่งผลผลิตแต่ละอย่างอาจนำไปใช้ได้สามทางคือ ส่งออก ทดแทนสินค้าเข้า ^{๑/} และสนองความต้องการภายในที่เพิ่มขึ้น การวิเคราะห์แบบนี้จะทำให้เราทราบว่าในระยะต่าง ๆ ผลผลิตนำเอาไปใช้เพื่อการอะไร มากน้อยเท่าใด และเป็นการศึกษาการขยายตัวของอุตสาหกรรม ซึ่งจะช่วยให้เราวิเคราะห์ประสิทธิภาพของนโยบายได้

^{๑/} หมายความว่า เราคาดว่าสินค้าเข้าจะเพิ่มขึ้นในอัตราหนึ่ง และถ้าปรากฏว่าเพิ่มต่ำกว่านั้น ส่วนที่ต่ำกว่า เป็นการใชผลผลิตในประเทศแทน การใชผลผลิตนั้นจึงถือ เป็นการทดแทนสินค้าเข้า

ระยะเวลา
ใกล้เคียงกับ
ถ้าพิจารณา
เพื่อทดแทน
การนำเข้า
จากสินค้าชั้น
กลุ่ม ถ้าพิจารณา
เช่น ผลิตผล
เหล็กเส้น ผลิต
การส่งออก
ส่งออกที่สำคัญ
ผลิตอุตสาหกรรม

ฉบับที่สอง)
ไม่รวมผลผลิต
มีไม่มาก และ
ได้ว่า ในช่วง

การผลิต เพื่อ
ร้อยละ ๑๐ ใน
ผลิตผลจากธัญ
ความต้องการ
เพื่อการส่งออก
ทดแทนการนำเข้า
หนักที่ผลิตสินค้า

ส่วนใหญ่ขยาย
อุตสาหกรรมยัง
บริโภค ความดี
เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

^{๑/} ฉบับที่ ๓ ข

๕ และสินค้า
 น พ.ศ. ๒๕๑๔
 ผลิตภัณฑ์พืช
 วามสำคัญอยู่ และ
 ๑๕ ลำดับอุตสาหกรรม
 สาหรรมที่เกี่ยวข้อง
 คผลจากเนื้อ
 อของสินค้า
 เกษอุตสาหกรรม
 ๑๕.๕ เพราะ
 ันค้าข้หวมวดที่
 ึ่งการขนส่ง
 ทลง โดยที่
 ก แต่เดิมมี
 ๑.ศ. ๒๕๑๓
 ้ำน้ำตาลแล้ว
 ๐ ของมูลค่า
 องมูลค่า เมื่อ
 ลิตภัณฑ์ยา ผลิตภัณฑ์
 หารหลายราย
 ละ ๑๗ ใน
 ใจอย่างหนึ่ง
 ้นำไปใช้ได้
 การวิเคราะห์
 ๒ เท่าใด และ
 ของนโยบายได้
 ๒ต่ำกว่านั้น ส่วน
 ๒สินค้าเข้า

เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายมหัศจรรย์จะกล่าวถึงต่อไป เราแบ่ง
 ระยะเวลาของการวิเคราะห์ออกเป็นสามตอน คือ ๒๕๐๓-๒๕๐๔, ๒๕๐๔-๒๕๑๔, ๒๕๑๔-๒๕๑๕ ซึ่ง
 ใกล้เคียงกับแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑, ๒ และ ๓ ตามลำดับ ๒/ จากการศึกษาได้พบว่า ในช่วงแรก
 ถ้าพิจารณาภาคอุตสาหกรรมทั้งภาค การทดแทนการนำเข้าไม่มีเลย ทั้งนี้เพราะว่าถึงจะมีการผลิต
 เพื่อทดแทนการนำเข้าในบางส่วน แต่การนำเข้าก็เพิ่มขึ้นมากในส่วนอื่น กลุ่มที่ผลผลิตมีค่าการทดแทน
 การนำเข้า เป็นบวก คือ สินค้าอุปโภคถาวร เครื่องจักร (ขนาดเล็ก) และสินค้าชั้นกลาง ที่แปรรูป
 จากสินค้าขั้นปฐม (ซึ่งส่วนใหญ่คือการกลั่นน้ำมัน) ในที่นี้เรากล่าวถึงการทดแทนของสินค้าเข้า เป็น
 กลุ่ม ถ้าพิจารณาเป็นรายอุตสาหกรรม เราจะพบว่ามีการทดแทนการนำเข้าในหลายอุตสาหกรรม
 เช่น ผลิตภัณฑ์จากนม การปั่นด้าย เครื่องแก้ว ผ้า ผลิตภัณฑ์จากกระดาษ ยางรถยนต์ (ทั้งนอกและใน)
 เหล็กเส้น ผลิตภัณฑ์โลหะ และอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคทั้งถาวรและไม่ถาวรอีกหลายชนิด สำหรับ
 การส่งออก ถึงแม้จะมีความสำคัญถึงร้อยละ ๒๕ ต่อการขยายตัวของผลผลิตอุตสาหกรรม แต่อุตสาหกรรม
 ส่งออกที่สำคัญคือการสีข้าว และการหลอมตบุง ดังนั้น ถ้าพิจารณาโดยรวมแล้ว การขยายตัวของผล-
 ผลิตอุตสาหกรรมในระยะนี้ ส่วนใหญ่เป็นการสนองความต้องการภายในที่เพิ่มขึ้น

การผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า เริ่มมีผลมากขึ้นในช่วงที่สอง (ระยะของแผนพัฒนา
 ฉบับที่สอง) คือผลผลิตอุตสาหกรรมทั้งหมดที่เพิ่มขึ้น เป็นการทดแทนการนำเข้าถึงร้อยละ ๓๐ และถ้า
 ไม่รวมผลผลิตอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ อัตราส่วนนี้จะสูงถึง ๔๒ การผลิตเพื่อส่งออกในช่วงนี้ยัง
 มีไม่มาก และการผลิตเพื่อสนองความต้องการภายในที่เพิ่มขึ้น มีอัตราส่วนร้อยละ ๖๔ ฉะนั้น จึงกล่าว
 ได้ว่า ในช่วงของแผนพัฒนาฉบับที่สอง การทดแทนการนำเข้า นับว่าได้ผล

ในช่วง พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๘ การทดแทนการนำเข้าลดความสำคัญลงไปมาก ในขณะที่
 การผลิตเพื่อส่งออกมีค่าร้อยละ ๘.๕ ของผลผลิตที่เพิ่มขึ้น อัตราส่วนของการผลิตเพื่อส่งออกนี้สูงกว่า
 ร้อยละ ๑๐ ในอุตสาหกรรมมากกว่า ๑๐ ประเภท อุตสาหกรรมที่มีการส่งออกสำคัญคือ น้ำตาล
 ผลิตภัณฑ์จากธัญพืช สิ่งทอ โลหะ และเครื่องนุ่งห่ม ในช่วงเวลานี้ การผลิตส่วนใหญ่เป็นการสนอง
 ความต้องการภายใน ซึ่งมีอัตราส่วนสูงถึงร้อยละ ๕ ดังนั้น ระยะเวลาที่ถือว่าอุตสาหกรรมขยายตัว
 เพื่อการส่งออกและเพื่อสนองความต้องการภายใน คงจะกล่าวได้ว่า ในอุตสาหกรรมที่มีอยู่ การ
 ทดแทนการนำเข้าได้ถึงจุดอิ่มตัวแล้ว ถ้าจะมีการทดแทนการนำเข้าต่อไป จะต้องเป็นในอุตสาหกรรม
 หนักที่ผลิตสินค้านำเข้าระหว่างการผลิต และเครื่องจักรกลต่าง ๆ

จากผลของการศึกษานี้ มีประเด็นที่น่าสนใจ เกิดอยู่อย่างหนึ่งคือ การที่ผลผลิตอุตสาหกรรม
 ส่วนใหญ่ขยายตัวไปสนองความต้องการภายในที่เพิ่มขึ้น ความจริงข้อนี้น่าจะหมายความว่า ผลผลิต
 อุตสาหกรรมยังขยายตัวได้ดีมาก ถ้ายังสมควรขยายความต้องการภายในได้ สำหรับสินค้าอุปโภค
 บริโภค ความต้องการภายในประเทศย่อมขึ้นอยู่กับรายได้ ดังนั้น ถ้ารายได้ของคนส่วนใหญ่นี้ในประเทศ
 เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ก็จะทำให้มีโอกาสเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรมได้รวดเร็วด้วย

๑/ ฉบับที่ ๓ ภาคไป ๑ ปี เพราะความจำกัดของข้อมูล

การเปลี่ยนแปลงในภาคอุตสาหกรรม เท่าที่ใดกล่าวมานี้ ย่อม เป็นผลของการ เปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ และผลของนโยบายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีต่อภาคอุตสาหกรรม การที่จะเข้าใจว่า พรบ. ส่งเสริมการลงทุนจะมีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างไร จำเป็นจะต้อง เข้าใจก่อนว่า นโยบายและมาตรการที่มีผลต่ออุตสาหกรรมมีอะไรบ้าง และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมอย่างไร

กล่าวโดยรวม นโยบายและมาตรการของรัฐที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรม มีการส่งเสริมการลงทุน ระเบียบภาษีทั้งของสินค้า เข้า-ออกและสินค้าที่ขายในประเทศ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการคลัง นโยบายอุตสาหกรรมเฉพาะ ประเภทของกระทรวงอุตสาหกรรม นโยบายควบคุมการค้าและราคาของกระทรวงพาณิชย์ และนโยบายเงินช่วยเหลือของธนาคารแห่งประเทศไทย จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการลงทุนเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายและมาตรการหลายอย่าง ในเมื่อมีมาตรการหลายอย่าง การจะสรุปว่า เวลาใด ประเทศมีนโยบายอุตสาหกรรมอะไร จึงจำเป็นต้องดูทุกนโยบายและมาตรการประกอบกัน ซึ่งถ้าพิจารณาตามนี้ เราสามารถแบ่งระยะเวลาออกเป็นช่วง ๆ ตั้งแต่หลัง พ.ศ. ๒๕๐๓ ตามลักษณะของนโยบายได้ดังนี้ คือช่วงที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๑๔ เป็นระยะของนโยบายทดแทนการนำเข้า ช่วงที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙ นโยบายส่งเสริมการส่งออก และช่วงที่สามตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นต้นมา เป็นนโยบายเร่งรัดการลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก

ในช่วงที่หนึ่ง นโยบายทดแทนการนำเข้ามาในรูปของการส่งเสริมการลงทุนทางหนึ่ง และในรูปของระเบียบภาษีอากรอีกทางหนึ่ง โดยที่มีมาตรการอื่น ๆ ประกอบในระยะหลัง การส่งเสริมการลงทุนดำเนินไปตาม พรบ. ส่งเสริมฯ พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งให้สิทธิพิเศษในรูปของภาษี และไม่ใช่ว่าภาษีอากรที่ได้รับการส่งเสริม เช่น การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีขา เข้าสำหรับเครื่องจักรและวัตถุดิบ โดยแบ่งกิจการที่จะได้รับการส่งเสริม เป็นหลายกลุ่ม กลุ่มหนึ่งได้รับยกเว้นหมด กลุ่มสองได้รับลดหย่อนครึ่งหนึ่ง และกลุ่มสามได้รับลดหย่อนหนึ่งในสาม มาในตอนกลางของช่วงนี้ กิจการในกลุ่มหนึ่งและกลุ่มสอง เปลี่ยนไป และใน พ.ศ. ๒๕๑๐ มีแต่กิจการในกลุ่มสาม ซึ่งก็ลดจำนวนต่อไปอีกจนถึง พ.ศ. ๒๕๑๕ กิจการที่ได้รับยกเว้น/ลดหย่อนภาษีขา เข้า มีเฉพาะกิจการส่งออกและกิจการในเขตส่งเสริมระเบียบนี้มา เปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งตอน พรบ. ส่งเสริมการลงทุน ๒๕๒๐ ประกาศใช้

เมื่อพิจารณาถึงการเก็บภาษีขาเข้า ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ภาษีขาเข้ามีผลต่อการคุ้มครองสินค้าที่ผลิตในประเทศ เพราะทำให้สินค้าเข้ามีราคาแพงขึ้น จะพบว่าโครงสร้างของภาษีขาเข้า ให้การคุ้มครองไม่มากนักในตอนต้นของช่วงนี้ คืออัตราภาษีไม่สูง (ยกเว้นสินค้าที่จัดว่าเป็นประเภทพุ่มเฟือยที่เสียภาษี ๔๐ เปอร์เซ็นต์) และอัตราไม่แตกต่างกันมาก สำหรับสินค้านำเข้าระดับและชนิดต่างกัน ทั้งนี้เพราะการเก็บภาษีถือเป็นการสร้างรายได้ให้รัฐ ในช่วงนี้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีที่สำคัญสองครั้ง คือเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ และ พ.ศ. ๒๕๐๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ สินค้าอุปโภคบริโภค เสียภาษีขาเข้าประมาณ ๒๕-๓๐ เปอร์เซ็นต์ ส่วนสินค้าขึ้นกลางอัตราประมาณ ๒๐-๓๐ เปอร์เซ็นต์

และพวก
ถึง ๓๐-๔
ครั้งใหญ่
ก็คือ เพื่อ
กล่าวได้ว่า
ส่งเสริม
สินค้าสำ
นโยบาย
แผนพัฒนา
หลักของ
ส่งเสริม
ต่อการผลิต
สินค้าที่
อย่างไร
บางอย่าง
ภาษีขาเข้า
เหลือผู้ผลิต
เฉพาะปร
ก็เป็นเพียง
หลายอย่าง
เช่นไร
ขั้นนโยบาย
ในการ
นโยบาย
แต่ก็มีผล
ระยะตั้ง
ระหว่าง
ในขณะที่

เปลี่ยน
งอ้อมที่มี
สาหรณ
บ้าง และ
ภาค
ประเทศ
ทรง
ผลของ
มาตรการ
าหรณ
ารดแบ่ง
งที่ ๑
๑๔ นโยบาย
ลงทุนและ
งหนึ่ง
่งเสริม
ไมใช่ภา
ะวัตถุประสงค์
บลดหย่อน
ึ่งและ
ง พ.ศ.
่งเสริม
รคุ้ม
าษา
ปี
และชนิด
รภา
ริภาค
เ็นต์

และพวกเครื่องจักรจะเสียประมาณ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ ในพ.ศ. ๒๕๑๔ สินค้าอุปโภคบริโภคเสียภาษี
ถึง ๓๐-๕๕ เปอร์เซ็นต์ ส่วนสินค้าอื่นมีภาษ เปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ก่อนที่จะมีการ เปลี่ยนอัตราภาษี
ครั้งใหญ่เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ก็มีการ เปลี่ยนอัตราภาษีสำหรับรายการย่อย ๆ มากรายการ จุดประสงค์
ก็คือ เพื่อให้การคุ้มครองการผลิตในประเทศ ซึ่งก็คือ นโยบายการทดแทนการนำเข้า ดังนั้น จึง
กล่าวได้ว่านโยบายการทดแทนการนำเข้าในช่วงนี้ ระยะเวลาแรกเป็นผลของสิทธิประโยชน์จาก พรบ.
ส่งเสริมการลงทุน และระยะหลัง เป็นผลของอัตราและโครงสร้างของภาษีขา เข้าที่ทำให้การคุ้มครอง
สินค้าสำเร็จรูป มากกว่าสินค้านำเข้าระหว่างการผลิตชิ้นส่วน และ เครื่องจักร สำหรับทั้งสองประการ
นโยบายนี้ว่าสนับสนุนให้มีการนำสินค้านำเข้าระหว่างการผลิตชิ้นส่วนและ เครื่องจักร เข้ามาจากต่างประเทศ

นโยบายส่งเสริมการส่งออกเริ่มขึ้นอย่างจริงจัง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นปีแรกของ
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๓ ในแผนพัฒนาฯ นี้ได้กำหนดเอาไว้ว่า การส่งเสริมการส่งออกจะเป็นนโยบาย
หลักของการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อการนี้ได้มีการประกาศใช้มาตรการหลายอย่าง เช่น พรบ.
ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๑๔ และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๒๗ และ ๓๒๔ ที่ให้สิทธิประโยชน์
ต่อการผลิตเพื่อส่งออกมากกว่าการผลิตเพื่อขายในประเทศ อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีมาตรการ
ศึกษาที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และการช่วยเหลือทางด้านเงินทุนจากธนาคารแห่งประเทศไทย
อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสังเกตคือ ถึงแม้จะได้มีการช่วยเหลือการส่งออกกันหลายด้าน แต่มาตรการ
บางอย่างของรัฐก็ยังให้การคุ้มครองการผลิตเพื่อขายในประเทศอยู่มาก เป็นต้นว่า โครงสร้างของ
ภาษีขา เข้า ที่มีอัตราแตกต่างกันตามชิ้นส่วน และมีการใช้มาตรการควบคุมการนำเข้า เพื่อช่วย
เหลือผู้ผลิตในประเทศมากขึ้น ทางกระทรวงอุตสาหกรรมก็มีบทบาทในการช่วยเหลืออุตสาหกรรม
เฉพาะประเภทมากกว่าแต่ก่อน ดังนั้น ในช่วงเวลานี้ ถึงแม้จะจัดว่าเป็นนโยบายส่งเสริมการส่งออก
ก็เ็นเพียงโดยเปรียบเทียบระยะเวลาก่อนหน้านีเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าในทั้งสองสมัย การส่งเสริมการลงทุนเป็นเพียงมาตรการหนึ่งของมาตรการ
หลายอย่างที่อาจมีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ไม่ว่าบทบัญญัติของ พรบ. ส่งเสริมฯ จะเป็น
เช่นไร ถ้าบทบัญญัตินั้นไม่สอดคล้องกับมาตรการอื่น ๆ เราจะยึดถือเอา พรบ. ส่งเสริมฯ เป็นเครื่อง
ชี้นโยบายอุตสาหกรรมของรัฐบาลไม่ได้ ทั้งนี้เพราะหน่วยงานอื่น มีกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยงานนั้น
ในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อภาคอุตสาหกรรม

การเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรมในระหว่างช่วง เวลาทั้งสอง นับว่าสอดคล้องกับ
นโยบายและมาตรการพอสมควร คือการทดแทนการนำเข้าสินค้าสำเร็จรูป เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔
แต่ไม่มีผลในระยะ ๗-๘ ปีหลังจากนั้น เพราะนโยบายส่งเสริมให้มีการนำเข้าสินค้าประเภทอื่น ต่อมา
ระยะตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้นมา นโยบายส่งเสริมการส่งออกทำให้ความแตกต่างของสิทธิประโยชน์
ระหว่างการส่งออกและการทดแทนการนำเข้าน้อยลง ซึ่งคงจะถือได้ว่า เป็นสิ่งจูงใจให้มีการส่งออก
ในขณะที่การทดแทนการนำเข้าลดความสำคัญลง ทั้งนี้พิจารณารวมทั้งภาคอุตสาหกรรม

ประเมินผลการพัฒนาอุตสาหกรรม

เท่าที่ได้กล่าวมาในส่วนที่สอง เป็นการพิจารณาแนวของนโยบาย กับการเปลี่ยนแปลง
ทางการผลิตและการนำเข้า-ส่งออก เจตนานโยบายที่สำคัญ คือ มุ่งหมายหลักของการพัฒนา
อุตสาหกรรม ซึ่งมีหลายประการ ในส่วนที่เกี่ยวกับ พ.ร.บ. ส่งเสริมฯ พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยตรง คือ
การพยายามที่จะให้ภาคอุตสาหกรรมมีส่วนในการสร้างการจ้างงานทำ ส่งเสริมความสามารถในการ
ส่งออก (เพื่อสร้าง เงินตราต่างประเทศ) และกระจายการผลิตอุตสาหกรรมไปสู่เขตภูมิภาค (เพื่อ
สร้างรายได้ใน เขตภูมิภาค) ดังนั้น การประเมินผลของการพัฒนาอุตสาหกรรมจึงควรทำใน ประเด็น
ดังที่ได้กล่าวมานี้ และในขั้นนี้จะประเมินผลของนโยบายในช่วง พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๘

การจ้างงาน

การประเมินผลในประเด็นการจ้างงานสามารถทำได้สามประการคือ ประการที่หนึ่ง
ดูแนวนโยบายรวมว่ามุ่งไปทางใด และแนวนโยบายนั้นส่งเสริมการจ้างงานหรือไม่ ประการที่สอง
ดูว่าลักษณะของผลผลิตและการค้าขัดกับสภาพของทรัพยากรที่มีอยู่หรือไม่ และ ประการที่สาม ดูว่าสิทธิ
ประโยชน์ที่ให้แก่อุตสาหกรรมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการใช้วิธีการผลิตที่ใช้ปัจจัยแรงงานอย่างไร

ในประการแรก เราได้แสดงมาแล้วว่าในช่วง เวลา นี้ นโยบาย เน้นในด้านส่งเสริม
การส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายส่งเสริมการลงทุน และประกาศของคณะปฏิวัติ เพราะฉะนั้น
ถ้าอุตสาหกรรมส่งออกมีการใช้แรงงานมาก ก็จะได้ว่า นโยบายเน้นส่งเสริมการจ้างงาน การจะแสดง
ว่าอุตสาหกรรมส่งออกมีการใช้แรงงานอย่างไร เราสามารถวัดได้จากอัตราค่าจ้างงานต่อมูลค่าเพิ่ม
ของผลผลิตนั้น ถ้าอัตรานี้สูงเมื่อเปรียบเทียบกับอัตรากรรมหนึ่ง ก็ถือว่ากิจกรรมนี้มีการจ้างงานมาก
จากการวัดของเรา โดยใช้ข้อมูลของ พ.ศ. ๒๕๑๖ พบว่าอุตสาหกรรมส่งออกมีการใช้แรงงานมาก
กว่าอุตสาหกรรมอื่น ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า นโยบายส่งเสริมการส่งออกในช่วงนี้ ส่งเสริมการจ้างงาน

ประการที่สอง เราศึกษาโครงสร้าง การใช้ทรัพยากรของอุตสาหกรรมกลุ่มต่าง ๆ เช่น
อุตสาหกรรมส่งออก และอุตสาหกรรมแข่งกับสินค้าเข้า คำถามคือ จากนโยบายทั้งหลาย การใช้
ทรัพยากรยังเป็นไปตามที่ควรจะเป็นหรือไม่ เป็นต้นว่า อุตสาหกรรมส่งออกควรใช้แรงงานมากกว่า
เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมแข่งกับสินค้าเข้า เพราะโดย เปรียบเทียบกับ ประเทศคู่ค้าที่มีอยู่โดย
ส่วนรวม ประเทศไทยน่าจะเป็นประเทศที่มีแรงงานมาก ฉะนั้นจึงน่าจะผลิตสินค้าที่ใช้แรงงานมากได้
ถูกกว่า และสินค้าเข้าควร เป็นสินค้าที่ใช้ทุนมาก ฉะนั้น สินค้าที่แข่งกับสินค้าเข้าก็ควรใช้ทุนมาก
(เพราะวิธีการผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน น่าจะคล้าย ๆ กัน) นอกจากนี้ เราการดูในแง่ของ ประเทศ
คู่ค้าด้วย เช่นสินค้าที่ส่งไปขายประเทศพัฒนาแล้ว น่าจะเป็นสินค้าที่ใช้แรงงานมากกว่าสินค้าที่ส่งไป
ขายประเทศกำลังพัฒนา จากการศึกษาโดยใช้ข้อมูลของปี ๒๕๑๖ เช่นกัน ได้พบว่า สภาพการใช้แ
แรงงานในการผลิต เป็นไปตามที่ควรคหมาย ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า พิจารณาโดยส่วนรวมของภาคอุตสาหกรรม
นโยบายต่าง ๆ ไม่ได้ทำให้สภาพการใช้แรงงานเปลี่ยนแปลงไปจากที่ควรจะเป็น ตามหลักการใช้ทรัพยากร

ที่ล

ของนโยบายที่มีต่อ
ประโยชน์ต่าง ๆ
เหล่านี้ที่มีมูลค่า
ค่าเพิ่ม ในบาง
เป็นลบ เพราะ
อยู่กับว่า ผู้ผลิต
ในระหว่างผู้ผลิต
ทุนของแต่ละรายก็
เป็นได้ว่า ผู้ผลิตที่
ใช้แรงงานมากอาจ
ครองกับอัตราการใช้
อุตสาหกรรมที่ใช้แ
ความจำเป็น ใน
กว่า แปลว่านโยบาย
ทั้งได้กล่าวมาแล้ว

จาก

ปัจจัยทุนมีค่าสูง
ตลาดทุน ผลกระทบ
อัตราส่วนระหว่าง
กว่า จากเหตุนี้ใช้
ทุนมากโดยไม่จำเป็น
ในทางตรงกันข้าม
นี้มัก เป็นอุตสาหกรรม
ในตลาด ในขณะที่
ที่ใช้แรงงานมาก ต
ครองแล้ว จะพบว่า
เหล่านี้

จาก

เพิ่ม และนโยบาย
วิธีการผลิตที่ใช้แ

คือว่าวิชาชีพช่างเป็นสิ่งที่พิจารณาโดยรวมประเด็นที่น่าสนใจกว่า คือ การพิจารณาผล
 ของนโยบายที่มีต่อการใช้นโยบายของแต่ละอุตสาหกรรม สำหรับนโยบาย เราสามารถวัดได้จากสถิติ-
 ประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งระยะกลาง และ การส่งเสริมการลงทุน โภภักดิ์ในรูปผลผลิตของมาตรการ
 เหล่านี้ที่มีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเรียกว่าอัตราการคุ้มครองจริง ส่วนการใช้นโยบาย เราวัดจากรวมคนต่อมูล
 ค่าเพิ่ม ในทางทฤษฎี ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการคุ้มครองจริง กับจำนวนคนต่อมูลค่าเพิ่ม ควร
 เป็นลบ เพราะถ้าผู้ใช้แรงงานมาก ผู้ลงทุนจะต่ำ อัตราการคุ้มครองจริงก็จะต่ำด้วย แต่แท้จริงนั้น
 อยู่กับว่า ผู้ผลิตเพิ่มอยู่กับที่ราคาปัจเจกต่อราคาปัจเจกในอัตราเดียวกัน ถ้าอัตราไม่เหมือนกัน
 ในระหว่างผู้ผลิตต่างกัน ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้ผลิตบางรายจ่ายค่าแรงสูงต่ำไม่เท่ากัน และราคาปัจเจก
 ของแต่ละรายก็ไม่จำเป็นต้องเท่ากัน เพราะความช่วยเหลือที่ได้รับอาจไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงอาจ
 เป็นได้ว่า ผู้ผลิตที่ใช้ทุนมากอาจมีต้นทุนการผลิตรต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และในทางตรงกันข้าม ผู้ผลิตที่
 ใช้แรงงานมากอาจมีต้นทุนสูงกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งหมายความว่าความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการคุ้ม
 ครองกับอัตราการใช้นโยบายต่อมูลค่าเพิ่มไม่จำเป็นต้องเป็นลบ คือเป็นบวกก็ได้ โดยที่ไม่ได้แปลว่า
 อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากได้รับการคุ้มครองมากกว่าความนโยบาย แต่ได้รับการคุ้มครองมากตาม
 ความจำเป็น ในกรณีที่ความจำเป็นเป็นลบ หรืออุตสาหกรรมที่ใช้ปัจจัยทุนมากได้รับการคุ้มครองมาก
 กว่า แปลว่านโยบายให้การคุ้มครองแก่อุตสาหกรรมที่ใช้ทุนมากโดยไม่จำเป็น ด้วยเหตุผลของต้นทุนต่ำ
 ถึงได้กล่าวมาแล้ว

จากกรณีศึกษาไปเกี่ยวกับ สำหรับอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ อัตราส่วนระหว่างค่าแรงกับราคา
 ปัจจัยทุนมีค่าสูง เพราะฉะนั้น ผู้ลงทุนได้ประโยชน์จากการช่วยเหลือ และได้ประโยชน์จากระยะ
 ตลาดทุน ผลของนโยบายแล้ว นโยบายใช้ให้สูงกว่าระดับเฉลี่ย และอุตสาหกรรมพวกนี้ใช้ทุนมาก หรือ
 อัตราส่วนระหว่างแรงงานต่อมูลค่าเพิ่มต่ำ และท้ายที่สุดคือ อุตสาหกรรมพวกนี้จะได้รับการคุ้มครองสูง
 กว่า จากเหตุผลข้างต้น เราสรุปได้ว่า นโยบายการคุ้มครองให้การคุ้มครองอุตสาหกรรมที่ใช้ปัจจัย
 ทุนมากโดยไม่จำเป็น และนโยบายป้องกันการขาดปัจจัยการผลิตส่งเสริมให้ใช้วิธีการผลิตที่ใช้ปัจจัยทุนมาก
 ในทางตรงกันข้าม เวลาเราพิจารณาอุตสาหกรรมที่ใช้วิธีการผลิตที่ใช้แรงงานมาก อุตสาหกรรมพวก
 นี้มักเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานสดริมาก ซึ่งค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างปกติ
 ในตลาด ในขณะที่สิทธิประโยชน์ในด้านราคาปัจจัยทุนไปไม่ถึง เพราะฉะนั้น เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรม
 ที่ใช้แรงงานมาก ต้นทุนในการผลิตก็ต่ำ และควรต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และเมื่อพิจารณาอัตราการคุ้ม
 ครองแล้ว จะพบว่า อุตสาหกรรมพวกนี้ใช้วิธีการคุ้มครองต่ำ แปลว่านโยบายไม่ได้ช่วยอุตสาหกรรม
 เหล่านี้

จากการวิเคราะห์ใหม่ย่อใน ส. ปีนี้ว่า ทั้งนโยบายการคุ้มครองผลผลิต คุ้มครองมูลค่า
 เพิ่ม และนโยบายราคายังช่วยการผลิต ไม่ได้ช่วยอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก และไม่ได้ช่วยส่งเสริม
 วิธีการผลิตที่ใช้แรงงานมากในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

บการเปลี่ยนแปลง
 หลักของการพัฒนา
 โดยตรง คือ
 สามารถในการ
 เขตภูมิภาค (เพื่อ
 ปรกระทำในประ เติ่น
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐

การส่งออก

การประเมินนโยบายส่งเสริมการส่งออก สามารถทำได้ในสามประเด็นเช่นกัน คือ ประเด็นที่หนึ่ง มาตรการที่ใช้ได้สร้างสิ่งจูงใจให้ส่งออกหรือไม่ ประเด็นที่สอง สิทธิประโยชน์ที่ให้มีการใช้มากน้อยเท่าใด และประเด็นสุดท้าย คือการเปลี่ยนแปลงทางการส่งออก เป็นผลของนโยบายหรือไม่

ในประเด็นที่หนึ่ง สิ่งที่เราจะต้องวัดคือ สิทธิประโยชน์ที่ผู้ผลิตสินค้าออกได้รับ คิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่ม ในกรณีที่รัฐบาลไม่ได้เข้าแทรกแซงในการค้า มูลค่าเพิ่มนี้คือมูลค่าเพิ่มตามราคาตลาดโลก จากมาตรการทั้งหมดที่มีอยู่ จะโยงไปหาภาษี โดยมาตรการยกเว้นหรือคืนภาษีให้ เพราะฉะนั้น ประโยชน์ที่จะได้มากที่สุดคือ ไม่เสียภาษีทั้งผลผลิตสำเร็จ และวัตถุดิบ ซึ่งจะทำให้มูลค่าเพิ่มของสินค้าออกนี้ เท่ากับมูลค่าเพิ่มในราคาตลาดโลก หรืออัตราการค้าช่วยเหลือจริง (effective subsidy) เป็น 0 ถ้าเราเอาอัตรานี้ไปเปรียบกับการส่งออกก่อน พ.ศ. ๒๕๑๕ จะเห็นว่าดีขึ้นมาก เพราะในตอนนั้นส่วนใหญ่อัตราเป็นลบ แต่ถ้าจะเปรียบกับอัตราการคุ้มครองจริงจากการขายในประเทศ มีสินค้ามากรายการที่ขายในประเทศแล้วอัตราการคุ้มครองจริงเป็นบวก เพราะฉะนั้นสรุปได้ว่า มาตรการส่งเสริมการส่งออกทำให้แรงจูงใจที่จะส่งออกดีขึ้นกว่า เดิมมาก แต่สำหรับสินค้าหลายชนิด การขายในประเทศจะได้กำไรดีกว่า

สำหรับประเด็นที่สอง คือมีการใช้สิทธิประโยชน์ที่ให้มากน้อยเท่าใด เรื่องนี้เราได้จากรายงานการใช้สิทธิประโยชน์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่แรกคือที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน การสำรวจของสำนักงานเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ และ พ.ศ. ๒๕๑๘ พบว่าอัตราส่วนของการส่งออกต่อยอดขายรวมลดลงจาก ๑๘.๐๖ เปอร์เซ็นต์ เป็น ๙.๔๕ เปอร์เซ็นต์ และใน พ.ศ. ๒๕๑๘ มีผู้ขอบัตรส่งเสริม ๑๑๑ ราย ๔๐ รายได้รับบัตรส่งเสริม ในจำนวนนี้ ๑๑ รายเป็นโครงการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ สถานการณ์ก็เหมือนกับ พ.ศ. ๒๕๑๘ ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่ามาตรการส่งเสริมการส่งออกของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในช่วง เวลานั้นยังไม่ได้รับความสำเร็จ ส่วนมาตรการที่กระทรวงการคลัง ซึ่งมีการคืนภาษีที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และการยกเว้นภาษีที่กรมศุลกากร ทั้งสองแห่งนี้ปรากฏว่า เป็นที่นิยมของผู้ส่งออกมาก จำนวนเงินได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่กรมศุลกากร ส่วนที่ สศค. จำนวนเงินมาเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๘ นอกจากนี้มาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทยก็เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่ามีการใช้สิทธิประโยชน์มากในบางแห่ง

สำหรับประเด็นสุดท้ายเราวัดได้ยาก เพราะไม่ทราบว่าการส่งออกเพิ่มนั้น เป็นผลของนโยบายภายในเท่าไร และเป็นผลของสถานการณ์นอกประเทศเท่าไร เรื่องนี้มีความจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติม ในขั้นนี้เราคงจะกล่าวได้แต่เพียงว่า การที่รัฐบาลประกาศนโยบายอย่างแน่ชัด ผลที่มีอย่างน้อยที่สุดคือ สร้างความมั่นใจให้ผู้ประกอบการที่จะตัดสินใจลงทุนในกิจการส่งออก

การกระจายอุตสาหกรรม

นโยบาย

ใกล้เคียง จักว่าได้เติมอื่น ๆ จะได้ให้ที่นี่เลย ฉะนั้น การจริงอยู่ ในช่วง ๓-เหล่านี้ส่วนใหญ่ก็ยัง

พรบ.

จาก

ส่วนเดียวของนโยบายตามผลของมัน คือ ส่งเสริมไว้ด้วย แต่ระบบภาษีของกระทรวงการคลังของกระทรวงอุตสาหกรรมส่วนการส่งเสริมนั้นนโยบายทั้งหลายสองมีอำนาจทางการเมื่อกฎเราถือได้ว่ากา

เท่าที่

พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มีการลงทุนเปลี่ยนโยเพิ่มอำนาจทางการที่จะให้การคุ้มครองนิยมพิเศษการนำเอจึงไม่ค่อยได้นำมาใช้วัตถุดิบนำเข้า สัโดยลดให้ปีต่อปี

สรุป

ที่แผนพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งทางด้านคุ้มครองคุ้มครองของหน่วยพรบ. ส่งเสริมจะมี

การกระจายอุตสาหกรรมไปต่างจังหวัด

นโยบายการกระจายอุตสาหกรรมไปต่างจังหวัดคือ นอกกรุง เทพมหานคร และจังหวัด
ใกล้เคียง จักว่าได้ผลน้อยที่สุด ถึงแม้ว่า พรบ. ส่ง เสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๑๕ และ ประกาศเพิ่ม
เดิมนั้น ๆ จะทำให้สิทธิประโยชน์ไว้อย่างเด่นชัดก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่าแทบไม่มีผู้ลงทุนใช้สิทธิประโยชน์
นี้เลย ฉะนั้น การผลิตอุตสาหกรรมก็ยังรวมตัวกันอยู่ในกรุง เทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง เช่น เดิม
จริงอยู่ ในช่วง ๓-๔ ปีหลังนี้ อุตสาหกรรมใหม่ ๆ ได้เกิดขึ้นนอกบริเวณกรุง เทพมหานคร แต่โรงงาน
เหล่านี้ส่วนใหญ่ก็ยังอยู่ในบริเวณภาคกลาง

พรบ. ส่ง เสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ กับการพัฒนาอุตสาหกรรม

จากการวิเคราะห์ในส่วนที่สองและสาม จะเห็นได้ว่าการส่ง เสริมการลงทุนนั้น เป็นเพียง
ส่วนเดียวของนโยบายและมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งหมด ซึ่งเราอาจแบ่งออกได้เป็นสอง ประเภท
ตามผลของมัน คือ การคุ้มครองพวกหนึ่ง และการส่ง เสริมอีกพวกหนึ่ง โดยที่การคุ้มครองจะรวมการ
ส่ง เสริมไว้ด้วย แต่การส่ง เสริมไม่จำเป็นต้องสร้างการคุ้มครอง มาตรการที่สร้างการคุ้มครองคือ
ระบบภาษีของกระทรวงการคลัง การควบคุมการค้าและราคาของกระทรวงพาณิชย์ การควบคุมการผลิต
ของกระทรวงอุตสาหกรรม และอาจรวมถึงการช่วยทางด้านเครดิตของธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย
ส่วนการส่ง เสริมนั้นหมายถึงการให้สิทธิประโยชน์โดยคณะกรรมการส่ง เสริมการลงทุน เวลาใดที่
นโยบายทั้งหลายสอดคล้องกัน ปัญหาก็ไม่มี แต่ถ้าไม่สอดคล้องกัน และคณะกรรมการส่ง เสริมการลงทุน
มีอำนาจทางการเมืองไม่พอ นโยบายที่แถลงโดยคณะกรรมการส่ง เสริมการลงทุนก็ไม่มีผล แต่ในทุก
กรณีเราถือได้ว่าการส่ง เสริมการลงทุนเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

เท่าที่กล่าวมานี้ เป็นความจริงอยู่มากสำหรับสถานการณ์ก่อน พ.ศ. ๒๕๒๐ แต่ตั้งแต่
พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มีการออก พรบ. ส่ง เสริมการลงทุนฉบับใหม่ ซึ่งอาจทำให้บทบาทของการส่ง เสริม
การลงทุนเปลี่ยนไป พรบ. ส่ง เสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ มีสาระสำคัญหลายประการ คือ หนึ่ง
เพิ่มอำนาจการเมืองของคณะกรรมการ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน สอง ให้อำนาจทางกฎหมาย
ที่จะให้การคุ้มครองแก่ผู้ผลิตที่ได้รับการส่งเสริม และจะมีผลต่อผู้ผลิตอื่น ๆ ด้วย เช่น การเก็บค่าธรรมเนียม-
นิยมพิเศษการนำเข้าและการห้ามนำเข้า (ซึ่ง พรบ. ฉบับ เดิมก็มี แต่เพราะขาดอำนาจการเมือง
จึงไม่ค่อยได้นำมาใช้) และสาม อำนาจของกรรมการที่จะลดย่อนภาษีขาเข้าให้แก่เครื่องจักรและ
วัตถุดิบนำเข้า สำหรับเครื่องจักรการลดอาจถึง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ และวัตถุดิบอาจถึง ๕๐ เปอร์เซ็นต์
โดยลดให้ปีต่อปี

สรุปแล้ว พรบ. ๒๕๒๐ ได้ให้อำนาจกรรมการอย่างกว้างขวาง ซึ่งตามหลักการตรงกับ
ที่แผนพัฒนาอุตสาหกรรมกำหนดไว้ คือให้มีหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานการพัฒนาอุตสาหกรรม
ทั้งทางด้านคุ้มครองและส่งเสริม แต่ในแผนพัฒนา หน่วยงานนี้มีหน้าที่ติดตาม (monitor) มาตรการ
คุ้มครองของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบาย เพราะฉะนั้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นต้นไป
พรบ. ส่ง เสริมจะมีความสำคัญต่อการพัฒนา อุตสาหกรรมมากกว่าที่เคย เป็นมา

เกิน คือ
ประโยชน์ให้
ของนโยบาย
บ คิด เป็น
พิมพ์ตามราคา
ให้ เพราะ
มูลค่าเพิ่ม
ctive subsidy)
ขึ้นมาก
ขายใน
ระยะนั้น
หรับสินค้า
เราได้
ส่ง เสริม
นของการ
พ.ศ. ๒๕๑๕
การผลิตสินค้า
มาตรการ
บความสำเร็จ
กวันภาษี
ย่างรวดเร็ว
การของ
ประโยชน์
เป็นผลของ
นต้องศึกษา
เลที่มีอย่าง

ปัญหาที่ตามมาจากข้อสรุปข้างบนนี้คือ ในขณะที่ พรบ. ส่งเสริม ๒๕๒๐ ให้อำนาจคณะกรรมการอย่างมาก พรบ. มิได้กำหนดลักษณะของสิทธิประโยชน์ที่จะชี้แจงนโยบายได้ เพราะได้ให้อำนาจคณะกรรมการกำหนดนโยบายเอง แต่คณะกรรมการก็ไม่ได้กำหนดนโยบายและสิทธิประโยชน์เช่นกัน ซึ่งในประเด็นที่ว่าด้วยนโยบายนี้ เพื่อการเปรียบเทียบ เราอาจยึดเอาแนวนโยบายของช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่สามก็ได้ หรือที่สมควรกว่าคือ แนวนโยบายของแผนพัฒนาฉบับที่สี่ ในที่นี้เราอาจหยิบยกขึ้นมาพิจารณาได้สามเรื่องด้วยกัน คือการส่งเสริมการจ้างงาน การส่งเสริมการส่งออก และการกระจายอุตสาหกรรมไปต่างจังหวัด แน่นนอนที่สุด ถ้าเราจะถามคณะกรรมการฯ ก็จะต้องได้รับคำตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า สิ่งเหล่านั้นเป็นจุดมุ่งหมายหลัก แต่ประเด็นของเราคือ ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะแสดงว่านโยบาย เป็นเช่นนั้น เช่นการจ้างงาน เราได้วิเคราะห์แล้วในตอนที่สามว่าถึงแม้นโยบายที่เป็นอยู่จะไม่ทำให้การใช้ทรัพยากร (แรงงาน) เสียไป แต่ก็ไม่ได้เป็นนโยบายส่งเสริมการจ้างงาน ซึ่งถ้าไม่ต้องการให้เป็นเช่นนั้น จะต้องไม่ช่วยให้เครื่องจักรราคาถูกลง และไม่คุ้มครองอุตสาหกรรมที่ใช้ปัจจัยทุนมาก และจะต้องกำหนดให้สิทธิประโยชน์เป็นเงื่อนไขกับการจ้างงานและ/หรือวิธีการผลิตที่ใช้แรงงานมาก ในเรื่องการส่งเสริมการส่งออกก็เช่นกัน ความแตกต่างของสิทธิประโยชน์ระหว่างการส่งออกกับการขายในประเทศใน พรบ. ฉบับใหม่ไม่เด่นชัดเท่ากับ พรบ. การส่งเสริมฉบับเก่า แม้แต่ตาม พรบ. ฉบับเก่า ประกอบกับมาตรการอย่างอื่น เราก็ได้แสดงไว้ในตอนที่สามว่า สิทธิประโยชน์ของการส่งออกส่วนมากไม่ได้ดีเท่ากับการขายในประเทศ เพราะฉะนั้นถ้ารัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมการส่งออกจริง และต้องการให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมีบทบาทในเรื่องนี้มากกว่าเดิม พรบ. ส่งเสริมฯ ก็ควรจะกำหนดเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน ไม่ใช่ปล่อยให้ เป็นอำนาจของกรรมการฯ ที่จะตัดสินกันเป็นราย ๆ ซึ่งย่อมจะสร้างความสับสนในสิทธิประโยชน์ และจะปรากฏว่าการส่งออก จะไม่ได้สิทธิประโยชน์โดยเปรียบเทียบกับการขายในประเทศ ดีขึ้นกว่าเดิม

เรื่องที่สามคือ เรื่องนโยบายขยายอุตสาหกรรมไปต่างจังหวัด ในเรื่องนี้เราได้แสดงไว้ในตอนที่สามว่า ความพยายามในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่สามไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้ง ๆ ที่ความแตกต่างระหว่างสิทธิประโยชน์ของการตั้งโรงงานในบริเวณกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง กับการตั้งโรงงานในเขตส่งเสริมต่างจังหวัดมีอยู่อย่างเด่นชัด ใน พรบ. ฉบับใหม่ ความแตกต่างนี้ลดลงไปมาก เพราะผู้ที่ตั้งโรงงานในบริเวณกรุงเทพฯ ก็อาจได้รับสิทธิประโยชน์ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรถึงแม้สิทธิประโยชน์จะไม่เท่ากับสิทธิประโยชน์ที่โรงงานในเขตส่งเสริมจะได้รับก็ตาม สำหรับเขตส่งเสริมที่ พรบ. บอกว่าจะให้สิทธิประโยชน์แก่อุตสาหกรรมที่ตั้งในนั้นมากกว่า พรบ. มิได้กำหนดเขตส่งเสริมไว้ และคณะกรรมการก็ยังไม่ได้ประกาศว่า เขตส่งเสริมจะอยู่ที่ใด และจะให้สิทธิประโยชน์ต่างกันอย่างไร ซึ่งจะทำให้ปัญหาการไม่กระจายอุตสาหกรรมไปต่างจังหวัดมีความรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะทั้ง ๆ ที่ให้สิทธิประโยชน์ต่างกัน เราก็ได้แสดงไว้ในตอนที่สามแล้วว่า ก็ยังไม่มีผล นอกจากนี้เรายังมีความเห็นว่า ประการที่หนึ่ง การกระจายอุตสาหกรรมไปต่างจังหวัดนั้นอาจทำได้โดยการส่งเสริมอุตสาหกรรมบางชนิด ที่โดยธรรมชาติจำเป็นต้องไปอยู่ต่างจังหวัด เช่นอุตสาหกรรมแปรรูปพืชผลเกษตรต่าง ๆ และประการที่สอง การกำหนดเขตส่งเสริมเท่าที่เคยทำมา ไม่อำนวยความสะดวก

ทำงานได้เต็มที่
เท่าที่เป็นชาว
ยึดหลักความแ
การกระจายอุตสาหกรรม
ส่งเสริมการลง
กำหนดนโยบาย
ลงทุน ซึ่งการ
สาม เรื่องดังที่
ควร ฉะนั้นใ
คณะกรรมการ
เพื่อให้เกิดการ
รวมทั้งกำหนด
ประโยชน์ที่สัม
ประเทศ และ
อย่างที่จะเป็น

ทำงานได้เต็มที่ในการชักจูงให้อุตสาหกรรมไปอยู่ต่างจังหวัด การกำหนดให้กว้างไว้จะได้ผลดีกว่า
เท่าที่เป็นข่าวขณะนี้ คณะกรรมการฯ กำลังพยายามกำหนดเขตส่งเสริมกันอยู่ แต่ถ้ามการกำหนดนั้นไม่
ยึดหลักความแตกต่างของสิทธิประโยชน์ บทบาทของตลาด และการเลือกอุตสาหกรรมส่งเสริมแล้ว
การกระจายอุตสาหกรรมไปต่างจังหวัดก็จะมีผลเท่าที่ควร

เท่าที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่า ขณะนี้ พรบ. ส่งเสริมการลงทุนได้ให้อำนาจคณะกรรมการ
ส่งเสริมการลงทุนอย่างเต็มที่ในการพัฒนาอุตสาหกรรม แต่ทั้ง พรบ. และคณะกรรมการฯ ยังไม่ได้
กำหนดนโยบายหลักและมาตรการเอาไว้ ผลที่จะตามมาคือ จะมึนโยบายเดียวคือส่งเสริมให้มีการ
ลงทุน ซึ่งการส่งเสริมการลงทุนโดยไม่มีจุดมุ่งหมายสุดท้ายที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ เช่นใน
สามเรื่องดังที่กล่าวมาแล้ว จะเป็นการทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมไม่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเท่าที่
ควร ฉะนั้นในฐานะที่ พรบ. ส่งเสริมการลงทุนก็ได้ให้อำนาจคณะกรรมการฯ อย่างเต็มที่อยู่แล้ว
คณะกรรมการฯ จึงควรใช้อำนาจนี้ให้เป็นประโยชน์โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการส่งเสริมฯ เช่น
เพื่อให้เกิดการจ้างงาน เพื่อส่งเสริมการส่งออก และเพื่อการกระจายอุตสาหกรรมไปต่างจังหวัด
รวมทั้งกำหนดมาตรการ เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว ด้วยการให้สิทธิ-
ประโยชน์ที่สัมพันธ์กับการจ้างงาน ให้สิทธิประโยชน์แก่การผลิตเพื่อส่งออกเท่าเทียมกับการขายใน
ประเทศ และให้สิทธิประโยชน์แก่อุตสาหกรรมที่จะไปตั้งโรงงานอยู่ต่างจังหวัดอย่างเด่นชัด และ
อย่างที่จะเป็นไปตามเหตุผลของธุรกิจด้วย

๒๐ ให้อำนาจคณะ
ยได้ เพราะได้ให้
และสิทธิประโยชน์
นวนนโยบายของช่วง
สี่ ในที่นี้เราอาจ
รมการส่งออก และ
รา ก็จะต้องได้รับ
คือ ไม่มีการกำหนด
ในตอนที่สามารถ
ได้เป็นนโยบาย
ราคาถูก และไม่
นไขกับการจ้างงาน
ความแตกต่างของ
คเท่ากับ พรบ.
รากก็ได้แสดงไว้ใน
ศ เพราะฉะนั้น
รมการลงทุนมี
เงิน ไม่ใช่ปล่อย
นสิทธิประโยชน์ และ
ะเทศ คี่ขึ้นกว่าเดิม
่องนี้เราได้แสดง
ๆ ที่ความแตก
คียง กับการตั้ง
กต่างนี้ลดลงไป
รมการ เห็นสมควร
าม สำหรับเขต
ง.ไม่ได้กำหนด
จะให้สิทธิประโยชน์
แรงยิ่งขึ้น เพราะ
นอกจากนี้เรายัง
ยการส่งเสริม
ปรูปพืชผลเกษตร
ิพลของตลาด

TABLE 1

The Industrial Structure

Millions of Baht

	1960	1972	1976
GNP (Current prices)	55,716.8	164,299	323,972
GNP per capita (Baht)	2,056.4	4,257	7,541
GDP (Current prices)	55,815.9	164,626	325,112
Share of investment in GDP	-	21.0	23.5
Share of exports in GDP	15.4	13.7	18.4
Share of mfg. exports in GDP	.21	1.4*	3.1*
Share of mfg. exports in total exports	1.4	10.1*	16.6*
Imports as % of GDP	17.2	18.8	22.1
Mfg. imports as % of GDP	12.9	13.9	14.4
Share of mfg. imports as % of total imports	74.6	74.2	64.2
Primary share of GDP	40.2	32.1	31.1
Industry share of GDP	13.1	17.0	18.4
Utilities share of GDP	7.5	7.8	7.4
Services share of GDP	9.1	10.2	9.6
Share of mfg. employment in Total	3.42	n.a.	5.9
Share of mfg. output in Bangkok	35.4	40.0	33.7
Share of mfg. output in Central Region (including Bangkok)	73.2	73.9	82.7

* Excluding tin metal export

n.a. : not available

Source : NESDB and the Bank of Thailand

TABLE 2
Value Added of Industrial Output, by Sub-sectors, 1972-1975

1976	323,972	7,541	325,112	23.5	18.4	5.1*	16.6*	22.1	14.4	64.2	31.1	18.4	7.4	9.6	5.9	33.7	82.7
------	---------	-------	---------	------	------	------	-------	------	------	------	------	------	-----	-----	-----	------	------

ons of Baht

TABLE 2

Value Added of Industrial Output, by Sub-sectors, 1972-1975

	Value Added (1,000 baht)				Proportion of Industrial V.A. to Total V.A.				Annual rate of Growth	Contribution to Total V.A. increase
	1972	1973	1974	1975	1972	1973	1974	1975	(1972-1975)	(1972-1975)
Processed food	5,030	6,658	9,374	11,216	18.1	18.7	20.2	21.8	30.6	26.3
Beverage and Tobacco	5,112	6,057	7,734	7,962	18.3	17.0	16.7	15.5	15.9	12.1
Construction materials	1,351	1,676	2,148	2,244	4.8	4.7	4.6	4.4	18.4	3.8
Intermediate products I	3,400	4,531	6,123	6,794	12.2	12.7	13.2	13.2	25.9	14.5
Intermediate products II	6,184	7,420	8,968	9,080	22.2	20.8	9.3	17.7	13.7	12.3
Consumer durables	4,145	5,451	6,943	9,289	14.9	15.3	15.0	16.1	26.9	17.6
Consumer durables	563	682	894	977	2.0	1.9	1.9	1.9	20.2	1.8
Machinery	695	869	1,134	1,210	2.5	2.4	2.4	2.4	20.3	2.2
Transport equipment	1,383	2,269	3,053	3,586	5.0	6.4	6.6	7.0	37.4	9.4
Total	27,863	35,613	46,371	51,358	100.0	100.0	100.0	100.0	22.6	100.0

Source : NESDB

TABLE 3

Sources of Growth of Industrial Output, 1960-66, 1966-72, 1972-75
(Percentage contribution to the increase)

	1960-66			1966-72			1972-75		
	DD	IS	E	DD	IS	E	DD	IS	E
Processed food	68.5	-10.6	42.1	107.3	0.54	-7.8	89.3	0.6	11.0*
Beverages and tobacco	125.8	-25.9	0.1	73.6	26.4	-0.1	87.9	0.1	11.9
Construction materials	112.0	-12.6	0.6	69.5	19.6	10.9	89.5	0.3	10.2
Intermediate products I	33.3	39.1	27.6	65.8	23.7	10.5	96.3	-2.1	5.8
Intermediate products II	98.4	-8.7	10.3	33.6	50.6	15.9	85.7	-9.5	23.8
Consumer non-durables	124.4	-32.6	8.2	51.8	35.6	12.6	80.8	14.9	4.3
Consumer durables	81.9	14.0	4.1	31.7	66.7	1.6			
Machinery	68.1	31.7	0.2	48.3	49.0	2.7	107.27	-7.7	0.4
Transport equipment	151.4	-51.9	0.5	24.7	75.2	0.1			
Total	88.9	-13.6	24.7	64.1	29.4	6.5	91.0	0.5	8.5

* Note : Figures for 1972-75 do not include rice mills.

Source : The results for 1960-66 and 1966-72 are from Narongchai Akrasanee, "Import Substitution, Export Expansion and Sources of Industrial Growth in Thailand", in Prateep Sontisuvan, ed., Finance, Trade and Economic Development in Thailand, Essays in Honour of Khunying Suparb Yossundara, Sompong Press, Bangkok, 1975. For 1972-1975, calculation was made for this study.

In the earlier calculation the formula used was based on the assumption that imports were expected to grow as fast as domestic demand; the deviation from which would determine import substitution. For 1972-1975 the expectation of import growth was based on total supply growth instead. The difference in results on individual industry level would be minor, since an industry can be either import substituting or exports. Results for groups of industries would be slightly different. In effect the demand formula is based on the change in the ratio of supply from domestic source for domestic use(S) and the domestic demand(D). For the supply formula, the ratio is between domestic production (X) and total supply (Z). Since $\frac{X}{Z} = \frac{S + E}{D + E}$ where E is exports, $\frac{X}{Z}$ could be different from $\frac{S}{D}$. Both formula, however, would give similar answer with respect to the relative significance of the domestic demand effect, import substitution, and export expansion effect.

Population (mi
GDP (current p
(Billion of Ba
GDP originating
manufacturing*
(Billion of Ba
Regional manufa
as percent of r
manufacturing
Manufacturing g
rate
Manufacturing a
percent of regi
GDP

Note * : Manu
acti
incl

Source : NESI

TABLE 4

Some Indicators of Regional Development

1974 and 1976

1972-75	
IS	E
0.6	11.0*
0.1	11.9
0.3	10.2
-2.1	5.8
-9.5	23.8
14.9	4.3
-7.7	0.4
0.5	8.5

	Year	National	Central	South	North	Northeast
Population (million)	1974	40.7	12.6	5.1	8.7	14.3
	1976	43.0	13.3	5.3	9.2	15.2
GDP (current prices) (Billion of Baht)	1974	268.9	163.0	32.7	42.9	40.4
	1976	325.1	188.8	38.5	50.1	47.7
GDP originating in manufacturing* (Billion of Baht)	1974	46.3	36.5	2.8	3.3	3.7
	1976	59.5	49.3	3.0	3.4	3.9
Regional manufacturing as percent of national manufacturing	1974	100	78.8	6.0	7.1	8.0
	1976	100	82.7	5.0	5.8	6.5
Manufacturing growth rate	1969- 1974	10.6	11.6	7.0	5.8	9.6
	1969- 1976	14.5	15.0	10.5	10.5	10.7
Manufacturing as percent of regional GDP	1974	17.2	22.3	8.5	7.6	9.1
	1976	18.3	26.1	7.8	6.8	8.1

Note * : Manufacturing value added includes agricultural processing activities as rice mills, sugar mills, saw mills, but does not include tin smelting.

Source : NESDB

l Akrasanee,
Industrial
ce, Trade
of
75. For

on the
as domestic
: sub-
owth was based
ults on
ustry can
groups of
demand
from domestic
For the
on (X) and
ts, $\frac{X}{Z}$ could
ve similar
: domestic
on effect.

TABLE 5

Comparison of Tax Incentives between the Promotion Acts 1972 and 1977
(Excluding provisions for promoted export industries)

	Promotion Act 1972		Promotion Act 1977	
	General Case	Promoted Zones (rural)	General Case	Promoted Zones (to be specified)
<u>I. Tax Incentives</u>				
1. Corporate income tax	Full exemption 3-8 years	Full exemption 3-8 years, with a possible extension of 10% deduction for 5 more years	Full exemption 3-8 years. Losses during promoted period are income tax deductible for upto 5 years after expiration of promotion rights	Same as general case, with a possible extension of 50% deductible for 5 more years
2. Taxes on machinery	Imports: Full exemption from tariff and business tax. Local: Full exemption from business tax	Same as general case	Full exemption, or 50% exemption, or no exemption on all taxes	Same as general case
3. Taxes on raw materials	No exemption of taxes on imported or local materials	Deduction upto 50% of import taxes	Possible exemption upto 90% of import duties and business tax on local inputs	Same as general case
4. Business tax on sales	No exemption	Upto 90% exemption for 5 years	No exemption	Upto 90% exemption for 5 years

(Continued)

(Table 5 continued)

	Promotion Act 1972		Promotion Act 1977	
	General Case	Promoted Zones (rural)	General Case	Promoted Zones (to be specified)
5. Others	-	Expenses for transportation, water, and electricity are tax deductible at double the actual expenses.	-	Expenses for transportation, water and electricity are tax deductible at double the actual expenses.
	-	Deduction from net profit within 10 years 25 percent of construction cost of infrastructure	-	Deduction from net profit within 10 years 25 percent of construction cost of infrastructure
II. <u>Other protection devices</u>				
1. Import surcharge	Yes	Yes	Yes	Yes
2. Import ban	No	No	Yes	Yes

Source: Board of Investment

TABLE 5

Comparison of Tax Incentives between the Promotion Acts 1972 and 1977
 (Excluding provisions for promoted export industries)

TABLE 6

Indicators of Labor Intensity of Manufacturing, by Sectors, 1973
(workers per one million baht)

Measures of labor intensity	Exports			Import Competing		
	Total	Primary Commodity Based	Other	Total	Protected	Competitive
Labor per value added, direct	21.88	16.68	33.72	10.94	10.39	12.16
Labor per value added, direct and indirect of home-goods	29.55	25.37	36.28	17.81	20.32	14.45
Labor per non-wage value added, direct	31.54	23.55	51.10	13.49	12.83	14.93
Labor per non-wage value added, direct and indirect of home-goods	47.36	39.73	60.44	24.99	29.60	19.33

Source : Appendix Table I-11, which is from Narongchai Akrasanee, "Trade, Domestic Production and Employment in Thailand," draft working paper, June 1977.

TABLE 7

Labor Intensity of Manufacturing, by Sectors, and by Direction of Trade, 1973
(workers per one million baht)

Measures of labor intensity	Exports		Import Competing	
	to DC	to LDC	with DC	with LDC
Labor per value added, direct	21.87	20.32	10.49	14.43
Labor per value added, direct and indirect of home goods	29.46	28.25	17.42	18.02
Labor per non-wage value added, direct	31.46	29.13	12.89	18.84
Labor per non-wage value added, direct and indirect of home-goods	47.02	45.15	24.06	25.23

Source: Narongchai Akrasanee, "Trade, Domestic Production and Employment in Thailand," Ibid.

Type of t
Tax refund (
Import tax c moted firms
Import tax c firms, expo: (Customs Dep

Source: F:
F:

Year	No
1972	
1975	

Source:

TABLE 8

Tax Refund and Drawback for Exports

Type of tax incentives	1971	1972	1973	1974	1975
Tax refund (Fiscal Policy Office)	-	2.7	37.5	45.8	37.3
Import tax drawback for non-promoted firms (Customs Department)	23.9	19.9	14.9	125.2	n.a.
Import tax drawback for promoted firms, exports and non-exports (Customs Department)	147.2	196.9	266.0	358.4	317.9

Source: Fiscal Policy Office and Customs Department, Ministry of Finance.

1973

Competing
Competitive
12.16
14.45
14.93
19.33

nee,
nd,"

TABLE 9

Sales, Exports and Employment of Promoted Firms
1972 and 1975

Year	No. of firms	Sales	Exports	Exports Sales (%)	Employment
1972	151	15,120.53	2,812.71	18.06	50,508
1975	197	53,637.22	5,068.36	9.45	80,479

Source: Appendix Table II.4. (Compiled from Board of Investment Data)

Trade, 1973

Competing
with LDC
14.43
18.02
18.84
25.23

and Employ-

๖๖ วิ่งงาน ๖๖ วิ่ง

๖

๖ วิ่งงาน ๖ วิ่งงาน

เอกสารหมายเลข ๑๒

"แรงงานและการจ้างงานในชนบท"

โดย

อาจารย์รัชนิवारณ อุทัยศรี

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทาง เศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุมเล็ก

วันที่ ๑๓-๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

บทความ

เรื่อง

"แรงงานและการจ้างงานในชนบท"

โดย... รัชนิวารณ อุทัยศรี

ในปัจจุบันนี้คนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับตลาดแรงงานและการจ้างงานในชนบท
อยู่มาก และมักจะมีความเชื่อว่าการว่างงานในชนบท และการทำงานต่ำระดับ^{๑/} ในสาขาการเกษตร
เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในฤดูแล้ง บางท่านก็อาจสรุปจากความเข้าใจนี้ว่าเป็นเพราะ
โอกาสหางานทำนอกสาขาการเกษตร ซึ่งมีส่วนช่วยเพิ่มรายได้ของครอบครัวจากการทำนอกริมอยู่จำกัด
นอกจากนั้น ครอบครัวที่ถือครองที่ดินจำนวนน้อย ไม่สามารถประกอบการได้ในฤดูแล้ง อันเป็นเหตุให้
เกิดการว่างงานหรือการทำงานต่ำระดับขึ้น คำกล่าวอ้างเหล่านี้ควรที่เราจะได้พิจารณาให้ละเอียด
ถี่ถ้วนอีกครั้งหนึ่ง

สำหรับตลาดแรงงานชนบทของไทยตามที่ได้มีการศึกษามานี้^{๒/} ปรากฏว่าระหว่างฤดู
การเก็บเกี่ยว แรงงานในภาคเกษตรได้เพิ่มขึ้นโดยนำเอาแรงงานสตรี ผู้เยาว์ และผู้ประกอบการ
นอกสาขา เข้ามาทำงานในสังกัด โดยมีการทำงานนานชั่วโมงสั้น ส่วนฤดูแล้งแรงงานลดน้อยลง
เนื่องจากการเข้าร่วมทำงานของสตรีและเด็กหัดเดิน การเคลื่อนย้ายไปหางานนอกภาคเกษตร
และการลดชั่วโมงการทำงานของเกษตรกร การใช้ประโยชน์จากแรงงานขึ้นอยู่กับการทำงานทำของ
บุคคลนอกปาร์มและในสาขาอื่น อันเป็นการเพิ่มพูนรายได้เดิม ฉะนั้นจึงควรที่เราจะได้ศึกษาเกี่ยวกับ
แรงงานและการจ้างงานในชนบทก่อน แล้วจึงกล่าวถึงสาเหตุทั้งของการว่างงานและการทำงานต่ำระดับ
ในภาคเกษตร ก่อนที่จะได้กล่าวถึงแนวทางแก้ไขปัญหาลงมาต่อไปนี้

ประชากรและแรงงานในชนบท

จากแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๔^{๓/} ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีถิ่น
ฐานอยู่ในชนบท ประมาณ ๓๔.๑๕ ล้านจากจำนวนประชากรทั้งหมด ๔๒.๘๖ ล้านคน หรือร้อยละ ๘๐
ของประชากรทั่วประเทศ ได้มีการประมาณการไว้ว่าประชากรในชนบทจะเพิ่มขึ้นประมาณ ๔ ล้านคน
เพิ่มเป็น ๓๘ ล้านในปลายปีแผนฯ ๔ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราส่วนของจำนวนประชากรใน
ชนบทสูงกว่าภาคอื่น ๆ คือประมาณ ๕๑.๔% รองลงมาได้แก่ภาคเหนือและภาคใต้ ประมาณร้อยละ

๑/ การทำงานต่ำระดับในที่นี้หมายถึงการทำงานที่น้อยกว่าเวลาทำงานปกติ เป็นต้นว่า ๓๕ วัน/เดือน
และน้อยกว่า ๗ ชั่วโมง/วัน ส่วนผู้ทำงานเต็มที่ (fully employed person) หมายถึงผู้ที่
ทำงานอย่างน้อย ๓๕ วัน/เดือน และอย่างน้อยที่สุด ๗ ชั่วโมง/วัน

National Statistical Office, The Utilization of Labor in Thailand
1975. Bangkok 1975.

๒/ Trent Bertrand, Rural Labor Utilization: Farmers Incomes and Wage Rates
for Farm Labor, Report prepared for the International Bank for Reconstruction
and Development, Washington, D.C., June, 1977. (unpublished)

๓/ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาการ-
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๔) กรุงเทพฯ ๒๕๒๐ บทที่ว่าด้วยการจ้างงาน
ในชนบท.

๘๘ ของจำนวนประชากรในภูมิภาคนั้น อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตชนบทในแผนพัฒนาฉบับที่ ๓ อยู่ระหว่างอัตราร้อยละ ๑.๘๑ - ๓.๒๐ เมื่อเทียบกับแผนฯ ๔ อัตราร้อยละ ๑.๒๐ - ๓.๖๐ ภาคที่มีอัตราการเพิ่มของประชากรน้อยที่สุดได้แก่ภาคตะวันตก ส่วนภาคตะวันออกมีอัตราเพิ่มมากที่สุด ซึ่งอาจจะรวมทั้งอัตราการเกิดและการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในภูมิภาคนั้นมากขึ้นก็ได้ โดยเฉพาะในภาคตะวันออก ซึ่งเป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม และมีการขยายพืชไร่ต่าง ๆ อาทิ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย สวนผลไม้ เหล่านี้อาจเป็นเหตุจูงใจให้มีการอพยพของประชากรเพิ่มมากขึ้นก็ได้/

ตารางที่ ๑

ประชากรในเขตชุมชนและชนบท

ภาค	ประชากร								อัตราเพิ่ม			
	๒๕๑๕		๒๕๑๙		๒๕๒๐		๒๕๒๔		แผนฯ ๓		แผนฯ ๔	
	เขต ชุมชน	นอกเขต ชุมชน	เขต ชุมชน	นอกเขต ชุมชน	เขต ชุมชน	นอกเขต ชุมชน	เขต ชุมชน	นอกเขต ชุมชน	เขต ชุมชน	นอกเขต ชุมชน	เขต ชุมชน	นอกเขต ชุมชน
ทั่วประเทศ	๗๔๖๗	๓๑๑๒๔	๘๓๖๑	๓๔๑๙๙	๙๐๓๙	๓๕๐๐๐	๑๖๒๑๒	๓๗๙๖๗	๓.๒๐	๒.๕๐	๓.๐๗	๒.๑๐
ภาคกลาง												
กรุงเทพฯ	๓๗๐๘	-	๔๓๕๑	-	๕๕๓๑	-	๕๓๔๑	-	๕.๐๐	-	๕.๑๐	-
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)	๔๑๕	๒๔๙๙	๕๒๐	๒๗๒๐	๕๒๘	๒๗๖๑	๕๕๖	๒๘๙๕	๑.๑๕	๒.๐๑	๑.๐๐	๑.๒๐
ภาคตะวันออก	๒๕๙	๑๙๙๓	๓๑๐	๒๒๖๕	๓๒๑	๒๓๕๕	๓๓๑	๒๗๑๑	๕.๒๘	๓.๒๐	๓.๕๙	๓.๖๐
ภาคตะวันตก	๓๙๖	๒๕๑๖	๔๓๘	๒๖๙๓	๕๕๔	๒๗๓๗	๕๖๕	๒๘๖๓	๒.๕๕	๑.๘๑	๑.๒๐	๑.๒๐
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๐๗๔	๑๒๕๑๔	๑๓๐๘	๑๓๘๘๐	๑๓๕๐	๑๕๒๓๔	๑๔๖๕	๑๕๕๕๔	๒.๖๒	๒.๘๐	๒.๒๕	๒.๓๐
ภาคเหนือ	๑๐๒๔	๗๒๙๙	๑๑๕๗	๗๙๙๔	๑๑๘๒	๘๑๗๒	๑๒๗๖	๘๘๑๗	๒.๘๒	๒.๒๐	๑.๙๖	๒.๐๐
ภาคใต้	๕๙๑	๔๒๐๔	๖๗๗	๔๖๘๗	๖๙๓	๔๗๕๑	๗๔๙	๕๑๓๘	๓.๒๔	๒.๕๐	๒.๐๒	๒.๐๐

นอกกำลังแรงงาน
อุตสาหกรรม
ของแรงงาน
๗๘.๐๑ และ
และสาขาอุตสาหกรรม
จำนวน

ปี	จำนวน เรือ
250	3,4
2504	3,4
2505	3,4
2506	3,4
2507	3,5
2508	3,5
2509	3,5
2510	3,6
2511	3,6
2512	3,6
2513	3,7
2514	3,7
2515	3,7
2516	3,8
2517	3,8

ที่มา แผนฯ ๔

เขตชุมชน ความหนาแน่นประชากร ๑,๐๐๐ คน/กม.^๒ และมีขนาดประชากรตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คนขึ้นไป

๑/ เป็นต้นว่าจากจำนวนพนักงานที่ล้มเลิกทั้งหมด ๖,๐๐๓ คน เป็นผู้อพยพเสีย ๔,๑๙๙ คน หรือร้อยละ ๖๙.๘๕ ของผู้ล้มเลิก

กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย รายงานผลการศึกษารวบรวม การอพยพหางานทำในจังหวัดชลบุรี กันยายน ๒๕๑๔

๒/ รายละเอียดเกี่ยวกับการอพยพเข้า-ออก รายจังหวัดของปี พ.ศ. ๒๕๐๓ และ ๒๕๑๓ หาได้จาก International Development Research Centre Cooperative Regional Development Project. Urbanization in the Bangkok Centred Region Thailand: Final report. Prepared by Thai University Research Associates Bangkok, August 1975. Table 18, p.470-471.

๑/ ผู้อยู่ใน
แม่บ้าน
เหล่านี้
ของกรม
เวลานำ
ของคำนี้
๒/ บทความ
ในธุรกิจ
เกษตร

อย่างไรก็ตาม ประชากรในชนบทนั้นจะประกอบด้วยผู้ที่อยู่ในกองกำลังแรงงาน และอยู่นอกกำลังแรงงาน ^{๒/} และจากจำนวนแรงงานทั้งหมด จะประกอบด้วยแรงงานการเกษตร สาขาอุตสาหกรรมและบริการด้วย จากตารางที่ ๒ ปรากฏว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นต้นมา สัดส่วนของแรงงานสาขาการเกษตรต่อแรงงานทั้งหมดนั้นได้ลดลงจากร้อยละ ๘๒.๔๒ เหลือเพียงร้อยละ ๗๘.๐๑ และในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ สัดส่วนของแรงงานเกษตรที่ลดลงนั้น แต่ได้ไปเพิ่มให้กับสาขาบริการ และสาขาอุตสาหกรรมตามลำดับ ^{๒/}

บทในแผนพัฒนาฉบับ
ละ ๑.๒๐ - ๓.๖๐
มีอัตราเพิ่มมากที่สุด
ก็ได้ โดยเฉพาะ
รต่าง ๆ อาทิเช่น
กรเพิ่มมากขึ้นก็ได้

ตารางที่ ๒

จำนวนครัวเรือนเกษตร ประชากรเกษตร และแรงงานในการเกษตรของไทย

ปี	จำนวนครัวเรือนเกษตร	% ของครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนประชากรเกษตร (คน)	% ของประชากรทั้งหมด	แรงงานการเกษตร (คน)	% ของแรงงานทั้งหมด
250	3,410,309	73.87	19,587,705	75.50	11,332,206	82.42
2504	3,439,188	72.64	19,850,467	74.26	11,507,942	82.11
2505	3,468,312	71.44	20,116,956	73.04	11,686,404	81.80
2506	3,497,683	70.25	20,386,521	71.85	11,867,633	81.50
2507	3,527,302	69.08	20,660,508	70.67	12,051,672	81.19
2508	3,557,175	67.93	20,937,767	69.51	12,238,565	80.88
2509	3,587,296	66.81	21,218,746	68.37	12,428,357	80.58
2510	3,617,674	65.70	21,503,497	67.25	12,621,992	80.28
2511	3,648,310	64.60	21,792,068	66.14	12,816,816	79.79
2512	3,679,204	63.53	22,084,512	65.06	13,015,575	79.67
2513	3,718,301	62.61	22,380,881	63.99	13,217,416	79.37
2514	3,741,781	61.43	22,681,227	62.94	13,422,387	79.07
2515	3,773,468	60.42	22,985,603	61.91	13,630,537	78.78
2516	3,805,423	59.41	23,294,064	60.90	13,841,915	78.48
2517	3,837,648	58.43	23,606,665	59.90	14,056,571	78.01

(หน่วย/พันคน)

อัตราเพิ่ม

ปี	๒๕๐๓	๒๕๐๗	๒๕๑๑	๒๕๑๕
๒๕๐๓	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๐๔	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๐๕	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๐๖	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๐๗	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๐๘	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๐๙	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๑๐	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๑๑	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๑๒	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๑๓	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๑๔	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๑๕	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๑๖	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑
๒๕๑๗	๒.๕๐	๓.๐๗	๓.๖๔	๔.๒๑

ที่มา กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ข้อมูลทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เลขที่ ๘๔, ๒๕๑๘ หน้า ๑๑

๕,๐๐๐ คนขึ้นไป

๔,๑๔๔ คน หรือ

พหุทางานทำในจังหวัด

๒๕๑๓ หาได้

ive Regional
red Region
esearch Associates

๑/ ผู้อยู่ในกองกำลังแรงงาน หมายถึงประชากรที่อยู่ในวัยทำงานทั้งที่มีงานทำและว่างงาน ยกเว้นแม่บ้าน คนเจ็บ คนพิการ ผู้อยู่ในสถาบัน เช่น นักบวช นักโทษ นักเรียน และนักศึกษาเต็มเวลา เหล่านี้จัดเป็นผู้อยู่นอกกองกำลังแรงงาน

ในการสำรวจแรงงานของสำนักงานสถิติใช้กำหนดอายุวัยทำงานตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป แต่ของกรมแรงงานใช้ ๑๕ ปีขึ้นไป โดยถือว่าเป็นเกณฑ์ซึ่งจบการศึกษาภาคบังคับ (ป.๗) ฉะนั้นเวลานำเอาสถิติแรงงานข้อแหล่งข้อมูลแต่ละแห่งมาอ้างอิงก็ควรจะต้องสังเกตุในเรื่องความแตกต่างของค่านี้นามไว้ด้วย

๒/ บทความเรื่องแรงงานเกษตร เรียบเรียงโดย รศ.ศรีอรุณ เกตุานนท์ และนายสมคิด หักขนิภาวิสุทธิ์ ในธุรกิจการเกษตรไทย โครงการธุรกิจการเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ กรกฎาคม ๒๕๒๐ หน้า ๒๔๑-๒๗๕

ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๔ กำลังแรงงานจะเพิ่มขึ้นจาก ๑๙.๒๑ ล้าน เป็น ๒๑.๖ ล้านคน เฉลี่ยแล้วจะมีแรงงานเพิ่มขึ้นประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ คนต่อปี คาดกันไว้ อัตราการเพิ่มขึ้นของแรงงานในชนบทร้อยละ ๒.๑ ซึ่งทำให้มีจำนวนแรงงานในชนบทเพิ่มขึ้นจาก ๑๖.๖๓๗ ล้านคนในปี ๒๕๒๐ เป็น ๑๘.๓๘๒ ล้านคนในปี ๒๕๒๔ เฉลี่ยแล้วจำนวนที่เพิ่มขึ้นประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ คนต่อปี เมื่อ เป็น เช่นนี้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแรงงานชนบทที่ตามมาก็คือ

ประการแรก รัฐบาลมีการวางแผนจัดหางานให้แก่ผู้ เข้าสู่กำลังแรงงานในชนบทหรือที่เรียกว่า แรงงานใหม่ เพียงพอหรือไม่ โดยเฉพาะผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่กำลังเริ่มทยอยเข้าสู่กองกำลังแรงงาน

ประการที่สอง ปัญหาการว่างงานตามฤดูกาลและการทำงาต่ำระดับ ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของโครงสร้างทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตมรสุม มีทางใดบ้างที่เราจะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้ดีขึ้น โดยให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนา เศรษฐกิจด้านอื่น ๆ

ทั้งสองประการที่กล่าวมานี้ ขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์จากแรงงาน (labor utilization) ว่าทำได้ผลจริงจังแค่ไหนและอย่างไร โดยจะต้องคำนึงในเรื่องชั่วโมงการทำงานและรายได้จากการทำงานนั้นด้วย

ตารางที่ ๓

ประมาณจำนวนและอัตรา เพิ่มของกำลังแรงงานและการมีงานทำ

(หน่วย/พันคน)

เขต	การมีงานทำ	ปี พ. ศ.				อัตราเพิ่ม ร้อยละต่อปี ๒๕๑๙-๒๕
		๒๕๑๔	๒๕๑๕	๒๕๒๑	๒๕๒๔	
๑.	ที่ราชอาณาจักร					
	กำลังแรงงาน	๑๗,๓๖๓	๑๙,๒๑๐	๑๙,๖๗๐	๒๑,๖๐๑	๒.๓
๒.	เขตเทศบาล					
	กำลังแรงงาน	-	๒,๕๗๔	๒,๖๙๔	๓,๒๑๔	๔.๖
๓.	นอกเขต เทศบาล					
	กำลังแรงงาน	-	๑๖,๖๓๗	๑๖,๙๗๕	๑๘,๓๘๗	๒.๑

ที่มา กองวางแผนประชากรและกำลังคน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาฯ

การใช้แรงงานในชนบท

จากการสำรวจสำมะโนประชากรปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้แสดงภาพให้เห็นถึงการใช้แรงงานในชนบทอย่างไม่มีเต็มที่ จำนวนคนว่างงานตามฤดูกาลหลังฤดูเก็บเกี่ยว และคนว่างงานในเขตชนบทค่อนข้างสูง เมื่อ เปรียบเทียบกับ เขต เมือง จากแรงงานในสาขาการเกษตร ๑๕ ล้านคน ประมาณ

๓.๒๕ ล้านคน ห
แต่กำลังทางานท

ประช

อายุ

ประชากร

กำลังแรง

ทำงาน

ว่างงาน-

รอฤดูกาล

ไม่ทำงาน

นี้

และกรมแรงงาน

มหาวิทยาลัย เกษ

กว่าหน่วยอื่น เพ

เอาความหนาแน่น

พื้นที่นอก เขต เทศ

เขต เทศบาลนี้ อ

สำนักงานสถิติมา

สำรวจในปี พ.ศ.

ประชากรในปี ๒๕

ที่เริ่มใช้ในปี ๒๕

และสำหรับบุคคล

งานจะหมายถึงผู้

เพิ่มเติมอีก จะจัด

จึงทำให้สภาพของ

๑/ ประดิษฐ์ ข
อุตสาหกรรม

๒/ Trent Bei

๖ ล้าน เป็น ๒๑.๖
 ๗.๖๓ ล้านคนในปี
 ๑๐,๐๐๐ คนต่อปี

๗.๒๕ ล้านคน หรือร้อยละ ๔๐ จัดว่าเป็นผู้ว่างงานตามฤดูกาล และ ประมาณ ๑.๕ แสนคนไม่ได้ทำงาน
 แต่กำลังหางานทำอยู่

ตารางที่ ๕

ประชากร กำลังแรงงาน ผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน ในเขต เมืองและชนบท

(หน่วย/ล้านคน)

อายุ ๑๑ ปีขึ้นไป	ทั่วประเทศ	เขตเมือง	ชนบท
ประชากร	๒๒.๔๖๑	๓.๒๕๗	๑๙.๒๐๔
กำลังแรงงาน	๑๖.๘๔๘	๑.๗๐๘	๑๕.๑๔๐
ทำงาน	๙.๓๔๐	๑.๖๔๔	๗.๖๙๖
ว่างงาน-หางานทำ	๐.๒๒๔	๐.๐๗๑	๐.๑๕๓
รอฤดูกาลเกษตร	๗.๒๘๒	๐.๐๓๑	๗.๒๕๑
ไม่ทำงาน	๕.๒๕๗	๑.๕๐๖	๓.๗๕๑

งานในชนบทหรือที่
 ๆ ที่กำลังเริ่มทยอย

บ ซึ่ง เป็นลักษณะ
 ่างที่เราจะช่วยกัน
 านอื่น ๆ

(labor utilization)

นและรายได้จาก

ที่มา สำนักทะเบียนประชากรและทะเบียน พ.ศ. ๒๕๑๓

ย/พันคน)

อัตราเพิ่ม ร้อยละต่อปี ๒๕๑๔-๒๕
๒.๓
๔.๖
๒.๑

เนื่องจากว่ามีแหล่งสำรวจข้อมูล เกี่ยวกับแรงงานมีหลายแห่ง อาทิเช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 และกรมแรงงาน รวมทั้งการศึกษาของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง เช่นการศึกษาเกี่ยวกับแรงงานอพยพของ
 มหาวิทยาลัย เกษตร^{๑/} แต่ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติให้รายละเอียดเกี่ยวกับแรงงานได้มาก
 กว่าหน่วยอื่น เพราะเป็นการสำรวจทั่วประเทศ โดยทั่วไปการสำรวจได้แบ่ง เป็น เขต เทศบาล ซึ่ง
 เอาความหนาแน่นของประชากรประมาณ ๓,๐๐๐ คนต่อตารางกิโลเมตร เป็น เกณฑ์ และนอกนั้นจัด เป็น
 พื้นที่นอกเขต เทศบาล ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของประชากรชนบท ฉะนั้นข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานนอก
 เขต เทศบาลนี้ อาจถือเป็นแรงงานในเขตชนบทได้ อย่างไรก็ตาม การนำเอาข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานของ
 สำนักงานสถิติมาใช้มีข้อพิงสัง เกต ๒ ประการด้วยกันคือ มีการปรับตัว เลข เกี่ยวกับประชากรที่ตก
 สำรวจในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ไว้ในการสำรวจแรงงานปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ด้วย ซึ่งประชากรที่ระบุไว้สูงกว่า
 ประชากรในปี ๒๕๑๔ ประมาณ ๖.๖% ^{๒/} อีกประการหนึ่งก็คือ มีการ เปลี่ยนคำนิยาม เกี่ยวกับแรงงาน
 ที่เริ่มใช้ในปี ๒๕๑๗ โดยรวมเอาแรงงานในครัวเรือนที่ไม่ได้รับค่าจ้าง เข้าไว้ในกองกำลังแรงงาน
 และสำหรับบุคคลผู้ที่ไม่ม้งานทำและไม่มองหางาน จะถูกจัดว่า เป็นผู้ที่ยอยู่นอกกำลังแรงงาน ส่วนผู้ว่าง
 งานจะหมายถึงผู้ที่ทำงานต่ำกว่า ๒๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในจำนวนนี้ถ้าหากว่าผู้ใดไม่ต้องการทำงาน
 เพิ่ม เต็มอีก จะจัดว่าอยู่นอกกำลังแรงงานอีกเช่นกัน ฉะนั้น การ เปลี่ยนคำนิยามในลักษณะดังกล่าวนี้
 จึงทำให้สภาพของกองกำลังแรงงานและการจ้างงานภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๑๗ แตกต่างจากสภาพเดิม

การพัฒนา

เห็นถึงการใช้แรงงาน

างงานใน เขตชนบท

ล้านคน ประมาณ

^{๑/} ประดิษฐ์ ขาสมนันท์ การ เคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่ใน เมือง และ ประโยชน์ที่มีต่อ
อุตสาหกรรม คณะ เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๕๑๗

^{๒/} Trent Bertrand, op.cit., p.17

ตารางที่ ๕

แรงงานนอก เขตเทศบาลแยกตามภูมิภาคและฤดูกาล พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๘

(หน่วย/พันคน)

	๒๕๑๔	๒๕๑๕ ^(๑)	๒๕๑๖ ^(๒)	๒๕๑๗	๒๕๑๘	
ทั่วประเทศ	๑๔,๘๕๑	๑๔,๑๑๒	๑๔,๔๘๙	๑๑,๗๑๕	๑๒,๑๗๐	ม.ค. - มี.ค.
	๑๔,๘๕๙	๑๔,๒๔๔	๑๕,๐๖๐	๑๕,๒๐๐		ก.ค. - ก.ย.
กรุงเทพฯ	๓๑๐	๓๑๖	๒๙๐	๓๑๕	๓๑๒	ม.ค. - มี.ค.
	๓๓๕	๓๒๑	๓๒๓	๓๓๓		ก.ค. - ก.ย.
ภาคกลาง	๓,๐๖๔	๓,๑๐๗	๓,๐๙๓	๒,๙๑๗	๒,๙๘๙	ม.ค. - มี.ค.
	๒,๙๘๖	๓,๐๗๖	๓,๑๒๗	๓,๑๙๙		ก.ค. - ก.ย.
ภาคเหนือ	๓,๖๙๑	๓,๓๙๒	๓,๕๖๗	๒,๗๒๕	๓,๐๔๐	ม.ค. - มี.ค.
	๓,๗๔๕	๓,๕๑๐	๓,๖๘๑	๓,๕๖๐		ก.ค. - ก.ย.
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕,๙๐๔	๕,๕๒๕	๕,๖๕๙	๔,๑๙๗	๔,๑๘๒	ม.ค. - มี.ค.
	๖,๐๐๗	๕,๔๘๕	๖,๐๗๙	๖,๒๕๖		ก.ค. - ก.ย.
ภาคใต้	๑,๘๘๒	๑,๗๗๒	๑,๘๘๑	๑,๕๖๑	๑,๖๓๖	ม.ค. - มี.ค.
	๑,๗๘๙	๑,๗๕๔	๑,๘๕๑	๑,๘๐๔		ก.ค. - ก.ย.

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจแรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๘

- (๑) ปรับจำนวนตกสำรวจ (underenumeration) ในสำมะโนประชากรปี ๒๕๑๓
- (๒) การกำหนดค่านิยามใหม่ โดยนับเอาแรงงานในครัวเรือนที่ได้รับค่าจ้างตอบแทนไว้ในกองกำลังแรงงาน และการจัดประเภทผู้ที่ทำงานต่ำกว่า ๒๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่มีได้ทำงาน เพราะคิดว่าไม่มีงาน เหล่านี้จัดเป็นผู้ไม่อยู่ในกองกำลังแรงงาน

เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนแรงงานในฤดูแล้งและฤดูฝนในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ สำหรับข้อมูลทั่วประเทศได้แก่ ๑๑,๗๑๕ (มกราคม-มีนาคม) และ ๑๕,๒๐๐ คน (กรกฎาคม-กันยายน) ปรากฏว่า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฤดูฝนมีคนงานเพิ่มขึ้นราว ๓๐% เนื่องจากกว่ามีการเปลี่ยนแปลงแรงงานประมาณร้อยละ ๔๔ และในภาคเหนือร้อยละ ๓๐ ทั้ง ๆ ที่ปรากฏการณ์เช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถ้าเราจะถือว่าการเพิ่มของประชากรในช่วงนั้นอยู่ในอัตราปกติ ก็จะไม่ปรากฏว่าแรงงานชนบทในฤดูแล้งลดต่ำลงอย่างมากมายในภูมิภาคต่าง ๆ แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้มิได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานตามฤดูกาลระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้สันนิษฐานว่า โอกาสการหางานทำระหว่างฤดูแล้งในเขตที่มีการชลประทาน ประกอบการหางานทำนอกสาขาการเกษตรได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา

ความแตกต่างระหว่าง

เนื่องจ

ว่า rainfed monoc

จึงมีผลต่อการมีงานทำ

ฤดูกาลเพาะปลูกและ

เมษายน) แต่อย่างไร

การพาณิชย์ การขนส่ง

เอง หรือเข้าสู่เมือง

แปลงไประหว่างช่วง

ในช่วง

ชั่วโมงสั้น หรือมีอัตรา

ก็จะน้อยลง เพราะส

ของการใช้แรงงานใน

เช่น ภาคกลางและภา

การเปลี่

การสำรวจแรงงานตั้ง

ระยะที่ผ่านมา นั้น แส

ผู้ที่ทำงานในระหว่าง

ในปี ๒๕๑๓ (เมษายน

for the farm sea

สำนักงานสถิติปี ๒๕๑๓

ที่ทำงานต่ำกว่า ๒๐ ช

มกราคม-มีนาคม และ

สำรวจ ปรากฏว่าอัตรา

ผู้อยู่ในวัยทำงาน อายุ

งานทั้งหมดที่ว่างอา

ภาคกลาง ๕% ในฤดู

อาจกล่าวได้ว่า ในจ

สำหรับภาคกลางน้อย

และหลังเวลานี้ แรง

๑/ World Bank ment. by T

๒/ Ibid. p. 3f

ความแตกต่างระหว่างฤดูกาลและภูมิภาคในการจ้างงานในชนบท

(หน่วย/พันคน)

- ม.ค. - มี.ค.
- ก.ค. - ก.ย.
- ม.ค. - มี.ค.
- ก.ค. - ก.ย.
- ม.ค. - มี.ค.
- ก.ค. - ก.ย.
- ม.ค. - มี.ค.
- ก.ค. - ก.ย.
- ม.ค. - มี.ค.
- ก.ค. - ก.ย.

เนื่องจากประเทศเราทำการ เกษตรที่ต้องอาศัยดินฟ้าอากาศ เป็นสำคัญ ในลักษณะที่เรียกว่า rained monocropping system โดยมีข้าว เป็นพืชหลัก ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงดินฟ้าอากาศ จึงมีผลต่อการมีงานทำในภาค เกษตรอยู่มากทีเดียว ในบางท้องที่ อาทิเช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฤดูกาลเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวนี้มักจะตามมาด้วยระยะทิ้งช่วงในฤดูแล้ง (ประมาณเดือนมกราคม - เมษายน) แต่อย่างไรก็ดี ในระยะที่อาจมีการ เพิ่มจำนวนผู้ทำงานนอกสาขา เกษตรเพิ่มขึ้น เป็นต้นว่า การพาณิชย์ การขนส่ง ตลอดจนการก่อสร้าง) ประกอบกับมีการ เคลื่อนย้ายแรงงานระหว่าง เขตชนบทเอง หรือเข้าสู่เมือง เพื่อหางานทำนอกฤดูกาล เป็นที่น่าสังเกตว่า การจ้างงานในชนบทนั้นเปลี่ยนแปลงไประหว่างช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีการทำงานสูงสุดกับระยะ เวลานอกฤดูดังกล่าวแล้ว

ในช่วงการเก็บเกี่ยวมีการใช้แรงงานสูงมากในทุกภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นการทำงานนาน ชั่วโมงขึ้น หรือมีอัตราค่าจ้างเพิ่มของแรงงานสตรีและ เด็กสูงขึ้นในระยะนี้ นอกฤดูกาลการใช้แรงงานก็จะน้อยลง เพราะสตรีและ เด็กเหล่านี้ได้ถอนตัวออกจากกองกำลังแรงงาน สำหรับความแตกต่างของการใช้แรงงานในลักษณะนี้ มักจะพบบ่อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือมากกว่าภาคอื่น ๆ เช่น ภาคกลางและภาคใต้

การเปลี่ยนแปลงการใช้แรงงานตามฤดูกาลในเขตชนบทนี้ อาจจะได้จากข้อมูลในการสำรวจแรงงานตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ เป็นต้นไป ทั้งนี้เนื่องจากว่าสำมะโนประชากรและการสำรวจในระยะที่ผ่านมา นั้น แสดงจำนวนการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานตามฤดูกาลไว้น้อยมาก ไม่เพียงพอ เพราะผู้ทำงานในระหว่าง เวลาที่ทำการสำรวจนั้น จะถูกจัดว่าเป็นผู้มีงานทำ อาทิเช่น การสำรวจสำมะโนในปี ๒๕๑๓ (เมษายน) ได้แจ้งไว้ว่า กว่า ๗ ล้านคนระบุ ว่าเป็นผู้กำลังรองานการทำนา (waiting for the farm season) เขาจะถูกจัดว่าเป็นผู้มีงานทำ เช่นกัน^{๑/} แต่สำหรับการสำรวจแรงงานของสำนักงานสถิติปี ๒๕๑๗ ได้เปลี่ยนคำนิยามของแรงงานโดยยกเว้นแรงงานในครัวเรือนที่มีค่าตอบแทนที่ทำงานต่ำกว่า ๒๐ ชั่วโมง/สัปดาห์ ในปี ๒๕๑๗ ฤดูที่มีการจ้างงานน้อยนอกฤดูกาล อยู่ระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม และฤดูการเก็บเกี่ยวซึ่งอยู่ระหว่าง เดือนกรกฎาคม-กันยายน) ในช่วงระยะการสำรวจ ปรากฏว่าอัตราเข้าร่วมทำงานของแรงงาน (labor force participation rate) ของผู้อยู่ในวัยทำงาน อายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ประมาณร้อยละ ๑๕ ของแรงงานทั้งหมดที่ตรวจสอบได้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๕% ภาคเหนือ ๑๕% ภาคใต้ ๕% และภาคกลาง ๕% ในฤดูแล้งอัตรานี้ได้ลดลงในอัตราที่ใกล้เคียงกันในช่วง เดือนมกราคม-มีนาคม ๒๕๑๘ อาจกล่าวได้ว่า ในจำนวนนี้เป็นแรงงานสตรีเกินกว่า ๕๐% ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ สำหรับภาคกลางน้อยมากประมาณ ๕% ในการ เปลี่ยนแปลงแรงงานตามฤดูกาลระหว่างฤดูเก็บเกี่ยวและหลัง เวลานี้ แรงงานในชนบทอาจจะหดตัวลงมากกว่า ๒๕% ^{๒/} ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ

๕๑๔

๒๕๑๓

ตอบแทนไว้ในกอง

ี แต่มิได้ทำงาน

สำหรับข้อมูล

ายน) ปรากฏว่า

เฉียงเหนือ

๕๔ และใน

ถ้าเราจะถือว่า

เล็งลดต่ำลง

นแปลงการ

างานทำระหว่าง

นวนมากขึ้นกว่า

๑/ World Bank Working Staff Report, Thailand: Special Report on Employment. by Thailand Employment Mission, October, 1977 (roneo) p.28-34.

๒/ Ibid. p.30

ตารางที่ ๖

อัตราการเข้าร่วมทำงานนอกเขตเทศบาล แยกตามภูมิภาคและฤดูกาล

(พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๘)

(เปอร์เซ็นต์)

	พ.ศ. ๒๕๑๗		พ.ศ. ๒๕๑๘		พ.ศ. ๒๕๑๙	
	มค./มีค.	กค./กย.	มค./มีค.	กค./กย.	มค./มีค.	กค./กย.
ทั่วประเทศ						
ชาย	66	76	67	77	64	
หญิง	42	61	43	65	39	
รวม	54	69	54	71	51	
ภาคกลาง						
ชาย	70	75	69	73	70	
หญิง	53	58	54	62	51	
รวม	61	66	61	67	60	
ภาคเหนือ						
ชาย	63	73	68	76	62	
หญิง	40	60	45	65	37	
รวม	52	67	56	70	50	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ						
ชาย	65	81	63	83	61	
หญิง	35	67	34	72	69	
รวม	50	74	48	77	44	
ภาคใต้						
ชาย	68	72	68	72	69	
หญิง	42	53	45	57	49	
รวม	55	62	56	64	59	

หมายเหตุ อัตราการเข้าร่วมทำงาน (participation rate = $\frac{\text{จำนวนแรงงาน}}{\text{จำนวนประชากรในวัยทำงาน}} \times 100$)

แหล่งข้อมูล สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมตรี การสำรวจแรงงานทั่วประเทศ กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๐ ซึ่งได้รวบรวมไว้ใน World Bank Working Staff Report: Thailand: Special Report on Employment by Thailand Employment Mission, October, 1977 (roneo) Table 7, p.37.

น้อยกว่า ๘% ในภา
ต่าง ๆ การเปลี่ยน
เปลี่ยนแปลงการใช้

ความ
แตกต่างของชั่วโมง
สัดส่วนของแรงงาน
๓๕ ของทั้งประเทศ
ประมาณร้อยละ ๑๗
ช่วงฤดูแล้งมีประมา
เฉียงเหนือและของ
กว่า ๗๐ ชั่วโมงต่อ
๓ แห่งดังกล่าว และ

การว่างงาน

สถาน
แรงงานทั้งหมด จะ
แต่กำลังมองหา
แต่ต้องการทำงาน

จาก
๑.๓ และระหว่าง
จะเห็นได้ว่าอัตรา
จะเห็นได้ว่าอัตรา
แล้งในทุกภาค ยก
มากถ้าเทียบกับภาค
สามารถจะกรดย่าง

เรา
อยู่บ้าง แต่ไม่รุนแรง
งาน การที่แรงงาน
นอกสาขาการเกษตร
เลือกทำงานนอกสาขา

น้อยกว่า ๔% ในภาคกลาง เมื่ออัตราการว่างงานในชนบทมีน้อยกว่า หรือน้อยกว่า ๑% ในภูมิภาคต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงแรงงานตามฤดูกาลและระหว่างภาค จึงเป็นตัวจักรสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้แรงงานในชนบท ดังที่ได้ชี้แจงไว้แล้วข้างต้น

(เปอร์เซ็นต์)

พ.ศ. ๒๕๑๔

๑./มีค. กค./กย.

ความแตกต่างของการใช้แรงงานใน เขตภูมิภาคต่าง ๆ จะต้องพิจารณา เรื่องความแตกต่างของชั่วโมงการทำงานโดยสมาชิกของครัวเรือนเกษตรด้วย ตัวอย่างเช่น ในฤดูแล้งปี ๒๕๑๓ สัดส่วนของแรงงานชายในสาขาการเกษตรซึ่งทำงานน้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ ๓๕ ของทั้งประเทศ ประมาณร้อยละ ๔๐ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ และประมาณร้อยละ ๑๗ อยู่ในภาคกลาง ส่วนสัดส่วนของผู้ที่ทำงานมากกว่า ๗๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในช่วงฤดูแล้งมีประมาณร้อยละ ๒๐ ในภาคเหนือและภาคกลาง และร้อยละ ๑๓ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและของประเทศ แต่ในช่วงฤดูฝนประมาณ ๒๕% ของแรงงานในสาขาเกษตรทำงานมากกว่า ๗๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และสูงกว่า ๗% เล็กน้อยที่ทำงานน้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในภูมิภาค ๓ แห่งดังกล่าว และรวมของทั้งประเทศด้วย แรงงานหญิงก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

64
39
51

70
51
60

การว่างงาน

สถานการณ์การว่างงานในชนบทของไทยซึ่งประกอบด้วยแรงงานถึงร้อยละ ๕๐ ของแรงงานทั้งหมด จะพบว่าจำนวนผู้ว่างงานตั้งนี้ระบุไว้มีน้อยมากหลังปี ๒๕๑๓ ซึ่งรวมบุคคลที่ไม่มีงานแต่กำลังมองหาอยู่ แรงงานครัวเรือนที่ไม่ได้รับค่าจ้างซึ่งทำงานน้อยกว่า ๒๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์แต่ต้องการทำงานเพิ่ม

62
37
50

จากตารางที่ ๗ พบว่าอัตราการว่างงานในภาคกลางในฤดูแล้งปี ๒๕๑๓ เป็นร้อยละ ๑.๓ และระหว่างฤดูฝนในปี ๒๕๑๔ มีอัตราประมาณร้อยละ ๑.๒ แต่ของกรุงเทพฯ ในฤดูแล้งนี้ จะเห็นได้ว่าอัตราการว่างงานสูงถึง ๑.๕ ในปี ๒๕๑๖ ฉะนั้นเท่าที่ปรากฏจากตัวเลขข้างล่างนี้ จะเห็นได้ว่าอัตราการว่างงานประมาณร้อยละ .๗ - ๑ โดยทั่วไปอัตราการว่างงานจะสูงขึ้นในฤดูแล้งในทุกภาค ยกเว้นกรุงเทพฯ และภาคใต้ ทั้งนี้เพราะกรุงเทพฯ มีกิจกรรมทางการเกษตรน้อยมากถ้าเทียบกับภาคอื่น ๆ ส่วนภาคใต้แตกต่างออกไปเนื่องจากมีการทำสวนยางเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่สามารถจะกรีดยางได้ในฤดูฝน

61
69
44
69
49
59

เราอาจจะสรุปจากข้อมูลข้างต้นได้ว่า มีปรากฏการณ์ของการทำงานต่ำระดับอยู่บ้าง แต่ไม่รุนแรงนักอย่างที่เราเข้าใจกัน โดยเฉพาะเมื่อศึกษาจากข้อมูลการเข้าร่วมกองกำลังแรงงาน การที่แรงงานขยายตัวเพิ่มขึ้นอันเกิดจากการเพิ่มปริมาณความต้องการแรงงานสำหรับกิจกรรมนอกสาขาการเกษตรในฤดูฝน โดยดึงเอาแรงงานสตรีและวัยรุ่นชายในหลายกรณีด้วยกันที่ไม่สามารถเลือกหางานนอกสาขาการเกษตรได้

$\frac{\text{ใน}}{\text{กรในวัยทำงาน}} \times 100$
กรุงเทพฯ
staff Report :
Employment

ตารางที่ ๗
จำนวนผู้ว่างงานนอก เขตเทศบาลแบ่งแยกตามภูมิภาคและฤดูกาล
(พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๘)

	(หน่วย/พัน และ เปอร์เซ็นต์)				
	๒๕๑๔	๒๕๑๕ ^(๑)	๒๕๑๖ ^(๒)	๒๕๑๗	๒๕๑๘
ทั่วประเทศ	๑๓ (๑.๐๘) ๑๘ (๑.๑)	๕๒ (.๓) ๕๖ (.๓)	๔๔ (.๓) ๔๓ (.๓)	๘๐ (.๗) ๔๐ (.๓)	๒๘ (-๒) มค.- มีย. กค.- กย.
กรุงเทพฯ	๖ (๑.๔) ๑ (.๓)	๐ (.๓) ๔ (๑.๒)		๑ (.๓) ๑ (.๓)	มค.- มีย. กค.- กย.
ภาคกลาง	๑ (.๐๓) ๑๓ (.๔)	๑๒ (.๔) ๔ (.๓)		๓๗ (๑.๓) ๑๑ (.๓)	มค.- มีย. กค.- กย.
ภาคเหนือ	๐ (๐) ๓ (.๐๘)	๐ (๐) ๗ (.๓)		๖ (.๒) ๒ (.๐๖)	มค.- มีย. กค.- กย.
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๔ (.๐๖) ๒ (.๐๓)	๓๒ (.๖) ๑๒๒ (.๔)	๑๗ (.๓)	๓๒ (.๗) ๒๑ (.๓)	มค.- มีย. กค.- กย.
ภาคใต้	๒ (.๑) ๐ (๐)	๗ (.๔) ๔ (.๒)		๔ (.๓) ๖ (.๓)	มค.- มีย. กค.- กย.

แหล่งข้อมูล สำนักงานสถิติ การสำรวจแรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๘ มีการปรับปรุงตัวเลข
ใน (๑) และ (๒) ตามที่ชี้แจงไว้ในตารางที่ ๖
ดู Trent Bertrand, *op.cit.* ตารางที่ ๕ หน้า ๒๐

ชั่วโมงการทำงาน

ในกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่อาศัยแสงอาทิตย์เป็นหลัก โดยเฉพาะการเพาะปลูก
ประมาณ $\frac{1}{2}$ ของกองกำลังแรงงานทำงานกว่า ๓๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในฤดูฝน และถ้าทำงานมากกว่า
๑๐ ชั่วโมงต่อวัน และ ๗ วันต่อสัปดาห์ ถือว่าทำงานเต็มทีในฤดูเก็บเกี่ยว อย่างไรก็ตาม แม้กระทั่ง
ในฤดูแล้ง ก็มีบางส่วนของเกษตรกรที่ทำงานนานชั่วโมงเช่นกัน เป็นต้นว่า แรงงานชายในฤดูแล้งใน
ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี ๒๕๑๗ และ ๒๕๑๘ หนึ่งในห้าจัดอยู่ในแรงงานประเภทนี้
เช่นเดียวกับแรงงานสตรีในแต่ละภูมิภาคในช่วงฤดูแล้งปี ๒๕๑๗ ^{๑/}

การกระจายอาชีพของแรงงานในชนบท

การถอนตัวของแรงงานเด็กและสตรีจากตลาดแรงงานในระหว่างฤดูฝน เป็นการปรับตัว
ตามฤดูกาล เพาะปลูกพืชผลเกษตรของไทย ในขณะที่เดียวกัน มีการขยายตัวให้สอดคล้องกันในกิจกรรม

^{๑/} Trent Bertrand, *op.cit.* Table 6, p.27

อื่นนอกสาขา ส
ถ้าแยกตามฤดู
แล้งก่อนปี ๒๕๑
อีก ถึงแม้ว่า
จำนวนงานใน
ตัวของอุตสาหกรรม
การ
ปี พ.ศ.
เกษตรกรรม
เหมืองแร่
อุตสาหกรรม
ก่อสร้าง
ไฟฟ้า
พาณิชย์
ขนส่ง
บริการ
แหล่งข้อมูล
(๑)
ก
เหนือและภาค
ร้อยละ ๖๔ แล

อื่นนอกสาขา ส่วนใหญ่เป็นหัตถกรรม การก่อสร้าง การพาณิชย์ และการบริการอื่น ๆ (ดูตารางที่ ๘) ถ้าแยกตามฤดูกาลจะพบว่า สัดส่วนการจ้างงานในสาขาการเกษตรมักจะลดลงประมาณ ๕% ในฤดูแล้งก่อนปี ๒๕๑๗ ตามคำจำกัดความเดิมของกองกำลังแรงงาน และประมาณ ๑๓% ต่ำลงหลังจากนั้นอีก ถึงแม้ว่าสัดส่วนการจ้างงานจะเพิ่มขึ้นแทบทุกประเภทอาชีพ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะได้แก่การเพิ่มจำนวนงานในอุตสาหกรรมหมวดหัตถกรรม ในการก่อสร้างก็เช่นกัน แต่มีผลเป็นรองจากการขยายตัวของอุตสาหกรรม เพราะมีสัดส่วนการจ้างงานน้อยกว่าอาชีพประเภทอื่น

หน่วย/พัน และ เปอร์เซ็นต์)

๕๑๘

(.๒) มค.- มีย.

กค.- กย.

มค.- มีย.

กค.- กย.

มค.- มีย.

กค.- กย.

มค.- มีย.

กค.- กย.

มค.- มีย.

กค.- กย.

มค.- มีย.

กค.- กย.

รปรับปรุงตัวเลข

ารเพาะปลูก

ะตำทำงานมากกว่า

ไรก็ตาม แม้นกระทั่ง

ชายในฤดูแล้งใน

แรงงานประเภทนี้

ฝน เป็นการปรับตัว

คล้องกันในกิจกรรม

ตารางที่ ๘

การจ้างงานนอก เขตเทศบาลแยกตามสาขาอาชีพและฤดูกาลทั่วประเทศ

พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๘

(เปอร์เซ็นต์)

ปี พ.ศ.	(๑)						
	๒๕๑๔	๒๕๑๕	๒๕๑๖	๒๕๑๗	๒๕๑๘	๒๕๑๘	
เกษตรกรรม	82.3 ๘๑.7	75.1 81.3	7๐.๐ ๖1.1	60.๐ 73.7	๖7.7 81.7	73.0	มค.- มีย. กค.- กย.
เหมืองแร่	0.4 ๐.1	1.๐ 0.8	0.9 0.7	0.4 ๐.3	0.3 0.2	0.4	มค.- มีย. กค.- กย.
อุตสาหกรรม	5.๐ 2.4	8.2 5.8	7.2 5.๐	14.4 8.3	12.๖ 5.8	9.1	มค.- มีย. กค.- กย.
ก่อสร้าง	1.2 0.7	1.๐ 1.3	1.4 1.2	2.1 1.3	1.5 ๐.๐	2.4	มค.- มีย. กค.- กย.
ไฟฟ้า	0.1 0.0	0.0 0.๐	0.1 0.1	๐.3 0.2	0.1 0.1	0.2	มค.- มีย. กค.- กย.
พาณิชย์	5.2 4.๐	6.3 4.7	6.๖ 5.2	9.4 6.๐	7.6 4.4	6.2	มค.- มีย. กค.- กย.
ขนส่ง	0.7 0.๖	1.๑ 1.3	1.๖ 1.๐	3.3 2.1	2.1 1.4	1.7	มค.- มีย. กค.- กย.
บริการ	5.1 4.2	5.5 4.8	5.4 5.1	10.0 7.4	8.1 5.6	6.๑	มค.- มีย. กค.- กย.

แหล่งข้อมูล สำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งแสดงไว้ในบทความของ Trent Bertram, op.cit.

(๑) รวมแรงงานในครัวเรือนที่ทำงานน้อยกว่า ๒๐ ชั่วโมง และผู้ที่ไม่ได้ทำงานไว้ในกองกำลังแรงงาน

การเปลี่ยนแปลงการจ้างงานไม่ค่อยพบมากนักในภาคกลางและภาคใต้ แต่สำหรับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนการมีงานทำในฤดูแล้งต่ำประมาณร้อยละ ๖๔ และ ๖๕ ตามลำดับ ได้มีการขยายตัวของงานในสาขาหัตถกรรม การพาณิชย์ และการ

ขนส่ง การบริการ (ร้อยละ ๑๑) แต่สำหรับการพาณิชย์มีเพียงร้อยละ ๖ เมื่อเทียบกับภาคเหนือ ซึ่งสูงถึงร้อยละ ๑๑ ในช่วงฤดูแล้ง (มค.- มีค.) (ดูตารางที่ ๘ ประกอบ)

ตารางที่ ๘

จำนวนการมีงานทำนอก เขต เทศบาลแยกตามสาขาอาชีพและฤดูกาล

(พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๙)

(หน่วย/พัน)

สาขา เกษตร	๒๕๑๗		๒๕๑๘		๒๕๑๙	
	มค.-มีค.	กค.-กย.	มค.-มีค.	กค.-กย.	มค.-มีค.	กค.-กย.
	๖,๘๘๔	๑๑,๑๓๘ (+๔,๑๕๔)	๘,๒๑๔	๑๓,๑๘๗ (+๔,๙๗๓)	๘,๕๖๘	๑๓,๖๑๙ (+๕,๐๕๑)
หัตถกรรมและการก่อสร้าง	๑,๙๒๕	๑,๕๔๙ (-๔๖๖)	๑,๗๑๔	๑,๐๗๔ (-๖๔๐)	๑,๓๘๘	๑,๒๗๔ (+๑๑๔)
รวม	๑๑,๖๓๔	๑๒,๑๑๒ (๓,๔๗๗)	๑๒,๑๒๘	๑๖,๑๒๕ (๓,๙๙๗)	๑๑,๙๕๖	๑๖,๘๙๓ (๕,๙๓๗)

แหล่งข้อมูล สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจแรงงาน ข้อมูลที่รวบรวมโดยธนาคารชาติ World Bank Working Staff Report, op.cit. Table 8, p.32

ตารางที่ ๘ นี้ แสดงให้เห็นจำนวนการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานในแต่ละสาขาอาชีพ อันเนื่องมาจากการลดอัตราความร่วมมือเข้าสู่กองกำลังแรงงาน (labor force participation) ในฤดูแล้ง ซึ่งเกิดขึ้นในสาขาเกษตร และอีกประการหนึ่ง คือการขยายตัวของการทำงานในสาขาอาชีพอื่น สาขาหัตถกรรมและการก่อสร้าง เป็นวงจรสัมพันธ์กับสาขาการเกษตร แต่เนื่องจากการจ้างงานในสาขาเหล่านี้เพิ่มขึ้น เป็นจำนวนร้อยหรือพันคน แต่การเปลี่ยนการจ้างงานในสาขาการเกษตรนั้นมีเป็นจำนวนหลายล้านคน ฉะนั้น จึงควรที่จะได้พิจารณาปัจจัยที่เป็นตัวปรับซึ่งทำงานในฤดูแล้ง อันได้แก่ลักษณะการเข้าสู่กองกำลังแรงงานร่วมของสตรีและผู้เยาว์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการทำงานตามฤดูกาล และการทำงานนอกสาขาการเกษตรอย่างที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการสำรวจแรงงานแยกตามระดับภาคและตามฤดูกาล ของการใช้ประโยชน์จากแรงงาน เราพอจะสรุปได้ว่า อุปทานของแรงงานเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนต่อแรงงาน และแรงงานส่วนเกินเหล่านี้จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาแรงงานในชนบท ยกเว้นการใช้ประโยชน์จากแรงงานซึ่งยังไม่ได้ใช้เต็มที่ เมื่อกำลังแรงงานขยายตามอุปสงค์ต่อแรงงาน และค่าตอบแทนที่สูงจากกิจกรรมในฟาร์มระหว่างฤดูฝน โดยชักจูงแรงงานสตรีและผู้เยาว์เข้าสู่กองกำลังแรงงาน และเมื่อตลาดแรงงานหดตัวลดตามการลดของอุปสงค์ต่อแรงงาน และค่าตอบแทนต่ำในฤดูแล้ง

แรงงานอย่าง
แคลนน้ำชลปะ
การจ้างงาน
เกษตรกรได้
เวียนอย่าง
อย่างรวดเร็ว
ที่ควร
ค่าจ้างแรงงาน
การจ้างงาน
การทำงานใน
ถึงแม้ว่าจะมี
สำหรับแรงงาน
ภาคกลางระ
การเพาะปลูก
จ้างในฤดูแล้ง
เวลาที่สั้นกว่า
การเก็บเกี่ยว
แรงงานก่อน
ฤดูกาลในภาค
ภาคเหนือ
ภาคตะวันออกเฉียง
ภาคกลาง
* ช่วง
ที่มา Wo
1.11

ในภาคเหนือ

ในระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือมีการหดตัวของตลาดแรงงานอย่างมากในฤดูแล้ง อันเป็นผลจากการที่อุปสงค์คือแรงงานเกษตรกรรมลดลง เนื่องจากขาดแคลนน้ำชลประทานในการทำนาในฤดูแล้ง จึงไม่สามารถทำนาที่อาศัยน้ำเป็นหลักได้ การเพิ่มขึ้นของการจ้างงานในสาขาอื่นนอกเหนือจากการเกษตร อาจไม่สามารถหักลบกับการลดลงของอุปสงค์ทางการเกษตรได้ ในภาคกลางซึ่งอุดมค้ำยน้ำจากการชลประทานในฤดูแล้ง และการขยายการปลูกพืชหมุนเวียนอย่างกว้างขวาง ส่วนภาคใต้ซึ่งเป็นสวนยางเป็นส่วนใหญ่ ความต้องการแรงงานมิได้ลดลงอย่างรวดเร็วในระหว่างฤดูแล้ง จึงไม่ทำให้เกิดการหดตัวของกำลังแรงงานโดยส่วนรวมมากขึ้นเท่าที่ควร

หน่วย/พัน)

ค.

๔ ระดับ
๔) (ส่วนที่เปลี่ยนแปลง)

๕)

๒ ระดับ
๓) (ส่วนที่เปลี่ยนแปลง)

นาคารชาติ
8, p.32

สาขาอาชีพ
icipation)
งงานในสาขา
งจากการจ้างงาน
ร เกษตรนั้นมี
นฤดูแล้ง อันได้
่างานตามฤดู

ะตามฤดูกาล
ลงไปตามการ
หารุนแรงในชนบท
อุปสงค์คือแรงงาน
าวีเข้าสู่กองกำลัง
แทนตำในฤดูแล้ง

ค่าจ้างแรงงาน

ในเรื่องค่าจ้างแรงงาน ข้อมูลประเภทนี้มีน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท การจ้างงานที่ได้รับผลตอบแทนมักจะมีในฤดูกาล เพาะปลูกและ เก็บเกี่ยวในภาคเกษตรกรรม และการทำงานในสาขาอื่นในฤดูแล้ง เป็นเหตุให้ตลาดแรงงานที่มีค่าจ้างตอบแทนค่อนข้างจะตื่นตัวถึงแม้ว่าจะมีจำนวนไม่มากนักก็ตาม ค่าจ้างในสาขาเกษตรอาจใช้เป็นตัวประมาณค่าของค่าจ้างสำหรับแรงงานไร้ฝีมือโดยทั่วไปก็ได้ เป็นต้นว่า ในเขตชลประทานที่มีการเพาะปลูกพืช ๒ ครั้งในภาคกลางระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๒๐ อัตราค่าจ้างประมาณ ๒๐ บาทในฤดูแล้ง ๓๐ บาทในช่วงการเพาะปลูกและ เก็บเกี่ยว (ซึ่งนานประมาณ ๔ เดือนต่อปี) ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ค่าจ้างในฤดูแล้งโดยเฉลี่ยประมาณ ๑๕ บาท และในฤดูเก็บเกี่ยวจะเพิ่มมากขึ้นไม่เกิน ๑๗ บาท ในช่วงเวลาที่สั้นกว่าภาคกลาง ในภาคเหนือค่าจ้างประมาณ ๑๕ บาทในฤดูแล้ง และกว่า ๒๐ บาทในฤดูการเก็บเกี่ยว

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราค่าจ้างและระดับการใช้ประโยชน์จากแรงงานค่อนข้างต่ำกว่าภาคกลาง ส่วนภาคเหนืออยู่ระดับปานกลาง การเปลี่ยนแปลงค่าจ้างตามฤดูกาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีน้อยมาก ประมาณ ๑๕% กว่าภาคเหนือหรือภาคกลาง

ตารางที่ ๑๐

การเปลี่ยนแปลงค่าจ้างตามฤดูกาลและภูมิภาคของไทย
สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๒๐

(บาท/วัน)

	ฤดูแล้ง	ฤดูกาลทำการ เกษตรสูงสุด
ภาคเหนือ	๑๕ - ๒๐	๒๐ - ๒๕
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ *	๑๒ - ๑๘ ๑๒ อาหาร ๒ มีมือ	๑๕ - ๒๐
ภาคกลาง	๑๕ - ๒๐ ๑๖	๒๕ - ๓๐ ๒๗

* ช่วงค่าจ้างสูงสุดไม่ได้รับอนุญาตไปกว่านี้

ที่มา World Bank Working Staff Report on Thailand: Special Report on Employment by Thailand Employment Mission. October 6, 1977. Table 9, p.37

การเปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้างและการจ้างงานตามฤดูกาลเป็น เครื่องชี้ว่า อัตราค่าจ้าง มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงาน ส่วนด้านชีพหลายนั้น จะไม่มีลักษณะ ยืดหยุ่นสมบูรณ์ (perfectly elastic) ซึ่งหมายความว่า ณ ระดับราคาหนึ่งที่กำหนดโดยตลาด แรงงาน จำนวนผู้เสนอขายแรงงานจะมีไม่ เป็นที่สิ้นสุดในภูมิภาคต่าง ๆ ส่วนการที่ตลาดแรงงาน หดตัวมากตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้าง อาจจะกล่าวได้ว่า ในระยะ เวลาลั้น ชีพหลาย ของแรงงานมีการ เปลี่ยนแปลงมากกว่าการ เปลี่ยนแปลงของค่าจ้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อ เปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ ของประเทศ^{๑/}

เนื่องจากความแตกต่างของค่าจ้างในสาขา เกษตรกรรมภูมิภาคต่าง ๆ ตามที่มีผู้ได้ทำ การศึกษา โดยเฉพาะด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน มักพบว่าคนงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดินทางมารับจ้างในภาคกลาง และลักษณะการย้ายออกจากภาคเหนือและภาคใต้สู่ภาคกลาง เช่นกัน จากข้อมูลที่รวบรวมได้ก็มีหลักฐานเพียงพอที่จะเชื่อได้ว่า มีเกษตรกรจำนวนไม่น้อยทีเดียว ที่อพยพ เข้า มาทำงานในระยะสั้นตามแต่โอกาสการหางานทำจะอำนวย เกษตรกร เหล่านี้จะยึดเอา วัฏจักรการ ทำงานของเขา เป็นเกณฑ์ในการ เคลื่อนย้ายแรงงานซึ่งมีวงจำกัด จึงอาจจะสรุปได้ว่า ความแตกต่าง ในอัตราค่าจ้างแรงงานระหว่างภาคอาจมีบางส่วนของที่สะท้อนให้เห็นต้นทุนในการ เคลื่อนย้าย (รวมทั้ง ต้นทุนที่มีค่าใช้จ่ายด้วย) สำหรับผู้อพยพ (potential migrants) ซึ่งมีพื้นเพเป็น เกษตรกรอยู่เดิม แล้ว^{๒/} ฉะนั้น เราอาจจะกล่าวได้ว่า ปัญหาของแรงงานในชนบทนั้น ก็อยู่ที่การใช้ประโยชน์ของ แรงงานตามฤดูกาล ประกอบกับการทำงานต่ำระดับและการว่างงานบ้าง ซึ่งข้อหลังมิได้รุนแรงอย่าง ที่เข้าใจกัน ยกเว้นเกิดเหตุการณ์พิเศษดัง เช่นกรณีฝนแล้งทิ้งช่วงในปี ๒๕๒๐ เป็นต้น

สาเหตุของปัญหาแรงงานในชนบท มี ๒ ประการใหญ่ด้วยกันคือ

๑) การเพิ่มของ ประชากรในช่วงปี ๒๕๑๕-๒๕๑๙ โดยมีจำนวน เพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ ๒.๗ ต่อปี จึงทำให้มีผู้ เข้าสู่กองกำลังแรงงานใหม่ โดยเฉพาะผู้เยาว์อายุตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป (ตาม คำนิยามของผู้อยู่ในกองกำลังแรงงาน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ) นอกจากนี้ การที่มีประชากร ในวัยเด็กมาก เป็นการเพิ่มขนาดของครอบครัวด้วย เฉลี่ย ๖ คนต่อครัวเรือนในเขตชนบท ทำให้ รายจ่ายของครัว เรือน เกษตรไม่สมดุลกับรายได้ ซึ่งได้รับจากการขายผลผลิต เกษตรที่ไม่สม่ำเสมอ ขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การตลาด ฯลฯ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การ กดดันของประชากรต่อพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งมักจะแบ่งแยกย่อยลงไป เมื่อสมาชิกของครัว เรือนเพิ่มมากขึ้น และในที่สุด ปัญหา เรื่องการถือครองที่ดินก็จะตามมา

๒) โครงสร้างทางการผลิตราย เกษตร อันขึ้นกับดินฟ้าอากาศเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่อง จากเกือบทุกภาคยกเว้นภาคใต้ มีอาชีพหลักในการทำนา และในเขตการทำนาประมาณ ๔๒ ล้านไร่

๑/ Ibid. p.39

๒/ Ibid. p.41

มีนาที่สาม
ใหญ่เป็นที่
แคลนเทศ
ข้าวพันธุ์
ขึ้น ทั้งนี้
ปลูกและ
เฉียงเหนือ
๑๒ เดือน
จะสามารถ
ชนบทเป็น
แรงงาน
การเคลื่อน
การตัดอ
งานทำคว
ในชนบทก็
เพียงพอ
และมีแรง
ผู้ว่างงาน
ต่อปี เฉลี่ย
เพิ่มขึ้นใน
เศรษฐกิจ
ปลายปีก่อ
ควรจะเป็น
๑/ ไร่ชิต
กรุงเทพฯ
๒/ บทสรุป
สำนัก
พฤศจิกายน

ไว้ว่า อัตราค่าจ้าง
จะไม่มีลักษณะ
หนักโดยตลอด
ตลอดแรงงาน
ระยะเวลาสั้น ชัฟฟลาย
เฉียงเหนือ เมื่อ
ตามที่มีผู้ได้ทำ
กเฉียงเหนือ
วคกลาง เช่นกัน
เดียว ที่อพยพเข้า
เอาวัฏจักรการ
ว่า ความแตกต่าง
ย้าย (รวมทั้ง
เป็น เกษตรอยู่เดิม
ประโยชน์ของ
ไม่ได้รุนแรงอย่าง

มีนาที่สามารถจะทำการเพาะปลูกโดยอาศัยชลประทานในฤดูแล้งได้เพียงประมาณ ๓ ล้านไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นนาฤดูฝนซึ่งยากที่จะใช้แรงงานในการเกษตรได้เต็มที่/ อีกประการหนึ่งคือ การขาดแคลนเทคโนโลยีในการใช้แรงงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้เต็มที่ยิ่งขึ้น เช่น การปลูกข้าวพันธุ์ใหม่ที่ให้ผลผลิตสูง หรือการปลูกพืชหมุนเวียน ซึ่งจะช่วยให้ชาวนามีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศและคุณภาพของดินในแต่ละภูมิภาค พืชผลแต่ละชนิดมีฤดูกาลเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวแตกต่างกัน ทำให้ระยะเวลาทำงานต่างกันในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการปลูกข้าวประมาณ ๕ เดือน ข้าวโพด ๔ เดือน ฝ้าย ๓-๔ เดือน มันสำปะหลัง ๑๐-๑๒ เดือน ส่วนผักปลูกได้ตลอดปี (ฤดูกาลผนวก) ฉะนั้นการขยายเขตชลประทานจนทำให้มีน้ำใช้จะสามารถทำให้มีการทำงานได้เต็มที่เกือบตลอดปี ซึ่งจะช่วยให้โอกาสการมีงานทำเพิ่มขึ้นด้วย

อนึ่งการเพาะปลูกตามฤดูกาล ก่อให้เกิดการขยายและหดตัวของตลาดแรงงานในเขตชนบทเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะฤดูกาลเก็บเกี่ยวเปรียบเทียบกับฤดูแล้ง ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกฤดูกาล ในรูปของการเคลื่อนย้ายแรงงานจากพื้นที่เกษตรน้ำฝนเข้าสู่พื้นที่เกษตรชลประทาน การเคลื่อนย้ายแรงงานภายในภาคเกษตรกรรมเอง แต่ต่างประเภทกัน เช่น การขุดมันสำปะหลัง การตัดอ้อยหรืออุตสาหกรรมเกษตร รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแรงงานจากเขตชนบทสู่เขตเมือง เพื่อทำงานทำตามแต่โอกาสจะอำนวยในการหารายได้เพิ่มเติมแก่ครอบครัวด้วย ด้วยเหตุนี้ ปัญหาแรงงานในชนบทก็อาจจะ เป็นผล เนื่องจากการขยายตัวในการผลิตในสาขาอุตสาหกรรมหรือสาขาบริการไม่เพียงพอ ก็เป็นได้

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๔ ประชากรในชนบทคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเกือบ ๔ ล้านคน และมีแรงงานในชนบทเพิ่มขึ้นอีกกว่าปีละ ๓๐๐,๐๐๐ คน

จากสำมะโนประชากรและการสำรวจแรงงาน ปรากฏว่า เกษตรกรกว่า ๗ ล้านคนเป็นผู้ว่างงานตามฤดูกาล และมีแรงงานในชนบทบางส่วนทำงานต่ำระดับ คือทำงานประมาณ ๓-๔ เดือนต่อปี เฉลี่ยแล้วทำงานประมาณ ๕๐-๑๕๐ วันต่อปี ฉะนั้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๔ จึงกำหนดการสร้างงานเพิ่มขึ้นในชนบทไว้ โดยเฉลี่ยประมาณ ๓๓๕,๐๐๐ งานต่อปี ๒/ อย่างไรก็ตาม เท่าที่ผ่านมา ภาวะการเศรษฐกิจโดยทั่วไปจะไม่ดีขึ้น เพราะผลผลิตด้านการเกษตรลดน้อยลง อันเกิดจากภาวะฝนแล้งในปลายปีก่อนประกอบด้วย ฉะนั้น การสร้างงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยรัฐบาลหรือเอกชน ควรจะเป็นการสร้างงานทั้งในและนอกสาขาการเกษตร เพื่อเปิดโอกาสให้แรงงานใหม่ (ประมาณปี

อัตราร้อยละ
ปีขึ้นไป (ตาม
ารที่มีประชากร
ชนบท ทำให้
ที่ไม่สม่ำเสมอ
การหนึ่งก็คือ การ
มเรือนเพิ่มมากขึ้น
ยสำคัญ เนื่อง
ณ ๕๒ ล้านไร่

๑/ โฆษิต ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์ ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการว่างงานในชนบท ในวารสารธนาคารกรุงศรีอยุธยา กันยายน ๒๕๒๐ หน้า ๑-๕.

๒/ บทสรุปผลการสัมมนาระดับชาติ เรื่องการพัฒนาการสร้างงานในชนบทเพื่อการพัฒนาชนบท จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับ ILO และ FAO ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ณ โรงแรมเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ หน้า ๑๔-๑๕.

ละ ๓๐๐,๐๐๐ คนต่อปีโดยเฉลี่ย) รวมทั้งผู้ที่ประสบกับปัญหาการว่างงานตามฤดูกาล และการเคลื่อนย้ายแรงงานได้มีโอกาสทำงานเพิ่ม เดิมมากขึ้นไปอีก

ก) การพัฒนาการเกษตรเพื่อสร้างงาน

๑) รัฐบาลส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียนและการทำไร่ไถนาแบบผสม เพื่อช่วยขยายเวลาการทำงานของเกษตรกรให้มากขึ้นเป็น ๘-๑๐ เดือนต่อปี แต่ปัจจัยสำคัญก็คือ การขยายเขตชลประทานให้บริการจัดหาปุ๋ย เพื่อใช้ในการเพาะปลูกแก่เกษตรกร เหล่านี้ หรืออาศัยเทคนิคในการค้นหาวิธีวิธีการปลูก หรือ เมล็ดพันธุ์พืชที่ต้องการใช้น้ำน้อยหรือใช้ปลูกในที่ดอนได้ วิธีการชลประทานและการวิจัยการเกษตรนอกเขตชลประทานเหล่านี้ล้วนแต่เพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตสินค้า เกษตรมากยิ่งขึ้น

๒) ส่งเสริมการปลูกพืชที่มีราคาดี และพืชที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการอุตสาหกรรม เช่น สับปะรด ที่ใช้ในโรงงานอาหารกระป๋อง เป็นต้น

๓) รัฐบาลเป็นตัวกลางในการประสานงาน หรือจัดการวางแผนการผลิต การประกันราคาตลาดลดจกการจัดหาตลาดแก่สินค้า เกษตรที่มีการส่งเสริม

๔) เร่งรัดจัดการปฏิรูปที่ดิน เพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ในการถือครองที่ดินที่ใช้ทำการเพาะปลูก

๕) การฝึกอบรมและแนะนำวิทยากรและเทคนิคใหม่ ๆ ที่ใช้ในการผลิตและการตลาด โดยมุ่งพัฒนาเกษตรกรโดยตรง

๖) การวางมาตรการควบคุมการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่และขนาดกลาง ในกิจกรรมด้านการเกษตร อาทิ เช่นกำหนดมาตรการในค่านาฬิกาการนำเข้าสำหรับ เครื่องจักรขนาดใหญ่และขนาดกลาง ในขณะที่เดียวกัน ควรส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ผลิตเครื่องมือการเกษตร ให้มีประสิทธิภาพภายในประเทศให้มากขึ้นด้วย

๗) โครงการปลูกป่า อาจเป็นโครงการจ้างงานในชนบทได้ทีเดียว ถ้าหากจะมีการวางแผนให้สอดคล้องกับกรมการป่าไม้ในการขยายโครงการ และการใช้แรงงานแทนเครื่องจักรในแต่ละท้องที่ที่ต้องการ

๘) ประการสุดท้ายคือ การเผยแพร่ข่าวสารแรงงานในตลาด ทั้งด้านเอกชน และรัฐบาลในแต่ละภูมิภาค เพื่อประโยชน์แก่การเคลื่อนย้ายแรงงานจากแหล่งที่มีงานไปสู่แหล่งที่ขาดแคลน

ในด้านการเกษตร รัฐบาลอาจมีส่วนช่วย เหลือเกษตรกรได้มากกว่า เอกชน เป็นต้นว่าการชลประทาน การวิจัยด้านการเกษตร ตลอดจนการเผยแพร่เทคนิคใหม่ ๆ ส่วน เอกชนอาจจะเข้าร่วมได้บ้าง โดยเฉพาะในด้านการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรในการดำเนินการ ซึ่งขณะนี้ทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้ขอร้องและสนับสนุนความช่วยเหลือของธนาคารพาณิชย์ ในด้านการขยายสินเชื่อให้กระจายไปยัง เขตชนบทอย่างเต็มที่

ชลประทานชนนา
งานก่อสร้างใน
เหลือให้ใช้แรง
คนมากภายใน
มาใช้ด้วยแล้ว

อุตสาหกรรมที่ใ
โดยใช้มาตรการ
และสำคัญอย่างใ
เทคนิค ตลอดจน

ส
และส่งเสริมกิจ
นอกจากนั้น ยัง
โดย เฉพาะระห
ต่อการกำหนดน
การกำหนดนโยบาย

มาตรการเฉพาะ
ใ
ผันหึ่งช่วง แรก
ที่ ๒ เกิดขึ้นระห
ผลิการ เกษตร
ล่าง จังหวัดที่
กำแพงเพชร แ

๑/ นายณรงค์ ท
การสัมมนาข
แรงงานแห่ง
ชนบทเพื่อกา
(เอกสาร เล

๒/ สำนักงานคณ
และสถานกา
๒๕๒๐ หน้า

๓/ Ibid. p.7

ข) การสร้างงานนอกสาขาเกษตร แบ่งออกเป็น ๒ แขนงคือ

๑) การสร้างงานในโครงการก่อสร้างของรัฐในเขตชนบท โดยเฉพาะด้าน

ชลประทานขนาดเล็ก ซึ่งสามารถ ระดม แรงงานที่ยังใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่จากการเกษตร ช่วยเหลืองานก่อสร้างในระยะสั้น และช่วยให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชหมุนเวียนได้ตลอดปี ทั้งเป็นการช่วยเหลือให้ใช้แรงงานอย่างเต็มที่ในระยะยาว รวมทั้งการก่อสร้างถนนชนบท ซึ่งเป็นการส่งเสริมการคมนาคมภายในท้องถิ่น หรือระหว่างท้องถิ่นให้เจริญขึ้นด้วย นอกเหนือจากการระดมแรงงานในท้องถิ่นมาใช้ด้วยแล้ว^{๑/}

๒) การกระจายอุตสาหกรรมของภาคเอกชนไปสู่ชนบท โดยให้ความสำคัญกับ

อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานหรือใช้วัตถุดิบ เป็นผลผลิตการเกษตร ทั้งอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดย่อม โดยใช้มาตรการใช้ภาษีจูงใจ การกำหนดนโยบายการใช้ที่ดิน ตลอดจนการปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐาน และสำคัญอย่างยิ่งก็คือ การสร้างบรรยากาศการลงทุนแก่เอกชนในการสนับสนุนด้านเงินทุนและด้านเทคนิค ตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการและการตลาด

ส่วนนโยบายภาษีเพื่อการสร้างงาน อาทิ เช่นการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในประเทศ

และส่งเสริมกิจกรรมที่ใช้แรงงานมาก ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมการผลิต การก่อสร้างและการบริการ นอกจากนี้ ยังมีนโยบายค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อโอกาสการเคลื่อนย้ายตัวของแรงงาน โดยเฉพาะระหว่างสาขาเกษตรและสาขาอื่น ซึ่งขณะนี้ยังมีผู้ใดศึกษาผลกระทบดังกล่าวนี้ จึงยากต่อการกำหนดนโยบายการใช้เครื่องจักร การกระจายตัวของอุตสาหกรรมไปในเขตชนบท ตลอดจนการกำหนดนโยบายการกระจายตัวของประชากรให้ชัดเจนได้

มาตรการเฉพาะหน้าในการแก้ไขปัญหาแรงงานเนื่องจากภาวะฝนแล้ง

ในฤดูการเพาะปลูกปี ๒๕๒๐ ได้เกิดภาวะแห้งแล้งขึ้นถึง ๒ ช่วง กล่าวคือ ภาวะฝนทิ้งช่วง แรกเกิดขึ้นตอนต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม เป็นเวลา ๒ เดือน และช่วงที่ ๒ เกิดขึ้นระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม ประมาณเดือนเศษ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่การผลิตการเกษตรอย่างรุนแรง^{๒/} ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดที่มีปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าปกติมาก จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ ศรีสะเกษ สุโขทัย นครสวรรค์ กำแพงเพชร และบุรีรัมย์ ซึ่งมีปริมาณน้ำฝนเปลี่ยนแปลงจากปริมาณปกติในระหว่าง -๓๖ กับ -๕๖ ^{๓/}

๑/ นายณรงค์ พยุภงศ์ โครงการก่อสร้างในชนบทและผลกระทบต่อค่าจ้างงาน เอกสารประกอบการสัมมนาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับองค์การแรงงานแห่งชาติ และองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ เรื่องการพัฒนาการสร้างงานในชนบทเพื่อการพัฒนาชนบท ณ โรงแรมเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ วันที่ ๒๑-๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ (เอกสาร เลขที่ ๔)

๒/ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บทความเรื่องฝนแล้ง ๒๕๒๐ ลักษณะและสถานการณ์ทั่วไป ลงในวารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๔ เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๒๐ หน้า ๑-๘

๓/ Ibid. p.7

และการเคลื่อน
ยขยาย เวลาการ
เขตชลประทาน
รค้นหาวิธี
นและการวิจัย
รมากยิ่งขึ้น
อุตสาหกรรม
การผลิต การ
องที่ดินที่ใช้ทำ
นการผลิตและ
าดกลาง ใน
รื่องจักรขนาด
กษตร ให้มี
คียว ถ้าหากจะ
นแทนเครื่องจักร
งด้านเอกชน
ไปสู่แหล่งที่ขาด
ชน เป็นต้นว่า
อกชนอาจจะ
ะนี้ทางธนาคาร-
รขยายเงินเชื่อให้

นอกเหนือจากผลเสียหายด้านการผลิตของการเกษตรโดยตรงแล้ว ภาวะฝนแล้งยังมีผลกระทบต่อด้านรายได้จากการส่งออก เมื่อผลผลิตลดลงอีกด้วย และยังมีผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจด้านอื่นตามมามีด้วย เป็นต้นว่า ภาวะการจ้างงานในชนบท สิ้นเชื้อเพลิงเกษตรและการลงทุนซึ่งตามมาเป็นลูกโซ่

ในที่นี้ เราจะพิจารณาผลกระทบต่อด้านแรงงาน โดยเฉพาะจากข้อมูลที่มีอยู่ และการสำรวจเพิ่มเติมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปรากฏว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งถูกกระทบกระเทือนจากความแห้งแล้งมากที่สุด มีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ในจังหวัดต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ซึ่งมีข้อมูลสนับสนุนจากหน่วยบริการจัดหางานจังหวัดในสังกัดกรมแรงงาน การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างจังหวัด ก็คงมีอยู่เป็นจำนวนมากในช่วงการเก็บเกี่ยว แต่เหตุการณ์ภายหลังการเก็บเกี่ยวแล้ว อาจจะก่อปัญหาในการเคลื่อนย้ายไปหางานในสาขาเกษตรหรืออุตสาหกรรมได้ เนื่องจากคาดว่าแนวโน้มในการขยายตัวของความต้องการแรงงานของทั้งสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมจะลดลง เนื่องจากผลผลิตการเกษตรลดลง เป็นต้นว่าผลผลิตของข้าว ข้าวโพด อ้อย และสับปะรด ซึ่งต่างก็มีความต้องการแรงงานแตกต่างกันด้วยกันทั้งสิ้น

แนวทางการแก้ไข สำหรับวิกฤตการณ์รุนแรงทางธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่และผลผลิตของเกษตรกร ดังเช่นภาวะฝนแล้งปี ๒๕๒๐ รัฐจึงควรที่จะระดมให้ความช่วยเหลือแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา เฉพาะหน้าในด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารส่วนกลาง ระดับภาค และท้องถิ่นที่เร่งด่วนก็คือ การช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดหาน้ำชลประทาน ตลอดจนการชดเชยต่อความเสียหายของผลผลิตในจังหวัดต่าง ๆ การดำเนินงานในด้านการบริการของรัฐ เป็นต้นว่า การชลประทานที่นำมาใช้ฤดูแล้ง หรือการสร้างถนนในเขตชนบท เพื่อเชื่อมโยงการคมนาคมภายใน แต่เพื่อให้โครงการเหล่านี้บรรลุเป้าหมาย รัฐบาลควรที่จะร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานงบประมาณ ได้ทำการศึกษาและพิจารณาว่า แต่ละโครงการจะสร้างงานได้มากเท่าใด และจะใช้เครื่องจักรกล เครื่องทุนแรงอย่างไร ขนาดไหน เพื่อจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิต รวมทั้งการอนุมัติเบิกจ่ายเงิน เพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจ้างงาน ซึ่งอาจจะขัดแย้งกับเป้าหมายในการพัฒนาบ้างในบางกรณี และเมื่อเป็นอย่างนี้ ก็ควรจะมิข้อยกเว้นด้วย ๒/

รัฐบาลปัจจุบันได้จัดตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูเศรษฐกิจชนบทที่ประสพภัยธรรมชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน และหัวหน้าหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับปลัดกระทรวงจนถึงอธิบดีร่วมเป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาการให้เงินช่วยเหลือแก่ท้องถิ่นที่ประสบภาวะแห้งแล้ง โดยใช้เงิน ๑,๖๐๐ ล้านบาท สำหรับแผนงานการจัดหางานในฤดูแล้งในเขตท้องที่ ๔๐ จังหวัดที่ถูกกระทบกระเทือนจากฝนแล้ง โดยจะอนุมัติให้จังหวัดละประมาณ ๔๐ ล้าน

๑/ สภาฯ ชินะจิตร์ "การผันเงินสู่สภาพน้ำในปี ๒๕๑๘" ในรายงานเศรษฐกิจรายเดือน พฤศจิกายน ๒๕๑๘ ปีที่ ๑๕ เล่มที่ ๑๑ หน้า ๘๘-๑๑๔.

บาท
รายละเอียด
แต่พึงดี
จะต้อง
ศึกษาพ
ประมุข
ให้รัก
เป็นสัต
ความช
เพียง
ผลงาน
นั้น เป็น
ศึกษา
ในชนบท
หรือการ
ก่อสร้าง
เปลี่ยน
ให้เต็ม
บทสรุป
ประมาณ
กองกำลัง
อยู่ระหว
บ้าง แต่
การบริ
๑/ เท่า
การ
ประ
วาง
สำนัก
(รา

แผนแล้งยังมีผล
เศรษฐกิจด้านอื่น
จึงตามมา เป็น
และการสำรวจ
ในภาคตะวันออกเฉียง
ไปประกอบ
บริการจัดหา
ในจำนวนมาก
เคลื่อนย้ายไป
เองความต้องการ
เป็นต้นว่า
กันด้วยกันทั้งสิ้น
ตรงต่อความ
ความช่วยเหลือ
ภาค และท้องถิ่น
ต่อความเสียหาย
เขตประทานที่
แต่เพื่อให้
การ เศรษฐกิจ
การจะสร้างงาน
ที่ เกิดประสิทธิภาพ
ดังประสงค์ใน
อย่างนี้ ก็ควรจะ
ชาติ โดยมี
อื่นที่เกี่ยวข้อง
ช่วยเหลือแก่
งานในฤดูแล้ง
ประมาณ ๔๐ ล้าน
คือ น พศจิกายน

บาท ทั้งนี้โดยจะให้ความสำคัญแก่โครงการที่ต้องการแรงงาน เป็นสัดส่วนสูง เป็นอันดับแรก สำหรับ
รายละเอียด เกี่ยวกับการวิเคราะห์และการอนุมัติโครงการนั้น ยังมีได้ เปิด เผยให้ทราบอย่างชัดเจน
แต่ฟังตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ด้วยวิธีการให้ผู้รับ เหมามาประมูลด้วยราคาต่ำสุด อาจจะไม่ใช่โครงการที่จำเป็น
จะต้องใช้แรงงานมากที่สุดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ใน ารตัดสินใจ เลือกโครงการ^{๑/} หากมีการ
ศึกษาพบว่า ขึ้นตอนหรือระเบียบในการอนุมัติโครงการให้ผลในทางตรงกันข้าม คือโครงการที่มีการ
ประมูลต่ำสุด อาจจะใช้แรงงานถึงถิ่นน้อยที่สุดก็ได้ ฉะนั้น จึงสมควรที่จะแก้ไขขบวนการอนุมัติโครงการ
ให้รัดกุมมากขึ้น และบรรจุเป้าหมายในการสร้างงาน ในขณะเดียวกัน ก็ควรจะอนุมัติ เงินช่วยเหลือ
เป็นสัดส่วนตามขนาดของท้องถิ่น จำนวนประชากร ระดับการพัฒนาและรายได้ต่อหัว รัฐบาลควรให้
ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและการบริการด้านอื่น เพิ่มเติมด้วยนอกเหนือจากการช่วยเหลือด้านเงินทุน
เพียงอย่างเดียว เมื่อมีการดำเนินการตามโครงการที่เสนอไว้แล้ว ก็ควรมีการติดตามและประเมิน
ผลงานด้วย และเพื่อที่จะได้ทราบว่า การจัดสรรทรัพยากรและการใช้ประโยชน์จากแรงงานในชนบท
นั้น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งกว่าโครงการผันเงินปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ในรัฐบาลชุดของ ม.ร.ว.
ศิกฤทธิ์ ปราโมช ที่ผ่านมานะหรือไม่ เหล่านี้ก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของมาตรการแก้ไขปัญหาแรงงาน
ในชนบทภายหลังภาวะฝนแล้งปี ๒๕๒๐ มาตรการอื่น ๆ เป็นต้นว่า การขยายพื้นที่ชลประทาน การยับยั้ง
หรือการชะลอการหลัง เข้าสู่กรุงเทพฯ ของแรงงานอพยพจากสาขาเกษตร ในรูปการสร้างงานด้าน
ก่อสร้างของรัฐในเขตชนบท ก็คือว่า เป็นมาตรการระยะสั้น ส่วนมาตรการระยะยาวอาจจะทำได้โดย
เปลี่ยนโครงสร้างการผลิตการ เกษตรและดัดแปลงเทคนิคการ เกษตร จากการใช้ทรัพยากร เช่นที่ดิน
ให้เต็มที่เพิ่มมากขึ้น อันเป็นการบรรเทา ปัญหาแรงงานในชนบทไปด้วยพร้อมกัน

บทสรุป

ข้อมูลจากแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๔ แสดงว่า ประชากรส่วนใหญ่
ประมาณร้อยละ ๘๐ ของประชากรทั้งหมดของประเทศ อาศัยอยู่ในเขตชนบท ซึ่งถ้าจะพิจารณาจาก
กองกำลังแรงงานของประเทศ จะพบว่า สัดส่วนของแรงงานในสาขา เกษตรต่อจำนวนแรงงานทั้งหมด
อยู่ระหว่าง ๘๒-๘๔% ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๑๓ ถึงแม้ว่าสัดส่วนของแรงงานเกษตรจะลดลงไป
บ้าง แต่ก็ยังอยู่ในอัตราสูง เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานในสาขาอื่น เป็นต้นว่า สาขาอุตสาหกรรมและ
การบริการ ซึ่งมีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นในระยะหลัง อันเกิดจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมนั้น ๆ เอง

๑/ เท่าที่ท้องถิ่นเสนอโครงการมา มีการระบุประเภทของโครงการ เช่นโครงการ เฉพาะน้ำใช้ใน
การเกษตร การบริโภคใช้สอยคนชนบท และการส่งเสริมอาชีพ หน่วยงานที่รับผิดชอบที่ตั้งและ
ประมาณงานและงบประมาณ โดยมีได้แจ้งจำนวนแรงงานที่จะใช้ร่วมในโครงการที่เสนอในการ
วางแผนจังหวัด ซึ่งได้รวบรวมได้ในโครงการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด ของ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองวางแผนภาค มกราคม ๒๕๒๑
(รายละเอียด)

ทำให้มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น จึงมีแรงงานใหม่ซึ่งกำลังทยอย เข้าสู่กำลังแรงงาน และแรงงานบางส่วนที่อพยพจากสาขา เกษตร เพื่อไปทำงานทำ เพื่อหารายได้เพิ่ม เติม เข้าสู่สาขาอุตสาหกรรมและการบริการ เพิ่มมากขึ้น

จากหลักฐานที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ทำให้คนส่วนใหญ่สรุปเอาว่า การว่างงานและการหางานต่ำระดับ ซึ่งพิจารณาทั้งด้านรายได้และชั่วโมงการทำงาน เป็นวิกฤตการณ์ที่น่าวิตกที่ก่อให้เกิดปัญหาแรงงานในชนบท แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาให้ลึกซึ้งแล้ว จะพบว่าลักษณะการว่างงานดังกล่าว เป็นผลของการเพาะปลูกในเขตมรสุม ซึ่งมีช่วงการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวตามฤดูกาล ขึ้นกับลักษณะดินฟ้าอากาศเป็นสำคัญ สำหรับในฤดูกาลเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวนี้ (กค. - กย.) จะเป็นช่วงที่ตลาดแรงงานในชนบทขยายตัวเต็มที่ จนในบางท้องที่ขาดแคลนแรงงาน และบางครั้งต้องอาศัยแรงงานจากท้องที่อื่นมาช่วยในกิจกรรมเกษตร หรือมีเงินก็นำเอาแรงงานสตรีและเด็กซึ่งเติมนั้นไม่นับว่าเป็นผู้อยู่ในกองกำลังแรงงานมาร่วมทำงานในเชิงเศรษฐกิจด้วย โดยที่เกษตรกรเหล่านี้มียึดเวลาชั่วโมงการทำงานให้นานขึ้น ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากแรงงานเกษตรเต็มที่ ตรงกันข้ามนอกฤดูกาลเก็บเกี่ยว (มค. - เมย.) ตลาดแรงงานในชนบทกลับหดตัวลง เพราะความต้องการแรงงานในการประกอบการ เกษตรลดน้อยลงมาก ถ้าเกษตรกรเหล่านี้ไม่หันไปปลูกพืชหมุนเวียนหรือทำนา ๒ ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่ทำได้ในเขตชลประทาน แล้วก็จะจะมีแรงงานส่วนหนึ่งออกไปทำงานทำ เพื่อหารายได้เพิ่มเติมในสาขาอุตสาหกรรมและบริการ และจะกลับไปทำการเกษตรตามฤดูกาลอีก ถือเป็น การว่างงานตามฤดูกาล ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของการเกษตรในเขตมรสุม ส่วนแรงงานสตรีและเด็กก็จะออกไปอยู่นอกกำลังแรงงานตามเดิม โดยทำหน้าที่เป็นแม่บ้านหรือนักเรียนหรือแรงงานช่วยเหลือกิจกรรมในครัวเรือนที่ได้ได้รับค่าจ้างแรงงานแต่ประการใด

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าแรงงานในชนบทนี้ ในบางเวลาจะมีการทำงานเต็มที่ และบางครั้งจะมีการว่างงานบ้างตามฤดูกาล วิถีการว่างงานแบบถาวรตลอดปี อย่างที่เข้าใจกันว่าเป็นปัญหาที่รุนแรงและยากแก่การแก้ไข โดยสรุปแล้ว ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแรงงานในชนบทซึ่งควรจะให้ความสำคัญเป็นอันดับสำคัญก็คือ การใช้ประโยชน์จากแรงงานอย่างเต็มที่ (labor utilization) โดยเฉพาะในช่วงนอกฤดูกาลเก็บเกี่ยวที่มีการว่างงานเกิดขึ้นบ้าง และอีกประการหนึ่งที่รัฐบาลควรให้ความสนใจก็คือ การวางแผนจัดหางานให้แก่ผู้เข้าสู่กำลังแรงงานใหม่ ได้แก่ผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ ซึ่งกำลังทยอย เข้าสู่กองกำลังแรงงาน

สำหรับแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาแรงงานในชนบทนี้ ควรจะทำร่วมกับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจทั้งส่วนภูมิภาคและส่วนรวม ตลอดจนการกระจายรายได้ให้ทั่วถึงกันด้วย นโยบายด้านการเกษตร อาทิเช่น การเพิ่มผลผลิตไม่ว่าจะเป็นด้านเทคนิคการผลิต การขยายเขตชลประทาน ตลอดจนถึงการตลาดของสินค้า เกษตรกรรม ล้วนแต่เป็นนโยบายที่มีผลต่อการทำงานของเกษตรกรโดยตรง โดยเฉพาะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการใช้แรงงาน เป็นต้นว่า การปลูกพืชหมุนเวียนหรือการทำนา ๒ ครั้ง อันเป็นการยืดระยะเวลาทำงานของเกษตรกรในเวลา ๑ ปี ซึ่งจะทำให้ผล

ก็ต้องอาศัยทำให้เกษตรกรเพิ่ม

สาขาอุตสาหกรรม อาจมีส่วนช่วย กว่า เพราะได้จากแรงงานอุตสาหกรรมบริการ จึงหรือชั่วคราว หรือไม่มีเลย ของฝ่ายเอก และมีการจูงที่ทำให้เอกษาในท้องถิ่นนั้น

มีงานทำในชน เช่น ถนน ก จะทำได้โดยมาตรการสร้างขนาดใหญ่ ซึ่งการประสานหรือภูมิภาคในเกษตร สาขา

นั้น ทางรัฐ ถึงการแก้ไข ให้แก่โครงการงบประมาณ ได้ดีถ้วน และช่วยให้ผู้จัดส

ก็ต้องอาศัยการชลประทานเข้าช่วย ส่วนการปฏิรูปที่ดินและการกระจายรายได้ เป็นนโยบายที่ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และอาจจะ เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยลดการออกไปหางานทำในสาขาอื่นเพิ่มเติม

นอกจากนี้แล้ว นโยบายส่งเสริมแรงงานนอกสาขาการเกษตร อันได้แก่การขยายตัวของสาขาอุตสาหกรรม และบริการ ที่มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น แรงงานที่อพยพจากสาขาการเกษตร อาจมีส่วนช่วยบรรเทาความต้องการแรงงานเหล่านี้ได้บ้าง แต่จะ เป็นแรงงานไร้ฝีมือหรือกึ่งฝีมือมากกว่า เพราะลักษณะของกิจกรรมบางอย่างต้องการแรงงานฝีมือ หรือประสบการณ์ทำงาน ซึ่งหาได้ยากจากแรงงานที่อพยพจากสาขาการเกษตร ฉะนั้น การขยายตัวของอุตสาหกรรมในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมกึ่งเกษตร (agro-industry) ที่อาศัยสินค้าเกษตร เป็นวัตถุดิบ รวมทั้งการพาณิชย์และบริการ จึงเป็นส่วนที่สามารถรับแรงงานจากสาขาเกษตร เข้าไปได้บ้าง ซึ่งอาจจะ เป็นแบบฤดูกาลหรือชั่วคราว ส่วนการขยายตัวของอุตสาหกรรมประเภทอื่น จะมีการรับแรงงานเกษตรได้น้อยมากหรือไม่มีเลยสำหรับแรงงานระดับฝีมือ ที่กล่าวมานี้ อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นรูปของการสร้างงานของฝ่ายเอกชน ซึ่งรัฐบาลอาจให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในด้านบริการสิ่งอำนวยความสะดวก และมีการจูงใจในรูปต่างๆ อาทิเช่น การเก็บยกภาษีนำเข้าของเครื่องจักร หรือมาตรการจูงใจอื่น ๆ ที่ทำให้เอกชนกระจายอุตสาหกรรมไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยสร้างงานให้แก่แรงงานในท้องถิ่นนั้นได้บ้าง

ประการสุดท้าย รัฐบาลเองควรจะเป็นผู้นำในเรื่องการสร้างงาน และการวางแผนการสร้างงานทำในชนบท ไม่ว่าจะเป็นนโยบายทางตรงหรือทางอ้อม อาทิเช่น โครงการก่อสร้างในชนบท เช่น ถนน การชลประทาน ฝ่าย ทักษะ การซ่อมแซมอาคารเรียน ฯลฯ เป็นส่วนหนึ่งที่รัฐบาลสามารถจะทำได้โดยตรง โดยพยายามให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาส่วนรวมด้วย ส่วนใหญ่มักจะใช้เป็นมาตรการสร้างงานในระยะสั้น แต่บางโครงการก็เป็นระยะยาว เช่น โครงการสร้างเขื่อนกักน้ำขนาดใหญ่ ซึ่งทำให้การใช้แรงงานในระยะยาวได้ประโยชน์มากขึ้น ส่วนมาตรการทางอ้อมก็คือ การประสานงานการวางแผนการมีงานทำ และการพัฒนา เศรษฐกิจในชนบท ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคให้สอดคล้องกันด้วย เป็นต้นว่า นโยบายการกระจายรายได้ นโยบายการพัฒนาในสาขาเกษตร สาขาอุตสาหกรรมและบริการด้วย

สำหรับปัญหา เรื่องการแก้ไขปัญหาการว่างงานเฉพาะหน้า อันเกิดขึ้นจากภาวะปี ๒๕๒๐ นั้น ทางรัฐบาลได้เตรียมแผนการช่วยเหลือในด้านงบประมาณไว้แล้ว แต่ในขณะเดียวกัน ก็ได้คำนึงถึงการแก้ไขปัญหาระยะยาวประกอบด้วย ฉะนั้น หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจึงจัดอันดับความสำคัญให้แก่โครงการที่ใช้สัดส่วนของแรงงานมากเป็นพิเศษ ข้อสังเกตก็คือ โครงการเหล่านี้ได้ระบุจำนวนงบประมาณ จำนวนแรงงาน และประเภทของโครงการละเอียดขนาดไหน ที่คณะกรรมการจะพิจารณาได้ถี่ถ้วน และจะมีการประเมินติดตามผลงานของโครงการหรือไม่ และอย่างไร เหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้ผู้จัดสรรงบประมาณได้ทราบว่า โครงการเหล่านี้ได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในกาช่วยเหลือ

ว่าสู่กำลังแรงงาน
ติมเข้าสู่สาขาอุตสาหกรรม
่างงานและการทำงาน
กที่ก่อให้เกิดปัญหา
ว จะพบว่าลักษณะการ
และเก็บเกี่ยวความอุดม
โยวนี้ (กค. - กย.)
าน และบางครั้งต้อง
สตรีและเด็กซึ่งเพิ่ม
ยที่เกษตรกร เหล่านี้
เต็มที ตรงกันข้าม
ะความต้องการแรง
หมุนเวียนหรือทำนา
างานทำ เพื่อหา
ฤดูกาลอีก ถือเป็น
แรงงานสตรีและ เด็ก
ือแรงงานช่วยเหลือ
เต็มที และบางครั้ง
จกันว่าเป็นปัญหาที่
ซึ่งควรจะให้ความ
civilization)
ารหนึ่งที่รัฐบาลควร
ู้ที่จบการศึกษาในระดับ
มกับการดำเนินนโยบาย
นโยบายด้านการ
ชลประทาน ตลอดจน
กรโดยตรง โดย
ปลูกพืชหมุนเวียน
๑ ปี ซึ่งจะทำให้ผล

เกษตรกรให้มีรายได้ และมีงานทำหลังจากถูกกระทบกระเทือนจากฝนแล้งในปีก่อน อย่างไรก็ตาม หากว่าดินฟ้าอากาศเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก็เป็นที่หวังว่า ภาวะชบ เขาในชนบท ไม่ว่าจะ เป็นด้าน ผลผลิตการเกษตร การลงทุนในชนบท และการจ้างงาน จะไม่เกิดขึ้น เป็นคำรบสอง และจะมีแนวโน้ม ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะถ้ารัฐบาลตั้งใจแน่วแน่ที่จะให้ความสำคัญในการใช้แรงงานในชนบทให้ เป็นประโยชน์ มากขึ้น ความรุนแรงของปัญหาแรงงานในชนบทก็คงจะไม่ทรูขึ้นมากกว่านี้ สำหรับปัญหาด้านการถือ ครองที่ดิน ปัญหาหนี้สินของ เกษตรกร เหล่านี้ ก็ เป็น เรื่องที่รัฐบาลควรให้ความสนใจและหามาตรการ แก้ไขที่เป็นโครงการต่อเนื่องกันอย่างรวดเร็ว มิฉะนั้นปัญหา เหล่านี้จะโยงกัน เป็นลูกโซ่ จนในที่สุดแล้ว ก็ยากแก่การแก้ไขให้ดีขึ้นได้

ตารางที่

	ระ
	จ
	๑๓
โทศ	๑๒
ม	๑๕
ง	๑๑
ก	๑๔
ช	๑๕
ปะหลัง	๑๐
หลอง	๑๑
	๑๐
ก ๗	

ที่มา
หมายเหตุ

อย่างไรก็ตาม
 ว่าจะ เป็นต้น
 และจะมีแนวโน้ม
 ให้ เป็นประโยชน์
 ทาคำนการถือ
 ระหามาตรการ
 ี่ จนในที่สุดแล้ว

ภาคผนวก

ตารางที่ ๑. ระยะเวลาการปลูกข้าวและพืชต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

	ระยะเวลาจากปลูก จนถึงเก็บเกี่ยว (วัน)	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	ระยะเวลาเริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว						
					มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พืช	๑๓๐		←	→							
พืช	๑๒๐		←	→							
พืช	๑๕๐						←	→			
พืช	๑๑๐ - ๑๒๐				←	→					
พืช	๑๔๐ - ๑๖๐		←	→							
พืช	๑๒๐					←	→				
พืช	๑๐ - ๑๒ เดือน	→	←	→							
พืช	๑๑๐		←	→							
พืช	๑๐๐ - ๑๒๐		←	→							
พืช			← ปลูกไถกลบตอกรี →								

ที่มา กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ เนื่องจากระยะเวลาเก็บเกี่ยวมีผลบางอย่าง เช่น ข้าวและฝ้าย มีการเริ่มต้นในระยะเวลาแตกต่างกันในแต่ละจังหวัดในภูมิภาคนั้น จึงได้แสดงลูกศรไว้แสดงระยะเวลาจากการปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว ซึ่งไม่สัมพันธ์กับจำนวนวันที่ให้ไว้ เป็นต้นว่า ข้าว ระยะเวลาทำงานประมาณ ๑๓๐ วัน ส่วนถั่วเขียวใช้เวลา ๑๒๐ วัน แต่ขนาดของลูกศรต่างกัน แสดงว่าระยะเวลาปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวของพืชนั้น ๆ อยู่ในช่วงเวลาทีแสดงไว้ ประมาณเวลาเท่ากับจำนวนวันที่แจ้งไว้ในตาราง

ตารางที่ ๒.๑

ระยะเวลาในการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนบน

ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.
ข้าว												
เตรียมดินและปลูก	ครั้งที่ ๒					ครั้งที่ ๑						
เก็บเกี่ยว	ครั้งที่ ๑				ครั้งที่ ๒						ครั้งที่ ๑	
ข้าวไร่												
เตรียมดินและปลูก												
เก็บเกี่ยว												
ถั่ว												
ปลูก												
เก็บเกี่ยว												
ข้าวโพด												
ปลูก												
เก็บเกี่ยว												
ถั่วเหลือง												
ปลูก	ครั้งที่ ๒				ครั้งที่ ๑			ครั้งที่ ๑				
เก็บเกี่ยว				ครั้งที่ ๒				ครั้งที่ ๑				
ฝ้าย												
ปลูก												
เก็บเกี่ยว												
ลำไย												
ปลูก												
เก็บเกี่ยว												
ผักต่าง ๆ												
ปลูกและเก็บเกี่ยว												
ยาสูบเวอร์จิเนีย												
ปลูก	ครั้งที่ ๒							ครั้งที่ ๑				
เก็บเกี่ยว	ครั้งที่ ๒											
ยาสูบพื้นเมือง												
ปลูก												
เก็บเกี่ยว												

หมายเหตุ ถั่วมีอายุตั้งแต่เริ่มปลูก-เก็บเกี่ยวระหว่าง ๑๒-๑๔ เดือน ลำไยมีอายุตั้งแต่เริ่มปลูก-เก็บเกี่ยว

* จังหวัดสังกัดในเขตภาคเหนือตอนบนนี้ คือ จังหวัด ไคแก เชียงราย เชียงใหม่ น่าน แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง และอุตรดิตถ์

* จังหวัดในภาค
เพชรบูรณ์ น

*

ตารางที่ ๒.๒
แสดงระยะเวลาในการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ของภาคเหนือตอนล่าง*

ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.													
๕ ครั้งที่			ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มี.ย.	ก.ก.	ธ.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
			ปลูก												
			เตรียมดินและปลูก		๕ ครั้งที่ ๒				๕ ครั้งที่ ๑						
			เก็บเกี่ยว	๕ ครั้งที่ ๑				๕ ครั้งที่ ๒						๕ ครั้งที่ ๑	
			พัก												
			ปลูก				๕ ครั้งที่ ๑				๕ ครั้งที่ ๒				
			เก็บเกี่ยว							๕ ครั้งที่ ๑				๕ ครั้งที่ ๒	
			ฟุ้ง												
			ปลูก												
			เก็บเกี่ยว												
			พัก												
			ปลูก												
			เก็บเกี่ยว												
			พัก												
			ปลูกและ เก็บเกี่ยว												

* จังหวัดในภาคเหนือตอนล่างมี ๕ จังหวัดประกอบด้วย ตาก สุโขทัย พิษณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ และอุทัยธานี

ตั้งแต่เริ่มปลูก-เก็บเกี่ยว
ใหม่ นาน แพร

หนังสืออ้างอิง

- ๑) กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย การสำรวจแรงงานในชนบทปี ๒๕๒๐ กรุงเทพฯ ๒๕๒๐
- ๒) รายงานผลการศึกษาวิจัยเรื่องการอพยพทางานทำในจังหวัดชลบุรี กันยายน ๒๕๑๔
- ๓) ไชยศย์ ไชยมั่นคง ภาวะการมีงานทำในชนบท เอกสารประกอบการสัมมนาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับองค์การแรงงานแห่งชาติ และองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ เรื่องการพัฒนากิจการสร้างงานในชนบทเพื่อการพัฒนาชนบท ณ โรงแรมเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๒๑ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐
- ๔) โฉมดี ปันเปี่ยมวิชัย ขอสังเกตนางประการเกี่ยวกับการว่างงานในชนบท ลงพิมพ์ในวารสารธนาคารกรุงเทพรายชญา กันยายน ๒๕๒๐ หน้า ๑ - ๕
- ๕) ณรงค์ พยุงพงศ์ โครงการก่อสร้างในชนบทและผลกระทบต่อกรว่างงาน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การพัฒนากิจการสร้างงานในชนบทเพื่อการพัฒนาชนบท
- ๖) ประดิษฐ์ ชาติสมบัติ การเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทสู่ในเมืองและประโยชน์ที่มีต่ออุตสาหกรรม คณะเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ ปี ๒๕๑๗
- ๗) สดภาพ ชินะจิต การเงินเงินสสภากำบลในปี ๒๕๑๔ ในรายงานเศรษฐกิจรายเดือน พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ปีที่ ๑๕ เล่มที่ ๑๑ หน้า ๕๔ - ๑๑๔
- ๘) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) กรุงเทพฯ ๒๕๒๐
- ๙) สรุปรการสัมมนาเรื่องการพัฒนาการสร้างงานในชนบทเพื่อการพัฒนาชนบท ณ โรงแรมเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๒๑ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐
- ๑๐) วารสารเศรษฐกิจและสังคม (เรื่องแปล) ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๖ เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐
- ๑๑) กองวางแผนประชากรและกำลังคน เอกสารวิชาการเรื่องมาตรการสร้างงานในฤดูแล้ง ปี ๒๕๒๑ ฝ่ายวางแผนการว่างและม้งานทำ ธันวาคม ๒๕๒๐
- ๑๒) สรุปรโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม (รายภาค) ปีงบประมาณ ๒๕๒๑ กองวางแผนภาค มกราคม ๒๕๒๑
- ๑๓) สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี การสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร (รอบที่ ๑ และรอบที่ ๒) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ จนถึง ปี พ.ศ. ๒๕๑๕
- ๑๔) รองศาสตราจารย์ ศรีอรุณ เวศานนท์ และนายสมคิด หักนิณวิสุทธิ์ เรียบเรียงเรื่อง แรงงานเกษตรในธุรกิจการเกษตรไทย โครงการธุรกิจการเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ กรกฎาคม ๒๕๒๐ (หน้า ๒๔๑ - ๒๔๕)
- ๑๕) Frederich Fuhs & Jan Vingerhoets, Rural Manpower, Employment and Rural Institutions. National Economic and Development Board Bangkok 1970.
- ๑๖) International Development Research Center Co-operative Regional Development Project: Urbanization in the Bangkok Centred Region, Thailand: Final Report. Prepared by Thai University Research Associates, Bangkok, August 1975.

- ๑๗) N. Spc
- ๑๘) Nation
- ๑๙) Trent
- ๒๐) World

- ๑๓) N. Spoelstra and Chirayu Isarangkun. Labor Absorption in Thailand. The Philippines Economic Journal. Vol.XV, Nos. 1 & 2, 1976.
- ๑๔) National Statistical Office, Office of the Prime Minister. The Utilization of Labor 1975, Bangkok, 1976.
- ๑๕) Trent Bertrand, Rural Labor Utilization, Farmers Incomes and Wage Rates for Farm Labor, Report prepared for the International Reconstruction and Development, Washington, D.C. June, 1977, (unpublished)
- ๒๐) World Bank Working Staff Report: Thailand: Special Report on Employment, by Thailand Employment Mission, October, 1977, (roneo)

๒๓ ๒๕๒๐

สำนักงานคณะกรรมการ
และองค์การอาหารและ
เวชภัณฑ์แห่งชาติ

๒๐

ในวารสารธนาคาร

หรือประกอบกร

อุตสาหกรรม
พพฯ ปี ๒๕๑๗

น พุทธศักราช

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ

รมเชียงอินทร์

- ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐
คุณแดง ปี ๒๕๒๑ ฝ่าย

วางแผนภาค

รอบที่ ๑ และรอบที่ ๒)

อง แรงงานเกษตร
และบริหารธุรกิจ

- ๒๕๕)

and Rural
d Bangkok 1970.

nal Development
Thailand: Final
ces, Bangkok,

ภาคผนวก (เพิ่มเติม)

ข้อพึงสังเกตุเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานตามฤดูกาลของผู้งานทำในกิจกรรมเกษตร

เนื่องจากว่าการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักรของสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจปีละ ๒ รอบ คือระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม และกรกฎาคม-กันยายน ซึ่งในรอบแรกจะเป็นระยะนอกฤดูทำมา และในรอบที่สองเป็นในฤดูกาลซึ่งมีการไถดำ และหว่านของแต่ละภาคซึ่งเริ่มไม่พร้อมกัน แต่ประมาณว่าอยู่ในช่วงนี้ ฉะนั้น จึงเป็นที่คาดกันว่าช่วยธุรกิจหรือแรงงานอื่น ๆ ไม่จำกัดว่าจะจะเป็นสมาชิกในครัวเรือน สตรี หรือเด็กที่มีอายุมากกว่า ๑๑ ปี อาจจะรวมในกิจกรรมการเกษตรได้ ทำให้จำนวนแรงงานในช่วงนี้เพิ่มสูงขึ้น (ดูตารางที่ ๖ และ ๗ ในบทความ) ส่วนในระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม เป็นช่วงนอกฤดูกาล ซึ่งมีบางส่วนองแรงงานเกษตรไปทำงานทำในสาขาอื่น หรือกลับไปเป็นแม่บ้านหรือนักเรียน จึงไม่นับอยู่ในกำลังแรงงาน จึงทำให้จำนวนแรงงานในช่วงนี้น้อยกว่าในช่วงที่สองของปีการสำรวจ

อย่างไรก็ตาม กรมแรงงานและสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ๒/ ได้ร่วมกันสำรวจแรงงานชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๑ ภาคเหนือ ปี ๒๕๑๑-๒๕๑๒ และภาคใต้ ปี ๒๕๑๒-๒๕๑๓ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดลักษณะและขนาดของการว่างงาน และการทำงานค่าระคับ ประกอบกับศึกษาถึงความต้องการในการทำงาน และการฝึกอบรมของแรงงานในชนบท เพื่อให้พิจารณาวางมาตรการที่เหมาะสมในการเพิ่มโอกาสทำงาน และการจัดหางาน การดำเนินการฝึกอบรมเหล่านี้ เพื่อนำแรงงานมาใช้ประโยชน์และเป็นผลตามเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ ๓/

สำหรับคำจำกัดความของผู้งานทำ คือผู้ที่อายุ ๑๑ ปีขึ้นไป และไม่ได้ทำงานในระยะการสำรวจ และไม่ได้เข้าอยู่ในลักษณะใดของผู้งานทำ แต่เป็นผู้ต้องการทำงานและสามารถทำงานได้โดยหางานทำ หรือกำลังจะหางาน ๔/

"ผู้ทำงานเต็มที" ใดแก่ผู้ทำงานเดือนหนึ่งตั้งแต่ ๒๐ วันขึ้นไป และวันหนึ่งทำงานตั้งแต่ ๕ ชั่วโมงขึ้นไป ๕/

๑/ กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี รายงานผลการสำรวจแรงงานชนบท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๒๕๑๐-๒๕๑๑) ภาคเหนือ (๒๕๑๑-๒๕๑๒) และภาคใต้ (๒๕๑๒-๒๕๑๓) กรุงเทพฯ

๒/ Ibid, p.1-2

๓/ Ibid, p.15

๔/ Ibid, p.18

"ผู้ทำงานไม่เต็มที" ได้แก่ผู้ทำงานเดือนหนึ่งน้อยกว่า ๒๐ วัน และวันหนึ่งทำงานต่ำกว่า ๕ ชั่วโมง ๒/

ฉะนั้นตัวเลขในตารางข้างล่างนี้จะแสดงถึงภาวะการทำงานตามฤดูกาลของแรงงานทำในกิจการเกษตร ซึ่งคิดจากจำนวนเดือนทำงาน (man-months) ๒/ ในรอบปีที่แล้ว คิดเป็นรายเดือนในปีการสำรวจในแต่ละภาค ซึ่งให้รายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานตามฤดูกาลได้ชัดเจนกว่าการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร เป็นรายปีของสำนักงานสถิติแห่งชาติ แต่มีข้อเสียคือ ไม่สามารถนำข้อมูลของแต่ละภาคมาเปรียบเทียบกันได้ เนื่องจากการสำรวจไม่ตรงกัน เช่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี ๒๕๑๐-๒๕๑๑ แต่ภาคเหนือปี ๒๕๑๑-๒๕๑๒ และภาคใต้ปี ๒๕๑๒-๒๕๑๓ อย่างไรก็ตาม พอที่จะให้อ่านได้เห็นช่วงของการทำงานคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของจำนวนเดือนทำงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ดูตารางที่ ๓)

ในการสำรวจดังกล่าวได้มีการสำรวจภาวะการมีงานทำตามฤดูกาลของแรงงานทำในกิจกรรมที่ไม่ใช่การเกษตรด้วย ๓/ พบว่า ฤดูกาลมีอิทธิพลต่อการประกอบกิจการเกษตรมาก ทำให้คนมีงานทำมากในบางเดือนและบางเดือนมีงานน้อย อาทิเช่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือปรากฏภาวะระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม เป็นช่วงที่มีการทำเกษตรกรรมในระดับสูง เพราะเป็นระยะไถ-หว่านในช่วงฤดูฝน จากนั้นงานจะลดลงระหว่างเดือนกันยายนและเดือนตุลาคม และเริ่มมีงานมากในเดือนพฤศจิกายน และมีงานสูงสุดในเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นระยะเก็บเกี่ยว ส่วนงานที่ไม่ใช่ภาคเกษตร จะสังเกตว่าในฤดูแล้งซึ่งเป็นช่วงเวลาที่คนงานว่างงานจากงานเกษตรจะเป็นเวลาเดียวกันกับที่คนงานที่ทำงานนอกสาขาการเกษตรมีงานทำมากที่สุด ซึ่งตรงกันข้ามกับเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นเดือนที่เกษตรกรรมมีงานทำมากที่สุด และกลับเป็นช่วงที่ระยะเวลาทำงานประเภทอื่นลดลง ๔/ ส่วนภาคใต้มีการทำงานต่ำระดับในช่วงเวลาพฤศจิกายน ธันวาคม มกราคม และเมษายน ๕/ และภาคเหนือมีการทำงานไม่เต็มทีระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม และมีนาคม-เมษายน ๖/ ตามลำดับ

๒/ Ibid

๒/ จำนวนเดือนทำงาน (man-months) ได้แก่จำนวนผู้มีงานทำ x 12 เช่นมีจำนวนแรงงาน ๒,๑๔๔ คนที่ทำงานในรอบปีที่แล้ว จะคิดเป็นจำนวนเดือนเท่ากับ ๒,๑๔๔ x ๑๒ = ๒๕,๗๒๔ เดือน

๓/ Op.cit, ตารางที่ ๔ ข-ค หน้า ๔๒-๔๓

๔/ กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี รายงานผลการสำรวจวิจัยแรงงานชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๕๑๐-๒๕๑๑ กรุงเทพฯ หน้า ๔-๕

๕/ รายงานผลการสำรวจวิจัยแรงงานชนบทในภาคใต้ ๒๕๑๒-๒๕๑๓ หน้า ๑๔

๖/ รายงานผลการสำรวจวิจัยแรงงานชนบทในภาคเหนือ ๒๕๑๑-๑๒ หน้า ๕-๑๐

แหล่งข้อมูล กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รายงานผลการสำรวจวิจัยแรงงานชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๕๑๐-๒๕๑๑ ตารางที่ ๗ ก (หน้า ๒๕)

ภาคใต้	รวม	9.3	78.0	12.7	30.4	45.3	24.3	9.8	51.2	39.0
		21.5		14.4	24.7		22.6	10.5		28.3

ตารางที่ ๓
ภาวะการทำงานของแรงงานในสาขาการเกษตร

เดือน	จำนวนเดือนทำงาน (man-months) ในรอบปีที่แล้ว								
	ร้อยละของแรงงาน เกษตรที่ไม่มีงานทำและทำงานไม่เต็มเวลา								
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๒๕๑๑)			ภาคเหนือ (๒๕๑๒)			ภาคใต้ (๒๕๑๓)		
	ไม่มีงานทำ	ทำงานเต็มที่	ทำงานไม่เต็มเวลา	ไม่มีงานทำ	ทำงานเต็มที่	ทำงานไม่เต็มเวลา	ไม่มีงานทำ	ทำงานเต็มที่	ทำงานไม่เต็มเวลา
มิถุนายน	13.9	72.1	14.0	11.4	71.2	17.4	8.1	64.3	27.6
กรกฎาคม	10.1	78.4	11.5	8.1	75.5	16.4	5.4	76.4	18.2
สิงหาคม	9.6	77.7	12.7	14.8	64.5	20.7	5.2	78.1	16.7
กันยายน	16.6	68.5	14.9	24.3	43.0	52.7	4.2	73.7	22.1
ตุลาคม	25.8	57.4	16.8	27.6	39.7	32.7	7.2	63.0	29.8
พฤศจิกายน	14.9	72.3	12.8	18.8	60.7	20.5	16.9	52.5	30.6
ธันวาคม	8.7	80.7	10.4	10.0	74.1	05.9	22.1	41.0	36.9
มกราคม	15.6	70.2	14.2	16.8	63.7	19.5	17.5	48.1	34.4
กุมภาพันธ์	38.2	41.4	20.4	32.9	42.0	25.1	7.7	71.4	20.9
มีนาคม	48.3	36.1	15.6	49.2	26.1	24.7	4.7	70.8	24.5
เมษายน	47.5	36.2	16.3	51.7	27.1	21.2	16.7	43.7	39.4
พฤษภาคม	9.3	78.0	12.7	30.4	45.3	24.3	9.8	51.2	39.0
รวม	21.5		14.4	24.7		22.6	10.5		28.3

แหล่งข้อมูล กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รายงานผลการสำรวจวิจัยแรงงานชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๕๑๐-๒๕๑๑ ตารางที่ ๗ ก (หน้า ๒๔)
รายงานผลการสำรวจวิจัยแรงงานในชนบทในภาคเหนือ ๒๕๑๐-๒๕๑๑ ตารางที่ ๗ ข (หน้า ๒๕)

นหนังสือ
ของ
ที่
ม
แต่
ม
ปี ๒๕๑๒-๒๕๑๓
น

ง
๒
ย
สูง
อ
ะ
ก
ร
ด
ว
น-๒

น
๒ = ๒๕,๓๕๕

ก
ก

-๒๕๑๓ หน้า ๑๕
๑๑-๑๒ หน้า ๘-๑๐

"แนวโน้มการลงทุนและการจ้างงานของอุตสาหกรรมในประเทศไทย: อดีตและอนาคต

โดย

ดร. ไตรรงค์ สุวรรณคีรี

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ณ หอประชุมเล็ก

วันที่ 13-14 กุมภาพันธ์ 2521

เราจะแยกอุตสาหกรรมในประเทศไทยออกเป็นสองประเภทคือ

- (๑) อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (manufactures for exports)
- (๒) อุตสาหกรรมเพื่อป้อนความต้องการภายในประเทศ (manufactures for domestic demand)

เราถือว่าการลงทุนในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดโลกเป็นสำคัญ ซึ่งความต้องการของตลาดโลกจะมีมากน้อยแค่ไหนจะแสดงออกมาในรูปของราคาของผลผลิตทางอุตสาหกรรมในตลาดโลก โดยเปรียบเทียบกับราคาของผลผลิตทางอุตสาหกรรมในตลาดภายในประเทศ ส่วนการลงทุนในอุตสาหกรรมเพื่อป้อนความต้องการภายในประเทศนั้นขึ้นอยู่กับอำนาจการซื้อของประชากรในภาคการเกษตรและกำลังผลิตที่เหลือของการลงทุนในอดีต แมว่าผู้เขียนจะเห็นด้วยกับนักเศรษฐศาสตร์ท่านอื่นที่ถือว่า การก่อสร้าง ความต้องการซื้อของรัฐบาล และความต้องการภายในอุตสาหกรรมเอง ล้วนมีความสำคัญในการกำหนดการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น^{๑/} แต่เนื่องจากมีเวลาน้อยในการเขียนงานชิ้นนี้ ประกอบกับความต้องการจากประชากรในภาคการเกษตรเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุด จึงขอจำกัดขอบเขตในการวิเคราะห์ในบทความชิ้นนี้ไว้เพียงความต้องการจากภาคการเกษตรและกำลังผลิตที่เหลือของการลงทุนในอดีตเพียงเท่านั้น

หัตถอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

อุตสาหกรรมที่จัดถือว่าเป็นการส่งออกนั้น ก็คืออุตสาหกรรม ๔ ประเภทดังต่อไปนี้^{๒/}

- (๑) น้ำตาล (sugar)
- (๒) เครื่องดื่มที่ไม่ใช่แอลกอฮอล์ (beverages)
- (๓) ยาสูบ (tobacco)
- (๔) น้ำมันพืชและน้ำมันสัตว์ (fats & oils)
- (๕) สิ่งทอ (textiles)
- (๖) ยางและผลิตภัณฑ์ยาง (Rubber & Rubber Products)

^{๑/} ญู Dr. Ammar Siamwala : Inflation in Thailand in 1970's : It's causes and consequences : Preliminary Draft 18 October 1977.

^{๒/} ญู Dr. Narongchai Akrasanee, Industrial Development in Thailand. September 1977, Appendix table I.11 P. 25 และ ศร.แสง สงวนเรือง และ staff, "อุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางในประเทศไทย ๑๓ มิ.ย. ๒๕๒๐" ตาราง ๓.๑๖ หน้า ๔๖

- (๗) ผลิตภัณฑ์ทำด้วยไม้ (wood products)
- (๘) เครื่องแต่งกาย (clothing)
- (๙) ผลิตภัณฑ์ทำด้วยหนังสัตว์ (leather goods)

(* ยังมีอุตสาหกรรมชนิดอื่น ๆ อีก แต่ไม่สามารถจะหาตัวเลขการลงทุนของมันได้)

ปริมาณการลงทุนเพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมทั้ง ๙ ประเภทนี้ เราสามารถดูได้จากมูลค่าของทุนจดทะเบียนของผู้ผลิตหน้าใหม่ที่เพิ่มมาลงทุนในช่วงปี ๑๙๖๒, ๑๙๖๓, ๑๙๖๔ และ ๑๙๖๖ ซึ่ง เป็นตัวเลขที่มาจากกระทรวงอุตสาหกรรม ดังนี้คือ

Table I

ทุนจดทะเบียนและการจ้างงานของ new firms^{๓/}
(อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก)

ปี	ทุนจดทะเบียน (พันบาท)	การจ้างงาน	จำนวนโรงงาน
๑๙๖๒	๑,๔๓๐,๒๒๙	๑๙,๔๓๑	๘๒๓
๑๙๖๓	๑,๔๘๐,๓๐๑	๔๓,๑๓๙	๒๙๕
๑๙๖๔	๖๕๔,๒๔๗	๑๒,๑๖๙	๓๔๔
๑๙๖๕	๗๒๒,๐๐๐	๘,๑๗๑	๑๘๑
๑๙๖๖ *	๑,๑๕๗,๔๓๐	๑๓,๔๓๕	๒๒๓
	๕,๔๕๔,๒๐๗	๙๖,๓๑๕	๑,๙๕๖

* ไม่มีการรวมการลงทุนในโรงงานนำตาลขนาดใหญ่ที่มีทุนจดทะเบียนถึง ๑๕,๐๖๔,๕๕๕ พันล้านบาท เพราะยังเกิดความสงสัยในตัวเลข

Wholesale price index สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก

สำหรับ WPI ของสินค้าอุตสาหกรรมภายในประเทศนั้นเราจะใช้ weighted average ของ WPI ของสินค้าอุตสาหกรรม ๖ ชนิดของประเทศไทยคือ

- (๑) textiles & textile products
- (๒) construction materials
- (๓) chemical & chemical products
- (๔) paper & paper products
- (๕) hide & leather products
- (๖) rubber & rubber products

ยังมีตัวเลขที่ได้จากการคำนวณดังต่อไปนี้

^{๓/}คำนวณมาจาก Narongchai อ่างแลว, Appendix table I.9

ปี
๑๙๖๐
๑๙๖๑
๑๙๖๒
๑๙๖๓
๑๙๖๔
๑๙๖๕
๑๙๖๖

(world r

ปี
๑๙๖๖
๑๙๖๓
๑๙๖๔
๑๙๖๕
๑๙๖๖

๕/ จำนวน
April
๕/ Unit
D, M
กิ่งปร

Table 2

WPI ภายในประเทศและ WPI ตลาดโลก
สำหรับหัตถอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก
(๑๙๗๐ - ๑๙๗๖)

ปี	WPI ภายในประเทศ ^{๔/}	WWPI ของโลก ^{๕/}	WWPI/WPI
๑๙๗๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๑๙๗๑	๑๐๐	๑๐๕	๑๐๕
๑๙๗๒	๑๐๕	๑๑๓	๑๐๘
๑๙๗๓	๑๓๓	๑๓๓	๑๐๐
๑๙๗๔	๑๓๐	๑๖๒	๙๙
๑๙๗๕	๑๖๔	๑๘๒	๑๐๘
๑๙๗๖	๑๖๕	๑๘๓	๑๑๑

* ไม่รวม WPI ของ crude petroleum และ petroleum products

เมื่อเรานำปริมาณเงินทุนจดทะเบียนมาเปรียบเทียบกับราคาขายเหมาสัมพัทธ์
(world relative wholesale price index) จะปรากฏดังนี้

Table 3

ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนและราคา
ของอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

ปี	WWPI/WPI	ทุนจดทะเบียน (พันบาท)
๑๙๗๐	๑๐๘	๑,๔๓๐,๒๒๙
๑๙๗๓	๑๐๐	๑,๕๕๐,๓๐๑
๑๙๗๔	๙๙	๖๖๔,๒๔๓
๑๙๗๕	๑๐๘	๓๒๖,๐๐๐
๑๙๗๖	๑๑๑	๑,๑๕๓,๔๓๐

๔/ จำนวนจาก Table V.12 ของ Monthly Bulletin, Bank of Thailand, April 1977.

๕/ United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, special table D, March 1975 and E, June 1977.

ดังปรากฏในรายงานของ ดร.อัมมาร์ ขันนารัตน์, op.cit.

ลงทุนของมันได้)
ถูกโคจจากมูลค่า
และ ๑๙๗๖

จำนวนโรงงาน

๘๒๓
๒๕๕
๓๘๔
๑๘๑
๒๖๓
๑,๕๕๖
๑๕,๐๖๔,๕๕๕

reighted

แม้ว่าตัวเลขที่เรามีจะมีช่วงเวลาที่ค่อนข้างจะสั้นเกินไปก็ตาม แต่อย่างน้อยก็ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการในตลาดโลกกับการลงทุนในหัตถอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกของไทย ว่าค่อนข้างจะเติบโตในอัตราที่ช้าและเร็วไปด้วยกันตามสมควร

อุตสาหกรรม

เพื่อป้องกันความต้องการภายในประเทศ

ตามปกติแล้ว ฤดูเก็บเกี่ยวทางการเกษตรของไทย (โดยเฉพาะข้าว) นั้นจะอยู่ในช่วงระหว่างเดือนกรกฎาคมและเดือนกันยายน ดังนั้นในปีใดที่เกิดความแห้งแล้ง ฝนฟ้าไม่ตกตามฤดูกาล ผลผลิตที่จะได้ในปลายปีนั้น (ซึ่งถือเป็นมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรในปีนั้น) จะตกต่ำลง แต่ผลที่เกิดขึ้นในการส่งออกถึงอำนาจซื้อตกต่ำลงนั้นจะไม่ปรากฏในปีถัดไป ดังนั้นการตกต่ำในผลผลิตของการเกษตรในปีหนึ่ง จะบังเกิดผลให้การลงทุนในหัตถอุตสาหกรรมเพื่อป้องกันความต้องการภายในประเทศของชุมชนเราลงในปีที่สอง ความจริงข้อนี้สามารถจะแสดงได้ด้วยความสัมพันธ์ของตัวเลขในตารางต่อไปนี้

Table 4

อัตราความเจริญของผลผลิตทางการเกษตร
กับการลงทุนในอุตสาหกรรมเพื่อป้องกันความต้องการภายในประเทศ

ปี	อัตราความเจริญทางเกษตร ^{๖/}	ทุนจดทะเบียน ^{๗/} (พันบาท)	การทำงาน	จำนวนโรงงาน
๑๙๖๑	๕.๕	n.a.	n.a	๕,๐๓๘
๑๙๖๒	-๐.๘	๕,๕๘๘,๒๕๙	๗๕,๖๕๔	๑,๙๙๒
๑๙๖๓	๑๐.๖	๒,๑๕๐,๒๓๑	๓๙,๘๘๕	๑,๖๒๘
๑๙๖๔	๒.๑	๒,๒๙๙,๘๕๘	๓๐,๓๘๖	๑,๕๘๖
๑๙๖๕	๔.๕	๔,๗๔๑,๒๓๖	๒๙,๐๓๔	๑,๖๖๒
๑๙๖๖	๓.๒	๗,๒๑๓,๕๒๓	n.a	
		<u>๒๐,๘๘๘,๐๘๗</u>	<u>๑๗๕,๖๕๖</u>	<u>๑๐,๙๐๗</u>

การผลิตต่ำกว่ากำลังผลิตเต็มที่
(under full capacity)

ในช่วงปี ๑๙๖๓ นั้น อัตราความเจริญทางการเกษตรได้เพิ่มขึ้นสูงมาก คือ ๑๐.๖% และในปี ๑๙๖๔ ได้เพิ่มขึ้นอีก ๒.๑% โดยเฉลี่ยทั้งสองปีได้เพิ่มขึ้นถึง ๖.๓ ซึ่งเป็น

๖/ Gross National Products originated from Agriculture, 1962 prices

๗/ มาจาก source เดียวกันกับตัวเลขใน Table 1

การเพิ่มที่สูง
๑๙๖๕ - ๑๙๖๖
การผลิตในปี
ภายในประเทศ

ความเจริญ =
มหาศาลในปี
จนอัตราความ
๑๙๖๒ ก็ไม่สาม
๑๙๖๓ จึงมีน้อย
อำนาจซื้อเพิ่ม
ผลิตอยู่ต่ำกว่า
กันอย่างมหา
ราคา ๕/ การ

ชาชนได้สูงขึ้น
และการพัฒนา
อย่างมากมา
๑๙๖๖ เป็นการ

การลงพื้นที่ถูก
มิได้รับการกระ
ขออนุญาตจาก
โรงงานที่ไปสั
จะใช้เครื่องจักร
เต็มที่ (full
๑๐ - ๕๕ คน)

๘/ Ammar S
๙/ คูตารางนี้
(การทำวิ
ผลิตในชว

๔
ก็โต
กรรม

การเพิ่มที่สูงกว่าในปี ๑๙๖๑ - ๑๙๖๒ ซึ่งเฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นเพียงปีละ ๒.๓% และสูงกว่าในปี ๑๙๖๕ - ๑๙๖๖ ซึ่งเฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นปีละ ๑.๘% เมื่ออำนาจซื้อในปี ๑๙๖๕ ขอบมีมากเพราะ การผลิตในปี ๑๙๖๓ เพิ่มสูงสุด แต่ทำไมการรอกพมหางคานอุตสาหกรรมเพื่อสนองความต้องการ ภายในประเทศจึงกลับตกต่ำลง

ระอ
ทำไม่
จะตก
การ
บ่อน
ทขาย

เหตุผลที่เป็นไปก็ก็คือ เมื่อการผลิตทางเกษตรกรรมได้เพิ่มขึ้นในปี ๑๙๖๑ ซึ่งอัตรา ความเจริญ = ๕.๔% ทำให้ค่าแรงซื้อในประเทศมีมากขึ้นในปี ๑๙๖๒ จึงมีการลงทุนเพิ่มอย่าง มหาศาลในปี ๑๙๖๒ แต่ผลผลิตทางเกษตรกรรมในปี ๑๙๖๒ นั้นเองได้ประสมกับความหายา จนอัตรากาความเจริญ = - ๑.๕% อำนารซื้อในปี ๑๙๖๓ จึงมีน้อยลง อุตสาหกรรมที่เป็คขึ้นในปี ๑๙๖๒ ก็ไม่สามารถจะผลิตได้เต็มกำลัง (under full capacity) การลงทุนใหม่ในปี ๑๙๖๒ จึงมีน้อยลงไปด้วย ครั้นพอถึงปลายปี ๑๙๖๒ การผลิตทางเกษตรกรรมได้เพิ่มขึ้น ๑๐.๑% ทำให้อำนารซื้อเพิ่มขึ้นมากมายในปี ๑๙๖๓ และค่าแรงซื้อเหล่านี้จะได้รับการตอบสนองจากโรงงานที่ ผลิตอยู่ต่ำกว่ากำลังผลิตเต็มที่ เริ่มการผลิตขึ้นใหม่เต็มกำลังผลิต ประกอบกับมีการระบาย stock ก้นอย่างมหาศาลในปี ๑๙๖๓ ทำให้ปริมาณสินค้าออกสู่ตลาดมากเป็นพิเศษเพื่อหนีการลดลงของ ราคา ๔/ การลงทุนใหม่จึงเพิ่มขึ้นและค่าแรงซื้อในปี ๑๙๖๓ ดังปรากฏใน Table 4

เงินโรงงาน

- ๔,๐๓๔
- ๑,๔๙๒
- ๑,๒๒๔
- ๑,๕๕๖
- ๑,๖๖๖

๐,๔๐๓

พอดังปี ๑๙๖๓ เมื่อผลผลิตทางเกษตรกรรมต่ำกว่าในปี ๑๙๖๒ แก่อำนารซื้อของประ ชาชนก็สูงขึ้นเนื่องจากนโยบายเงินเฟ้อของรัฐบาลก็ลดหย่อน จึงทำให้การลงทุนสูงขึ้นมากในปี ๑๙๖๔ และการที่ผลผลิตทางเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นสูงอีกปีไปหลายปี ๑๙๖๕ ก็ยังทำให้การลงทุนในปี ๑๙๖๖ เพิ่มขึ้น อย่างมากมายเพราะอำนาจรซื้อก็เพิ่มขึ้น จึงอาจมีปีใดก็ตามการลงทุนใหม่ทั้งในปี ๑๙๖๕ และ ๑๙๖๖ เป็นการลงทุนมากเกินไม่ ชาติใหญ่จึงผลิตได้ไม่เต็มกำลัง

การที่ว่าการลงทุนในปี ๑๙๖๕ จะสูงยิ่งเท่าเทียมการลงทุนมากเกินไป เพราะเป็น การลงทุนที่ถูกรงเราโดยนโยบายเงินเฟ้อของรัฐบาล แต่การที่เงินมีไหลระทำอย่างรัดกุม เงิน มิได้รับการกระจายอย่างทั่วถึงตามเป้าหมาย การผลิตส่วนใหญ่จึงไม่สามารถผลิตได้เต็มที่ ความ ข้นยืนยันได้จากตัวเลขที่รวบรวมโดย ดร. แสง สงวนเรือง และคณะวิจัยว่า ในบรรดา ๑๐๑๔ โรงงานที่ไปสัมภาษณ์มีอยู่ถึง ๕๑๒ โรงงาน (หรือประมาณ ๕๐.๕%) ใดก็ตามที่โรงงานไม่สามารถ จะใช้เครื่องจักรให้เต็มที่ได และอุตสาหกรรมที่สามารถจะใช้เครื่องจักรได้ใกล้เคียงกับสภาพ เต็มที่ (full capacity) มากที่สุดก็คืออุตสาหกรรมขนาดค่อนข้างเล็ก (มีการจ้างงานระหว่าง ๑๐ - ๔๔ คน) กับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีการจ้างงานมากกว่า ๒๐๐ คนขึ้นไป

คือ =
งเป็น

๔/ Ammar Saimwala, อังมรร, ๒๒๖๒-๒๒๖๓
๕/ คู่มือการที่ ๔ ซึ่งลอกมาจากการที่ ๒๒๖๒ หน้า ๑๒๖ ของ ดร.แสง สงวนเรือง, อังแล้ว, (การทำวิจัยครั้งนี้ได้ออกฉบับภาษาอังกฤษปี ๒๕๑๕ เพื่อขอทราบความเป็นไปในการ ผลิตในช่วงปี ๒๕๑๔ (๑๙๗๑) - ผู้เขียน) การที่ ๕๒๐๔ หน้า ๑๒๔

ส่วนสาเหตุที่มิการใช้ความสามารถของเครื่องจักรไม่เต็มพื้นที่ สาเหตุใหญ่ที่สุดที่
 ผู้ผลิตได้ตอบการสัมภาษณ์ก็คือ มีความต้องการของตลาดไม่เพียงพอนั่นเอง ทั้งตัวเลขต่อไปนี้

Table 5

สาเหตุที่มิการใช้ความสามารถของเครื่องจักรไม่เต็มที่ ๑๑/

เหตุผล	ร้อยละ
ความต้องการของตลาดไม่เพียงพอ	๔๔.๔
วัตถุดิบไม่เพียงพอ	๑๖.๓
การขาดแคลนคนงาน	๑๖.๓
เครื่องจักรทรุดโทรม	๕.๖
พื้นที่อากาศที่ไม่อำนวย	๔.๓
ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน	๕.๓
อื่น ๆ	๓.๖
	<u>๑๐๐.๐</u>

เปรียบเทียบขนาดการผลิต

ระหว่างผู้ลงทุนใหม่ในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

กับผู้ลงทุนใหม่ในอุตสาหกรรมเพื่อป้อนความต้องการภายในประเทศ

ขนาดการจ้างงานต่อหนึ่งโรงงานโดยเฉลี่ย กับขนาดของทุนจดทะเบียนต่อหนึ่ง
 โรงงานโดยเฉลี่ยของอุตสาหกรรมทั้งสองกลุ่มนี้ สามารถเปรียบเทียบกันได้ดังต่อไปนี้

Table 6

ขนาดการจ้างงานและขนาดทุนจดทะเบียนต่อ ๑ โรงงาน

ปี	การจ้างงานต่อหนึ่งโรงงาน		ทุนต่อหนึ่งโรงงาน (พันบาท)	
	ป้อนความต้องการภายใน	ส่งออก	ป้อนความต้องการภายใน	ส่งออก
๑๙๖๒	๑๘	๒๔	๑,๑๑๑	๑,๓๓๔
๑๙๖๓	๒๐	๑๔๖	๑,๐๓๔	๔,๘๘๒
๑๙๖๔	๑๘	๓๒	๑,๕๑๓	๑,๓๐๘
๑๙๖๕	๑๘	๔๕	๒,๕๘๔	๔,๒๑๐
๑๙๖๖	๒๓	๓๕	๔,๓๕๐	๔,๕๓๕

ที่มา : จำนวนจาก Table I และ Table 4

๑๑/ กู คร. แสง สงวนเรือง, อ้างแล้ว, ตารางที่ ๕.๑๔ หน้า ๑๖๔

ประเทศจะเป็น
 ขนาดของการ
 สองประเภทนี้
 ไว้ใน Table

ปี
 ๑๙๖๒
 ๑๙๖๓
 ๑๙๖๔
 ๑๙๖๕
 ๑๙๖๖

ที่มา :

แนวโน้มที่จะเป็น
 เป็น labour
 อุตสาหกรรมที่
 (comparat
 ไม่ว่าจะคำนวณ

intensive
 อาจจะมีสาเหตุ
 ราคาของวัสดุ
 และข้อได้ประ
 ราคาของส่วน
 คำนึง
 คำนึง

๑๑/ กู Tra
 Study
 Hawaii

เหตุใหญ่ที่สุดที่
เลขคือไปนี้

จากตัวเลขนี้แสดงให้เห็นว่า โดยเฉลี่ยแล้วอุตสาหกรรมทั้งสองความต้องการภายในประเทศจะเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดค่อนข้างเล็ก ไม่วางมองในแง่ของขนาดการจ้างงานหรือขนาดของการลงทุน เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ในขณะที่อุตสาหกรรมทั้งสองประเภทมีแนวโน้มที่จะใช้ capital intensive technology มากยิ่งขึ้นดังแสดงไว้ใน Table 7

Table 7

ปี	Factor Intensity (ทุน/แรงงาน)	
	อุตสาหกรรมภายใน	อุตสาหกรรมส่งออก
๑๙๖๒	๕๘	๗๒
๑๙๖๓	๕๘	๗๓
๑๙๖๔	๗๔	๕๓
๑๙๖๕	๑๕๗	๘๔
๑๙๖๖	๑๘๘	๑๓๑

ที่มา : จำนวนจาก Table 6

จากตัวเลขในตารางที่ ๗ แสดงให้เห็นว่า แม้อุตสาหกรรมทั้งสองประเภทจะมีแนวโน้มที่จะเป็น capital intensive มากขึ้นก็ตาม แต่อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกก็ยังเป็น labour-intensive มากกว่าโดยเปรียบเทียบ เป็นหลักฐานยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกของไทยที่เป็นอุตสาหกรรมที่ได้เปรียบทางการค้ากับตลาดโลก (comparative advantage) ก็คืออุตสาหกรรมที่เป็น labour-intensive นั่นเอง ไม่วางมองจากต้นทุนจดทะเบียน หรือจาก cost of replacement ก็ตามที่ ๑๑/

อย่างไรก็ตามขอสรุปว่าอุตสาหกรรมทั้งสองประเภทมีแนวโน้มจะใช้ capital intensive technology มากขึ้นนั้นอาจจะไม่ถูกต้องก็ได้ เพราะการที่ต้องใช้ทุนมากขึ้น อาจจะมีสาเหตุมาจากการเพิ่มสูงขึ้นของมูลค่าของสินทรัพย์ถาวร (fixed assets) เนื่องจากราคาของวัสดุในการก่อสร้าง, รถบรรทุกและรถกระบะ, เครื่องจักรและเครื่องมือในการผลิต, และค่าใช้จ่ายประจำโรงงานอย่างอื่นได้เพิ่มสูงขึ้นก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี ๑๙๖๒ และ ๑๙๖๔ ราคาของส่วนประกอบของสินทรัพย์ถาวรเหล่านี้ได้เพิ่มสูงขึ้นมากตามอิทธิพลของภาวะเงินเฟ้อ ดังนั้นคือ

๓
บัญชีของทั้ง
ไปนี้

(พื้นที่บาท)	
ใน	ส่งออก
	๑,๗๓๘
	๔,๘๘๒
	๑,๗๐๔
	๔,๒๑๐
	๔,๕๖๕

๑๑/ ศู Trairong Suwankiri, " The Cost of Protection : A Case Study of Thailand ", PH.D. dissertation, University of Hawaii, 1975.

Table 8

การเพิ่มขึ้นของราคาของทรัพยากร ^{๑๒/}

ปี	%
๑๙๖๙	๐.๘๓
๑๙๗๐	๘.๐๒
๑๙๗๑	๓.๘๙
๑๙๗๒	๙.๑๔
๑๙๗๓	๒๐.๖๓
๑๙๗๔	๒๔.๖๑
๑๙๗๕	๘.๘๑

และใช้เงิน
ผลิตสูงที่สุด

จักรโคเค็

เมื่อเป็นเช่นนี้เราจะใช้ตัวเลข times series มาบอกว่าการลงทุนในไทย
มีแนวโน้มจะมีขนาดสูงขึ้นโดยดูตรงมูลค่าของทุนจดทะเบียน หรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวร เป็นการ
เลี้ยง วิธีการดูขนาดโรงงานอันใดที่การลงทุนจะเพิ่มมากที่สุด จึงน่าจะมากดูตัวเลขของ
cross section โดยเปรียบเทียบผลผลิตภาพการผลิตดูขนาดการผลิตโคเค็จึงจะมีผลผลิตภาพ
สูงที่สุด ดังนี้

Table 9

กำไร, ขนาดการผลิต และผลผลิต ^{๑๓/}

ทอ ๑ โรงงาน

ขนาดการจ้างงาน	กำไรคิดเป็นเปอร์เซ็นต์	มูลค่าผลผลิต	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร	ผลผลิต
	ของสินทรัพย์ถาวร	(พันบาท)	(พันบาท)	สินทรัพย์ถาวร
ต่ำกว่า ๑๐ คน	๑.๘๙	๕๘๓	๕๘๒	๑.๐๘
๑๐ - ๔๙	๑๓.๕๙	๒,๓๐๙	๑,๔๒๒	๑.๖๒
๕๐ - ๙๙	๓๓.๖๘	๑๐,๖๓๒	๔,๓๙๙	๒.๒๒
๑๐๐ - ๑๙๙	๓๓.๕๐	๒๑,๐๖๒	๑๑,๘๐๕	๑.๘๕
มากกว่า ๒๐๐ คน	๒๓.๒๑	๙๘,๓๕๕	๘๐,๘๓๑	๑.๒๒

ที่ไม่สามารถ

^{๑๒/} คือการเพิ่มของ Weighted average of wholesale price index ของ
construction materials, machinery equipment, transportation
equipment and others

^{๑๓/} คำนวณจากตาราง ๓.๖, ๔.๑๓ และ ๔.๑๖ ของ ดร. แสง op. cit.

จากตัวเลขนี้พอจะเห็นได้ชัดว่า ขนาดการผลิตที่มีแรงงานระหว่าง ๕๐-๘๕ คน และใช้เงินทุนในการสร้างสินทรัพย์ถาวรประมาณ ๕ ล้านบาท จะเป็นขนาดที่มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงสุดและอัตรากำไรสูงที่สุด

แต่ปรากฏว่าอุตสาหกรรมขนาดนี้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สามารถจะใช้เครื่องจักรได้เพิ่มขึ้นถึง ๔๔.๔ % ของผู้ทำการผลิตทั้งหมด คูตารางข้างล่างนี้

Table 10

การใช้ความสามารถในการผลิตไม่เต็มที่
แบ่งตามขนาดการจ้างงาน

จำนวนกิจการ (ร้อยละ)

ขนาดการจ้างงาน	ใช้ไม่เต็มที่	ใช้เต็มที่	รวม
ต่ำกว่า ๑๐ คน	๓๔ (๔๓.๕)	๕๖ (๕๖.๕)	๑๓๐ (๑๐๐)
๑๐ - ๔๙	๒๓๐ (๓๘.๐)	๓๗๕ (๖๒.๐)	๖๐๕ (๑๐๐)
๕๐ - ๙๙	๖๐ (๔๔.๔)	๗๕ (๕๕.๖)	๑๓๕ (๑๐๐)
๑๐๐ - ๑๙๙	๓๔ (๔๓.๘)	๓๗ (๕๒.๑)	๗๑ (๑๐๐)
๒๐๐ คนขึ้นไป	๑๔ (๓๓.๘)	๒๗ (๖๖.๒)	๔๑ (๑๐๐)
รวม	๔๑๒ (๔๐.๕)	๖๐๖ (๕๙.๕)	๑๐๑๘ (๑๐๐)

ที่มา : Table 5.18 คร. แสง, อ่างแล้ว, หน้า ๑๖๘

จาก Table 10 นี้ ทำให้เราเห็นชัดว่าในบรรดาผู้ผลิตทั่ว ๆ ไปมีอยู่ถึง ๔๐% ที่ไม่สามารถจะทำการผลิตได้เต็มกำลังของเครื่องจักร อันมีสาเหตุใหญ่ ๒ ประการคือ

- (๑) ความต้องการในตลาดไม่พอเพราะความตกต่ำในผลิตทางเกษตร ในปี ๒๕๑๓ (๑๙๗๔)
- (๒) วัตถุดิบไม่พอเพราะความตกต่ำในการผลิตทางการเกษตรในปี ๒๕๑๓ (๑๙๗๔)
- (๓) การลงทุนในปี ๑๙๗๔ เพิ่มมากเกินไป ไม่ได้คู่กับอำนาจซื้อของตลาดที่เพิ่มขึ้นเพราะความตกต่ำของผลิตทางเกษตรในปี ๒๕๑๓ (๑๙๗๔)

การลงทุนในอุตสาหกรรมเพื่อป้องกันความต้องการ

ภายในประเทศในปี ๒๕๒๑

จาก Table 4 จะเห็นได้ชัดว่ามีการลงทุนค่อนข้างสูงในปี ๑๙๗๕ และ ๑๙๗๖ (๒๕๑๘ และ ๒๕๑๙) การผลิตในปี ๒๕๑๘ มีอยู่ถึง ๔๐ % ของผู้ผลิตที่ผลิตยังไม่เต็มที่ แม้การ

ไทย
การ
ง
ภาพ

ผลิต
ทรัพย์ถาวร

๑.๐๘
๑.๖๒
๒.๒๒
๑.๘๕
๑.๒๒

อง
tion

ผลิตในปี ๒๕๑๙ ก็มีประเมินไว้ว่า การผลิตทั้งประเทศต่ำกว่าการผลิตเต็มที่ของเครื่องจักรอยู่ถึง ๓๐% ^{๑๔/} แนวโน้มผลิตทางเกษตรจะกระเตื้องขึ้นเล็กน้อยในปี ๒๕๑๘ ก็ตาม แต่การผลิตก็กลับมาลดลงในปี ๒๕๑๙ (๑๙๗๖) และตกต่ำลงไปมากอย่างน่าตกใจในปี ๒๕๒๐ ^{๑๕/} เมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะเกิดปัญหา ๓ ประการสำหรับนักลงทุนหนาใหม่ก็คือ

- (๑) ความต้องการในตลาดไม่พอ
- (๒) วัตุถุคไม่พอ
- (๓) ผู้ผลิตเก่ามีกำลังผลิตเหลืออยู่ออกมามาก

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้เราพอจะคาดหวั้งไว้ว่าการลงทุนในอุตสาหกรรมเพื่อป้อนความต้องการภายในประเทศในปี ๒๕๒๑ จะตกต่ำลงไปมาก ก็จะเพิ่มขึ้นชามากเป็นประวัติการณ์ทีเดียว ถ้าจะมีการลงทุนเพิ่มขึ้นบ้างก็จะเป็นอุตสาหกรรมขนาดค่อนข้างเล็ก (การจ้างงานระหว่าง ๑๐ - ๔๙ คน) เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่กำไรพออยู่ได้ และกำลังผลิตไม่มากพอจะแทรกตัวเข้าอยู่ได้ กับอุตสาหกรรมขนาดกลาง (การจ้างงานระหว่าง ๕๐ - ๙๙ คน) เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่มีกำไรสูงที่สุดแต่จะไม่สามารถผลิตเต็มกำลังของเครื่องจักรก็ตาม ประกอบกับอุตสาหกรรมทั้งสองขนาดนี้ใช้ทุนค่อนข้างน้อยในการสร้างสินทรัพย์ถาวรอีกประการหนึ่งด้วย

สำหรับอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนั้น การจะลงทุนมากขึ้นหรือน้อยลงแค่ไหนไม่สามารถจะทราบได้อย่างแน่ชัด เพราะมีใ้ไ้ทำการศึกษาอย่างละเอียดที่เกี่ยวกับแนวโน้มของความต้องการของโลกในปี ๒๕๒๑ แต่แน่นอนที่สุดก็คือ ทุกอย่างจะขึ้นอยู่กับความสามารถของรัฐบาลและผู้ส่งออกที่สามารถจะนำความต้องการของโลกใหม่พบกับการผลิตในประเทศให้มากขึ้น อนาคตที่ค่อนข้างจะอับเฉาในการลงทุนเพิ่มขึ้น ๆ ก็เห็นจะเป็นน้ำศาลกับยาสูบ ส่วนนอกนั้นยังไม่สามารถจะทำนายอะไรได้แน่ชัดลงไปได้ เพราะยังขึ้นอยู่กับว่าอุตสาหกรรมเหล่านั้นจะประสบกับความขาดแคลนวัตถุดิบจากการเกษตรแค่ไหน และราคาวัตถุดิบจากต่างประเทศจะแพงขึ้นแค่ไหนอันเนื่องมาจากค่าของเงินบาทใกล้เคียงไปกับเงินดอลลาร์ด้วย

อย่างไรก็ดีในช่วงระหว่างปี ๒๕๑๓ - ๒๕๑๘ (๑๙๗๒ - ๑๙๗๕) นั้น การลงทุนที่เพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกมีเพียง ๒๖% ของการลงทุนที่เพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศ ในขณะที่การจ้างงานได้เพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมกลุ่มแรกมีถึง ๔๙% ของการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมประเภทหลัง ความสำคัญของอุตสาหกรรมประเภทแรกจึงมีน้อยในแง่ของการสร้างการจ้างงานในการก่อสร้างสินทรัพย์ถาวร แต่ก็มีความสำคัญมากพอก ๆ กับอุตสาหกรรมประเภทหลังในการสร้างการจ้างงานในโรงงาน

^{๑๔/} กลุ่มธุรกิจ, คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี, "แนวโน้มเศรษฐกิจไทย", เข็มทิศ, ๔ - ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๐

^{๑๕/} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, วารสารเศรษฐกิจและสังคม, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๖ พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๐, หน้า ๑ - ๘

เกิดความ
ยี่ถือนัก
เสียงมา
นั้นเป็นที่
สำคัญมัน
ครั้นจะใ
ทางทรา
นอนหรือ
ชนิดกรอ
เรื่องรัฐ
นั้น ไม่มี

เงื่อนไข
จ้างงาน
คลังกับสี
ความหา
ไปด้วย)
ที่เคยเป็
ประเทศ

ผลทางการจ้างงาน (ภาพพจน์ในอดีต)

เนื่องจากตัวเลขการลงทุนอุตสาหกรรมเป็นตัวเลขที่มีปัญหามากที่สุด และทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างนักวิชาการมากที่สุดตัวเลขหนึ่ง แต่ดูเขียนใครจะขอย้ำว่าเราจะไปยึดถือตัวเลขแสดงการลงทุนเพิ่มขึ้นจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) จะเป็นการเสี่ยงมากที่สุด นอกจากหน่วยงานนี้ต้องตกอยู่ที่คีย์พิลทางการเมืองแล้ว ตัวเลขของ BOI นั้นเป็นตัวเลขของอุตสาหกรรมเพียงไม่ถึง ๙% ของจำนวนอุตสาหกรรมทั่วประเทศ ความสำคัญน้อยกว่าอีก ๙๑% ของอุตสาหกรรมทั้งประเทศได้เพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นประการใดมากกว่า ครั้นจะใช้ตัวเลขเงินลงทุนจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทและห้างหุ้นส่วนจำกัดจากกระทรวงพาณิชย์ก็ไม่มีทางทราบได้ว่าวัตถุประสงค์แท้จริงของการจดทะเบียนนั้นเพื่อกระทำการอุตสาหกรรมแน่นอนหรือไม่ เพราะตามกฎหมายแล้ว วัตถุประสงค์ที่ระบุในหนึ่งส้อมบัตรหุ้นนั้นเป็นวัตถุประสงค์ชนิดครอบจักรวาล ครั้นจะใช้ตัวเลขจากกองควบคุมโรงงานกระทรวงอุตสาหกรรมก็มีปัญหาว่าเราจะรู้แต่จำนวนแรงงานและมูลค่าของ เงินลงทุนจดทะเบียน แต่มูลค่าของทรัพย์สินถาวรต่าง ๆ นั้น ไม่มีทางจะทราบได้อย่างแน่ชัด

การจะดูแนวโน้มของอุตสาหกรรมภาคต่าง ๆ ว่ามีแนวโน้มอย่างไร เป็นไปตามเงื่อนไขที่เราถือว่าเป็นตัวกำหนดการลงทุนจริงหรือไม่นั้น เราอาจจะใช้วิธีมองตรงปริมาณการจ้างงานของอุตสาหกรรมแต่ละส่วนในช่วงที่ภาวะทางการเกษตรและการเศรษฐกิจจะมายศด่ายคลึงกับสิ่งที่เรากำลังเผชิญหน้าอยู่ในปัจจุบัน ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมาเห็นจะไม่มีปีใดที่เกิดความหายนะทางผลิตภัณฑ์เกษตรเท่ากับปี พ.ศ. ๒๕๑๕ (๑๙๗๒) (ถ้าไม่ก็รวมปี ๒๕๒๐ เข้าไปด้วย) ดังนั้นเราลองมาดูแนวโน้มของการจ้างงานในปี ๒๕๑๔, ๒๕๑๕, และ ๒๕๑๖ กันว่าที่เคยเป็นมาในอดีตนั้นพอจะยืนยันความคิดของเราเกี่ยวกับตัวกำหนดการลงทุนอุตสาหกรรมของประเทศไทยหรือไม่เพียงใด

การจ้างงานใน ๓ ปีดังกล่าวนี้สามารถจะแสดงได้ใน Table 11 ดังต่อไปนี้

๑๐
อยู่
ผลิต
งเป็น
อน
กิจการ
จะ
จะ
งกับ
ไม่
การ
ระเทศ
ส่วน
งานั้น
จะ
เพิ่ม
อง
๔๙%
แรก
พอ ๆ
๑๐
สังคม,

Table 11

จำนวนผู้ปฏิบัติงานทำเหมืองแร่ตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป

แยกตามหมวดอุตสาหกรรม
(รวมทั้งหญิงและชาย)

		๒๕๑๔	๒๕๑๕	๒๕๑๖
สาขาเกษตร	ม.ค. - มี.ค.	๑๒,๓๒๑,๖๙๐	๑๐,๖๕๑,๙๒๐	๑๑,๐๗๒,๙๖๐
	ก.ค. - ก.ย.	๑๓,๑๕๗,๖๘๐	๑๑,๖๕๒,๑๕๐	๑๒,๒๗๐,๔๘๐
สาขาอุตสาหกรรม	ม.ค. - มี.ค.	๕๙,๑๙๐	๑๔๗,๔๗๐	๑๓๙,๓๑๐
	ก.ค. - ก.ย.	๑๙,๐๐๐	๑๑๘,๕๓๐	๑๑๐,๘๘๐
สาขาหัตถอุตสาหกรรม	ม.ค. - มี.ค.	๑,๐๔๕,๓๗๐	๑,๕๘๓,๓๕๐	๑,๕๐๖,๔๐๐
	ก.ค. - ก.ย.	๖๕๙,๐๙๐	๑,๒๓๙,๔๗๐	๑,๑๙๙,๑๓๐
การก่อสร้าง	ม.ค. - มี.ค.	๒๖๒,๕๖๐	๓๐๒,๗๓๐	๒๘๙,๗๓๐
	ก.ค. - ก.ย.	๑๘๘,๙๑๐	๒๕๖,๖๘๐	๒๕๗,๙๖๐
ไฟฟ้าและประปา	ม.ค. - มี.ค.	๒๒,๗๒๐	๒๕,๗๕๐	๔๒,๓๐๐
	ก.ค. - ก.ย.	๑๘,๕๔๐	๒๓,๙๕๐	๔๘,๔๔๐
พาณิชย์กรรม	ม.ค. - มี.ค.	๑,๓๔๓,๙๑๐	๑,๕๔๘,๓๕๐	๑,๕๙๐,๓๙๐
	ก.ค. - ก.ย.	๑,๑๘๐,๘๖๐	๑,๒๒๙,๔๓๐	๑,๓๙๒,๒๙๐
ขนส่งและการคมนาคม	ม.ค. - มี.ค.	๒๔๐,๖๙๐	๔๐๕,๙๓๐	๔๒๙,๓๕๐
	ก.ค. - ก.ย.	๒๑๓,๓๔๐	๓๑๓,๕๙๐	๓๘๓,๙๐๐
บริการ	ม.ค. - มี.ค.	๑,๒๘๗,๙๙๐	๑,๓๘๑,๑๑๐	๑,๓๘๘,๒๕๐
	ก.ค. - ก.ย.	๑,๑๗๑,๙๗๐	๑,๓๐๒,๖๖๐	๑,๓๗๕,๖๐๐
	Σ =	๓๓,๑๙๓,๕๑๐	๓๒,๐๗๒,๙๗๐	๓๓,๕๙๗,๓๗๐
	÷ ๒ =	๑๖,๕๙๖,๗๕๕	๑๖,๐๓๖,๔๘๕	๑๖,๗๘๘,๖๘๕

ที่มา : คำนวณมาจาก Table 62 เอกสารข้อมูลกำลังคนในประเทศไทย, กองวางแผนกำลังคน, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย, ๑๙๗๔

ผลผลิตทำ
๑๖,๕๙๖,๗๕๕

กา :

๒๕๑๔ ถึง
ไม่มีการทำ

พื้นที่การ
หรือเพิ่มขึ้น

๒๕๑๖ จึง

เจริญของ
เชิงชา 1

การผลิต
ส่วนอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรม

เพราะความ
ได้แก่อย่าง

การจ้างงานในปี ๒๕๑๕

จะเห็นได้ชัดว่าในปี ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นปีที่ภาวะแห่งแล้งได้สร้างความเสียหายให้แก่
ผลิตผลทางเกษตรกรรมมากที่สุด เป็นเหตุทำให้การจ้างงานทั้งระบบไต่ลดลงจากปี ๒๕๑๔ (จาก
๑๖,๕๙๖,๙๕๕ เป็น ๑๖,๐๓๖,๔๔๕) ประมาณ ๓.๓๔%

๒๕๑๖

การจ้างงานโดยเฉลี่ยทั้งปีในการเกษตรเป็นดังนี้

๑๑,๐๓๖,๙๖๐	๒๕๑๔	๒๕๑๕	๒๕๑๖
๑๒,๒๓๐,๔๔๐	การจ้างงานการเกษตร	๑๑,๑๔๓,๐๓๕	๑๑,๖๓๑,๙๖๐

ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่าการจ้างงานในภาคเกษตรของปี ๒๕๑๕ ไต่ลดลงจากของปี
๒๕๑๔ ถึง ๑๒.๕% นั้นหมายความว่าแรงงานที่เคยทำงานในภาคเกษตรในปี ๒๕๑๔ ต้อง
ไม่มีงานทำในปี ๒๕๑๕ ถึง ๑,๕๙๖,๖๖๐ คนนั่นเอง

การจ้างงานปี ๒๕๑๖

๑) การจ้างงานการเกษตร ในปี ๒๕๑๖ นั้นการเกษตรได้ผลดีขึ้นมากเพราะ
ฝนฟ้าตกถูกของตามฤดูกาล เป็นเหตุทำให้การจ้างงานในการเกษตรได้เพิ่มขึ้น ๕๒๔,๕๔๕ คน
หรือเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๑๕ ประมาณ ๔.๙๑%

๒) การจ้างงานในหัตถอุตสาหกรรม เนื่องจากการเกษตรได้แลลงมากในปี
๒๕๑๖ จึงทำให้อำนาจซื้อและความต้องการภายในประเทศที่มีต่ออุตสาหกรรมไต่ลดลง ความ
เจริญของอุตสาหกรรมที่ป้อนความต้องการภายในประเทศจึงเจริญขึ้นไม่ได้ หรือเจริญขึ้นอย่าง
เชื่องช้า ประกอบกับการมีตลาดที่เล็กลง ได้ทำให้อุตสาหกรรมเหล่านี้บางโรงงานที่มีต้นทุน
การผลิตสูงอยู่แล้วเพราะประสิทธิภาพการผลิตต่ำกว่าเลยเลิกกิจการเพราะประสบกับการขาดทุน
ส่วนอุตสาหกรรมที่ยังสามารถขึ้นอยู่ด้วยได้ก็ต้องลดการผลิตลงมา จึงทำให้การจ้างงานในสาขา
อุตสาหกรรมทั้งหมดถ่วงน้อยลงไปในปีนี้ แม้ว่าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกจะขยายตัวในปีนี้
เพราะความต้องการในตลาดโลกเพิ่มขึ้น แต่ก็มีแรงกดดันที่จะช่วยดึงให้การจ้างงานทั้งหมดสูงขึ้น
ได้แต่อย่างใด

การจ้างงานในภาคหัตถอุตสาหกรรมโดยเฉลี่ยทั้งปีสามารถจะแสดงได้ดังนี้

ปี	จำนวนการจ้างงาน
๒๕๑๔	๔๕๒,๒๓๐
๒๕๑๕	๑,๔๑๑,๔๑๐
๒๕๑๖	๑,๓๕๒,๙๖๕

ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่าการจ้างงานไต่ลดลงจากปี ๒๕๑๕ ประมาณ ๕๕,๖๕๕ คนหรือ
ประมาณ ๔.๑๖% ของการจ้างงานในปี ๒๕๑๕

รองวางแผน
กรุงเทพฯ,

๓) การจ้างงานในการก่อสร้าง ซึ่งสามารถจะแสดงจำนวนการจ้างงานโดยเฉลี่ยทั้งปี ดังนี้

ปี	จำนวนการจ้างงาน
๒๕๑๔	๒๒๕,๓๓๕
๒๕๑๕	๒๓๘,๓๐๕
๒๕๑๖	๒๓๔,๘๘๕

จะเห็นว่า การก่อสร้างก็เป็นอุตสาหกรรมอีกประเภทหนึ่งที่ยังขึ้นอยู่กับความเจริญของผลิตภัณฑ์ทางด้านการเกษตรในปียี่สิบห้ามาแล้ว เพราะเมื่อผลิตภัณฑ์ทางเกษตรของปีที่ผ่านมาได้ลดลงแล้ว การก่อสร้างในชนบทก็น้อยเพราะคนมีเงินน้อย การก่อสร้างในเมืองก็น้อยเนื่องจากเกิดความซบเซาในการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งจากตัวเลขจะเห็นว่า การจ้างงานในการก่อสร้างได้ลดลงจากปี ๒๕๑๕ = ๔,๘๖๐ คน หรือประมาณ ๑.๓% ของการจ้างงานในภาคการก่อสร้างของปี ๒๕๑๕

"ทฤษฎีว่าด้วยกา"

๔) การจ้างงานในการไฟฟ้า, น้ำประปา, บริการสุขภาพ, การขนส่ง, คมนาคม และพาณิชย์กรรม นั้นมีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่าจะเติบโตขึ้นไปกับการเพิ่มขึ้นของพลเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเติบโตขึ้นไปกับการเติบโตของตัวเมือง ยิ่งมีการอพยพจากชนบทเข้ามาอาศัยอยู่ในตัวเมืองมากขึ้นเท่าใด การเติบโตทางด้านนี้ก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น

๕) การจ้างงานในการบริการ จำนวนการจ้างงานในการบริการคิดเฉลี่ยทั้งปี มีดังนี้ คือ

ปี	การจ้างงาน
๒๕๑๔	๑,๒๒๘,๘๘๐
๒๕๑๕	๑,๓๔๑,๘๘๕
๒๕๑๖	๑,๓๘๑,๘๒๕

เรื่อง ก

จะเห็นว่า การจ้างงานในปี ๒๕๑๖ ได้เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๑๔ = ๘.๑๐% ในขณะที่การจ้างงานในปี ๒๕๑๖ ได้เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๑๕ เพียง ๓% เท่านั้น อาจจะกล่าวได้ว่าความเจริญของอุตสาหกรรมด้านบริการได้ซาลงในปี ๒๕๑๖ (เมื่อเปรียบเทียบกับของปี ๒๕๑๕) ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากเหตุผล ๒ ประการคือ

(๑) ในปี ๒๕๑๖ ทหารอเมริกันเริ่มถอนทัพกลับจากประเทศไทยเนื่องจากสงครามอินโดจีนได้ยุติลงในช่วงปี ๒๕๑๕

(๒) เพราะ domestic demand ไต่ถอยลงเนื่องจากความลุ่มจมของการผลิตทางการเกษตรในปี ๒๕๑๕ ด้วยก็ได้

สรุป ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นการยืนยันให้เห็นว่า ผลิตภัณฑ์ทางด้านการเกษตรของปีที่ผ่านมาขึ้นอยู่กับตัวกำหนดที่สำคัญสำหรับการลงทุนในภาคที่อุตสาหกรรมที่ป้อนความต้องการภายในประเทศ อุตสาหกรรมที่ป้อนความต้องการภายในประเทศอย่างอื่น เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้างและอุตสาหกรรมบริการ ล้วนแล้วแต่ขึ้นอยู่กับผลผลิตการเกษตรในปียี่สิบห้ามาแล้วเช่นเดียวกัน

งานโดย

เอกสารหมายเลข 14

ความเจริญ
มาได้เร็วลง
เนื่องจาก
การจ้าง
งาน

"ทฤษฎีว่าด้วยการลงทุนของอุตสาหกรรมในประเทศที่มี domestic demand ค่อนข้างต่ำ"

โดย

ดร. ไตรรงค์ สุวรรณคีรี

นสว.,
ในของ
มาจากชนบท

เฉลี่ยทั้งปี

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในขณะ
ความเจริญ
ซึ่งอาจจะมี

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

๓ หอประชุมเล็ก

จากสงคราม

วันที่ 13-14 กุมภาพันธ์ 2521

จบของการ

นั้นยอมเป็น

เทศ
วางและ

ทฤษฎีว่าด้วยการลงทุนของอุตสาหกรรม*
ในประเทศที่มี domestic demand คงข้างต่ำ

ไทรรงค์ สุวรรณศิริ

วัตถุประสงค์ของการเขียนบทความชิ้นนี้ขึ้นมาก็คือเพื่อจะค้นหาทฤษฎีใหม่ เพื่อเสนอให้แก่

- (๑) นักธุรกิจอุตสาหกรรมได้ใช้ในการตัดสินใจการลงทุน
- (๒) รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ได้ใช้ในการทำนายภาวะและลักษณะการลงทุนทางอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นในช่วงที่เศรษฐกิจของตนเข้าสู่ภาวะตกต่ำ
- (๓) นักวางแผนนโยบายระยะสั้นต่าง ๆ จะได้ใช้ประกอบในการวางแผนส่งเสริมอุตสาหกรรมให้ถูกกับความต้องการของนักธุรกิจ เพื่อผลประโยชน์ในการเพิ่มรายได้ประชาชาติและเพิ่มการจ้างงาน

ข้อสมมติฐานสำหรับการลงทุนใหม่

ข้อ ๑. สมมติให้อุตสาหกรรมมี ๒ ขนาด คือ ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ขนาดใหญ่หมายถึงมีจำนวนการจ้างงานและมีมูลค่าการลงทุนในทรัพย์สินถาวรมาก ขนาดเล็กก็หมายถึงมีจำนวนการจ้างงานน้อยและมีมูลค่าการลงทุนในทรัพย์สินถาวรน้อย ส่วนลักษณะการใช้ factor intensity มีใ้คงอยู่ในกรณีการพิจารณาแต่อย่างใด

ข้อ ๒. สมมติให้ต้นทุนอุตสาหกรรมใช้อัตราค่าไรที่คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเป็น criteria ในการลงทุน กล่าวคือเขาจะลงทุนในธุรกิจที่เขาเห็นว่าอัตราค่าไรสูงที่สุดเท่านั้น และเขาก็จะลงทุนในขนาดการผลิตที่เขาเห็นว่าจะมีอัตราค่าไรสูงที่สุดเท่านั้น

ข้อ ๓. สมมติให้ total cost curve เป็นเส้นตรง (linear) "ซึ่งสมมติฐานข้อนี้จะตรงกับความเป็นจริงของการผลิตมากที่สุด ตามที่มีหลักฐานหลายอย่างจากการทำการวิจัยของนักเศรษฐศาสตร์ (empirical studies) ทางด้านเศรษฐศาสตร์จุลภาค (micro-economics) ที่ได้เคยทำและค้นพบมาแล้ว" ๒/

* บทความชิ้นนี้เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียนในทางทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นครั้งแรก จึงอาจจะมีข้อบกพร่องและความอ่อนแอของเหตุผลอยู่บ้าง ผู้เขียนมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะฟัง comment (ถ้าเป็นลายลักษณ์อักษรก็ยิ่งดี) จากท่านผู้ทรงทั้งหลายควย เพื่อจะได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น และขอขอบคุณ ดร. อัมมาร์ สยามวาลา ที่กรุณาอ่านและให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมมากมายหลายประการอันเป็นประโยชน์และกำลังใจอย่างยิ่งแก่ผู้เขียน อย่างน้อยทำให้รู้สึกวาทะคดีอะไรก็ตามใจตัวเองเสียบ้าง น่าจะดีกว่าอยู่เฉย ๆ โดยไม่เคยคิดที่จะเป็นตัวของตัวเองเสียเลย

Variable
constant

ข้อ ๔. สมมติให้ต้นทุนค่าวัสดุที่คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าผลผลิตในการผลิตของอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีค่าน้อยกว่าอัตราค่าวัสดุ (ที่คิดแบบเดียวกัน) ของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในทุก ๆ ระดับของผลผลิต

ข้อ ๕. ให้การลงทุนในสินทรัพย์ถาวร (fixed asset) ของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีมูลค่าสูง เป็นสอง เท่าของการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรของอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

ข้อ ๖. คิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ถาวรแบบ straight line นั้นก็หมายความว่าค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ถาวรในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีค่ามากกว่าสอง เท่าของอุตสาหกรรมขนาดเล็ก โดยกำหนดให้อายุการใช้งาน (useful life) ของทรัพย์สินถาวรทุกชนิดมีจำนวนปีที่เท่ากัน ไม่ว่าจะสำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กก็ตาม

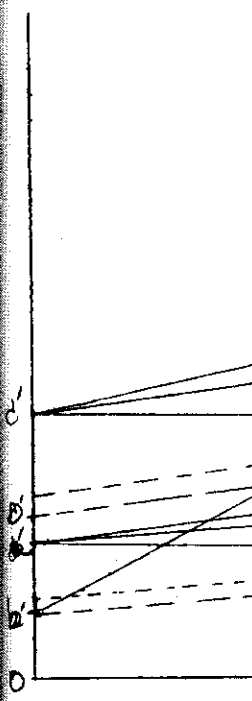
sl
sl
total

ข้อ ๗. ให้อัตราส่วนระหว่าง Total Variable Cost กับ Total Output ในอุตสาหกรรมขนาดเล็กมีค่ามากกว่าของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

Bht

ข้อ ๘. ให้อุตสาหกรรมดังกล่าวทำการผลิตและขายอยู่ในตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (monopolistic competition) ที่มี product differentiation และมี market share เป็นของตัวเองอยู่ ภายใต้ assumption นี้เท่านั้นที่ผู้ผลิตแต่ละรายจะต้องเผชิญกับปัญหาการผลิตที่น้อยลงเพราะ demand ในตลาดที่ตนคาดว่ามีได้ลดลง

ข้อ ๙. ให้ market share ส่วนหนึ่งมีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ๆ ที่ผลิตอยู่แล้วครองอยู่ การจะทุ่มโฆษณาเพื่อแย่งตลาดจากคู่แข่งจะเป็นไปด้วยความลำบาก และต้องเสียต้นทุนค่าโฆษณาสูง demand ใหม่ที่เกิดขึ้นในตลาดในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำก็จะเพิ่มขึ้นอย่างเชื่องช้า (ถ้าไม่คงเดิมหรือลดลง) แต่จะมีตลาดอยู่อีกส่วนหนึ่งที่ผู้ผลิตขนาดเล็กหลาย ๆ firms เป็นผู้ครองอยู่ และตลาดส่วนนี้เองที่ผู้ผลิตแต่ละ firm ต่างก็มี degree of monopolistic power อยู่บางตามลักษณะของ product differentiation แม้ว่า demand ใหม่จะมีเพิ่มขึ้นช้าในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ แต่มีมากพอที่จะทำให้ผู้ผลิตขนาดเล็ก ๆ พอจะลงทุนได้ และพอจะทำการผลิตใหม่ได้ให้ใกล้เคียงกับ full capacity ใหม่มากที่สุด นั่นก็หมายความว่าผู้ผลิตขนาดเล็กที่จะเปิดกิจการใหม่จะสามารถผลิตได้ใกล้เคียงกับ full capacity ได้มากกว่าที่จะลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

ข้อ ๑๐. ให้ degree of monopolistic power ของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่สร้างขึ้นด้วยการโฆษณา แต่ degree of monopolistic power ของอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ๆ สร้างขึ้นด้วย product differentiation จากความแตกต่างของยี่ห้อ ทั้มีหรือ รูป ลักษณะ, สีสรร และสถานที่ตั้ง เพียงเท่านั้น

slc
slc

ภายใต้ข้อสมมติทั้ง ๑๐ ประการดังกล่าว เราสามารถจะเขียนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง fixed cost (depreciation of fixed capital or fixed assets)

Variable cost, total cost, total output, อัตรากำไรคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของ constant cost และมูลค่าของกำไรสุทธิทั้งหมดของอุตสาหกรรมทั้งสองขนาดได้คงภาพ

สำหรับอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

ให้ FC_1 = Fixed cost = depreciation = Oa'

TC_1 = total cost = fixed cost + variable cost

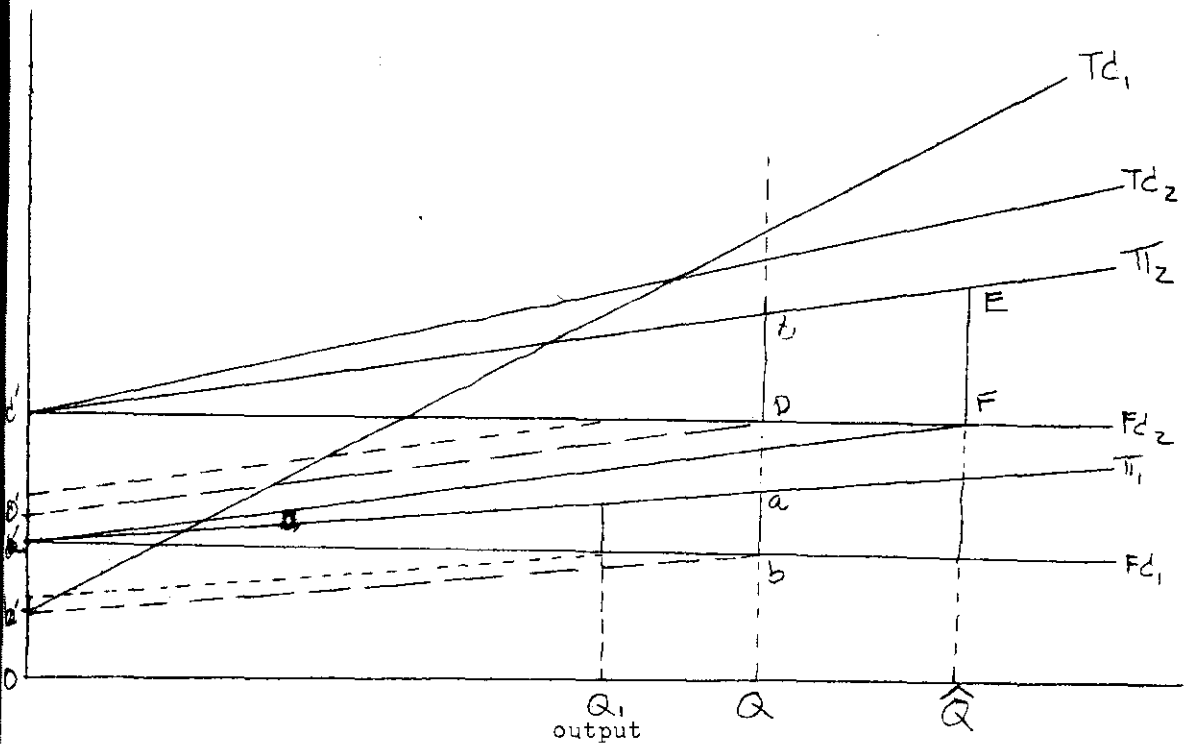
slope of TC_1 = variable cost/output

π_1 = net profit curve

slope of π_1 = total net profit/output

total net profit = normal profit + excess profit

Bht

สำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

ให้ FC_2 = fixed cost = depreciation = Oc'

TC_2 = total cost = fixed cost + variable cost

slope of TC_2 = variable cost/output

π_2 = net profit curve

slope of π_2 = total net profit/output

หากความถี่ของการของตลาดมีน้อยทำให้ผู้ผลิตสามารถจะผลิตได้แค่ OQ การลงทุน
 ในอุตสาหกรรมขนาดเล็กจะทำให้ได้กำไรทั้งหมด = ab ซึ่งคิดเป็นอัตรา ๕๐% ของ
 depreciation cost

นั่นคือ $ab = \frac{1}{2} Oa'$

หากเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และต้องผลิตแค่ OQ แล้ว จะทำให้
 ได้กำไรทั้งหมด = cd

ซึ่ง $cd > ab$

แต่ถ้าคิดเป็นอัตราแล้วจะได้แค่ ๓๔% ของ depreciation cost เท่านั้น

กล่าวคือ $cd = \frac{1}{2.63} Oc'$

การลงทุนในอุตสาหกรรมใหญ่จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ที่จะลงทุนจะสนใจเสียก่อน
 ว่าเขาจะสามารถผลิตและขายได้ในปริมาณ OQ เท่านั้น เพราะในระดั OQ เท่านั้นที่เขา
 สามารถจะกำไรทั้งหมด = EF ซึ่งคิดเป็นอัตราได้ ๕๐% ของ depreciation cost

กล่าวคือ $EF = \frac{1}{2} Oc'$

หาก OQ คือการผลิต ณ จุด full capacity ของการผลิตขนาดเล็ก
 ต่ำกว่า OQ คือการผลิต ณ จุดที่ต่ำกว่า full capacity ของการผลิตแล้ว ผู้ที่จะลงทุน
 ทำการผลิตในอุตสาหกรรมนี้ก็จะตัดสินใจลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดเล็กอย่างแน่นอน แต่ถาการ
 ผลิตจะอยู่ต่ำกว่าจุด full capacity แลสามารถจะผลิตได้มากกว่า OQ แล้ว การเลือกลง
 ลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ย่อมจะเกิดขึ้นได้

อีกแง่หนึ่ง เราอาจจะพูดได้ว่าระหว่างการลงทุนในสองขนาดการผลิตที่ผู้ลงทุนจะว่า
 จะได้อัตรากำไร (คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์ถาวร) ที่เท่ากันแล้ว แต่เขาไม่แน่ใจว่าการ
 ผลิตของการลงทุนในขนาดใหญ่จะสามารถผลิตได้เต็ม full capacity เพราะไม่แน่ใจใน
 ความต้องการของตลาด แต่ก่อนเขาจะแน่ใจมากกว่าว่าการผลิตในการลงทุนขนาดเล็กจะผลิตได้
 ใกล้เคียง full capacity มากที่สุด เขาก็จะตัดสินใจลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

อนึ่ง การที่เราแสดงกำไรเป็นเปอร์เซ็นต์ของ depreciation cost ดังปรากฏ
 ในภาพนั้น มีใ้หลายข้อสมมติฐานในข้อ ๒. ของเราแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะการคิด depreci-
 ation cost นั้นเราคิดแบบ straight line method ตามข้อสมมติฐานในข้อ ๖.
 นั้นเอง

ข้อควรสังเกต :-

ข้อ ๑. เส้น total cost จะมีใช้ตัวกำหนดในการตัดสินใจการลงทุนแต่
 อย่างไม่ n การผลิตที่ Q นั้น TC_1 มากกว่า TC_2 เสียด้วยซ้ำไป แต่การผลิตในอุตสาหกรรม
 ขนาดเล็กจะให้อัตรากำไรที่สูงกว่าเพราะต้นทุนใน fixed asset ต่ำกว่านั่นเอง

cdมากกว่า
การผลิตชน

การลงทุนใน
π₁ น้อยก
ใหญ่ก็จะมี
ก็ตามที่ ตร

ของตลาดใ
full ca
กว่าว่าจะ

๒/ คูวิวิ
ทาง
ทร

ข้อ ๒. ปริมาณกำไรทั้งหมดที่มีไว้กำหนดในการลงทุน ณ การผลิตที่ Q นั้น cd มากกว่า ab เสียหลายเข้าไป แต่อัตรากำไรของการผลิตขนาดใหญ่กลับต่ำกว่าอัตรากำไรของการผลิตขนาดเล็ก

ข้อ ๓. ถ้า slope ของ π_1 ใกล้เคียงกับ slope ของ π_2 มากขึ้นเท่าใด การลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดเล็กก็จะยิ่งได้เปรียบมากขึ้นเท่านั้น และในทางตรงข้ามถ้า slope π_1 น้อยกว่า slope ของ π_2 มากขึ้นเท่าใด การตัดสินใจในการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ก็จะมีมากขึ้น แม้ว่ากำไรในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จะต้องผลิตต่ำกว่าจุด full capacity ก็ตามที่ ทรายปัดที่อัตรากำไรที่เขาได้นั้นมีค่าต่ำกว่า normal profit ๒/

โดยสรุปจะเห็นว่าประเทศไทยก็ตกตามอำนาจซื้อของตลาดโลดลง หรือความต้องการของตลาดโลดลง นักลงทุนที่จะลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ก็อาจจะไม่แน่ใจว่าจะผลิตได้เต็ม full capacity จึงจะมีแนวโน้มลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดเล็กเพราะจะมีความเชื่อมั่นมากกว่าว่าจะสามารถผลิตได้เต็ม full capacity ได้

๒/ คิววีซีคิด normal profit ในบทความของผู้เขียนเรื่อง " อัตราค่าจ้างขึ้นต่ำกับผลในทางเศรษฐกิจ " ในวารสารธรรมศาสตร์ ฉบับเดือนเมษายน ๒๕๑๔, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทุน
ให้
นี้
ก่อน
ชา
ost
า
ทุน
การ
รเลือก
กะวา
การ
จใน
ลิตได้
ปรากฏ
recia-
๒.
เท
ากรรม

"การจ้างงานและการว่างงานในปี ๒๕๒๑

โดย

ดร. ไตรรงค์ สุวรรณคีรี
อาจารย์บุญช่วย ศรีคำพร

เอกสารประกอบการสัมมนาของ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่อง การวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

๗ หอประชุมเล็ก

วันที่ ๑๓ - ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

ภาวะการจ้างงานและการว่างงานในปี ๒๕๒๑

(โดยการคาดคะเน)

ดร. ไตรรงค์ สุวรรณคีรี

บวชชาย ศรีคำพร

การจะแสวงหาคำตอบว่า ภาวะการจ้างงานในอนาคตจะเป็นเช่นไรนั้น มีวิธีที่สามารถจะกระทำได้อย่างน้อย ๒ วิธีด้วยกันคือ

(๑) การทำนายโดยใช้เศรษฐมิติ (econometric) ก็โดยการสร้างภาพจำลองของระบบเศรษฐกิจทั้งหมดขึ้นมาให้ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะใกล้เคียงมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับ การทดสอบความแม่นยำในการทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในอดีต (the test of accuracy) เมื่อแน่ใจว่าแม่นยำพอจะเชื่อถือได้แล้ว ก็ใช้แบบจำลองนั้นทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตโดยแยกการทำนายเป็น ๒ ประเด็น คือ

ก. ถ้าเงื่อนไขทางเศรษฐกิจต่างๆ ไป ตลอดจนพฤติกรรมทั่ว ๆ ไป ของส่วนต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ เป็นไปตามปรกติอย่างที่เคยเป็นมาแล้ว ความเจริญของ รายได้ประชาชาติในปีต่าง ๆ ในอนาคตจะเป็นเช่นไร ตลอดจนความเจริญของส่วนต่าง ๆ ของระบบจะเป็นเช่นไร

ข. ถ้าสถานการณ์เศรษฐกิจทั่ว ๆ ไป เกิดไม่ เป็นไปตามปรกติ หรือ มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดในส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบ เกิดมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพปรกติแล้ว ความเจริญทางเศรษฐกิจของปีต่าง ๆ ในอนาคตจะเป็นเช่นไร ที่สำคัญก็คือส่วนต่าง ๆ ของระบบ จะเปลี่ยนแปลง เพิ่มมากขึ้นหรือน้อยลงจากสภาพปรกติไปเท่าไร

เมื่อทราบการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่าง ๆ ของระบบที่เกิดจากความไม่ปรกติ ได้เป็นตัวเลขที่แน่ชัดแล้ว เราก็สามารถจะหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่การจ้างงานทั้งระบบ โดยใช้ Input - Output Analysis ก็จะสามารถจะทราบผลที่เกิดขึ้นโดยตรงกับการจ้างงาน (direct effects) และผลที่เกิดขึ้นทางอ้อมแก่การจ้างงาน (indirect effects) ผลรวมของสองตัวนี้ก็สามารถจะบอกเราได้ว่า การจ้างงานจะเป็นเช่นไรในอนาคต

(๒) การทำนายโดยใช้สิ่งที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาทำนายสิ่งที่น่าจะเกิดขึ้น ในอนาคต วิธีนี้จำเป็นที่จะต้องใช้จิตสำนึกบนพื้นฐานของทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ บวกกับความเข้าใจถึงความเป็นจริงของกลไกของระบบ ลึกซึ้งตามสมควรในพฤติกรรมของพลเมือง ที่ประกอบขึ้นเป็นระบบ และต้องใช้ตัวเลขเฉพาะที่พอจะเชื่อถือได้ ใช้ทั้งหมดมาประกอบเข้า เพื่อแสวงหาเหตุผลของความสัมพันธ์ที่เคยเกิดขึ้นมาในอดีต แล้วทดสอบสมมุติฐานอันนั้นกับสิ่งที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ถ้าพอเชื่อถือได้ก็ใช้สมมุติฐานนั้นทำนายว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต

เนื่องจากผู้เขียนบทความนี้ไม่มีความถนัดในการทำสงครามประสาทกับ Computer บวกกับการไม่มีความมั่นใจในตัวเลขของประเทศไทยซึ่งเปลี่ยนวิธีเก็บและ คำจำกัดความอยู่ตลอดเวลา การจะหาความสัมพันธ์ของตัวเลขต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลา หลาย ๆ ปี จึงเป็นเรื่องอันคราย และนำไปสู่ข้อสรุปที่ผิดพลาดไม่ตรงตามธรรมชาติที่ควรจะเป็นได้ เราจึงจะใช้วิธีที่สองมาลองทำนายภาวะการจ้างงานที่จะเกิดขึ้นในปี ๒๕๒๑ วิธีทำนายวิธีที่สองนี้ มักเป็นที่นิยมของนักสังคม เศรษฐศาสตร์ และนักเศรษฐศาสตร์การเมือง ซึ่งจะสังเกตได้จากนักสังคมศาสตร์ หรือนักรัฐศาสตร์ที่เข้าใจปัญหาของสังคม รู้จักประวัติศาสตร์ทั้งทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของสังคมนั้นดีเยี่ยม และเข้าใจ พฤติกรรมและรูปแบบของพฤติกรรมในส่วนต่าง ๆ ของระบบเศรษฐกิจได้อย่างถึงแก่น มักจะสามารถทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจได้ดีกว่านักวิชาการที่ยึดถือแต่ตำรา computer และการแสวงหาความจริงในทองแถมเพียงเท่านั้น

เป็นที่น่าเสียดายว่า ผู้เขียนบทความนี้มีภูมิคุ้มกันสมมติอย่างที่ได้กล่าวไว้ข้างบนแต่อย่างใด ถ้าบังเกิดความคิดพลาคักข้อใดไปโรคใช้เสรีภาพของท่านวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างเต็มที่ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปแห่งการทำนายที่ใกล้เคียงมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงขอถือโอกาสไม่กล่าวคำขอภัยในความคิดพลาคักที่อาจจะเกิดขึ้น เพราะไม่ต้องการจะไปทำลายเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ของท่านผู้รู้ทั้งหลายดังกล่าวดังกล่าวแล้วข้างต้น

จำนวนแรงงานที่ม้งานทำในปี ๒๕๑๘

จากตารางที่ ๒ ในภาคผนวก ได้ชี้ให้เห็นว่าจำนวนแรงงาน (ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๑ ปี ขึ้นไป) และม้งานทำในส่วนเศรษฐกิจหมวดต่าง ๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ (โดยคิดเฉลี่ยทั้งปี) จะมีปริมาณดังต่อไปนี้

หมวดเศรษฐกิจ

- สาขาการเกษตร
- สาขาอุตสาหกรรม
- สาขาติดต่อสื่อสาร
- สาขาก่อสร้าง
- สาขาไฟฟ้า, ประปา
- สาขาพาณิชย์
- สาขาการขนส่ง
- สาขาบริการ
- กิจการที่ไม่ระบุ

ทุกอุตสาหกรรม

- /a เอกสาร
- กำลังคน
- /b จากภาค
- สังคม
- /c ค่าแนว
- จะเพิ่ม
- /d ไม่คิด

ตารางที่ ๑
จำนวนผู้ปฏิบัติงานทำในปี ๒๕๑๙ และ ๒๕๒๐

ะสาทกัษ
วิธีเก็บและ
ระยะเวลา
รมชาติที่ควรจ
๒๕๒๑ วิธี
ร้การเมือง
รู้จัก
ละเขาใจ
ถึงแกน มักจะ
อแต่ตำรา
คกล่าวไว้
หากขวิจารย์
ยนจึงขอถือ
จะไปทำลาย

หมวดเศรษฐกิจ	ปี ๒๕๑๙ /a	การเพิ่มในผลิตภัณฑ์ ของปี ๒๕๒๐ (ข)	ปี ๒๕๒๐ /c
สาขาการเกษตร	๑๑, ๒๙๕, ๑๙๕	-๐.๙๘	
สาขาอุตสาหกรรม	๓๙, ๒๔๐	๒๕.๐๔	๔๙, ๐๕๐
สาขาที่ตัดอุตสาหกรรม	๑, ๓๒๙, ๖๓๐	๑๔.๑๕	๑, ๕๑๓, ๘๑๘
สาขาก่อสร้าง	๒๙๓, ๓๙๕	๑๒.๘๒	๓๓๕, ๕๒๑
สาขาไฟฟ้า, ประปา	๔๖, ๖๒๕	๑๐.๔๖	๕๑, ๕๐๒
สาขาพาณิชย์กรรม	๑, ๓๓๘, ๒๑๐	๔.๓๙	๑, ๓๙๖, ๙๕๑
สาขาการขนส่ง	๓๙๑, ๕๕๐	๔.๓๓	๓๕๓, ๘๔๒
สาขาบริการ	๑, ๔๒๑, ๐๘๐	๓.๘๖	๑, ๕๓๒, ๓๓๓
กิจการที่ไม่ระบุชัด	๓๑๕	-	
ทุกอุตสาหกรรม	๑๖, ๑๑๓, ๑๘๐		๕, ๒๔๑, ๔๖๘ /d

น (ที่มีอายุ
๒๕๑๙

- /a เอกสารข้อมูลประชากรและกำลังคนในประเทศไทย กองวางแผนประชากรและกำลังคน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒๕๒๐
- /b จากกองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- /c จำนวนจาก /a และ /b โดย assume ว่า การจ้างงานในปี ๒๕๒๐ จะเพิ่มขึ้นตามเปอร์เซ็นต์การเพิ่มของผลิตภัณฑ์
- /d ไม่คิดรวมแรงงานในภาคเกษตร

(๑) การวางแผนการเกษตรในปี ๒๕๒๐

จากการคาดคะเน

เนื่องจากในช่วงปี ๒๕๒๐ เป็นปีที่มีฝนแล้งทั่วประเทศ ผลผลิตการเกษตรที่เป็นพวก crops ทั้งหลายจะต้องตกต่ำลงไปมาก ผลผลิตที่จะได้จากการประมงก็น่าจะตกต่ำลง เพราะผลของการที่ประเทศเพื่อนบ้านโคชชายนานน้ำออกเป็น ๒๐๐ ไมล์ ผลผลิตจากการป่าไม้ก็อาจจะตกต่ำลงไปในตอนช่วงปลายปี เพราะการสั่งห้ามมิให้มีการส่งไม้ออกไปต่างประเทศโดยรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ เราจึงคาดว่ากรวางแผนงานในภาคการเกษตรของปี ๒๕๒๐ น่าจะไม่แตกต่างไปจากการวางแผนงานที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นปีที่ผลผลิตการเกษตรทั้งหมดลดลง (rate of growth = -0.8%) ในเมื่อการวางแผนงานในการเกษตรของปี ๒๕๑๕ มีจำนวนถึง ๑๒.๕ % ของแรงงานที่เคยมีงานทำในปี ๒๕๑๔^{๑/} เราจึงจะคาดเอาไว้ว่าการวางแผนงานในภาคการเกษตรของปี ๒๕๒๐ ก็จะมีประมาณ ๑๐% หรือมากกว่าของจำนวนแรงงานที่เคยมีงานทำในปี ๒๕๑๕

นั่นก็หมายความว่า จะมีแรงงานว่างงานในภาคเกษตรในปี ๒๕๒๐ มีจำนวนประมาณ ๑,๑๒๕,๕๑๕ คน ซึ่งส่วนหนึ่งของแรงงานส่วนที่จะเดินทางเข้ามาหางานทำในตัวเมืองและไคงานทำไปเรียบร้อยแล้ว แต่ส่วนใหญ่ก็ยังคงอยู่ในสภาพที่ไม่มีอะไรจะทำมาจนปัจจุบัน ค่ายเหตุผลดังนี้คือ

ตามปกติฝนจะแล้งเป็น dry season ระหว่าง พฤศจิกายน - เมษายน และจะตกหนักเป็น wet season ในเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม โดยคิดเฉลี่ยทั้งประเทศ^{๒/} ดังนั้นการทำนาทั่ว ๆ ไปไม่ว่าจะเป็นเหนือ อีสาน ไท หรือกลาง (ที่มีการชลประทานไม่ก็) จะเริ่มไถนาทันทีประมาณปลายเมษายน หรือต้นพฤษภาคม และจะไปเก็บเกี่ยวข้าวประมาณ พฤศจิกายน - มกราคม ระหว่าง มกราคม - มีนาคม (หรือ เมษายน) จะเป็นช่วงที่ชาวนาวางงานมากที่สุด แนนอนจะมีชาวนาบางส่วนพยายามหางานทำเพื่อเพิ่มพูนรายได้โดยการปลูกผักปลุกกล้วย แต่พืชดังกล่าวนี้แม้จะไม่ชอบชื้นในที่ชื้นและก็ตาม แต่ก็มีความไวความไวไม่ต้องการน้ำเสียเลย ชาวนาทางภาคกลางบางส่วนจึงพอจะปลูกผักและถั่วในช่วง มกราคม - มีนาคม ได้บ้างโดยอาศัยความชื้นที่เหลือในพื้นที่ดิน เพราะภาคกลางเป็นที่ลุ่ม ภาคใต้นั้นการจะปลูกกล้วยและผักหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าวได้นั้น ก็คือเมื่อ

^{๑/} คู่มือสารหมายเลข ๑ ของ ไตรรงค์ สุวรรณศิริ

^{๒/} ภิมย์ จันฉาว The Decomposition Analysis of the source of Income Inequality in Thailand, M.A. Thesis, School of Economics, University of the Philippines, Diliman, Republic of the Philippines, September, 1975

มีฝนโปรยปราย
ต่าง ๆ ไป
ทั้งนี้เพราะ
จะหาความช
ที่ร้อนจัดแม
ก็โตแก่ กา
ซึ่งล้วนเป็น
ได้แต่อย่างใ

จะมีไม่น้อย
ทุนเงินจำว
ในปี ๒๕๒๐
และ ๑๖ จึง
ความแห่งแล

แหล่งแดง

มหาคไทยเอ
ส่วนแบ่งที่
จะถูกนำไปใ
ของรัฐบาลค

^{๑/} กองเส
" ระเบียบ

มีเงินไปรยปรายในหน้าดินชุ่มฉ่ำได้เท่านั้น ส่วนภาคเหนือสามารถจะปลูกถั่วเหลืองและ
 ผักต่าง ๆ ได้ในสองระยะ คือ ระหว่าง พฤษภาคม - มิถุนายน และ ธันวาคม - มกราคม
 ทั้งนี้เพราะการชลประทานค่อนข้างดี สำหรับชาวอีสานนั้น เนื่องจากพื้นที่เป็นที่ราบสูง
 จะหาความชุ่มฉ่ำในดินในช่วง มกราคม - เมษายน นั้นเป็นเรื่องยาก ช่วงนี้จะเป็นช่วง
 ที่ร้อนจัดแมแต่ฝนก็ไม่เคยไปรยปรายเสียเลย และแทบจะถือได้ว่า งานที่ชาวอีสานจะทำได้
 ก็ได้แก่ การนวดข้าว สีข้าว เก็บข้าว และตัดซังข้าวไว้ให้วัวและควายกินเพียงเท่านั้น
 ซึ่งล้วนเป็นงานที่ทำเพื่อไม่ให้ยวว่าง แต่ก็สามารถช่วยเพิ่มพูนรายได้อะไรให้แก่ครอบครัว
 ได้แต่อย่างใด

(๒) การวางงานในปี ๒๕๒๑
จากการคาดคะเน

๒.๑ การวางงานในสาขาเกษตร

เมื่อสภาพการณ์เป็นเช่นนี้ แรงงานที่วางงานในภาคเกษตรในต้นปี ๒๕๒๑
 จะมีไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน ที่ต้องการมีงานทำ ซึ่งจำพวกนี้เองที่รัฐบาลปัจจุบันได้
 ทุ่มเงินจำนวน ๑๖,๐๐๐ ล้านบาทเพื่อนำไปสร้างงานใน ๔๒ จังหวัดที่ประสบปัญหาแห่งแล้ง
 ในปี ๒๕๒๐ โดยมี ๑๓ จังหวัดในภาคเหนือ ๑ จังหวัดในภาคใต้ ๘ จังหวัดในภาคกลาง
 และ ๑๖ จังหวัดในภาคอีสาน โครงการนี้เรียกกันว่า โครงการช่วยเหลือราษฎรที่ประสบ
 ความแห้งแล้ง

วิเคราะห์การจ้างงานที่จะเกิดจากโครงการช่วยเหลือราษฎรที่ประสบความ
แห้งแล้ง

เนื่องจาก ณ. เวลาที่เราเขียนบทความนี้อยู่ ณ. แมแต่ทางกระทรวง
 มหาดไทยเองก็ยังไม่ทราบว่าจังหวัดต่าง ๆ ในจำนวน ๔๒ จังหวัดนั้นมีโครงการจะนำเงิน
 ส่วนแบ่งที่ได้ไปทำอะไรบ้าง เราจึงจำเป็นต้อง assume เอาว่า ส่วนใหญ่ของเงิน
 จะถูกนำไปใช้ในการสร้างถนนหนทางเหมือนอย่างที่เคยประพฤติปฏิบัติกัน ในโครงการเงิน
 ของรัฐบาลคึกฤทธิ์

๑/ กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 "ระบบการทำฟาร์มภาคเหนือ" พ.ศ. ๒๕๑๕ ตารางที่ ๑ และตารางที่ ๒

ผลผลิตการเกษตร
 การประมงก็น่าจะ
 ๑๐๐ ไมล์ ผลผลิต
 ๑% หรือมากกว่า

๒๕๒๐ มีจำนวน
 ๑๐๐ ไมล์ ผลผลิต
 ๑% หรือมากกว่า

๒๕๒๐ มีจำนวน
 ๑๐๐ ไมล์ ผลผลิต
 ๑% หรือมากกว่า

๒๕๒๐ มีจำนวน
 ๑๐๐ ไมล์ ผลผลิต
 ๑% หรือมากกว่า

๒๕๒๐ มีจำนวน
 ๑๐๐ ไมล์ ผลผลิต
 ๑% หรือมากกว่า

จากรายงานผลงานมีขึ้นต้นประจำปีงบประมาณ ๒๕๑๔ ของกองวิชาการ และเทคนิควิศวกรรม สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ซึ่งได้ระบุค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของการสร้าง ถนนลูกรัง ๑๔ โครงการ โดยแยกค่าใช้จ่ายออกเป็น ค่าแรง ค่าวัสดุ ค่าน้ำมัน ค่าจ้างเหมาและค่าจ้างซ่อม ดังปรากฏใน Appendix แลวนั้น เราจะเห็นได้ว่า ในมูลค่าของค่าใช้จ่ายทั้งหมดนั้น มีอยู่ไม่ถึง ๑๐% (โดยเฉลี่ย) ที่ต้องจ่ายเป็นค่าแรงงาน ทั้งราชการภายในเองบวกกับที่ผู้รับเหมาต้องจ่ายให้ด้วย^{๑/}

จาก Input - Output table ของประเทศไทยที่เพิ่งตีพิมพ์ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๒๐ ในหมวดความค้ำจุนการก่อสร้างของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการสร้างถนน สร้างสะพานและอื่น ๆ (sector 141) ก็ชี้ให้เห็นว่าในจำนวนมูลค่าของการก่อสร้างทั้งหมด มีอยู่ประมาณ ๒% เท่านั้นที่จ่ายเป็นค่าแรงงาน แต่ถ้าวัดความค้ำจุนการก่อสร้างทางด้านการเกษตรของรัฐ (การชลประทาน) (sector 140) เปอร์เซ็นต์ตัวนี้จะเพิ่มขึ้นไปถึง ๒๑%^{๒/}

^{๑/} โดยคิดใหม่มีอยู่ ๑๐% ของค่าจ้างเหมาเป็นค่าจ้างสำหรับแรงงาน

^{๒/} Report on Special Survey for Thailand's Input - Output Tables, National Statistical office, NESD, Institute of Developing Economics of Japan, October, 1977. ดร.วารินทร์ วงศ์หาญเขาว์ เป็น project director.

ถ้าเรา
ใช้เงิน
labors

แสดงว่า
ซึ่งเป็น
จะได้

ที่จะ

1,000,
การมี
อีกส่วน
รายได้
การบริ
ทิศทาง
ช่วยพ
ความส

จำนวน
เราก็จะ

1/ ขอ
ผลิต
ของผล

ของกองวิชาการ
สิ้นของการสร้าง
ค่าน้ำมัน
จะเห็นได้ว่า
ยเป็นค่าแรงงาน

ที่เพิ่งตีพิมพ์
ถนน สร้าง
อสร้างทั้งหมด
สร้างทางคาน
จะเพิ่มขึ้นไปถึง

จากหลักฐานสองประการนี้ เราก็คงจะไม่ผิดพลาดไปจากความจริงเท่าไรนัก
ถ้าเราจะสมมติว่าการจะใช้เงิน 1600 ล้านบาทตามโครงการช่วยดูแลดังกล่าวนั้น จะต้อง
ใช้เงินเพียง 10% เพื่อจ้างแรงงาน ซึ่งแรงงานที่จะได้รับจ้างนั้นถือว่าเป็น unskilled
labors ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากชาวเกษตรกรที่ว่างงานในฤดูแล้งนั่นเอง
และถ้าหากแรงงาน unskilled labors นี้ได้ค่าจ้างวันละ 20 บาท
แสดงว่า 1 เดือน (26 วัน) จะได้คนละ 520 บาท ในช่วงตั้งแต่ กุมภาพันธ์ - ตุลาคม
ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหลือสำหรับปีงบประมาณปัจจุบัน เป็นเวลา 9 เดือนนั้น แรงงานแต่ละคน
จะได้รับเงินทั้งสิ้น = 4680 บาท

เมื่อรัฐใช้เงินเพียง 10% ก็ประมาณ 160 ล้านบาทเพื่อจ้างแรงงาน แรงงาน
ที่จะจ้างได้ใน 9 เดือนดังกล่าวจะมีประมาณ 34,188 คน เท่านั้น

จะเห็นได้ว่าจากตัวเลขการว่างงานในเกษตรในต้นปี 2521 ซึ่งมีถึง
1,000,000 นั้น รัฐบาลจะช่วยให้เขามีงานทำได้เพียงประมาณ 3.42% เท่านั้น แต่อย่างไรก็ดี
การมีโครงการช่วยดูแลของรัฐนี้จะช่วยให้เกิดการจ้างงานทางอ้อม (indirect effects)
อีกส่วนหนึ่งด้วย เช่นจะทำให้ผู้ผลิตวัสดุต่าง ๆ ขายให้แก่โครงการจะได้มีงานทำมากขึ้น การมี
รายได้เพิ่มขึ้นแก่คน 34,188 คน จะทำให้ผู้ผลิตสินค้าประเภทอาหาร บริการ และสินค้าเพื่อ
การบริโภคอื่น ๆ จะได้มีงานทำเพิ่มขึ้น ดังนั้นแม้ว่าโครงการจะเป็นโครงการที่ตีและถูก
ทิศทางก็ตาม แต่เป็นโครงการที่เล็ดลอดไปที่จะแก้ไขปัญหาการว่างงานการเกษตรและไม่สามารถ
ช่วยพยุง domestic demand ที่กองทัพคลังในขั้นนี้ได้แต่อย่างใดจนแทบจะมองไม่เห็น
ความสำคัญของโครงการนี้ได้เท่าที่มันควรจะเป็น

2.2 การว่างงานในหัตถอุตสาหกรรม

ถ้าเราจะถือว่าการจ้างงานในหัตถอุตสาหกรรมในปี 2521 จะลดลงเป็น
จำนวน 4.16% ของแรงงานที่เทียบกันทำในปี 2520 (เหมือนอย่างที่เกิดขึ้นในปี 2515) 1/
เราก็จะได้การว่างงานในภาคนี้ประมาณ 63,141 คน

1/ ข้อสมมติที่น่าจะใกล้เคียงความเป็นจริงมาก เพราะ rate of growth ของ
ผลผลิตทางการเกษตรในปี 2520 = -0.98% จึงใกล้เคียงกับ rate of growth
ของผลผลิตทางการเกษตรในปี 2515 ซึ่ง = -0.8%

Output Tables,
Developing
ปัญหาเรา เป็น

2.3 การวางแผนในการก่อสร้าง

ถ้าให้การวางแผนในการก่อสร้างในปี 2521 มีจำนวนเท่ากับ 1.7% ของจำนวนผู้มีงานทำในปี 2520 (เหมือนอย่างที่เกิดขึ้นในปี 2515) เราจะได้การวางแผนในส่วนนี้ = 5,704 คน

2.4 การจ้างงานในการไฟฟ้า, ประปา, บริการสุขภาพ, การขนส่ง, กมนาคม และพาณิชยกรรม

สมมติให้การจ้างงานในอุตสาหกรรมกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นในปี 2521 จากปี 2520 เท่ากับจำนวนเปอร์เซ็นต์ของการเพิ่มขึ้นของผลผลิตของมัน ดังนี้.-

	อัตราการเพิ่มการจ้างงาน * (%)
(1) ไฟฟ้า + น้ำประปา ฯ	10.46
(2) พาณิชยกรรม	4.39
(3) การขนส่ง	4.77

ถ้าเราสมมติให้การจ้างงานใน 3 อุตสาหกรรมนี้ได้เพิ่มขึ้นในปี 2521 (จากจำนวนผู้มีงานทำในปี 2520) ตามจำนวนเปอร์เซ็นต์ดังกล่าวข้างบนนี้ เราจะได้การจ้างงานเพิ่มเป็นจำนวน ดังนี้.-

	การจ้างงานเพิ่ม (คน)
(1) ไฟฟ้า + ประปา	5,387
(2) พาณิชยกรรม	61,236
(3) ขนส่ง + กมนาคม	17,069

2.5 การจ้างงานในการบริการ

ถ้าเราสมมติให้การจ้างงานเพิ่มขึ้นในปี 2521 ประมาณ 3% จากจำนวนผู้ที่เคยมีงานทำในปี 2520 (เหมือนที่เคยเกิดขึ้นในปี 2515) เราจะได้การจ้างงานเพิ่มขึ้น = 45,983 คน

* มาจาก Table I

จะเกิดขึ้น

ในภาค
60,830

= 2.6%
เป้าหมาย
จะเพิ่มขึ้น
(อายุเกิ
= 19.6
จะมีจำนวน

1/ แด
2/ ibj

เราสามารถจะสรุปสถานการณ์จ้างงานในปี 2521 ตามที่เราคาดการณ์ไว้ว่า จะเกิดขึ้นเหมือนปี 2515 ได้ดังนี้.-

ปี 1.7% ของ
การว่างงาน

เด. การขนส่ง

จากปี 2520

งาน * (%)

ปี 2521

เราจะได้

(คน)

จากจำนวน

งานเพิ่มขึ้น

Table 3
จำนวนการเปลี่ยนแปลงของการจ้างงานในปี 2521
ใน Non - agricultural Sector

	จำนวน (คน) ที่เปลี่ยนแปลง
(1) หักออกสหกรรม	- 63,141
(2) การก่อสร้าง	- 5,704
(3) ไฟฟ้า + ประปา	+ 5,387
(4) พาณิชยกรรม	+ 61,236
(5) ขนส่ง + คมนาคม	+ 17,069
(6) บริการ	+ 45,983
	<u>+ 60,830</u>

จาก Table 1 และ Table 3 เราจะเห็นได้ว่าแรงงานที่มีงานทำจริง ๆ ในภาค Non - Agricultural Sector ในปี 2521 นั้น มีจำนวน = 5,241,461 + 60,830 = 5,302,291 คน

จำนวน Labor Force ในปี 2521
(โดยประมาณการ)

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 3 นั้น อัตราการเพิ่มของ labor force = 2.6% ต่อปี แต่ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 4 (2520 - 2524) นั้น ทางรัฐได้ตั้งเป้าหมายที่จะลดอัตรานี้ลงมาให้เหลือ 2.3% ต่อปี ^{1/} ดังนั้นเราจะถือว่าแรงงานที่มีในปี 2519 จะเพิ่มขึ้นในอัตรา 2.3% ต่อปี จนถึงปี 2524 และจากการประมาณจำนวนแรงงานที่ทำงานได้ (อายุเกิน 15 ปีขึ้นไป) และต้องการจะทำงาน (labor force) ในปี 2520 มีจำนวน = 19,870,000 คน ^{2/} ดังนั้นเราสามารถจะประมาณได้ว่า labor force ในปี 2521 จะมีจำนวนเท่ากับ 20,122,410 คน

1/ แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 4 บทที่ 5 หน้า 2
2/ ibid. หน้า 16

และจาก Table ที่ 1 ได้แสดงให้เห็นว่าแรงงานที่อยู่ในภาค Non - Agricultural Sector มีจำนวนเท่ากับประมาณ 30% ของจำนวนแรงงานทั้งหมด ดังนั้นเราจะประมาณแรงงานที่จะอยู่ในภาค Non - Agricultural Sector ในปี 2521 จะมีจำนวนเท่ากับ $20,122,410 \times .30 = 6,036,723$ คน (และจะอยู่ในภาคเกษตร = 14,085,687 คน)

เมื่อเราทราบแล้วว่าแรงงานที่จะมีงานทำในปี 2521 (ในภาค Non - Agricultural Sector) จะมีจำนวนเพียง 5,302,291 คน (ดูหน้า 9) นั่นก็หมายความว่าในปี 2521 จะมีแรงงานที่ว่างงานในหมวดนี้ของเศรษฐกิจ จะมีจำนวนเท่ากับ 734,432 คน หรือประมาณ 12.17% ของแรงงานทั้งหมดในภาคนี้ *

สำหรับในต้นปี 2521 นั้น แรงงานที่ว่างงานการเกษตรมีอยู่จำนวนประมาณ 1,000,000 คน (ดูหน้า 3) และในจำนวนนี้โครงการช่วยเหลือราษฎรที่ประสบความสำเร็จ จะช่วยสร้างการจ้างงานได้เท่ากับจำนวนประมาณ 40,000 คน เป็นอย่างมาก (ดูหน้า 4) ดังนั้น แรงงานที่จะว่างงานในการเกษตรจริง ๆ จะมีประมาณ 960,000 คน เป็นอย่างต่ำ หรือประมาณ 6.5% ของ labor force ในภาค Agricultural Sector ของปี 2521 หรือประมาณ 6.6 % ของ labor force ที่อยู่ในภาคการเกษตรในปี 2520 (labor force ในปี 2520 = 14,519,410 คน) ของแรงงานที่อายุเกิน ๑๑ ปีขึ้นไป

สรุป

(1) ระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน ของปี 2521 จะมีการว่างงาน การเกษตรประมาณ 960,000 คน ซึ่งแรงงานนี้จะมีการทำงานหรือไม่หลังจากเดือนเมษายนไปแล้ว ย่อมขึ้นอยู่กับคืนฟ้าอากาศว่าจะมีฝนตกเพียงพอให้มีการทำมาหากินได้อย่างเต็มที่หรือไม่

(2) เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรได้ตกต่ำลงไปมากในปี 2520 จึงมีผล ทำให้ domestic demand สำหรับผลผลิตจาก Non - Agricultural Sector ได้ตกต่ำลงในปี 2521 การผลิตใน Sector นี้จะตกต่ำลงไปในสาขาหัตถอุตสาหกรรม การก่อสร้าง และการบริการ จะเป็นเหตุทำให้มีการว่างงานในภาค Non - Agricultural Sector ตลอดปีมีจำนวนถึง 734,432 คน หรือประมาณ 12.17% ของแรงงานทั้งหมดในภาคนี้

(3) โครงการช่วยประชากรที่ประสบความสำเร็จของรัฐบาลนั้น แม้จะเป็น นโยบายที่ถูกทิศทางในการแก้ปัญหา แต่รัฐบาลก็ได้ใช้นโยบายที่ถูกตองน้อยกว่าจริงจึง จึงสามารถ

* ๑๒.๑๓% เป็นอัตราการว่างงานที่สูงเกินความจริง ทั้งนี้เพราะแรงงานที่ว่างงานจำนวน ๗๓๔,๔๓๒ คนนั้นเป็นแรงงานที่มีอายุเกิน ๑๑ ปีขึ้นไป ซึ่งในปี ๒๕๑๙ นั้น แรงงานที่มีอายุเกิน ๑๕ ปีขึ้นไป จะมีเพียง ๔๔.๖๔% ของแรงงานที่มีอายุเกิน ๑๑ ปีขึ้นไป (คำนวณจากตาราง ๑๑ ของเอกสาร ข้อมูลประชากรและกำลังคนในประเทศไทย ๒๕๒๐, อ่างแล้ว) ดังนั้นถ้าคิดจำนวน labor force ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไปแล้ว จะได้จำนวนถึง ๖,๓๖๕,๗๒๔ คน ซึ่งการว่างงานจะเป็น ๑๑.๔๑% ของ labor force ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไปในปี ๒๕๒๑ เท่านั้น

ช่วยสร
เราจึง
บรรเท
การผลิ
ซึ่งจะส
เป็นคัว
เราจึง
โครงกา
เกษตร
ค่าไม่วา
4 แก้ว
ปกครอง
จะเป็นก
ลงทุนใน
ใหม่การ
การฝึกค
ยังจะเป็
*
ปกครองที่

Non -
งานทั้งหมด
r ในปี
อยู่ในภาคเกษตร

Non -
นั้นก็หมายความว่า
734,432 คน

นวนประมาณ
บทความแห่งแฉง
(คู่มือ 4)
ปีอย่างคำ
ของปี 2521
(labor
ปี

ารวางแผน
นเมษายนไปแล้ว
หรือไม่
2520 จึงมีผล
Sector
อุตสาหกรรม
Agricultural
งานทั้งหมด

ลนั้น แม้จะเป็น
ริงจิง จึงสามารถ

นวน ๓๓๘,๔๓๒
๑๕ ปีขึ้นไป
ของเอกสาร
น labor
งานจะเป็น

ช่วยสร้างการจ้างงานให้แก่ชาวเกษตรกรที่กำลังว่างงานอยู่ได้ไม่ถึง 4% เท่านั้น (คู่มือ 4)
เราจึงอยากจะแนะนำให้รัฐบาลเพิ่มเงินให้แก่โครงการนี้ให้มากขึ้น เพราะนอกจากจะช่วย
บรรเทาการว่างงานในชนบทได้แล้ว ยังจะเป็นตัวช่วยเพิ่ม domestic demand ให้แก่
การผลิตและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและบริการด้วย

(4) เนื่องจากปรากฏว่าการว่างงานในภาคอุตสาหกรรมจะมีสูงในปี 2521
ซึ่งจะสร้างปัญหาความอดอยากและปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในอาณานิคมที่
เป็นตัวเมืองมากขึ้นทั่วทั้งประเทศ โดยจะตกหนักที่สุดอยู่ในกรุงเทพฯ-ธนบุรี และจังหวัดใกล้เคียง
เราจึงเห็นว่า เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ปัญหาเหล่านี้รุนแรงมากเกินไปในปี 2521 รัฐบาลควรมี
โครงการช่วยเหลือกรรมกรที่ว่างงานในโตม้งงานทำในครัวเรือนควบคู่ไปกับโครงการช่วยเหลือ
เกษตรกรที่ว่างงานให้โตม้งงานทำในเขตชนบทควบคู่กันไปด้วย การให้สวัสดิการแก่คนที่ไร้รายได้
ต่ำไม่ว่าจะเป็นรูปของเงิน สิ่งของที่จำเป็นแก่การครองชีพหรือการประกันราคาสินค้าที่เป็นปัจจัย
4 แก่พวกเขา เป็นสิ่งที่จะต้องทำอย่างจริงจัง

(5) การให้มีการเลือกตั้งไม่ว่าจะในระดับการปกครองท้องถิ่นหรือการ
ปกครองระดับชาติจะเป็นทางช่วยที่สำคัญทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างงานให้แก่ผู้ว่างงานได้ และยัง
จะเป็นการช่วยสร้าง domestic demand ที่ดีและโตม้งอย่างคึกคัก จะเป็นการกระตุ้นการ
ลงทุนในภาค Non - Agricultural Sector ได้อย่างดีเราจึงเห็นว่าที่รัฐจะได้อนุญาต
ให้มีการเลือกตั้งอย่างน้อยในระดับเทศบาลทั่วประเทศในตอนกลางปี 2521 นี้ นอกจากจะเป็น
การฝึกความพร้อมเพรียงสำหรับการเลือกตั้งขึ้นแทนราษฎรทั่วประเทศในตอนปลายปีแล้ว *
ยังจะเป็นวิธีการที่จะช่วยบรรเทาความตึงเครียดทางเศรษฐกิจได้อย่างฉับพลันอีกทางหนึ่งด้วย

* ภายใต้เงื่อนไขว่า จะไม่มีการระบอบสังคมนิยมที่ทุกอย่างแต่ทำอีกอย่าง โดยชนชั้น
ปกครองที่มีอำนาจในปัจจุบัน

ตารางที่ A I
งานก่อสร้างถนนของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.)

งานที่สร้าง	รหัสโครงการ	ระยะทาง(ก.ม)	ระยะเวลาที่สร้าง	ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ๑/	ค่าแรงจ้างรายวัน	ค่าแรงจ้างเหมา	ค่าแรงจ้างซ่อม	ค่าแรงทั้งสิ้น ๒/
ฝาย	ปร. ๑๑๐๑๓	๓๖.๓๓๕	ม.ค.๑๓ - พ.ย.๑๔ (๒๓ เดือน)	๔,๐๐๑,๐๐๓	๑๕๘,๕๒๐	๑,๘๓๐,๒๕๐	๑๕๘,๓๖๔	๒,๑๔๖,๕๓๔
	๑๑๐๑๓/๔	๓๖.๘๕๐	พ.ค.๑๕ - มิ.ค.๑๖ (๑๒ เดือน)	๓,๐๓๔,๒๘๘	๑๐๓,๖๓๙	๑,๒๙๑,๖๙๕	๙๓,๓๓๒	๑,๕๑๖,๐๖๖
	๑๑๐๑๓/๕	๑๖.๘๕๐	เม.ย.๑๓ - มิ.ค.๑๔ (๑๐ เดือน)	๒,๐๓๕,๑๕๑	๕๔,๖๐๘	๑,๒๓๘,๐๓๐	๖๒,๖๒๒	๑,๓๕๕,๒๖๐
ฝาย	๑๑๐๓๖	๓๑.๓๑๓	พ.ค.๑๔ - ส.ค.๑๕ (๑๖ เดือน)	๓,๓๖๑,๘๐๕	๒๓๒,๔๓๒	๑,๓๙๕,๖๐๓	๔๙,๒๒๑	๑,๓๑๖,๒๕๓
	๑๐๓๔	๒๘.๐๓๖	ก.พ.๑๓ - พ.ค.๑๔ (๑๖ เดือน)	๔,๑๕๕,๐๖๘	๒๓๑,๕๐๙	๑,๔๓๐,๑๕๑	๓๙,๓๓๓	๑,๘๐๐,๙๙๓
	๑๐๓๕	๑๘.๒๓๒	เม.ย.๑๓ - ก.ย.๑๔ (๑๕ เดือน)	๒,๔๑๘,๑๑๓	๑๓๖,๑๕๒	๓๓๕,๓๘๐	๓๙,๙๓๔	๔๑๑,๔๖๖
ฝาย	๑๐๒๔	๑๔.๖๕๐	พ.ย.๑๓ - พ.ค.๑๔ (๑๔ เดือน)	๑,๖๕๙,๑๓๘	๕๕,๐๘๙	๒๙๔,๓๒๐	๑๙๙,๐๓๙	๕๕๘,๔๔๘
	สป. ๑๑๐๒๒	๒๘.๖๐๖	มิ.ค.๑๔ - มิ.ค.๑๕ (๑๓ เดือน)	๑,๘๒๖,๑๑๓	๑๐๘,๘๕๕	-	๒๒,๓๘๖	๑๓๑,๒๔๑
	สป. ๑๑๐๐๓	๒๔.๘๘๑	มิ.ย.๑๔ - ก.ย.๑๕ (๑๖ เดือน)	๔,๓๓๑,๕๕๑	๑๓๙,๒๕๓	-	๑๑,๔๕๔	๑๕๐,๗๐๗
ฝาย	สป. ๑๑๐๓๐	๑๒.๘๕๓	มิ.ค.๑๕ - ส.ค.๑๕ (๖ เดือน)	๑,๑๘๕,๔๑๙	๖๙,๔๓๓	-	๑,๙๙๕	๗๑,๔๒๘
	สป. ๑๑๐๒๙	๑๓.๖๘๖	พ.ค.๑๔ - พ.ค.๑๕ (๑๓ เดือน)	๑,๓๓๖,๐๒๐	๙๒,๘๖๖	-	๑,๙๙๙	๙๔,๘๖๕
	สป. ๑๑๐๐๑	๑๘.๖๐๖	มิ.ค.๑๓ - พ.ค.๑๔ (๒๓ เดือน)	๑,๐๓๓,๔๐๑	๕๐,๓๑๓	-	๑,๖๕๖	๕๑,๙๖๙
ฝายตอนใต้	รป. ๑๑๐๐๓	๑๕.๙๑๘	พ.ค.๑๔ - มิ.ย.๑๕ (๕ เดือน)	๒,๑๕๒,๖๖๓	๘๙,๐๑๓	-	๑๓๖,๑๕๕	๒๒๕,๑๗๒
	รป. ๑๑๐๐๔	๑๒.๑๒๐	มิ.ค.๑๕ - มิ.ย.๑๕ (๔ เดือน)	๑,๐๘๒,๒๐๓	๕๒,๓๘๔	-	๕๘,๑๑๐	๑๐๐,๘๖๘

ที่มา : สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท รายงานผลงานผู้ขึ้นทุน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๑๕

- ๑/ เป็นค่าใช้จ่ายทางตรง โดยไม่รวมค่าเสื่อม
- ๒/ ได้จากการบวกค่าแรงจ้างรายวัน ค่าแรงจ้างเหมา และค่าแรงจ้างซ่อม เข้าด้วยกัน

A II

เปอร์เซ็นต์ของค่าแรงงานในมูลค่าของการก่อสร้างถนนทั้งหมด *

รหัสโครงการ	(1) ค่าแรง จางรายวัน	(2) 1/ ค่าแรงใน ค่าจ้างเหมา	(1) + (2) รวม
มร. 11013	3.96	4.75	8.53
11001/4	3.37	4.20	7.57
11001/5	2.63	5.97	8.60
11036	7.24	3.71	10.95
1034	6.55	3.55	10.10
1305	7.28	3.04	10.32
1024	3.32	1.77	5.09
ลป 11002	5.97	—	5.97
ลป 11003	3.18	—	3.18
ลป 11030	5.86	—	5.86
ลป 11029	5.53	—	5.53
ลป 11001	4.87	—	4.87
รบ 11003	4.13	—	4.13
รบ 11004	3.95	—	3.95
เฉลี่ย			6.76

* ค่าวนจาก ตารางที่...A.I....

1/ โดยสมมติใหม่ 10% ในค่าจ้างเหมาเป็นค่าแรงงาน

งานก่อสร้างถนนของสำนักงานการก่อสร้างถนนทั้งหมด (รพท.)
ตารางที่ A.I